

ס פ ר

תקוני הזהר

מהתנא האלקי

רבי שמעון בר יוחאי זיע"א

שבעים פנים לתורה במלת בראשית

עם הביאור

מעלות הסולם

המפרש כל דברי הזהר במלואם הן העניינים הפשוטים והן המקומות הסתומים, ואין מלה אחת בלי פירוש המפנה כל מוקשה בגלותו אדני החכמה ונותן דרכי תבונה בכללות כתבי רבינו האר"י ז"ל.

גם עם

חלופי גרסאות

מביא כל שינוי נוסחאות מכל הדפוסים משנת ש"ח עד היום.

מסורת הזהר

מראה מקומות לכל ענין בג' חלקי הזהר, תקוני זהר וזהר חדש ותקונים חדשים.

מאת המקובל האלקי מרן הארמו"ר רבי יהודה צבי ברנדווין וצוקלהיה

מחבר פירוש מעלות הסולם על ספר השמטות הזהר והגהות זמ"מ על כתבי האר"י זיע"א

חלק כג

תקונא תריסר - תקונא חד ועשרין

לוח ראשי תבות וקיצורים

א

בעזרת השם. בעוה"ב : בעולם הבא. בעוה"ז : בעולם הזה. בעוה"ר : בעונותינו הרבים. בעה"ח : בעץ החיים. בע"כ : בעל כרחו. בע"מ : בעל מנת. בע"ש : בערב שבת. בעש"ק : בערב שבת קודש. בע"ת : בעל תשובה. ב"פ : ב' פעמים. בפ"ע : בפני עצמו. ברה"מ"ז : ברכת המזון. בר"ת : בראשי תיבות. ב"ש : ב' שלישים. בשכמל"ו : ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת : בתפארת.

ג

ג"א : גירסא אחרינא (גירסא אחרת נוסח אחר) ; ג' אלפים ; ג' אמצעיות גר"ע : גולגלתא ועינים. גי' : גימטריה, (צדופי האותיות למספרן). ג"ט קר"ע פ"ח : (ו' תיקוני דישא) גולגלתא לבנה, טלא דבדולחא, קרומא דאוריא, רעוא דמצחא, עמר נקא, סקוחו דעינין, חוטמא. ג"ע : גן עדן ; גלוי עריות. ג"ע אר"ם : גולגלתא, עינים, אוון, חוטם. סה. ג"ם : ג' פעמים. ג"ד : ג' ראשונות. ג"ש : גזרה שוה. ג"ת : ג' תחתונות.

ד

ד' : דף. ד"א : דבר אחר ; דרך אמת. ד"ה : דברי הימים ; דבור המתחיל. דהו"ג : דהור זגבורה. דו"ג : דבר ונוקבא. דו"ק : התבונן היטב. דייק. ד"ו : דפוס וזלצבך. דחז"ל : דברי חכמינו זכרם לברכה. דט"ר : דט' ראשונות. דכ"ז : הכל זה. דלפי"ז : דלפי זה. ד"מ : דפוס מנטובא ; דרך משל ; דיני ממונות. דבר מצוה. דגת"א : דנקודות, תיגן, אותיות. דע"כ : דעל כן ; דעל כרחך. דע"ס : רעשר ספרות. דעסמ"ב : דעיב סיג מיה ב"ן. דפו"י : דפוס ישן. דצח"מ : דומם, צומח, חי מדבר. ד"ק : דפוס קרימונה. ד"ש : דרכי שלום. ד"ת : דברי תורה, דין תורה. דת"י : דעת, תפארת, יסוד.

ה

הי"ע : השם ירחם עליו. האר"י : האלקי רבינו יצחק. ה"ג : ה' גבורות. ה"ה : הוא הדין ; הרי הוא ; הלא הוא. שני ההי"ן של שם הוי"ה. הה"ד : הוא הוא דכתיב. ה"ח : ה' חסדים. ה"י : היה. ה"ם : הוד, יסוד, מלכות. (ג' אותיות משם אלהים). הל"ל : הוי ליה למימר. ה"מ : ה' מקיפים ; הגי מילי. ה"נ : הכא נמי. הגו' : הנוכר. הגל' : הנוכר לעיל ; הנוכר למעלה. ה"ס : הוא סוד. ה"פ : הכי פשיטו ; ה' פעמים ; ה' פרצופין ; הכי פירושו. ה"ק : הקדוש. ה"ק : הכי קאמר ; ה' קצוות. הקב"ה : הקדוש ברוך הוא. הקסה"ז : הקדמת ספר הזהר. ה"ר : ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק : האלקי רבינו משה קרדובירו. הש"י"ת : השם יתברך. ה"ת : ה' תנאה. ה' תחתונות. התפ"א : התפסות א. התפ"ב : התפסות ב.

א"א : אברהם אבינו ; אי אספר ; אריך אנסין ; אריך אפים. אב"א : אהור באהור. אב"ג : אגא בכח גדולת. אבי"ע : אצילות בריאה יצירה עשיה (ד' עולמות בעליונים). א"ג : אין גורסים ; ארבע גלויות. א"ד : אינו דומה ; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ר : אדם הראשון. אדל"ג : אספר דלא גרסינן. א"ה, א"ה, א"ה, אדה"ע : אומות העולם. אה"ל : אור הלכנה. אר"א : אבא ואמא ; אחד ואחר. אר"ח : אור חזר. אר"י : אור ישר. א"י : ארץ ישראל. אר"מ : אור מקיף. אר"נ : אריך ונוקבא. אר"ם : אור פנימי. אר"ם : אחר בפנים. אח"ו : אחר זה. אחז"ל : אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ : אחר כך ; אחרי כן. אח"פ : אוון חוטם סה. א"כ : אם כן ; אינו כדאי ; אין כאן. אכמ"ל : אין כאן מקומו להאריך. א"ל : אמר ליה. אל"ה : ג' אותיות משם אלהים. אמ"ד : אור מים רקיע. אנ"כ : אורות נצוצין כלים. א"ס : אין סוף. אע"ג : אף על גב. אע"פ : אף על פי. אעפ"כ : אף על פי כן. א"צ : אינו צריך. אצ"ל : אין צריך לומר. א"ק : אדם קדמון (שם עולם) ; אין קץ ; אמר קרא. (כתוב במקרא). אקב"ו : אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ר : אמר רב ; אל רחום. ארגמ"ן : אוריא, רסאל, גבריאל, מיכאל, נוריאל (שמות מלאכים). ארמ"ע : אש, דות, מים. עפר (ארבע יסודות העולם). אשלי"י : אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת : אם תאמר ; אל תאמר ; אל תקרא ; אי תימא. א—ת (האותיות מן א עד ת). א"ת ב"ש : אחד מצדופי אותיות הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל : אם תמצא לומר. אתעד"ל : אתערהא דלעילא. אתעדל"ת : אתערותא דלתתא.

ב

ב"א : בראשית א ; בן אדם ; בנין אב ; ברוך אתה. בא"ד : באמצע דבור. באב"י"ע : באצילות, בריאה, יצירה, עשיה. באד"ר : באורא רבא. באדר"ז : באורא זוטא. בא"י : ברוך אתה ה'. ב"ב : בראשית ב'. בג"ד : בגין דא. בג"ה : בינה גבורה, הוד. בג"כ : בגין כך. ב"ד : בית דין. בד"א : בכמה דברים אמורים ; בדרך אחרת. בדו"ר : בדחילו ורחימו. ב"ה : בית המקדש ; בין השמשות. בהכ"ו : בית הכנסת. ביהמ"ק : בית המקדש. בוצד"ק : בוצינא קדרדנותא. בחי" : בחינה. בחי"א : בחינה א'. בחי"ב : בחי"ג : בחי"ד : בחינה ב' גי' ד'. בי"ע : בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ : בכל מקום ; בכמה מקומות. במ"א : במקום אחר. במ"ר : במדרש רבה. ב"ג : בר נש. ב"ן : מספר (שם הויה במלוי ההי"ן) בס'. בספר. בס"ר : בספרא דצניעותא ; בסיעתא דשמיא. בסו"ה : בסוד הכתוב. ב"ע : בריאות עולם. בע"א : בענף א'. בע"ה :

מאזינים. עקרב, קשת, גדי, דלי, רגים, ט"ת : ט

תחתונות

9

י"א : יש אומרים ; יש אוסרים ; ירא אלהים ; ירחמהו אל. י"א : ישוב ארץ ישראל. י"א : יש אם למקרא ; יש אם למסורת ; יוכרם אלהים לסובה. י"ג : יש גורסים ; יין גסן ; מסטר. י"ד : יש דורשים. י"ה : (ב' אותיות הראשונות משם הויה). י"ה : ג' מלואים של שם הויה יודין ההיין אלפין. י"ה : יוהכ"פ : יום הכפורים. י"ה : יחי דצון. י"ו : יום כפור. י"ו : יש ימין ושמאל. יחג"ר : יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש. י"ט : יצר טוב ; יש טעם ; יום טוב. י"ט : יום טוב. י"ל"א : יתברך ויתעלה לעולם אמן. י"י : רמז על יחוד הויה ואדני. י"י : יברכך יאר ישא. יכ"ק : יום כסור קטן. י"ל : יש לומר. י"מ : יש מפרשים ; יש מקומות ; יציאת מצרים. י"ס : יוד ספירות ; יש ספרים ; יש סוכרים. י"ט"ג : יש ספרים גורסים. יצה"ט : יצר הטוב. יצה"ר : יצר הרע. יש"א : ימין, שמאל, אמצע. יש"טו"ת : ישראל סבא ותבונה. ית' : יתברך ; יתעלה. ית"ש : יתברך שמו.

כ

כ' כבוד. כ"א : כי אם ; כל אחד ; כך אומר ; כתוב אחד ; כלל אחד. כ"א : כתוב אחד אומר. כ"א"א : כל אחד ואחד ; כל איש ואיש. כ"א"ל : כל אומה ולשון. כ"אזו"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה. כ"ב : אותיות התורה. כ"ג : כהן גדול. כ"ד : כד דבור ; כל דבר ; כך דרשו. כ"ד"א : כמה דאת אמר ; כדא דאת אמרת. כ"ד"ש : כדרך שאמר. כ"ה : כתוב הכא. כ"ה"א : כן הוא אומר. כ"ה"ג : כהן גדול ; כהאי גזגא. כ"ה"ג : כל המוסיף גורע. כ"ה"ג : כן היא גוסחת. כ"ה"ק : כתבי הקודש. כ"ו : וכו' ; וכולה (לאמור) על הקורא לגמור כל הפסוק או המאמר, שהובא רק חלק ממנו. כ"ז : כך וכך. כ"ז"פ : כלל ופרט. כ"ז"כ : כלל ופרט וכלל. כ"ז : כל זה ; כל זמן ; כף זכות ; כלי זיוין. כ"ח : כלי חיצון ; כתר חכמה. כ"ח"ב : כתר, חכמה, בינה. כ"ח"ד : כתר, חכמה, בינה, דעת. כ"ח"ב תר"מ : כתר, חכמה, בינה, תפארת ומלכות. כ"י : כנסת ישראל ; כתב יד ; כן ירבו. כ"כ : כל כך, כמו כן ; כתוב כאן. כ"כ"ז : כלי זיוין. כ"כ"י : כהן, לוי, ישראל. כ"כ"מ : כל מה ; כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכח. כ"כד"א : כמה דאת אמרת. כ"כו"ש : כמו שכתוב. כ"כש"א : כמו שאתה אומר. כ"כש"ה : כמו שאמר הכתוב. כ"כ"ג : כן נאמר ; כן נראה. כ"כ"ה"ג : כנסת הגדולה. כ"כ"ז : כנוכר. כ"כ"י : כנסת ישראל. כ"כ"ל : כנוכר לעיל ; כן נראה לי. כ"כלע"ד : כן נראה לפי עניות דעתי. כ"כס"כ : כסא הכבוד. כ"כ"ע : כולי עלמא ; כתר עליון. כ"כ"פ : כלי פנימי ; כל פנים ; כך פרשו. כ"כ"ל : כן צריך לאמור-להיות, לבאר. כ"כ"ק : כלי קודש. כ"כ"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד שבת. כ"כ"ד : כללו של דבר. כ"כ"כ : כל שכן. כ"כש"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה. כ"כ"ט :

כ"כ"מ : ואין כאן מקומו. וכ"כ"ל : ואין כאן מקום להאריך. ואל"כ : ואם לא כן ; ואהבת לרעך כמוך. ובעוה"ר : ובעונותינו הרבים. ובש' : ובשערי. וגו' : וגימיר (ראה וכו'). וד"ק : דייק (כמו התבונן היטב, לדייק בשעת העיון ולא בקדוב). וד"ל : ודי למבין. ול"ב : ודי לחכימא ברמיזא. והמ"י : והשכיל יבין. וזה"ד : וזה הדין. וז"ל : וזה לשונו. וכה"א : וכן היא אמר. וכו' ; וכולה ; וכולי. (כמו וגומר, סימן להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין סיפו נזכר בכתב). ול"ג : ולי נראה. ונלע"ד : ונראה לפי עניות דעתי. וע"ד : ועל דא. ועד"ז : ועל דרך זה. ועכ"ז : ועם כל זה ; ועל כל זה. ו"ק : ו' קצוות. וש"נ : ושם נסמך. ו"ת : ו' תחתונות. ות"י : ותיקונים.

ז

ז"א : זעיר אגפין ; זכות אבות ; זה אומר. זאה"ל : זכור אותה האיש לטוב. זא"ז : זה אצל זה ; זה אל זה ; זה את זה ; זה אחר זה (וכן זו). זב"ז : זה בזה. זה"ז : זמן הנה. זה"ש : זה הוא שאמר. זו"ן : זעיר ונוקבא. זה לשונו ; זכרו (זכרונו) לברכה. זל"ז : זה לזה. ז"ח : זהר חדש. זכ"ל : ז' כוכבי לכת. זלמ"ז : זה למטה מזה ; זה למעלה מזה. ז"מ : ז' מלכים. זמ"ז : זה מזה. זמ"ן גק"ט : סדר ששת סורי המשנה ; זרעים, מועד, נשים, נזיקין, קדשים, טהרות. ז"ס : זה סוד. ז"ע : זה ענין. זעה"א : זקני עם הארץ. זע"ז : זה על זה. ז"פ : ז' פעמים. זצ"ל : זכר צדיק לברכה. ז"ק : זרע קודש ; זקף קטן. ז"ש : זה שכתב ; שאמר. ז"ת : ז' תחתונות. זת"ז : זה תוך זה ; זה תחת זה.

ח

ח' : חלק ; חדש. ח"א : חלק א' ; חכמים אומרים ; חר אמר. ח"ב : חלק ב' ; חכמה בינה. חב"ד : חכמה, בינה, דעת. חבת"ם : חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ח"ג : חלק ג' ; חלופי גרסאות. ח"ד : חלק ד'. חד"ר : חסד דין רחמים. ח"ה : חלק ה' ; חלול ה'. חה"ש : חלול השם. חה"מ : חול המועד. ח"ו : חלק ו' ; חסד ואו ; חס ושלום. חו"ג : חסדים וגבורות. חוה"מ : חול המועד. חוהמ"ס : חול המועד סוכות. חוהמ"פ : חול המועד פסח. חו"ל, ח"ל : חוץ לארץ. ח"ז : חלק ז ; חדש זה. חז"ל : חכמינו זכרם לברכה. חח"ן : חכמה חסד נצח. חכ"א : חכמים אומרים. חל"ה : חלק לעולם הבא. חנ"ה : חנוכה הבית. חנכ"ל שצ"ם : שבעה כוכבי הלכת ; חמה, נגה, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק, מאדים. ח"ס : חכמה שתימאה. ח"ע : חיי עולם. חע"ה : חיי עולם הבא. חש"ח : חולם, שורק, חיריק.

ט

ט"א : טור א' ; טעם אחר. טו"ר : טוב ורע. ט"מ : טיבאת מת ; טעמא מאי ; טעמי מקרא. טנת"א : טעמי, נקודת תגין, אותיות. ט"ס : ט' ספירות. ט"ר : ט' ראשונות. טש"ת, סא"ב, מע"ק, גד"ד : י"ב המזלות ; טלה, שור, תאומים, סרטן, אריה, בתולה.

כתר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתר תורה. כתה"ק : כתבי הקודש. כתחז"ל : כתקון חכמינו וזכרם לברכה.

ל

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב : מספר. לבנ"ה : ל"כ נתיבות החכמה. ל"ג : לא גרסינו. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. לד"א : לדעת אחרים ; לדבר אחר. לד"ה : לדברי הכל. ל"ה : לכנת הספיר ; למען השם. לה"פ : לחם הפנים. לר"ל : לפני ולפנים. ל"ז : לשון זכר. לזע"צ : לזכר עולם יהי צדיק. ל"ח : לא כתוב ; לא כן. לכאו"א : לכל אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכז"ע : לכולי עלמא. לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי. למה"ד : למה הדבר דומה. ל"נ : לי נראה ; לשון נקבה. לנ"ל : לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לע"ב, ס"ג. מ"ה, כ"ן. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט גדול. לפמש"ה : לפני משורת הדין. לפ"ע : לפי עיניו. לפצ"ד : לפי עניות דעתי. לפ"ק : לפרט קטן. לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ; לא שנו ; לא שייך ; לשם שמורים. לשה"ר : לשון הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

מ

מ"א : מקום אחר ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים א' ; מים אחרונים ; מנהג אכותינו. מאה"ג : מאור הגדול ; מאור הגולה. מארז"ל : מאמר רבוחיני וזכרם לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן בכתר. מב"ד : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ו : מלך בשר ודם ; מתנת בשר ודם. מב"י : משיח בן יוסף. מ"ג : מחזור גדול (כ"א שנים) ; מ"ד : מיין דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה דעתך ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דרכי אמורי. מדה"ד : מדת הדין. מדה"נ : מדרש הנעלם. מדה"ר : מדת הרחמים. מד"ש : מסני דרכי שלום. מ"ה : מספר היה במילוי אלפין ; משום הכי ; מלך העולם ; מלאך המות. מה"ד : מדת הדין. מוהל"ל : מה הורה ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשח ; מגא הני מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי השרת. מו"ל : מוציא לאור. מול"מ : מטי ולא מטי. מו"מ : מעלה ומטה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מו"ס : מוחא סתימאה. מוצי"ט : מוצאי יום טוב. מוצש"ק : מוצאי שבת קודש. מו"ש : מוצאי שבת. מ"ז : משנה ז'. מחוז"ל : מאמר חכמינו וזכרם לברכה. מ"ט. מקח טעות. מטטרון"ן : שם מלאך. מ"י : ב' אותיות משם אליהם. מכ"ש : מכל שכן. מ"ל : מגא לך. מלה"ד : משל למה הדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת : מארי מתניתין ; מארי מתיבתא ; מאי משמע ; מראה מקום ; מת מצוה ; משנה מקום. ממ"ה : מלך מלכי המלכים. ממ"ן : ממה נפשך. מ"ן : מיין נוקבין. מנ"מ : מאי נפקא מינה ? מ"ס : מדת סדום ; מר סבר ; מוחא סתימאה. מטה"ז : מסורת הוזהר. מ"ע :

מצות עשה ; מראית עין ; מצות ערום. מע"ה : מעלה עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים. מעל"ע : מעת לעת (יום שלם). מ"צ : משיח צדק. מצפ"ן : שם הויה באותיות א"ת ב"ש. מד"ע"ה : משה רבינו עליו השלום. מ"ש : מה שכתוב ; מאי שנא. גשא"כ : מה שאין כן. מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה תורה ; מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

נ

נ"א : נוסחא אחרינא ; נביאים אחרונים. נא"כ : נאמר כאן. נג"ע, ר"ע : נפילים, גבורים, ענקים, רפאים, עמלקים. נ"ה : נצח הוד. נה"י : נצח, הוד, יסוד. נהי"מ ; נצח, הוד, יסוד, מלכות. נו"נ : נע ונד ; נעשה ונשמע. נוק"ב : נוקבא. נח"ש : נדוי, חרם, שמתא. נ"ל : נראה לי. נ"מ : נפקא מינה. נ"נ : נח נפש. נ"ע : נוקבי עינים ; נשמתו עדן ; נוחו עדן. נ"צ : נחמת ציון. נק" : נקרא. נ"ר : נפש רוח ; נחת רוח ; נביאים ראשונים. נר"ן : נפש, רוח, נשמה. נרבנ"י : נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. נש"ב : נ' שערי בינת. נת"א : נקידות, תגין, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים ; סטרא אחרא ; סתרי אותיות. ס"ב : סימן ברכה. ס"ג : (הויה"ה במילוי יודין ואלף בואו) ; סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף דבר ; סלקא דעתך. סד"א : סוף דעתך אמינא. סו"ה : סוד הכתוב. סו"ס : סוף סוף. ס' : סימן. ס"י : ספרים ישנים ; ספר ישן ; סימן יפה ; ספר יצירה. ס"ל : סח לי ; סבירה ליה. ס"מ : סטרא מסאבותא. ס"נ : סכנת נפשות. ס"ע : סדר עבודה. ס"פ : סוף פסוק. ספ"ר : ספר פנים יפות. ספ"י : ספירה. ס"ת : ספר תורה ; סתרי תורה ; סוף תיבה.

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א' ; עמוד א' ; ענין אחר. עאכו"כ : על אחת כמה וכמה. ע"ב : (הויה במילוי יודין) ; שם ע"ב. עבג"מ : עור, בשר, גדין, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג' ; עכידת גלולים ; על גב. ע"ד : על דבר ; על דרך ; על דעת. עד"ה : על דרך הכתוב ; על דרך האמת. האמור. עד"ו : על דרך זה. עד"מ : על דרך משל. עד"ר : על דרך רמז. ע"ה : עליו השלום ; עשרת הדברים ; עם הארץ ; עין הרע ; עכד ה'. עה"ב : עולם הבא. עה"ז : עולם הזה. עה"ח : עץ החיים. עה"ר : עין הרע. עה"ש : עליו השלום. עו"א : עוכבי אלילים. עוה"ב : עולם הבא. עוה"ז : עולם הזה. עומ"ש : עול מלכות שמים. עו"נ : עתיק ונוקבא. ע"ו : עבודה זרה ; על זה ; עם זה ; עכר זמנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם ; עצה טובה ; עין טובה. ע"י : עיין ; עילאין. ע"י : על ידי ; על יד. ע"א : על ידי אחרים. עיה"ק : עיר הקדש. עיר"ט : ערב יום טוב. עיר"כ : ערב יום כפור. עיר"ז : על ידי זה. ע"מ : עכור, יניקה, מוחין. עיקת"ו : עיר קדשנו תכנה ותכונו. ע"כ : על כן ; עד כאן ; עד כמה ; עכודת כוכבים ; עכר בנעני.

דן. ר"ג : ריש גלותא. רד"ל"א : רישא דלא אתידע.
 ר"ה : ראש השנה. רה"י : רשות היחיד. רה"ק :
 רוח הקודש. רה"ר : רשות הרבים. ר"ח : ראש חודש.
 רח"ו : ר' חיים היטאל. ר"י : רבי יהודה ; רבי יצחק ;
 רבי יוסי. ר"ז : מספר. ר"ל : רחמנא לשויב ;
 רחמנא ליצול ; ראה לדבר ; רצוני לומר. ר"מ : ראש
 מתיבתא ; רעיא מהימנא ; ריש מתיבתא. רמ"ח :
 מספר. רמ"ק : ר' משה קורדובירו. רע"מ : רעיא
 מהימנא. רפ"ח : מספר. רשב"י : ר' שמעון בר
 יוחאי. רשר"ד : ראה, שמיעה, ריה, דבור. ר"ת :
 ראשי תיבות. רת"ס : ראש, תוך, סוף.

ש

ש" : שורה, שעה. ש"א : שמואל א' ; שליש אמצעי ;
 שליש א' ש"ב : שמואל ב' ; שער ב' ; שבי"כ :
 שבירת כלים. ש"ג : שער ג' ; שיעור ג'. שג"ע : של
 גן עדן. שה"ש : שיר השירים. שו"ש : ששון
 ושמחה. שו"ת : שאלות ותשובות. ש"ח : שנאת
 חנם ; שבת חנוכה. שי"ל : שיש לאמר ; שיש לברך.
 ש"כ : מספר. שכ"א : שכל אחד. שכא"א : שכל
 אחד ואחד. שמרשב"י : שער מאמרי רבי שמעון
 בן יוחאי. ש"נ : שם נסמן. שנגל"ה : שורש, נשמה,
 גוף, לבוש, היכל. שגא"ן : (ר' חיות המרכבה) שור,
 נשר, אריה, אדם. שס"ה : מספר. ש"ע : שליש
 עליון ; שמנה עשרה ; שמיני עצרת. ש"צ : שלח
 צבור. שצ"ם חנכ"ל : (וי' כוכבי לכת) שבתאי, צדק,
 מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ש"ר : שלוש רגלים ;
 שם ר' ש"ש : שם שמים. ש"ת : שמחת תורה ;
 שליש תזתון.

ת

ת"א : תרגום אונקלוס ; תרוץ אחד. תא"מ : תהלים,
 איוב, משלי. ת"ד : תיקונא דיקנא. תה"ד : תפלת
 הדרך. תה"ר : תהומא רבא. תה"ש : תפלת השחר.
 ת"ו : תם ונשלם. תובב"א : תבנא יתכונן במהרה
 בימינו אמנן. תובי"ל : תם ונשלם ברוך ה' לעולם.
 תוה"ק : תורתנו הקדושה. תו"מ : תפארת ומלכות ;
 תרומות ומעשרות ; תיכף ומיד. ת"ה, שלב"ע : תם
 ונשלם שבח לאל בורא עולם. תושב"כ : תורה שבכתב.
 תשבוע"פ : תורה שבעל פה. ת"ז : תקוני זהר.
 ת"ח : תא חזי ; תקונים חדשים ; תלמיד חכם.
 תחה"מ : תחית המתים. תכ"ב : תלת כלילן בתלת.
 תכ"ד : תוך כדי דבור. תכ"ה : תורת הכהנים. ת"ל :
 תלמוד לומר ; תרי לישני (שתי נוסחאות) ; תהלה לאל.
 ת"מ : תפלת מנחה. תע"ס : תלמוד עשר ספירות.
 ת"ע : תפלת ערבית. תרי"ג : (מספר) תרי"ג מצות.
 תק"ח : תקונים חדשים. ת"ש : תפילין של ית.
 תש"ר : תפילין של ראש. ת"ת : תפארת.

עכא"א : על כל אחד ואחד ; עם כל איש ואיש.
 עכ"ד : עד כאן דבריו. עכ"ז : עד כל זה. עכ"ם :
 עבודת כוכבים. עכ"ל : עד כאן לשונו. עכ"פ : על
 כל פנים. ע"ל : עין לעיל. ע"מ : על מנת ; על
 משקל ; עשר מאמרות ; על מה ; על מחצה ; עשר
 מכות. עמוד"א : עמודא דאמצעייתא. עמ"ש : עין מה
 שכתבתי ; עד מאה שנים ; עול מלכות שמים. ענ"ב :
 עקודים, נקודים, בוידים. ע"ס : עשר ספירות ; על
 סמך. עמס"ב : ע"ב סיג מ"ה בין. עע"ז : עובדי
 עביה זרה. עעכו"ם : עובדי עבודת כוכבים ומזלות.
 ע"פ : על פי. עצה"ד : עץ הדעת. עצה"ט : על
 צד היתר טוב. ע"ק : עתיקא קדישא. ע"ר : ערב רב.
 ער"ה : ערב ראש השנה. ער"ח : ערב ראש חודש.
 ע"ש : עין שם ; ערב שבת ; על שלחן. עש"א : עד
 שיבוא אליהו. עש"ה : עין שם היטב. עש"מ : על
 שום מה. ע"ת : ערוב תחמים ; על תנאי.

פ

פ"א : פרק א' ; פעם אחת ; פירוש אחר. פא"פ :
 פנים אל פנים ; פה אל פה ; פעם אחר פעם. פ"ב :
 פרק ב'. פב"א : פנים באחור. פב"פ : פנים בפנים.
 פ"ג : פרק ג'. פ"ד : פסק דין ; פרק ד'. פד"ה,
 פדה"ב : פדיון הבן. פו"א : פנים ואחור. פו"ח :
 פנימיות וחיצוניות. פו"כ : פרט וכלל. פו"ר : פריה
 ורביה. פו"י : פירוש. פ"י : פושעי ישראל ; פועל
 יוצא. פלו"י : פלוני. פלח"ק : פתיחה לחכמת הקבלה.
 פלפלה"ס : פתיחה לפירוש הסלם. פמ"א : פנים
 מאירות. פמ"ס : פנים מסבירות. פ"נ : פקוח נפש.
 פדיון נפש. פס"ד : פסק דין. פ"פ : פתחון פה.
 פ"ק : פרק קמא ; פורים קטן ; פרט קטן. פרי"א :
 פרקי רבי אליעזר. פרד"ס : פשט, רמז, דרוש, סוד.

צ

צא"ל : צריך אתה לדעת. צ"ג : ציון ג' ; צום גדליה.
 צ"ד : ציון ד' ובדומה. צח"מ : צומח, חי, מדבר.
 צ"ל : צריך לומר ; צריך להיות. צ"ע : צריך עיון.
 צעב"ח : צער בעלי חיים. צע"ג : צריך עיון גדול.

ק

ק' : קדוש ; קמא ; קהל ; קטן. ק"א : קונטרס
 אחרון. קב"ה : קודשא בריך הוא. קבו"ש : קודשא
 בריך הוא ושכינותיה. קה"מ : קריאת המגילה. קה"ק :
 קרש הקדשים. קה"ת : קריאת התורה. ק"ו : קל
 וחומר. קו"ח : קל וחומר. קרש"י : קוצו של יוד.
 קכ"ד : קדם כל דבר. קלי"י : קליפות. קמ"ל : קא
 משמע לן. ק"פ : קרבן נסח. ק"ק : קדש קדשים ;
 קדשים קלים. קק"ק : קדוש, קדוש, קדוש. ק"ש :
 קריאת שמע ; קבלת שבת.

ר

ר"א : ר' אבא ; רבי אלעזר. ראב"ד : ראש בית

תפלה קודם הלמוד מהאר"י זיע"א

רבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים והסליחות מודים
אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו בקידה ובהשתחוויה
שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק
בסודות תורתך הקדושה מה אנו ומה חייני אשר עשית
עמנו חסד גדול כזה על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך
שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו ואל יהיו עונותינו
מבדילים ביננו לביניך. וכן יהי רצון מלפניך ה' אלהינו
ואלהי אבותינו שתכונן את לבבינו ליראתך ולאהבתך
ותקשיב אוניך לדברינו אלה ותפתח לבבנו הערל בסודות
תורתך ויהיה למודינו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח
נחוח ותאציל עלינו אור מקור גשמתנו בכל בהינתנו
ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית
דבריך אלה בעולם חכותם חכות אבותם חכות תורתם
ותמימותם וקדושתם יעמד לנו לבל נכשל בדברים אלו
ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים כמאמר נעים
זמירות ישראל: „גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך“, כי ה'
יתן חכמה מסיו דעת ותבונה. „יהיו לרצון אמרי פי והגיון
לבי לפניך ה' צורי וגואלי...“

מאמר וירא מלאך ה' אליו בלבת אש.

(*) א) בראשית מאמר קדמאה דכלא, כלילא מעשר אמירן, ואיהי ל"ב אלקים א דעובדא דבראשית. ומסטרא דשמאלא אתייהיבת, דאיהי גבורה, אשא סומקא. ובג"ד, בלבת אש. א) ומשה הוה מסטרא דליואי, מסטרא דיליה ממש.

ב) ואמאי אתגליא ליה בסנה. לאחזאה דהות בדוחקא בין הקוצים, ועם כל דא ג) והסנה איננו אכל, בגין שושנים ב דאינון בינהא, דאינון ישראל, דהו עתידין למהוי בגלותא ג בין ערב רב, דאינון קוצים. ודא איהו רזא, ג) כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתך שמה ואותך לא אעשה כלה.

ג) אחזי ליה אגרא ד דכלה, ה ואיהי לבת אש, בין הקוצים, דאינון הייביא כד דחקין לשכינתא וישראל, אגרא דלהון כלה. ו נפקא שכינתא כלה ו מבינייהו וייתי חתן בגינה, ודא ח איהו אגרא דכלה דוחקא, ויפרוק לון מן גלותא בגינה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (שמות ג') לעיל תקון ו'. ב) (שם) ג) (ירמיה מ"ו) זהר ויחי דף רס ציון ג' זהר ח"ג רעד: ועוד הגירסא בלי סוגריים. ב נ"א דהו בינהא ישראל (מנטובה) ול"ג בנהא ול"ג דאינון. ג"א דהו בינהא דאינון ישראל (מעויבו וילנא) ג"א דאינון בנהא דאינון ישראל (בניהו). ג נ"א בגין (מנטובה). ד נ"א בסוגריים דשכינתא (דפו"י). ה נ"א דאיהי (מעויבו בניהו) נ"א איהי (מנטובה). ו נ"א נפקת (בניהו). ז נ"א בינייהו (מנטובה). ח נ"א ל"ג איהו (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר וירא מלאך ה' אליו בלבת אש

ת ק ו נ א ת ר י ס ר

א) בראשית מאמר קדמאה וכו': מלת בראשית היא המאמר הראשון לכל המאמרות, כי בראשית נאמר על פרצוף א"א דאצילות, שהוא הנקרא ראשית, מטעם שהוא הפרצוף הראשון שממנו מושפעים כל המוחין שבעולמות, ומן הפרצופים שלמעלה ממנו, דהיינו מפרצופי א"ק, ודכר ונוקבא דעתיק, לא מגיעים שום מוחין אל העולמות, מחמת שהם מתוקנים במלכות דמדת הדין שלא נמתקה ברחמים. ופרצוף הראשון שהוא השורש להשגה הוא א"א להיותו מתוקן במלכות הממותקת ברחמים, ולהיותו רק בבחינת שורש להשגה לכן נקרא ראשית, מלה ראשונה שבתורה, כי תורה היא בחינה השגה. בכ' היינו מלכות, שעלתה לראש א"א שנקרא ראשית וזהו בראשית, וע"י עליית המלכות, יצאה בינה דא"א מראש א"א, כלולה מעשרה מאמרות. שה"ס ע"ס דאו"א עלאין, שהם ג"ר דבינה. והיא כלולה ל"ב שמות אלקים הנאמרים במעשה בראשית, שה"ס ע"ס דישו"ת הכוללים כ"ב אותיות של ז"ן, שביחד (* דפו"י דף כ"ז ע"א)

הס ל"ב, נכללים בו"ת דבינה ד"א. ומצד שמאל שה"ס נקודת השורוק ניתנה, שהוא גבורה אש אדומה, דהיינו דינין דכורא שהם בגוון אדום, ומשום זה נאמר בלבת אש. ומשה היה מצד שבט לוי שהוא שמאל, ולכן נגלה אליו מבחינתו ממש. ב) ואמאי אתגליא ליה וכו': שואל ולמה נתגלה לו בסנה הרומז על דינים. להראות לו שהיתה השכינה בדוחק בין הקוצים. ועכ"ז והסנה איננו אכל, בשביל השושנים שהם ביניהם, שהם ישראל שהיו עתידים להיות בגלות, בין ערב רב שהם קוצים, ואינם כלים, וזהו סוד הכתוב כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתך שמה ואותך לא אעשה כלה. ג) אחזי ליה אגרא וכו': הראה לו שכר הכלה, שהיא מלכות והיא לבת אש בין הקוצים, כלומר כשאותם החייבים דוחקים לשכינה ולישראל, השכר שלהם היינו של ישראל, כלה, שע"י הדוחק הם זוכים אל הכלה העליונה, והשכינה שהיא הכלה יוצאת מבין הקוצים, והחתן שהוא ז"א יבוא בשבילה להתחבר עמה, וזהו

ד) ודוחקא דגלותא דערב רב לישראל, ממהר לון פורקנא. ורפיון דילהון, מעכב לון לישראל פורקנא. בגין דא אתחזי ליה למשה בלבת אש מתוך הסנה, מגו כובין.

ה) כד אתקריב תמן למחזי עובדא דא, א"ל הקב"ה, ד) אל תקרב הלום של נעליך. הכא רמז, דאתפשט מן גופא דיליה, ט דאיהו נעל לגבי גופא אחרא דאתלביש כד אתקריב. ואית מאן דיימא דאיהו אתתיה, וכלא קשוט דא ודא. ו) וכן אחזי ליה, דבי מקדשא י דאיהי בנינא דבר נש, דעתיד לאתחרבא. ויתבני זמנא אחרא על ידא דקב"ה. הה"ד, ה) כ מעונה אלקי קדם. וכתבי, ו) מקדש

מסורת הזהר

ד) (שמות ג') ז"ח כרך כא שיר השירים דף קעב
ציון צ'. ה) (דברים לג' ו) (שמות ט"ו) ז"ח כרך
י"ט ויצא י"ד צ"ש.

חלופי גרסאות

ט ג"א דאיהי (מעויבוו בראדי). י ג"א דאיהו (מעויבוו וילנא). כ ג"ג ל"ג מעונה אלקי קדם וכתבי מקדש ה' כוננו ירך (בניהו ורפוי).

מעלות הסולם

מאמר וירא מלאך ה' אליו בלבת אש

עצמה בצמצום הראשון שלא תקבל לתוכה שום אור ישר, וכל תקונה הוא ע"י עלייתה והתכללותה במדת הרחמים שהיא בינה, אמנם לעתיד בגמר התקון, תתקן בבחינתה עצמה ותהיה ראויה לקבל אור ישר, בלי מיתוקה בבניה. כי המאציל תקן את המלכות, רק מבחינות ט"ס הראשונות שבה, ובחינת מלכות דמלכות מסר לישראל שיגמרו ויתקנו אותה ע"י עבודה ושמירה על תשע הספירות הראשונות ולכן כל עבודת ישראל מטרם גמר התקון הוא בט"ס הראשונות של המלכות, הנבחנת לביורר רפ"ח נצוצים שהם תשע פעמים ל"ב שנתקנו ע"י המאציל, ומבחינה זו נבנו ב' המקדשים למעלה בעולמות העליונים שה"ס ה' ראשונה וה' אחרונה של שם הוי"ה, וכן למטה בעולם הזה. וכיון שעבודה זו לברר ולשמור על הרפ"ח נצוצים נמסרה לבני ישראל לכן נבחן שב' המקדשים נבנו על ידי בני אדם, וכיון של"ב הנצוצים האחרונים השייכים למלכות דמלכות עוד לא נתקנו, לכן נמצאים מהם הסט"א והערב רב המחטיאים את ישראל וגרמו לחורבן ב' המקדשות ואחר שבני ישראל יבררו כל הבחינות של רפ"ח נצוצים הנמצאים מכה שבירת הכלים אז יברר הקב"ה בעצמו את ל"ב הנצוצים האחרונים מן המלכות דמלכות הנקראים ל"ב האבן בסוד הכתוב והסירותי את לב האבן מבשרכם ואז תתקן המלכות דמלכות שה"ס הבית האחרון, ויהיה בנין עדי עד לנצח. וזה אמרו וכן אחזי ליה דביה מקדשא דאיהי

וזהו שאחז"ל (ברכות ו'): אגרא דכלה דוחקא, כלומר אגרא דדוחקא כלה, ובשבילה יגאול אותם מן הגלות.

ד) ודוחקא דגלותא דערב וכו': ומה שערב רב דוחקים לישראל בגלות, הם ממהרים להם את הגאולה, ורפיון שלהם היינו שאינם דוחקים, מעכב להם לישראל את הגאולה. משום זה נראה לו למשה בלבת אש מתוך הסנה מתוך קוצים.

ה) כד אתקריב תמן וכו': כשנתקרב לראות פעולה זו, אמר לו הקב"ה אל תקרב הלום של נעליך, כאן רמז שהתפשט משה מן גופו שהוא נעל הרומז על רגלו שהוא קיומו אל גוף אחר שהתלבש בו, (ע"י ע"ח שער מ"ט פ"ה) הגוף הוז' והטהור מהחשמל שבו זכה משה בסנה, כשנתקרב. ויש מי שאומר שפירוש של נעליך הוא אשתו שצוה לו לפרוש ממנה, וזה וזה הכל אמת שנאמר גם על גופו וגם על אשתו.

ו) וכן אחזי ליה וכו': וכן הראה לו למשה שבית המקדש שהוא נבנה בידי אדם שעתיד להתחרב, ויתבנה פעם אחרת ע"י הקב"ה, ז"ש מעונה אלקי קדם. וכתוב מקדש ה' כוננו ירך, וכתוב גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון, משום שנאמר בו ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב.

פירוש, יש ב' בחינות בנין אל המלכות הנקראת בית המקדש, כי נודע שמלכות מצד עצמה אינה ראויה למוחזן, מחמת שצמצמה את (דפו"י דף כ"ז ע"א)

י"י כוננו ירך. ז) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון. בגין דאתמר ל בו, ח) ואני אהיה לה נאם י"י חומת אש סביב.

ז) אתמר בבי מקדשא ט) בונה ירושלם י"י, ואתמר התם לגבי אדם, י) ויבן י"י אלקים את הצלע נ אשר לקח מן האדם, דא חכמה. ויביאה אל האדם, דא עמודא דאמצעיתא, דרגא דמשה. והאי צלע, איהו ודאי כלת משה. ועלה אתמר, ג) וירא מלאך י"י אליו בלבת אש, ס דאיהי בת יחידה, דמינה נפיק נהורא דאורייתא.

ח) כגוונא דא אתמר, ז) ותפתח ותראהו את הילד. ותראהו, דא שכינתא. דהיה בכי בגינה, מיד ותחמול עליו. ודא הוא ט) בבכי יבואו ובתחנונים אובלים בתחנונים ודאי, לקיימא י) וברחמים גדולים אקבצך.

חלוסי גרסאות

מסורת הנהר

ז) (חגי ב') זהר משפטים ג"ב ציון ש'. ח) (זכריה ב') ז"ח כרך י"ט פרשת ויצא דף ט"ז ציון ה'. ט) (תהלים קמ"ז) י) (בראשית ב') זהר בראשית א' רל"ג ציון ג'. כ) (שמות ג') לעיל תקון י'. ל) (שמות ב') לעיל תיקון י"א אות ג' ציון ה'. (ישעיה ג"ד) זהר משפטים קכב ציון ל' תק"ח קיג ט"ב ש"ח.

מעלות הסולם

מאמר וירא מלאך ה' אליו בלבת אש

הוי"ה. ונאמר שם אצל אדם, שהוא ז"א במוחין דג"ר מילוי מ"ה דאלפין שבגימטריא אדם. ויבן ה' אלקים שהם אבא ואמא את הצלע, אשר לקח מן האדם זה חכמה, כי הצלע הוא מסך דנה"י דז"א שעליו מתגלה הארת חכמה, שהוא באחורי ז"א, כי פניו של ז"א מאיר בחסדים. ויביאה אל האדם, זה עמוד האמצעי מדרגת משה, היינו שתיקנו אותה במוחין דפכ"פ ותאיר בב' האורות הן בחכמה והן בחסדים. ויסוד דאבא המאיר בהארת חכמה לז"א נקרא משה. וצלע זו שעליה נתגלים ל"ב נתיבות החכמה, היא ודאי כלת משה. ועליה נאמר וירא מלאך ה' אליו בלבת אש, שהיא בת יחידה בסוד אבא יסד ברתא שממנה יוצא אור התורה, כי על ידה מתגלה האור של חכמה העליונה. וכל המוחין העליונים שבעולמות. (עי' שער מרשב"י תרומה דף ט"ז ובתלמוד ע"ס חלק י"ד אות ע"ג).

דאיהי בנינא דבר נש דהיינו השייך לתקון של הרפ"ח נצוצים מט' ספירות הראשונות של המלכות הנבררים ע"י עבודת בני אדם דעתיד לאתחברא מחמת של"ב נצוצים האחרונים השייכים למלכות דמלכות, עוד לא נתקנו. הרי נמצאים הס"א והערב רב המחטיאים את ישראל שלכן נחרבו. ויתכני זמנא אחרא על ידא דקב"ה שהקב"ה בעצמו יברר את ל"ב נצוצים האחרונים שהם מן מלכות דמלכות, הה"ד מעונה אלקי קדם ה"ס התקון של כל ש"ך נצוצים של ז' מלכים קדמאין וכתוב מקדש ה' כוננו ירך כי אז יוריד הקב"ה את ירושלם בנויה, בסוד החצונית של מלכות דמלכות, ואת בית המקדש, שהוא סוד הפנימית של מלכות דמלכות. גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון שה"ס מלכות דמלכות, שנבנה ע"י הקב"ה, מן הראשון שנבנה ע"י בני אדם. בגין דאתמר בו ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב, היינו על המלכות דמלכות נאמר, ואני אהיה לה חומת אש סביב לשמירה מפני הערב רב, ובגמר התקון יוריד אותה הקב"ה בנויה.

ח) כגוונא דא אתמר וכו': כעין זה נאמר במשה, ותפתח ותראהו את הילד, ותראהו זו השכינה היינו מלכות, שהיה בוכה בשבילה בכדי לגלות הארותיה, מיד ותחמול עליו. וזהו שאמר בבכי יבואו ובתחנונים אובלים, בתחנונים ודאי, לקיים וברחמים גדולים אקבצך. בההיא

ז) אתמר בבי מקדשא וכו': בבית המקדש נאמר, בונה ירושלם ה' היינו שמלכות אשר פנימותה היא בית המקדש, וחיצוניותה היא ירושלם, נבנית ע"י ד' אותיות של שם (דפ"י דף כ"ז ע"א)

ט) בההוא זמנא, כל חיון יתערון בקלא. ועופין מצפצפין בשיר, לקבלא ברתא, בחדוה בנגונא. לקבלא קדושין מהחתן, דאינון ט) קדוש קדוש וכו'. י) ולית קדושה פחות מי, וקדושין אינון מסטרא דחכמה, דאיהו י, ט) קדש ישראל ליי ראשית תבואתה, ראשית ודאי. ומתברכין בו' ברכאן, מסטרא דאימא עלאה, דאיהי ברכה. ועלה אתמר, ט) להניח ברכה אל ביתך. יא) ושבע ברכאן אינון, בשחרית ב' לפניו וא' לאחריה. ובערבית, ב' לפניו ט) וב' לאחריה. ואינון שבע ספירן דכלילן בחתן וכלה, ודא איהו ז) שמע ישראל וגו'. הא הכא קדושה, וברכה, ויחוד. בההוא זמנא אתער דוד בכנור דאיהו מנגן מאליו, ב' מיני ניגונין. קדמאה באשרי, ז) ודא תקונא תליסר. תקונא תליסר ליוס ח'

מאמר עשרה מיני ניגונין דשבח דוד מלכא

* א) בראשית, תמן אשרי, ודא איהו אשרי האיש. ואיהו א) אהייה אשר אהייה, ב) רישא לכל רישין. ועלה אתמר, א) ראשך עליך ככרמל, ודא תפלין

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) קדוש קדוש קדוש (ישעיה ו'). ע) (ידמיה ב') זהר משפטים מ"ג ציון ט'. ט) (יחזקאל מ"ד) ז"ח כרך כ' חקת ו' ציון פ'. ז) (דברים ו') לעיל תקון יוד אות ל"ה ציון ט' (שה"ש ז') הקסה"ו אות רל"ו ציון ז'.

ע נ"א בהאי (וילנא). פ נ"א ב' (מנטובה ועוד) נ"א ושתיים (מנטובה). צ בדפויי הגידסא ודא בראשית. א נ"א ל"ג אהייה (מעזיבוז). ב נ"א רישא לכל ראשון וראשון ועליה אתמר (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר וירא מלאך ה' אליו בלבת אש

ט) בההוא זמנא כל וכו': בעת ההיא, שזון עולים ונבנים ע"י המוחים הגדולים של או"א, כל החיות של המרכבה מתעוררות בקול, ועופות שהן נשמות הצדיקים מצפצפות בשיר, לקבל הבת שהיא מלכות, בשמחה בנגון. לקבל קדושין שהם מוחין דג"ר מהחתן שהוא ז"א, והם קדוש קדוש קדוש וכו'. י) ולית קדושה פחות וכו': ואין קדושה פחות מי, היינו קומה שלימה של עשר ספירות. וקדושין הם מצד החכמה שהיא י' של שם הוי"ה, בסו"ה קדש ישראל לה' ראשית תבואתה ראשית ודאי כי אין ראשית אלא חכמה, ומתברכים בשבע ברכות שהם אורות החסדים המלבישים את החכמה, מצד האם העליונה היינו בינה, שהיא ברכה. כי אורות החסדים נקראים ברכה מטעם שעליהם אין שום צמצום. ועליה נאמר להניח ברכה בתוך ביתך. יא) ושבע ברכאן אינון וכו': ושבע ברכות הן, בקריאת שמע, בשחרית מברך ב' לפניו, ואחת לאחריה, ובערבית ב' לפניו וב' לאחריה. והן שבע ספירות דהיינו ו"ק דגדלות (דפויי דף כ"ז ע"א*) דף כ"ז ע"ב)

מאו"א הנכללות בחתן וכלה שהם זון וזהו היחוד של שמע ישראל וגו'. הרי כאן קדושה מוח חכמה וברכה מוח בינה, ויחוד היינו דעת. הכלולה מחו"ב, בעת ההיא מתעורר דוד היינו מלכות, בכנור, שהיה נושבת בו רוח צפון שה"ס הארת חכמה דשמאל, שהוא מנגן מאליו כלומר ממטה למעלה, בעשרה מיני נגון, שיתבארו להלן. הראשון באשרי, וזה תקון י"ג.

ת ק ו נ א ת ל י ס ר

א) בראשית תמן אשרי וכו': במלת בראשית יש שם אשרי בת. וזה הוא מה שנאמר אשרי האיש (תהלים א') והוא אהייה אשר אהייה ראש לכל הראשים, היינו בינה דא"א שיצאה מחוץ לראש א"א ונעשית לכתר לכל פרצופי עולם אצילות. ועליה נאמר ראשך עליך ככרמל. נוטריקון כר מלא כל טוב הן חכמה והן חסדים. וזה תפלין של ראש ודלת ראשך כארגמן זה תפלין של יד, וכו'. כלומר באלו המוחין משבחים את הבת שהיא מלכות באשרי זה, ז"ש באשרי כי אשרוני בנות. פירוש, התקונים ממשך לבאר את המוחין

חכמה

דרישא. ודלת ראשך כארגמן, דא תפלין דיד. ג וביה משבחין לבת, בהאי אשרי. הה"ד, ב באשרי כי אשוני בנות.
 (ב) מאן זכי לעאלא תמן. ג אשר לא הלך בעצת רשעים, ד דאיהי עצה בישא מסטרא דעץ הדעת טוב ורע. ובדרך חטאים לא עמד, מאן דרך חטאים. ה ההיא דאתמר בה, ד כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה וגו'. ובמושב לצים לא ישב, מאן מושב לצים. דא לילי"ת, אמן דערב רב, דאיהי מטמאה כנדה במושבה. ו וכן ערב רב מטמאין במושבם, לצדיקיא דיתבין בנייהו, כנדה. ג ומאן דאתדבק בהאי אשרי, ז דאיהו כתרא ורישא דאורייתא, אתמר

חלופי גרסאות

ג נ"א ובה (מנטובה). ד נ"א דאיהו (בראדי). ה נ"א איהו דאתמר בהון (מנטובה). ו נ"א דכן (מעזיבוז). ז נ"א דאיהו (ביאורי הגר"א).

מסורת הוהר

ב (בראשית ל') זהר בראשית ב' קל"ג ציון ג'. ג (תהלים א') ת"ז תקון מג. תק"ח קו ט"א ש"ג שט"ז. ד (משלי ל') זהר בראשית א' דכה ציון יוד.

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני נגונין רשבח דור מלכא

דל"ב נתיבות זו, שהוא המחזיר בינה לחכמה, והוא עיקר המקבל אותה, כי בינה עצמה אינה צריכה חכמה. ג היא בחינת המלכות. בסוד ודלת ראשך כארגמן דא תפלין דיד, שהיא בעלת המסכים שעליה נגלית כל הקומה הזו, וביה משבחין לבת בהאי אשרי, כי זולתה אין שום קומה נגלית כלל. הה"ד באשרי כי אשוני בנות, הנאמר על המלכות הזו שעליה נגלים ל"ב נתיבות החכמה. (ע"י שער מאמרי רשב"י אד"ז דף נ"א ובתע"ס חלק י"ד המשך מאות ק"ט עד אות קל"ה).

ב) מאן זכי לעאלא וכו': שואל מי זוכה להכנס שם, כלומר שמעשיו הטובים יעלו למ"ן שע"י יתגלו המוחין ההם, ומשיב האיש אשר לא הלך בעצת רשעים, שהיא עצה רעה מצד עץ הדעת טוב ורע. להמשיך את החכמה ממעלה למטה, שהוא חטא עצה"ד. ובדרך חטאים לא עמד, שואל, מהי דרך חטאים. ומשיב, היא שנאמר בה, כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה וגו'. היינו הנוקבא של הקליפה הנקראת אשת זנונים (ע"י בסלס ויצא מאמר ס"ח ואשת זנונים) ובמושב לצים לא ישב, שואל, מהו מושב לצים, ומשיב, זו לילית אמם של הערב רב, שהיא מטמאה כנדה במושבה, וכן הערב רב מטמאים במושבם כנדה אל הצדיקים היושבים ביניהם.

ג) ומאן דאתדבק בהאי וכו': ומי שמתדבק באשרי זה, היינו שגורם במעשיו שמלכות תעלה עד לבינה דא"א, שהיא כתרא וראש אל התורה שה"ס ז"א, במוחין דאוי"א בסו"ה

דחכמה של ל"ב נתיבות, הנרמזים בלבת אש ל"ב בת, שז"א ממשיך מן הבינה ע"י עליית מ"ן שיש לבינה קשר עם ז"א עוד מן הסדר של עשר הספירות דאור ישר, שבכדי להאציל את ז"א דאוי" הפסיקה בינה את האחורים שלה מן החכמה, וחזרה להיות חכמה כדי להמשיך הארת חכמה בחסדים, והמשכה זו דהארת חכמה בחסדים נבחן לז"א דאור ישר. ולכן בכל פעם שז"א עולה למ"ן לבינה, מתעורר בבינה קשר זה שבאוי"י, והיא מפסקת האחורים שלה מחכמה, והיא מתאחדת עם החכמה, כדי להשפיע הארת חכמה אל ז"א, וחכמה זו המחודשת ע"י עליית זו"ן לבינה נבחנת לחכמה דל"ב נתיבות, שאין זאת בחינת חכמה ממש דאוי"י, אלא בינה דאוי"י שחזרה להיות חכמה מכה עיבורה של זו"ן, ויש בחכמה זו דל"ב נתיבות עשר ספירות, גר' וז"ת שהם חו"ב וחו"ג, כי בינה ששבה לחכמה הרי יש חכמה ובינה, וז"א הוא בחינת החסדים שבקומה המקבל את הארת החכמה, ונוקבא דז"א היא הנושאת את המסכים שעליהם נעשה הזווג דהכאה, והיא נבחנת לגבורה שבקומה, ולכן הם נבחנים לג' חלוקות: א) הם האורות, היינו בינה ששבה לחכמה ונעשית לראש, בסוד אהי"ה אשר אהי"ה והיינו אשר אותיות ראש, (ע"י לעיל תקון י"א אות א') דישא, לכל רישין לכל פרצופי או"א וישסו"ת וזו"ן דאצילות. ועלה אתמר ראשך עליך ככרמל שמשם נמשכים חכמה וחסדים בבחינת השורש, ודא תפלין דרישא, שהם המוחין. ב) הוא ז"א שהוא עיקר הנושא אל החכמה (דפו"י דף כ"ז ע"ב)

ביה, ה) והיה כעץ שתול על פלגי מים. ודא עץ חיים, דאתמר ביה ועלהו לא יבול. והאי תקונא קדמאה.

ד) תניינא בשיר, דא חכמה, שר י' ותלת יודין אינון, י' י' י'. ואינון רישא ח וסופא ואמצעיתא ט. דאת י'. ואינון רמיוזין בשמא סתים, דאיהו יוד הי ואו הי. ה) באלין תלת, שבח דוד מלכא לברתא דמלכא. ההי' ז) שיר למעלות. ל' מעלות אינון ודאי. אינון תלתין דרגין דבהון ברתא סלקא לגבי כ אבא. ו) בחמש נימין דכנור, דאינון חמש אזכרות דאדכיר חמש זמנין י'י בהאי מזמור. חד, עזרי מעם י'י. ב, י'י שומרך. ג, י'י צלך. ד, י'י ישמרך מכל רע. ה, י'י ישמר צאתך ובואך.

ז) ובהון מלכא אמר ל לגבי כלה, ז) צהלי קולך בת גלים, בת מ י' גלגלים דסליק בהון ויוד הא ואו הא בעשרה מני נגונין, ובד' חיון נ דאינון יהוה ס בשיר

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ה) (תהלים א') זהר קדושים ז' צ"צ. תק"ח ח ג"א וסיפא (וילנא). ט ג"א דאת א' (מנטובה ק"ו ט"א שמ"א מ"ד מ"ה ט"ב שמ"ד. ודפו"י). י ג"א ל"ג אינון (וילנא). כ ג"א בעלה ו) (תהלים קכ"א) זהר לך לך פז ציון ב' ז"ח (מנטובה). ל ג"א בסוגריים אתא מלכא (דפו"י) פד ט"ב ש' א' ב' ז' (ישעיה י') זהר ח"א סג : רמט : ג"א ובהון מלכא אתי לגבי כלה ואמר לה צהלי קולך (כסא מלך). ח ג"א עשרת (דפו"י) ג"א עשרה (מעזיבו). נ ג"א דסליק ובסוגריים דאינון (דפו"י) ט ג"א בסוגריים יוד הא ואו הא (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני נגונין דשבח דוד מלכא

ו) **בחמש נימין דכנור וכו' :** בחמשה נימין של הכנור, שהם כח"ב תו"מ היינו קומה שלימה של ע"ס, המאירות בהארת החכמה. שהם חמשה שמות, שמזכיר חמש פעמים הוי"ה במזמור הזה, אחד, עזרי מעם ה'. ב', ה' שומרך. ג', ה' צלך. ד', ה' ישמרך מכל רע. ה', ה' ישמר צאתך ובואך.

ז) **ובהון מלכא אמר וכו' :** ובהם אמר המלך היינו ז"א אל הכלה היינו מלכות, צהלי קולך בת גלים, כי מלכות בעת שיש לה מוחין דאבא. נקראת בת גלים **ברתיה דאברהם אבינו** היינו חסד שעלה להיות חכמה (עי' זהר פרשת נח אות פ"ד) **עשרה גלגלים** היינו עשר ספירות, כי כל ספירה המאירה בהארת חכמה נקראת גלגל מטעם שמאירה ממטה למעלה. לעלות בהן יוד הא ואו הא. בעשרה מיני נגונים, שהי"ס ע"ס דז"א במוחין עליונים דאז"א, ובד' החיות שהן ד' אותיות הוי"ה פשוטה של המלכות, העולות לשם ע"ב בשיר פשוט שהוא י', כפול היינו י"ה, משולש היינו י"ה"ל, מרובע שהוא הוי"ה. שקולו עולה כגלי הי"ם, בעת שיש למלכות המוחין הגדולים הנקראים **גלים** שהם מוחין דאבא וגלי הי"ם שלמעלה

בטו"ה ובתורת ה' חפצו. בו נאמר והיה כעץ שתול על פלגי מים. וזה העץ הוא עץ חיים שנאמר בו ועלהו לא יבול. וזה תקון הראשון, מן העשרה תקונים שתיקן דוד בתהלים.

ד) **תניינא בשיר דא וכו' :** תקון השני הוא בשיר זה חכמה. שר שהוא לשון ראה והסתכלות שהיא חכמה והיא י' ושלש יודין הן י' י' י' והן ראש וסוף ואמצע של אות י', שהן קוץ העליון, וקוץ התחתון, והנקודה עצמה. והן נרמות בשם הסתום שהוא יודי ה"י וא"ו ה"י, שהוא שם ס"ג שחאיר מחזה ולמעלה דא"א ששם האורות סתומים. משא"כ שם מ"ה המאיר מחזה ולמטה דא"א ששם האורות מגולים, ולכן הוא נקרא שם המפורש.

ה) **באלין תלת שבח וכו' :** בשלשת היודין האלה שבח דוד המלך, לבת מלך, שהיא מלכות, העולה עד החכמה. ז"ש שיר למעלות, ל' כי שלש פעמים י' הן ל' מעלות, ודאי. והן שלושים **מדרגות**, היינו בינה תו"מ שכל אחד כולל מע"ם שבהן הבת שהיא מלכות עולה אל אבא דאצילות שה"ס שם ס"ג, בינה דמ"ה, כי עתיק לקח כתר דמ"ה, וא"א לקח חכמה דמ"ה, ואבא לקח בינה דמ"ה שהיא ס"ג. (דפו"י דף כ"ז ע"ב)

פשוט, כפול, משולש, מרובע, דאיהו יהו"ה דקולו סלקא כגלי ימא. וגלי ימא דלעילא, אינון י' גלגלין.

(ח) ועלייהו אתמר, (ח) ידיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש, בתרין דרועין דברתא, ובהון שית פרקין, ואינון שית דרגין דכרסייא, שש מעלות לכסא. וכד סליק ו' בהון, יתערון ע' לגביה לקבלא ליה שרפים בגדפייהו. הה"ד, (ט) שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים וגו'.

(ט) ומאן דסליק על גדפייהו ופרח בהון. איהו ו', כליל שית תיבין דיחודא, שמע ישראל. ובגיניה אתמר, (י) כי עוף השמים וגו'. וכד סלקא ברתא, סלקא בתרין ז' דרועין, דאינון חסד וגבורה דבהון שית פרקין ק' דאיהו ו'. ורזא דמלה, (כ) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

(י) כד סלקא האי ר' שיר, סלקא בשית תיבין, דאינון (ל) שמע ישראל וגו'. וכד נחתא, נחתא בשית, דאינון בשכמל"ו. ונגונא כד סליק, סליק בשית. וכד מאיך, מאיך בשית. ועלייהו אתמר (מ) שוקיו עמודי שש.

חלופי גרסאות

ע נ"א ל"ג לגביה (מנטובה). פ נ"א ל"ג ומאן דסליק על גדפייהו ופרח בהון (מנטובה). צ נ"א דרועין (מעזיבוז). ק נ"א דאיהו ו' (מנטובה). ר נ"א בסוגריים בהאי כ"ע (דפו"י).

מסורת הזהר

(ח) (שה"ש ה'). (ט) (ישעיה ו') לעיל תקון ייד אות ל"ו ציון כ'. י' (קהלת י') לעיל בהקדמה דף כ"ז ציון כ'. כ' (שה"ש ב'). (ל) (דברים ו') לעיל תקון ייד אות ל"ה ציון ט (מ) (שה"ש ה') זהר ויקרא פ"ו ציון ס'.

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני נגונין דשבת דוד מלכא

(י) **כד סלקא האי וכו'**: וכשעולה שיר זה דהיינו מלכות בהארית חכמה שנקראת שיר, כשעולה להכלל בהזווג שלמעלה מן החזה, היא עולה בששת המלים שהן שמע ישראל וגו' כלומר שהיא כלולה בחסדים של ז"א בסוד יחודא עלאה (ע"י לעיל בהקדמה במעה"ס אות ל') וכשהיא יורדת למטה מחזה היא יורדת בששת המלים שהן: **ברוך, שם, כבוד, מלכותו, לעולם, ועד**. היינו יחודא תתאה, ונגון הטעמים שהם מוחין דאחוריים, **כשעולה עולה בשש** שהם חג"ת נה"י, **וכשיורד יורד בשש**. כי **רישא דמלכא אתתקן בחסד ובגבורה**, כי המוחין דחב"ד המאירים בזו"ן אינם בקביעות אלא בשעת התפלה ובשבחות ומועדים, ולכן אינם נחשבים לחו"ב אלא לחסד וגבורה שהם ו"ק. וזהו ההפרש הגדול שיש בין א"א שג"ר שלו הן בקביעות, והן ג"ר ממשי, לבין ז"א שג"ר שלו אינן בקביעות, ולכן אפילו בזמן שיש לו ג"ר שהן חב"ד נחשבות לו לחג"ת. ולכן **סליק בשית ומאיך בשית** שהם חג"ת שעלו ונעשו לחב"ד ולא ג"ר ממשי. (ע"י זהר משפטים אות תק"כ). ועליהם נאמר **שוקיו עמודי**

שלמעלה הם עשרה גלגלים דהיינו עשר אותיות שישנן בשם הוי"ה ברבוע: י, י"ה, יה"ו, הוי"ה. שבייחוד הן בגימטריא ע"ב.
(ח) **ועלייהו אתמר ידיו וגו'**: ועליהם נאמר ידיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש, כלומר בב' פעמים שש, שש דז"א, ושש דמלכות, בשתי זרועות של הבת שהיא מלכות, ובהן ששה פרקים, ג' פרקים בימין וג' בשמאל. והם שש מדרגות שהן חג"ת נה"י של הכסא. בסוד שש מעלות לכסא. וכשו' שהיא ז"א עולה בהם, מתעוררים אליו השרפים בכנפיהם לקבל אותו. ז"ש שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים וגו'. (ט) **ומאן דסליק על וכו'**: שואל ומי הוא העולה על הכנפים וטס בהן, ומשיב, הוא ו' היינו ז"א, הכולל ששת המלים של היחוד: **שמע, ישראל, ה', אלקינו, ה', אחד**. ובשבילו נאמר, כי עוף השמים יוליד את הקול היינו קול דק"ש. וכשעולה הבת שהיא מלכות, היא עולה בשתי זרועותיה שהן חסד וגבורה, שבהן ששה פרקים דהיינו ו'. וסוד הדבר שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, כי גבורה היא שמאל, וחסד הוא ימין.

(דפו"י דף כ"ז ע"ב)

(יא) ועשרה ש גלגלין אינון י, דאינון לקבל עשר ת אצבען דבטשין בנגונא. חמש בחמש, ואינון הי"ה. א דסלקין ביה בשית דרגין דאיהו ו, ביה סלקין ונחתין. ואיהו כגוונא דסלם, דאתמר ביה, ו) והנה סלם מצב ארצה וגר, והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו.
 (יב) וכלא יהו"ה יוד הא ואו הא, יד. ח) ודוד מנגן ביד. ו' ג איהו גופא, גדפוי הי"ה רישא דיליה י. ביה ד סליקו קלא דנגונא.
 (יג) ועוד ו' ה איהי מנרתא. ה ה ע) שלשה קני מנורה מצדה האחד וגר ו מנורה באמצע ז נר על רישיה י.

חלופי גרסאות

ש נ"א בסוגריים נימין (דפו"י). ת ג"א אצבעין דפו"י אצבעאן (בראדי). א ג"א דסלקין ב"י (בניהו). ב ג"א ל"ג ו' איהו גופא גדפוי ה' ה' דישא דיליה י' (וילנא). ג ג"א איהי (מעזיבוז). ד ג"א סליק (מנטובה). ה ג"א איהו (בראדי בניהו). ו ג"א ל"ג מנורה (מנטובה). ז ג"א מוסיף ה' נר על רישיה י' (מנטובה).

מסורת הזרה

ז (בראשית כ"ח). ט (שמואל א' י"ט). ע (שמות כ"ה) זר ח"ב יד: קנח.

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני נגונין דשבח דוד מלכא

שחג"ת הם ג' קנים ימיניים, בסוד ה' ראשונה של שם הוי"ה. וז"א הוא אחריהם ומקבל מהם שה"ס ו' של שם הוי"ה קו האמצעי. ונה"י הם ה' שניה של שם הוי"ה, שמאירים לו מצד שמאל. והשם הוי"ה מתחלק בין או"א עלאין שהם ג"ר דבינה, שה"ס י' של שם הוי"ה, ובין ישסו"ת שהם ז"ת דבינה הוי"ה, של שם הוי"ה. ונודע שבעת שמלכות עלתה לבינה בסוד י' שנכנסה באור בינה והאור נתמעט ונעשה אור, הנה אע"פ שלעת גדלות, חזרת המלכות ויורדת למקומה, הנה זה אמור בישסו"ת לבר, ולא באו"א עלאין, שבהם נשארת המלכות קבועה ואינה יוצאת מאויר שלהם לעולם, ונעשתה למלכות דאו"א דהיינו לבחינת י' של שם הוי"ה. ונודע שמלכות דעליון היא כתר אל התחתון, נמצא שמלכות נעשתה כתר אל ישסו"ת. הרי שבעת שז"א עולה לבינה לקבל ממנה בסוד המנורה נמצאת המלכות לכתר שלו בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה להיותה כתר לישסו"ת.

וזה אמרו, ו' איהו מנרתא היינו ז"א שעלה לישסו"ת ומקבל מהם את אור המנורה. ה' ה' שלשה קני מנורה מצדה האחד וגר' דהיינו חג"ת נה"י דישסו"ת המאירים לז"א וה' ראשונה ה"ס חג"ת שהם ג' וויין שיש בצורת ה' והם ג' קנים הימיניים. וה' שניה ה"ס נה"י שהם ג' וויין המרומזים בג' קנים השמאליים. ו' מנורה באמצע היינו ז"א שהוא קו האמצעי המכריע בין ב' קוים דבינה. נר על רישיה י' היינו מלכות הקבועה באו"א עלאין, שנעשית לכתר שלו בסוד אשת חיל עטרת בעלה.

עמודי שש. כי ע"י המשכת המוחין דאחוריים מתיחדים זז"ן למטה, וע"י המשכת מוחין דפנים מתיחדים זז"ן למעלה. (ע"י בסלם בראשית א' אות ר"ב).

(יא) ועשרה גלגלין אינון וכו': ועשרה גלגלים הם י' של שם הוי"ה היינו חכמה, שהם נגר עשר אצבעות המכים בעת הנגון חמש בחמש מב' הידים, והן הי"ה של שם הוי"ה דהיינו בינה ומלכות, העולות בו בששת המדרגות חג"ת נה"י שהוא ו' של שם הוי"ה. שהוא ז"א והוא כעין הסלם שנאמר בו והנה סלם מצב ארצה וגר, והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו. והוי"ה זו ה"ס ע"ם הנכללות במלכות.

(יב) וכלא הוי"ה יוד וכו': ובכללם הם הוי"ה יו"ד הי"א וא"ו הי"א, שה"ס ז"א ומלכות, יד י"ד אותיות ודוד מנגן ביד שהעלה את זז"ן לקבל את המוחין דאו"א שאז הם נשלמים ב"ד אותיות הנ"ל ו' ה"ס הגוף תפארת. הכנפים שבהם עולה ופורח אל או"א לקבל המוחין הן הי"ה, בינה ומלכות. הראש שלו, י' חכמה. והוי"ה זו ה"ס ע"ם של ז"א, בו בשם הוי"ה של ז"א עולה קול הנגון. להלביש את או"א ולקבל ג"ר שהם המוחין.

(יג) ועוד, ו' איהי וכו': ועוד יש לפרש הפסוק ודוד מנגן ביד, ו' היא המנורה, היינו ז"א. ה' ה': שלשה קני מנורה, שהם ג' וויין כצורת ה' מצדה האחד, ושלשה קני מנורה מצדה השני, ו' היינו ז"א, מנורה באמצע. י' היא נר על ראשו.

פירוש, כשז"א עולה לישסו"ת שהם חג"ת נה"י דבינה, המה מאירים לו בסוד מנורה (דפו"י דף כ"ז ע"ב)

(ד) כד שריא באת ו' אתעביד ז'. ורזא דמלה פ), יאירו שבעת הנרות. לקבל מנרתא ח דאיהי ו' ושית קני מנרתא דאינון ה ה שית וויין. ורזא דמלה, (צ) שבעה ושבעה מוצקות, עד דסלקין לייד, דאיהו יהויה יוד הא ואו הא. ודא איהו ק) ודוד מנגן ביד. ייד לקבל ייד. (טו) וסלקא ה' ט באת ו', ולבחר סליק ו' ב' שית זמנין עשר, עד דסליק לשתיין ואינון אתון הדבקות בקיש, דבגינייהו אתמר, כל המשים ריוח בין הדבקים, מצננים - ליה גיהנם. (* טז) ושלמה עלייהו אמר, (ז) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה. ואינון נטריין כ ערסיה. ולקבלייהו (ש) ששים המה מלכות. אלין דכורין, ואלין נוקבין. ל אלין דק"ש דתקין משה, דכורין. אלין דשלמה, נוקבין. ואלין בית קבול לאלין. דרגין דשלמה, אינון בית קבול לדרגין דמשה. וכד מ מתחברין כלא כאחד, שלמה אתהפך למשה.

חלופי גרסאות

ח ג"א דאיהו ו' שית קני מנרתא (בניהו). ט ג"א בסוגריים זעירא (דפו"י) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים. יוד ג"א לו (וילנא). כ ג"א בסוגריים בטלין (דפו"י). ל ג"א אלין דק"ש דכורין אלין דתקין משה (מנטובה). מ ג"א מתחברין (בראדי וילנא) ג"א מתחברין כל אחד (מנטובה).

מסורת הזהר

פ) (במדבר ח') זהר שמות ע"ח ציון ג'. צ) (זכריה ד') זהר עם מעלות הסולם בהשמטות תוספות לח"ג דף ס"ז ציון ג'. ק) (שמואל א' י"א) לעיל אות יב. ק) (שה"ש ג') זהר בראשית א' שמ"ב ציון ב'. ר) (שה"ש ו').

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני נגונין דשבח דוד מלכא

(טו) **וסלקא ה' באת וכו'**: ועיי הארת המוחין הללו, עולה ה' שהיא מלכות ונכללת באות ו' שהיא ז"א. ואח"כ עולה ו', שהיא ז"א ביחד עם המלכות ב' דהיינו שכל ספירה מז"א יש לה ג"ר והם שש פעמים עשר, עד שעולים לששים. שה"ס ו"ק דגדלות המאירים לזו"ן מזווג או"א שבק"ש. והם אותיות הדבקות שבק"ש, שה"ס זו"ן שנקראים אותיות. שבשבילם למדנו (ברכות טו): כל המשים ריוח בין הדבקים, שה"ס הנסירה, להפרידם מן הזווג של אב"א כדי להחזירם לזווג פנים בפנים. מצננים לו גיהנם.

(טז) **ושלמה עלייהו אמר וכו'**: ושלמה אמר עליהם הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה היינו ו"ק דז"א המאירים אל המלכות. עם הארת ג"ר. והם שומדים מטתו. כי הארת ג"ר היא שמירה מן החצונים, ונגדם נאמר ששים המה מלכות היינו ו"ק דגדלות המאירים במלכות עצמה. אלו של ז"א הם זכרים. ואלו של מלכות הם נקבות. אלו של ק"ש שתקן משה שהיה מרכבה לז"א הם זכרים. ואלו של שלמה שהיה מרכבה למלכות הם נקבות. ואלו של המלכות הם בית קבול לאלו, של ז"א. מדרגות של שלמה שה"ס

(יד) **כד שריא באת וכו'**: כשמלכות שה"ס י' שורה באות ו' שה"ס ז"א בסוד אשת חז"ל עטרת בעלה (כנ"ל באות הקודם) נעשה ז', וסוד הדבר יאירו שבעת הנרות מול פני המנורה שהיא ו' וששת קני המנורה שהם ה' ה' כל אחת בצורת ג' וויין הם שש וויין, וסוד הדבר שבעה ושבעה מוצקות, כי ז"א נחלק על החזה, מחזה ולמעלה הם חג"ת, ומחזה ולמטה הם נה"י וישנם נה"י הכלולים בחג"ת שלמעלה מחזה, וישנם חג"ת הכלולים בנה"י שלמטה מחזה, וה"ס, ב' וויין שבמבטא ו' אלא שו' עליונה ה"ס תפארת, ו' תחתונה יסוד. ומלכות שעלתה בסוד נר על רישיה מאירה לשניהם, בתפארת ה"ס אשת חז"ל עטרת בעלה, ויום השביעי דהיינו שבת. וביסוד שלמטה מחזה ה"ס עטרה לראש צדיק. ולכן הם שבעה למעלה מחזה ושבעה למטה מחזה. עד שעולים לייד, שהוא הוי"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א. שהם ייד אותיות הרומזות על הארת המנורה, וזהו ודוד מנגן ביי"ד שעלה להיות מרכבה לז"א, ייד של דוד נגד ייד של ז"א. וכל בחינה שלמטה מקבלת מן הבחינה העליונה שכונדה למעלה. (עי' בסלם בראשית א' מאמר הקירטא).

(דפו"י דף כ"ז ע"ב *) דף כ"ה ע"א

יז) בתקונין דארבע אתון אתקן נ שיר. עלייהו אתמר, ו) והנה מלאכי אלקים וגו', סלקין תרין, ו ואינון י"ה. ונחתין תרין, ואינון ו"ה. וכן, גלגלי ע ימא סלקין בעשר, ואינון יוד הא או הא, וארבע חיזון.
 יח) כד סלקא ברתא בשיר, נשרא נטיל י" פ בפומא, ועל צ רישהא. ו' בגופא. ה"ה בגדפהא. אד"ם יוד הא ואו הא, רכיב על כלא. ודמות פניהם פני אדם, ק דא סליק על כלא. ופני אריה אל הימין לארבעתם, דא יהו"ה. ופני ר שור ופני ו) נשר אינון מרכבה לשמא דיהו"ה ואדם על כלא.
 יט) בזמנא ת דאיהי סלקא בכל אלין תקונין, איהו משבח לה. הה"ד,
 ת) כחוט השני שפתותיך ומדברך נאוה. הא תרין מיני נגונין דשבח דוד מלכא, באשוי. בשיר.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו) (בראשית כ"ח). ת) (שה"ש ד') ז"ח כרך כ' נ נ"א בסוגריים אתקשר (דפו"י). ס נ"א ואינון ו"ה ונחתין תרין ואינון י"ה (הגר"א). ע נ"א בסוגריים יומא (דפו"י). פ נ"א בפימא (מנטובה קושטנדינא הראשון). צ נ"א רישא (ווילנא בניהו). ק נ"א ל"ג דא (מנטובה). ר נ"א בסוגריים והכי (דפו"י) ובוילנא הגירסא בלי סוגריים. ש נ"א בסוגריים והכי (דפו"י) ובוילנא הגירסא בלי סוגריים. ת נ"א דאיהו (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני נגונין דשבח דוד מלכא

שהיא מלכות בשיר, דהיינו בהארת החכמה. הנשר שהוא קו המאצעי תפארת, נוטל י' בפה ועל ראשו. ו' בגוף. ה"ה בכנפים. היינו הוי"ה פשוטה שה"ס אור הנפש, אד"ם שה"ס הוי"ה במלוי יו"ד ה"א וא"ו ה"א. שה"ס אור הרוח, רוכב על כל החיות, בסו"ה ודמות פניהם פני אדם. זה היינו פני אדם עולה על כל החיות. ופני אריה אל הימין שה"ס חסד, לארבעתם זה הוי"ה היינו הוי"ה פשוטה, וכן פני שור ופני נשר הם מרכבה לשם הוי"ה של בן ד' אותיות לבד והיינו ארבעתם, שה"ס אור הנפש דחכמה, ואד"ם שה"ס הוי"ה במלוי מ"ה שהוא רוח דחכמה, על כלם.
 יט) בזמנא דאיהי סלקא וכו': בעת שהיא היינו מלכות עולה בכל אלה התקונים. המגלים הארת החכמה, הוא היינו ז"א משבח אותה, ז"ש כחוט השני שפתותיך ומדברך נאוה. הרי שני מיני נגונים, מן עשרה הנגונים ששבח דוד המלך באשוי, שה"ס כתר. בשיר, שה"ס חכמה.

שה"ס מלכות הם בית קבול למדרגות של משה שה"ס ז"א. וכשהם מתחברים כלם כאחד, שלמה ש"ס מרכבת המלכות עולה ונתהפך להיות מרכבה לז"א דהיינו למשה. שהוא אותיות שלמה.
 יז) בתקונין דארבע אתון וכו': בתקונים של ד' אותיות של הוי"ה, נתקן השיר, שה"ס מלכות בהארת חכמה. ועליהם היינו על ד' אותיות השם, נאמר והנה מלאכי אלקים וגו'. עולים שנים והם י"ה המאירות בחסדים מכוסים, שדרכם להאיר ממטה למעלה ויורדים שנים והם ו"ה המאירות בחסדים מגולים שדרכם להאיר ממעלה למטה. (עי' זהר בראשית א' אות קל"ד). וכן גלגלי הים שה"ס ע"ס דז"א שהוא בבחינת אמת המים המנענעים את הגלגל (עי' רעיא מהימנא פנחס אות מ"ו) עולים בעשר, הם: יו"ד ה"א וא"ו ה"א. (כנ"ל אות ז') וד' החיות, שהן ד' אותיות הוי"ה פשוטה.
 יח) כד סלקא ברתא וכו': כשעולה הבת (דפו"י דף כ"ח ע"א)

(כ) תליתאה בכרכה, ודא שכינתא עלאה. ועלה אתמר, א) ברכי נפשי את י"י. מהאי אתייהיבת בכר נש נשמת חיים, א) דאתמר בה חמשה תקונין. מה הקב"ה זן כל עלמא, הכי נשמתא ב) זנה כל גופא. מה הקב"ה רואה ואינו נראה, הכי נשמתא רואה ואינה ג) נראית. מה הקב"ה יושב בחדרי חדרים, הכי נשמתא יושבת בחדרי חדרים. מה הקב"ה מלא כל העולם, ד) הכי נשמתא מלאה את כל הגוף. מה הקב"ה דן את כל העולם, הכי נשמתא דנה את גופא. (כא) ורזא דנשמתא דאיהי שוה לקב"ה, דא בינה, מ"י. ועלה אתמר, (ב) ואל מי תדמיוני ואשוה, אל מי ודאי, והא ה) אוקמוה מארי מתניתין חמשה דברים אלין.

(כב) חמשה ודאי, בגין דאינון מסטרא דה' עלאה. ואינון כלהו תקונין בלב, כמה דאוקמוהו מארי מתניתין, הלב מבין. הלב שומע, הא תלת. ו ה' איהי ממש הבל, ורוחא ו דפומא, דסליק ח) ביה קלא אמירה ודבורא. ט) (כג) ערקין דלבא אינון כחיילין בתר מלכהון, ורזא דמלה, ג) אל אשר

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (תהלים ק"ד) ז"ח כדך כ' חקת כד ציון ק'. א נ"א דאית בה ול"ג דאתמר בה (מנטובה מעזיבו). (ב) (ישעיה מ'). ג) (יחזקאל א'). ב נ"א זנת (מנטובה ועוד דפוסים). ג נ"א נראה (למברג באלבאן). ד נ"א בסוגריים הארץ כבודו (דפ"ר). ה נ"א אוקמוהו (בניהו) נ"א אוקמו (מנטובה קושטנדינא). ו ה"ג במנטובה ובולנא ובשאר הדפוסים הגירסא ה' איהי חמש ובסוגריים הבל (מעזיבוז בניהו בראדי) ובמברג באלבאן הגירסא בסוגריים הלב ובהגהות הגר"א הגירסא הלב יודע ובלב כל וגו' הא אינון חמש ומיניה מחשבה ורוחא כו' ול"ג ה' איהי ממש הבל. ז נ"א דפימא (מנטובה קושטנדינא). ח נ"א בה (קושטנדינא וילנא). ט ה"ג בדפוס מנטובה ובכל הדפוסים הגירסא קלא ואמירה ודבורא דא וא"ו.

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני נגונין דשבח דוד מלכא

בינה. והרי העמידו בעלי המשנה. חמשה דברים אלו. (לעיל אות כ').

(כב) חמשה ודאי בגין וכו': חמשה תקונין הם ודאי. משום שהם מבחינת ה' העליונה, שהיא בינה המתפשטת לחמש מדרגות כנודע כי בינה עד הוד אתפשטת. וכלם הם תקונין בלב. כמו שהעמידו בעלי המשנה. הלב מבין. הלב רואה. הלב שומע. הרי שלשה. ה' היא הבל ממש. שהיא אתא קלילא שאין בה אלא הבל. אותיות הלב, וממנו רוח הפה. שעולה בו קול ואומר ודבור. (כמ"ש להלן) והוא תקון הרביעי שבלב. ותקון החמישי הוא המחשבה שבלב כמ"ש רבות מחשבות בלב איש. (להלן אות כ"ה).

(כג) ערקין דלבא אינון וכו': עורקי הלב הם כחיילים ההולכים אחר מלכם. וסוד הדבר, אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו. ככה

(כ) תליתאה בכרכה ודא וכו': נגון השלישי בכרכה, וזה השכינה העליונה היינו בינה, ועליה נאמר ברכי נפשי את ה'. כמ"ש חז"ל (ב"ר פ"ד ט'). חמשה שמות נקראו לנפש רוח נשמה יחידה חיה. מזו היינו מבינה ניתנה נשמת חיים באדם. כי נפש באה ממלכות, ורוח מז"א, ונשמה מבינה. שנאמר בה בנשמה חמשה תקונים: מה הקב"ה זן כל העולם, כך הנשמה זנה את כל הגוף. מה הקב"ה רואה ואינו נראה כך הנשמה רואה ואינה נראית. מה הקב"ה יושב בחדרי חדרים כך הנשמה יושבת בחדרי חדרים. מה הקב"ה מלא כל העולם כך הנשמה מלאה את כל הגוף. מה הקב"ה דן את כל העולם, כך הנשמה דנה את הגוף.

(כא) ורזא דנשמתא דאיהי וכו': וסוד הנשמה שהיא שוה אל הקב"ה, זו בינה. הנקראת מ"י על שם חמישים שערי בינה, ועליה נאמר ואל מי תדמיוני ואשוה, אל מי ודאי דהיינו (דפ"ר דף כ"ח ע"א)

יהיה שמה הרוח ללכת ילכו, הכי מתנהגין ערקין דלבא לגבי רוחא. כגוונא דעלאין.

כד) הרי לך רוח בלב, דנפיק מאזן שמאלא דלבא, כ ואיהו הוה רוח צפונית דבטש בכנור דדוד, ובהאי רוחא הוה בטש בחמש נימין דכנור, דאינון חמש כנפי ריאה. ובקנה ל סליק קול מ ללבא.

כה) נ ואיהו אש אוכלה מאודנא ימינא דלבא, ס דאיהי כלפי כבד. ומניה נפיק דבור. הה"ד, ד) הלא כה דברי כאש, ע ואי לאו כנפי ריאה דנשבין על לבא,

הלופי גרסאות

מסורת הזהר (ירמיה כ"ג) ז"ח כרך כ"א מדרש רות דף י' ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא בסוגריים כגוונא דעלאין. כ ג"א ואיהי (בראדי). ל ג"א סליקא (מעויבוז). מ ג"א מלבא ול"ג ללבא (הגהות הגר"א). נ ג"א איהו (מנטובה). ס ג"א דאיהו (מעויבוז) ע ג"א ואם (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני גגונין דשבח דוד מלכא

שמתחילה שליטת החסדים דהיינו סוד הרוח שב' כנפי ריאה נושבות. וגוף האדם הוא כנגד הוי"ה. הכוללת כל ד' העולמות אב"ע. הראש ה"ס ו' דהוי"ה ואצילות. וז"א. וגוף עד החזה ה"ס ה' ראשונה דהוי"ה. ומלכות נוקבא דז"א ועולם הבריאה. כי הבריאה היא אשת האצילות. ומחזה ולמטה ה"ס ו"ה דהוי"ה הכוללת. ויצירה ועשית.

וזה אמרו (באות כ"ב) חמשה זדאי בנין דאינון מסטרא דה' עלאה, דהיינו ה' דהוי"ה הכוללת. ואינון כלהו תקונין בלב וכו' דהיינו מלכות. שבה מתגלית החכמה דשמאל. הצריכה לתקונים מחמת הדינים הקשים המתלויים עמה שאינם נשקטים רק בשליטת החסדים. ה' איהי ממש הכל היינו סוד להב שבלב. שהם דינים ואש מחמת חסרון חסדים. ואחר הזווג שיוורד אוו' החסדים ע"י כנפי ריאה נעשה מן ההבל רוחא דפומא דסליק ביה קלא ואמירא ודבורא.

וזה אמרו ערקין דלבא אינון כחיילין בתר מלכהוון וכו' המוליקים את מחזור הדם שבלב בסוד הדם הוא הנפש. אל הריאה להכליל את הדינים שבלב בחסדים שהם המים שבריאה. הרי רוח בלב דיינו ו"ק דחכמה שהוא הנקי והברור שבדם המתיחד עם הימין. דנפיק מאזן שמאלא דלבא היינו החדר השמאל שבלב. שבו מתרכז הדם רווי החמצן. ואיהו הוה רוח צפונית דבטש בכנור דדוד וכו' דהיינו המין שעלה אל הזווג

ככה מונהגים עורקי הלב אל רוח הבא מן הלב. כמו שבמדרגות העליונות.

כד) הרי לך רוח וכו': הרי לך רוח בלב בסוד הכתוב כי הדם הוא הנפש. היוצא מאזן השמאלית של הלב. דהיינו החדר השמאלי. והוא היה רוח צפונית שהכה בכנור של דוד. שה"ס הריאה אותיות ר"א"ה, שמאיר בה הארת חכמה הכלולה בחסדים המכונה ר"א"ה. וברוח זה היה מכה בחמש נימין של הכנור. שהן חמש כנפי ריאה. היינו חמש אונות שיש בריאה (חולין מז). ובקנה המשיב רוח אל הלב. עולה קול אל הלב בסוד הכתוב קול דודי דופק (ע"י ע"ח שער שנת"א פ"ה).

כה) ואיהו אש אוכלה וכו': והוא היינו הלב. הוא אש אוכלה מאזן הימנית של הלב דהיינו החדר הימני, שהוא נגד הכבד שהוא ג"כ בצד הימין. וממנו יוצא הדבור. ז"ש הלא כה דברי כאש. ואם לא כנפי הריאה, הנושבים את אור החסדים שה"ס רוח, על הלב, היה שודף את כל הגוף. מחשבה בלב זו ו' של שם הוי"ה. היינו חכמה. ור"ה הן אומר ודבור. היינו בינה ומלכות. בסוד לאה ורחל. ו' היינו ז"א הוא קול הכולל הכל אמירה ודבור.

פירוש. מלכות ה"ס הלב. שבו מתגלים ל"ב נתיבות החכמה. דהיינו החכמה דשמאל דבינה. והוא אש שורף מחמת שבעת גילוי החכמה מתלויים עמה דינים קשים לשרוף את הרשעים והחצונים וכל הרוצים להמשיך החכמה ממעלה למטה. והדינים אינם נשקטים עד (דפ"י דף כ"ח ע"א)

תקונא תליסר

רצא

הוה אוקיד כל גופא. מחשבה בלכא **פ** דא **י**, דה' **ה'** **צ** אינון אמירה ודבורא, **ר** קלא, כליל כלא.

(כו) רביעאה במזמור, ודא הוא דרועא ימינא. ההיד, **ה**) מזמור שירו ליי שיר חדש כי נפלאות עשה הושיעה לו ימינו. ועלה אתמר, **ו**) הושיעה ימינך. (כז) ואיהו בגלותא עם שכינתא, ואיהו **ק** תמיד לה. ורזא דמלה, **ז**) ורוע יי על מי נגלתה. **ר** וביה אומאה דפורקנא, ההיד **ח**) נשבע יי בימינו ובורוע עזו. ועוד **ט**) חי יי שכבי עד הבקר.

(כח) ואמאי אתקרי זרוע יי, בגין דכף היד ביה **י**. ש חמש **ת** אצבעאן **ה**. קנה דימינא דאיהו דרועא **ר**. כתף ביה **ה'**.

(כט) ודא עמודא דאמצעיתא, דאתקשר בימינא, לאקמא ביה שכינתא, **א** מגלותא. ומשה דאיהו דיוקנא דעמודא דאמצעיתא, אתמר ביה, **י**) מוליד לימין משה זרוע תפארתו.

חלופי גרסאות

פ נ"א ודא (מנטובה וכל הדפוסים). **צ** נ"א אינון קלא ודבורא **ר** כליל כלא. ול"ג אמירה (מנטובה). **ק** נ"א סמך לה (וילנא). **ר** נ"א ובה (מנטובה). **ש** נ"א בסוגריים יו"ד (דפוי). **ת** נ"א אצבעאין (למכנג באלכאז). **א** נ"א בגלותא (מנטובה ועוד דפוסים).

מסורת הזהר

(ה) (תהלים צ"ח) זהר חיי שרה **י** ציון **ב**. **ו**) (תהלים ס') ז"ח כרך **כ** חקת ליה ציון **ל**. **ז**) (ישעיה נ"ג) תקיח קיח ט"א שמיח. **ח**) (ישעיה ס"ב). **ט**) (רות ג') לעיל תקון **ר**. **י**) (ישעיה ס"ג) זהר בראשית **א'** דף קצ"ז ציון **ב'**.

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני ננוני דשכת דוד

החוסד הוא בגלות עם השכינה, והוא תומך אותה. וסוד הדבר, ורוע **ה'** על מי שה"ס בינה שנאמר בה כי חפץ חסד הוא, נגלתה, בעת הגאולה, ובו בחסד, שבועת הגאולה, ז"ש נשבע **ה'** בימינו ובורוע עזו. ועוד, חי **ה'** שכבי עד הבקר, שה"ס חסד בקר דאברהם.

(כח) ואמאי אתקרי זרוע וכי: שואל למה נקראת הזרוע זרוע הוי"ה. ומשיב משום שכף היד בו **י** של הוי"ה, היינו חכמה מחשבה, כמו קומץ היד שלא נודע מה דאית בגייה. חמש אצבעות היינו יד פתוחה, **ה'** בינה. קנה הימני שהוא הזרוע **י** היינו זעיר אנפין. כתף דהיינו חלק היד המחובר לגוף בו **ה'** תחתונה דהיינו מלכות. והוא בסוד שאו ידיכם קודש שהידיים נגבהות למעלה, בסוד ג"ר ולכן כתף בגימטריא חמש מאות רמז לה'. (עי' לעיל בהקדמה אות פ"ז) ונמצא שיד כוללת הוי"ה ולכן נקראת זרוע הוי"ה.

(כט) ודא עמודא דאמצעיתא וכי: וזה היינו השם הוי"ה הי"ס עמוד האמצעי היינו תפארת ז"א, המתקשר בימין, שהוא חסד להסיים בו השכינה מן הגלות. ומשה שהוא בצורת עמוד האמצעי, היינו במדרגת התפארת בסוד כליל תפארת בראשו נתח לו, נאמר בו מוליד לימין משה זרוע תפארתו.

הזווג כנודע כי כפ"ש הוא כנוי לזווג דהכאה. ובקנה שה"ס בינה דמלכות, באים החסדים אל **ב'** כנפי הריאה, שהם חסד דמלכות, ומב' כנפי ריאה בא רוח החסדים אל הלב, ואז סליק קול ללבא כי החכמה שבלב מתלבשת בחסדים אלו, ומתיחדים ע"י קו האמצעי שה"ס קול בסו"ה קול דודי דופק, ואיהו אש אוכלה מאורנא ימינא דלבא היינו חדר הימני של הלב, שבו הדינים הנקראים אש המתגלים עם החכמה שבלב, דאיהו כלפי כבו" שבו יש דם טמא, והלב מברר ממנו את דם הטהור. ומניח נפיק דבור וכי היינו אחר הזווג.

ומה שהרוח שה"ס ו"ק דחכמה הוא בשמאל של הלב, ואש שהוא דינים הוא בימין, נתבאר בסולם פרשת וארא במאמר ד' יסודין ארמ"ע, שמבחינת הכלים נבחן שקו ימין הוא חם ואש וקו שמאל קר ולח (עיי"ש), ובמראות הסלס פנחס דף קמ"ח

(כו) רביעאה במזמור, ודאי וכי: תקון הרביעי במזמור וזהו זרוע הימנית היינו חסד, ז"ש מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה הושיעה לו ימינו, שהוא חסד. ועליה נאמר הושיעה ימינך.

(כז) ואיהו בגלות עם וכי: והוא, היינו

(דפוי דף כ"ח ע"א)

(ל) ואיהו בוקע מיא דאורייתא, לגבי זרע אברהם, ב דאיהו ימינא, למהוי ליה שם עולם. ואתקשר ג בה' דאברהם, ד דאיהי * חמשה חומשי תורה, ובה אשתלים משה. ומיד דאשתלים, אתגליא עליה ימינא, ודא הוא ו זורוע יי על מי נגלתה.

(לא) חמישאה בנגון, ה דאיהי גין, ו דסליק מניה כמה נגינות עולימן, מסטרא דשמאלא דמתמן רוח צפון הוה נחתא בכנור ז דדוד, והוה מנגן מאליו. הה"ד, (ז) והיה כנגן המנגן וגו'.

(לב) ומתמן רעמין נפקין, הה"ד (ח) ורעם גבורותיו מי יתבונן. ומתמן

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(כ) (ישעיה נ"ג) לעיל ציון ז. (ל) (מלכים ב' ג') ב נ"א דאינון (מנטובה). ג נ"א בה (לסברג באלבאן). ד נ"א דאיהו (מעזיבוז ועוד דפוסים). ה נ"א בגין דהאי ניגון סליק מניה כמה ול"ג דאיהי גן דתליין (בראדי ועוד דפוסים). ו נ"א בסוגריים דתליין (דסו"י). ז נ"א דוד (מנטובה ועוד דפוסים).

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני נגוני דשבה דוד

דעת הוא גבוה מן החסד שחסד הוא התפשטות שלו. לכן אתמר ביה מולוך לימין משה וגו' דהיינו הקו הימין שלו. ואיהו בוקע מיא דאורייתא שהם המוחין של ז"א שנקרא תורה לגבי זרע אברהם וכו' שהם נשמות ישראל למהוי ליה להקב"ה שם עולם. ואתקשר בה' דאברהם שהיא ה' שהוסיף לו הקב"ה על שמו אברהם. דאיהי חמשה חומשי תורה היינו קומה שלימה של כח"ב תו"מ של ז"א, ובה אשתלים משה וכו' כנ"ל דתלת נפקי מחד חד בתלת קיימא, ודא הוא זורוע ה' הכוללת כל שם הו"יה (כנ"ל אות כ"ח) על מי בעבור המיתוק של רחמי הבינה שנקראת מ"י נגלתה. (לא) חמישאה בנגון דאיהי וכו': תקון החמישי בנגון, היינו גבורה, סוד הלויס המשוררים, ששם הוא אותיות גן, היינו מלכות היונקת מן גבורה, שעולה ממנו כמה נגינות, עלמות מלשון העלם. שהם מצד השמאל, וצריכים להתאחד בחסדים בכדי לגלות החכמה, שמשם היינו מצד השמאל, היה יורד רוח צפון שהוא גבורה, בכנור של דוד, ונכלל בחסדים בסוד חסדי דוד הנאמנים, והיה מנגן מאליו, כלומר ממטה למעלה. ז"ש והיה כנגן המנגן וגו' ואמרו חז"ל (ירושלמי פ"א ה"א ה:) כנגן במנגן אין כתיב כאן אלא כנגן המנגן ללמד שהכנור היה מנגן מאליו.

(לב) ומתמן רעמין נפקין וכו': ומשם, מצד השמאל, כשמתאחד בימין, רעמים, שהם קולות

(ל) ואיהו בוקע מיא וכו': והוא בוקע מי התורה אל זרע אברהם שהוא ימין, להיות לו שם עולם. ונתקשר בה' של אברהם המתקונת במדת הרחמים של בינה. והיא ה' של בהבראם. והיא חמשה חומשי תורה ובה, בה של מדת הרחמים, נשתלם משה. ומיד שנשתלם נתגלה עליו הימין, שה"ס התורה בסו"ה מימינו אש דת למו, (ברכות ו') וזה הוא זורוע ה' על מי, כלומר בעבור מ"י שהוא בינה נגלתה.

פירוש. משה ה"ס ז"א, וה' של משה ה"ס שער הנ' ונלכות דמלכות, ששלמותה תתגלה בגמר התקון בסו"ה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה אמנם במשך שנת אלפי שני כל המוחין שיז לזו"ן הם ע"י עליית המלכות לבינה, ונמתקת ברחמים של בינה, וזולת המיתוק הזה לא היתה שום מציאות מוחין לזו"ן ולתתוננים. ומשה שהו"ס ז"א עלה הכריע בין ב' הקוים ימין ושמאל של הבינה, ונעשה שם סוד הדעת, ויחד אותם זה בזה האירם, שמשום זה כיון דתלת נפקי מחד דהיינו חב"ד שיצאו בכינה בג' קוים שלה, חד בתלת קיימא יצאו ג' קוים גם בתפארת הם חב"ד דז"א, ואור התורה כי ז"א מכונה תורה המוחין שלו הם אור תורה.

זה אמרו (באות כ"ט) ודא עמודא דאמצעייתא היינו ז"א, דאתקשר בימינא וכו' כי ע"י עלייתו אל הבינה נתקשר ברחמים על בינה ונמצא שמשה שה"ס בן הבינה דהיינו (דסו"י דף כ"ח ע"א) דף כ"ח ע"ב)

ג) רעה התרועעה הארץ, בתרועה ה מסטרא דמטה כלפי חסד. ט מוט התמוטטה ארץ, בתקיעה. י פור התפוררה ארץ, בשברים. (ג) בההוא זמנא תלת אבהן מתקשרין בגבורה, ואתעבידו בה תרועה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (ישעיה כ"ד) זהר ויקרא קכ"ה ציון ג'. ח ג"א ל"ג מסטרא דמטה כלפי חסד (תגהות הגר"א). ט ג"א פור התפוררה ארץ בשברים מוט התמוטטה ארץ בתקיעה (מנטובה). י בהגהות הגר"א גריס כאן צ"ל מסטרא דמטה כלפי חסד.

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני נגוני דשבח דוד

בסלם מאמר מנעולא ומפתחא) וגם הם דינים דנוקבא. אלא שיש הפרש בין דינים דנוקבא שבקו ימין, לבין דינים דנוקבא שבקו האמצעי, כי דינים דנוקבא שבקו הימין אע"פ שהם נלחמים עם קו השמאל, עכ"ז אינם יכולים למעטו, מה שאין כן הדינים דנוקבא שבקו האמצעי שהם מתגברים על קו השמאל וממעטים אותו.

וקולות הדינים של קו הימין נקראים תקיעה ושל קו האמצעי נקראים תרועה. ושל קו השמאל נקראים שברים. וזה אמרו רעה התרועעה הארץ בתרועה שה"ס הדינים דנוקבא שבקו האמצעי, מסטרא דמטה כלפי חסד, וכ"ז ולכן ישנם אותם הדינים של קו הימין שהם דינים דנוקבא, גם בקו האמצעי. אבל דינים דדכורא אין בקו האמצעי כלל, כי עם מיעוט הג"ר שנעשה ע"י הקו האמצעי, נעלמים כל הדינים דדכורא.

וזה אמרו (באות ל"ג) בההוא זמנא, דהיינו בעת תקיעת שופר, תלת אבהן, שה"ס ג' הקוים אברהם חסד ימין, יצחק גבורה שמאל, יעקב תפארת קו האמצעי, מתקשרין בגבורה, כי כל אחד מעורר את קול הדינים שלו לקשר ולמעט את קו הגבורה שהוא שמאל, ואתעבידו בה תש"ת ובהון רעה וגו'. מצד התרועה שהיא מבחינת קו האמצעי המכניע את קו השמאל, ומחלק הג"ר מן הו"ק, שהג"ר מסתלקים והו"ק מתלבשים בחסדים ומאירים מטה למעלה. ומצד התקיעה שהיא מן הדינים של הימין לבר נעשה בחינת התמוטטות ולא הכנעה גמורה, ומצד השברים נעשה בחינת התפוררות שהיא בחינת חשך שבדינים דקו שמאל לבד.

ודא יהא בסוף יומיא שהקב"ה יתקע בשופר גדול לחירותנו שאז תהיה המתקת הדינים כראוי בסוד בלע המות לנצח, ורוח הטומאה אעביר מן הארץ, וכל אתין אלין בארעא דירשאל

קולות הדין יצאים, ונשמעים ונודעים בחשיבותם. ז"ש רעם גבורותיו מי יתבונן. ומשם, מצד הגבורה, רעה התרועעה הארץ, בתרועה שה"ס דינים דנוקבא שבקו האמצעי תפארת, מבחינה שמטה כלפי חסד שהוא ימין, כי דינים דנוקבא הם בימין. מוט התמוטטה ארץ, בתקיעה, ששם דינים דנוקבא. פור התפוררה ארץ בשברים, שהוא בשמאל ושם הם דינים דדכורא.

ג) בההוא זמנא תלת וכ"ז: בעת ההיא, של התקיעות הנ"ל, שלשת אבות שהם חג"ת, מתקשרים בגבורה, ועושים בה תרועה שברים תקיעה, ובהם, היינו בהתקיעות תש"ת רעה התרועעה וגו'. וזה יהיה בסוף הימים. וכל אותות אלו יהיו בארץ ישראל, משום ששם חבורה, והאבות קבורים שם.

פירוש. עיקר הנרצה מתקיעת שופר, הוא למעט קו השמאל מג"ד שלו ולבטל דיניו, וז"ס עקדת יצחק שאבדהם עורר את המסך שבקו האמצעי למעלה, וע"י ויעקוד את יצחק בנו, שהוא קו השמאל, מיעטו מג"ד לו"ק, שע"י המיעוט הזה נכלל השמאל בימין. וכן הקולות שאנו מעלים הם כחות הדין, הממעטים את קו השמאל מן הג"ר שלו, ואז מתגלה יחוד ג' הקוים בסוד הרחמים.

ובדרך כלל יש ג' בחינות דינים, בסוד ג' וריעות: חולם, שורק, חירק. שדינים דחולם שה"ס קו ימין באים מעלית המלכות לבינה, הממעטת את הבינה לו"ק בלי ראש, שה"ס דינים דנוקבא. ודינים דשורק ה"ס קו שמאל, ובאים מחזרת הג"ר לבינה, שזה נעשה לקו שמאל דבינה, שמחמת היותה חכמה בלי חסדים, נמשכים ממנה דינים קשים, ודינים אלו להיותם באים מחמת שלמות ג"ר דשמאל, הם מכונים דינים דדכורא. ועוד יש דינים דחירק שה"ס קו האמצעי, הכלולים מב' בחינות ממנעולא וממפתחא, (ע"י בהקדמת ספר הזהר דף נ"ה דפו"י דף כ"ח ע"ב)

שברים תקיעה. ובהון, כ רעה התרועעה וגר ודא יהא בסוף יומיא. וכל אתין אלין, בארעא דישראל יהון, בגין דתמן ל חברון דאבהן תמן קבורים. (לד) שתיתאה הללויה הללויה, מ ודא ה"ו. עליה אתמר, (ס) ליל שמורים הוא ל"י. נ ודא איהו עמודא דאמצעיתא. ס ורזא דמלה, (ט) השמיעו הללו ואמרו הושע י"י את עמך את שארית ישראל, לקיים קרא, (פ) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

(לה) ורזא דמלה, (צ) מ"ה שהייה היא שיהיה. וביה (ק) מ"מכון ש"בתו ה"שגית. בגין דאיהו דיוקנא דעמודא דאמצעיתא. (לו) בההוא זמנא אתקיים ע רזא דמתניתין דאמר, אוכלין כל ארבע, ותולין כל חמש, דהיינו אלף חמשה. ושורפין בתחילת שש, דאיהו אלף פ שתיתאה.

חלופי גרסאות

כ ג"א עלה אלקים בתרועה ול"ג רעה התרועעה וגר (הגהות הגר"א). ל ג"א חברון דאבהן תמן קבורים ול"ג חברון (מנטובה). מ ג"א ודא איהי (כסא מלך) ג"א ודא הוא ול"ג ה"ו (מנטובה). נ ג"א מוסיף ודא הוא דאיהו עמודא (מנטובה). ס ג"א רזא (מנטובה). ע ג"א מוסיף רזא חדא דמתניתין (מנטובה). פ ג"א שתיתא (טשערנאוויץ).

מסורת הזהר

ט (שמות י"ב) ו (ירמיה ל"א). פ (מיכה ז') זהר שמות מ"ב ציון ל'. צ (קהלת א) זהר לך לך קיו ציון ג' תק"ח צו ט"ג ש"ט צח ט"ב שלי"ד. ק (תהלים ל"ג) זהר עקב כ"ב ציון כ'.

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני נגוני דשבח דוד

ולמטה מתחילים ו"ק. עליו היינו על ז"א נאמר, ליל שמורים הוא לה' וגו' לשון זכור וגם שמורים לשון רבים, שהנוקבא נכללת בדכורא. **דבאתר דאשתכחו דכר ונוקבא לית שבחא אלא לדכורא.** (זהר בא אות קל"ב) וזהו עמוד האמצעי היינו ז"א תפארת, וסוד הדבר, השמיעו הללו ואמרו הושע ה' את עמך את שארית ישראל. לקיים הפסוק כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

(לה) ורזא דמלה מה וכר: וסוד הדבר מ"ה ש"היה היא שיהיה. ראשי תיבות משה שה"ס תפארת, ובו מ"מכון ש"בתו ה"שגית שהוא ג"כ ר"ת משה, משום שהוא צורת עמוד האמצעי, כי משה הוא מרכבה לתפארת מלגאו.

(לו) בההוא זמנא אתקיים וכר: בעת ההיא תקיים סוד המשנה, (פסחים יא): שאומר אוכלים כל ארבע, היינו כח"ב וחסד דכל"ט, שבהם חג"ת ונצח דאורות בזמן הקטנות. שהם מאירים בחסדים מכוסיס, ואכילה ה"ס חסדים. ותולין כל חמש דהיינו אלף התמישי, היינו גבורה דכל"ט והוד דאורות, שאין לה התפשטות ממעלה למטה והארתה תלויה ממטה למעלה, ולא אוכלין ולא שורפין. ושורפים בתחילת שש, היינו תפארת דכל"ט ויסוד דאורות, שהוא אלף הששי

דישראל יהון, כי בזמן הגדלות נקרא ז"א בשם ישראל שהוא אותיות לי ראש. והמלכות נקארת בשם ארץ ישראל או כנסת ישראל, על שם שכונסת לתוכה כל האורות של ישראל בעלה ומשפעת אותם אל התחתונים, בגין דתמן חברון דאבהן תמן קבורים, שמשם מקבלת המלכות המוחין דהארת חכמה בסוד שני המאורות הגדולים וה"ס חברון מטעם היותה מחוברת עם האבות שה"ס בג"ת בקומה שוה, וע"י בזהר לך לך (אות ס"ה) דדוד לית ליה לקבלא מלכותא אלא עד דיתחבר באבהן דאינון בחברון, כי דוד הוא מרכבה אל המלכות שהיא הנוקבא דז"א ולפיכך לא יכול לקבל מלכות על כל ישראל ולהעשות מרכבה אל המלכות הנקראת ארץ ישראל מטעם שמלך בחברון, ונעשה מרכבה אל המלכות הנקראת חברון, שמשם המוחין הראשונים של המלכות המקבלת מבינה שחזרה להיות חכמה, וכיון שקבל דוד בחינות המוחין דחברון, היה יכול לקבל אח"כ המוחין השלמים מבחינת ארץ ישראל, וקבל המלכות על כל ישראל.

(לד) שתיתאה הללויה הללויה, וזה ה"ו היינו וז"ל, הששי הוא הללויה הללויה, וזה ה"ו היינו וז"ל, כי כל התקונים עד כאן הם בבחינות ג"ר כי חסד וגבורה הם ג"ר של החסדים, ומתפארת (דפו"י דף כ"ח ע"ב)

לז) ובגין דלא ז יפרישו בין שש דאיהו עמודא דאמצעיתא, ובין שבע
 ק דאיהי בת זוגיה. צריך לבערא שאור וחמץ דאינון ערב רב, דלא ר יתחזיין בין
 שש ו דאיהו ר, ת בין שבע. דאתמר בה, ר) שבע ביום הללתיך.
 לח) בגין דערב רב אפרישו בין שש לשבע במתן תורה. כד"א, ו) וירא
 העם כי בשש משה. ואוקמוהו בשש, באלין שית שעתין עבדו ית עגלא, ואפרישו
 בין ו"ה, דאינון שש א לשבע. ב הכי יפריש לון קב"ה בין שש לשבע.
 לט) דבגינייהו הות מצה פרוסה, לחם עני עני ודאי. ג ובהוא זמנא תהא
 שלימה כגוונא דחברתה, דאיהי מצה שלימה. הה"ד ת) והיה אור הלבנה כאור
 החמה.
 מ) ואמאי ד הות מצה פרוסה בגין דאסתלק מינה ו' רגל דילה, ה למהוי
 ו לה ז כמצוה. ומצה פרוסה אשתארת ד'. ובגין דא מצה פרוסה ד', מצה שלימה
 ה' ח ובגין דא אמרין הלל גמור והלל שאינו גמור בפסח, לקבל מצה שלימה
 ומצה פרוסה.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ר) (תהלים קי"ט). ו) (שמות ל"ב) זהר ויחי ל"ה צ נ"א אפריש (מנטובה). ק נ"א דאיהו מעויבוז
 בניהו). ר נ"א אתחזיין (דפו"י). ש נ"א דאיהו
 בין שבע ול"ג דאיהו ר (טשערנאוויץ). ח נ"א
 ובין (מנטובה ועוד דפוסים). א נ"א לשבעה (טשערנאוויץ) נ"א לה' (ס"א במנטובה). ב נ"א ל"ג הכי
 יפריש לון קב"ה בין שש לשבע (מנטובה). ג נ"א בהוא זמנא תהא שלימה (מנטובה). ד נ"א היה
 (לסברנד באלבאן) נ"א הוה (מעזיבוז). ה נ"א ל"ג למהוי לה כמצוה (מנטובה). ו נ"א ליה (וילנא) נ"א
 ביה (בראדי) נ"א בה (קושטנדינא). ז נ"א כמצות (טשערנאוויץ למברגר באלבאן) נ"א מצוה (מעויבוז
 בניהו). ח נ"א בגין (וילנא).

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני נגוני דשבת דוד

אותם הקב"ה בעת הגאולה כמ"ש ואת רוח
 הטומאה אעביר מן הארץ. בין שש היינו אלף
 הששי יסוד, לשבע היינו מלכות.
 לט) דבגינייהו הות מצה וכר: כי בשביל
 הערב רב, היתה המלכות מצה פרוסה. לחם עני
 כמ"ש חז"ל (פסחים קטו): דרכו של עני
 בפרוסה, עני ודאי כי שפע המלכות בהיותה
 בבחינת שמאל בלי ימין דהיינו חכמה בלי
 חסדים, נבחנת ללחם עני כי החכמה אינה
 מאירה בלי חסדים. והערב רב מגבירים את
 השמאל. ובעת ההיא של הגאולה, תהיה המלכות
 שלימה ותחזור להאיר בבחינת הרחמים. במחין
 דגדלות, כעין חברתה שהיא מצה שלימה.
 הרומזת לז"א המאיר בחסדים, ז"ש והיה אור
 הלבנה כאור החמה.

הששי. ומתפארת ולמטה מתחילה קומת המלכות
 הנקראת שבע. ששם מאירים החסדים המגולים
 בחכמה השורפים ומכלים את החצונים.
 לז) ובגין דלא יפרישו וכר: וכדי שלא
 יפרישו בין שש שהוא עמוד אמצעי, היינו ז"א
 הכולל ו"ק, ובין שבע היינו המלכות שהיא
 בת זוג. צריכים לבער שאור וחמץ, שהם
 רומזים לערב רב, שלא יראו בין שש שהוא ו'
 ז"א, לבין שבע שהיא מלכות, שנאמר בה שבע
 ביום הללתיך.

מ) ואמאי הות מצה וכר: שואל, ולמה
 היתה מצה פרוסה. ומשיב, משום שנסתלק ממנה
 ו' הרומזת לאור החסדים. רגל שלה העומדת
 עליה

לח) בגין דערב רב וכר: משום שהערב
 רב הפרישו בין שש לשבע היינו בין ז"א
 למלכות, במתן תורה, כמו שאתה אומר וירא
 העם שהוא הערב רב (ע"י זהר פנחס אות תע"ג)
 כי בשש משה, והעמידו בשש, שראו כי מדרגת
 משה הוא שש ו"ק (ע"י תשא, אות ס"ג). באלו
 שש שעות עשו את העגל, והפרישו בין ו"ק שהם
 שש, מדרגת משה, לשבע שהוא מלכות. כן יפריש
 (דפו"י דף כ"ח ע"ב)

מא) ו' ואמרין מרור על שם ו' דאתפרש מן ה', ודא גרים לון א) דוימררו את חייהם איהו מרור. ו' ואיהי מרה הה"ד, ב) קראן לי מרה כי שדי המר לי. בעבודה קשה: בקשיא. כ) בחמר: קל וחמר, בין אומין דעלמא.

מב) ומאן גרים דא. י' מן שדי, רשימו דברית, דיהיב משה בערב רב. בגין דא נחית משה מדרגיה, הה"ד ג) לך רד כי שחת עמך. עמך, ולא עמי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (שמות א') זהר בראשית א' רכ"ב ציון ב'. ב) (רות א') ז"ח כרך כ"א מדרש רות ה' ציון ר'. ג) (שמות ל"ב) זהר בראשית קצ"ו ציון ב'.
ט נ"א ל"ג ואמרין (וילנא). י נ"א ואיהו (טשרנאוין למברגר). כ נ"א מוסיף בחמר בקל וחמר בין אומין פלחי כוכביא דעלמא (וילנא).

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני נגוני דשבח דוד

מצה פרוסה וכו' כי הערב רב המגבירים את קו השמאל ורוצים להמשיך הארתו ממעלה למטה בסוד מצה לשון מציצה וסחיטה שה"ס חטא עצה"ר בסוד סחטה ענבים, ונעשית לפרוסה מחמת חסרון החסדים, ובההוא זמנא היינו לעתיד לבא תהא שלימה וכו' שתאיר הן חסדים והן חכמה, הה"ד והיה אור הלבנה כאור החמה, ומפרש ואמאי הות מצה פרוסה וכו' כי מלכות ה"ס ה' שצרופה ד' ו' שד' רומזת להארת חכמה המלוכשת בחסדים שה"ס ו', ומצה פרוסה ה"ס ד' לבר, שה"ס החשך שבשמאל בסוד דלת נעילה שמחמת המחלקת על קו הימין ננעלו כל האורות שבשמאל. (ע"י שעור הכוונות ענין הפסח דרוש ו').

מא) ואמרין מרור על וכו': ואומרים מרור זה בליל פסח, על שם ו' שה"ס ז"א, שנתפרש מן ה', שה"ס מלכות, וזה גרם להם למ"ש וימררו את חייהם. הוא היינו ז"א נתגלה בדינים דשמאל בלי המתקה שהם מרור. והיא היינו מלכות, מרה שהם דינים דמנוולא. ז"ש קראן לי מרה כי שדי המר לי. בעבודה קשה: בקשיא, בשאלות קושיות על הנהגתו ית', בחמר: קל וחמר, קלות וחמורות, בין אומות העולם. כמ"ש חז"ל (יומא עב:): לא זכה נעשה לו התורה סם מיתה.

מב) ומאן גרים דא וכו': שואל ומי גרם זה, ומשיב, י' מן שם שדי. דשימה דאות. ברית, שנתן משה בערב רב, וגיור אותם. וגרמו לישראל לחטוא בעגל, שמשום זה ירד משה ממדרגתו, ז"ש לך רד כי שחת עמך, עמך שהם הערב רב ולא עמי.

עליה, כי אין החכמה מאירה בלי חסדים, להיות לה כמצוה, בתוספת ו' הרומזת לז"א, ומשום זה מצה פרוסה נקראת ד' מלשון דלה ועניה. מצה שלימה נקראת ה'. ומשום זה אומרים הלל גמור והלל שאינו גמור בפסח, והם נגד מצה שלימה, שה"ס המלכות במוחין דגדלות, ומצה פרוסה, שה"ס לחם עוני.

פירוש, תחלה היו החמה והלבנה, שהם ז"א ונוקבא, בסוד ב' המאורות הגדולים, ששניהם היו בקומה שוה, שז"א היה מלביש קו ימין דבינה, ומלכות לצד שמאל דבינה, ואז קטרגה הלבנה, מטעם כי מוחין אלו הם בבחינת דין, והם מוחין דאחורים שאינם מאירים, כי אז הנוקבא דבוקה בבינה ואינה מזדווגת עם ז"א בעלה, וע"כ היא עניה בלי אור ונקראת לחם עני מחמת שחכמה אינה מאירה בלי חסדים, ונקראת מצה בלי ו', הרומזת על הזווג עם ז"א שנקרא ו'.

ואח"כ ע"י מ"ן שמעלים התחתונים, המלכות מתמעטת לנקודה, וחוזרת ונבנית לבנין גדול ע"י אר"א, וחוזרים זרין למוחין דגדלות, ואע"פ שכבר עומדין זרין במוהין דפנים דגדלות, אין המוחין דאחורים בטלים, אלא חוזרים להאיר בבחינת הרחמים, וכל הארת החכמה שבמדרגה באים מאלו המוחין דאחורים, בעת שכבר נתקנו במוחין דגדלות, ואז הם בסוד מצות מצוה דהיינו מצוה עם ו'. ואז יכולה המלכות להאיר אל התחתונים הן חכמה והן חסדים, משא"כ במצב הא' שלא יכלה להאיר לתחתונים כלה, ואז נקראת לחם עני או מצה פרוסה.

וזה אמרו (באות ל"ט) דכניניהו הות

(דפ"י דף כ"ח ע"ב)

מג) ועל ידיה עתידה שכינתא ליחדא עם קביה, בגין דאיהו אפריש לון, ג צריך ליחדא לון, לתקנא במה דחאב. קמו כלהו חבריא ונשקו ליה, ואמרו אי לא n אתינא לעלמא, אלא למשמע דא, דיי.
 מד) שביעאה בנצוח, דאיהו נצח ישראל. ועליה אתמר, ד) וגם נצח ישראל לא ישקר. ועליה אתמר, ה) למנצח על אילת השחר. ה) למנצח על השמינית. מאן שמינית. הוד. ואיהו נצח עליה.

מסורת הוהר (שמואל א' ט"ו). ה) (תהלים כ"ב). זהר שמות
 חלוסי גרסאות ל נ"א יחיד לון לתקנא ול"ג צריך ליחדא לון (מנטובה). מ נ"א אתינג (וילנא).
 ג ציון ח.

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני נגוני דשבח דוד

דהוי"ה. ואז המשיך המוחק של ה' שה"ס יראה, ומוחין של ה' ראשונה שה"ס אהבה אל המלכות ה' תתאה העומדת למעלה ומלכשת את ה' ראשונה שהיא בינה אמנם הערב רב להיותם ממקורם ממלכות דמדת הדין שהיא בלתי נמתקת בבינה לא יכלו לקבל המוחין של המלכות בהיותה למעלה במקום י"ה שה"ס יראה ואהבה, והמשיכו אותה למטה ונתגלה מדת הדין שבה, אז כל אורותיה נסתלקו, ובגין דא נחית משה מדרגיה הה"ד לך ר"ד וגו' כי בעת החטא שרצו להמשיך האורות של המלכות למטה, נפרדו תכף האותיות י"ה דהוי"ה כדי להפסיק השפע מן המלכות, ואז הורידה בינה את אותיות אל"ה שלה משם אלקים, למטה ונשארה בוי"ק בלי ראש וזה גרם בהכרח למשה שה"ס ו' דהוי"ה שגם הוא יתמעט לוי"ק בלי ג"ר, כי אחר שישנה התמעטות בעליון מוכרחים להתמעט עמו כל התחתונים ממנו. ועל ידיה עתידה שכינתא ליחדא עם קביה וכו' כמ"ש בזהר כי תצא (אות מ"ח) אמרו מ"מ למשה וכו' זכאה חולקך דאנת בעל תשובה וכו' ואנת הדרת לקביה ושכינתיה לאתריה עילא ותתא, ובגיןך יתפרקון ישראל ויחזורון לאתרייהו, ולית חילא למשיחין למפרק לישראל בר מינך ובגיןך אינך מתעכבין.

מג) ועל ידיה עתידה וכו': ועל ידי משה עתידה השכינה היינו מלכות, להתייחד עם הקביה היינו ז"א. משום שהוא גרם להפריש ביניהם, צריך הוא ליחד אותם, לתקן מה שחייב, קמו כל החברים ונשקו לו לר"ש, ואמרו, אם לא באנו לעולם אלא לשמוע זה דיינו.
 פירוש הדברים, מורר ה"ס הדינים דכורא של קו השמאל אשר הממשיך אותם ממעלה למטה גורם לגלות הנקודה של מדת הדין שנקראת מנעולא, וכל אורות חיים מסתלקים ממנו בסוד מרור שבגימטריא מות (ע"י שער הכונות דרוש ו' ענין הפסח) כי החשבון הוא בסוף המדרגה, ויוצאת מרה שהיא חרבו של מלאך המות בסו"ה ואחריתו מרה כלענה, (ע"י זהר פנחס אות שס"ד), וזה אמרו איהו מורר ואיהו מרה וכו', ומאן גרם דא י' מן שדי רשימו דברית כי תקון של קו השמאל הוא ע"י עליית המלכות לבינה, ונמתקת ברחמים של הבינה ע"י ג' הוריעות של חלם שורק חירק והחסדים המתגלים על המסך של החירק ה"ס י' של שם שדי המכניעים את קו השמאל שלא יאיר אלא ממטה למעלה ומתייחד עם הימין. ע"י לעיל (תקונא עשיראה אות כ') סוד מזות זו מות, ותקון זה שייך רק לנשמות בני ישראל, הנמשכות ממלכות זו שנמתקה בבינה. משא"כ אומות העולם הנמשכים ממלכות דמדת הדין בלי מיתוק של מדת הרחמים, ולכן משה משום שרצה להכניס את הערב רב תחת כנפי השכינה הם לא יכלו לקבל המוחין של המלכות הממותקת גרמו לו ירידה, כי משה ה"ס בעלה דמטרוניתא דהיינו ו' דהוי"ה שהעלה את ה' דהוי"ה אל מקום בינה, שהיא ה' ראשונה של שם הוי"ה, והר' עלתה למקום חכמה שהוא י' (דפו"י דף כ"ח ע"ב)

מד) שביעאה בנצוח דאיהו וכו': [גן] השביעי הוא בנצוח לשון נצחון ונצחיות, שהוא נצח ישראל, היינו ספירת נצח ירך ימין של ז"א שנקרא ישראל בסו"ה נעמות בימינך נצח, ועליו נאמר וגם נצח ישראל לא ישקר, ועליו נאמר למנצח על אילת השחר. (ע"י בסלס פנחס אות תק"פ). למנצח על השמינית, שואל מי היא

מה) תמינאה בהודאה, וביה הוה משבח דוד (ו) הודו ליי. ודא הוד ודאי. למנצח הודו, בהון רמיזין נצח והוד. ואינון נסין. וביה שבת משה אז, ההי' ז) אז ישיר משה. בגין נ דאיהי הוד ס דיהיב ע למשה. ה) אז תקרא וה' יענה. פ ואיהו צ תמינא יומין דמילה. ק ובתריה ברית, דאיהו יסוד צדיקא דעלמא. וביה אתגליא י' דמילה, עשיראה לעשר ר ספירן.
 (מו) ואיהו ש הוד * תמינא ת יומי דחנוכה, לארבעה ועשרין יומין, דאינון

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ו) (תהלים י"ב) זהר סנתס ס"ח ציון ח'. ו) (תהלים ק"ז). ז) (שמות ט"ו). ח) (ישעיה נ"ח). נ נ"א דאיהו (בראדי ועוד דפוסים). ט נ"א דיהיב' (מעזיבוז). ע נ"א לאשה (למברג באלבאן). פ נ"א ובתריה ברית דאיהו יסוד צדיקא דעלמא ואיהו תמינא יומין דמילה (הגהות הגר"א). צ נ"א בסוגריים ואינון (דפוי'). ק נ"א ל"ג ובתריה ברית דאיהו יסוד צדיקא דעלמא (הגהות הגר"א). ר נ"א ספירין (סשערנאוץ ועוד). ש נ"א ל"ג הוד (וילנא). ת נ"א יומין (וילנא).

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני נגוני דשבת דוד

תתאה, ומיד שעלה זית טרף בפיה, ונתגלה השלימות שבשורש המלכות, בנרות חנוכה שמדליקים משמן זית (עי' סלם פרשת חרומה דף פ' ד"ה פירוש) שורה כ"ה על ישראל, בכ"ה בכסליו, דהיינו קומה שלימה של חמשה פרצופים, וכל אחד כלול מחמשה שהם כ"ה, להשלים כ"ה בחינות של אור ואלו הם כ"ה אותיות של היחוד העליון של ז"א שהם שמע ישראל וגו', כי אחר עשורש המלכות נהפך לאור, הרי' היא שוה בטוהרתה כמו ז"א, ויש לה כ"ה בחינות של אור כמו ז"א. וזה חנוכה: חנו' כ"ה. אבל נצח שהוא ספירה השביעית נאמר בו ותנח התיבה בחדש השביעי, משום שבנצח רמזו נח צדיק, ובו נאמר והמים גברו מאד.

פירוש. בשער הכונות בענין חנוכה דרוש א' כתב וז"ל בא"ר, אבל ענין חנוכה ופורים הוא באופן אחר כי תרוייהו אינון בהוד, ואעפ"י שבתפלת שחרית בחול ביארנו דיעקב בנצח ומלכות בהוד, וכפי זה החול הוא יותר קדוש מחנוכה ופורים אשר תרוייהו אינון בהוד, אבל הענין הוא על דרך שביארנו בדרוש ר"ח בענין הי"ט כי הנוקבא יש לה אז תוספת קדושה, לפי שאז מקבלת הארותיה ע"י עצמה שלא ע"י בעלה, וכן הוא כאן כי הנה בחול יעקב יונק הארתו וחלק הארה שלה מן הנצח ומן ההוד, ואח"כ נותן לה הארתה ונמשך מן ההוד על ידו, אבל עתה בחנוכה ופורים, היא יונקת חלק הארותיה מן ההוד ע"י עצמה, שלא ע"י בעלה ואינה טפילה אליו כימי החול. הנה ענין זה

היא השמינית, ומשיב, הוד ספירת הוד היא ספירה השמינית, ועליה הוא נצח ספירה השביעית.

מה) תמינאה בהודאה וביה וכו': נגון השמיני הוא הודאה, ובו היה דוד משבח ואמר הודו לה'. וזה ודאי ספירת הוד. למנצח הודו בהם רמוזות ב' ספירות נצח והוד. והם נסים, כי בהם מאירים החסדים המגוליס, ובה בספירה שמינית שהיא הוד, שבת משה אז, ז"ש אז ישיר משה, משום שספירת הוד היא שניתנה למשה, שנאמר ונתת מהודך עליו, עי' רע"מ פרשת פנחס (אות קצ"ד קצ"ה) ששאל ר"ש לרע"מ אי הכי בינה דרגא דילך, וכו' אל שפיר קא שאלת, ה' סלקא באת י' חמש זמנין עשר לחמשין תרעין דבינה ואתפשטותא דלהון מחסר עד הוד, ובג"ד מבינה עד הוד כלא אתפשטותא חדא, ולפיכך כשאימרים הוד נכללת גם הבינה, אז תקרא וה' יענה. וספירת הוד כוללת שמונת ימי המילה, ואחריה ברית, שהוא ספירה התשיעית צדיק יסוד עולם. רבו ביסוד מתגלה י' דמילה שה"ס עטרת היסוד היינו מלכות, ספירה עשירית המשלמת לעשר ספירות.

(מו) ואיהו הוד תמינא וכו': והוד היא ספירה המאירה בשמונת ימי חנוכה, לכ"ד הימים של חודש כסליו, עד חנוכה, שהם נגד כ"ד אותיות של ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, דהיינו תקון הדינים של המלכות בסוד יחודא (דפוי' דף כ"ח ע"ב) דף כ"ט ע"א)

בשכמל"ו. ומיד ח) דעלה זית טרף בפיה, שריא כ"ה על ישראל, בכ"ה בכסליו ואלין אינון כ"ה אתוון דיתודא, דאינון ט) שמע ישראל וגו'. ודא איהו חנוכ"ה :

מסורת הזהר

ח) (כראשית ח') ז"ח כרך י"ט פרשת נח דף ד' ציון ל'. ט) (דברים ר').

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני נגוני דשבח דוד

לעלות ולהכלל בג"ר דא"א בעת עליתם לרדל"א ולקבל קומת הזווג מבחינות המ"ן של צמצום א'. שאז תקבל נה"י דכלים וג"ר דאורות שלה בשלימות.

וה"ס שאין בנין המלכות נשלמת בסדר המדרגה כשאר הפרצופים, אלא בסוד ויבן ה' אלקים שהם או"א. את הצלע שהיא המלכות דהיינו שאו"א בונים אותה בהיכל שלהם למעלה, שזה נעשה ע"י עלית נה"י דא"א לחג"ת, וחג"ת דא"א לחב"ד, שאז נמצאים זו"ן שהלבישו לנה"י דא"א, ואו"א שהלבישו לחג"ת דא"א. מלבישים עתה לחב"ד דא"א. וג"ר דא"א עצמו נמצאים עתה במקום רדל"א, ומקבלים שם קומת הזווג על המ"ן של המזלות, המורידה את ה"ת מעינים לפה, וע"י כפיפת ראש דא"א ממקום עליתו אל המקום הקבוע שלו ששם עומדים או"א, נמצאים או"א ג"כ כלולים בזווג זה, ומקבלים גם הם קומה זו. ועל דרך זה בסוד כפיפת ראשם דאו"א ממקום עליתם, למקומם קבוע שהוא חג"ת דא"א, ששם עומדים עתה זו"ן, נמצאים גם זו"ן מקבלים קומה זו של המזלות, ואז יורדת ה"ת מעינים גם בנוקבא לבחינת פה שלה, ומחזרת את אח"פ שלה למדרגתה, שהם נה"י דכלים, ונשלמה בבנין פרצופה וראויה לקבל גם ג"ר דאורות.

והנה עליה זו לבנין פרצופה של המלכות נבחנת להתכללות הוד בנצח דא"א, כי עלית זו"ן נעשה ע"י עלית נה"י דא"א לחג"ת שלו, ונודע אשר נצח דז"א הוא בחינת ז"א הוד דז"א הוא בחינת נוקבא, כי חג"ת שבז"א הם מהתכללות העליונים שהם כח"ב, אלא כיון שכח"ב ירדו לבחינות ר"ק נשתנה שמם ונקראים בשם חג"ת (ע"י בהקדמת ספר הזהר במראות הסלם דף ו' ד"ה ומה) ונבחן עתה בעת עליה אשר הוד דא"א עם הנוקבא הכלולה בו, נכללים בנצח דא"א ששם עלה ז"א, דהיינו שהיא נעשית לבחינת שמאל דנצח, שבוה נעשה הנוקבא כבחינת דכורא כמו ז"א, ואז יכולה גם הנוקבא דז"א לקבל מקומת הזווג של המזלות דא"א. והתכללות זו דנוקבא בנצח גורמת ג"כ להתכללות הנוקבא הגדולה של ז"א. בנוקבא הקטנה

זה הוא תוספת קרושה אליה בונים אלו יותר מבחול. עכ"ל.

והנה בכדי להבין את התוספת קרושה שיש באלו הימים, והפירוש של תרוייהו אינון בהוד, וסוד תיקון ההוד שנעשה בחנוכה ע"י החשמונאים מתתיהו ובניו, צריכים להבין את ההפרש הגדול ממוחין דאחור של הנוקבא אל המוחין דפכ"פ, כי נודע שמלכות דצמצום א' נגנזה ברדל"א, (ע"ז שער א"א סוף פ"ב) וכל בחינות המלכיות שישנן באצילות הנעשות לנוקבין הן ממלכות דצמצום ב', שהיא בחינת ה"ת בעינים, ומרציאה אח"פ לחוץ, וממלכות זו יצאה בחינת הקטנות של כל פרצופי אצילות, וכל הבחינות של גדלות נעשות ע"י הארת הזווג של ע"ב ס"ג המורידה את ה"ת מעינים לפה כי הארת ע"ב דא"ק הקודמת לצמצום ב', יכולה להוריד את ה"ת למקומה שבצמצום א', ועי"ז מחוזרים אח"פ אל המדרגה, ויוצאים נה"י דכלים וג"ר דאורות, והנה גדלות זו יכולים כל הפרצופים לקבל מבחינת הזווג הנעשה בג"ר דא"א בעת עליתם לרדל"א, ע"י שהם מקבלים שם בחינת מלכות דצמצום א' הנקרא פה, ואז יורדת ה"ת מעינים לפה גם מבחינת המדרגה התחתונה שעלתה ונכללה שם בזווג ההוא, אמנם פרצוף מלכות דאצילות שהיא נוקבא דז"א, הנקראת רחל, אינה יכולה לעלות שמה ולהכלל בהזווג ההוא במ"ן של המזלות ונוצר ונקח, ולקבל משם הארה להורדת ה"ת מעינים שלה, אל הפה, כדי לקבל משם נה"י דכלים וג"ר דאורות, משום כי אותה המלכות הכלולה בשערות דיקנא דא"א אינה בחינת מלכות ממש, כי היא נגנזה ברדל"א, אלא שהיא בחינת יסוד דמלכות, כי מזל ונקח אינו נבחן למלכות דדיקנא, אלא ליסוד דדיקנא לבד, וכיון שאין שם בחינת מלכות ממש אין המלכות דאצילות שהיא נוקבא דז"א יכולה להכלל שם, כי אין לה כלום מבחינת עצמותה שהיא מלכות, כי בחינת יסוד דמלכות, היא בחינת זכר, ואינה יכולה להכלל בבחינות מ"ן אלו, רק לעתיד לבא אחר שתתגלה המלכות דצמצום א' הגנוזה ברדל"א בסוד ראש פנה, אז תוכל גב המלכות (דפו"י דף כ"ט ע"א)

חנו כ"ה. אבל נצח, אתמר ביה י) ותנח התיבה בחודש השביעי. בגין דנצח ביה רמזי נח צדיק. וביה ג) והמים גברו מאד.

מסורת הזהר

י) (בראשית ח') זהר עם מעלות הסולם השמטות בראשית דף צ' ציון מ'. כ) (בראשית ז') ז"ח כרד כ' יתרו דף י"א ציון ר'.

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני גנוני דשבח דוד

מושפעים מן ז"א מוחין אלו אל הנוקבא, ויש לה מוחין דג"ר, הבאים בהתלבשות החכמה בחסדים, והיא יכולה לעמוד עם ז"א פכ"פ. הרי נתבאר ההפרש הגדול ממוחין דאחור של הנוקבא, אל המוחין דפכ"פ, כי במוחין דאחור שהם לבנין פרצופה, נמצאים מתלבשים בה המוחין דמזלות כמו שמתלבשים בז"א עצמו, שהם באים מזווג אר"א על המ"ן דצמצום א', בסוד שני המאורות הגדולים.

משא"כ המוחין דפכ"פ, הבאים מזווג שנעשה בראש ז"א על מלכות דאמא הנכללת בעטרה דגבורה דז"א, ומקבלת רק בחינת הארה לבד מן המוחין של המזלות שבראש ז"א, אמנם עיקר המוחין הם ממלכות דאמא, שהיא צמצום ב' ובחינות ו"ק, ואין לה בחינות ג"ר רק בעת הזווג עם יסוד דז"א ולא אחר שנפרשה ממנו, וגם כתרו גדול מכתרה.

וזה אמרו ואיהו הוד תמניא יומי דחנוכה אשר בחנוכה נעשה תקון ההוד, המרומו בשמונת ימי הנוכה, ומפרש לארבעה ועשרים יומין דאינון בשכמל"ו דהיינו התקון של התכללות הוד בנצח שע"ז הנוקבא שהיא בהוד נשלמת בתקון פרצופה ומעליה את האח"פ שלה שהם נה"י דכלים, אמנם האורות לא יכלה לקבל להיותם אורות החכמה בחוסר חסדים, ולכן היא עומדת בעת ההיא אב"א עם ז"א, ולהיפך כי אז הזמן של התגברות הדינים והחושך, שז"ס הצרה העצומה שהיתה אז לישראל, ואמרו לישראל כתבו לכם על קרן השור שה"ס קו השמאל, שאין לכם חלק באלקי ישראל, וע"י המסירות נפש של מתתיהו כהן גדול ובנו, שקנאו קנאת ה' צבאות על כבוד התורה וקדושת השי"ת, אז ומיד דעלה זית טרף בפיה ונתגלה המלכות דמנעולא, (ע"י) בסלם פרשת שלח מאמר העטרה של משיח)) נעשה נס ושריא כ"ה על ישראל ככ"ה בכסליו ואליו, כ"ה אתון דיחודא דאינון שמע ישראל וגו' דהיינו שגרמו שיתפשטו החסדים בעת ההיא אל הנוקבא אשר אז יכלה לקבל גם החכמה והדליקו נר חנוכה

הקטנה שהיא רחל. כי נוקבא הגדולה שבגופו דז"א, היא בחינת מלכות הכלולה בדכר, ורק הנוקבא הקטנה היא בחינת מלכות נמשכת מהוד דא"א, אבל הנוקבא הגדולה שבגופו דז"א היא נמשכת מנצח דא"א כמו ז"א עצמו, ולכן עתה שעלתה הנוקבא הקטנה ונכללה בנצח דא"א, הרי יורשת בזה גם בחינת הנוקבא הגדולה, ונעשתה רחל לבחינת מלכות נצח, וכל המוחין דאבא ואמא שנתלבשו בנוקבא שבגופו דז"א, מתלבשים עתה ברחל שנעשתה כמדתה של הנוקבא הגדולה דז"א.

אמנם אין המלכות יכולה לעמוד עם המוחין ההם, שהם בחינות מוחין היוצאים על מסכים דדכורין, כי הגם שיכלה לקבל המוחין ע"י התכללות של הוד דא"א בנצח, אבל אחר שירדה עם ז"א למקומה, הרי נגלה שוב בחינתה שהיא בחינת הוד הצריכה למ"ן נוקבין, וע"כ אינה יכולה להזדווג עם המוחין ההם, כי אין לה בחינות מ"ן בהיותה במקומה, ונשלמה בזה שהיא יכולה להעלות את אח"פ שלה כדי להשלים את בנין פרצופה, ולפיכך היא נחשבת לבהינת אב"א, אע"פ שהיא בקומה שנה עם ז"א, ועוד יש חסרון, כי המוחין האלו נמשכים לה עתה מהיכל אר"א, והם מבחינת חטמה בלי חסדים, וכיון שאין החכמה יכולה להתלבש בנוקבא בלי חסדים, ע"כ אין היא יכולה לעמוד במוחין אלו, שז"ס קטרוגה אין ב' מלכים יכולים להשתמש בכתר אחד, ונאמר לה אז לכי ומעטי את עצמך, דהיינו שתחזור לנקודה תחת יסוד דז"א, ולבא לבחינת עיבור מחדש, שאז מקבלת מבחינות מ"ן כבחינתה, והיא ממלכות הנמתקת במדת הרחמים דבינה, כי מלכות שלה עצמה הרי נגנזה ברדל"א, ומלכות זו היא בחינת צמצום ב' המשמשת באצילות, אמנם ממלכות זו אין לה רק ו"ק בלי ג"ר, וכדי לקבל המוחין דג"ר שהם מוחין דפנים, נכללת מלכות זו דבינה בעטרא דגבורה שבמוחין דז"א, וכשיוצאת קומת ג"ר על עטרא דגבורה דז"א, נמצאת גם המלכות דאמא מקבלת קומה זו מהתכללות בה, ואח"י (דמו"י דף כ"ט ע"א)

מז) א וכד לא נטרין ישראל ברית מילה, מתגברין אומין ב דעלמא
 נ וכד נטרין לה, אתמר בהון ג) והמים היו הלוך וחסור עד החדש העשירי.
 דא י' דמילה, ד דאיהי מלכות. עשיראה לעשר ספירן. ה ודא איהו ו) את קשתי
 נתתי בענן, דאיהו ברית.
 מח) ויעקב בההיא ו ירכא, אתמר ביה ג) והוא צולע על ירכו, דפרח

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ל) (בראשית ח') זהר פנחס שיט ציון ק' תק"ח א נ"א כד לא נטרין ישראל ברית מילה מתגברין
 קי"ג ט"ד ש"ו. ח) (בראשית ט') זהר בראשית אומין דעלמא, וכד נטרין ליה אתמר בהון. ב
 א' ע"ה ציון ד' ז"ח ד' ט"ד ש"ו. ו) (שם ל"ב). ג"א פלחי כוכביא ול"ג דעלמא (וילנא). ג נ"א
 מוסיף בסוגריים דאינון מים הוידוניס (דפרי')
 ובראדי הגירסא בלי סוגריים. ד ג"א דאיהו (וילנא). ה נ"א ל"ג ודא איהו את קשתי נתתי בענן
 דאיהו ברית (דפרי'). ו ג"א בסוגריים בהאי (דפרי').

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני נגוני דשבח דוד

וזהו שנאמר את קשתי שה"ס יסוד דמלכות,
 נתתי בענן, שה"ס מלכות דיסוד, ונמתקו זה
 בזה בסוד מפתחא, ואז מתגלים עליה כל המוחין
 לקיום העולם וז"ש וראייתה לזכור ברית עולמ.
 (עי' בסלם פרשת נח מאמר את קשתי נותני
 בענו).

מח) ויעקב בההיא ירכא וכו': ויעקב,
 נאמר בו בירך ההיא דהיינו נצח, והוא צולע
 על ירכו. (עי' זהר בראשית א' אות קמ"ב)
 מטעם שעד הזמן ההוא עוד לא נתתקן בתיקון
 קוים אלא מחזה ולמעלה דז"א לבד, שהוא חג"ת,
 ועוד לא נתתקן כלום מבחינות נה"י שהם מחזה
 ולמטה. ולכן אחר שנגע המלאך בבחינה שמחזה
 ולמטה, ותקע כף ירך יעקב, שפרחה ממנו י'
 של יעקב, שה"ס המלכות, כי מחזה ולמטה
 מקומה של מלכות הוא. ונשאר עקב, וסוד הדבר,
 הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב, דהיינו
 שיש אחיזה לחיצוניים במלכות שנקראת עקב
 מחמת שהיא בסוף כל הספירות, ובסו"ה רגליה
 יורדת מות שהם הקליפות. וכנשלמה סוכה בירך
 שלה, דהיינו שנתקן בה מסך, כי סוכה היא
 מלשון מסך, לא להמשיך את האור ממעלה
 למטה שבוה מתבטלת אחיות החיצוניס, אז
 נאמר ביעקב, ויבא יעקב שלם. כי זה סו"ה ויבן
 ה' אלקים את הצלע, מלשון צולע. כמש"ת
 להלן (אות נ').

פירוש, עי' בזהר בראשית א' (אות קמ"ב)
 כתוב והוא צולע על ירכו דא איהו נצח
 ישראל, ובאות רמ"ט כתוב הו"י שוקא
 שמאלא דעלה אתמר ליעקב והוא צולע
 על ירכו. והענין הוא כי עד הזמן ההוא של
 יעקב

חנוכה מן השמן הרומז לחכמה ודא איהו
 חנוכה חג"ו כ"ה הרומז אל החסדים של היחוד
 העליון שנתגלה בנוקבא בעת ההיא, ותכף
 נתלבש בה ונגלה גם החכמה, אשר התגלות זו
 תהיה רק בזמן גמר התקון, אחר שתתגלה
 המלכות דצמצום א' בסוד אבן מאסו הבונים
 היתה לראש פנה. וזוהי ההפלאה הגדולה
 שהיתה בחנוכה.

והנה נצח שהוא ז"א כשנה"י שלו מתלבשים
 במוחין רנוקבא, אז הדינים שלו שהם דינים
 דכורין הנמשכים מצמצום א', שהם בחינות
 דינים תקיפין, הם נמתקים במוחין דנוקבא,
 שהיא נמשכת ממלכות דאמא שהם רחמים
 מצמצום ב', ונח לפני המבול שלא בקש רחמים,
 ועונות התחוננים גברו ולכן נתגלו הדינים
 הקשים דנצח, וזה אמרו אבל נצח אתמר ביה
 ותנח התיבה כחודש השביעי שה"ס נצח
 ספירה השביעית ממעלה למטה, בנין דנצח
 ביה רמזי נח צדיק ולא נתלבשו אז הנה"י
 דנצח שהם נה"י דז"א בהוד שהוא הנוקבא,
 אלא וארובות שמים שה"ס ז"א נפתחו, ולכן
 זכיה המים גברו מאד. (עיי' ע"ח שער מיעוט
 הירח פ"ב).

מז) וכד לא נטרין וכו': וכשישראל לא
 שומרים מצרית ברית מילה שה"ס תקון הירכין
 כי עיקר תקון הירכין הוא יסוד המכריע בין
 נצח הוד. אמות העולם מתגברים שנקראים
 המיס הוידוניס (עי' נח אות צ"ו) וכששומרים
 אותה, נאמר בהם, והמים היו הלוך וחסור עד
 החדש העשירי, זה י' של המילה שהיא מלכות
 דהיינו עטרת היסוד, עשירית לעשר הספירות,
 (דפרי דף כ"ט ע"א)

מניה י', ואשתאר עקב, ורזא דמלה, (ט) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב. כד אשתלימת סוכה בירך ז דילה, אתמר ביעקב, (ט) ויבא יעקב שלם. (ט) ויעקב ודאי איהו דיוקנא דעמודא דאמצעייתא, מסטרא דלבר. והא משה תמן הוה. אלא, מסטרא דלגאזו הוה. דא מגופא, ודא מנשמתא. (נ) ובגין דא תרין ירכין דעמודא דאמצעייתא ח אינון נצח והוד. ומתי יהיה עמודא דאמצעייתא שלים, כד אתחבר בשכינתא. הה"ד, (ג) ויעקב נסע

מסירת הזוהר

חלופי גרסאות

(ט) (בראשית ג') ז"ח כרך י"ט בראשית רמ"ד ציון ז. (ט) (בראשית ל"ג) זהר מקץ ס"ד ציון ב'. (ג) (שם) זהר וישלח ל"ט ציון א'.

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני נגוני דשבח דוד

דפנים שהם כתר חכמה ושליש עליון דבינה, ובאור החסדים הם חג"ת. עד החזה ששם הפרסא. ולכלים דאחורים שהם שני שלישי הבינה ותו"מ שמחזה ולמטה, ובאור החסדים הם שני שלישי תפארת ונהי"ם. אמנם כלים דפנים וכלים דאחורים נכללים אלו מאלו, ובכלים דפנים עצמם יש להבחין גם בהם פנימית וחיצונית, אשר הפנימיות הוא עיקר כוונתם והחיצונית היא רק בהתכללות. וכן גם בכלים דאחורים יש פנימיות וחיצונית שבחינת התכללותם מכלים דפנים נבחנת לפנימיות שלהם, ובחינתם עצמם שהם תנהי"ם שלמטה מחזה הם חיצוניתם. והנה משה ויעקב שניהם הם מרכבה לז"א דאצילות, אלא משה הוא מרכבה לפנימיות ז"א, שהם הכלים דפנים שמחזה דז"א ולמעלה. ויעקב הוא מרכבה לחיצונית דז"א שהם כלים דפנים הנכללים בכלים דאחורים דז"א שמחזה ולמטה. ובזה מובן מ"ש בזהר בראשית א' (אות קמ"ה) יהושע אתנבי מהורו של משה דכתיב ונתת מהודך עליו שהזוהר מדייק מהורו של משה דהיינו מבחינת הוד של פנימית הז"א, והיינו מבחינת החיצונית הנכללה בפנימיות, אשר גם הוד הוא למעלה מחזה ויש לו כל התיקונים שלמעלה מפרסא, קודם שנתקנו הנהי" במקומם למטה מן החזה.

(נ) ובגין דא תרין וכו': ומשום זה שיעקב הוא תפארת מלבר בבחינת גופא, נצח הוד שהם לבר מגופא, הם שתי ירכים של עמוד האמצעי, שהוא יעקב, הסומכים אותו. ומתי יהיה עמוד האמצעי שלם, כשיתחבר בשכינה שהיא מלכות, ז"ש ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית. ז"ש ויבן ה' אלקים את הצלע. בעת התיא שנתחבר

יעקב עוד לא נתתקן בתקון קוים אלא מחזה ולמעלה, שהוא חג"ת, ועוד לא נתתקן כלום מבחינת מחזה ולמטה ששם נהי"י, ולכן נבחנו שעוד אין נצח הוד מבחינת ימין, ושניהם נחשבים לבחינת שמאל ולמדרגה אחת, וע"כ לא כתוב והוא צולע על ירכיו לשון רבים ונקראים שניהם בשם נצח, מטעם כי בכלים נבחנו שעליונים נגדלים בתחלה וא"כ כל עוד ששני הירכים נחשבים לאחד הם נקראים בשם נצח להיותו העליון לספירת הוד (כנ"ל אות מד) וע"כ הוא נגדל וניכר קודם להוד, ותיקון הנצח היה בימי שמואל ודוד, כמ"ש שם (אות קמ"ג) דלא אתנבי בר נש מתמן עד דאתי שמואל ועליה כתיב וגם נצח ישראל וגו'. וכן (באות קמ"ה) כתוב נצח ירכא שמאלא דיעקב ובנ"ג אתא דוד וכליל ליה כימינא דכתיב נעיונות כימינך נצח. אמנם בחינת הוד נשארה בחולשתה, והיא תתוקן לעתיד בגמר התקון, וע"ז כתוב (באות רמ"ט) הוד שוקא שמאלא דעלה אתמר ליעקב והוא צולע על ירכו, דהיינו גם לאחר ששמואל דוד תיקנו את הנצח והחזירו אותו לימין נשאר הוד בשוקא שמאלא ובחולשתו עד לגמר התקון.

(ט) ויעקב ודאי איהו וכו': ויעקב הוא צורת עמוד האמצעי ודאי, היינו מרכבה לז"א מבחינת החיצונית. שואל, והרי משה הוא שם. ומשיב, אלא משה הוא מרכבה לז"א מבחינת פנימיותו של ז"א. זה יעקב מרכבה לז"א מבחינת הגוף שהוא חיצונית. זה משה מבחינת נשמה שהוא פנימית. פירושו, אין לך דבר שאין בו פנימיות וחיצוניות, כי כל מדרגה נחלקת לשנים: לכלים (דטרי דך כ"ט ע"א)

סכתה ויבן לו בית. הה"ד, ז) ויבן י' אלהים את הצלע. בההוא זמנא דאתחבר עמה, ק) ויבא יעקב שלם. בההוא זמנא תהא סוכה שלימתא, כ"ו ה"ס. יאהדונה"י.

מאמר ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר

נא) קם רבי אלעזר ואמר, אבא אבא, אמאי אתמר ביומא קדמאה דסכות,

ו) ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר. א"ל, ברי, מאני קרבא בימינא גטלין לון.

מסורת הזהר

ז) (שם ב') ק) לעיל אות ע' וש"נ. ו) (ויקרא כ"ג).

מעלות הסולם

מאמר ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר

יעקב שלם שיש לו הארת ג"ר, ומאיר הן באורות החכמה והן באורות החסדים. בההוא זמנא דהיינו בעת הזווג עם המלכות תהא סוכה שלימתא כי סוכה היא אותיות כ"ו בגימטריא הוי"ה שה"ס ז"א המאיר בחסדים וס"ה בגימטריא אר"י שהוא מלכות, ולהיות שיש בו גם הכלים דאחורים ממצבה הראשון המאירים בהארת חכמה, אלא שמקודם לכן לא יכלה להתקיים בה מחמת חוסר חסדים, ולכן עתה שמקבלת ריבוי חסדים מחבורה עם ז"א בעלה, לכן גם החכמה שהיתה בכלים דמצב הא' מתעוררת ומתלבשת בחסדים ההם ומאירים בה.

והו סוכה שלימתא דהיינו סיהרא באשלומותה כי הלבנה ה"ס מלכות, וכשהיא נשלמת היא עולה לבינה וכוללת בתוכה חמשה אורות הבינה, בסוד חמשה עשר לחודש שמלכות שהיא ספירה עשירית, כוללת בתוכה חמש ספירות חג"ת נ"ה מבינה שכל אחת כלולה מן עשר, ואז הנוקבא הנקראת לבנה בתכלית המילוי שלה, ע"י זהר ויחי (אות ר"ד) ולקחתם לכם ביום הראשון דייקא דהוא חמישאה על עשור, ואז נעשה היחוד בסוד סוכה מלא ב' שעולה במספרה כמנין ב' השמות יאהדונח"י.

נא) קם רבי אלעזר וכו': קם ר' אלעזר ואמר לר"ש אבא אבא, למה נאמר ביום ראשון של סוכות, שטודו הוא חמשה עשר לחודש בדיוק כנ"ל א"כ למה נאמר ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, כלומר על מה מרמז זה שכתוב ביום הראשון, אמר לו ר' שמעון לר' אלעזר בני הכתוב מרמז כי כלי מלחמה שה"ס ד' המינים שה"ס ד' אותיות הוי"ה (ע"י בהקדמה אות קפ"א) לוקחים אותם בימין, ויום הראשון ה"ס קו הימין, חסד, יומא קרבמא דאזיל עם פלהו יומין.

ובאלין

שנתחבר עמה, נאמר ויבא יעקב שלם. ובעת ההיא תהיה סוכה שלימה, כלומר סוכה מלא ב' שמספרה היא כ"ו היינו הוי"ה שה"ס ז"א ה"ס מספר אדנ"י מלכות בסוד השילוב של יאהדונה"י.

פירוש סוכה ה"ס מלכות כשמאירה במוחין דאחורים שהם חכמה, ולהיותם בעיקר מבחינת שמאל, לכן אסור להשהותה במוחין אלו. שהם מישסו"ת, אלא שצריכים תכף להכליל התחתון בעליון, דהיינו להעלות את ישסו"ת אל בחינת הפנים שלהם שהם או"א עלאין, ואז משפיעים ישסו"ת לזו"ן המוחין דפנים מאו"א, והמלכות נבנית במוחין דפנים המאירים בחסדים שה"ס בית, ולכן מצות שיבת סוכה היא דירת ארעי רק שבעת ימים ומהארת המצוה אנו ממשיכים הארת החכמה לתוך החסדים של כל ימות השנה. וזה אמרו ומתי יהיה עמודא דאמצעייתא שלים כד אתחבר בשכינתא כי ז"א הוא בחינת ימין ומלכות היא שמאל, וכשהם בלי זווג או החסדים של הימין הם בבחינות ו"ק לבד בלי הארת ג"ר שזוהי קטנות שחסר לו לז"א נה"י דכלים וג"ר דאורות, וכשהם בנווג או הוא נשלם בהארת ג"ר ומשפיע אל המלכות חכמה וחסדים, הה"ד ויעקב נסע סכתה ותיקן את המלכות במוחין דאחורים שהם ג"ר דהארת חכמה מישסו"ת ואח"כ ויבן לו בית שהעלה את ישסו"ת אל בחינת הפנים שלהם שהם או"א עלאין, ואז משיגים ישסו"ת המוחין דפנים מאו"א עלאין ומשפיעים אותם אל זו"ן הח"ד ויבן ה' אלקים שהם או"א את הצלע שה"ס מלכות, ויביאה אל האדרם שה"ס ז"א, לזווג, בסוד בית כי הארת חכמה מכונה בית בסו"ה בחכמה יבנה בית ואין ז"א יכול להאיר בהארת חכמה רק בעת הזווג עם המלכות (ע"י זהר בראשית ב' בטלם מאמר פיוסא ונטילת רשות). בההוא זמנא דאתחבר עמה ויבא

(דפו"י דף כ"ט ע"א)

(גב) ובאלין מאני קרבא, אינון ישראל רשימין, דנצחין דינא ט מתל למלכא, דהוה ליה דינא וקרבא י בשבעין אומין, ולא כ הוּו ידעין מאן נצח דינא, ושאלין ליה מאן נצח דינא. אמר, תסתכלון באלין דרשימין במאני קרבא בידיהו, ותנדעון מאן נצח דינא.

(נג) ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר: דא אתרוג, ג דאיהי שכינתא, לבא. ח דאיהי עקרא דכל אברין דגופא, דאינון תלת הדסים, ולולב, ותרי בדי ערבה. לבא באמצעיתא, ואברין סחור סחור ליה.

(נד) ובגין דא, אתרוג דא שכינתא. והכי אוקמוה מארי מתניתין, נ אי נטלה פטמתו ט ואי עלה חזוית על רובו פסול. בגין דאיהו דמי לשכינתא, דאתמר בה, ח כלך יפה רעיתי ומום אין ברך.

(נה) כפת תמרים, דא לולב. ועליה אתמר נפרצו עליו פסול ע בגין פ דדא איהו מקצין צ בנטיעות. ק מאן דמברך ר עלה ביומא קדמאה דסכות, בגין דאיהו קשורא ויחודא דכלא, ח"י עלמין, דאיהו לקבל ח"י חולין דשדרה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (שה"ש ד') זהר פנחס נ"ג ציון ס'. ט נ"א משל (מנטובה). י נ"א בסוגריים בשבעה יומי (ס"א במנטובה). כ נ"א הוי (בראדי). ל נ"א דאיהו (וילנא). מ נ"א דאיהו (מנטובה ועוד). נ בכל הרפוסים הגירסא אי נטלה בוכנתו ובסוגריים פטמתו. ס נ"א ואית לה חזוית יתיר מכאיסר פסול ול"ג ואי עלה חזוית על רובו פסול (מנטובה). ע נ"א ל"ג בגין (מנטובה וילנא). פ נ"א דהא (וילנא קושטנדינא). צ נ"א מוסיף בסוגריים דהא לולב איהו קשורא ויחודא דכלא (דפו"י) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים. ק נ"א בגין דא מברך כו' ול"ג מאן דמברך (הגהות הגר"א). ר נ"א עליה (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר

אתרוג שהוא נגד הלב, זה השכינה. וכך העמידו בעלי המשנה, אם נטלה פטמתו, ואם עלה חזוית על רובו פסול. משום שהוא דומה אל השכינה, שנאמר בה, כלך יפה רעיתי ומום אין ברך.

(נה) כפת תמרים דא וכר: זה הלולב, ועליו למדנו, נפרצו עליו פסול לכוך עליו, משום זה, מי שמברך על לולב שנפרצו עליו, ביום הראשון של סכות, הרי הוא מקצין בנטיעות שהן הספירות, שבמעשים שלמטה מעורר כנגדו למעלה. משום שהוא היינו הלולב שהוא יסוד, הוא הקשר והיחוד של כל הספירות. ונקרא ח"י העולמים, שכולל טי ספירות של אור ישר ממעלה למטה, וטי ספירות של אור חוזר ממטה למעלה. וח"י בב' עולמות שהם ז"א ומלכות. שהוא נגד ח"י חוליות של השדרה.

(גב) ובאלין מאני קרבא וכר: ובאלו כלי מלחמה היינו ד' המינים, רשומים הם ישראל שנצחו את הדין. משל למלך שהיה לו דין ומלחמה, בשבעים אומות, ולא היו יודעים מי נצח את הדין, ושואלים אותו מי נצח את הדין. אמר המלך תסתכלו באלה הרשומים בכלי מלחמה בידיהם, ותדעו מי שנצח את הדין.

(נג) ולקחתם לכם ביום וגו': ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, זה אתרוג, שהוא השכינה. היינו מלכות שהיא הפרי של ז"א שנקרא עץ הדר. והיא נגד הלב שהוא העיקר מכל האברים שבגוף, שהם שלשה הדסים חג"ת והלולב, יסוד. ושני בדי ערבות נצח והוד. הלב שהוא האתרוג מלכות באמצע, והאברים סביב סביב לו.

(נד) ובגין דא אתרוג וכר: ומשום זה

(דפו"י דף כ"ט ע"א)

- (נו) ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין, לולב דומה לשדרה, ורזא דלולב, א צדיק כתמר יפרח. ודא איהו G כי כל בשמים ובארץ, ותרגם ש אונקלוס, דאחיד בשמיא ובארעא.
- (נז) וצריך ה לנענעא חיי נענועין, בשית סטרין. דאינון חותם א מזרח ביהזו ב כר. שית הויות דאית בהון תמני סרי אתוון. וכלהו רמיזין בספר יצירה.ג
- (נח) והכי אוקמוהו מארי מתניתין, מוליד ומביא למאן דארבע רוחות ד העולם דליה, מעלה ומוריד, למאן דשמיא וארעא דיליה.
- (נט) תלת הדסין: גוף ותרין דרועין. ואינון לקבל עינא, ותרי ה כנפי ו עינא. תרי בדי ערבות, לקבל תרין שוקין, ולקבל תרי שפון.

מסורת הזהר
 (א) (תהלים צ"ב) לעיל בהקדמה דף כ"ד צ"י. (ב) ש נ"א ל"ג אונקלוס (הגהות הגר"א). ת נ"א מוסיף לנענע חיי נענועין ג' בשית סטרין (מעזיבון וילנא טשרנאוויץ). א נ"א בסוגריים חתם. נ"א יצר (דפו"י). ב נ"א ל"ג כר' (מנטובה). ג ה"ג במנטובה ובסוגריים בשית סטרין ובכל הדפוסים הגירסא בשית סטרין בלי סוגריים. ד נ"א ל"ג העולם (מנטובה מעזיבון). ה נ"א וכנפי עינא ול"ג ותרי (מנטובה מעזיבון). ו נ"א עיני (טשרנאוויץ למברג באלבאן).

חלופי גרסאות

מעלות הסולם

מאמר ולקחתם לכם ביום הראשון סרי עץ הדר

(נח) והכי אוקמוהו מארי וכר: וכך העמידו בעלי המשנה (סוכה לו): שצריכים לנענע לששת הקצוות. מוליד ומביא את הלולב ומיניו, למי שארבע רוחות העולם שלו הם. מעלה ומוריד למי ששמים וארץ שלו הם. (נט) תלת הדסין גוף וכר: שלשה ענפי הדרס. הם חג"ת שהם גוף תפארת, ושתי זרועות שהן חסד וגבורה, והם נגד העין ושתי כנפי העין, שני בדי ערבות שהם נצח הוד, נגד שני שוקים, שהם נ"ה שבגוף, ונגד שתי שפתים שהם נ"ה דראש.

פירוש. ע"ס דראש הם: ב' אודנין ומצחא. חב"ד. ב' עיינין וחוטמא, חג"ת. ב' שפון ולשון, נה"י. ומלכות היא פה. ואעפ"י שעינים הן חכמה, אבל היות שאינם מאירים מבחינת חו"ב דחכמה, אלא היות חו"ג דחכמה שהם ו"ק דחכמה כי ג"ר דחכמה אינם מתגלים בשתא אלפי שני רק בגמר התקון. לכן נתקנו האזנים לבחינת חו"ב והם אורות מכוסים, ולכן לא נזכר תקון האזנים בא"א. ועינים וחוטם הם נבחנים לחג"ת והיות שכל אחד מן הקוים כלול מכל הג' לכן עינא ותרי כנפי עינא הם חג"ת של קו הימין. וכן קו המישור של החוטם עם ב' נקבי החוטם, הם חג"ת של קו האמצעי. וכן בקו השמאל. אלא שבא"א הוא כלא ימינא שהשמאל נכלל בימין. וכן

(נו) ובגין דא אוקמוהו וכר: ומשום זה העמידו בעלי המשנה, לולב דומה לשדרה, דביה קיום דכל גרמין (ע"י רע"ח פנחס אות תתכ"ב) וסוד הלולב הוא צדיק כתמר יפרח. כי צדיק הוא יסוד. תמר הוא הלולב, כפת תמרים, וזהו מה שנאמר כי כל היינו יסוד הנקרא כל בשמים ובארץ. ותרגם אונקלוס, דאחיד בשמיא ובארעא. דהיינו יסוד הנאחז בשמים וארץ שהם ז"א ומלכות.

(נז) וצריך לנענעא חיי וכר: וצריכים לנענע חיי נענועים, בששה הקצוות, ג' לכל צד, שהם חותם מזרח ביה"י, כי ע"י המצוה של נטילת הלולב בעמידת הפנים למזרח אנו מעוררים היחוד של חכמה ובינה למעלה, בחו"ב דיסודות, שהם י"ה, וז"א שעלה והכריע בין חכמה ובינה ה"ס ז' שהיא דעת, וכך חותם מזרח שה"ס ז"א את המוחין יה"י שהם חב"ד למעלה ביסודות, בסוד תלת מחד נפקי ואח"כ ע"י הנענועים לששה הקצוות מתגלים ונחתמים המוחין למטה בזו"ן בסוד חד בתלת קיימא. בששת הצירופים, של יה"י, בכל צד לפי שליטתו, כגון יה"י בדרום הו"י בצפון וכר' (כמבואר בשער הכונות ענין הסוכות דרוש ה') שש הויות, של הצירוף יה"י, שיש בהן חיי אותיות וכלם רמוזים בספר יצירה (פרק א' משנה י"ג). (דפו"י דף כ"ט ע"א)

(ס) וכד אינון כולהו אגודה חדא בלולב דאיהו שדרה, מה כתיב ג, אמרתי אעלה בתמר : א' אתרוג. ע' ערבה. ל' לולב. ה' הדס. כלהו אתעבידו ז לקבל ד' מינין. ח דמרכבתיה, הרוכב בהון איהו יהו"ה. וצריך לסדרא בהון * ט בהקפה, כגוונא דמזבח.

(סא) ולמאן. לגן דאתנטעו אלין נטיעין ביה. ורזא דמלה, ד) נקבה תסובב

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ג) (שה"ש ז) זהר האזינו ס"ו ציון ש'. ד) (ירמיה ל"א).
ז נ"א בסוגריים לקבל (בראדי). ח ה"ג במנטובה
ובכל הדפוסים הגירסא במרכבתא. ט נ"א בהקפא
(מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר

שנאמר ונתת מהודך עליו. אמר ליה שפיר קא שאלת ה' סלקא באות י'. וכו' ובגין דא מבינה עד הוד כלא אתפשטותא חדא. ולפיכך כשאומרים הוד הרי בינה נכללת בו. (ע' ע"ח שער הנסירה פרק ז' בסופו).

(סא) ולמאן לגן דאתנטעו וכו': שואל, כל אלו המוחין הגדולים הנמשכים בשבעת ימי החג הן ע"י הנענועים והן ע"י ההקפות למי הם. ומשיב, לגן, היינו מלכות, שאלו הנטיעות שהן הספירות של ז' ניטעו בו. וסוד הדבר, נקבה תסובב גבר, נקבה שהיא מלכות מרוזמת בל' מן גן. גבר היינו ז"א נרמו בל' מן גן. ג"ן הוא מספר כולל של חמשים ושלוש פרשיות של תורה שבכתב, שהיא ז"א ושבעת הימים של סוכות, הרי ששים, נגד ששים מסכתות של תורה שבעל פה, שהיא מלכות.

פירוש הדברים, נודע שז' מביחנות עצמם אינם ראויים לקבל מוחין כלל, משום שמקורם של ז' הוא מביחנות למטה מסבור דא"ק, ששם שולטת המלכות דמדת הדין, שכה הצמצום רוכב עליה, ואינה ראויה לקבל את אור העליון, וע"י עלייתה של מלכות לבינה ונמתקת במדת הרחמים של בינה, בסוד השתוף של מדת הרחמים בדין, או מקבלת המלכות צורת הבינה שהיא מדת הרחמים ומנהגת את העולם שהם ז' במדת הרחמים, וזה אמרו ולמאן למי מאירים המוחין הגדולים האלה שאנו ממשיכים ע"י נטילת לולב ומיניו בחג הסוכות. ומשיב לגן היינו למלכות שנמתקה בבינה שהיא נעשית לכתר לז' שמתחתיה. כי אין השכינה נעשית כתר לז"א אלא ע"י עלייתה לבינה דאתנטעו אלין נטיעין ביה, כי ספירות הורן

וכן ענפי ההדס צריכים להיות משולשים לרמוז שכל ענף כלול מכל הג'. וכן תרין שפון, הם נצח הוד דראש, נגד ב' שוקין שהם נצח הוד דגוף. (ע' ע"ח שער א"א פ"ו).

(ס) וכד אינון כלהו וכו': וכשכל המינים הם אגודה אחת בלולב היינו יסוד, שהוא שדרה. דסליק עד מוחא (ע' שער הכונות ענין סוכות דרוש ה') מה כתוב אמרתי אעלה בתמר, נוסריקון אעלה: א' אתרוג. ע' ערבה. ל' לולב. ה' הדס. כלם כל צבא השמים נעשו שורות שורות ומסתדרים תחת ג' הקוים ומלכות. נגד ד' המינים של מרכבתו של הלולב (ע' רע"מ ואתחנן אות ס"ב) בשעתא דאתי ב"נ לייחדא שמא דקב"ה, כל חילי שמיא כלהו קיימין שורין שורין, בגין לאתתקנא ולאכללא כלהו בההוא יחודא וכו'. הרוכב בהם היינו בד' המינים הוא הוי"ה, כי ההדסים ה"ס י'. וערבות ה' ראשונה. הלולב י'. אתרוג ה' אחרונה. (ע' שער הכונות ענין סוכות דרוש ה') וצריכים לסדר אותם היינו הלולב ומיניו, בהקפה סביב השלחן או הבימה שבבית הכנסת, שהם טעין המזבח של בית המקדש. ענין הנענועים זההקפות מבואר היטב בשער הכונות דרוש הנ"ל ע"ש.

ויש כאן מקום שאלה, הלא כתוב בכל המקומות בזהר כי הערבות נצח הוד הם, וכאן כתב רבינו האר"י ז"ל שערבות הם ה' ראשונה שהיא בינה, והענין יוכן כמה שתירץ רע"מ לר' שמעון, בפרשת פנחס (אות קצ"ד) אמר בוצינא קרישא אי הכי בינה דרגא דילך, ואמאי אוקמוה ונתן ההוד למשה, (דפו"י דף כ"ט ע"א) דף כ"ט ע"ב)

גבר. נקבה, נ' מן גן. גבר, ג' מן גן : הוא כליל תלת וחמשין סדרין דאורייתא
 דבכתב. וז' יומין דסכות, הא שתין. לקבל שתין מסכתות.

סב) שמיני עצרת, חג בפני עצמו, ביה נביעו דאורייתא, לאשקאה
 אילנא, דאיהו נטוע בגן, ושרשו וענפוי, איהו כגוונא ה) דחוג הארץ, דכל חגין
 מתחגגין בה.

סג) תשיעאה ברנה, ודא איהו ו) רננו צדיקים בי"י. ודא דרגא דצדיק
 ח"י עלמין. מתמן רנה. וביה פורקנא. י הה"ד, ז) צמח צדיק, ח) ומתחתיו יצמח.
 מתחתיו, ודאי, ההיא דאיהי עשירית לכלא, וצדיק נטיל כ משמאלא, ועמודא
 דאמצעיתא מימינא. הה"ד ט) מימינו אש דת למו. ז

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

י ג"א ל"ג הה"ד (מנסובה). כ בביאור הגר"א כתוב
 חסר כאן. ל ג"א בסוגריים אלף הא יוד הא יוד
 הא ואו הא יוד הי ואו הי יוד הי ואו הי אלף
 הא ואו הא יוד הא וו הא אלף דלת נוו יוד
 (דפו"י) ובמנסובה הגידסא בלי סוגריים גורס פעם
 אחת יוד הי ואו הי.

ה) (ישעיה מ' כ"ב). ו) (תהלים לג) זהר תרומה ע'
 ציון ח'. ז) (ידימיה כ"ז) זהר מעלות הסולם
 השמטות בראשית דף י"ט ציון ש'. לקמן תקון
 ג. ח) (זכריה ר' ח'). ט) (רברדים ל"ג) לעיל
 בהקדמה קל"ט צ"כ.

מעלות הסולם

מאמר תשיעאה ברנה

שביום שמיני עצרת נמשכות ברכות שהם
 אורות החסדים לישראל לכל השנה (ע"י זהר
 פרשת צו אות קי"ט).

סג) תשיעאה ברנה ודא וכו': נגון
 התשיעי הוא ברנה וזה הוא שנאמר, רננו
 צדיקים בה', וזהו מדרגת צדיק ח"י העולמים,
 דהיינו יסוד. משם רנה, אותיות נהר בסו"ה
 ונהר יוצא מעדן שהוא יסוד. ובו הגאולה,
 ז"ש צמח צדיק (ע"י רע"מ פנחס אות רע"א
 ואות של"ט) בסו"ה ובאבוד רשעים רנה.
 ומתחתיו יצמח, מתחתיו ודאי, היינו מלכות
 שהיא תחת היסוד, שהיא עשירית לכל
 הספירות. וצדיק שהוא יסוד נוטל משמאל,
 ועמוד האמצעי שהוא תפארת נוטל מימין,
 ז"ש מימינו אש דת למו.

הזו"ן נקראות בשם נטיעות מטעם שגדילתן
 היא לאט לאט מעיבור ליניקה ומיניקה לגדלות
 כדרך הנטיעות. ורזא דמלה נקבה תסובב
 גבר, כי מלכות שעלתה לבינה ונעשית בסוד
 אשת חיל עטרת בעלה היא הסבה שז"א
 שהוא גבר יקבל מוחין, וגם תסובב פירושו
 על הארת החכמה שאינה מתגלית אלא ע"י
 סיבובים על הקוים, מימין לשמאל, ומשמאל
 לקו האמצעי, וכוללת את שניהם ז"א ונוקבא
 בסוד גן נקבה ג' מן גן, גבר ג' מן גן.
 ונודע שמן הארת החכמה הנמשכת לנו בימי
 הסוכות יש לנו הארת חכמה בחסדים של
 כל ימות השנה וזה אמרו גן הוא כליל תלת
 וחמשין פדרין דאורייתא וכו' שה"ס המוחין
 ואור התורה של זו"ן המרומזים בתורה שבכתב
 ובתורה שבע"פ, שהם זו"ן המאירים בכל
 ימות השנה, ונכללים בהגן של חג הסוכות,
 ומתברכים ממנו.

פירוש. תפארת ויסוד שניהם הם בקו
 האמצעי, תפארת מכריע בין ב' הקוים ימין
 ושמאל שהם חסד וגבורה. ויסוד מכריע בין
 ב' הקוים ימין ושמאל, שהם נצח הוד,
 וההפרש הוא, שתפארת נוטה לימין, והוא
 בשליטת אור הימין שהוא חסדים. ויסוד נוטה
 לשמאל, והוא בשליטת המשכת החכמה
 המלוכשת בחסדים ע"י קו האמצעי.

סב) שמיני עצרת חג וכו': שמיני עצרת
 הוא חג בפני עצמו, בו מאיר נביעה של
 התורה, דהיינו חסדים מקו האמצעי, להשקות
 את האילן היינו ז"א שהוא נטוע בגן, ולשרשו
 וענפיו, חג שמיני עצרת הוא כעין חוג הארץ,
 שכל החגים מחוגגים בו, כי מזווג ז"א ומלכות
 (דפו"י דף כ"ט ע"ב)

(סד) ן בההוא זמנא דיהון תרין שמהן ן כחדא, ן אתערא ברתא דמלכא, בשיר השירים, ומשלי, וקהלת. דאינון שלשת אלפים משל, תלת יודין, דאינון תלת טפין ן דמוחא, דנחתין מן י. ן ולאן אתמשכו. לגבי צדיק, דאיהו קשת ן ומה דהוה קטן, אתעביד גדול. ורזא דמלה שופר הולך פור גדול. ן מה יהא זריק. חץ בדיוקנא דא. ן ן

חלופי גרסאות

ן נ"א ל"ג בההוא זמנא דיהון תרין (מנטובה מעזיבון). ן נ"א כחד (למברג באלבאן). ן נ"א אתער (מנטובה) נ"א יתער (בראדי קושטנדינא). ע נ"א משלי (מנטובה). ן נ"א ל"ג דמוחא (מנטובה). צ נ"א בסוגריים ו' (דפו"י). ן נ"א בסוגריים הברית (דפו"י) ובניהו הגירסא בלי סוגריים. ן ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסה מתי ול"ג מה. ש נ"א ן (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר תשיעה בדנה

ותקון השופר ה"ס יחוד שמאל בימין. שזה נעשה ע"י זר"ן שעולים לבניה. ונעשים בסוד הדעת המיוחדת לחו"ב. ואז נתתקן השופר שיכול להאיר למטה. ובשביל שתקון זה נעשה ע"י זר"ן בסוד תלת נפקי מחד כי הנוקבא נכללת או בנ"א ונחשבים למדרגה אחת. השיגו גם זר"ן ג' קוים חו"ב ודעת בסוד חד בתלת קיימא שכל האורות שהתחתון גורם בעליון זוכה בהם גם התחתון.

וזה אמרו בההוא זמנא דיהון תרין שמהן כהרא דהיינו שזר"ן עלו לבניה והכריעו בין ב' הקוים דבינה ותחתון העולה לעליון והרי נעשה כעליון. אתערא ברתא דמלכא וכו' שהם שלשה מוחין חב"ד דנ"א. דנחתין מן י' שהיא חכמה. ולאן אתמשכו לגבי צדיק וכו' שהוא יסוד דגדלות דנ"א. הנקרא צדיק ע"ש שמשפיע המוחין לנוקבא שנקראת צדק. ורזא דמלה שופר שהוא קו השמאל דבינה הולך ונכלל בימין. פזר גדול או היסוד שנקרא פזר בסוד (ע"י) זר"ן ויגש אות ס"ה) פזר נתן לאביונים דא צדיק, שהוא יסוד המאיר בהארות ג"ר ואז נקרא גדול. ושואל מה זריק, כלומר, מה היא השפע הנזרקה מן היסוד דגדלות ומשיב חץ על שם התקון של קו האמצעי הממעט את ג"ר דקו שמאל. ונשאר מלובש בפרצוף רק ו"ק דשמאל. ומדרגת החכמה נחצית, ואז מתייחדים הארת החכמה והארות החסדים כאחד. ואין עוד שום מקום לאחיות הסטרא אחרא. כי לא נשאר לה מקום ריקן להאחו שם. כי כל אחיותה הוא במקום חסרון שיש בקדושה וביחוד ב' השמות הוי"ה אדניי אין

(סד) בההוא זמנא דיהון וכו': כאן חסר והוא המשך למ"ש בתקונים חדשים (דף ק"י ט"ג), וז"ל ורא איהו רזא דאמן יאהרונה"י, איהו חבורא דתרין שמהן. ובג"ד גדול העונה יותר מן המכרך. ופירושו הוא, זהו סוד של אמן, שמספרו צ"א כמספר ב' שמות הוי"ה אדניי שהם ז"א ומלכות ביחוד אחד. ומשום זה, גדול העונה אמן, שהוא מיחד ומשלב ב' השמות, יותר מן המכרך, כי בשאר ברכות התפלה לא נעשה היחוד של ב' השמות. (ע"י) רע"מ פנחס אות שי"ב). בעת ההיא, שב' השמות הוי"ה אדניי יהיו כאחד, מעוררת בת המלך היינו מלכות, בשיר השירים משלי וקהלת. שהם נגד ג' הקוים: שיר השירים ימין חסד, קהלת שמאל דין, משלי קו האמצעי רחמים. (ע"י) זר"ן בא אות קמ"ב) שהם שלשת אלפים משל, נגד ג' הקוים, שהם שלש יודיין הרמוזות לחב"ד דחכמה, שהן שלש טפות המוחין. היורדות מן י' שה"ס אור"א עלאין שספירותיהם הן כל אחת בסוד אלף. ולאן הן נמשכות. אל הצדיק שהוא קשת. היינו עטרת היסוד, ומי שהיה קטן, היינו ז"א במוחין דו"ק, שהם חג"ת נה"י דאורות, בחב"ד חג"ת דכלים, מטעם ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות. נעשה גדול, כי ע"י השגת חב"ד דאורות נבחן שהשיג כלי דיסוד דגדלות, הכולל נצח הוד. וסוד הדברי, שופר הולך פזר גדול. שואל, מה הוא זר"ק, ומשיב, חץ בצורה זו. דהיינו פזר דטעמים.

פירוש. קו השמאל דבינה, דהיינו בינה ותו"מ שלה הנקראים ישס"ת נקראים שופר, (דפו"י דף כ"ט ע"ב)

מאמר מאן דקטיל ההוא חוויא — יהבין ליה ברתא דמלכא
 (סה) פתח רבי שמעון ואמר, עלאין, ת אתתקנו ואזדרזו במאני קרבא,
 לגבי חוויא דאיהו מקננא בטורין א ואיהו קטיל לאדם קדמאה, ולכל דרין ב זהו
 אבתריה.

(ט) ובגין דא כרוזא נפיק בכל יומא, מאן דקטיל ההוא חוויא, דאיהו מקננא
 בטורין, ג יהבין ליה ברתא דמלכא. ד דאיהו צלותא, דיתבי על מגדלא. דאתמר
 בה (י) מגדל עז שם י"י בו ירוץ צדיק ונשגב.

מסורת הזהר	חלופי גרסאות
(י) (משלי י"ח) זהר בראשית א' שמה ציון א'.	ת נ"א אתקנו (מנטובה מעיבון). א ה"ג במנטובה
	ובכל הדפוסים הגירסא רברבין. ב נ"א מוסיף
	ובכל הדפוסים הגירסא רברבין. ד נ"א דאיהו
	(מנטובה ועוד).

מעלות הסולם

מאמר מאן דקטיל ההוא חוויא — יהבין ליה ברתא דמלכא

אין עוד שום חסרון. בסוד מ"ש בזהר שופטים
 (אות ז') שמא דהויה מיתה לסמאל
 ונחש, וחיים לישראל.

(סה) פתח רבי שמעון וכו': פתח ר'
 שמעון ואמר, עליונים התתקנו והזדרו בכלי
 מלחמה, אל הנחש שהוא מקנן בהרים הגדולים,
 והוא הרג לאדם הראשון, ולכל הדורות
 שהיו אחריו.

פירוש, כי הצדיקים בעלי הזהר ומכש"כ
 רשב"י, כשדיברו חידושי תורה, היו בבחינת
 מעשה ממש, שכפי תכונת הדבורים כך
 נתתקנו אחריהם המדרגות העליונות בפועל
 ממש, ואחרי שגילו את תשע הספירות עד
 יסוד, בסוד פזר גדול, ורצה להתחיל לדבר
 בתקון המלכות, לכן עורר את נשמות הצדיקים
 העליונים לעזור לו להלחם נגד הנחש הקדמוני
 ולהכניעו, וזה אמרו עלאין אתתקנו ואזדרזו
 במאני קרבא לגבי חוויא.

היות כי אחד מראשי התקונים אחר
 שבירת הכלים, היה גניות או"א הפנימיים
 אשר שמשו בעולם הנקודים, מחמת שבסבת
 הארתם הגדולה נתבטלה הפרסא שמתחת
 אצילות, וירדו הכלים לבי"ע ונשברו ומתו.
 ולכן אחר התקון אין עוד הארת ג"ר מזווג
 או"א הפנימיים באבי"ע רק ו"ק מזווג הזה,
 ומסבה זו נמצאים חג"ת דכל פרצוף הנקראים
 הרים בבחינת חסדים מכוסים מחכמה כי ג'
 ספירות חג"ת עד החזה הן ג"ר דגוף, וספירות
 תנהי"מ שמחזה ולמטה הן ו"ק דגוף, וכיון
 שמתין דג"ר דחכמה מסתלקים מכל פרצוף
 ואינם מאירים ע"כ נמצאים חג"ת שהם
 ג"ר דגוף שהם בחסדים מכוסים בסוד מדלג

היות כי אחד מראשי התקונים אחר
 שבירת הכלים, היה גניות או"א הפנימיים
 אשר שמשו בעולם הנקודים, מחמת שבסבת
 הארתם הגדולה נתבטלה הפרסא שמתחת
 אצילות, וירדו הכלים לבי"ע ונשברו ומתו.
 ולכן אחר התקון אין עוד הארת ג"ר מזווג
 או"א הפנימיים באבי"ע רק ו"ק מזווג הזה,
 ומסבה זו נמצאים חג"ת דכל פרצוף הנקראים
 הרים בבחינת חסדים מכוסים מחכמה כי ג'
 ספירות חג"ת עד החזה הן ג"ר דגוף, וספירות
 תנהי"מ שמחזה ולמטה הן ו"ק דגוף, וכיון
 שמתין דג"ר דחכמה מסתלקים מכל פרצוף
 ואינם מאירים ע"כ נמצאים חג"ת שהם
 ג"ר דגוף שהם בחסדים מכוסים בסוד מדלג
 (דפו"י דף כ"ט ע"ב)

פירוש, מגדל ה"ס מלכות כשהיא בזווג
 עם ז"א ויש לה ג"ר מז"א שה"ס חסדים,
 וג"ר שלה עצמה אינם מאירים ובחסרון ג"ר
 דאורות של עצמה חסר לה נה"י דכלים,
 שאינם מאירים לפני גמר התקון. לכן נבחנת
 ליושבת על המגדל, כדרך האדם היושב
 שהרגלים שלו שהן בחינות נה"י אינם מגולים,
 (ע"י זהר שלח אות קל"ז) מגדל עז: דא
 כנסת ישראל.
 וזה אמרו ובגין דא כרוזא נפק בכל
 יומא מאן דקטיל ההוא חוויא וכו', דהיינו
 שנוהר שלא להמשיך את החכמה רק עפ"י
 התיקון של קו האמצעי, הממעט את הארת
 קו השמאל מג"ר שלו, שבזה קטל לחוויא
 שכל אחיותו ויניקתו הוא מג"ר דשמאל בלי
 ימין, יהבין ליה ברתא דמלכא שהיא מלכות
 דאיהו

(ז) אדהכי, הא ה רעיא מהימנא קא אתי, בכמה עאנין ותורין ואמרין, וחוטרא בידיה, סליק עיניה למגדלא, ו וחמא חד בר נש עולימא, צדיק שמיה, דהוה יתיב על מגדלא, קשתא בידוי והוה זריק חצים לגבי חויה, ודא ז איהי פור גדול. ה וחויא ח לא הוה חשיב לון.

(ח) ט וקשתא, י איהי לישנא דפומא, אגוזא דקשתא, כ פומא. חוט השני, דא שפה, ל חוט של מ חסד, דביה הוה נ צדיק זריק חצין, דאינון מלולין דצלותא, לגבי חויה. וחויא לא הוה חשיב לון. ס

(ט) עד דאתא רעיא מהימנא, ונטיל חץ חד, וזריק לגביה, דא בתר דא, ע בצלותיה, הה"ד, (כ) עד יפלח חץ כבדו דחויא, דאיהו סמא"ל, אל אחר, דתמן יסודיה ועקריה.

(ע) ובגין דא, הכבד כועס. במאי כועס במרה, דאיהי דבוקה ביה, ודא

חלופי גרסאות

ה נ"א רעיא קא אתיא ול"ג מהימנא (מנטובה).
 ו בכל הרפוסים הגירסא ואתא ובסוגריים וחמא.
 ז נ"א איהו (קושטנדינא). ח נ"א בסוגריים לא (למברג באלבאן). ט נ"א וצדיק ול"ג וקשתא (הגהות הגר"א). י נ"א איהו (מנטובה בראדי קושטנדינא). כ נ"א פימא (קושטנדינא מנטובה). ל נ"א בסוגריים דשפה (דפו"י). מ בכל הרפוסים הגירסא קשת ובסוגריים חסד. נ נ"א ל"ג צדיק (מנטובה). ס ה"ג במנטובא ובכל הרפוסים מוסיף ולאן בגין חלישו דצדיק ח"י עלמין אלא בגין חלישו דהווא דזריק לון דאיהו צדיק דלתתא מניה (נ"א בר מיניה) כד לאו איהו שלים ובגין דא לא חשיב לון. ע נ"א בצלותין (מנטובה).

מסורת הזוהר

(כ) (משלי ז') זוהר ח"א קיא. ח"ב קב.

מעלות הסולם

מאמר מאן דקטיל ההוא חויא — יהבין ליה ברתא דמלכא

בטו"ה כי חפץ חסד הוא הנאמר על בינה. שבו בחוט הזה, הצדיק היה זורק חצים, והנחש לא התחשב אתם.

(ס) עד דאתא רעיא וכו': עד שבא הרועה הנאמן היינו משה רבינו, ולקח חץ אחד וזרק אל הנחש, אחד אחר השני בתפלתו, שהיא הקשת, עד יפלח חץ כבדו של הנחש שהוא סמא"ל אל אחר, ששם בכבד יסוד ועיקרו.

פירוש, כי יש ג' זווגים בזו"ן, זווג דג"ר ה"ס הוי"ה אהי"ה. זווג דחג"ת ה"ס הוי"ה אלקי"ם. וזווג דנה"י ה"ס הוי"ה אדנ"י. ומוחין דחכמה שהם מוחין דחיה להולדת נשמות אינם נמשכים עד שיושלם הזווג גם בצידוף הג' הוי"ה אדנ"י. ומשה רבינו הוא שתיקן את השכינה והמשיך את הייחוד הג' השלם יאהרונה"י (ע"י רע"מ תצא אות ע"ז).

(ע) ובגין דא הכבד וכו': ומשום זה הכבד כועס, וכל הכועס כאלו עובד ע"ז (שבת קה): ובמה כועס, במדה, שהיא דבוקה בו, וזה סם המות, שז"ט שאמרו חז"ל (ע"ז

דאיהו צלותא דיתוב על מגדלא היינו שזוכה לקבל את המלכות במוחין דג"ר מזווג זו"ן פב"פ, (ע"י בוהר חיי שרה אות י').

(ס) אדהכי הא רעיא וכו': כינתיים בא הרועה הנאמן היינו משה רבינו, עם כמה צאן ופרים וכבשים שהם נשמות הצדיקים בטוד ערומים בדעת ומשימים עצמם כבהמה ומטהו בידו הרים עיניו אל המגדל, וראה אדם אחד בחוד, צדיק שמו, היינו יסוד, שהיה יושב על המגדל, כמבואר באות הקודם, וקשתו בידו (ע"י רש"י ויחי מ"ח כ"ב) היא חכמתו ותפלתו. והיה זורק חצים אל הנחש, וזה הוא פור גדול (ע"י לעיל אות ס"ד) והנחש לא היה מחשיב אתם, שלא נהרג מן החצים שלו.

(סח) וקשתא איהי לישנא וכו': מפרש חב"ד של המלכות הנקראת פה. קשת הוא הלשון שבפה, הרומז לחכמה. אגוז של הקשת הוא הפה, היינו קו האמצעי דעת בטוד תקון הפרסא, ואגוז פירושו אקצוץ, (ע"י ז"ח ס"ח אות ט"ז) חוט השני, זה השפה, בטו"ה כחוט השני שפתותין, וזה בינה, חוט של חסד, (דפו"י דף כ"ט ע"ב)

סם המות. נוקבא דיליה. זנבא דיליה, 9 יותרת הכבד. יותרת אתקריאת, דבתר דעבידת נאופין, 3 יהיבת שיורין לבעלה. וזנבא איהי שפחה 4 דיליה, במרה כעיס, ובזנבא קטיל.

עא) מרה איהי פרצוף דיליה. יותרת זנב דיליה. כגוונא דאדם, דעביד ליה פרצוף, ולבתר זנב, דהאי אדם רע אתקרי. 7 ודא כגוונא דדא, דא אדם 8 דאתנטיל מאילנא דחיי. ודא 8 אדם, דאתנטיל מאילנא דמותא.

חלופי גרסאות

9 נ"א ל"ג יותרת הכבו (מונטובה) 5 נ"א יהיבא (מעזיבון). 6 נ"א בסוגריים שליחא (דפו"י). 7 נ"א ודא כגוונא דאדם הראשון ול"ג ודא כגוונא דדא אדם (מנטובה מעזיבון). 8 נ"א בסוגריים הראשון (דפו"י). 8 ת נ"א ל"ג אדם (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר מאן דקטיל ההוא חויא — יהיבין ליה ברתא דמלכא

וכו', כי הזכר שהוא סמא"ל נמשך מדינים דדכורא וכל העונשים הבאים על החטאים הנמשכים מדינים דדכורא נמסרו בידו, יותרת אתקריאת דבתר וכו' כי היא מבחינת סמא"ל שהוא דינים דדכורא, כי זכר ונקבה צריכים להיות מין במינו, אלא מתוך שהיא מזנה עם אחרים, מעורבים בה גם דינים דנוקבא. ואחד שיוצאת לזנות עם הכל נותנת שירים לבעלה, וזנבא שהוא הסוף דהיינו מדת הדין בלי שום מיתוק ממדת הרחמים איהי שפחה דיליה, ההולכת בשליחותו אשר במרה כעיס, כי המלכות דמדת הדין אין בה עוד השיעור להמית את האדם בהחלת גילוייה, אלא שצריכה להתגלות על האדם הרבה פעמים, עד שקבוצם יחד מצטרף לשיעור הממית את האדם, ובזנבא קטיל, היינו בקבוץ כל הגורמים שמביאים את המלכות דמדת הדין על שיעורה עד הסוף שיש בה כדי להמית.

עא) מרה איהי פרצוף וכו': המרה היא פרצוף שלו, היינו קומה שלימה של מדת הדין, וכוללת ד' מרות: מרה לבנה, מרה אדומה, מרה ירוקה, מרה שחורה (ע"י רע"מ פרשת פנחס אות ת"כ) יותרת זנב שלו, ונסתרה ממנו להיות נקבה שלו, והיא זונה (כנ"ל אות ע') כמו לאדם הראשון שעשה לו פרצוף בסוד דו פרצופין נבראו, ואח"כ זנב, בסו"ה ויבן ה' אלקים את הצלע, (ע"י ברכות ס"א). מחלוקת דרב ושמואל ואלו דברי אלקים חיים (ע"י ע"ח שער לאה ורחל פרק ב') כי זה נקרא אדם רע, וזה נברא כעין זה, בסו"ה זה לעמת זה עשה אלקים. זה אדם הראשון נלקח מעץ החיים, שהוא ז"א, וזה אדם

כ) שטפה של מרה תלויה בחרבו של מלאך המות וכו'. הנקבה שלו היא הזנב שלו, יותרת הכבד. ונקראת יותרת, שאחר שעושה ניאופים, נותנת שירים לבעלה, כי יותרת היא מלשון שירים. והזנב הוא שפחה שלו, שעושה את שליחותו. כועס במרה, והורג ביותרת, זנב שלו, שהוא לשון יותרת.

פירוש. גוף האדם הוא, כנגד הוי"ה הכוללת כל ד' העולמות אבי"ע, הראש עד החזה הוא כנגד אצילות ובריאה, הראש נגד ז"א, ומפה עד החזה הוא נגד הנוקבא מלכות כי בריאה אשת אצילות היא, ומחזה ולמטה הוא יצירה ועשיה, וכמו שב' העולמות יצירה ועשיה הם מעורבים בקליפות הטמאות, כן יש בגוף האדם מחזה ולמטה, אברים כנגד הקליפות הטמאות, והם: הכבד, ויותרת הכבד, ומרה, וטחול.

הכבד, הוא דינים דדכורא, שהם דינים של קו השמאל, דאיהו סמא"ל אל אחר וכו' (כנ"ל אות ט"ט) ובאחריתו מתגלה המרה הנתלית בכבד, בסו"ה ואחריתו מרה כלענה, כי היא בסופו של קו השמאל, בסוד דינים דנקודת מנעולא שבכל מקום שהיא מתעוררת מסתלקים האורות, וזה אמרו במאי כועס במרה, כי המרה מביאה כעס בכבד, והכבד מעניש את אלה המתדבקים לינק מג"ר דשמאל. ע"י הטפה שהמרה מטילה בכבד ודא סם המות.

יותרת הכבד, היא מדינים דנוקבא, שכל העונשים הבאים על החטאים הנמשכים מדינים דנוקבא נמסרו על ידיה, והיא נוקבא דיליה (דפו"י דף כ"ט ע"ב)

עב) לבתר דיפלח חץ כבדו. זרע יורה כחץ לגבי כלה. א יו"ד זרע דאתמשך מניה, ב ודא ז', ואתמר בה ל) לשלח לי למטרה. ודא בת עין, בית קבול לזרע, ג דאיהו ז' ודאי.

עג) מאי מטרה. דא ירח ז' בן יומו, סיהרא קדישא מטרה איהי ודאי לבת עין. נקודה זעירא ד מלגיו. ה לגבה הוה שלח חצים ברחימו דעיינין. עד) מטרה: ודאי שכינתא, דאיהי אגינת על ישראל, מחויא, בישא, סמאל. ולמאן * ו דאיהי אגינת עליה, אתמר ביה, מ) לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף יומם.

עה) באברתו יסך לך. דא אבר מן החי צדיק. ותחת כנפיו תחסה: אינון ה"ה. ז דאת ז', ו' איהו אברתו. כלול י"ו. גופא דיליה ו'. רישא דיליה י'. גדפוי ה"ה.

עו) ובגין דא, ג) ותחת כנפיו תחסה צנה וסוחרה אמתו. צנה וסוחרה:

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (שמואל א' כ') זהר בלק קס"ו ציון ד'. מ) א נ"א י' ול"ג ו"ד (ימ"ן) נ"א ל"ג יו"ד זרע דאתמשך מניה (מנטובה). ב נ"א ודא ו' (בניהו). תהלים צ"א) ז"ח כרך כ"א מדרש רות ד' ציון צ'. ג) (תהלים צ"א) ת"ז תקון נ"ו. ג נ"א דאיהו ו' (בניהו). ד נ"א בסוגריים נהורא זעירא (דפו"י). ה נ"א לגבי חוה לשלח חצים ברחימו בעין (מנטובה). ו נ"א דאיהו (דפו"י). ז נ"א דאת ו' ול"ג ז' (מנטובה בניהו).

מעלות הסולם

מאמר מאן דקטיל ההוא חויא — יהבין ליה ברתא דמלכא

באהבת העינים, שהן אור החכמה הנקרא עינים. (עי' בסלם בראשית א' מאמר משה וב' משיחין ד"ה ובוה תבין מבואר היטב סוד הכתובים שאמר לו יהונתן בן שאול לדוד ואני שלשת החצים צדה אורה וגו'). עד) מטרה ודאי שכינתא וכז': השכינה ודאי שהיא משמרת המגינה על ישראל מנחש הרע סמאל. ולמי שהיא מגינה עליו נאמר בו לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף יומם באברתו יסך לך ותחת כנפיו תחסה צנה וסוחרה אמתו.

עה) דא אבר מן החי: מפרש באברתו, זה אבר מן החי, דהיינו יסוד, הנקרא צדיק חי העולמים. הכלול מט' ספירות דאור ישר וט' ספירות דאור חוזר שביחד הם חי' ספירות. ותחת כנפיו תחסה, כנפיו הן ב' ההיין בינה ומלכות, כי אות ז' היא אברתו כולל י' ו' דהיינו יסוד ועטרה, גוף שלו ו' וראשו י', בסוד עטרה לראש צדיק. כנפיו ה' ה', היינו קומה שלימה של חז"ב תו"מ, הנכללת ביסוד.

עו) ובגין דא ותחת וכז': ומשום זה שיסוד כלול מכל הקומה של ז"א, ותחת כנפיו

אדם בליעל, נלקח מעץ המות, שהוא מלכות, תמדת הדין.

עב) לבתר דיפלח חץ וכז': אחר שיפלח חץ כבדו של סמאל זרע יורה כחץ אל הכלה היינו מלכות. כי כל הדינים הנמצאים בקדושה בבחינות מלחמה עם הסטרא אחרא, היינו לפני הזוג של הוי"ה אדנ"י, אבל אחר הזוג כבר כלו כל המלחמות, (כמ"ש להלן תקון כ"א) יו"ד, ה"ס טפת זרע, הם המוחין הבאים מחכמה שהיא י' הנמשכת מן יסוד שהוא ו'. וזה ז' שה"ס י' על ו', ונאמר בה על טפת המוחין, לשלח לי למטרה. וזו, היינו מלכות היא בת עין להיות כל ספירה כלולה מעשר ספירות וז' פעמים עשר הם ע' ומלכות המקבלת אותן נקראת בת עין. בית קבול אל הזרע שהיא ז' ודאי.

עג) מאי מטרה דא וכז': מפרש מהי מטרה שאמר יהונתן לשלח לי למטרה. זה ירח בן יומו, הלבנה הקדושה, היינו מלכות בתחלת התחדשותה, ביום ר"ח, משמרת היא ודאי לבת עין שהיא נקודה קטנה מבפנים, היינו אישון בת עין שהוא עיקר העין שבו לבד מתגלה החכמה, אליה היה שולח החצים (דפו"י דף כ"ט ע"ב) דף ל' ע"א)

שכינתא עילאה ותתאה. אמתו: דא עמודא דאמצעיתא. רישא דיליה, חכמה עלאה. צדיק איהו בצלמו כדמותו. זכאה איהו מאן דנטיר ברית מילה, ואורייתא ה דאיהו עמודא דאמצעיתא דתרווייהו, מגינין עליה, חד בעלמא דא, וחד בעלמא דאתי.

תקונא ארביסר

מאמר ראשית בכורי אדמתך — לא תבשל גדי בחלב אמו

(א) בראשית, עלה אתמר, (א) ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי אלקיך, לא תבשל גדי בחלב אמו. ת"ח, חכמה א עלאה, ב עלה אתמר ב) קדש לי כל בכור, דכל בכורים על ג שמה אתקריאו. ושכינתא מתמן אתקריאת בכורה. (ב) חכמה ודאי עלה אתמר, ג) וראשית כל בכורי כל. וברא בוכרא דילה קדמאה ד זכלא דא ו', עמודא דאמצעיתא. בכורי אדמתך, תרי סמכי קשוט. מאי אדמתך, שכינתא תתאה. ואינון כל בכורי כל, מסטרא דצדיק, דאיהו כל. (ג) ושכינתא איהי ארעא, דביה גדלין וצמחיין אלנין. ה דעלה אתמר, (ד) צמח צדיק, דאיהו עץ פרי, אילנא רבא ותקיף, ו עמודא דאמצעיתא. ז עשבין

חלופי גרסאות

ח נ"א דאיהי (וילנא). א נ"א ל"ג עלאה (מנטובה).
 ב נ"א עליה (דפו"י). ג נ"א שמיה (מנטובה). ד
 נ"א דכלהו דא עמודא דאמצעיתא ול"ג ו' (מנטובה).
 ה נ"א דעליה (בניהו). ו נ"א ל"ג עמודא
 דאמצעיתא (וילנא). ז נ"א דעשבין (מנטובה).

מסורת הזהר

(א) (שמות כ"ג) זהר משפטים קנ"ח ציון מ'. ב) (שמות י"ג) זהר פרשת בא נ"ו ציון ד'. ג) (יחזקאל מ"ד) זהר עם מעלות הסולם השמטות ח"ב דף ו' ציון א'. ד) (ירמיה כ"ג) זהר עם מעלות הסולם השמטות בראשית דף י"ט ציון ש'.

מעלות הסולם

מאמר מאן דקטיל ההוא הוא — יחבין ליה ברתא דמלכא

אלקיך לא תבשל גדי בחלב אמו. בוא וראה. חכמה העליונה, עליה נאמר קדש לי כל בכור. כי חכמה נקראת קודש. ועל שמה שמאירה בהארת ג"ר, נקראים כל הבכורים. היינו כל ספירה שיש בה ג"ר. והשכינה היינו מלכות משם. כלומר בעת שיש בה הארת חכמה נקראת בכורה.

(ב) חכמה ודאי עלה וכי: על חכמה היינו אר"א עלאין ודאי נאמר. וראשית כל בכורי כל. וכן הבכור שלה שהוא ראשית כל. זה ו' עמוד האמצעי היינו ז"א. בכורי אדמתך, הם: שני סומכי אמת היינו נצח הוד. שואל, מהי אדמתך. ומשי"ב, שכינה התחתונה היינו מלכות. והם, נצח והוד, הם כל בכורי כל. מבחינת הצדיק היינו יסוד, שהוא נקרא כל. מחמת שהוא כלול מחמש הספירות חג"ת נ"ה שכל אחת יש בה עשר ספירות, והם חמישים כחספר כל.

(ג) ושכינתא איהי ארעא וכי: והשכינה

היינו

כנפיו תחסה, צנה וסוחרה אמתו, צנה וסוחרה הם שני מגינים שהם השכינה העליונה בינה, והתחתונה מלכות. אמתו, זה עמוד האמצעי תפארת, יעקב, בסו"ה תתן אמת ליעקב. ראשו, חכמה עליונה. צדיק, היינו יסוד הוא בצלמו כדמותו. כי כל בחינה מקבלת מן הבחינה שכנגדה במדרגה העליונה ממנה. אשרי הוא מי ששומר ברית המילה, שהוא בחינת יסוד. והתורה שהיא בחינת עמוד האמצעי תפארת, ששניהם מגינים עליו אחד בעולם הזה, היינו שזוכה לכל האורות המגולים שהם חכמה הנקראים עולם הזה, ואחד בעולם הבא, וזוכה לכל האורות המכוסים שהם חסדים, הנקראים עולם הבא. תקונא ארביסר מאמר ראשית בכורי אדמתך — לא תבשל גדי בחלב אמו.

(א) בראשית עלה אתמר וכי: בראשית

היינו חכמה, כמ"ש ראשית חכמה וגו' עליה נאמר ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' (דפו"י דף ל' ע"א)

ודשאין, דאינון תלמידי חכמים, מתמן ן צמחין. בגן, בגין דאיהי אורייתא דבעל פה.

(ד) ומאן ן אשקי ורוי י בה אלנין ועשבין ודשאין, מעין גנים, כ. דאיהי חכמה, ה ראשית כל, בכורי כל. ל ומאין נפקא מעינא דמיא, מבית יי. הה"ד, (ו) ומעין מבית יי יצא.

(ה) ובגין דא, ז ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי אלקיך. וכן ראשית דעאני ן ואמרי. הה"ד, ח וראשית גז צאנך תתן לו.

(ו) וסמיך ן ליה ט) לראשית בכורי אדמתך וכו', לא תבשל גדי בחלב אמו. מאי האי לגבי האי. קם ר"ש ן על רגלוי, פתח בקלא סגיא ואמר, אליהו אליהו, ן נחית הכא ברשותא דמארך, ואנהיר, ן עינייהו דאלין סבין בהאי מלה, דלא יתון למיכל בשר בחלב.

(ז) אדהכי, הא אליהו קא נחית, ולא אתעכב. אמר, בוצינא קדישא,

חלוסי גרסאות

מסורת הנהר

ה) (יחזקאל מ"ד) לעיל אות ב'. ו) (יואל ד') זהר ואתחנן דף ע' ציון ס'. ז) (שמות כ"ג) לעיל אות א' ציון א'. ח) (דברים י"ח) זהר משפטים קנא ציון ג'. ט) (שמות כ"ג) לעיל אות א' ציון א. (מנטובה). ל נ"א ומאי (למברג באלבאן) נ"א ומאן (וילנא). מ נ"א אתמר ול"ג ואמרי הה"ד (מנטובה). נ נ"א ל"ג ליה (מנטובה). ס נ"א ל"ג על דגלוי (מנטובה). ע נ"א נחות (וילנא). פ נ"א עינוי (מנטובה). צ נ"א אדהכי אתא אליהו נחית ולא אתעכב אמר בוצינא קדישא ול"ג הא ול"ג קא (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר ראשית בכורי אדמתך — לא תבשל גדי בחלב אמו

אדמתך תביא בית ה' אלקיך, שיהיו קדש לה, ולא להמשיך הארת ג"ר ממעלה למטה, וכן ראשית הצאן והכבשים, דהיינו ראשית הגז, ז"ש וראשית גז צאנך תתן לו.

(ו) וסמיך ליה לראשית וכו': שואל, וסמוך לו לראשית בכורי אדמתך וכו', נאמר לא תבשל גדי בחלב אמו. למה כתוב זה אצל זה. כלומר, איזו סמיכות יש למצות בכורים עם איסור בשר בחלב. קם ר"ש על רגליו, פתח ואמר בקול גדול, אליהו אליהו, ברשות רבונו, רד כאן ותאיר עיניהם של הזקנים הללו בדבר זה. שלא יבואו לאכול בשר בחלב.

(ז) אדהכי בא אליהו וכו': בינתיים הרי ירד אליהו ולא נתעכב. אמר אליהו לר"ש, נר הקדוש, והרי סוד זה של איסור בשר בחלב, ודאי שהוא סוד, של לא תחרוש בשור ובחמור יחידיו. כשהבכור שהוא ישראל עמוד האמצעי דהיינו

היינו מלכות היא נקראת ארץ, שבה, היינו באור החוזר העולה מן המלכות, גדלים וצמחים אילנות, שהם הספירות. כי עליה נאמר צמח צדיק שהוא עץ פרי, אילן גדול וחזק, עמוד האמצעי היינו ז"א, שששת הספירות נכללות בו. עשבים ודשאים, שהם תלמידי חכמים. משם, ממלכות הם צומחים בגן, שהוא תורה שבעל פה.

(ד) ומאן אשקי ורוי וכו': שואל, ומי משקה ומרוה בה, אילנות ועשבים ודשאים. ומשיב, מעין גנים, שהיא חכמה ראשית כל בכורי כל. שואל, ומאין יוצא מעין המים, היינו ז"א המאיר בחסדים שנקראים מים, ומשיב מבית ה'. שהוא בינה, ז"ש ומעין מבית ה' יצא.

(ה) ובגין דא ראשית וכו': ומשום שזה שראשית בכורי הם הארת ג"ר ראשית בכורי (דפו"י דף ל' ע"א)

ק והא רזא ר דא ודאי, איהו רזא י) דלא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. ש כד בוכרא דאיהו ישראל, עמודא דאמצעיתא, לא אתיין ליה לבית יי. חלב ת אתערב בבישרא, וגרמין לאתערבא שור בחמור. ודא איהו א כלאים, מין דלאו במיניה. ח) אמר ר"ש, אליהו אליהו והא שור איהו מסטרא ב דדכיו, וחמור מסטרא דמסאבו, דא איהו כלאים ג טוב וביש אבל חלב איהו מסטרא דדכיו, ובשרא מסטרא דדכיו. ט) אמר ליה, ודאי הכי הוא, אבל האי רזא ד אשתמודעא בקרא דא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר
 (י) (דברים כ"ב) ז"ח כרז כ' פרשת אחרי מ"ב ק נ"א הא רזא דא ודא איהו רזא (למברג באלבאן).
 ר נ"א ל"ג דא ודאי (מנטובה). ש נ"א כל ולי"ג
 כד (מנטובה). ת נ"א יתערב (מנטובה). א נ"א ל"ג
 כלאים (מנטובה). ב נ"א דדכיא (מנטובה). ג נ"א ס ב (מנטובה ורוב הדפוסים). ד נ"א אשתמודע (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר ראשית בכורי אדמתך — לא תבשל גדי בחלב אמו

האמצעי, המעלים ג"ר דחכמה דשמאל ור"ק דחכמה דשמאל הוא מיחד עם החסדים שבימין. וישראל דבוקים באבי"ע דקדושה. ואומות העולם באבי"ע דטומאה וכמו שבני ישראל עושים מצוות ומעשים טובים המעוררים שורשיהם למעלה ליחד את הקב"ה ושכינתו בסוד קו האמצעי. כך יש לגדולי אומות העולם כמו לבן בלעם וסיעתם מעשים רעים המסוגלים לעורר שורשיהם למעלה להפריד קו השמאל מן הימין. ולהמשיך להם ג"ר דחכמה דשמאל. ואחד מן המעשים הרעים האלו הוא, שהיו אוכלים בשר בחלב. בסו"ה לא תבשל גדי בחלב אמו. כי בשר ה"ס ו"ק דחכמה. כנודע לפי סדר עשר הספירות שקומתן שוה: עור, בשר, גידין, עצמות, מוחא. שעור הוא נפש, ובשר רוח, גידין נשמה, ועצמות חיה, ומוחא יחידה. הרי בשר הוא רוח שהוא ו"ק דחכמה, וע"י החלב שממנו היה מקבל הגדי את חיותו. כי חיות ו"ק דחכמה נמשכת מג"ר דחכמה. וע"י בשילתם ואכילתם יחד היה זה ענין אתערותא דלתתא להמשיך את ג"ר דחכמה לתוך הו"ק.

ולעומת זה בקדושה, אנו רבוקים בקו האמצעי, ועושים מצוות בכדי להעלים את ג"ר דחכמה. בסוד קדושת בכורים, כמ"ש קד"ש לי כל בכר, וכן ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך היינו להעלות את זו"ן למקום או"א עלאין, ואז נקראת מלכות בית ה', כמו בינה וז"א נעשה לקו האמצעי המכריע בין ימין ושמאל דאו"א בב' פעולות:

א

דהיינו ז"א במוחין דגדלות, לא מביאים אותו לבית ה', דהיינו שיעלה עם המלכות לחקום או"א, אז חלב שהיא פנימיות מתערבת בבשר, שהוא חיצוניות, וגורמים להתערב שור שהוא צד שמאל דקדושה בחמור שהוא קליפת הימין. וזהו כלאים מין בשאינו מינו.

ח) א"ר שמעון אליהו וכו': א"ר שמעון לאליהו, אליהו אליהו והרי שור הוא מצד הטהור, וחמור מצד הטומאה, זה הוא מובן שהוא כלאים טוב ורע, דהיינו טומאה וטהרה, אבל בשר בחלב, הרי החלב הוא מצד הטהור, והבשר הוא מצד הטהור. ואיך אתה מדמה בשר בחלב לשור וחמור.

ט) אמר ליה ודאי וכו': אמר לו אליהו ר' שמעון ודאי כך הוא שיש השתוות בין איסור בשר בחלב, ללא תחרוש בשור ובחמור יחדיו, אבל סוד זה של איסור בשר בחלב, נודע בפסוק זה שנאמר, תוצא הארץ נפש חיה למינה, היינו בן זוגה, (עי' זהר ויקרא אות קפ"ו) שאע"פ שהם מצד הטהור כלם הם זכר ונקבה למינם, והם בן זוגם, ומי שנוטל ממה שאינו מינו בן ההוא המורכב משניהם דהיינו ממי שאינו בן זוגו, עליו נאמר לא תבשל גדי בחלב אמו.

ביאור המאמר, נודע שזה לעומת זה עשה אלקים, וכמו שיש ד' עולמות אבי"ע דקדושה, כן יש כנגדם צד אחר אבי"ע דטומאה, ועיקר הפרש שביניהם הוא, כי צד האחר דבוק בשמאל בלי ימין, וכל חיותם הוא מג"ר דחכמה דשמאל. והצד הקדוש דבוק בקו

(דף ל' ע"א)

ג) תוצא הארץ נפש חיה למינה. ה דאע"ג דאינון מסטרא דדכיו, ו כלהון אינון

מסורת הזהר
כ) (בראשית א').

תלופי גרסאות
ה ג"א ואע"ג (מנטובה). ו ג"א כלהו (בניחו
קושטנדינא).

מעלות הסולם

מאמר ראשית בכורי אדמתך -- לא תבשל גדי בחלב אמו

להעלות את זר"ן למקום או"א עלאין שיקבל את המוחין בדרך תלת נפקי מחד שהכריע בין ימין ושמאל דאו"א. חד בתלת קיימא, רק ממשיך הארת השמאל לבד או חלב אתערב בכישראל דהיינו שגורם התפשטות המלכות עד הקליפות בסוד רגליה יורדת מות, והחיצוניות מתערבת בפנימיות. ענין ב' הוא הפגם של המחבר ב' מיני דינים דהיינו דינים דנוקבא ודינים דדכורא אלו באלו. שאו נתוספו דינים דנוקבא על דינים דדכורא והחורבן הוא גדול, וזה אמרו גרמין לאתערבא שור בחמור, כי דינים דשור ה"ס דין קדוש דהיינו קו השמאל מטרם שמזדווג עם קו הימין שאז נמשכים ממנו דין קשה, וזה אינו מחמת הפגם שבו, אלא מטעם חסרון חסדים להתלבשות החכמה. ודינים דחמור הם אינם קדושים, ונמשכים מקו הימין לבד. ואם נוטלים ב' הדינים ע"י קו האמצעי כמ"ש אצל יעקב ויהי לי שור וחמור אז מבטלים הדינים אלו את אלו, כי מדינים דימין שה"ס הדינים דמסך עליו יוצא קומת החסדים. ודינים דשמאל המופיעים עם גילוי החכמה דשמאל, הם שומרים את החכמה ממיניקת החיצונים, ולולא הדינים ההם לא היתה החכמה מתגלה ואם הם מתחברים אלו עם אלו שלא כדרך התקון אז להיפך שדינים דנוקבא נתוספים על דינים דדכורא והס"א מתגברת ודא איהו כלאים מין דלאו כמיניה וזה חורבן העולם כי ב' הכחות נלחמים זה עם זה ואחד רוצה לעקור את השני.

אמר ר"ש וכי א"ל וכי אבל האי רזא אשתמודעא בקרא דא, תוצא הארץ נפש חיה למינה, (ע"י זהר בשלח אות רל"ו) מאן הארץ. מההוא אתר דמקדשא אשתכח ביה היינו מבינה שבמלכות שהיא בית ה'. דאע"ג דאינון מסטרא דדכיו כלהון אינון דכר ונוקבא ואינון זוגין, כי נבראו זכר ונקבה שהחסדים מיוחסים אל הזכר, והארת החכמה אל הנקבה, והזכר משתכלל בהארת חכמה ע"י הנקבה, והנקבה משתכללת באור החסדים ע"י הזכר, כמו זר"ן העליונים, כי אין ממשלה בעולם להכניע את הקליפות, אלא ע"י

א', שהמסך שלו ממעט את קומת החכמה שבקו השמאל מבחינת ג"ר דחכמה לו"ק דחכמה דהיינו שלא תתפשט החכמה להאיר ממעלה למטה, אלא תאיר ממטה למעלה שהארה זו נבחנת לו"ק דחכמה בלבד. ב', הוא הזווג של אור העליון הנעשה על מסך דבחי"א שהוא קומת ז"א הממשיך קומת אור של חסדים, ואז מאחר שמצד אחד ירדה קומת החכמה שבשמאל לו"ק שהוא מכח המסך, ומצד ב' נתרבו החסדים על קו השמאלי מב' צדדים מקו הימין ומצד הזווג של אור העליון על המסך שבקו האמצעי או נכנע קו השמאל ומתיחד עם החסדים שבקו ימין ושבקו האמצעי.

ולכן כששאלו הסבין שה"ס הזקנים שהמשיכו את הארת ג"ר בסוד אין זקן אלא זה שקנה חכמה, על הסמיכות בין ראשית בכורי אדמתך וגו' ללא תבשל גדי בחלב אמו, הבין ר"ש שלא תיקנו את קו האמצעי כראוי ולכן קם ר"ש על רגליו והמשיך את הארת ג"ר של קו האמצעי שה"ס קימה על הרגלים, כי כשיש ג"ר דאורות יש נה"י דכלים שה"ס רגליו פתח בקלא סגיא להמשיך את אור החסדים שבקו האמצעי הנקרא קול (ע"י בסלם פרשת ח"י שרה אות ו') ואמר אליהו וכי כי אליהו ה"ס המלכות כי הוא בגימטריא בין שם של הנוקבא בעת שג' הקוים יה"ו מאירים בה בסוד אל יה"ו, ואנהיר עינייהו דאליון סבין כהאי מלה כי באמירת הדברים המשיכו את האורות והתקונים, דלא יתון למיכל בשר בחלב שבהמשכת הארת הג"ר בלי ההתלבשות החכמה בחסדים הרי יכול להיות יניקה אל החיצונים מהארת ג"ר דחכמה שה"ס אכילת בשר בחלב, אדהכי הא אליהו קא נחית וכי ואמר לו ג' ענינים: א' הוא שליטתו של קו האמצעי המקיים ב' הקוים ימין ושמאל, ועושה שלום ביניהם ע"י שמסדר הארת הימין מלמעלה למטה, והארת השמאל ממטה למעלה, והעונש הגדול של הפגם בסדר קו האמצעי דהיינו שמושך הארת השמאל ממעלה למטה, וזה אמרו כד בוכרא דאיהו ישראל עמודא דאמצעותא לא אתיון ליה לבית ה', דהיינו (דפו"י דף ל' ע"א)

דכר ונוקבא, ואינן זוגין ומאן דנטיל ממה דלאו איהו מיניה, והוא בר דאתרכיב מתרווייהו, ז עליה אתמר (ז) לא תבשל גדי בחלב אמו.
 (י) אמר בוצינא קדישא, בודאי ח כען איהו מלה בדוכתאה, ודא איהו ברירא דמלה. ודא איהו ח) מלאתך ודמעך לא תאחר, ט כד"א, שמא יקדמנו אחר י ברחמים. חובא דא, דערב בר נש טפה בוכרא, בזווגא נדה, שפחה, כ גויה, זונה, דא גרים, דנטיל אחר בת זוגיה. ואיהו מדה לקבל מדה.
 (יא) ובגין דא, (ג) ראשית בכורי אדמתך תביא בית י"י אלקיך, לא תבשל

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ל) (שמות כ"ג) לעיל אות א' ציון א'. ח) (שמות כ"ג) לעיל אות א' ציון א'.
 (כ"ב). ו) (שמות כ"ג) לעיל אות א' ציון א'.
 ז נ"א עלוהי (דס"י). ח נ"א איהו כען בדוכתאה ול"ג מלה (מנטובה). ט נ"א ליג כד"א (מנטובה). י נ"א ברחמי (וילנא קושטנדינא) נ"א בתפלה ול"ג ברחמים (מנטובה). כ נ"א פלחת כוכביא (וילנא).

מעלות הסולם

מאמר ראשית בכורי אדמתך — לא תבשל גדי בחלב אמו

כל הנ"ל בשם רבינו הרה"צ ר' צבי מזיריטשוב זצוקלה"ה שהשיב לבעל חו"ד שביקש ממנו פירוש התיקונים עפ"י הפשט.
 (י) אמר בוצינא קדישא וכר': אמר הגר הקדוש, היינו ר' שמעון, בודאי כעת הוא הדבר במקומו, מה שנאמר ראשית בכורי אדמתך וגו', סמוך אל לא תבשל גדי בחלב אמו וזה הוא בירורו של הדבר. וזה הוא שנאמר מלאתך ודמעך לא תאחר, בכור בניך תחת לך, שע"י המצוה של בכור בניך תחת לך, והראש והעיקר תהיה לשם ה', אז מלאתך היינו האשה בת זוגו שהאיש מתמלא ומשתלם עמה, ודמעך היא טיפת הזרע. לשון תערובת כמו מעלים את המדומע (שבת קמא): או לשון דמעות רמז לתירוש ויצונו שהיין והשמן ברדתם טפות ידמו אל דמעות, לא תאזר כלומר לא תשנה (ע"י רש"י שם) כמו שאתה אומר, שמא יקדמנו אחר ברחמים. חטא זה שאדם מערב טיפה הראשונה, בזוג של נדה שפחה גויה זונה, גורם שאחר נוטל את בת זוגו. והוא מדה כנגד מדה, הוא נתן טיפה שלו לחצונים ולא לבת זוגו, לכן אחר יקח את בת זוגו.

ע"י מוחין שלימים מחכמה וחסדים, ובואן דנטיל ממה דלאו איהו מיניה היינו שהוא ממשיך הארת השמאל ממעלה למטה, ולכן ההוא בר דאתי רכיב מתרווייהו הנמשך מן השמאל בלי הימין עליה אתמר לא תבשל וגו' כי זה היה החטא של עצה"ד, (ע"י ספרא דצניעותא אות ט"א) הב אדם אתפשטו שמאלא ואתפשטו אינן בלא גופא כי נגלה כח המלכות דמדת הדין שממנה נמשכים רוחות בלא גופות, והחצוניות שהיא בחינת גדי מתערבת בחלב אמו, היינו בפנימיות. בספר באר לחי ראי, כתב בשם רבינו הקדוש החוזה מוה"ר יעקב יצחק מלובלין זיע"א, לפרש דברי התקונים עפ"י דברי התוספות ריש פרק כל הבשר (חולין קג): שהביא מן התוספתא דבשר בחלב נוהג בארץ ובחוצה לארץ, ומפרש הרשב"ם דאצטריך לאשמעינן דסלקא אדעתין דבשר בחלב אינו נוהג בחוצה לארץ משום דאתקיש לבכורים בחד קרא ראשית בכורי אדמתך וגו' לא תבשל גדי בחלב אמו וסלקא אדעתין כמו דבכורים אינו נוהג בחו"ל גם בשר בחלב כן, ולזה אמר רשב"י לאלוהי שגילה סוד סמיכות ב' הדברים מצות בכורים ואיסור בשר בחלב דלא יתון למיכל בשר בחלב, כי אם לא יגלה טעם הסמיכות יטעו לומר כמו דבכורים אינו נוהג בחו"ל כן גם איסור בחלב אינו בחו"ל ויבואו לאכול בשר בחלב בחו"ל. אבל כאשר יגלה טעם הסמיכות יבינו כלם דלאו להכי אתקיש, ובספר רזין דאורייתא כתב (דס"י דף ל' ע"א)

(יא) ובגין דא בראשית וכר': ומשום זה נאמר ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך שבזכות מצוה זו תהיו מובטחים, שלא תבשל גדי בחלב אמו שהחצוניות לא תתערב בהפנימיות, שאותו הבן הנולד מאשה אסורה נקרא גדי הוא תערובת שיצא מכלאים, מאשה שאינה

(*) גדי בחלב אמו. דההוא בר, ל איהו ערבוביא דנפיק כלאים, מאתתא דלאו מיניה, מ דאיהי כנגדו.

(יב) ובגין דא, זכה נ עזר, בת זוגיה, דאיהי עזר ליה באורייתא, בפקודא, ס בדחילו, וברחימו. עזר לו בעלמא דין, ובעלמא דאתי. ואם לאו, אחרא דלאו איהו מיניה, ע איהי כנגדו, לאובדא ליה מתרין עלמין. וכל דא גרים ליה, בגין דלא נטיר טפה קדמאה לבת זוגיה.

(יג) ועם כל דא, אם חזר בתיובתא, ג עליה אתמר (ס) ושכ ורפא לו. ויהיב צ ליה בת זוגיה, דאתמר בה (ט) רפאות תהי לשרך. ואיהי דיוקנא דאורייתא, ק דאיהי אסוותא, ואיהי חיים. הה"ד, (פ) עץ חיים היא למחזיקים בה. ואתתיה איהי בדיוקנהא, הה"ד (צ) ראה חיים עם אשה אשר אהבת.

(יד) אורייתא איהי טוב. הה"ד, (ק) כי לקח טוב נתתי לכם. ואתתיה איהי ש בדיוקנהא, הה"ד (ר) מצא אשה מצא טוב. סוף סוף, עשר מילין אתמר בהאי, ועשר בהאי. ת והא אוקמוה חברייא.

חלופי גרסאות

ל נ"א ל"ג איהו (מנטובה). מ נ"א דאיהו (בראדי למברג באלבאן) נ"א איהו (מנטובה). נ נ"א מוסיף נעשה עזר (מנטובה). ס נ"א מוסיף וברחילו דמאריה ול"ג וברחימו (מנטובה). ע נ"א איהו (למברג) נ"א דאיהי (וילנא). פ נ"א ל"ג עליה אתמר (מנטובה). צ נ"א לו (בראדי וילנא). ק נ"א דאיהו (בראדי). ר נ"א אתתיה (קושטנדינא). מ נ"א דאיהו (מנטובה).

מסורת הזהר

(ט) (ישעיה ר') זהר נשא י"ז ציון ז'. (ע) (משלי ג') זהר קדושים ה' ציון מ' תק"ח כ"ה ט"ג ציון ז'. (פ) (משלי ג') זהר בראשית א' רכ"ט ציון א'. (צ) (קהלת ט') זהר מקץ כ"א ציון ב'. (ק) (משלי ד') זהר משפטים קל"ח ציון ו'. (ר) (משלי י"ח) זהר עם מעלות הסולם השמטות בראשית ק' ציון צ'.

ש נ"א בדיוקנא (בניהו). ת נ"א והא אוקמו ול"ג חברייא (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר ראשית בכורי אדמתך — לא תבשל גדי בחלב אמו

חוזר בתשובה, עליו נאמר ושכ ורפא לו, ונותנים לו בת זוגו שנאמר בה רפאות תהי לשריך. והיא בצורת התורה שהיא רפואה והיא חיים ז"ש עץ חיים היא למחזיקים בה, ואשתו. היינו נשמתו כנ"ל היא בצורת התורה ז"ש ראה חיים עם האשה אשר אהבת.

(יד) אורייתא איהי טוב וכי: התורה היא נקראת טוב, ז"ש כי לקח טוב נתתי לכם, ואשתו היינו נשמתו, היא בצורתה ז"ש מצא אשה מצא טוב. סוף סוף עשרת הדברות נאמר בזו דהיינו בתורה. ועשרה מיני שמחה נאמרו בזו באשה. היינו: ששון, ושמחה, חתן וכלה, גילה, דיצה, אהבה, ואחזה, שלום, וריעות. והרי העמידוהו החברים בזהר תרומה אות תשצ"ח. בראשית

שאינה מינו, שהיא כנגדו (עי' זהר משפטים בסלם מאמר לא תבשל גדי בחלב אמו) (יב) ובגין דא זכה וכי: ומשום זה אמרו חז"ל על הכתוב אעשה לו עזר כנגדו (יבמות סג). זכה עזר היינו שזכה לבת זוגו, היינו נשמתו (עי' לעיל תקון ו' אות מ"ד) ואשה דא נשמתא שהיא עזרתו בתורה ובמצוה ביראה ואהבה (עי' לעיל תיקון ו' אות ט"ו) עזר לו בעולם הזה ובעולם הבא. ואם לא זכה ויש לו אחרת שאינה מינו, היא כנגדו לאבד אותו מב' העולמות. וכל זה גרם לו משום שלא שמר טפה הראשונה לבת זוגו. (כנ"ל אות י' בסוד בכור בניך תתן ל').

(יג) ועם כל דא וכי: ועם כל זה, אם (* דפו"י דף ל' ע"ב)

תקונא חמיסר ליום ח'

מאמר בראשית דא ישראל

(א) בראשית : דא ישראל. הה"ד, א) קדש ישראל ליי ראשית תבואתה. ראשית, בלא ערבוביא אחרא. א ומאן דאיהו קדש, לא ב הוה ליה הרכבה ממינא אחרא.

(ב) ובגין נ דאיהו קדש לית ליה ד הרכבה, ה צריך ביה נטירו לגבי בת זוגיה. ו דאיהו ה. ובגין דא, ראשית תבואת ה, לית ביה פגימו. הה"ד, ב) ויעקב איש תם, לית ביה פסלת, ו איבא דא למלכא ח אתחזי. ובגין דא, ג) כל אוכליו יאשמו רעה תבוא אליהם נאם יי.

(ג) ט דדא איהו עץ החיים, דאיבא דיליה סם חיים, בת זוגיה נטירא ליה, בעלמא דין ובעלמא דאתי. י עלה אתמר, ד) ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם. גם, לרבות בת זוגיה, סם חיים דיליה, כ ואיהו נטיר ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי.

(ד) ומאן דבעי לנטלא בת זוגיה כגון אוריה דאקדים לדוד, אתמר ביה

חלופי גרסאות

א) (ירמיה ב') זהר משפטים מ"ג ציון ט'. ב) (בראשית כ"ה) זהר תולדות ל"ד ציון ב'. ג) (ירמיה ב'). ד) (בראשית ג') זהר בראשית א' כ"ט ציון ב' ז"ח יוד ט"א של"ב.

א) ג"א ובגין וליג ומאן (למברג בלבאן בניהו). ב) ג"א הות (מנטובה). ג) ג"א דאיהו קדש איבא צריך וליג לית ליה הרכבה (קושטנדינא). ד) ג"א בסוגריים איבא (דפו"י) ובקושטנדינא הגירסא בלי סוגריים. ה) ג"א דצריך (מנטובה). ו) ג"א דאיהו (דפו"י). ז) ג"א בסוגריים צריך למהוי נטיר (דפו"י) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים. ח) ג"א מוסיף די למלכא אתחזיאו ובגין (מנטובה). ט) ג"א דא (מנטובה). י) ג"א עליה (מנטובה). כ) ג"א ואיהו (בראדי).

מסורת הזהר

מעלות הסולם

מאמר בראשית דא ישראל

תקונא חמיסר

ומשום זה כל אוכליו יאשמו רעה תבוא אליהם נאם ה'.

(ג) דדא איהו עץ וכר : כי זה, היינו הצדיק שהוא מרכבה לז"א, הוא עץ החיים, שפרי שלו היינו הנשמות, סם חיים, היינו מלכות בת זוגו שומרת אותו בעולם הזה ובעולם הבא. עליה נאמר, ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם. גם לרבות בת זוגו, סם חיים שלו, שהיא שומרת אותו בעולם הזה ובעולם הבא.

(ד) ומאן דבעי לנטלא וכר : ומי שרוצה לקחת בת זוגו של הצדיק, כגון אוריה שהקדים לדוד ולקח את בת שבע, שראויה היתה לדוד, (סנהדרין קו). נאמר בו כל אוכליו יאשמו רעה תבוא אליהם נאם ה'. כי בת זוגו של הצדיק, שהיא מרכבה למלכות, היא מצה שמורה

(א) בראשית דא ישראל וכר : בראשית, זה ישראל, אותיות לי ראש, היינו ז"א הנקרא ישראל במוחין דאז"א עלאין. ז"ש קדש ישראל לה' וקדש היינו חכמה דימין שהם או"א עלאין. ראשית תבואתה. ראשית בלא תערובת אחרת שכולו חסדים, שמי שהוא קדש, היינו שלא היתה לו הרכבה ממין אחר של דינים.

(ב) ובגין דאיהו קדש וכר : ומשום שהוא קדש ואין לו הרכבה צריכים בו שמירה, ששפעו לא תתמשך אל החצונים, אלא אל בת זוגו שהיא ה' היינו מלכות, ומשום זה ראשית תבואת ה' היינו שורש נשמות הצדיקים, אין בו פגם, ז"ש ויעקב איש תם אין בו פסולת. פרי זה, היינו נשמת הצדיקים, שייך אל המלך, (דפו"י דף ל' ע"ב)

ה) כל אוכליו יאשמו רעה תבוא אליהם נאם י"י. דבת זוגיה דצדיק ל איהו מצה שמורה, לגבי מצה ה שלימה עשירה.

ה) ומאן גרים דא למהוי בת זוגיה, נ מצה שמורה ס לגביה בגין דנטר טיפה דיליה ומאן דפגם טיפה דיליה, אתקרי בת ע זוגיה מצה פרוסה, לחם עני. פ ורזא דמלה, כל מאן דמזלזל בנהמא, או בפירורין דנהמא, דאינון טפין בכזית צ עניות קא רדיף אבתריה, אלא צריך לנטרא טפין דיליה, דלא ק יזריק לון באתר דלא אצטריד.

ו) ובגין דא אוקמוה ר מארי מתניתין אוקירו לנשיכון, ש כי היכי ת דתתעתרו ואוקירו דלהון, א לנטרא טפה קדמאה, דלא יעביד ב בה פסולת. דפסולת דאברהם ויצחק, גרים נ דאומה דעשו וישמעאל, ד ישתעבדון בבניהון בגלותא. ונסיונא דילהון באשא וסכינא, שזיב לון משרפה והרג דלהון.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה) (ירמיה ב').
 ל נ"א איהי (בניהו וילנא). ח נ"א ל"ג שלימה (מנטובה). נ נ"א ל"ג מצה שמורה לגביה בגין דנטר טיפה דיליה ומאן דפגם טיפה דיליה אתקרי בת זוגיה (מנטובה) ובלמברג באלבאן בסוגריים מצה שמורה לגביה. ס נ"א לגבה (ברארי וילנא קושטנדינא). ע נ"א זוגו (קושטנדינא). פ נ"א רזא (ברארי). צ נ"א בסוגריים דאית בהון כזית (רפ"י) ק נ"א יזרוק (וילנא). ר נ"א מסדרי ול"ג מארי מתניתין (מנטובה). ש נ"א בגין ול"ג כי היכי (מנטובה וילנא). ת נ"א דתתעתרי (טשרנאויץ). א נ"א מסיף בגין לנטרא (מנטובה). ב נ"א בהו (למברג באלבאן). ג נ"א לאומה (בניהו קושטנדינא) נ"א אומה (מנטובה). ד נ"א דאשתעברון בניהון (מנטובה בניהו קושטנדינא).

מעלות הסולם

מאמר בראשית דא ישראל

שמורה, אל מצה שלימה. היינו בעלה שוהא מרכבה לז"א, עשירה, המאיר בחכמה ובחסדים, (ע"י רע"מ פנחס אות תר"ט) דהא לחם איהו ר

ה) ומאן גרים דא וכר': ומי גורם זה שתהיה בת זוגו מצה שמורה אליו. משום ששמר טיפה שלו. ומי שפוגם את הטפה שלו, שזורקה על הארץ כמ"ש כי השחית כל בשר את דרכו את דרכו על הארץ (ע"י רע"מ פנחס אות ת"ר). וסוד הדבר, כל מי שמזלזל בלחם, או בפרורים של לחם שהם טפות שיש בשיעורן כזית, עניות רודף אחריו. אלא צריכים לשמור הטפות שלו, היינו הפרורים שנמשלו לטפות הזרע שלא לזרוק אותם במקום שלא צריך.

פירוש, איך לך דבר בעולם הזה שלא יהיה לו שורש חשוב למעלה בעולמות (רפ"י דף ל' ע"ב)

העליונים, ומכש"כ לחם שבו תלויים חייו של האדם, ולכן המזלזל בלחמו גורם פגם בשורש חייו למעלה, ונמשלו פרורי הלחם לפרורי המוח שהם טפות הזרע, שאסור לזרוקם על הארץ כמ"ש כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. וכן מי שמיקל בפרורי לחמה של תורה שהם הסודות. (ע"י רע"מ פנחס אות ת"ר).

ו) ובגין דא אוקמוהו וכר': ומשום זה העמידו בעלי המשנה (ב"מ נ"ט) ואמרו תכבדו את נשיכם כדי שתתעשרו. כי המזלזל גורם עניות והמכבד מביא עשירות והכבוד שלהם הוא לשמור טפה הראשונה שלא יעשה בה פסולת דהיינו תערובת של דינים. שהפסולת של אברהם היינו סיגי הכסף, כי אברהם הוא חסד שנקרא כסף, וישמעאל ובני קטורה הם פסולת שלו. ויצחק שהוא גבורה, המכונה זהב, ופסולת שלו הם סיגי הזהב, היינו עשו. גרם שאומה

(ז) יעקב בגין דלא הוה ביה פסלת, אתמר בזרעיה בגלותא, (ו) וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב. אתמר הכא בטח בדד, ואתמר ה התם ו במפקנו דגלותא, (ז) וי בדד ינחנו ואין עמו אל נכר. לא אתערבון בבנוי ערבוביא דגוורים, ובגין דא אין מקבלים גרים לימות המשיח.
 (ח) דעלייהו ז דזרע יעקב אתמר, ח גפן ממצרים תסיע מה גפן לא מקבלא הרכבה ממין אחרא, כן זרעיה ח הו נטרין אות ברית, ולא מקבלין הרכבה ממין אחרא.
 (ט) וכל מאן דנטיר אות ברית, ט זכו למלכו. * כגוונא דיוסף. וישאל בגין דנטרין ברית, זכו כ למלכותא. ואתמר בהון, כל ישראל בני מלכים. ומשה בגין דנטר אות ברית, אתמר ביה, (ט) ויהי בישרון מלך. זכאה ל איהו מאן דנטר ברית.

תקונא שיתסר

מאמר בראשית דא חלה

(א) בראשית : דא חלה. הה"ד, א) ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה ג"א בסוגריים ביה (דפו"י) ובמעזיבוו וילנא הגירסא בלי סוגריים. ו ג"א במפקנא (וילנא) ג"א ביה במפקנו דפורקנא ול"ג התם ול"ג בגלותא (מנטובה). ז ג"א דורעא (בראדי). ח ג"א הוי (בראדי). ט ג"א זכי (בניהו בראדי קושטנדינא). י ג"א דנטרי (דפו"י). כ ג"א במלכותא (בניהו). ל ג"א ל"ג איהו (מנטובה וילנא).

(דברים ל"ג) זהר פקודי רכ"ו ציון ה'. (ז) (דברים ל"ב) זהר בראשית א' ר"ט ציון ד'. (ח) (תהלים ט') זהר ח"א רלה. ח"ב כקב. (ט) (דברים ל"ג) זהר שמות צא ציון ג'. א) (במדבר ט"ו) זהר בראשית א' רס"ח ציון ב'.

מעלות הסולם

מאמר עשרה מיני נגוני דשבח דוד

של יעקב היו שומרים אות ברית, ולא מקבלים הרכבה ממין אחר.
 (ט) וכל מאן דנטיר וכי: וכל מי ששומר אות ברית זוכה למלכות, כעין יוסף, וישאל משום ששומרים ברית זכו למלכות, כמ"ש ועמד כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ שהיא חלכות ונאמר בהם כל ישראל בני מלכים. ומשה משום ששומר אות ברית, נאמר בו ויהי בישרון מלך. אשרי הוא מי ששומר ברית.

תקונא שיתסר

(א) בראשית דא חלה וכי: בראשית, זה חלה, ז"ש ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה. שואל והרי העמידו שאדם אחר שחטא חלתו של עולם היה, כמ"ש (במ"ר בראשית י"ד) ואיש תרומות יהרסנה זה ארדה"ר. דהיה

שאומה של עשו וישמעאל ישעבדו בניהם בגלות. והנסיון שלהם היינו של אברהם ויצחק, באש היינו באור כשדים, וסכין היינו העקדה, מציל אותם את זרע אברהם ויצחק משרפה והרג של ישמעאל ועשו.

(ז) יעקב בגין דלא וכי: יעקב משום שלא היה בו פסולת, נאמר בו בזרעו, בגלות, וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב, נאמר כאן בטח בדד, ונאמר שם ביציאתם מן הגלות, ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר. לא תתערב בבנוי, תערובות של גרים, ומשום זה אין מקבלים גרים לימות המשיח.

(ח) דעלייהו דזרע יעקב וכי: כי על זרעו של יעקב נאמר, גפן ממצרים תסיע, מה גפן לא מקבל הרכבה ממין אחר, כך זרעו (דפו"י דף ל' ע"ב*) דף ל"א ע"א)

והא אוקמוהו, דאדם חלתו של עולם הוה. א ומנא לן דחלה ב איהו ראשית.
דקרא אוכת, ההיז ראשית עריסותיכם ג חלה תרימו תרומה. ד

(ב) מאי חלה. אלא שבעה מינין אינון: (א) חטה, ושעורה, וגפן, ותאנה,
ורמון, ארץ זית שמן, ודבש. דהוא דבש תמרים. חטה, אילנא איהו דאכיל ה מניה
אדם קדמאה, ו ואיהו לא אפיק מתמן חלה, ובגין דא לא חל ביה ה, ושריא ביה
ח' ז ט', וגרים ליה מותא. וחלה, ח איהו שכינתא, כלילא ט משבע מינין אלין.
ובה חב אדם קדמאה.

(ג) טפה, דא י'. עסה י צריך לאפקא כ מינה חלה. ומיד ל חל ה' על ההיא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ב) (דברים ח').

א ג'א בסוגריים פן ופנ'ל דחלה עד תרופה לה
(וילנא). ב ג'א איהו (וילנא). ג בימי'ן. לפי
(דפו'י) ג'א מוסיף לה' והא אוקמוהו (מנטובה).
מניה מצה שמורה ועביר ליה עסה ולא אפיק מתמן
(מנטובה) ו באור ישראל מניה כך. ז ג'א ל'ג ט' (מנטובה מעויבות). ח ג'א איהו (מנטובה
(קושטנינא). ט ג'א משבעה מינין ול'ג אילין (פנ טובה). י ג'א וצריך (בראדי). כ ג'א מניה (מנטובה).
ל ה'ג באור ישראל ובכל הדפוסים הגירסא חל על ההיא טפה (הגהות הגר'א).

מעלות הסולם

מאמר בראשית רא חלה

זוה נקרא עץ הדעת (ברכות מ'). והוא לא
הפריש משם חלה. ומשום זה לא חל בו ה',
שהיא מלכות, ושרו בו אותיות ח' ט' המורות
על אחיזת החיצונים, וגרם לו מיתה. וחלה
היא השכינה, כלולה משבעת המינים האלה,
ובה חטא אדם הראשון.

(ג) טפה דא י' וכר': טפה זו היא י',
היינו חכמה, מן עסה צריכים להפריש חלה,
ומיד חל ה', שהיא בינה המאירה בחסדים על
טפה ההיא שהיא חכמה, וניתן לו זרע כלול
משניהם שהם חכמה וחסדים, שהיא י'. וסוד
הדבר ה"א לכם זרע.

פירוש הדברים, חטה ה"ס תקון המלכות
בבינה, שע"ז נעשית המלכות ראויה לקבל
כל האורות, וה"ס עץ הדעת טוב ורע. המבואר
בהקדמת ספר הזהר (אות קכ"ג) זכי בר נש
הא טוב, ואי לא זכי הא רע. שפירושו כי
ב' נקודות יש במלכות המכוננת מפתחא
ומנעולא, וכשהאדם זוכה, הנקודה דמפתחא
היא בגלוי בשליטת המלכות. ונקודה דמנעולא
היא בגניזה ואז המלכות ראויה להמשיך אל
האדם כל האורות ואז הא טוב וה"ס ח'
שבחטה. וכוללת עמה את ח' ט' מטעם שמידה
שלא

דהיה גמר חלתו של עולם, ומאין לנו שחלה
היא ראשית. הפסוק מוכיח ז"ש ראשית
עריסותיכם חלה תרימו תרומה, א"כ מהי חלה.
פירוש התקונים בא לבאר לנו מהי חלה,
ושאל שמן הפסוק משמע שחלה היא מוחין
דג'ר המאירים בחכמה שנקראת ראשית. ומה
שאמרו חז"ל שאדם חלתו של עולם היה אחר
שחטא ונתמעטה קומתו ונשאר בבחינת חלתו
של עולם לבד, הרי ישנה משמעות לגריעותא
בשם חלה, כמ"ש רבינו האר"י ז"ל (בשער
הפסוקים בראשית סימן ב') וז"ל בחינה השנית
גרועה ממנה היא נשארה באדם הראשון אף
אחר שחטא ואף בזו לא שלטו הקליפות, והיא
נקראת חלתו של עולם, כנזכר והיא בחינת
האור הנקרא נפש שבכתדים, עכ"ל ולכן שואל
מאי חלה.

(ב) מאי חלה אלא וכר': ומשיב
שבעה מינים, שנשתבחה בהם הארץ שהיא
מלכות הם: חטה, ושעורה, וגפן, ותאנה ורמון,
ארץ זית שמן, ודבש שהוא דבש תמרים.
הבא מן האילן שגדולו מן הארץ. חטה היא
האילן שאכל ממנו אדם הראשון, שאין התינוק
יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן,
(דפו'י דף ל"א ע"א)

טפה, ויהיב ליה זרע ה כליל מתרוייהו, דאיהו ר. ורזא דמלה, ג) ה"א לכם זרע.

חלושי גרסאות
 ם נ"א כלילי (שטרנאוין).

מסורת הזר
 ג) (בראשית מ"ז) זרע עם מעלות הסולם השמטות
 בראשית צ"ו ציון ד'.

מעלות הסולם

מאמר בראשית דא חלה

בתחלת הזווג ו"ק בלי ג"ר שדבר כזה לא יתכן כלל, שיוכלו לצאת ו"ק בלי ג"ר, כמו שלא יצוייר לידה של גוף בלי ראש, אלא שמתחלת הזווג נמשכת לכל פרצוף קומה שלימה של מוחין דחיה ג"ר ו"ק, אלא הפרצוף מתוקן באופן זה, אשר ג"ר דחיה מסתלקים תכף אחר הזווג ונשאד מלובש בתוך הפרצוף רק ו"ק דאור החיה.

וזה היה חטאו של אדם הראשון שנמשך אחר עצת הנחש והמשיך את בחינות ג"ר דחיה העוברים אל גבול הפרסא כבמקרה שהיה בזמן שבירת הכלים וגם הוא נידון בנשירת אבדים כי נשרו אבריו ונפלו כלם לתוך הקליפות כדוגמת שבירת הכלים שבעולם הנקודים, וגרם ירידה לכל העולמות. וזה אמרו חסדי אילנא איהו דאכיל מניה אדם קדמא, כי חטה היא בחינת יסוד דמלכות הממותקת בבניה, וע"כ יכולה לקבל כל האורות כמ"ש להלן (בסוף תקון זה) חט"ה איהו רזא דעשרין ותרין אתון דאורייתא שחטה בגימטריא כ"ב לרמוז כי ממנה דהיינו מן המיתוק שלה בבניה, יצאו כל כ"ב אותיות הן בז"א הן במלכות, וכ"ב אותיות הן כללות כל האורות והמוחין של זו"ן, ברומה לכ"ב אותיות שבאלפא ביתא, שהם כללות כל התורה וכל החכמה, כי כל החכמה מצרופי כ"ב אותיות באה, ומושפעת ע"י צרופי כ"ב אותיות, ומשום זה נקראת חטה.

ואיהו לא אפיק מתמן חלה הרומזת על ג"ר דחכמה, בסוד בראשית דא חלה, ובגין דא לא חל ביה ח' הרומזת על מלכות הממותקת בבניה שעייז מתגלה החכמה ע"י הבינה בסוד ל"ב נתיבות, ושריא ביה ח' ט' וגרים ליה מותא כי אחר שהמשיך את ג"ר דחיה ממעלה למטה אז נתגלה המנעולא שאז כל האורות מסתלקים, ונפל לקליפות שהם המות, וחלה שהיא אותיות חל ח', איהו שכינתא דהיינו מלכות ממותקת באורות דבינה, בסוד מפתחא כלילא משבע מינין אלין, שהם ז"ת דמלכות המאירה בהארות חכמה דל"ב נתיבות, שה"ס ז' המינים שנשתבחה בהם הארץ, שהיא מלכות.

וזה אמרו (באות ג') טפה דא י היינו

טפת

שלא ימשכו ממנה ממעלה למטה. כמו שחטא אדם הראשון שהמשיך החכמה שבה ממעלה למטה שאז הא רע, כי נקודת המנעולא הגנוזה יוצאת ומתגלה שאז מסתלקים כל האורות מן המלכות, והאדם נופל לקליפות. והנה לחם רומז לחכמה (ע"י שער הכונות

ענין הפסח דרוש ו') שנקראת חיה, בסו"ה והחכמה תחיה את בעליה. ונדע שיש ב' מיני חכמות באצילות, א' היא חכמה דאור ישר שהיא חכמה דא"א, וב' היא חכמה דל"ב נתיבות, שעיקרה היא בינה דאור ישר שבכדי להאציל את זו"ן, חזרה בינה לחכמה כלומד שחזרה החכמה דאורי להתפשט בה, ע"כ נבחנת חכמה זו דל"ב נתיבות, לחכמה מבחינת הבינה, ולא לחכמה ממש דאורי, כי רק בעתיק וא"א יש בחינה חכמה דאורי כי עתיק לקח כתר דמ"ה, וא"א קומת חכמה דמ"ה אמנם מאו"א ולמטה אין עוד חכמה דאורי כי או"א לקחו קומת בינה דמ"ה וע"כ אין נוהג בהם רק בחינת חכמה דל"ב נתיבות שהיא בחינת בינה ששבה להיות חכמה, ע"י מ"ן דו"ן שאז מתעוררת הבינה להמשיך חכמה בשביל זו"ן ואז עולים או"א הכלולים בגרון דא"א שהיא הבינה שיצאה לחוץ מחכמה דא"א ועולים לראש א"א ומקבלים חכמה, ולכן מוגדרים מוחין אלו בשם מוחין דבינה שבה הל"ב מבין דהיינו ל"ב נתיבות החכמה.

וזה עיקר התיקון שנתחדש כאן בפרצופי אצילות, שהוא המעטת האור וגדלות הכלים, כי בנקודים היה האור גדול מאד, ולא היה כח בתחתונים לסובלו ולכן נשברו הכלים ונפלו לבי"ע (ע"י ע"ח שער י"ג פ"ב) כי הגם שענין עליית מלכות לבינה נתחדש עוד בעולם הנקודים, ואו"א דנקודים היו משום זה אב"א, אבל בעת הגדלות ע"י הארת ע"ב ס"ג דא"ק נבקעה הפרסא דצמצום ב' ואו"א חזרו לראש, ואז לא היה שום חילוק בין ג"ר דאו"א אל ז' תחתונות, וע"כ הכלים לא יכלו לסבול האור ונשברו, ואחר מראשי התקונים אחר שבירת הכלים הוא גניזת או"א הפנימיים אשר שמשו בעולם הנקודים, ומחמת גניזה זו אין עוד הארת ג"ר דחיה במוחין דאבי"ע אלא ו"ק דחיה, אמנם אין הכונה, שכן יצאו המוחין (דפו"י דף ל"א ע"א)

(ד) ובגין דא, חלה ודאי איהי פקודא נ דאתמני לאתתא, ס דבגינה מת אדם, דאיהו חלתו של עולם, ט צריכא איהי לאפרשא חלה, ולאפקא לה מעסתה, דאיהי טפה דילה, להחזירה על פ אדם.

(ה) ז איהי דעכה שרגא ק דילה, דאתמר ביה ד) נר י"י נשמת אדם. צריכה לאוקדא ליה בליל שבת, באתערו דשלהובין דאשא דרחימו לגבי בעלה. ורזא דמלה, ה) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. ואתערו דחמימותא דליל שבת מאתתיה, צריכא ברחימו ר ודחילו. ודא איהו ו) אשה כי תזריע וילדה זכר. ש

(ו) ש על שפיכת דמים דאדם, אודריקת דמה. ועל ת דא, צריכא לנטרא א ליה מדם נדה. ובגין דא, על תלת מלין אלין נשים זהירות, בנדה, ובחלה, ובהדלקת הנר. ע"כ רזא דחטה, דמתמן חלה. חט"ה, ב איהו רזא דעשרין ותריין אתון דאורייתא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ד) (משלי כ') ז"ח מדרש רות כרך כ"א דף ק"ב נ ג"א דחתמני (מעויבו). ס ג"א ובגינה (מנטובה). ציון ק'. ה) (שה"ש ח') זהר ויחי רל"ד ציון א'. ע ג"א צריכה (קושטנדינא בניהו). פ ג"א האדם (ויקרא י"ב) זהר תזריע דף א' ציון א'. צ בכל הדפוסים הגירסא איהי אספת ובסוגריים דעכה ובמנטובה הגירסא איהי דטפה שמה דילה ול"ג אספת ול"ג דעכה שרגא דילה. ק ג"א דילה (למברג בלבאן). ר ג"א ול"ג ודחילו (מנטובה) ג"א מוסיף ודאי ליה ול"ג ודחילו (מעויבו). ש ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא איהי שפיכת דמים ול"ג על ג"א איהו (דפו"י). ת ג"א בסוגריים כל (דפו"י) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים. א ג"א לה (טשרנאוויץ). ב ג"א איהי (בניהו).

מעלות הסולם

מאמר בראשית דא חלה

אור החלה בסוד חל ה' על האדם. (ה) איהי דעכה שרגא וכי: היא כבתה נרו. שנאמר בו נר ה' נשמת אדם. צריכה להדליק אותו בליל שבת. כי בשבת מאירים מוחין דחיה. בהתעוררות של שלהבות אש האהבה אל בעלה. וסוד הדבר. מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. כי בעת הארת חכמה שבקו שמאל דאמא אל הנוקרא הוא אש שורף. להיותו בלי חסדים, וכשבא קו הימין בחסדים שלו המכונים מים. לכבות את השריפה אינו מכבה בזה את הארת החכמה, אלא אדרבה הוא מוסיף ומשלים את הארתה. כי מלביש החכמה בחסדים. והיא מאירה בכל השלימות. והתעוררות החמימות מאשתו בליל שבת צריך להיות באהבה ויראה. וזהו ישה כי תזריע וילדה זכר. כמפורש לעיל (אות ג') ד"ה פירוש הדברים.

(ו) על שפיכת דמים דאדם וכי: על זה שהיא גרמה שפיכת דמים של אדם. שנידון בנשירת אברים ומיתה כנ"ל, נזרק דמה. היינו ה'

טפת הזווג של מוחין דחכמה. עפה שה"ס כללות המוחין ג"ר ו"ק צריך לאפקא מינה חלה היינו ג"ר דג"ר שהם קודש לה' ולא להמשיכם ממעלה למטה וז"ס חלה בסו"ה ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה. ומיד חל ה' על ההיא טפה ומתלבשת החכמה בתוך הבינה בסוד ל"ב נתיבות ויהיב ליה זרע היינו אודות דחיה שהם מוחין דהולדה. כליל מתרווייהו הן מחכמה והן מחסדים כי ע"י המעטת החכמה מג"ר לר"ק מתלבשת הארת החכמה בתוך החסדים דאיהו ו' היינו ו"ק דחיה. המאירים בז"א שה"ס ו' של שם הוי"ה. ורזא דמלה ה"א לכם זרע. שסוד הזרע היינו מוחין דהולדה מאידים ע"י ה"א שה"ס בינה השבה לחכמה.

(ד) ובגין דא חלה וכי: ומשום זה ודאי. חלה היא מצוה שנצטווה האשה. שבשבילה מת אדם שהוא חלתו של עולם. צריכה היא להפריש חלה ולהוציא לה מעיסתה. שהיא ספה שלה הרומזת לג"ר דג"ר. להחזיר את (דפו"י דף ל"א ע"א)

תקונא שיבסר ליום ט'
מאמר ראשית מעשר דגנך

(א) בראשית, עלה אתמר א) ראשית מעשר דגנך. א ודא מלכות, ב דאיהו מעשר. ואיהו עשירית לעשר ספירות. ובגינה מעשרין ומוץ ותבן, דאינון לברשין דחטה בהאי עלמא, פטורין ממעשר.

(ב) ומאן דבעי לאפקא מעשר ג מחטה בעי לנקייה מן מוץ ותבן, דאינון חט, ואשתארת ד איהי ה' נקיה, בההוא זמנא יהא זריק בה טפה, דאיהי ה' ירד. (ג) וכגוונא דא, בזווגא דבר נש, צריך ו לנקאה ז טפה ח מחטא דאיהו יצר הרע למהוי זרעא נקיה בה. הה"ד, ג הא לכם זרע.

(ד) אבל בעלמא דאתי, ט חטה איהי נקיה, איהי י ולבושה, ואיהו עשרין ותריין אתוון דאורייתא. ובגין דא, בהמוציא, בעל הבית צריך לדקדק בה, למהוי איהי נקיה בלא פסולת.

חלושי גרסאות

מסורת הזהר
(א) (דברים י"ח) זהר ח"ב כ"א. (ב) (בראשית מ"ז) א נ"א בסוגריים תבואתך (דס"י). ב נ"א דאיהו (מנטובה). ג נ"א מחטה נקייה וליג בעי (מנטובה). ד נ"א איהו (למברג באלבאן). ה נ"א י' וליג ירד (קושטנדינא). ו נ"א לנקי (מנטובה) נ"א לנקיה (דס"י). ז נ"א חטה (למברג באלבאן). ח נ"א מחט (וילנא). ט נ"א חטא (למברג באלבאן). י נ"א ולבושי (למברג באלבאן).

מעלות הסולם

מאמר ראשית מעשר דגנך

צריך לנקות אותה מן מוץ ותבן שהם ח' ט' הרומזות על הקליפות, ונשארת היא המלכות ה' נקיה. בסוד תקון המסך להעלות אור חוזר שהוא חסדים, בעת ההיא יהיה זורק בה טפה, כלומר שיזדווג עמה אור עליון שה"ס אור ישר חכמה שהיא ירד.

(ג) וכגוונא דא בזווגא וכר: וכעין זה בזווגו של אדם, צריך האדם לקדש את עצמו, לנקות חטא של הזווג מחטא שהוא יצר הרע, שתהיה הורע נקיה בה, כלומר לשם שמים, ז"ש ה"א לכם זרע. (עי' תקון ס"ז אות ג').

(ד) אבל בעלמא דאתי וכר: אבל בעולם הבא היינו שהמלכות עלתה לבינה שנקראת עולם הבא, חטה שהיא מלכות היא נקיה, היא ולבושה, שהם ז' ו', והיא כ"ב אותיות התורה, כי לולא המתוק הזה של המלכות בבינה לא היו ז' ו' המכונים כ"ב אותיות, ראויים לקבל כל תקון וכל אור, ומן המתוק של מלכות בבינה יוצאים כל כ"ב אותיות הן בז"א הן בנוקבא שהם כללות כל האורות (כנ"ל תקונא שיתסר אות ג') ומשום זה, בהמוציא, היינו בברכת

ה' דמים הסמאים בסוד נרה נר ה'. ועל זה היא צריכה לשמור אותו מדם נדה. ומשום זה על שלשה דברים אלו הנשים מזהרות והם: נדה, חלה, והדלקת הנר של שבת. עד כאן הסוד של חטה שמשם מפרישים חלה. חט"ה ה"ס של כ"ב אותיות התורה. כל זה מפורש לעיל (אות ג') ד"ה פירוש הדברים.

תקונא שיבסר

(א) בראשית עלה אתמר וכר: בראשית עליה נאמר, ראשית מעשר דגנך, וזה מלכות, שהיא נקראת מעשר, והיא עשירית לעשר הספירות, ובשבילה, היינו כדי לתקנה מעשרים. בסוד עשירי קודש שהיא מלכות המתוקנת במסך, ואין אור נמשך מא"ס ב"ה אלא ע"י זווג דהכאה מאור העליון על המסך שבכלי מלכות, ומטעם זה נבחנת המלכות שהיא בנין כל העולמות. ומוץ ותבן בעולם הזה הרומזים על דבר ונוקבא דקליפות, שהם לבושים דחטה, פטורים ממעשר.

(ב) ומאן דבעי לאפקא וכר: ומי שרוצה להפריש מעשר מחטה, היינו לתקן את המלכות, (דס"י דף ל"א ע"א)

(ה) ותרין עשורין אינון דאמר קרא ג עשר תעשר אמאי. אלא בגין לקשרא לה בתרין דרועין, דאינון כהן לוי, כ דאינון מעשר ראשון ללוי, מעשר מן המעשר לכהן.

(ו) דכל ספירן סלקין לעשר, ג עד דסלקין למאה, ה ואיהי אתעבידת תרומה, לכלהו מאה. ובגין דא, שיעור תרומה חרי * ממאה. לקבל תרין לוחין

מסורת הוהר

חלוסי גרסאות

(ג) (דברים י"ד).

כ ה"ג בכסא מלך ובכל הדפוסים ובמנטובה הגירסא דאינון מעשר ראשון לכהן מעשר מן

המעשר ללוי. ל נ"א בסוגריים בשכינתא (דפו"י) ובמנטובה ומעויבו הגירסא בלי סוגריים. מ נ"א ו' איהי ול"ג ואיהי (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר ראשית מעשר דנגן

בדרך סבה ומסובב, וכן האור של כל ספירה מחויב לצאת מא"ס ב"ה שהכל נמשך ממנו, לכן נחשבת הספירה התחתונה כעוברת דרך העליונה. וע"כ הכרח הוא, שכל הספירות נכללות זו מזו, למשל כשיצאו ב' הספירות הראשונות כתר וחכמה, הרי אור החכמה מחויב לצאת מא"ס ב"ה, ועובר דרך ספירת כתר מטרים ביאתו לספירת החכמה, משום שספירת כתר היא הסיבה שלו וגרמה יציאתו, ומתוך ספירת חכמה עברה דרך הכתר קנתה מקומה שם, ונמצאות עתה ב' ספירות בכתר, שהן כתר חכמה, ועל דרך זה, אחר שיצאו כל ע"ס של אור העליון ממעלה למטה עד ספירת מלכות, הרי כל תשע הספירות שלמטה מכתר הוכרחו לעבור דרך הכתר, משום שהיה הסיבה הראשונה ליציאת כלם. וא"כ קנו כלם מקומם שם כי אין העדר ברוחני, וא"כ ישנן כל תשע הספירות מחכמה ולמטה בכתר עצמו מפני שעברו דרכו, ועד"ז יש בהכרח ט' ספירות בחכמה, כי ח' הספירות שלמטה מחכמה הוכרחו לעבור דרכה, וכן ח' ספירות בבינה, וכן ז' ספירות בחסד וכו' ואחת במלכות להיותה הספירה האחרונה.

ונודע שספירת מלכות מעלה ע"ס דאור חוזר ממנה ולמעלה, המלבישות לעשר הספירות של אור הישר, וענין התכללות הספירות שנתבאר לעיל בסדר עשר הספירות דאור ישר, אשר מכח שאין העדר ברוחני וכל הארה העוברת באיזה מקום היא גשארית שם בכל שלימותה אפילו אחר שהיא נעתקת למקום שני, הרי מאותו הטעם נבחן כזה גם בעשר הספירות דאור חוזר, שכאן נעשתה ספירת המלכות לבחינת מקור ושורש אל עשר הספירות שבאור חוזר, ונבחן בשביל זה שכל בחינה

בברכת המוציא לחס מן הארץ, בעל הבית שהוא הבצוע, (ברכות מו.) צריך לדקדק ב"ה של המוציא הרומזת על מלכות שעלתה לבינה, להיות שהיא נקיה בלא פסולת (ע"י בהקדמת ספר הזהר אות יט ד"ה וז"ש תרין)

(ה) ותרי עשורין אינון וכו': ושני עשורים הם, כלומר בשני מעשרות הכתוב מדבר, כמ"ש עשר תעשר, ושואל למה הט שנים, הלא המעשר רומז על תקון המלכות, ומלכות אחת היא, ומשיב, אלא משום לקשר אותה בשתי הזרועות שהם חסד וגבורה, כהן ולוי, שהם מעשר ראשון ללוי שהוא בקו שמאל דו"א בסו"ה שמאלו תחת לראשי, ומעשר מן המעשר לכהן שהוא בקו ימין בסו"ה וימינו תחבקיני, שתהיה נכללת מחכמה דשמאל וחסדיס דימין.

(ו) דכל ספירן סלקין וכו': כי כל הספירות עולות לעשר, עם המלכות, כי מלכות משליחה לעשר כמ"ש בס"י עשר ולא תשע, והיות כל ספירה כלולה מע"ס, עד שעולות למאה, והיא נעשה תרומה לכל מאה הספירות, כי ע"י האו"ח שעולה מן המלכות מתגלה הארת כלם, ומשום זה שיעור תרומה ב' ממאה, שיעור של עין יפה אחת מארבעים, נגד שני לוחות התורה, שהתורה היא ניתנה בארבעים יום, וזה הוא תרומה אותיות תורה מ', ובה נעשו כל הספירות עשרונים, שלשת אבות שהם חג"ת שלשה עשרונים, שני גביאי אמת, שהם נצח הוד, הם עשרון עשרון.

התכללות הספירות האמורה, נבין על פי הכלל הנודע, שאין העדר ברוחני, וכל אור העובר ממקום למקום קונה מקומו לנצח, בכל אותם המקומות שעבר דרכם, ומתוך שכל ספירה תחתונה נאצלת מן הספירה העליונה (דפו"י דף ל"א ע"א) דף ל"א ע"ב)

דאורייתא, דאיהי תורה דאתייהיבת בארבעין יומין. ודא איהו תור"ה מ'. ובה אתעבידו ספירן כלהו, עשרונים. תלת אבהן תלת נ עשרונים. תרי נביאי קשומ אינון עשרון עשרון. ס

תקונא תמני סרי

מאמר בראשית בר"א שי"ח דרגין דנבואה

(א) (א) בראשית : א בר"א שי"ח. אינון שית דרגין דנבואה, דאתמר בהון, ג שוקיו עמודי שש. ב וכמה דאינון שית לתתא, הכי אינון שית לעילא. ואינון שית סלקין לשתינן. באן אתר, ג ביסוד ח"י עלמין.
(ב) אשתאר י"ד מן ד יסוד, דא שכיתא תתאה, כלילא מארבע סרי

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר
(א) (בראשית א') זהו בראשית א' רס"ח ציון א'. נ ג"א עשדונים (בניהו). ס בספר כ"י כתוב כאן תקונא כ"ג וכ"ד ואח"כ התיקון י"ח. א ג"א מוסיף (ב) (שה"ש ה') זהו ויקרא פ"ז ציון ס'. ברא אלקים (בניהו). ב ג"א ל"ג וכמה (בניהו) ג"א וכמה (למברג בלבאן). ג ג"א ב' יסוד (סטר) גאויץ קושטנדינא למברג בלבאן). ד ג"א י' סוד ול"ג יסוד (קושטנדינא הראשון).

מעלות הסולם

מאמר בראשית בר"א שי"ח דרגין דנבואה

הוא אותיות בראשית, הם שש מדרגות דנבואה. שנאמר בהן שוקיו עמודי שש, כי שוקים הם נצח והוד שמהם יניקת הנביאים, וכל שוק יש לו ג' קשרים, וב' שוקים הם ששה קשרים. וכמו שהם ששה למטה מן החזה, היינו בנצח הוד, כך הם ששה קשרים למעלה מן החזה דהיינו בהזרועות שהם חסד וגבורה, שגם בזרועות יש בכל אחת שלשה קשרים, והם ביחד ששה קשרים. ואלו ששה נכללים ביסוד, בסוד **דכליל שית בקרטופא חדא** במקור אחד (ע"י אד"ר אות של"ח) ועולים לששים דהיינו שנכפלים כל אחד לעשרה. שואל באיזה מקום נעשה ההכפלה. ומשיב, ביסוד ח"י העולמים, היינו כשהם מגיעים עד עמרת היסוד שהיא מלכות, וממנה עולה אור חוזר ממטה למעלה אז כל הספירות נכללו מעשר. (כמבואר לעיל סוף תקון י"ז) וסוד ח"י הם ט' דאור ישר וט' דאור"ח, ועם המלכיות הם עשרים.

(ב) אשתאר י"ד מן וכר: נשאר י"ד מן יסוד זה הארת השכינה התחתונה, היינו מלכות, שנכללת מי"ד פרקים שביד, שהם בחמש אצבעות, כי בכל אצבע יש ג' פרקים חוץ מאגודל שאין בה רק ב' פרקים וביחד הם י"ד פרקים. והם: הוי"ה י"ד ה"א וא"י ה"א י"ד אותיות של הקב"ה היינו תפארת יד רמה, כי יד ימין היא יד הגדולה, חסד. וי"ד אותיות

בחינה של אור חוזר המגיעה אל הספירות העליונות ממנה. מוכרחה לעבור מקומה של מלכות, שהרי מלכות היא המוציאה את אור הזה ונמצא אשר עשר הספירות אלו שממטה למעלה נמצאות כולן במלכות, שהרי כלן עוברות דרך המלכות כי היא השורש שלהן. ולכן גם מלכות כלולה מע"ס, ודרך יסוד עוברות ט' ספירות של אור חוזר, הרי עשר ספירות ביסוד, ספירה אחת של אור ישר ממעלה למטה, וט"ס דאור"ח ממטה למעלה, שמוכרחות לעבור דרך ספירת יסוד. ועד"ז ע"ס בהוד, ב' ספירות ממעלה למטה מן ע"ס של אור ישר דהיינו אור ההוד, ואור היסוד העובר דרך הוד, וח' ספירות של אור החוזר ממטה למעלה וכן בכל הספירות עד"ז. באופן שאחר יציאת ע"ס דאור העליון המכוננת עשר ספירות דאור ישר, ועשר ספירות של אור חוזר נעשתה כל ספירה וספירה כלולה בהכרח מעשר ספירות וזה אמרו ובה אתעבידו ספירן כלהו עשרונים כי בעשר הספירות של אור החוזר מן המלכות ממטה למעלה נעשה כל ספירה כלולה מעשר ספירות (ע"י בתלמוד עשר ספירות חלק שני בהסתכלות פנימית פרק ט' שהאר"ך בזה)

תקונא תמני סרי

(א) בראשית: ברא שית וכר: בראשית

(דפו"י דף ל"א ע"ב)

פרקין דידי. דאינון בחמש ה אצבען, ואינון יהיה יוד הא ואו הא. ארבע סרי אתון דקביה, דכלילן ו בה. ודא איהו ג) וביד הנביאים אדמה.
 ג) ס"ו מן יס"ד, אינון לקבל שית דרגין דכרסיא, דאתמר ז ביה, ז) שש מעלות לכסא. ואת ר סליק ח ב"י, דאיהי עטרה דברית, לשתיין, שית זמנין עשר וסלקין לשתיין, לקבל שתיין גלגלין דסחרין לכרסיא.
 ד) וכרסיא תמן שכינתא ט דאיהו דמיון ומראה י דכלא. דמיון, הא דאתמר ה) וביד הנביאים אדמה, כ ועלה אתמר ו) ותמונת י"י יביט. על שם דכל ל פרצופין ח דנביאי בה אינון רשימין, אתקרי דמיון. ועל שם דכל נהורין נ דלעילא ס מינה בה אתחזין, ע אתקריאת מראה. הה"ד ז) י"י במראה אליו אתודע.

חלופי גרסאות

ה נ"א אצבעאן (מנטובה וילנא קושטנדינא). ו
 ז"א ביה (מנטובה). ז נ"א בה (בניהו). ח נ"א
 ביה דאיהי עטרא ול"ג ב"י (למכרג באלבאן
 סשרנאוץ). ט נ"א דאיהי (מנטובה). י נ"א דכלה
 (למכרג באלבאן). כ נ"א ועליה אתמר (מנטובה).
 ל נ"א פרצופים (בניהו). מ נ"א דנבואה (מנטובה) נ נ"א דלעיל (מעזיבוז). ס נ"א מניה (בניהו).
 ע נ"א אתקרי (מנטובה).

מסורת הזהר

ג) (הושע י"ב) זהר פרשת בא דף ס"א ציון ש'.
 ד) (מלכים א' יוד) זהר שמות ע"ז ציון ק'. ה)
 (הושע י"ב). ו) (במדבר י"ב) זהר משפטים קל"א
 ציון פ'. ז) (במדבר י"ב) זהר וישב כ"ז ציון ב'.
 ל נ"א פרצופים (בניהו). מ נ"א דנבואה (מנטובה) נ נ"א דלעיל (מעזיבוז). ס נ"א מניה (בניהו).
 ע נ"א אתקרי (מנטובה).

מעלות הסולם

כאמר בדאשית בר"א שי"ת דרגין דנבואה

הכסא ממקום למקום. ושניהם הם תקוני הנוקבא לזווג עם ז"א, וכשמתקנים בשליטת הימין, מכונים כסא, וכשמתקנים בשליטת השמאל מכונים מרכבה. והארת המוחין נקראת בשם גלגלים, כי כמו שבתחלת יציאת המוחין הם יוצאים בג' מקומות, בזה אחר זה, שה"ס ג' הקוים ימין, שמאל, ואמצע. כן בשעה שהמוחין מאירים, אינם מאירים אלא ע"י גלגול בג' מקומות הללו שהולכים ומתגלגלים בהם בזה אחר זה, ונודע שאין החכמה מתגלה אלא במלכות. ואין החכמה מתגלה אלא עם דינים חזקים, השומרים שהרשעים לא ימשכו ממעלה למטה. ולכן הם שתיין גלגלין בסוד ששים גבורים, דסחרין לכרסיא לשמרה מפני התצונים.

ד) וכרסיא תמן שכינתא וכר': וכסא שם השכינה היינו מלכות, שהיא דמיון ומראה לכלם, שכל האורות המגולים הם בה. דמיון הוא שנאמר, וביד הנביאים אדמה. ועליה נאמר, ותמונת ה' יביט. על שם שכל הפרצופים הנדמים אל הנביאים הם דשומים בה היא נקראת דמיון. ועל שם שכל האורות של הספירות שלמעלה ממנה מתראים בה. היא נקראת מראה. ז"ש ה' במראה אליו אתודע.

בסתמו

אותיות שלו הם הוי"ה אלקינו הוי"ה ויד שמאל היא יד החזקה, גבורה. וי"ד אותיות הם כו"זו במוכס"ז כו"זו ויד הקביה היא יד רמה, קו האמצעי, תפארת, הכלול מב' הידים ימין ושמאל. (ע"י זהר ב"א אות קע"ה) וחמש אצבעות של יד רמה הן: גוף, וב' זרועות וב' שוקים. (ע"י רע"מ תצא אות פ"ח) ויד פרקים של הגוף הם: בב' זרועות, שבכל זרוע יש ג' פרקים והם ששה, ובב' שוקים שבכל שוק יש ג' פרקים, והם ששה וביחד הם י"ב, ועם ב' גוף וברית הם י"ד (ע"י רע"מ עקב אות ל"ט) וזה הוא וביד נביאים אדמה.

ג) ס"ו מן יסוד וכר': אותיות ס' ו' מן יסוד המאירות במלכות, הן נגד שש מעלות של הכסא. כי מלכות נקראת כסא הכבוד, שנאמר בו שש מעלות לכסא. ואות ו' של יסוד עולה ונכפל ב"י של יסוד, שהיא העטרה של הברית, בסו"ה עטרה לראש צדיק, ונכפלת לששים, שש פעמים עשר, ועולים לששים נגד ששים הגלגלים הסובבים את הכסא.

פירוש, תקוני המלכות, פעמים מתתקנים בבחינת כסא ופעמים בבחינת מרכבה, עם גלגלים כמו גלגלי העגלות שעליהם נמשך (דפרי"ך דף ל"א ע"ב)

ה) בסתימו דעיינין, אתקריאת מראה בחלום. ורזא דמלה, ח) אני ישנה ולבי ער. ו בפתיחו דעיינין, ז) איהו מראה בהקיץ.

ו) ותרין ממנן תמן, חד סגרוין, וחד פתחוין. ומטטרוין דאתקרי בשם תרוייהו, ק) ממנא על תרין מפתחי אלין.

ז) מסטרא דעמודא דאמצעיתא, איהי שכינתא מראה בהקיץ, ומשה בסטריה. דכתיב ביה, ט) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמונת יי ביט. מסטרא דצדיק, דאיהו אור הגנוז לצדיקים לעלמא דאתי, ו) אתקריאת מראה בחלום.

<p>מסורת הזוהר ח) (שה"ש ה') זור עם מעלות הסולם השמטות ח"ב דף ג"ה ציון ו'. ט) (במדבר י"ב) לעיל אות ד' ציון ו'.</p>	<p>חלופי גרסאות פ) ג"א ומפתיחו (וילנא). ז) ג"א איהי (בניהו). ק) ג"א ממנה (למברג באלבאן). ר) ג"א בסוגריים לעתיד לבא (דסרי').</p>
---	---

מעלות הסולם

מאמר בראשית בריא שיית דרגין דנבואה

ה) בסתימו דעיינין אתקריאת וכו': בעינים סתומות היא נקראת מראה בחלום. וסוד הדבר אני ישנה ולבי ער. ובעינים פתוחות היא מראה בהקיץ.

פירוש. מלכות נקראת מראה מחמת שבה המקום של גילוי החכמה הנקראת ראייה. ויש ב' בחינות במראה: א', כשהיא בווג עם ז"א והחסדים שולטים במלכות כמו בז"א, שאז הגם שהארת חכמה מלוכשת בהסדים אלו שבמלכות, מ"מ נמשכת הארתה ממעלה למטה, משום שעיקרה היא חסדים, והיא בחינת ז"א ונכללת בו, ומראה זו נבחנת לבחינת ז"א של הוי"ה. כי חסדים הם ר' קצוות שהם ז"א.

וה"ס רמ"ח מצוות עשה כי במראה בגימטריא רמ"ח, שמצוה להמשיכם ולגלותם, בסוד זה זכרי לדר דר זכרי עם ז"א רמ"ח. וז"ס פתיחת העינים שה"ס המשכת החכמה שנקראת עינים, וזה אמרו ובפתיחו דעיינין איהו מראה בהקיץ.

בחינה ב' היא כשחכמה שה"ס י"ה דהוי"ה מתגלה במלכות, ואע"פ שגם כאן היא בווג עם ז"א, אמנם החכמה שבמלכות שולטת ולא חסדים דז"א, ואז ה"ס חשך ולא אור, ואז כתוב עליה זה שמי לעלם לעלם חסר ר' שפירושו להעלים שצריכים להעלימה שלא תאיר אלא ממטה למעלה בסוד שמי עם ז"א שפ"ה כי י"ה שה"ס חכמה וג"ר צריכים להעלימם וז"ס שורש כל שפ"ה לא תעשה (דסרי דף ל"א ע"ב)

ז) מסטרא דעמודא דאמצעיתא וכו': שבתורה, וז"ס אני ישנה שבגימטריא שפ"ה כי או היא בבחינת סתימת עינים שה"ס חשך ושינה, וזה אמרו בסתימו דעיינין אתקריאת מראה בחלום, דהיינו מראה שאינם מאירה ורזא דמלה אני ישנה וגו' ישנה בגימטריא שפ"ה (ע"י כ"ז ברע"מ פנחס בטולס מאמר ב' מראות).

ו) ותרין ממנן תמן וכו': ושני ממונים שם, השומרים את החכמה שה"ס עינים. אחד נקרא סגרוין, ואחר נקרא פתחוין ומטטרוין הנקרא בשם שניהם, ממונה על ב' מפתחות אלו. כי הוא ראש השומרים ונקרא כך משום אני הולך לפניכם מטטור (ילמדינו תשא) שפירושו שומר.

ז) מסטרא דעמודא דאמצעיתא וכו': מצד עמוד האמצעי היינו ז"א, הנ"ל (אות ה') בסוד בחינה א' של המראה שמלכות מאירה בחסדים כמו ז"א, השכינה היא מראה בהקיץ, וזוהי בחינת משה, שכתוב בו, פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמונת ה' יביט. מבחינת הצדיק שהוא אור הגנוז לצדיקים לעולם הבא, דהיינו בחינה הב' הנ"ל (אות ה'), שמלכות היא בשליטת החכמה ושה"ס י"ה וצריכים להעלימה במשך שתא אלפי שני, בסוד זה שמי לעלם, שמי עם י"ה שפ"ה, והיא תתגלה לעתיד לבא, היא נקראת מראה בחלום, כדרך החלום שצריכים לפתרו, דהיינו להלביש החכמה בחסדים.

(ח) והוא דאתחזיא ח בה מסטרא דגופא, איהו יהו"ה, עמודא דאמצעייתא, דאתנטיל א מארבע סטרין. ב ואיהו רכיב על ארבע חיון : דאינון פני י אדם, פני אריה, פני שור, פני נשר. יוד הא ואו הא אתקרי מלגאו דגופא, ג ואיהו. ו אדם לשבת על הכסא.

(ט) למאן דאיהו אדם, ד אתחזיא ליה ה בדמות אדם. למאן דאיהו כשאר חיון, ו אתחזיא ליה בדמות חיון ז דכרסיה, לכל חד כפום חיליה.
(י) ואל יתהלל המתהלל השכל ליה, אלא ח בשכינתיה, דלא יכיל לאשגא ליה שום נביא וחווה, אלא בשכינתא. ואית אדם לעילא מאדם. מסטרא דחכמה, כ"ח מ"ה ודאי, ואתמר ביה חכם עדיף מנביא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(י) (יחזקאל א') לעיל בהקדמה דף קכ"א ציון ס'. ש ג"א והוא אתחזיא בה מתרין סטרין מסטרא דגופא איהו הוי"ה עמודא דאמצעייתא ואיהו רכיב ול"ג והוא דאתחזיא בה מסטרא דגופא איהו יהו"ה עמודא דאמצעייתא דאתנטיל מתרין סטדין (הגהות הגר"א). ח ג"א ביה (מנטובה). א ג"א מתרין סטרין ב ג"א איהו (טשרנאוויץ) ג"א איהו (למברג באלבאן). ג ג"א ואיהו (טשרנאוויץ למברג באלבאן). ד ג"א אתחזיא (בראדי). ה ג"א כדמות (בניהו). ו ג"א אתחזיין (דפו"י). ז ג"א דכרסיה (וילנא). ח ג"א בשכינתא (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר בראשית בר"א שי"ת דרגין דנבואה

וראש, דהיינו קומת חסדים הנמשכת על מסך דבחינה א', ועל שם זה יש בה י"ד אותיות. הוי"ה פשוטה ד' אותיות, והויה במלואה י"ד ה"א וא"ו ה"א עשר אותיות, הרומזים על כתר חכמה דכלים, ורוח נפש דאורות. מטעם ערך הפוך שיש בין כלים לאורות, וחסר בינה תו"מ דכלים וג"ר דאורות שה"ס כ"ח אותיות מילוי המילוי של שם הוי"ה (כמ"ש ברע"מ עקב אות מ"א) כח דייליה יוד ואו דלת, הא אלף, ואו אלף ואו, הא אלף, וזה סוד הכתוב כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק, כי היות שאין בקו האמצעי רק י"ד אותיות, ולפיכך אין השם שלם שאין שם אלא י"ה וחסרות אותיות ר"ה שה"ס כ"ח אותיות של מילוי המילוי, וכל זה הוא מפני שמלחמה לה' בעמלק. וז"ס תפלת משה ועתה יגדל נא כח ח' דהיינו שיומשכו כח אותיות אל י"ד אותיות של קו האמצעי, ויושלם השם הוי"ה בע"ס דכלים ונרנח"י דאורות, (ע"י לעיל בהקדמת תקוני הוהר מעלות הסולם אות פ"ט) בפירוש האומר אמן יהא שמיה רבא בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה. וזה אמרו ואית אדם לעילא מאדם מסטרא דחכמה שה"ס ג"ר דאורות כ"ח מ"ה ודאי המרומים

(ח) והוא דאתחזיא בה וכו': וזה שנראה בה מבחינת הגוף שהוא ז"א, הוא מבחינת ד' אותיות של שם הוי"ה עמוד האמצעי שהוא תפארת, שלוקח וכלול מד' צדדים שהם חו"ג תו"מ, והוא רוכב על ד' החיות, שהן: פני אדם, פני אריה, פני שור, פני נשר. י"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא מלוי שם הוי"ה, נקרא פנימיות התפארת שהוא הגוף, והוא אדם שבג"מסריא מ"ה לשבת על הכסא.

(ט) למאן דאיהו אדם וכו': למי ששרשו הוא אדם, היינו ממלכות, היא נראית אליו בדמות אדם. למי ששרשו הוא כשאר החיות היינו אריה שור נשר, נראית לו בדמות החיות של הכסא. לכל אחד כפי כחו היינו שורשו ומזלו.

(י) ואל יתהלל המתהלל וכו': ואל יתהלל המתהלל השכל וידוע אותו את הקב"ה אלא בשכינתו היינו מלכות. כי אין שום נביא וחווה יכול להשיג אותו אלא בשכינה, שהיא מלכות. ויש אדם למעלה מאדם שהוא מ"ה, והוא מבחינת חכמה שהיא כ"ח מ"ה ודאי, ולמדנו בו (ב"ב י"ב). חכם עדיף מנביא.

פירוש. יד השלישית ה"ס קו האמצעי (כנ"ל אות ח') שה"ס קומת ר"ק בלי ג"ר (דפו"י דף ל"א ע"ב)

מאמר לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא

(יא) קם רבי שמעון וכלהו חברייה ואמר, רעיא מהימנא, רבן דכל ט נביאיא קום אתער משנתך, דאנת איהו בכל נביאיא, כגוונא דשמשא, דסיהרא וככביא מניה נהרין, ולית לון . נהורא מסטרא אחרא. ובזמנא דאנת כ אתכנישת מעלמא, אתמר בהון ל) יחשכו ככבי נשפו.

(יב) קום אנהיר ל נהורך, ולא עוד אלא בזמנא דאנת אתכניש מן עלמא, ביתא דנבואה דאתמר בה. ה) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, ה) איהי סתימא קום אפתח לה, דאיהי ביתא עלאה נ גניזא, דכל גניזין ס סתימין ט דמלכא עלאה, תמן.

(יג) ואנת הוית כבן בית, בן דההוא ביתא. בית : ב/, אימא עלאה * /, חכמה אבא. ת/, תפארת, בן בית דלעילא ואנת הות בדיוקניה. פ דבהיא בית, לא הוה רשו לנביא וחווה לאעלא תמן, אלא ברשו, ואנת הוית עאל בלא רשו. כברא דמלכא, דלית תמן תרעא סתימא ליה. (יד) ולא עוד, אלא דנביאיא אחרנין לא הוו עאלין למחמי למלכא, אלא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ל) (איוב ג.). ה) (במדבר י"ב) זהר וירא סו ציון ט ג"א נביאים (דפ"י). י ג"א נהרא (סטרנאוין). כ ג"א תתכנישת (כסא מלך בראדי) ג"א אלא בזמנא דאנת תתכנישת מן בית הנבואה דאתמר כה וליג עלמא (מונטובא). ל ה"ג בבניהו ובכל הדפוסים הגירסא נהרין ובסוגריים נהורך ג"א נהי רין (דפ"י). ה ג"א איהו (דפ"י). נ ג"א גניז (למברג באלבאן). ט ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא דלעילא סתימין. ע ג"א בסוגריים חתימין (דפ"י) ג"א גניזין סתימן דמלכא עלאה תמן (מונ שוכא). פ ג"א דבההוא (וילנא בראדי) ג"א דההיא בית לא הוה רשו (מנטובה ג"א בסוגריים דלהאי (דפ"י).

מעלות הסולם

מאמר לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא

עליון גנוז. שכל אוצרות של המלך העליון סתומים שם. המרומזים בכח אותיות של מילוי המילוי, ואתמר ביה חכם עדיף מזכביא כי קומתו היא שלימה בכח"ב זרין דכלים ונרנח"י דאורות.

(יא) קם רבי שמעון וכו': קם רבי שמעון וכל החברים ואמר ר' שמעון לרע"מ, רועה הנאמן, רבן של כל הנביאים, קום התעורר משנתך, שאתה הוא בכל הנביאים כמו השמש, בסוד פני משה כפני חמה (ב"ב ע"ה). שהלבנה והככבים מאירים ממנו, ואין להם אור מצד אחר, ובעת שאתה נאסף מן העולם נאמר בהם יחשכו ככבי נשפו.

(יב) קום אנהיר נהורך וכו': קום האיר אורך, ולא עוד אלא שבעת שאתה נאסף מן העולם, בית הנבואה שהיא מלכות, שנאמר בה לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, סתום הוא, קום תפתח אותו, כי הוא בית (דפ"י דף ל"א ע"ב*) דף ל"ב ע"א)

כבן בית, כלומר בן של בית ההוא ומפרש הרמז של אותיות ב', י', ח', מן בית, ב' מן בית היא אמא עלאה היינו בינה, י' מן בית, היא חכמה אבא, ת' מן בית תפארת, היינו ז"א, בן הבית שלמעלה היינו בן הבינה, ואתה הוא בצורתו, כי משה הוא מרכבה לתפארת חלגא, (ע"י לעיל תקונא תליסר אות מ"ט) שלבית ההוא לא היה רשות לנביא וחווה להכנס שם אלא ברשות, ואתה נכנסת בלי רשות, כבן המלך שאין שם שער שיהיה סתום לו.

(יד) ולא עוד אלא וכו': ולא עוד אלא ששאר הנביאים, לא היו נכנסים לראות את המלך, אלא בשעות ידועות, דהיינו שעת רצון, כעין

צ בשעתין ידיעאן וביומין ידיעאן כגוונא דאשכחנא באהרן, דהוה עלאה מכלהו, דאתמר ביה, (ט) ואל יבא בכל עת אל הקדש, אלא בזאת יבא אהרן אל הקדש, כ"ש אחרנין. ואנת, בכל שעתא ושעתא, ובכל יומא דאנת בעי, הוית עייל למחזי למלכא.

(טו) ולא עוד, אלא כל נביאיא, הוּוּ ק חזיין נבואה דלהון, באברין דמלכא. כל חד וחד באבר ר ידיעה, ולא יתיר.

(טז) מנהון ברישא דמלכא, מנהון בנימין דרישא, דאינון ככביא ומזלי דלית לון חושבנא. מנהון בעיינין. מנהון באודנין. מנהון באנפין. מנהון בחוטמא. מנהון ש בפומא. מנהון בצואר. מנהון בידיים. מנהון בקומה דאיהו גופא. מנהון בשוקין. מנהון באות ברית. מנהון בלבושין דמלכא. דלא הוה לון רשו לאסתכלא יתיר.

(יז) אבל משה, ת בכל אבר, ובכל אתר א הוה משיג נבואה דיליה. ובכל אבר ואבר איהי הות נחתא לגביה, מה דלא הוה הכי לשאר כל נביאיא. דכל חד סליק לאבר דיליה, דנשמתייה הוה אצילות מההוא אבר, וההוא אבר הוה ליה אבוי.

מסורת הזהר

חלוסי גרסאות

(ט) (ויקרא טז) ז"ח כרד כ' פרשת בהר דף ב' צ נ"א בשעתין ידיען וביומין ידיען (וילנא). ק נ"א בסוגריים משיגין (דפו"י) נ"א בסוגריים מפליגין (טשרדנאוויץ). ר נ"א ידיעא (קושטנדינא). ש נ"א בפימא (מנטובה קושטנדינא). ת ה"ג בטשרדנאוויץ ובמנטובה הגירסא בכל אבר הוה משיג ול"ג ובכל אתר ובוילנא הגירסא בכל אתר ול"ג בכל אבר. א נ"א היה נבואה דיליה משיג (למברג באלבאן) נ"א איהו הות (למברג) נ"א איהי הוה (קושטנדינא).

מעלות הסולם

מאמר לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא

כעין שמצינו באהרן שהיה העליון מכל הנביאים, שנאמר בו, ואל יבא בכל עת אל הקדש אלא בזאת יבא אהרן אל הקדש. דהיינו ביום הכפורים, וכ"ש נביאים אחרים. ואתה בכל שעה ושעה ובכל יום שאתה רוצה היית נכנס לראות את המלך.

(טו) ולא עוד אלא וכר: ולא עוד, אלא שכל הנביאים היו משיגים הנביאה שלהם. באבריים של גוף המלך, דהיינו במדרגות של עולם הבריאה שנקרא גוף, כי עשר הספירות מתחלקות בד' העולמות א"ק ואבי"ע בשם: שורש, נשמה, גוף, לבוש, היכל. ובריאה נקרא גוף, ויצירה לבוש, ועשיה היכל. כל אחד ואחד כאבר ידוע ולא יותד.

(טז) מנהון ברישא דמלכא וכר: מהם שהנבואה שלהם היא בראש המלך היינו כח"ב דראש, שהוא המקום המכוסה בשערות, מהם בשערות הראש, שהם ככבים ומולות, שמתראים (דפו"י דף ל"ב ע"א)

כדמיון של נצוצי אורות טיפין טיפין, שאין להם מספר. מהם בעינים שהן חכמה. מהם באזנים שהן בינה. מהם בפנים, היינו חסד וגבורה דראש שהוא המקום הפנוי משערות, סוד תרין תפוחין קדישין. מהם בחוטם, שהוא תפארת דראש. מהם בפה, שהוא מלכות דראש. מהם בצואר, שהוא כתר דגוף. מהם בידיים, שהם חסד וגבורה. מהם בקומת המלך, שהיא הגוף היינו תפארת. מהם בשוקים, שהם נצח הוד. מהם, באות ברית היינו יסוד. מהם בלבושי המלך, שהם מדרגות עולם היצירה. שלא היה להם רשות להסתכל יותר. (יז) אבל משה בכל וכר: אבל משה בכל אבר, של קומת גוף המלך, שהם כל המדרגות של עולם הבריאה, ובכל מקום היה משיג הנביאה שלו, ובכל אבר ואבר היא היינו הנביאה היתה יורדת אליו. מה שלא היה כך לשאר כל הנביאים, שכל אחד עלה לאבר שלו

מאמר אדנ"י שפתי תפתח

יח) וברתא דמלכא, איהי היכלא דכל אבר ואבר. מצוה דכל אבר ואבר. אדנ"י, איהו כחשבן היכל. ב ובגינהא אתמר, ט) אדנ"י שפתי תפתח. יהו"ה איהו בכל אבר ואבר. אדנ"י היכל ג יהו"ה, בכל אבר ואבר. ואיהי נבואה דכל אבר ואבר. מראה דכל אבר ואבר ד אתקרי. וכל אבר ואבר אית ליה ה ספירה ידיעא, היכלא דכלהו, שכינתא תתאה, אדנ"י. וכמה ממנן ו נטורי תרעין אינון להיכלא, דלא יעלון תמן נביאיא אלא ברשו.

יט) קום רעיא מהימנא, קום אפתח היכלא, דהא כמה מארי דנבואה אינון דפקין לתרעין דהיכלא, ואמרין אדנ"י שפתי תפתח, ז ואיהו סתימא לגבייהו. עד דאנת תיתי תמן, איהי לא אתפתחת.

כ) למלכא, דהוו צריכין ליה עבדוי ואפרכסוי וממנן ושלטני ארעא למחזוי עמיה, כל חד כפום צרכוי, וכל חד כפום שלטנותיה, וכל חד כפום עסקוי. מה עבד מלכא, שוי כלא בידא דמטרוניתא, ואמר, כל מאן דבעי למשאל שאלתוי, ייתי למטרוניתא דאיהי ח בית דילי, בת י היכל דילי. והאי איהו, ט) אל יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כי אם בזאת.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו) (תהלים נ"א) זהר משפטים קמ"א ציון ס' ט' ג) בכל הדפוסים הגידסא ובגין דא ובסוגריים ובגינהא. ג נ"א ל"ג יהו"ה בכל אבר ואבר (ס"א בקושטנדינא). ד נ"א ל"ג אתקרי (מנטובה) נ"א אתקריב (רפ"י). ה נ"א מוסיף בסוגריים אתקרי (רפ"י). ו נ"א נטורי תרעין (מנטובה). ז נ"א ואיהי (מנטובה). ח בכל הדפוסים הגידסא דאיהי בית דילי בית י היכל דילי ובסוגריים בת

מעלות הסולם

מאמר אדנ"י שפתי תפתח

יט) קום רעיא מהימנא וכר: אמר ר' שמעון לרע"מ, קום רועה הנאמן, קום תפתח ההיכל, שהרי כמה בעלי נביאה הם דופקים לשערי ההיכל, ואומרים אדנ"י שפתי תפתח. וההיכל הוא סתום אליהם. ועד שאתה לא תבוא הוא לא נפתח.

כ) למלכא דהוו צריכין וכר: בדומה למלך, שעבדיו ושריו והממונים ושליטי הארץ. היו צריכים להתראות עמו, כל אחד לפי צרכיו, וכל אחד לפי מדרגת שליטתו, וכל אחד לפי עסקיו. מה עשה המלך, שם הכל בידי המלכה, ואמר כל מי שרוצה שהיא לשאל שאלתו, יבוא אל המלכה, שהיא בית שלי, היינו מלכות, בית הוא אותיות בת י, שהיא חכמה, בסוד אבא יסד ברתא, ובסו"ה בחכמה יבנה בית, וזהו שנאמר אל יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כי אם בזאת שהיא מלכות. בההוא

שלו, שנשמת הנביא נאצלת היתה מאתו האבר, ואבר ההוא היה לו אב ושוורש. יח) וברתא דמלכא איהי וכר: ובת המלך היינו מלכות דאצילות, היא היכל הפנימי של כל אבר ואבר, מצוה של כל אבר ואבר, אדנ"י שהוא שם המלכות הוא כמספר היכל. ובשבילה נאמר אדנ"י שפתי תפתח. הו"ה שהוא ז"א דאצילות, הוא האור הפנימי שבכל אבר ואבר, אדנ"י היינו מלכות היא היכל הו"ה שהוא ז"א בכל אבר ואבר והיא היינו מלכות היא הנביאה של כל אבר ואבר, ונקראת מראה של כל אבר ואבר, כי כל האורות המגולים בה הם מאירים. וכל אבר ואבר יש לו שם של ספירה ידועה המקבלת מן הבחינה שכנגדה באצילות. ההיכל של כלם, הוא השכינה התחתונה, היינו מלכות, שנקראת אדנ"י. וכמה ממונים הם שומרי שעדי ההיכל, שהנביאים לא יכנסו שם אלא ברשות. (רפ"י דף ל"ב ע"א)

(כא) בההוא זמנא דפקין כלהו ט לפתחא, דתמן סגרין דסגיר, ותמן פתחון דפתח. מיד ייתי רעיא . מהימנא, ויימא אדני שפתי תפתח.

(כב) קמ"ץ פת"ח. דא סגיר, ודא פתח. תרין תרעין, שערי צדק. עלייהו אתמר, (צ) פתחו לי שערי צדק.

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

(צ) (תחלים קי"ח) זהר בראשית א' שליט ציון ג'. ס ג"א בסוגריים לתרעא (דפו"י). י ג"א בסוגריים שפון (דפו"י) ג"א בסוגריים שב"א (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר אדני שפתי תפתח

בנקודת שבא, ונקראים שערי צדק. היינו מלכות שנקראת צדק. עליהם נאמר פתחו לי שערי צדק.

פירוש. התקונים מבאר סדר פתיחת השערים של המלכות שהיא הפה. והשפתים הן השערים, דוגמת הכסות שעל העינים שהן העפעפים. (עי' באדרא רבא מאמר עינין ומרומזים בב' נקודות של השבא שנקודה העליונה של השבא ה"ס כתר חכמה. ובינה תו"מ הם הנקודה התחתונה של השבא. וזה מודה על קומת המלכות לפני הווג, שב' הנקודות עומדות בקו אחד זו למעלה מזו. בסוד הקטנות בסו"ה באש ה' נשפט, בא"ש היא אותיות שבא (עי' לעיל בהקדמת תקוני הזהר אות ק"א) וז"ס השבא של שפתי. וקמץ פתח של שפתי רומזים על המוחין דגדלות. קמץ פירושו קמיצו של האורות, שזה מורה על בחינת כתר, דהיינו ע"ס דראש, ובהיות המסך בבחינת זווג דהכאה שהוא התנגדות להתלבשות האורות בתוך הכלים. לכן נקרא קמץ. והפוכו הוא בחינת הפתח כי הוא מורה על בחינת התלבשות האור בתוך הכלים, דהיינו לאחר היווג דהכאה בפה, שהיא הכאת שפה עליונה על השפה התחתונה במלכות דראש, שבכח אור החוזר זעולה מן הווג מתפשטת המלכות ממעלה למטה לעשר ספירות דגוף ואז נפתחו האורות ומאירים בהרוחה בתוך הכלים, וזה אמרו קמץ פתח דא סגיר היינו הקמץ בסוד המסך של התנגדות להתלבשות ודא פתח הפותח עם האו"ח העולה ממסח למעלה ומלביש את אור הישר ומתפשט גם ממעלה למטה בסוד פתח דבריק יאיר. והי"ס שערי צדק וכר' היינו מלכות.

מלגאו

(כא) בההוא זמנא דפקין וכר': בעת ההיא כלם דוסקים אל הפתח ששם סגרין הסוגר, ושם פתחון הפותח, מיד בא הרועה הנאמן, ואמר אדני שפתי תפתח.

אין לתמוה ולשאל כי כאן כתוב שב' הממונים סגרין ופתחון, הם בפה וה"ס השפתים. ולעיל (באות ה') כתוב שהם בפתחו דעינין, ואז הרי הם בסוד העפעפים הסוגרים ופותחים את העינים. והענין הוא, כי ז"ס עליות המלכות של ראש שה"ס פה, המסיימת את אורות דראש, לנקבי עינים, שעינים ה"ס חכמה, ונקבי עינים ה"ס ג"ר רבינה, ועיי עליית המלכות שה"ס פה לנקבי עינים נעשה הסיום במקום העינים, והמלכות נקראת בשם פתח עינים, ועינים ה"ס חכמה, ונוהג בהם סתימת עינים ופתיחתן שבעת שליטת השמאל הן נסגרות ועיי תקון קו האמצעי הן נפתחות. ובעת שמדברים מן הארת החכמה שה"ס עינים, נקראים השומרים שלה בשם עפעפים, ובעת שמדברים מן המלכות שהיא פתח העינים נקראים אותם השומרים בשם שפתים. (עי' בהקדמת ספר הזהר אות ו' במאמר מי ברא אלה) שאו מרום עיניכם, לאן אתר. לאתר דכל עינין תליאן ליה, ומאן איחו פתח עינים, היינו מלכות, עש"ה.

ויש לדעת, מה שאנו אומרים מסכים וממונים באצילות, הם רק בבחינות שורשים המפעילים כזה בעולמות התחתונים, אבל באצילות אין מסך כלל, וכל זה אמור רק לשורש בלבד.

(כב) קמץ פתח דא וכר': הנקודות קמץ ופתח, זה היינו הקמץ, סוגר. וזה היינו הפתח פותח שני השערים, שה"ס השפתים, המרומזים (דפו"י דף ל"ב ע"א)

(כג) מלגאו כ סגולתא, סגול איהו בעלה. ואיהי ל סגולתא, עטרה על רישיה.

(כד) חלים, עליה אתמר, (ק) אבא במ אודה יה. אבויא : מ איהו * עשר, דאיהי נקודת חלים, וביה אודה יה, נ דאיהו כתר על כלהו.
 (כה) ס זה : דא צרי, ואינון תרי סמכי קשוט. (ו) צדיקים יבאו בו, דא צדיק, דאיהו אות ברית, ע בתרוייהו. איהו חירק תחות צרי. ואיהו שורק קשורא דתרוייהו, פ שורק באת ו קשורא דדכר ונוקבא.
 (כו) ז ובגין דא (ש) אודך כי עניתני ותהי לי לישועה ק דשכינתא. ו דאיהו

חלופי גרסאות

(פ) (שם) ש. (ר) (תהלים קי"ח) זור בשלח פ"ב כ ה"ג בפנטובה ובכל הדפוסים הגירסא איהי סגולתא. ל ג"א ל"ג סגולתא (מנטובה) ג"א איהי (טשערנאוויץ). מ ג"א איהי (בראדי). ס ג"א יה ול"ג זה (טשערנאוויץ) ובהגהות הגר"א אולי צ"ל זה השער. ע ג"א ל"ג בתרוייהו איהו חירק תחות צרי (וילנא). פ ג"א ל"ג שורק באת ו קשורא דדכר ונוקבא (וילנא). צ ג"א ל"ג ובגין דא (פנטובה). ק ה"ג בפנטובה ובכל הדפוסים הגירסא דא שכינתא ול"ג דשכינתא. ר ג"א דאיהי (מנטובה) קושטנדינא וילנא).

מסורת הזהר

מעלות הסולם

סאמר אדניי שפתי תפתח

במספר עשר, שהוא נקודת חלם, דהיינו י שהיא נקודה. ובו אודה יה, שהוא כתר על כלם.

(כה) זה דא צרי וכר : זה מפסוק זה השער לה צדיקים יבאו בו, היינו צרי, כי זה בגימטריא י"ב כמספר צרי במ"ק, וצרי הוא בינה, והם היינו ב' הנקודות שמתחת צדיק של צרי, הם שני סומכי אמת, היינו נצח הוד, כי בינה מתפשטת עד הוד. (ע"י רע"ה פנחס אות קצ"ה) צדיקים יבאו בו, זה צדיק שהוא אות ברית היינו יסוד, בשניהם, כי יסוד הוא קו האמצעי המכריע בין נצח הוד וכולל שניהם. הוא החירק תחת צרי היינו תחת ר' של צרי. והוא שורק כי יסוד הוא נקודת שורק של ו' ונקודה. קשר של שניהם, המקשר של נצח הוד, שורק באת ו דהיינו מלאפוס ו' ונקודה, הוא קשר של דכר ונוקבא שהם זו"ן, כי נצח הוד הם זו"ן בסוד איהו בנצח ואיהי בהוד ויסוד שהוא מלאפוס ו' ונקודה מקשר אותם וכולל משניהם כי ו' רומזת לז"א והנקודה רומזת למלכות.

(כו) ובגין דא אודך וגר : ומשום זה נאמר, אודך כי עניתני ותהי לי לישועה, כי השכינה היינו המלכות שהיא מבחינת הצדיק דהיינו עטרת היסוד, נעשית שורק אל בעלה קשר

(כג) מלגאו סגולתא סגול וכר : מבפנים המלכות שמתוקנת בסוד סגולתא דטעמים, הוא בעלה ז"א בסוד סגול דנקודות. והיא היינו המלכות, היא סגולתא עטרה על ראשו. פירוש. המלכות מבחינת עצמותה אינה ראיה לקבל אור העליון מחמת הצמצום שעליה, אלא אחר שהיא עולה ונכללת בבינה נעשתה ראיה לקבל את המוחין העליונים כמו בינה, והנה אע"פ שלעת גדלות חזרת המלכות למקומה, הנה זה אמור בישסרית ולא באריא עלאין, שבהם נשארת המלכות קבועה במקום הבינה ונעשתה למלכות דאריא עלאין, ונדע שמלכות דעליון היא כתר לתחתון, נמצא שמלכות נעשתה כתר לישסרית, ובעת שז"א עולה לישסרית נמצאת המלכות לכתר שלו בסריה אשת חיל עטרת בעלה. וזה אמרו מלגאו סגולתא מבפנים המלכות שנעשתה בסוד סגולתא דטעמים סגול איהו בעלה היינו ז"א העולה אליה, ומקבל על ידה מוחין חביד שה"ס סגול, ואיהי היינו המלכות עטרה על רישיה בסוד גלגלת שהיא כתר מקיף על המוחין בסוד אשת חיל עטרת בעלה, ולכן מלגאו סגולתא סגול וכר. כעין המוחין שהם בפנים הגלגולת.

(כד) חלם עליה אתמר וכר : על נקודת תולם נאמר, אבא במ אודה יה. אבוא עם ו' הוא (רפויי דף ל"ב ע"א) דף ל"ב ע"ב)

מסטרא דצדיק, שורק לגבי בעלה, קשורא דיליה, ש ואיהי חר"ק תחות צר"י. תרי סמכי קשוט. ת ואיהו סגול תחות תרין דרועין. א ואיהו חל"ם לעילא בכתר. (כו) ובגין דא, ה) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. כלהו אמרין,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ת) (תהלים ק"ח) זהר בראשית א' קיב ציון א' ת נ"א ואיהי (מנטובה). א נ"א ואיהי (מנטובה) וילנא קושטנדינא.)

מעלות הסולם

מאמר אנ"י שפתי תפתח

שכינתא מסטרא דצדיק, היא משלמת ארות בעשר ספירות, ומלכות שלו נגזרה בנקבי עינים דעתיק. ומעתיק וא"א נחתמו כל פרצופי אצילות. וכלם נחלקים בעצמם לבי' חצאים. ג"ע ונקבי עינים, למדרגה בפני עצמם. ואח"פ למדרגה בפני עצמם, וכן בינה דא"א נחלקה לבי' פרצופים, ג"ע ונקבי עינים שלה, נתקנו לאר"א עלאין, ואח"פ שלה לישסו"ת, ונמצא ה"ת בנקבי עינים דאר"א עלאין, ויה"ו בחוסר ה"ת בישסו"ת. והם חסרי מלכות, כי מלכות שלהם נשארה באר"א עלאין, ועטרת היסוד משלימם. ע"ד הנזכר בעתיק וא"א, שה"ס השורש וכתר של אצילות. וכן בזו"ן נתקנו ג"ע ונקבי עינים שלהם לזו"ן הגדולים שהם בחינות ישראל ולאה, ואח"פ בזו"ן הקטנים, שהם בחינות יעקב ורחל, ומלכות נשארה בנקבי עינים דזו"ן הגדולים, וזו"ן הקטנים אין להם אלא ט"ס ראשונות בחוסר מלכות, ועטרת היסוד משלימם במקום המלכות.

ולפיכך נתקנו כל הפרצופים, שמחציתם העליונה היא בחסדים מכוסים מחכמה, כמו פרצוף עתיק, כי ה' התחתונה אינה יורדת מנקבי עינים שלהם, אפילו בעת הגדלות, שמחזירים אליהם את אח"פ שלהם, ועכ"ז אינם ממשיכים ג"ר דאורות, מטעם ה"ת הגנוזה בהם, שעליה הוא צמצום וא"א שלא לקבל חכמה. אלא מחציתם התחתונה של כל הפרצופים, ממשכת לעת גדלות ג"ר דאורות בסוד א' שיוצאת מאויר שלהם, ותזוירים להיות אור, דהיינו חכמה וג"ר.

וז"ס ב' הכתדים, הנזכרים כאן, אחד סגולתא דטעמים ואחד חולם דנקודות, כי סגולתא היא המלכות העומדת בנקבי עינים דאר"א עלאין, שנשארת קבועה שם בסוד אירא דכיא, ואינה יוצאת משם לעולם עד גמר התקון, ונודע שמלכות דעלין היא כתר לתחתון

היינו קשר שלו, כי אין שלמות ואחדות בספירותיו של ז"א אלא עם המלכות, וזולתה נחשבים כלם לפרורים, (ע"י רע"מ פנחס אות תר"ג בסוד אחד א"ח ד') והוא חרק שה"ס קו האמצעי תחת ב' נקודות של צרי, שהן ימין ושמאל דבינה. והם שני סמכי אמת, שהם נצח הוד, כי בינה עד הוד מתפשטת. והיא סגול, כשהיא עולה לתפארת, ומכריעה תחת שתי הזרועות, שהן חסד וגבורה. והיא חלם למעלה בכתר.

(כו) ובגין דא אבן וכר': ומשום זה נאמר, אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, וכלם אומרים, מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו. בעת שהיא ראש פנה היא נקראת ראש, ועליה נאמר ראשך עליך ככרמל. ביאור המאמר, סוד טעמים, ונקודות, ואותיות. הוא ג' מדרגות אר"א עלאין, וישסו"ת וזו"ן. אר"א עלאין הם טעמים. וישסו"ת הם נקודות. וז"א ומלכות ה"ס אותיות, ואותיות ה"ס ו"ק בלי ג"ר, וכשמשיגות הנקודות שה"ס האורות דישסו"ת יש להן ג"ר דנשמה. וכשמשיגות הטעמים שה"ס האורות דאר"א עלאין, יש להן ג"ר דחיה.

וענין התחלקות הטעמים והנקודות, לאר"א עלאין וישסו"ת, נעשה בתקון האצילות בצמצום ב', שהוא שתוף מדת הרחמים בדין, כנודע שעתיק נתקן בצמצום ב', דהיינו שהעלה את ה' התחתונה שלו שה"ס מדת הדין, לנקבי עינים שלו, בכדי להאציל את פרצוף א"א, ולכן נחלק הכתר לשנים, שגלגלתא עינים ונקבי עינים, נשארו בנקבא דעתיק, ומחצית הכתר התחתונה, שהיא און חוטם פה, נתקנו לפרצוף א"א, ונבחן שה' התחתונה משמשת בנקבי עינים דעתיק, ויה"ו באח"פ, היינו בא"א, וה"ת דהוי"ה חסרה בא"א, ואין בא"א אלא ט"ס ראשונות, בחוסר מלכות, ודק עטרת היסוד, שהוא מה שנאמר כאן (באות כ"ו) (דפו"י דף ל"ב ע"ב)

(א) מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו. בזמנא ב דאיהו לראש פנה, אתקריאת רישא, ועלה אתמר, ג ראשך עליך ככרמל.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (שם). ב (שה"ש) הקסה"ו אות רל"ו.

ב ג"א דאיהי (מנטוכה בראדי קושטנדינא).

מעלות הסולם

מאמר אדניי שפתי תפתח

בראש, ה"ס חולם שעומד על האותיות למעלה. שזה מורה שהנקודה הרומזת אל האור המתלבש בתוך הכלי ומנענע ומחיה אותו. עוד לא התפשט לתוך הגוף ממעלה למטה. ובי נקודות של צרי מורות שקו ימין שהוא כתר חכמה. וקו שמאל שהוא אח"פ בינה ות"ם. עומדים זה כנגד זה בקומה שוה. דהיינו אחר שחזרו מנפילתם ועלו בחזרה אל הבינה. ואו זרין העולים עמהם, ז"א לוקח את אורות הימין מבינה, ומלכות את אורות השמאל בסוד איחו בנצח שהוא קו הימין. ואיחי בחדוד שהוא קו השמאל. לכן זח מפסוק זה השער לה' דא צרי שהוא נקודת הבינה. המאירה אל זרין, ואינון תרי סמכי קשוט כי בינח מתפשטת עד הוד, וז"א יונק מימין שהוא נצח. ומלכות משמאל שהוא הוד. צדיקים יבאו בו דא צדיק וכו' איחו חירק תחות צרי, כי כל זמן שז"א קבל החסדים דימין דבינה בלי חכמה, ומלכות קבלה החכמה דשמאל דבינה בלי חסדים היו במחלוקת, כי קו ימין המחזיק בחסדים, רוצה לבטל את אור החכמה שבקו שמאל, ולהשליט את אור החסדים לבדו. וקו שמאל המחזיק באור החכמה, רוצה לבטל את אור החסדים שבקו ימין ולהשליט את אור החכמה לבדו. ומסבת המחלוקת הוה שניהם אינם מאירים כי אור החסדים שבקו ימין, חסר מאור החכמה והוא כגוף בלי ראש. ואור החכמה שבקו שמאל הוא חשך לגמרי. מפני שאין אור החכמה יכול להאיר בלי חסדים. ואין תקון למחלוקת זו אלא ע"י הווג שנעשה על המסך דחירק שה"ס הקו האמצעי. הנתקן מן המדרגה התחתונה שעלתה אל המדרגה העליונה, שבבינה הוא המסך של זרין, ובזרין הוא המסך מנשמת הצדיקים העולה עם אח"פ דזרין בעת שחוזרים למדרגתם. וזה אמרו דא אות ברית בתרווייהו היינו יסוד קו האמצעי של נצח הוד המכריע בין שניהם. איחו חירק תחות צרי המכריע בין ב' הקוים ימין ושמאל המרומזים בשתי הנקודות של צרי ואיהו

לתחתון, נמצא שמלכות נעשתה כתר אל ישסו"ת, הרי שבעת שז"א עולה לישסו"ת, לקבל ג"ד נמצאת המלכות בבחינת כתר שלו. בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה, (כנ"ל אות כ"ג) וכן ישסו"ת עצמם נחלקים לג"ר וז"ת, שג"ר שלהם הם אר"א עלאין דישסו"ת, וז"ת שלהם ישסו"ת דישסו"ת, ומלכות דאר"א עלאין דישסו"ת ה"ס החולם.

וזה אמרו (באות כ"ד) חולם עליה אתמר אבא כם אודה י"ה וכו', שבסבת עליה מלכות דישסו"ת לבינה דישסו"ת, נתקן נקודת החולם בישסו"ת, בסוד אבא כם שה"ס שם מ"ב ברישא (ע"י לעיל תקונא רביעאה) אודה י"ה שה"ס הכלים ג"ע ונקבי עינים שהם ג"ר דבינה באורות דנפש רוח, מטעם ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות, שבאורות, התחתונים נכנסים תחלה, ובכלים העליונים גדלים תחלה, וכשאין רק ב' כלים, אין התלבשות רק לב' אורות, ולכן נתלבשו ב' האורות התחתונים נפש רוח, בב' הכלים העליונים שהם י"ה, ונתקן הראש דישסו"ת, דאיהו נקודת חולם וכו' דאיהו כתר על פלחו, כי כל ראש נקרא בשם כתר.

וזה אמרו (באות כ"ה) זה דא צרי אחר שביאר את ד' הנקודות: שבא קמץ פתח חולם, בסוד הפסוקים אדני שפתי תפתח, ופתחו לי שערי צדק, ששבא ה"ס ב' הנקודות ג"ע ואח"ס, אשר לא בעת הווג, הם זו למעלה מזו, וקמץ פתח, ה"ס ב' הבחינות שיש בעת הווג שבפה, שה"ס ב' השפתיים, שקמץ ה"ס סגרו"ן, בבחינת התנגדות להתלבשות האורות בתוך הכלים. ופתח, ה"ס פתחו"ן, בסוד התלבשות האורות בכלים, שלאחר הווג בסוד הכאת שפה על שפה כפה שבראש, יוצא אור חוזר במלכות של ראש ממטה למעלה, ומלביש את האורות דראש, שבכח אר"ח הוה מתפשטת המלכות ממעלה למטה, והאורות נפתחים ומאירים בהרוחה תוך הכלים. בסו"ה פתחו לי וגו' שהוא נקודת פתח, וכל הבחינות אלו הנהוגות (דפו"י דף ל"ב ע"ב)

(כח) כד סליקת לגבי מלכא, כמה מלאכין, וכמה נשמתין סלקין עמה,
 ג דאינון נימין דילה, דתליין מינה כענבין באתכלא.
 (כט) וכמה מלאכין ד נשמתין נהרין קדמאה, דאתקריאו עיני ה'. ועלייהו
 אתמר, ג) כי עיניו על דרכי איש. וכמה פקודין סלקין קדמאה, דאתקריאת
 בכלהו ד) מצות ה' ברה מאירת עינים.
 (ל) וכמה מלאכין סלקין עמה, דאתקריאו אזני ה', דממנן על קלין דצלותין,
 ועל שיחת בני האדם, למשמע צלותין.
 (לא) וכמה מלאכין סלקין עמה, דאתקריאו פני ה'. דאתמר בהון ה) ודמות
 פניהם פני אדם וגו'. נהרין בכמה גוונין.

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (איוב ל"ב) זהר משפטים קלו ציון ש'. ד) (תהלים י"ט) זהר תרומה קפ"ו ציון ב'. ה) (יחזקאל
 ג נ"א דאיהו ולי"ג דאינון (דפו"י). ד נ"א נשמתין
 (גרדאדי).

מעלות הסולם

מאמר אדנ"י שפתי תפתח

ומשיגים ג"ד דחיה. ואיהו חולם לטילא
 בכתר, בעת שמשיגים ג"ד דיחידה.
 וזה אמרו (באות כ"ו) ובגין דא אבן
 מאסו הכונים היתה לראש סנה שעיי
 שהעלו אותה הבונים לבינה, נעשתה לראש
 סנה כלהו אמרין מאת ה' וגו' ווכו אל
 המוחין דפנים ועלה אתמר ראשך עליך
 כפרמל היינו כר מלא מכל טוב הן מחכמה
 והן מחסדים.

(כח) כד סליקת לגבי וכר: כשחיא עולה,
 היינו החלכות, אל המלך, היינו ז"א, כמה
 מלאכים, וכמה נשמות עולים עמה, שהם
 שעדותיה, בסו"ת ודלת ראשך כארגמן,
 התלויים בה, כענבים באשכול, ונאחזים בספירת
 כתר.

(כט) וכמה מלאכין ונשמתין וכר: וכמה
 מלאכים ונשמות מאירים לפניו, הנקראים עיני
 ה'. ועליהם נאמר, כי עיניו על דרכי איש.
 וכמה מצוות עולים לפניו, שנקראת בכללות
 כלם, מצות ה' ברה מאירת עינים.

(ל) וכמה מלאכין סלקין וכר: וכמה
 מלאכים עולים עמה, שנקראים אזני ה' שהם
 בסוד ספירת בינה הנקראת און. שהם ממונים
 על קולות התפלה, ועל שיחות בני אדם.
 לשמוע ולקבל התפלות.

(לא) וכמה מלאכין סלקין וכר: וכמה
 מלאכים עולים עמה, שנקראים פני ה' היינו
 חסד וגבורה דראש, שה"ס תרין תפוחין קדישין.
 (דפו"י דף ל"ב ע"ב)

זאיהו שורק קשורא דתרווייתו שמצר אחד
 ממעט המסך הזה את ג"ד דקו שמאל, ומצד
 ב' הוא מרבה את אור החסדים, ובב' אלו הוא
 מכריח את הקו השמאלי להתייחד עם הקו
 הימני, ובזה נמצא אור ר"ק דחכמה דשמאל,
 מתלבש בחסדים שבקו ימין, וכן אור החסדים
 שבקו ימין מתייחד עם החכמה שבקו שמאל,
 ומתקשרים ב' הקוים ונכללים זה מזה ושניהם
 מאירים, כי אחד משלים את השני.

ובזה נתבאר ב' הנקודות: חירק, ושורוק
 שהוא מלאפום ר' ונקודה, אשר חירק ה"ס
 המסך הנכלל בקו ימין שהוא נצח, ושורוק של
 ר' ונקודה הוא יסוד, ושורוק של ג' נקודות
 ה"ס הוד שהוא קו שמאל, ומרמו שב' הנקודות,
 כתר חכמה, שהם נקודה א' ובינה תו"מ נקודה
 ב', הן זו על זו כמבואר אצל נקודת שבא,
 ונקודה השלישית של השורוק רומזת על
 המדרגה התחתונה הנכללת בהמדרגה העליונה
 בעת שאינה מכריעה בין ב' הנקודות העליונות
 ולכן הן כלן ג' נקודות זו תחת זו.

וזה אמרו (באות כ"ו) ובגין דא אודך כי
 עניתני ויהי לי לישועה, והיינו השגת אור
 הג"ר, ויש ג' מיני ג"ד: ג"ר דנשמה, וג"ר
 דחיה, וג"ר דיחידה, וכלם בישסו"ת שה"ס
 הנקודות. דשכינתא מסטרא דצריק דהיינו
 עטרת היסוד שורק לגבי בעלה וכר בעת
 שמקבל ע"י המסך שלה ג"ד דנשמה, ואיהו
 סגול תחות תרין דרועין בעת שעולה עמה

תקונא תמני סרי

שלט

- (ב) וכמה מלאכין סלקין עמה, דאתקריאו רוחין ואשין. דאתמר בהון
(ו) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט. ה דממנן ו על ריחא ותננא דקרבינן.
ואינון מארי דחוטמא.
(ג) וכמה מארי דקלין ודבורין דפומא סלקין עמה. דאתמר ו בהון,
(ז) כי עוף השמים יוליד את הקול ובעל כנפים יגיד דבר.
(ד) וכמה מארי ^ח דצוארי סלקין עמה, דתמן קנה ושט, דממנן על קרבינן
^ט וצלותין. דאתמר בהון, (ח) את קרביני לחמי לאשי, ואלין אתקריאו אשי"ם.
(ה) וכמה מלאכין סלקין עמה, דאתקריאו מארי דידין. דאתמר בהון,
(ט) וידי אדם מתחת כנפיהם. וכמה מארי דגופא סלקין עמה, דאתמר
בהון (י) וגויתו כתרשיש. וכמה מארי דברית סלקין עמה, דאתמר בהון (י) כמראה
הקשת ואינון מארי י דאותות. וכמה מארי דרגלין סלקין עמה. דאתמר בהון
(י) ורגליהם רגל ישרה.
(לו) וכד איהו כ בהיכלהא, כלהו נביאיא סלקין תמן, ודפקין לתרעא ואמרין

חלופי גרסאות

ה נ"א בסוגריים אינון (דפו"י). ו נ"א דממנאן
(מנטובה). ז נ"א בהו (בניהו). ח נ"א דצואר
(וילנא). ט נ"א בסוגריים דצלותין (דפו"י). י נ"א
דאתון ול"ג דאותות (מנטובה). כ נ"א בהיכלא
(וילנא).

מסורת הזהר

(ו) (תהלים ק"ד) זהר שמות מ"ס ציון ה'. (ז) (קהלת
יוד) זהר בראשית א' שט"ו ציון ב'. (ח) (במדבר
כ"ח) זהר ויצא קמ"ב ציון א'. (ט) (יחזקאל א')
זהר יתרו ל"ג ציון כ'. (י) (דניאל יוד) זהר תרומה
ע"ח ציון ז'. (כ) (יחזקאל א') לעיל בהקדמה אות
קטב ציון ט'. (ל) (יחזקאל א') ז"ח כרך כ' יתרו
ק"י ציון ד'.

מעלות הסולם

מאמר אדניי שפתי תפתח

שנאמר בהם, ודמות פניהם פני אדם וגו'.
ומאירים בכמה גוונים, שהם לבן ואדום.
(ב) וכמה מלאכין סלקין וכר: וכמה
מלאכים עולים עמה, שנקראים רוחות ואשות,
הכלולים מימין ושמאל, שנאמר בהם עושה
מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט, שממונים
על ריח ועשן של הקרבנות, והם נקראים
בעלי החוטם, היינו ספירת תפארת דראש.
(ג) וכמה מארי דקלין וכר: וכמה
מלאכים, בעלי הקולות והדבורים של הפה,
שה"ס מלכות דראש, וכוללת נצח הוד יסוד,
שהם השפתים והלשון. עולים עמה, שנאמר
בהם, כי עוף השמים יוליד את הקול ובעל
כנפים יגיד דבר.
(ד) וכמה מארי דצוארי וכר: וכמה
מלאכים בעלי הצואר שהוא כתר הגוף, עולים
עמה, ששם בצואר יש קנה וושט, שדרך הקנה
יוצא קול התפלה, ודרך הושט בולע האוכל,
(ע"י רע"מ פנחס אות תל"ט) ושט דבלע מיכלא
(דפו"י דף ל"ב ע"ב)

ומתחן עאל לכלהו שייפין דאיהי בדרגא
דאש"ס. שממונים על הקרבנות והתפלות,
שנאמר בהם את קרביני לחמי לאשי, ואלו
המלאכים נקראים אשים.
(ה) וכמה מלאכין סלקין וכר: וכמה
מלאכים עולים עמה, שנקראים בעלי הידים
היינו חסד וגבורה, שנאמר בהם וידי אדם
מתחת כנפיהם. וכמה מלאכים שנקראים בעלי
הגוף היינו תפארת, עולים עמה, שנאמר בהם,
וגויתו כתרשיש. וכמה מלאכים שנקראים בעלי
הברית היינו יסוד, עולים עמה, שנאמר בהם
כמראה הקשת, והם בעלי האותות, בסוד אות
ברית קודש. וכמה מלאכים שנקראים בעלי
הרגלים היינו נצח הוד, עולים עמה, שנאמר
בהם ורגליהם רגל ישרה.
(ו) וכד איהו בהיכלאה וכר: וכאשר
המלך שהוא ז"א הוא בהיכלו, היינו מלכות,
דהיינו בעת היחוד, כל הנביאים עולים שם,
ודופקים בשער ההיכל, ואומרים אדני שפתי
תפתח

ח) אדני שפתי תפתח. תלת קדמאין דצלותא, אינון מסדרין ל שאלתין על נפשא, לאעלא בהון קדם עלת העלות, דתמן חיי נפשא. אמצעיות, ממנן על שאלתין למשאל בעותהון על צרכי גופא. תלת בתראין, מקבלין תיובתא דכל שאלתין מן מלכא.

יז) ולעילא מכלהו יד כותבת. ולתתא מכלהו יד חותמת. הה"ד נ) ביד כל אדם יחתום. יד כותבת אורייתא דבכתב, ח) דאיהי לימינא. יד חותמת, אורייתא דבע"פ, דאיהי לשמאלא.

יח) אורייתא דבכתב דאיהי לימינא, עליה אתמר ס) ובני ישראל יוצאים ביד רמה. ודא עמודא דאמצעיתא, דאיהו אורייתא דאתיהיב מימינא, דתמן חכמה.

לט) אורייתא דבעל פה, א) דתמן שכינתא תתאה פה אתקריאת מסטרא

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

ל נ"א שבחין לאעלא ול"ג שאלתין על נפשא (הגהות הגר"א). מ נ"א דאיהו (למברג שטרנאוויץ). א נ"א ל"ג דתמן (מנטובה).

מ) (תהלים נ"א) לעיל אות י"ח. נ) (איוב ל"ז) זהר פרשת לך כ"ג ציון א'. ת"ו תקון ה' בהשטמות. ס) (שמות י"ד) ז"ח כרך כ' פרשת תשא דף ז' ציון ס'.

מעלות הסולם

מאמר אדני"י שפתי תפתח

ש"ה"ס תיובתא דכל שאלתין מן מלכא. (ע"י זהר תרומה אות מ"ה).

יז) ולעילא מכלהו יד וכ"י: ולמעלה מכל ספירות ז"א, יד כותבת היינו בינה. ולמטה מכלם יד חותמת היינו מלכות. ז"ש ביד כל אדם יחתום. יד כותבת תורה שבכתב, שהיא לימין. (כמו שיתבאר להלן) יד חותמת, תורה שבעל פה, שהיא לשמאל.

יח) אורייתא דבכתב דאיתי וכ"י: תורה שבכתב, שהיא לימין, עליה נאמר ובני ישראל יוצאים ביד רמה. וזה עמוד האמצעי היינו ז"א שהוא תורה שניתנה מימין, כמ"ש מימינו אש דת למו, ששם חכמה. היינו המוחין דאור"א עלאין, שה"ס חכמה דימין.

לט) אורייתא דבעל פה וכ"י: תורה שבעל פה, ששם השכינה התחתונה היינו מלכות, נקראת פה מבחינת הצדיק היינו יסוד, ומלכות היא עטרה שלו. (ע"י לעיל אות כ"ז במעלות הסלס ד"ה וענין). שלכן פ"ה עולה לחשבון מיל"ה היינו יסוד, הנקרא כל פה. ומשום זה נאמר, ביד כל אדם יחתום. והיא לשמאל, ששם היא אמא העליונה. היינו בינה, שמאירה בל"ב נתיבות החכמה שהם מוחין

תפתח, ומתפללים תפלת שמ"ע. שלש ראשונות של תפלת שמ"ע, עד האל הקדוש, הם מסדרים בקשתם על הנפש. היינו על הארות ג"ר, להכנס בהם היינו בתפלותיהם, לפני עלת העלות. שמשם מחשיכים חיות הנפש. שה"ס הארת ג"ר. י"ב ברכות אמצעיות שבשמ"ע מן אתה חונן עד רצה, ממונים, כלומר שהן מתוקנות על התפלות, לבקש בתפלתיהם על צרכי הגוף, היינו הארות ו"ק. בשלש אחרונות, מן רצה עד שים שלום, מקבלים תשובה מן המלך על כל השאלות. הן על הארות ג"ר, והן על הארות ו"ק.

פירוש, בכל זווג שלם נוהג ג' בחינות: נשיקין, וחבוק, וזווג היסודות. וכנגדן הן ג' חלקים שבתפלת שמונה עשרה: ג' ברכות ראשונות וי"ב ברכות אמצעיות, וג' ברכות אחרונות. ג' ברכות ראשונות הן בסוד הנשיקין, הנוהג בג"ר שנקרא זווג רוחני, לכן אומר שבתן מסדרין שאלתין על נפשא. וי"ב אמצעיות הן בסוד חיבוק הנוהג בו"ק, שנקראים גופא, ולכן אומר אמצעיות ממונן על שאלתין וכ"י למשאל צרכי גופא. וג' ברכות אחרונות הן בסוד זווג היסודות הנוהג בסיום נהי"י, (דפרי"י דף ל"ב ע"ב)

דצדיק דהכי סליק פיה לחושבן מיליה, דאיהו כל ב פה. ובגין דא, ט) ביד כל אדם יחתום. ואיהי לשמאלא, דתמן איהי אימא עלאה, דאתמר בה חתמנו

מסורת הוהר

(ט) (איוב ל"ז) לעיל אות ג'.

חלוסי גרסאות

ב ג"א ל"ג טה (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר אדג"י שפתי תפתח

זעין סתירה כי כאן (אות ל"ז) כתוב ולעילא מכלחו יד כותבת ולתתא מכלחו יד חותמת, שמפורש, שיד כותבת היא בינה ה' עליונה שהיא למעלה מכל ספירות ז"א, ויד חותמת היא מלכות ה' תתאה, שהיא למטה מכל ספירות ז"א, ולהלן (בתקונא חמשין וחמש דפ"ו דף פט) כתוב יד כותב ויד חותם ה' תתאה כותב, ה' עלאה חותם, הרי כי כתיבה היא במלכות, וחתומה היא בבינה, ובמפורש לעיל יש להבין שענין כתיבה וחתומה נהוג הן בבינה והן במלכות, כי בזה שבינה קיבלה בתוכה את המלכות, בסוד צמצום ב', וז"ת של הבינה ירדו ונתלכשו בתוך המדרגה שמתחתיה בעת הקטנות, הרי בזה הוכן הקשר והאפשרות אשר ז"וין שהם מתחת הבינה יכולים להעלות ולהלביש את הבינה ולגלות אורותיה, כי העליון היורד לתחתון נעשה כמוהו, וכן בעת העליה בגדלות, התחתון עולה לעליון ונעשה כמוהו, ואז ז"וין מקבלים כל האורות והמוחין של הבינה, וזהו ענין כתיבה וחתומה שבבינה, והוא דוגמת החכם הרוצה לגלות חכמתו ומחשבותיו, כותבם בספר, ומלבישם בצירופים של מלים, וקוראים את ספרו מגלים את החכמה שהלביש אותו החכם בתוך הכתב, וז"ס תורה שבכתב שהחכמה נעלמת ומלוכשת בתוך הכתב, וצריכים לפענח ולגלות אותה, וזוהי בחינת כתיבה של הבינה היינו התלכשות ז"ת שלה, בז"וין בעת הקטנות, ובחינת חתימה היא ניכרת לעת גדלות, אחר ירידת מלכות למקומה ועליית ז"וין לבינה, וכל אורות הבינה נחתמים בז"וין, כדרך חותם ונחתם שכל מה שכתוב בחותם עובר אל הנחתם הימנו, נמצא שבחינת כתיבה נהוג בבינה בומן הירידה שהוא קטנות, ובחינת חתימה נהוג לעת עלייתה עם ז"וין שהוא גדלות.

וכן נהוג ענין כתיבה וחתומה במלכות, שבעת עלית המלכות לבינה היא בבחינת כתיבה, המרמזת התעבות הדברים, כמו דיו המשחיר את הניר הלבן, דהיינו מדת הדין הנכללת במדת הרחמים, ובחינת הסיום הנעשה על

מוחין דיטוטרות, שלמדנו בה חתמנו לחיים. וצדיק היינו יסוד על שמה של בינה הוא נקרא ספר חיים, כמו שאומרים בברכת שיש שלום שהוא יסוד בספר חיים וגו'. הרי ההיכל נפתח, זהו סיום כללי של התחלת הדברים לעיל אות ל"ז וכך איהו בחיבלאח וכך, ומכאן ואילך מבאר התיקונים בפרטות כל אחר ואחד מבעלי המדרגות לפי אחיותם בקומת עשר הספירות דאצילות.

פירוש, אין המלכות שה"ס מדת הדין נמתקת, אלא בעלייתה לבינה, שה"ס מדת הרחמים, שע"י עלייתה של המלכות לבינה, מקבלת המלכות צורת הבינה, שהיא מדת הרחמים, כהכלל הידוע שתחתון העולה לעליון, הוא נעשה כמוהו, ואז מנהגת המלכות את העולם במידת הרחמים, ונודע שמלכות היא מסיימת כל ספירה וכל מדרגה, כי מכת שבמדרגה שלא יתפשט בתוכה, וע"כ, אין האור של המדרגה נמשך אלא עד המלכות, וכשמגיע אל המסך שבמלכות, הוא מסתיים, ואז נעשה על המסך שבמלכות זווג דהכאה עם האור, ולכן כיון שהמלכות של המדרגה עלתה אל הבינה שבאותה המדרגה, נמצא שהמלכות סיימה את האור במקום שעלתה, דהיינו באמצע הבינה, וחצי בינה ותפארת ומלכות, הנמצאים מתחת המלכות המסיימת יצאו ממדרגתם, ונעשו למדרגה שניה מתחת המלכות.

אמנם ע"י עלית מיין נוקבין, מתורה ותפלה של התחתונים, נמשכת הארה עליונה מחכמה ובינה דאדם קדמון, המוציאה את המלכות מן הבינה בכל המדרגות, ומורידה למקומה, שאז אלו ג' בחינות בינה תפארת ומלכות, שיצאו קודם לכן מן המדרגה, מחמת עלייתה של המלכות, חוזרים ועולים למדרגתם, ומעלים עמהם גם את המדרגה התחתונה שהיו שורות בה בעת נפילתם, כי משום שכבר נעשו למדרגה אחת עם התחתונה בעת נפילתם, ונתדבקו עמה כאחד, הנה הם לוקחים אותה עמהם בומן חזירתם ועלייתם מנפילתם.

בזה מתבאר היטב, מה שנראה לכאורה

(דפ"ו דף ל"ב ע"ב)

לחיים. וצדיק על שמה אתקרי ספר חיים. *) ג כמה דאמרינן ובספר חיים וגוי. וזא אתפתחת היכלא.

מ) הא קא אתיין, ד נביאיא מארי דרגלין, דקא דפקין ה לתרעא, ואמרינן להווא דסגיר היכלא סגרוין, ואתקרי אדנ"י, שמיא כשם ו רביה, ז ואמרינן ליה, ט) אדני שפתי תפתת. אפתת תרעין דהיכלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

9) (תהלים ג"א) זהר משפטים קמ"א ציון ס'. ג נ"א כמא דאמרי בספר חיים וגוי (מנטובה) נ"א ובספר חיים (וילנא). ד נ"א נביאים (למברג באלבאן). ה נ"א לתרעי (מעזיבוז). ו נ"א רבים (למברג בלבן). ז נ"א אמרינן (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר אדנ"י שפתי תפתת

הנקרא תורה המאיר בגדלות במוחין דאריא עלאין שנקראים חכמה דימין, והם חסדים החשובים יותר מחכמה, ולכן נקרא תורה שבכתב כנ"ל שהמוחין מלוכשים בתוך הכתב וצדיקים לפענחם ולגלותם. יד הותפת אורייתא דבע"פ דאיהי לשמאלא היינו חכמה דל"ב נתיבות שהיא חכמה הג'. וזה אמרו (באות ל"ח) אורייתא דכתב וכר עליה אתמר ובני ישראל יוצאים ביד רמה ודא עמודא דאמצעיתא היינו ז"א המאיר בגדלות במוחין דחכמה ב' הג'ל, שחיה יפה להכניע את החצונים, כמו חכמה ממש, ואלה היו המוחין של יציאת מצרים, המאירים כליל ראשון של פסח (ע"י שער הכוונות דרושי פסח) דאיהי אורייתא דאתיחב מימינא דתמן חכמה כי או"א עלאין שניהם נקראים בשם חכמה ואבא.

וזה אמרו (באות ל"ט) אורייתא דבעל פה שכינתא תתאה, היינו מלכות הנבנית מחכמה דשמאל שהיא חכמה הג' הג'ל, פה אתקריאת מסטרא דצדיק וכר היינו עטרת היסוד שה"ס מוחין דמתתאה, בסוד ה"ת בעינים ויה"ו באח"פ (כנ"ל במעלות הסולם אות כ"ו) ואיהי לשמאלא דתמן אימא עלאה וכר כי ישו"ת המאירים במוחין דל"ב נתיבות שנקראים חכמה דשמאל שניהם נקראים אימא ובינה, כי אין חכמה זו הג' מאירה בעצמות חכמה אלא מהארת חכמה שבינה מקבלת בשביל זו"ן, ונקראת על שם בינה, שהיא אימא עלאה.

מ) הא קא אתיין וכר: הרי הם באים הנביאים בעלי הרגלים, כלומר שהם מרכבה לנצח הוד שנקראים רגלים. והם דופקים בשער ההיכל, ואומרים לאותו הממונה הסוגר ההיכל ששמו

על ידי המלכות, הן כשהיא למעלה במקום בינה, והן כשהיא במקומה, ה"ס התימח דוגמת הווחם הבא בשולי המכתב. (ע"י במבוא שעדים שער ו' דרוש ח' בסוד חותם בתוך חותם, וחותם אותיות חומת בסוד חומת בת ציון, ואותיות תחום. ובתלמיד עשר הספירות חלק ט' דף תרע"א תשובה ט' סוד חותם בולט ושוקע).

הנה נתבאר לעיל (בהקדמת תקוני הזהר אות נ"ז במעלות הסולם אות נ"ז ד"ה ביאור) שג' חכמות הן באצילות. א' היא חכמה סתימאה דא"א. ב' היא חכמה שבאו"א עלאין הנקראת חכמה שבימין. ג' היא חכמה דישו"ת הנקראת חכמה שבשמאל. וחכמה הראשונה היא סתומה, ואינה מתגלית לפני גמד התקון. וחכמה השנית, אינה מאירה כלום מבחינת החכמה שבה אלא בחסדים לבר, ואלו החסדים חשובים הרבה יותר מחכמה, כי יש בהם מעלת שניהם. שלהיותם משפיעים החכמה לז"א נחשבים בעצמם כמו חכמה, וכחם יפה להכניע החצונים כמו חכמה. ולהיותם דק חסדים, אין שום אחיזה אל השפעתם, כי אור החסדים אינו מתעבה כלל ברדתו לתחתונים, כי הצמצום לא היה דק על החכמה ולא על אור החסדים. וחכמה ג' היא נקראת חכמה של ל"ב נתיבות, שממנה נבנית המלכות שהיא חכמה תתאה, ונקראת חכמה דשמאל, מחמת שאינה חכמה ממש, אלא בינה שאחר שנתמעטה מחכמה בקו ימין, היא חזרה לקבל הארת חכמה בשביל זו"ן, וחכמה זו מתגלה בקו שמאל שלה, ואינה עצמות חכמה, אלא המשכת הארה מחכמה סתימאה.

וזה אמרו (באות ל"ז) יד פותבת אורייתא דכתב דאיהי לימינא היינו ז"א (דפו"י דף ל"ב ע"ב) דף ל"ג ע"א)

(מא) בההוא זמנא, עאלין נטורי תרעא למלכא, ואמרי ליה, רבון עלמין, הא מארי דרגלין n קא דפקין לתרעא, דאינון שלוחי מצוה, דקיימין בעמידה דצלותא קדמך. s בההוא זמנא יהב לון רשו · לאעלא.

(מב) מטרוניתא כ דאיהו מצוה דמלכא, אפטרופסא דכל פקודין, אוליפת זכו קדם מלכא, בגינייהו. ויימא ליה רבון עלמא, הא אלין דקיימין קדמך בצלותין, צריך למיהב לון שאלתין דלהן.

(מג) l בההוא זמנא, קלא נפיק לגבי מארי דרגלין, ואמר, (z) בן אדם עמוד על רגליך ואדבר אותך. מליל עמי מה שאלתך, n באמצעיות דצלותין, ויתיהב n לך. בבתראין, מטרוניתא קבלת שאלתוי. s וצריך למיתב תלת פסיעאן לאחורא. דלא יתחור כתפוי לגבי מלכא אלין נפקין וסגרין סגר תרעא אבתרייהו.

(מד) הא מארי דאותות קא דפקין e לפתחא ואמרין, (q) אדני שפתי תפתח. תפתח : דא פתחין. ואלין אינון מארי דח"י ברכאן דצלותא מסטרא דח"י עלמין, דמיחדין לקב"ה ושכינתיה תמן.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(z) (יחזקאל ב'). (q) (תהלים נ"א) לעיל אות פ' n נ"א קא אתיין וליג קא דפקין לתרעא (מנטובה מעזיבוז). s נ"א בההיא (טשרנאויץ). י נ"א לאעלה ציון פ'.
(קושטנדינא הראשון). כ נ"א דאיהו (טשרנאויץ).
l נ"א בההיא (טשרנאויץ). n נ"א באמצעיותא (דפו"י). n נ"א בסוגריים וינתן (דפו"י). s נ"א וצריך לסיבה (דפו"י). e נ"א לפתחי (למברג באלבאן).

מעלות הסולם

מאמר אדני"י שפתי תפתח

ששמו סגרין, ונקרא בשם אדני"י, שמו כשם רבו, שהוא מלכות, ואומרים לו אדני שפתי תפתח, תפתח שערי ההיכל.

(מא) בההוא זמנא עאלין וכר' : בעת ההיא נכנסים שומרי השער אל המלך, ואומרים לו, רבון העולמים, הרי בעלי הרגלים הם דופקים בשער, והם שלוחי מצוה העומדים לפניך בתפלת העמידה, שהיא שמונה עשרה. בעת ההיא ניתן להם רשות להכנס.

(מב) מטרוניתא דאיהי מצוה וכר' : המלכה שהיא נקראת מצות המלך, שהיא אפטרופוס של כל המצוות, וה"ס מה שאומרים ביה רצון וחרי"ג מצוות התלוים בה, היינו במלכות. לומדת זכות עליהם לפני המלך, ואומרת לו רבון העולם, הרי אלה שעומדים לפניך בתפלות, צריכים לתת להם כלומר למלא, את משאלותיהם.

(מג) בההוא זמנא קלא וכר' : בעת ההיא

(דפו"י דף ל"ג ע"א)

דצדיק

מה) **צדיק** פ תשיעאה איהו מעילא לתתא, ומתתא לעילא. תשע נקודין. תשע טעמי. ועלייהו אתמר, (ה) ויתן אותם אלקים ברקיע השמים. ודא צדיק דביה כל נקודין. להאיר על הארץ: דא שכינתא, דאיהי כלילא מכל אתון. (מו) ז מיד מארי שאלתיך דפקין לתרעא. כמה נטורי תרעא עאלין קדם מלכא, ויימרון רבון ק עלמין, הא מארי ר צדיקיא, מארי דצלותין, דמברכין לך בחיי ברכאן, ש בעון לאעלא קמך. מיד מני למפתח לון ולמיהב שאילתוי. (מז) ת ואלין אינון מארי דאותות, מסטרא דאלין דאתמר בהון, (ש) והיו לאתות ולמועדים ולימים ושנים. ואלין אינון דסגדין א בחיי עלמין. ב בחיי ג ברכאן, לגבי שכינתא.

מח) אלין נפקין, הא מארי דקומה דפקין לפתחא, דאינון כרעין וסגדין למלכא ד בצלותהון. כמה דאמרו, כל הכורע כורע בברוך. וכל הזוקף זוקף בשם,

חי' פי גרסאות

פ ג"א תשע (מנטובה) ג"א תשע איהו תשע נקודין מעילא לתתא ומתתא לעילא ועלייהו אתמר ולי"ג תשע נקודין תשע טעמי (הגהות הגר"א). צ בהגהות הגר"א כאן צ"ל ואלין אינון מארי דאותות כו' דלהלן. ק ג"א עלמא (מנטובה). ר ג"א צדיקים (למברג). ש ג"א בעין (למברג). ח ג"א לי"ג מן ואלין אינון עד אלין נפקין (הגהות הגר"א). א ג"א בסוגריים על ברכיהון (דפו"י) ובמנטובה הגירסא על ברכיהון בחיי עלמין כל ברכאן ובסוגריים על ולי"ג בחיי. ב ג"א בסוגריים כל (דפו"י). ג ג"א בסוגריים על (דפו"י). ד ג"א בצלותין כמא דאמרו (מנטובה).

מסורת הוהר

ד) (בראשית א') זהר כרך כב השמטות עם מעלות הסולם על בראשית דף י' ציון צ'. ש) (בראשית א') זהר כרך כב השמטות עם מעלות הסולם על בראשית דף י' ציון צ'.

מעלות הסולם

מאמר אדניי שפתי תפתח

מרכבה למדת יסוד שנקרא **צדיק**. בעלי התפלות שמברכים אותך בחיי ברכות, רוצים להכנס לפניך. מיד פקד לפתוח להם ולתת משאלותיהם. (מו) ואלין אינון מארי זכרי: ואלו הם בעלי האותות היינו אות שבת ואות יו"ט שכלט ביסוד, שנאמר בהם והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים. ואלו הם המשתחווים אל השכינה היינו מלכות, בחיי עולמים ע"י היסוד הנקרא חיי. בחיי ברכות, של תפלת שמי"ע. (עי' רע"ט פנחס אות תתנ"ב).

מח) **אלין נפקין הא זכרי**: אלו יוצאים, כלומר שגומרים את הכריעה, הרי בעלי הקומה דופקים בפתח. היינו אלו שזכו להיות מרכבה למדת תפארת, הכוללת כל קומת הגוף. שהם כורעים ומשתחווים אל המלך בתפלתם, כמי שאמרו (ברכות י"ב). כל הכורע כורע בברוך, וכל הזוקף זוקף בשם. ומפרש, כורע אל המלכות שנקראת אדניי שהיא נפילה שה"ס כריעה, בצדיק שהוא יסוד, כדי להקימה. שנאמר בו והמלך שלמה ברוך כי יסוד נקרא ברוך

מה) **צדיק תשיעאה איהו זכרי**: כי צדיק היינו יסוד, הוא ספירה תשיעית ממעלה למטה. דהיינו בע"ס דאור ישר. וממטה למעלה, דהיינו בע"ס דאור חוזר. המאירות לפי תכונת אור הישר שבתוכן. וכולל, תשע נקודות, שה"ס תשע ספירות דאור חוזר הנקראות נקודות. (עי' ע"ח שער עקודים פ"ה) תשע טעמים שה"ס תשע ספירות דאורי של התפשטות א' הנקראים טעמים. (עיי"ש בע"ח) ועליהם על אלו י"ח ספירות של הטעמים והנקודות, נאמר ויתן אותם אלקים ברקיע השמים, כי שמים ה"ס ז"א. ורקיע השמים זה יסוד צדיק שבו כלולים כל הנקודות, להאיר על הארץ, זה השכינה היינו מלכות, שהיא כלולה מכל האותיות, שהם הכלים, והנקודות רמוזות על הארת החכמה, שהם מחיים ומנענעים את האותיות כמו הנשמה המאירה ומחיה את הגוף. (מו) **מיד מארי שאלתיך וכרי**: מיד שבעלי המשאלות דופקים בשער, כמה שומרי השער נכנסים לפני המלך, ואומרים רבון העולמים, הרי בעלי הצדיקים, כלומר אלו שזכו להיות (דפו"י דף ל"ג ע"א)

כורע לגבי אדניי בצדיק, דאתמר ביה (ח) והמלך שלמה ברוך. וזוקף לגבי יהויה. לחברא לון תרוייהו. כגונא דא יאהדונהי. ועל כלהו אוליפת שכינתא ה זכו. (ט) ואינן כד סלקין לעילא נשמתהון, כמה חיוון מקבלין לון על גדפייהו, וסלקין לון, עד תרעא דהיכלא דמלכא. מיד דאלין דפקין לפתחא, ו אולפין זכו קדם מלכא בגינייהו, ו ומני מלכא למפתח לון. (ג) ואלין אינן דממליין קדם מלכא בחשאי, ושאלין מניה ח בעותין בחשאי, ט יחידים קדם מלכא. ומלכא יהיב לון שאלתין דלהון. (נא) מיד הא מטרוניתא אחידת בהון, ואוליפת זכו בגינייהו קדם דיפקון מן

חלופי גרסאות

ה נ"א זכות (למברג). ו נ"א אוליסן (וילנא) נ"א ואלסין (מנסובה). ז נ"א פני (מנסובה). ח נ"א בעותהון (מנסובה). ט נ"א ומודים ול"ג יחידים (תגרות זגרי"א)

מסורת הנהר

(ח) (מלכים א' ב') ד"ח כרז כ"א מדרש רות ק"ד צ"ח ת'.

מעלות הסולם

מאמר אדניי שפתי תפתח

חכמה, שהם בחינת ראש וג"ר כמו חכמה, ולולא כפיפת ראש, שהוא חסד, לא היו לו ג"ר, כי זקיפת ראש מורה שצריך לחכמה, ואם הוא צריך הרי הוא בחסרון, וכפיפת הראש של השתחוויה מורה על ג"ר של חסדים, מחמת דחיית ג"ר דחכמה שזו תלוי בזו. זקיפה, מורה שיש לו חכמה וחסדים יחד, וע"כ ראשו זקוף וגם הברכים זקופות, וזקו קו האמצעי תפארת, וע"כ זוקפים במלת הוי"ה, שהוא תפארת קו האמצעי הכולל הכל, וזה אמרו, וזוקף לגבי הוי"ה, וצריכים להקם את המלכות, ולזקוף ראשה שה"ס ג"ר בהשפעת ז"א, שבו כח הזקיפה של המלכות, וזה אמרו לחברא לון תרווייהו ז"א שנקרא הוי"ה ומלכות שנקראת אדניי, כגונא דא יאהדונהי ע"י יסוד המיוחדם זה בזה, (ע"י מראות הסלם פרשת עקב וע"י רע"מ פנחס אות ש"ו ש"ז).

(ט) ואינן כד סלקין וכי: וכשנשמתם של אותם בעלי קומה עולות למעלה, כמה חיות מקבלות אותן על כנפייהן, ומעלות אותן עד שער היכל המלך. מיד שהן דופקות בפתח, לומדות החיות זכות לפני המלך עליהן, והמלך מצוה לפתוח להן שער ההיכל.

(ג) ואלין אינן דממללן וכי: ואלו הם המדברים לפני המלך בלחש, ושואלים ממנו בקשות בלחש, יחידים לפני המלך, (ע"י זחר ויקהל אות ק"ח) והמלך נותן להם בקשתם. (נא) מיד הא מטרוניתא וכי: מיד הרי המלכה אוחות בהם, ולומדת זכות עליהם, קודם שיצאו

ברוך, ולכן כל הכורע כורע בברוך. וזוקף אותה אל הוי"ה שה"ס ז"א, לחבר אותם שניהם ז"א ונוקבא כעין זה יאהדונהי. ועל כלם השכינה לומדת זכות. פירוש, כשאנו אומרים ג' המלים ברוך אתה הוי"ה אנו עושים ג' בחינות משונות זו מזו, והן: כריעה, השתחוויה, זקיפה, כריעה היא כריעת הברכים והראש זקוף, שפירושה חסרון ג"ר, כי כריעת הברכים מורה על ביטול נה"י דכלים, ומי שחסר לו נה"י דכלים, חסר לו ג"ר דאורות, מטעם ערך הפוך שיש בין אורות לכלים, וזקיפת הראש שבשעת הכריעה, מורה על רצון לקבל חכמה, שמלכות צריכה להארת חכמה, וע"כ הראש זקוף, והיות שהיא חסרה מחכמה, ע"כ הברכים כפופות להורות שאין לה ג"ר, וז"ס כריעה שאנו כורעים במלת ברוך שהיא מלכות, ומה שאומר שכריעות הן ביסוד, הוא מבחינת היחוד, כי יסוד הוא דבוק תמיד במלכות, וזה אמרו כורע לגבי אדניי בצדיק וכי אמנם כריעה פירושה נפילת המלכות, דהיינו שחסרה ג"ר שה"ס ראש.

חשתחוויה היא כפיפת הראש לבר, וזה מורה שאינו צריך לחכמה אלא לחסד, בסוד כי הפך חסד הוא, וע"כ כופף ראשו, הכולל כלים דג"ר, וע"כ משתחווים במלת אתה שהוא סוד קו ימין, בסו"ה אתה כהן לעולם, וזה אמרו הא מארי דקומה וכי דאינן כרעין וסגדין למלכא בצלותהון, שזה מורה שהוא דוחה חכמה שבראש, והוא בוחר בחסדים בלי (דפרי דף ל"ג ע"א)

היכלא, ואמרת, רבון עלמין, אליך . אינון דהוו מכסיין לי, בעטופא כ דמצוה
דציצית, בחמש קשרין, ותלת עשר חוליין לכל סטר, ובתלתין ותרין ל ענפי מצוה.

נב) מיד מני קב"ה, למלאכין דמרכבתא מ דלעילא, לנטלא לון בגדפייהו,
נ ולפרחא בהון מאתר לאתר, ולכסאה ס עליהון, מכל מזיקין, ומלאכי חבלה.
הא אליך נפקין והא אחרניך דפקין לתרעא.

נג) מיד עאלין נטורי תרעין, ואמריין, רבון עלמא, הא מארי ידין, דקשרין
תפלה של יד, על דרועייהו שמאלא, בצלותא, ותפלין על רישא קא עאלין.
ע ואלין אינון דיהבין דורונא לך בימינא, דאיהי צדקה : צ', תשעים אמנים.
ד', ארבע קדושות. ק', מאה ברכאן, ה' חמשה חומשי אורייתא. פ מיד מני
למפתח * לון.

חלופי גרסאות

י ג"א דהוי (מעזיבוז) כ ג"א במצות ציצית (טשרנו ביז) ל ג"א כנפי מצוה וליג ענפי (בנייהו) מ ג"א
ליג דלעילא (מנטובה) נ ג"א ולפרחא (למברג) ס ג"א עליהו (בנייהו) ע ג"א ואלין דיהבין דורונא וליג אינון
(מנטובה) פ ג"א מוסיף ומיד מני לון למפתח לון (קושטנדינא בנייהו).

מעלות הסולם

מאמר אדנ"י שפתי תפתח

ביד הימנית. ואלו הם הגותנים לך מתנה בימין
שהוא חסד, והיא היינו המתנה מרומות ברת
צדקה: צ' של צדקה. היינו תשעים אמנים,
כי אמין הוא יחוד הוי"ה אדנ"י (ע"י רע"מ
פנחס אות ש"ב) בסוד גדול העונה אמין יותר
מן המברך, ששילוב יאהרונה"י בגימטריא
אמין. וה"ס תקון המלכות ולהיות שאין לנו
כח לתקן במשך שתא אלפי שני רק תשע
ראשונות של מלכות, (ע"י בסלס הקדמת ספר
הזהר אות מ"ג) ולא את מלכות דמלכות, וכל
ספירה כלולה מעשר לכן הס רק צ' אמנים
ד' מן צדקה רומות לד' קדושות. והן: קדושת
יוצר, וקדושת שמ"ע, וקדושת ובא לציון,
וקדושה של מנחה. וכל קדושה היא מבחינת
חכמה דימין שנקראת קדש. (ע"י לעיל הקדמת
ת"ו אות ק"י) והס נגד חו"ב תו"מ. ק' של
צדקה רומות למאה ברכות שמברכים בכל יום.
וברכה ה"ס חסדיס. ה' של צדקה רומות
לחמשה חומשי תורה, בסו"ה נשבע ה' בימינו
זו תורה (ברכות ו'). והיינו קריאת התורה
שהיא בתוך התפלה. מיד מצוה הקב"ה לפתוח
להם.

שיצאו מן ההיכל, ואמרת רבון העולמים, אלו
הם שמכסים אותי בעטפת מצות ציצית, כי
מלכות ה"ס החיה הרביעית, הנקראת פני אדם,
דהיינו אדם המלוכש בציצית, בחמשה קשרים,
וייג חוליות לכל צד, מארבע כנפות הטלית
והס ד' פעמים ח"י שעולה ע"ב, (ע"י רע"מ
פנחס אות רנ"ו) ובשלושים ושנים ענפי מצוה,
שהס ל"ב חוטי הציצית, מד' כנפות הטלית
שמונה בכל צד.

נב) מיד מני קב"ה וכו': מיד מצוה
הקב"ה, אל המלאכים של המרכבה העליונה,
לקחת אותם בכנפיהם, ולפרוח בהם ממקום
למקום, ולכסות עליהם מכל המזיקים ומלאכי
חבלה. הרי אלו יוצאים, והרי אחרים דופקים
בשער.

נג) מיד עאלין נטורי וכו': מיד נכנסים
שומרי השערים, ואמרים רבון העולם, הרי
בעלי הידים, שהס מרכבה לחסד וגבורה שהס
סוד ידים. המקשרים תפלה של יד על זרועם
השמאלית בתפלה, ותפלין על הראש, הם
נכנסים. ועיקר דתפלין משמאלא, (ע"י
הקדמת תקוני הזהר אות ר"ג) ומקשרים אותם
(דפריי דף ל"ג ע"א*) דף ל"ג ע"ב)

נד) בההוא זמנא, וידי אדם נפקין, דאינון גדולה גבורה, ומקבלין דורונא דלהון הה"ד, (ח) וידי אדם מתחת כנפיהם. מאי אדם. ההוא דאתמר ביה, (א) כתפארת אדם. ומקבלין מנייהו דורונא, ויהבין ליה למלכא. ואם דורונא לאו איהו כדקא יאות, לכלבא אתמסר, ודחיין ז שאלתוי לבר.

נה) דאית דלא פתחין לון תרעין, ואתמר ק בהון, (ב) בחוץ תעמוד. וממלל מלכא בהון מלבר, ויהיב לון שאלתוי מלבר, ואזלין לון. דלאו כלהו עאלין לבי מלכא, אלא אלין מארי דביתא, דאתמר בהון, (ג) ילדים אשר אין בהם כל מאום ר לא בצלותהון. ולא ש בנשמתהון.

נו) וטובי מראה בכל עובדיהון, ומשכילים בכל חכמה, ושפירן למחזי, דעלייהו אתמר, (ד) הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב ומראך נאוה. (ה) ויודעי דעת ומביני מדע, דיודעין בחכמה ובתבונה ודעת. דאין דורשין ת במעשה בראשית, אלא אם הוא חכם בחכמה, ומבין בבינה, ויודע בדעת.

חלופי גרסאות

ז נ"א לון ול"ג שאלתוי (בניהו) ובראדי הגירסא לון בסוגריים ק נ"א בהו (בניהו) ר נ"א בצלותהון ולא בנשמתיהון ול"ג לא (מנטובה) ש נ"א בגשמתהון (למברג) ת נ"א במעשה מרכבה ול"ג במעשה בראשית (הגהות הגר"א).

מסורת זוהר

(ח) (יחזקאל א) זהר יתרו ל"ג ציון כ"י. (א) (ישעיה מ"ד) ז"ח כרך כ"י חקת ל"א ציון צ"י. (ב) (דברים כ"ד). (ג) (דניאל א'). זהר כי תצא מ"ס ציון ח. (ד) (שה"ש ב'). זהר פרשת לך ס"ו ציון ד'. (ה) (דניאל א). לעיל אות נ"ה ציון ג'.

מעלות הטולם

שפתי תפתח

מאמר אדניי זהר אחרי אות צ"ג) שעליהם נאמר, הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב ומראך נאוה, ויודעי דעת ומביני מדע, שיודעים בחכמה ובתבונה ודעת. שאין דורשין במעשה בראשית בשנים, ולא במרכבה ביחיד, אלא אם הוא חכם בחכמה, ומבין בבינה, ויודע בדעת. פירושו. סוד מעשה בראשית הוא הווג ד"ק דמוחין דור"ן. בסוד בראשית ברא שית. הנעשה ביחוד של קריאת שמע שנקרא כניסה לחופה, שפירושו שאע"פ שהם כלולים מהארת חכמה, עכ"ו אינם מקבלים אלא חסדים, ולכן אין דורשין במעשה בראשית בשנים, היינו שמסתירים בחינת המלכות עצמה, וכוללים אותה בבחינת ז"א. וסוד מעשה מרכבה הוא הווג דג"ר שנעשה בעת תפלת שמונה עשרה ולכן אין דורשין במרכבה ביחיד, משום שהדורש ליחיד הגה היחיד עמו, ואין צריך להשמיע קולו בתפלתו. אא"כ הוא חכם ומבין מדעתו, דהיינו בעת זווג הגמור של הג"ר שהם חב"ד, שאז שניהם מאירים הן חכמה והן חסדים, וזה נעשה בשים שלום, כי חב"ד דמלכות נעשים מראשי נה"י הנקראים מעשה מרכבה (ע"י לעיל בהקדמה אות של"ו וברע"מ פנחס אות של"ח).

ואשר

מאמר אדניי נד) בההוא זמנא וידי וכו': בעת ההיא וידי אדם יוצאים, שהם גדולה היינו חסד, וגבורה, ומקבלים המתנה שלהם. ז"ש וידי אדם מתחת כנפיהם. שואל מי הוא אדם שנאמר בו וידי אדם. ומשיב, ההוא שנאמר בו כתפארת אדם, היינו ז"א. ומקבלים מהם המתנה, ונותנים אותה אל המלך, כי אז מתעוררים ז"א ומלכות ועולים עם המתנה שהיא מ"ן אל א"א עליון. (ע"י רע"ח חחלת פרשת עקב) ואם המתנה אינה כראוי, היא נמסרת לכלב, ודוחים משאלתו לחוץ.

נה) דאית דלא פתחין וכו': שיש כאלה שלא פותחים להם השערים, ונאמר בהם, בחוץ תעמוד. והמלך מדבר עמהם מבחוץ, להיכל המלך, והיינו בינונים (כמ"ש להלן אות נ"ח) ונותן להם משאלותם מבחוץ, והולכים להם. כי לא כלם נכנסים אל המלך, אלא אלו בעלי הבית שיש להם כח לעמוד בהיכל המלך, שנאמר בהם, ילדים אשר אין בהם כל מום, לא בתפלתיהם, ולא בנשמתיהם.

נו) וטובי מראה בכל וכו': וטובי מראה בכל מעשיהם, ומשכילים בכל חכמה, ומראיהם נאוה, כי צורתם חקוקה לפני הקב"ה (ע"י רטו"י דף ל"ג ע"ב)

(נז) ואשר כח בהם: דא שכינתא עלאה, דאיהי כ"ח אתון דעובדא דבראשית. לעמוד בכלהו, א בעמידה ב דצלותא, אלין יעלון להיכלא דמלאכא, דאינון צדיקים גמורים.

(נח) בינונים, יהיב לון שאילתין דלהון מלבר, ולא עאלין לגאון, ג רשיעיא ד אדחיין מתמון, ולא יהיב לון שאילתין דלהון. אלא עלייהו אתמר, ו מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי. ואלין אינון רשיעיא, ה דהוין מבזין למלאכא בצלותהון. ו נט) אלין נפקין, הא אחרנין עאלין. אינון מארי דצואר, דהוון מברכין לקב"ה, על מאכלין ומשתיין דקרבנין, דאמרין בכל יומא, ז צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי. דהוון מקרבין לקב"ה ושכינתיה, בכמה ח קרבנין דצלותין. ט ואלין אינון דמהניין בענג שבת, י ומברכין לקב"ה. קב"ה יהיב לון שאילתין דלהון. ולאחרנין דהוון אכלין בלא צלותא, אתדחיין מתמון, ויהיבין לון בידא דכמה מלאכי חבלה, דאינון מזיקין.

(ס) הא אלין נפקין, הא מארי דקלין דבורין, בזמירות כ ותשבחות והודאות

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ו) ישעיה א. ז"ח כרך כ' פרשת נשא דף ב' ציון ג. ז (במדרב כ"ח) זהר פרשת לך ל"ט ציון א' ז"ח כה ט"ז ש"ז ת"ח קי"ז ט"ד שס"ב
 א נ"א בעמודא (טשרנאויץ) ב נ"א בצלותא (מעזיבון) ג נ"א רשעים (דפו"י) ד נ"א אתדחיין (וילנא) ה נ"א דהוון (בניהו) ו נ"א בסוגריים דמנחן למשמע צלותא ופסקין לה על שיחה בטלה (דפו"י)
 ז נ"א מתקרבין (מנטובה) ח נ"א קרבני (בניהו) ט נ"א ואינון ול"ג ואלין אינון (מנטובה) י נ"א ל"ג ומברכין לקב"ה (מנטובה). כ נ"א ותשבחות (מנטובה)

מעלות הסולם

מאמר אדני"י שפתי תפתח

היינו אלו שמפסיקים בשיחה בטלה בתוך התפלה.
 נט) אלין נפקין הא וכר: אלו בעלי קומה יוצאים, הרי אחרים נכנסים, הם בעלי הצואר, שהוא כתר דגוף, ששם קנה וושט, (כנ"ל אות ל"ד) שהם מברכים להקב"ה על מאכלים ושתיים של הקרבנות, שאומרים בכל יום צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי, שהם מקרבים להקב"ה ושכינתה, בכמה קרבנות של תפלות (ע"י רע"מ אחרי אות מ"ד) ואלו הם הנהנים מענג שבת ומברכים להקב"ה. והקב"ה נותן להם משאלותם. ולאחרים שהם אוכלים בלא תפלה, נרחים משם, וניתנים בידי כמה מלאכי חבלה שהם מזיקים.
 ס) הא אלין נפקין וכר: הרי אלו בעלי הצואר, שהם בבחינת הושט שבו אכילה ושתייה יוצאים, הרי בעלי הקולות והדבורים בזמירות ותשבחות

(נז) ואשר כח בהם וכר: ואשר כח בהם, זה השכינה העליונה היינו בינה, שהיא כ"ח אותיות דמעשה בראשית, כי מעשה בראשית נעשה בסוד שם מ"ב (עי הקס"ז אות ג') וכתר חכמה ה"ט י"ד אותיות, ובינה כ"ח אותיות, שביחד הן מ"ב, (ע"י לעיל בהקדמת תקוני הזהר אות רפ"ח) ואינון כ"ח אתון, וארבע פרי אחרנין גניזין בהון. לעמוד בכלם בכל שם מ"ב, בעמידה של התפלה, שה"ט תקון המלכות ג"ר וו"ק (ע"י לעיל בהקדמה אות פ"ט) אלו יכנסו להיכל המלך, שהם צדיקים גמורים.

(נח) בינונים יהיב לון וכר: בינונים נותן להם משאלותם מבתוך להיכל המלך ולא נכנסים לפניהם. רשעים נרחים משם, מהיכל המלך ולא נותן להם משאלותם, אלא עליהם נאמר מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי, ואלו הם הרשעים שהם מבזים את המלך בתפלתם, (דפו"י דף ל"ג ע"ב)

דצלוחא, דפקין, ומארי דקלין דקראן לקביה בק"ש, שמע ישראל תרין זמנין
 ל ביומא, ערב ובקר.

סא) אדהכי, הא מארי דרגלין קא דפקין לפתחא. מארי, דעמידה דצלוחא,
 דאתמר בהון, (ח) ואשר כח בהם לעמד בהיכל המלך. ס המלך סתם, דא קב"ה,
 היכל המלך: דא אדנ"י. דאתמר ביה, (ט) אדני שפתי תפתח. אדני, סליק לחושבן
 היכל. ע ואתמר, (י) והי בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ.

סב) זכאה, פ איהו, מאן דזכי צ לאעלא להיכליה דקב"ה, למחזי למלכא
 ומטרוניתא, זכאה ק פומא, ר ש דשריא ביה צלותא, דאיהי אדני, דאמרין לה
 ג אדני שפתי תפתח. וזכאין שפון, דאינון תרעין דהיכלא. כגוונא דאלין, דאתמר
 בהון, (ז) פתחו לי שערי צדק.

סג) דכד פומיה פתח בצלותא בשכינתא, וי"י יענה מיד. הה"ד (ח) אז

חלוסי גרסאות

ל נ"א ל"ג ביומא (בניהו קושטנדינא)
 ובראדי הגירסא ביומא בסוגריים. נ נ"א
 דעמודא (למברג). ס נ"א ל"ג המלך סתם דא
 קב"ה היכל המלך דא אדנ"י (מנטובה מעזיבון). פ
 נ"א ל"ג מן ואתמר והי בהיכל עד זכאה פומא
 (מנטובה מעזיבון) פ נ"א איהי (טשרנאוין) נ"א
 זכאה מאן דזכי לאעלא בהיכליה דקה"ה למחזי תמן
 היכל הי' תמן בצלותיה (דסו"י). צ נ"א לאעלאה
 (בניהו בראדי קושטנדינא) ר נ"א בסוגריים דאיהי היכל יהו"ה (דסו"י)
 ש נ"א דשרי (טשרנאוין).

מסורת הזהר

(ח) (דניאל א') לעיל אות נ"ה ציון ג'. (ט) (תהלים
 נ"א) לעיל אות מ' ציון ק'. (י) (תבוקו ב:) זהר
 פרשת לך ק"ו ציון א'. (כ) (תהלים נ"א) לעיל אות
 מ' ציון ק'. (ל) (תהלים קי"ח) זהר עם מעלות הסולם
 השמטות ח"ג כב ציון ט'. (מ) (ישעיה נ"ח) ז"ח
 כרך כ' יתרו דף ו' ציון ו'.

מלכא ומטרוניתא בכל תקוני זכאה פימא דאיהי היכל הי' תמן בצלותיה (דסו"י). צ נ"א לאעלאה
 (בניהו בראדי קושטנדינא). ק נ"א פימא (קושטנדינא הראשון) ר נ"א בסוגריים דאיהי היכל יהו"ה (דסו"י)
 ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים. ש נ"א דשרי (טשרנאוין).

מעלות הסולם

מאמר אדנ"י שפתי תפתח

שנקראת תפלה, בסו"ה ואני תפלה. שאומרים
 לה אדני שפתי תפתח. ואשרי השפתיים שהן
 שערי ההיכל, היינו שהן מרכבה לנצח הוד,
 כעין אלו שנאמר בהם פתחו לי שערי צדק.

סג) דכד פומיה פתח וכר: שכשפותח

פיו בתפלה בשכינה, כלומר לתקן את המלכות,
 והי' יענה מיד, ז"ש אז תקרא והי' יענה. אז
 בגימטריא שמונה, היינו שמונה אותיות הוי"ה
 אהי"ה שה"ס אבא ואמא. והי' יענה, הוא ובית
 דינו, וזה הוי"ה אדנ"י היינו ז"ן בשילוב
 יאהרונהי. נגד שמונה אותיות אלה של ז"ן
 הן חיות החשמל, שהן חיות אש. עתים חשות
 עתים ממלכות, סוד חש מל בתפלת מיושב,
 היינו קריאת שמע, ממלכות, בסו"ה ואשמע
 את קול כנפיהם. בתפלת מעומד, היינו שמונה
 עשרה חשות, בסו"ה בעמדם תרפינה כנפיהם.
 פירוש, מלכות שהיא השכינה יש בה דינים
 דשמאל, ושל מסך דחירק, הנמצא בחזה של
 ז"א, להיותה מחוזה ולמטה של ז"א, ובדינים
 אלו נאחו הסטרא אחרא, ואין יחוד לור"י, ועי'
 תפילתנו

ותשבחות והודאות שבתפלה דופקים שהם
 בבחינת הקנה המוציא קול ובעלי הקולות
 הקוראים להקב"ה בק"ש שמע ישראל פעמיים
 ביום ערב ובוקר.

סא) אדהכי הא מארי וכר: חוזר לבאר
 בהסבר רחב מהתחלת כל קומת הגוף, ואומר
 בינתיים, כלומר עד שגומרים את ק"ש, הרי בעלי
 הרגלים שהם מרכבה לנצח הוד, הם דופקים
 בפתח, שהם בעלי העמידה דתפלת שמ"ע,
 שנאמר בהם ואשר יש בהם כח לעמוד בהיכל
 המלך, ונאמר המלך סתם זה הקב"ה, (עי'
 רע"ז בהר אות כ"ג) היכל המלך, זה אדנ"י
 היינו מלכות, אדנ"י עולה סו"ה כחשבון היכל.
 ונאמר והי' בהיכל קדשו היינו בעת היחוד
 הס מפניו כל הארץ.

סב) זכאה איהו מאן וכר: אשרי הוא,
 מי שזוכה להכנס להיכלו של הקב"ה, לראות
 המלך והמלכה. אשרי הפה ששורה בו תפלה,
 שהיא אדנ"י כלומר שהוא מרכבה למלכות,
 (דסו"י דף ל"ג ע"ב)

תקרא וימי יענה. איז: תמניא אתון יהיה אהייה, וימי יענה, הוא ובית דינו, ודא יהיה אדני, יאהדונה. לקבל תמניא אתון אלין, אינון ת חיוון דחשמל, דאינון חיוון דאשא פעם חשות, ופעם ממללות. בצלותא א דמיושב ממללות, בצלותא דמעומד חשות. ב

סד) ות"ח, אם בר נש סליק במחשבתיה בצלותא ג דיליה לשכינתא, או בכל פקודא ופקודא דעביד ד מיד דדפיק לפתחא דהיכלא דמלכא נביא, או חוזה, או חכם, או צדיק, ה או חסיד, מיד ו דקרא לתרעא, אם ז שכינתא סליקת

חלופי גרסאות

ת נ"א בסוגריים אתון (דפרי) ובנינא אתון בלי סוגריים חיוון בסוגריים. א נ"א מיושב (קושנסנדינא בניהו) ב בדפרי כתוב כאן. כאן שייך וכד בר נש מצלי שבדף ל"ד. ובהרבה דפוסים. שמעבר לדף זבולנא בנ"א כתיב כאן שייך בר נש מצלי כו' עד בתקונא דא דלהלן ובד"א ומנטובה הוא נ"ב בהגהה. ג נ"א דידיה (דפרי). ד נ"א בסוגריים ות"ח בצלותא דסליקת שכינתא או בכל פקודא דסליקת שכינתא (דפרי). ה נ"א ל"ג או חסיד (מעזיבו). ו ה"ג במעזיבו ובכל הדפוסים הגירסא דקרא לא לתרעא נ"א דקרא (טשרנויץ). ז נ"א שכינה (בניהו).

מעלות הסולם

מאמר אדני שפתי תפתח

והנה כשז"א ומלכות הם בסוד הזווג. דהיינו בתפלת העמידה. אז עיקר השליטה היא לז"א הוי"ה. שהוא בבחינת חסדים, ומלכות שה"ס הארת חכמה. ואדני"י אע"פ שמאירה ג"כ עכ"ז נבחנת לדבור בחשאי. כלומר בלי שליטה. ובעת שאין זווג אז ניכרת שליטת המלכות. שה"ס דבור והארת חכמה. וזה אמרו לקבל תמניא אתון אלין היינו ד' אותיות הוי"ה של ז"א. וד' אותיות אדני"י של מלכות. אינון חיוון דחשמל שהוא אותיות חיות אש חשות ממללות. בצלותא דמיושב ממללות היינו בעת קריאת שמע. שעיקר היחוד הוא לז"א. לייחד את ו"ק שלו. אז נאמר ואשמע את קול כנפיהם, ופניהם וכנפיהם פרודות. שפניהם שה"ס הוי"ה, וכנפיהם שה"ס אדני אינם בזווג. וכנפי החיות ממללות לבקש מזון מז"א (ע"י רע"מ פנחס אות רפ"ב) בצלותא דמעומד היינו בתפלת העמידה שאז זו"ן הם בזווג בסוד יאהדונה"י או הם חשות כי עיקר השליטה הוא לז"א שהוא בחינת חסדים.

סד) ות"ח אם ב"ג וכר: ובוא וראה, אם האדם מכוון מחשבתו בתפלתו אל השכינה. או בכל מצוה ומצוה שעושה, הוא מכוון לשם יחוד קב"ה ושכינתיה, מיד שדופק בפתח היכל המלך. אם הוא נביא, או חוזה, או חכם, או צדיק, או חסיד, מיד כשקורא בשער אם השכינה עולה שם. כלומר שקריאתו היא לתקון השכינה, הוי"ה יענה מיד ולא מחכה לעבד השכינה

תפילתנו לתקון המלכות. אנו מעלים מ"ן לז"א. והוא עולה עם הדינים הללו אל הבינה. ומכריע על ידיהם בין שני הקוים ימין ושמאל שבבינה. שע"י יוצאים המוחין בבינה עצמה, בסוד תלת נפקי מחד, ובז"א בסוד חד בתלת קיימא, (ע"י זהר בראשית א' אות שס"ג) וז"א משפיע את המוחין בסוד הזווג אל המלכות. ונמצא שהדינים מתהפכים ונעשים לזכיות גדולות. שלולא הדינים לא היה ז"א יכול להכריע בין הקוים ימין ושמאל דבינה. ולא היו מוחין לא בבינה, ולא בז"א, ולא היה זווג בין ז"א למלכות.

ויש ב' זווגים להמשכת מוחין לזו"ן. א' זווג ר"ק דמוחין, שפירושו שאע"פ שהם כלולים מהארת חכמה. עכ"ז אינם מקבלים אלא חסדים. זווג זה נעשה בעת קריאת שמע. שבעת אמירת שמע ישראל מתעוררת המשכת המוחין מאו"א. שהם שורשם של זו"ן, ואנו מחוייבים להמשיך המוחין משורשם. ב' הוא זווג גמור דג"ר ששניהם מאירים. הן חכמה והן חסדים. וזה נעשה בתפלת שמונה עשרה בשים שלום. (ע"י זהר תרומה אות מ"ה).

וזה אמרו דכד פומיה פתח בצלותא בשכינתא וכר איז תקרא היינו זווג א' דו"ק הנעשה בעת קריאת שמע והוא נמשך מזווג או"א הנקראים בשמות הוי"ה אהי"ה. והי יענה הוא ובית דינו וכר היינו זווג ב' דג"ר של זו"ן שנעשה בתפלת שמונה עשרה. וזו"ן נקראים בשמות הוי"ה אדני"י.

(דפרי דף ל"ג עב)

תמן, יהריה יענה מיד. ולא אמתין לעבד, ח או ממנא, דאפתח ט ליה, אלא איהו ממש אפתח ליה, מחביבו ורחימו דאית · ליה לגבה, כחתן כ לגבי כלה. (סה) ואם שכינתא לא · סליקת בההוא צלותא, או פקודא, לא חשיב ליה קביה למפתח ליה היכליה, ואפילו עיי שלוחא. * ולא איהו כדאי א למיעל להיכלא דמלכא. ועליה אתמר, ג בחוץ תעמוד. ומלבר יהבין ליה בעותיה, על ידי ב שליחא, או ממנא. ואי לא סליק צלותיה כדקא יאות, דחיין ליה לבר, וסגרין תרעין באנפוי. ג ועליה אתמר, ט אז יקראנני ולא אענה ישחררני ולא ימצאנני.

סו) והכי, כד קראן ישראל, כל חד וחד, לקביה, בקיש, או בצלותא, או בכל פקודא. אם שכינתא לאו איהי תמן. לא נחית תמן. ההי"ד, ט בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך. ותרגם אונקלוס, בכל אתר דאשרי שכינתי תמן וגו'.

סז) דכד בר נש סליק שכינתא בפקודין דיליה, לגבי קביה. קביה נחית עליה בגינה. ובגין דא אמר ד הנביא, ט) אל יתהלל וגו' כי אם בזאת. והא אוקמוהו. (סח) ה והכי כד בר נש סליק שכינתא ו בצלותא דיליה לגבי קביה, קביה

חלוסי גרסאות

ח נ"א וממנא ול"ג או (מעזיבוז). ט נ"א ל"ג ליה (מעזיבוז). י נ"א ל"ג ליה (מעזיבוז). כ נ"א לגביה (בניהו). ל נ"א סליקא (בניהו). א נ"א למיעאל (קושטנדינא). ב נ"א שלוחא (וילגא) ג נ"א ועלייהו (מנטובה). ד נ"א מוסיף הנביא ע"ה (מנטובה). ה נ"א ל"ג מן והכי כד ב"נ עד ושכינתיה אקדימת (דפו"י ובקושטנדינא הגירסא בסוגריים). ו נ"א בפקודין ול"ג בצלותא (מנטובה).

מסורת הזהר

(דברים כ"ד). ס (משלי א'). ת"ז תקון מג. ט (שמות כ'). ז"ה כרך כ"א מדרש רות ל' ציון ע'. (ירמיה ט'). זהר בהר י"ד ציון מ'.

מעלות הסולם

מאמר אדנ"י שפתי תפתח

אענה ישחררני ולא ימצאנני. ונקרא רשע (ע"י לעיל אות נ"ח).

סו) והכי כד קראן וכי: וכן כשכל אחד ואחד מישאל קורא להקביה היינו ז"א, בקיש, או בתפלה, או בכל מצוה, אם אין השכינה היינו מלכות, היא שם, כלומר שאין כוונתו לחיקון השכינה, לא יורד הקביה שמה, ז"ש בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך. ותרגם אונקלוס בכל מקום שאשרה שכינתי שם וגו'. כי השכינה נקראת שם.

סז) דכד בר נש וכי: כי כשאדם מעלה את השכינה במצוותיו, אל הקביה, היינו כשמכוון ליחד את הקביה ושכינתו, הקביה יורד עליו בשביל השכינה, ומשום זה אמר הנביא אל יתהלל וגו' כי אם בזאת היינו השכינה הנקראת זאת. והרי העמידו.

סח) והכי כד ב"נ וכי: וכן כשאדם מעלה את השכינה בתפלתו אל הקביה, הקביה יורד לקבל

או ממונה שיפתח לו. אלא הקביה הוא ממש פותח לו מחביבות ואהבה שיש לו אליה. כחתן אל כלה. ואדם הזה הוא בבחינת צדיק גמור (ע"י לעיל אות נ"ז).

סה) ואם שכינתא לא וכי: ואם אין השכינה עולה באותה התפלה או המצוה, שאינו מכוון בתפלתו ובמצוה שעושה לתקון השכינה, אלא לעצמו, אין הקביה מחשיב אותו לפתוח לו היכלו, ואפילו עיי שליח, ואין הוא כדאי להכנס להיכל המלך. ועליו נאמר בחוץ תעמוד. ומחוץ להיכל, נותנים לו בקשתו עיי שליח או ממונה. והוא נקרא בינוני, (ע"י לעיל אות נ"ח) כי עכ"פ אמונתו בה שליחה ששומע תפלתו וממלא משאלתו. ואם תפלתו אינה עולה כראוי, דהיינו שמפסיק בשיחה בטלה בחוץ התפלה, דוחים אותו לחוץ מהיכל, וסוגרים השערים מפניו ועליו נאמר אז יקראנני ולא (דפו"י דף ל"ג ע"ב) דף ל"ד ע"א)

נחית לקבל צלותיה ז ושכינתיה אקדימת ח לאפתחא ליה, הה"ד, צ) ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת.
 (ט) ודא איהו רזא ט דאוקמוה מארי מתניתין, אם שגורה תפלתי בפי, יודע אני שהוא מקובל. ואם לאו, יודע אני שהוא מטורף, וטורפין לו י צלותיה באנפוי. ובגין דא, ויהי הוא טרם כלה לדבר, ולמלא בצלותיה בשם יהויה, מיד שכינתא נפקת לגביה. כ
 (ע) ז ובגיניה, נחתת שכינתא לרגלוי. הה"ד, ק) צדק לפני יהלך וישם לדרך פעמיו. וכד שכינתא איהי עומדת על ישראל, וישראל אינון רגלין דקמת עלייהו ח בגלותא, קב"ה משבח לה בהון ר) מה יפו פעמיך בנעלים וגו'.
 (צא) נ ועוד מה יפו פעמיך, כד ישראל הוו מקיימין שלש פעמים בשנה. ועוד מה יפו פעמיך בנעלים, בזמנא דעמדו ישראל על טורא דסיני, דעלייהו אתמר, ש) ועמדו רגליו ביום ההוא.
 (עב) ועוד מה יפו פעמיך בנעלים, כד קיימין בר"ה, כיומא דדינא בצלותא,

הלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז נ"א ושכינתא (מנטובה). ח נ"א בסוגריים והכי כד ב"נ נחית לקב"ה בצלותיה לגבי שכינתא [ושכינתא] מיד אקדימת (דפו"י). ט נ"א דאוקמוהו (מנטובה). י נ"א צלותא (וילנא). כ נ"א בסוגריים לקבליה (דפו"י). ל נ"א ובגיניה (מנטובה). מ נ"א בצלותא ול"ג בגלותא (הגהות הגר"א). נ נ"א ל"ג ועוד מה יפו פעמיך (מנטובה).

צ) (בראשית כ"ד). זהר חיי שרה נ"ה ציון א'. ק) (תהלים פ"ה). זהר בראשית ב' קמ"א ציון ב'. ר) (שה"ש ז'). זהר בראשית ב' ג' ציון א'. ש) (זכריה י"ד). זהר פרשת לך ע"ז ציון ג'.

מעלות הסולם

מאמר אדני שפתי תפתח

לְקַבֵּל תַּפְלָתוֹ, וְנַעֲשֶׂה זְוֹג וְז"א וּמַלְכוּת, וּשְׂכִינְתּוֹ מִקְדִּימָה לַפְתּוּחַ לוֹ וּלְתַת לוֹ חֲלָקוֹ מִשְׁפַּע הַזְּוֹג, ז"ש ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת, שזה מרמו שבטרם כלה המתפלל את תפלתו, נעשה הזווג, שה"ס והנה רבקה יוצאת, כי רבקה הוא אותיות הברק, ובסו"ה ויצא כברק חצו, אשר ברק מורה על הזווג הירור כחץ. (עי' רע"מ פנחס אות רמ"ב).
 (ט) ודא איהו רזא וכר: וזהו הסוד שהעמידו בעלי המשנה, (ברכות לד) אם שגורה תפלתי בפי יודע אני שהוא מקובל, ואם לא יודע אני שהוא מטורף, וטורפין לו תפלתו בפניו, כלומר, שתפלתו אינה מקובלת, (עי' רש"י שם במשנה) ומשום זה נאמר ויהי הוא טרם כלה לדבר, שפירושו לדבר בתפלה בשם יהויה, שהוא רחמים, מיד השכינה יוצאת אליו.
 (ע) ז ובגיניה נחתת שכינתא וכר: ובשבילו יורדת השכינה שהיא מלכות לרגליו, של ז"א, כי בנין המלכות הוא מנ"ה דז"א (דף ל"ד ע"א)

שנקראים רגלים. ז"ש צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. וכשהשכינה היא עומדת על ישראל, וישראל הם הרגלים שעומדת עליהם בעת הגלות, כלומר שע"י מעשיהם הטובים הם מעלים מ"ן וגורמים קיום והעמדה לזו"ן הקב"ה משבח אותה, בהם ואומר לה, מה יפו פעמיך בנעלים, כי נעלים רומזים לרגלים שהן קיומם.
 (א) ועוד מה יפו וגו': ועוד יש לפרש, מה יפו פעמיך, כשישראל היו מקיימים שלש פעמים בשנה וגו'. היינו לעלות לרגל. ומפרש פעמיך משוון פעמי רגלינו. ועוד מה יפו פעמיך בנעלים, בעת שעמדו ישראל, על הר סיני, (עי' שער הכונות ענין לבישת המונעלים, ובמסם חצא מאמר שלף איש נעלו) שעליהם נאמר ועמדו רגליו ביום ההוא, ורגליו היינו ישראל רגלי השכינה.
 (ב) ועוד מה יפו וכר: ועוד יש לפרש מה יפו פעמיך בנעלים, כשעומדים ישראל בתפלה

קב"ה, בגינייהו עומד מכסא דין, ויושב על כסא רחמים. בומנא דאנון קיימין בשכינתא בגלותא, וסבלין עלייהו כמה דינין, וכמה יסורין, דאמרין (ח) כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה.

(עג) ׀ וכד בר נש מצלי, צריך בקדמיתא לנחתא קב"ה, דאיהו יהויה בק"ש, וליה אמרין שמע ישראל, בכל שבתות, ׀ ויומין טבין. בגין דביומין דחול, תרעא דהיכלא פנימאה איהי סתימא. הה"ד, (ק) כה אמר יי אלקים שער החצר הפנימית הפונה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה.

(עד) ואמאי. בגין דמטטרון שליט עלייהו. וביום השבת, דייתי בעלה יפתח, ׀ וכן ביום החדש יפתח. ובגין דא כד נחית בר נש יהויה בק"ש, צריך לנחתא ליה באדני, דאיהו ׀ בפומיה. ובגין דא, (ב) אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך.

(עה) דתלת צלותין אינון בשבת, ורביעאה צלותא דמוסף. צלותא דערבית, אתה קדשת, ודא שכינתא תתאה, דאיהי מסטרא דשמאלא, דתמן ליואי, דאתמר

תלוסי גרסאות

׀ בנ"א כתב שכאן שייך ת"ח הוי"ה כו' דלהלן (אות פ"ה) ומה שכתוב בינתיים שייך לעיל קודם ות"ח אם ב"ב (אות ס"ד) מכאן עד אות פ"ה הוא בסוגריים (הגהות הגר"א) ׀ ג"א וימין (מנוטובה). ׀

מסורת הזהר

(ח) (תהלים מ"ד). זהר חיי שרה ב ציון ב. א) (יחזקאל מ"ו). זהר בראשית א' רל"ג ציון ב. ב) (תהלים ג"א). לעיל אות מ' ציון ק'.

ג"א ל"ג וכן ביום החדש יפתח (מנוטובה) ׀ ג"א בסימיה (מנוטובה).

מעלות הסולם

מאמר אדניי שפתי תפתח

ומאיר להם הארת ו"ק לבד. וביום השבת שבא בעלה היינו ז"א דאצילות, יפתח, נפתח השער עם הארת ג"ר שהיא חכמה. וכן ביום החדש יפתח. ומשום זה כשאדם מוריד וממשך שפע אור הוי"ה בק"ש, צריך להורידו באדניי שהוא בפה, היינו בבחינת הנוקבא שהיא בחינת פה מלכות דראש שפניה למעלה להשפיע ולהעלות אור חוור, ולא בבחינת זכר שפניו למטה, כי ערך קבלת ז"א כלפי קבלת הנוקבא הוא כערך ג"ר כלפי ו"ק, וכשהמוחין נמשכים במדת הנוקבא נמשכים רק ו"ק דחכמה. ובמדת הוי"ה שהוא ז"א היו נמשכים ג"ר דחכמה. ומשום זה אומרים אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך. (עי' זהר נח אות שס"א ובסלם מאמר שער החצר הפנימית).

בתפלה, בר"ה ביום הדין, והקב"ה עומד בשבילם מכסא הדין, ויושב על כסא הרחמים. ועוד יש לפרש מה יפו פעמך בנעלים, בעת שישראל עומדים עם השכינה בגלות, וסובלים ומקבלים עליהם כמה דינים וכמה יסורים, שאומרים כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה.

(עג) וכד בר נש וכו': וכשאדם מתפלל, צריך בתחלה להוריד שפע הקב"ה דהיינו הארת קו האמצעי שהוא ז"א הנקרא הוי"ה (עי' לעיל בהקדמה אות נ"ב) ולו, לז"א אומרים שמע ישראל, בכל השבתות וימים טובים, משום שבימי החול שער ההיכל הפנימי ששם מקום השפעת אור החכמה אל התחתונים, הוא סגור ז"ש כה אמר ה' אלקים שער החצר הפנימית הפונה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה.

(עה) דתלת צלותין אינון וכו': כי שלש תפלות הן בשבת ערבית, שחרית ומנחה, ותפלה רביעית של מוסף. תפלת ערבית היא אתה קדשת את יום השביעי לשמך, וזה השכינה התחתונה

(עד) ואמאי בגין דמטטרון וכו': שואל, ולמה יהיה סגור בששת ימי המעשה, ומשיב, משום שמטטרין שולט עליהם על ימות החול, (דפריי דף ל"ד ע"א)

בהון וקדשת את הלויים. צלותא דשחרית, ישמח משה במתנת חלקו. ודא נשמת כל חי, דאיהי אימא עלאה. עלה אתמר, א אם תשכבון בין שפתיים. אל תקרי אמ, אלא

(עו) דעלה אתמר, (ד) וישכב במקום ההוא, באתר דיש כ"ב אתוון דאורייתא, שכיבת תמן. זכאה ק איהו פומא דאורייתא, ש דההיא ת שעתא שכיבת תמן. (עז) א צלותא תליתאה, אתה אחד ושמך אחד. דא יהוה, עמודא דאמצעיתא, דאחיד בתרווייהו. ואינון נשמה יתירה, ורוח יתירה. ונפש יתירה. (עח) נפש יתירה בערב שבת, אתה קדשת. נשמה יתירה, נשמת כל חי,

חלוסי גרסאות

ק נ"א איהי (נ"א במנטובה קושנטינא). ש נ"א ל"ג דההיא שעתא שכיבת תמן (נ"א במנטובה) ת נ"א שכינתא ול"ג שעתא (הגהות הגר"א). א נ"א ל"ג צלותא תליתאה (נ"א במנטובה).

מסורת הזהר

(ג) (תהלים ס"ח). (ד) (בראשית כ"ח). זהר בראשית א' קס"ו ציון ב'.

מעלות הסולם

מאמר אדניי שפתי תפתח

מאירה בערב שבת, היינו ליל שבת שנקרא שבת דמעלי שבתא. ואומרים אתה קדשת. נשמה יתירה היינו בינה מאירה בשחרית של שבת ואומרים נשמת כל חי שנאמר בה ישמח משה במתנת חלקו כי משה זכה לביתה, (עי' רע"מ פנחס אות קצ"ד) רוח יתירה היינו ז"א המאיר בעת מנחה, ואומרים, אתה אחד ושמך אחד. אשרי הוא מי שפותח פיו בשלש תפלות של שבת, לקבל אותם ג' אורות: נפש רוח נשמה, בשבת.

עיין ברע"מ יתרו (אות תק"ל) ששלש מדרגות הן, וכלן נקראות שבת. שבת העליונה שהיא בינה, שבת של יום שהוא ז"א שבת של לילה שהיא מלכות. וכלם אחד. וכל אחד כשהוא שולט לוקח חבריו ומזמינם עמו בממשלה שלו, וכשזה בא לעולם, כלם באים ונועדים עמו ע"ש.

ומה שמנחה של שבת נקרא על שמו של ז"א, הוא, כי ז' ימים הי"ס ז' ספירות חג"ת נהי"מ, שז"א כולל ששת ימים חג"ת נהי"מ, ומלכות הי"ס יום השביעי, וביום השביעי מתגלה שלמות המלכות ובנינה סב"פ עם ז"א, והם עולים ומלבישים את אר"א עלאין, ומקבלים השפע מפה דא"א הנקרא עתיקא סתימאה, אבל בימות החול, אין שלמות למלכות מטרם גמר התקון, ונמצא ז"א שאינו בנווג שלם עם מלכות, וכשאינו בנווג עם המלכות הוא חסר ג"ר, ולכן בשבת כשהמלכות נשלמת, ובאה בנווג עם ז"א, מקבל ז"א ג"ר על ידה, וששת ימים

התחתונה, היינו מלכות, הנקראת שם שהיא מצד השמאל, היינו שבה מתגלה החכמה דל"ב נתיבות. הנקראת חכמה דשמאל. ששם הלויים, שנאמר בהם וקדשת את הלויים, וקודש הוא חכמה, (עי' לעיל בהקדמה אות נ"ז) תפלת שחרית היא ישמח משה במתנת חלקו, וזה נשמת כל חי, שהיא אם העליונה, היינו בינה, המאירה בחכמה דימין, כי אין החכמה מאירה אלא בביתה. עליה נאמר אם תשכבון בין שפתיים, אל תקרי אם האלוף בחיריק, אלא אם, אלף בצירי.

(עו) דעלה אתמר וישכב וגר': שעל בינה נאמר, וישכב במקום ההוא, במקום שיש כ"ב אותיות התורה דהיינו שהוא שלם בתורה, השכינה שוכבת שם. אשרי הוא הפה השלם בתורה, כי בעת ההיא דהיינו בשחרית של שבת, השכינה שוכבת שם. (עי' זהר תרומה אות ק"ג) ענין כ"ב אותיות הגדולות של השבח אל ארון על כל המעשים.

(עז) צלותא תליתאה אתה וכו': תפלה השלישית של שבת, אתה אחד ושמך אחד זה הוי"ה היינו ז"א עמוד האמצעי, הנאחו בשניהם, בביתו ובמחלכות. (עי' לעיל אות נ"ז בהקדמה) ישראל שיר אל, שיר משמאלא, שיר דלויים, אל מימינא דכהניא, עמודא דאמצעיתא ישראל כליל תרווייהו וכו'. והם נשמה יתירה, בינה, רוח יתירה, ז"א, נפש יתירה, מלכות.

(עח) נפש יתירה בערב וכו': נפש יתירה (דפו"י דף ל"ד ע"א)

דאתמר בה ישמח משה במתנת חלקו. רוח יתירה, אתה אחד ושמן אחד. זכאה איהו מאן דאפתח פומוי בתלת צלותין, לקבלא לון בשבת.

עט*) תפלת מוסף, דא צדיק, דכליל כלהו צלותין. וביה אמרין בצלותא דמוסף, כתר יתנו לך יי אלקיננו, ג וכתר איהו כתר עליון. יי אלקיננו : אבא, ואמא. קק"ק : תלת אבהן. יי צבאות : ברית מילה, ותרין ירכי קשוט. ה) מלא כל הארץ כבודו : דא שכינתא.

פ) זכאין שפוון, דאינון תרעין דהיכלא, לקבלא בהון צלותין אלין. ובגין דא, ו) אדני שפתי תפתח. ז) פתחו לי שערי צדק. דכד בר נש אפתח פומוי בצלותא בשכינתיה, ה) מיד ח) אז תקרא ויי יענה, הוא ובית דינו. א"ז : תמניא אתון, דאינון יהויה אהייה, אבא, ואימא. ויי יענה מיד, הוא ובית דינו, יהויה אדני.

פא) כד אינון באבא ובאימא, לימינא ושמאלא, כל חד איהו שם בפני עצמו. וכד אינון בכתר עליון, אינון ו) ביחודא חדא, כגוונא דא יאההויה. בחסד

תלופי גרסאות

ג נ"א כתר (וילנא). ה נ"א מיד ה' יענה הה"ד אז תקרא וה' יענה ול"ג הוא ובית דינו (קושטנדינא ונ"א במנטובה). ו נ"א כיחודא (נ"א במנטובה).

מסורת הזוהר

ה) (ישעיה ר'). זהר פרשת בא סא ציון ת'. ו) (תהלים נ"א). לעיל אות מ' ציון ק'. ז) (תהלים קיח). זהר בראשית א' של"ט ציון ג'. ח) (ישעיה נ"ח). ז"ח כרך כ יתרו דף ו' ציון ו'.

מעלות הסולם

מאמר אדני שפתי תפתח

ברית מילה שהוא יסוד הנקרא הוייה, ושני ירכי אמת, שהם נצח הוד הנקראים צבאות. מלא כל הארץ כבודו, זה השכינה היינו מלכות. פ) זכאין שפוון דאינון וכו' : אשריהם השפתיים שהן שערי ההיכל, לקבל בהם תפלות אלו. ומשום זה נאמר אדני שפתי תפתח. וכן פתחו לי שערי צדק, שכאשר אדם פותח פיו בתפלה, בשכינתו, כלומר לתקון השכינה, מיד אז תקרא וה' יענה. וה' הוא ובית דינו. א"ז רומז לשמונה אותיות שהן הוייה אהייה. אבא ואמא, כי אבא נקרא בשם הוייה, ואמא נקראת בשם אהייה. וה' יענה מיד, הוא ובית דינו. הוייה אדני, שהם זו"ן כי ז"א נקרא בשם הוייה. והנוקבא נקראת בשם אדני. (עי' לעיל אות ס"ג).

פא) כד אינון באבא וכו' : כאשר זו"ן הם באבא ואמא לימין ושמאל, היינו בקצוות, כל אחד הוא שם בפני עצמו, כי באבא הוא שם הוייה ובאמא שם אהייה. וכאשר הם בכתר עליון

ימים של ז"א מתברכים בג"ר ע"י המלכות. ובשבת בבוקר מקבלים זו"ן הארת עתיקא קדישא באמצעות אר"א עלאין. ולכן שחרית של שבת נקרא ע"ש בינה, והחכמה נגלה בבניה, אבל במנחה עולה ז"א עצמו לעתיקא קדישא, ומקבל הארתו. וע"כ נקראת תפלת מנחה על שמו של ז"א.

עט) תפלת מוסף דא וכו' : תפלת מוסף זו צדיק היינו יסוד, שנקרא כל, הכולל כל התפלות, שהן נר"ג, וכו' אומרים בתפלת מוסף, כתר יתנו לך ה' אלקיננו. וכתר, הוא כתר עליון, דאר"א, שז"א עלה אליו ומלבישו. ה' אלקיננו, אבא ואמא. כי בחזרת תפלת מוסף, ירש ז"א מקום אביו, ונוקבא מקום אמא. ויוצדק השמות ה' אלקיננו הן על אר"א והן על זו"ן, כי התחתון העולה לעליון נעשה כמוהו. קדוש, קדוש קדוש, הם שלשת אבות שהם חסד גבורה תפארת דז"א, שהם עצמות חג"ת דאר"א, ולכן נקראים קדוש. ה' צבאות, היינו (דפרי" דף ל"ד ע"א) דף ל"ד ע"ב)

וגבורה, אינון יהו"ה אהי"ה, ענפין ז מתפרדין לימינא ושמאלא. בעמודא דאמצעיתא, אינון תרוייהו ביחודא חדא. והכי אינון ענפין ח מתפרדין בנצח והוד, יהו"ה לימינא, אהי"ה לשמאלא. בצדיק מתייחדים. הא הכא ט רזא דאילנא, דאתפשטן ענפוי מעילא, ומתייחדין בשרשוי לתתא. ודא עץ החיים. פג) עץ הדעת טוב דלית ביה רע, מתתא לעילא, כגוונא דא, אדני : שכינתא תתאה. יהו"ה : עמודא דאמצעיתא. י ואינון בתרין ירכין, ענפין מתפרדין לימינא ושמאלא. והכי בתרין דרועין, מתפרדין ענפין לימינא ולשמאלא. בצדיק, אינון ביחודא חדא, יאהדונה"י. ודא רזא דחשמל, חיוון דאשא ממללן. פג) כל הכורע כורע בברוך, דאיהי יאהדונה"י. וכל הזוקף, זוקף בשם, בתרין שמהן, ודא יהו"ה אהי"ה.

חלופי גרסאות

ז נ"א תתפרדין (נ"א במנטובה). ח נ"א ל"ג חדא והכי אינון ענפין מתפרדין בנצח והוד (בניהו). ט נ"א רזא דאתפשטן ענפוי מעילא ותתא ול"ג דאילנא דאתפשטן ענפוי מעילא ומתייחדין בשרשוי לתתא (נ"א במנטובה). י נ"א אינון (נ"א במנטובה).

מעלות הסולם

מאמר אדני" שפתי תפתח

עץ הדעת ט"ר הוא בבי"ע, ובאצילות אין רע. וסדר הארתו הוא, ממטה למעלה, כעין זה אדני" שכינה תחתונה היינו מלכות, יהו"ה עמוד האמצעי, היינו ז"א, והם בשתי ירכים שהם נצח והוד, והם ענפים מתפרשים לימין ושמאל. כי ז"א איהו בנצח, ומלכות איהי בהוד. וכן בשתי הזרועות, שהם חסד וגבורה, מתפרשים הענפים לימין ולשמאל. בסוד כרוב אחד מקצה מזה, וכרוב אחד מקצה מזה, ואין ביניהם זווג, בצדיק שהוא יסוד הם ביחוד אחד יאהדונה"י. בסוד והיה המשכן אחד כי בו חוברות אשה אל אחותה (ע"י רע"מ פנחס אות שי"ב) וזה סוד החשמל חיות אש ממללות. כי אור חכמה נקרא חיה, וז"ס חיות וכן בהן סוד הדבור, כי כל דיבור הוא מהארת מוחין דחיה, וז"ס ממללות. והן נבחנות בסוד חיות אש, כי הן ו"ק דחיה בלי ג"ר ובכל ו"ק יש אחיזה לדינים, וצריכים לשמירה יתרה וע"כ הן חיות אש. (ע"י ע"ח שער מ"ט פ"א וב' ובספר בית שער לכונות מן אות נ"ג עד אות ע"ח).

פג) כל חכורע כורע וכי: כל הכורע כורע בברוך שהוא יסוד הנקרא ברוך, ובו הוא ממשין היחוד של יאהדונה"י. וכל הזוקף זוקף בשם הו"ה שהוא תפארת הנקרא הו"ה, ובו

עליון, שה"ס סגולתא דטעמים, שקו האמצעי הוא למעלה מב' הקוים, (ע"י אדרא זוטא אות ט"ו) שרישא דלא אתיידע מכריע ומיחד ב' הקוים ימין ושמאל שהם ב' רישין כתרא וחכמה סתימאה דא"א. בסוד שורש לתקון ג' קוים. הם ביחוד אחד, כעין זה יאההויה"ה. בחסד וגבורה שהם קצוות, הם הו"ה בחסד, אהי"ה בגבורה, והענפים מתפרשים לימין שהוא חסד ולשמאל שהוא גבורה. בסו"ה ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה. בעמוד האמצעי היינו תפארת שה"ס ו"ק, הם מתייחדים שניהם הימין והשמאל ביחוד אחד, וכך הענפים הם מתפרשים בנצח והוד, הו"ה לימין בנצח, ואהי"ה לשמאל בהוד. בצדיק היינו יסוד הם מתייחדים, כזה יאההויה"ה. הרי כאן סוד האילן שענפיו מתפשטים מלמעלה, בסוד ראש וג"ר, כי חכמה בינה ה"ס ראש וג"ר, ודעת ה"ס ו"ק המייחדם. וכן חסד גבורה ה"ס ג"ר, ותפארת ה"ס גוף וו"ק המייחדם. וכן נצח הוד ה"ס ג"ר, ויסוד ה"ס ו"ק המייחדם. ומתייחדים בשרשוי למטה בבחינת ו"ק. (ע"י רע"מ פנחס אות ש"י) וזה עץ החיים, שה"ס חב"ד חג"ת עד החזה שבהם מתלבשים ו"ק דאור החיה, ולכן נקרא עץ החיים.

פג) עץ הדעת טוב וכי: עץ הדעת שבעולם אצילות, הוא טוב, שאין בו רע, כי (דפרי דף ל"ד ע"ב)

פד) ובהון הוה משבח שכינתא בשיר השירים, מתתא לעילא. הה"ד ט) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן. י) שררך אגן הסהר, ג) שני שדיך, ז) צוארך, ח) ראשך. הא הכא מתתא לעילא, והיא משבחת לקב"ה מעילא לתתא, ו) ראשו כתם פז, ט) עיניו, ע) לחייו, פ) שפתותיו, צ) ידיו, ק) שוקיו. זכאה איהו מאן דסליק צלותא בכל אתר ואתר, כ) בתקונא דא. ל) פה) ת"ח, יהו"ה אדני, איהו קב"ה ושכינתיה. בתרין שוקין, יהו"ה לימינא, אדני לשמאלא. ואינון מ) אספקלריא המאירה, ואספקלריא שאינה מאירה. בצדיק, תרוייהו חד יאהדונה"י, והכי בתרין דרועין, יהו"ה לימינא, אדני לשמאלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (שה"ש ז). לעיל אות ע' ציון ר'. י) שררך אגן הסהר (שה"ש ז). ז"ח כרך כ"א מדרש רות קליד ציון ש'. כ) (שה"ש ז). ל) (שה"ש ז) זהר פקודי י"ט ציון ד'. מ) (שה"ש ז) לעיל ריש תיג"ג. נ) (שה"ש ה). ז"ח כרך י"ט בראשית קכ"ד ציון ק'. ס) (שם) זהר משפטים קס"ט ציון י'. ע) (שם). זהר ויחי ע"ה ציון א'. פ) (שם) שם צ) (שם) לעיל בהקדמה י: לפי דפוס וילנא. ק) (שם) זהר ויקרא פ"ז ציון ס'.

מעלות הסולם

מאמר אדני"י שפתי תפתח

ומראה שאינה מאירה שהיא מלכות. כשהם בצדיק שהוא יסוד שניהם ז"ו מתיחדים לאחד, בשילוב ב' שמות יחד יאהדונה"י. וכן כשהם בשתי הזרועות שהן חסד וגבורה, אז הוי"ה שהוא ז"א לימין בחסד. ואדני"י שהוא מלכות לשמאל בגבורה. בעמוד האמצעי היינו תפארת, ב' השמות הם בשילוב יאהדונה"י. שניהם ז"ו ביחוד אחד בסוד אמן, שה"ס יאהדונה"י שבג'מטריא צ"א כמנין אמן. ומשום זה גדול העונה אמן יותר מן המברך. הרי הוא ממטה למעלה, בסוד קומת המלכות שפניה למעלה כנ"ל.

ובו ממשיך היחוד בשני שמות, וזה הוי"ה אהי"ה.

פד) ובהון הוה משבח וכו': ובהם, היינו בשמות אלו, הוא משבח את השכינה, היינו קומת המלכות בסוד עץ הדעת טוב, בשיר השירים, ממטה למעלה, בסוד הנקבה שפניה למעלה, ז"ש מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן שררך אגן הסהר, שני שדיך, צוארך כמגדל השן. ראשך עליך ככרמל. הרי כאן השבח ממטה למעלה, והשכינה היא משבחת אל הקב"ה, ממעלה למטה, כפי הארת הזכר שפניו למטה, בסוד עץ החיים, ראשו כתם פז, עיניו כיונים. לחיו כערוגת הבשם. שפתותיו שושנים. ידיו גלילי זהב. שוקיו עמודי שש. אשרי הוא מי שמעלה התפלה בכל מקום ומקום בתקון זה, היינו ליחד כל ענף בשרשו.

פירוש, אחר שקו אמצעי מיוחד ב' הקוים ימין ושמאל זה בזה, וחכמה שבשמאל נכללה בחסדים שבימין, וחסדים שבימין נכללו בחכמה שבשמאל, נבחנום בקו אמצעי עצמו ג' קוים, ב' קוים ימין ושמאל שירש אותם מחמת שגרים להארתם, ופעולת יחודם זה בזה שהיא צורת קו אמצעי עצמו. אמנם במקום שהוא לא יכול לגלות פעולת יחודם זה בזה, היינו בראש של המדרגה, מחמת שג' הראשונות דחכמה נתמעטו ע"י קו האמצעי ואינם, לכן אין פעולת יחוד ב' הקוים ניכרת שם כלל, רק בגוף של המדרגה ששם מאירים ו"ק דחכמה, לכן בקצוות שה"ס ראש כי חכמה ובינה ה"ס ראש, ודעת ה"ס גוף ו"ק, וכן חסד גבורה ה"ס ראש ותפארת הוא ר"ק, וכן בנה"י

פה) ת"ח הוי"ה אדני"י וכו': חוזר כאן למה שכתוב לעיל אות פ"א פ"ב כי יש נוסח אחר באותו ענין, והכניסו אותו בפנים הספר, ובדפוס מונטובה הוא נכתב בצד באותיות קטנות. בוא וראה, ב' השמות, הוי"ה אדני"י, הוא הקב"ה שהוא ז"א, נקרא בשם הוי"ה. ושכינתו שהיא מלכות נקראת בשם אדני"י. כשהם בב' שוקים שהם נצח הוד, אז הוי"ה שהוא ז"א, לימין בנצח, ואדני"י היינו מלכות, לשמאל בהוד. והם מראה המאירה היינו ז"א, (דפו"י דף ל"ד ע"ב)

בעמודא דאמצעייתא יאהדונה"י תרוייהו ביחודא חדא, בסוד אמן. ובגין דא, גדול העונה אמן יותר מן המברך. הא איהו מתתא לעילא.

פו) מעילא לתתא יהו"ה אהי"ה, תרוייהו חד, בכתר עלין, כגוונא דא, יאהויה"ה. בחכמה ובינה, יהו"ה אהי"ה. בתרין דרועין, יהו"ה אהי"ה. בעמודא דאמצעייתא, תרוייהו כחדא. בנצח והוד, יהו"ה אהי"ה, דא לימינא, ודא לשמאלא. בצדיק תרוייהו ביחודא נ חדא.

פז) וכן במלכות, תרוייהו ביחודא חדא, כגוונא דא יהו"ה אדני. ובה

חלוסי גרסאות

נ ג"א כחדא (וילנא).

מעלות הסולם

מאמר אדני"י שפתי תפתח

אהי"ה, הוי"ה, אדני"י. שהם בארבע פרשיות תפילין של יד, שכלם בבית אחד לבד. ובאדבעה בתים תפילין של ראש.

הנה מה שבתפילין של יד כתוב שד' השמות מרומזים בד' פרשיות, ובתפילין של ראש הם בד' בתים, מבואר בשער מאמרי רשב"י דף א' ע"ב ד"ה ושם. וז"ל הנה נודע כי במוחין דז"א יש אור מקיף ואור פנימי והנה כשהם בבחינת אור המקיף הם ארבעה מוחין מבחוץ. כי הנה התפילין הם אור המקיף ואז הם ארבע תדין נצח והוד שנעשין חכמה ובינה, ותרין עטרין הנכללים בדעת הרי הם ארבעה, ואלו הם ארבע שמהן אלו הנו' שהם הוי"ה אהי"ה בחכמה ובינה, ושם יאהדונה"י כלול משתי שמות הוא בדעת. ועיין במה שכתבתי בדרוש סוד התפילין בטעם למה ארבעה בתים דיליה הם בסוד אהי"ה, ושם ביארתי כי זה היה עיבור שני לתת מוחין לז"א בתוך הבינה, ולכן הם בסוד אהי"ה, כי כל בחינת התפילין הוא בחינת אור המקיף, ואין עיבור אלא בסוד אהי"ה ואז אותם הד' מוחין נעשים לו ארבעה בתים מקיפים, ואז חסד גבורה ותפארת שלו נתעלו או נעשו בחינת פנימיים, ובחינת נה"י דבינה נעשו לו ארבעה בתים. אבל בנקה הם פרשיין ממש, כי נצח והוד דז"א נעשין לה פרשיין ולא בתים, ואינם בסוד אהי"ה לפי שאין אהי"ה אלא בסוד עיבור, עכ"ל. ושם אהי"ה שבמוחין דנוקבא, הוא מהארת ז"א המאיר אליה, כל ד' המוחין, ונקראים בשמות שלו.

עי' להלן (אות צ"ט) בדה"ה ביאור הדברים, שבמוחין דישסרת המאירים בחול, אינם מוחין דהולדה אלא ליעקב ורחל, ולא לזו"ן הגדולים ולפיכך

בנה"י נצח והוד ה"ס ראש ויסוד הוא ו"ק, וכל בחינת ראש וג"ר, היא בסוד כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה, שהם פרודות, ונאמר אז על החיות ופניהם וכנפיהם פרודות למעלה בבחינת ג"ד שלהם, כדי לקבל אח"כ היחוד של הוי"ה אדני"י בו"ק שלהם, וכן בתפלה לא נעשה היחוד אלא כשהשליח צבור חוזר התפלה ועונה אמן שהוא מיחד ומשלב ב' השמות הוי"ה אדני"י זה בזה שהם בגימטריא אמן וע"כ הוא גדול מן המברך כי הוא במחברת השניה שהוא בחיבור התחתון של ו"ק ואז נאמר והיה המשכן אחד. (עי' רע"ח פנחס אות ש"ב).

פו) מעילא לתתא הוי"ה וכו': ממעלה למטה, שה"ס קומת ז"א בסוד עץ החיים, בכתר עליון שהוא השורש, הם ב' השמות הוי"ה אהי"ה ביחוד אחד, כעין זה יאהויה"ה. בחכמה ובינה, הוי"ה בימין שהוא חכמה. אהי"ה שהוא בינה לשמאל בשתי זרועות שהן חסד וגבורה, הוי"ה לימין בחסד. אהי"ה לשמאל בגבורה. בעמוד האמצעי שהוא תפארת, שני השמות הם בשילוב כאחד. בנצח והוד שהם ב' שוקים, ב' שמות הוי"ה אהי"ה הם, זה היינו הוי"ה לימין בנצח, וזה היינו אהי"ה לשמאל בהוד. בצדיק היינו יסוד, שניהם הם ביחוד אחד, בשילוב יאהויה"ה.

פז) וכן במלכות תרוייהו וכו': וכן במלכות בעת שהוא בזווג, מאירים ב' השמות ביחוד אחד כמו בקו האמצעי, כעין זה הוי"ה אדני"י בשילוב, ובה מתחברים ב' השמות, הוי"ה אהי"ה, כי מקבלת הארתו של ז"א ג"כ, בחב"ד חג"ת שלה עד החזה, ומשום זה היא נקראת קרית אדבע, חבור של ד' שמות: הוי"ה, (דפו"י דף ל"ד ע"ב)

מתחברין, יהויה אהייה. ובגין דא, איהי קרית ארבע, חבורא דארבע שמהן, דאיןן בארבע פרשיין דתפילין דיד, ו בארבע בתי דתפילין דרישא. (פח) וכד נביא הוה סליק לעילא, ודפיק לתרעא, אי הוה סליק בשכינתא, וזוה פתח ליה מיד, והוה אמר ליה (ו) בן אדם עמוד על רגליך ואדבר אתך. דאנת הוא דהוית סביל לשכינתא בצלותא בעמידה. עמוד על רגליך. דאתמר

מסורת הוהר (יחזקאל ב'). בהשטות לספר הוהר בראשית (ו נ"א וארבע (וילנא). ע נ"א ל"ג עמוד על רגליך (מנטובה). כ"ו ציון צ'.

מעלות הסולם

מאמר אדני שפתי תפתח

וסוד היחוד הוא, כי מקום גילוי החכמה. הוא במלכות, ומקום גילוי החסדים הוא בז"א, וכשמתיחדים שניהם נעשו ז"א ומלכות לאחד, וכן הארת החכמה והארת החסדים נעשו לאחד, וז"א שה"ס קו ימין לאחר שנשלם בעת הזווג מהארת החכמה שבנוקבא, הוא משפיע אז אור שלם של חסדים אל הנוקבא, שהוא בבחינת ג"ר, וז"ס עמידה שפירושה המשכת חכמה וג"ר, בדומה לאדם הקם על רגליו שהוא זוקף קומתו.

וזה אמרו וכד נביא הוה סליק לעילא לאצילות, ודפיק לתרעא לגלות היחוד של ז"א, בסו"ה פתחו לי שערי צדק, אי הוה סליק בשכינתא, ועבר כל הסידורים והתקונים הנעשים בתפלה וק"ש עד לשמ"ע להסיר את דבקות הסט"א בשכינתא שהוא מלכות, כי כל זמן שהסט"א דבוקה במלכות אין תקוה שז"א יוכלו לקבל מוחין להשפיע אל העולמות. הוה פתח ליה מיד, והוה אמר ליה בן אדם עמוד על רגליך כי מקום גילוי הארת החכמה הוא בנה"י הנקראים רגלים ובעת שנשלמים נה"י דכלים שנקראים רגלים באים ג"ר דאורות, ואדבר עמך כי הארת חכמה נקראת דיבור, דאנת הוית וכו' עמוד על רגליך דאתמר בהון זכף ורגליהם ככף רגל עגל היינו כי התחלקות האצבעות מורה על התחלקות הצדדים לימין ושמאל, ורגלי החיות שהן בחינת הארת חכמה, הן נשמרות להיות תמיד מחוברות תמיד תחת קו האמצעי ביורש, בלי לנטות לשום צד, ע"כ אין להן אצבעות ברגליהן, לכן זכף רגליהם שהרגלים בעצמן נחלקות לחב"ד הג"ת נה"י אשר הכף שה"ס נה"י דרגלים שבהם תלוי גילוי החכמה ותג"ר, הוא ככף רגל עגל כנ"ל. עגולים בנקודים דאינון מנהיגים לאתוון כי סוד האותיות הוא, שהן כלים של עשר הספירות

ולפיכך, בתפילין של יד, ששם המוחין של מלכות הכוללת את ז"א הקטנים, שהמוחין של חול הם אצלם מוחין דהולדה, כתוב פרשיות, משא"כ בז"א הגדולים שמוחין דיסודות הם אצלם רק בבחינת מקיפים כנ"ל לכן כתוב בתים, ומוחין הפנימיים דז"א אינם מספיקים לו למוחין דהולדה, (ע"י"ש).

(פח) וכד נביא הוה וכו': וכשנביא היה עולה למעלה לאצילות, ודפק בשער, אם היה עולה בשכינה, כלומר שעשה כל הסידורים והתקונים בכדי להשרות השכינה בעולם, היה פותח לו תכף, והיה אומר לו, בן אדם עמוד על רגליך ואדבר אתך, שאתה הוא שהיית נושא לשכינה בתפלה בעמידה, כלומר שתפלתך היתה למען תקון השכינה, באור האצילות שנקרא עמידה עמוד על רגליך, שנאמר בהם וכף רגליהם ככף רגל עגל, חלשון עגולים, כנקודות שהן מנהיגות את האותיות, ומבחינת האותיות הן מרובעות, ז"ש על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו.

פירוש. בתפלת שמונה עשרה נעשה היחוד של ב' השמות הו"ה אדני, והיינו שכבר כלו כל המלחמות, והחרב שה"ס שם הו"ה ש"י היא ראש החרב, וז' גוף החרב, וב' ההי"ן ב' פיפיות, בסו"ה רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם, נכנסת לנרתיקה, שהוא השם אדני ולא צריכים יותר לכלי מלחמה, כי כבר נתבערו כל הקליפות ביחוד הקריאת שמע, (ע"י רע"ח שופטים אות ד') כתוב בצדיק חיי עולמין שהוא יסוד דז"א, כליל חיי ברכאן, שהוא בזווג דתפלת שמונה עשרה ברכות, דביה אדני שפתי תפתח, ופי שיסוד פותח את המלכות שנקרא אדני, וביסוד עאל חרבא בנרתיקה שה"ס הווג יאהרונח"י שנעשה ע"י היסוד, וחמת המלך שככה כי אין עוד אחיזה לחיצונים, ונשקט הכעס. ע"י"ש. (דפו"י דף ל"ד ע"ב)

בהון, ש) וכף רגליהם ככף רגל עגל. פ עגולים כנקודים, דאינון מנהיגים לאתוון. ומסטרא דאתוון אינון מרובעין. הדא הוא דכתיב, ה) על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו.

פט) ועוד על ארבעת רבעיהן, אינון * ארבע קדושות, דאומר בר נש בכל יומא. ז ועוד, עמוד על רגליך, בקדמאין. א) ומה שאלתך עד חצי המלכות, ק באמצעיות, ותעש, בבתראין. דתמן איהו בר נש כעבד המקבל פרס מרבו והולך לו.

צ) אלין נפקין דיהיב לון מלכא בעותהון, הא אחרנין קא דפקי לתרעא, מארי דברית מילה, ואמרי ב) אדני שפתי תפתח. זכאין אינון ישראל, דאינון רגלין דשכינתא, דקמת עלייהו בצלותא בעמידה, דאיהי ודאי עלייהו תפלה מעומד, וקמת עלייהו בגלותא.

צא) ובמאי קמת עלייהו, בגין דנחתין לגבה יהו"ה דעליה אתמר, כל הזוקף זוקף בשם. ד דביה צריך בר נש לזקפא לשכינתא. ואלין דלא זקפין לה

חלופי גרסאות

פ ג"א עגילים (מנטובה). צ ג"א ל"ג מן ועוד עד זכאין אינון (מנטובה) וכן בהגהות הגר"א ל"ג לה כאן. ק ג"א באמצעין (וילנא). ר ג"א וביה (מנטובה).

מסורת הזהר

ש) (יחזקאל א'). ז"ח כרך כ' יתרו ק"ד ציון ל'. ח) (יחזקאל א'). זהר תרומה ס"ב ציון א'. א) (אסתר א'). זהר תרומה קצ"ב ציון ת'. ב) (תהלים ג"א) לעיל אות מ' ציון ק'.

מעלות הסולם

מאמר אדנ"י שפתי תפתח

צרכיו, בסוד ומה שאלתך עד חצי המלכות. ותעש בג' ברכות אחרונות. שבהן זווג היסודות, ששם האדם הוא כעבד המקבל פרס מרבו והולך לו. כי שם ההארה היא ממעלה למטה, ולכן אין להשהות ולשאול שאלות אז, מפני שאסור להמשיך הארת החכמה ממעלה למטה, (עי' לעיל סוף תקון י' אות מ"ו ובזהר תרומה אות מ"ה).

צ) אלין נפקין דיהיב וכי': אלו יוצאים. שנתן להם המלך בקשתם. הרי אחרים הדופקים בשער, והם בעלי ברית המילה, שהם מרכבה למדת היסוד, ואומרים אדני שפתי תפתח. אשריהם ישראל, שהם רגלי השכינה היינו מלכות, שעומדת על ידם בתפלה, בעמידה היינו בהארת ג"ר, כי לאחר התפלה המוחין מסתלקים (עי' שער הכוונות ענין התפילין דרוש ה') שהיא ודאי על ידם נקראת תפלה מעומד, וקמת עליהם, כלומר ששורה עליהם, בגלות.

צא) ובמאי קמת עלייהו וכי': שואל, באיזו הארה הם גורמים שתקום ותשרה עליהם, ומשיב, משום שמורידים, כלומר שממשיכים

הספירות שהאורות מתפשטים בהם, ולכן מסטרא דאתוון אינון מרובעין וכי' שישנם בכל ג' הקוים ובכל עשר הספירות, שנקראים מרובעין לרמוז על קומה שלימה של ארבע מדרגות חו"ב תו"מ, משא"כ הנקודות הרומזות על הארת חכמה הן עגולות, היות שיש פחד מאחיזת החצונים שלא ימשיכו הארת החכמה ממעלה למטה, וע"כ הן נשמרות להיות תמיד תחת קו האמצעי לבד המחבר הימין והשמאל להיות אחד, באופן שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל, בסוד עיגול ונקודה שה"ס אורות המאירים רק ממטה למעלה.

פט) ועוד על ארבעת וכי': ועוד יש לפרש על ארבעת רבעיהם, הם ארבע קדושות שאדם אומר בכל יום, היינו ביוצר אור, וקדושה שבשמי"ע, וקדושת ובה לציון, וקדושה שבתפלת מנחה, ועוד, יש לרמוז, עמוד על רגליך, בג' ברכות ראשונות שה"ס זווג דנשיקין הנוהג בג"ר שה"ס ראש, וזה על רגליך היינו חב"ד דנה"י ומה שאלתך עד חצי המלכות היינו חג"ת עד החזה, ובהם סוד החיבוק, ב"ב ברכות, אמצעיות, שבהם האדם שואל על (דפו"י דף ל"ד ע"ב) דף ל"ה ע"א)

בשם יהויה בצלותהון, או בפקודין דאורייתא, ש איהי צווחת עלייהו, ג נתנני יי בידי לא אוכל קום.

צב) דסמיכו דילה איהו בתרין דרועין, דאינון חסד וגבורה. ועמידה דילה, בתרין שוקין, דאינון נצח והוד. וזקיפו דילה בגופא, ח דאיהי עמודא דאמצעייתא, יהויה שמיה. ובגין דא, כל הזוקף זוקף בשם. א ויחודא דילה בצדיק. צג) ב ובגין אלין דלא יכילת למיקם בהון בצלותא, ג ולית לה סמיכו, ולא זקיפו בהון ד בגלותא, אתעציבת בהון. ורזא דמלה, ד בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו. ה ובגין דא, ה ויתעצב אל לבו.

צד) ו ואמאי כולי האי לאמיה, ולא לאבוהי. אלא, ז דא רזא עלאה ח איהו. פקודין דעשה אינון מימינא, דתמן חכמה, כמה דאוקמוהו מארי מתניתין, הרוצה להחכים ידרים. ופקודין דלא תעשה אינון משמאלא, דתמן אימא עלאה, דבהון ו) אדני ש"מעה אדני ס"לחה אדני ה"קשיבה ועשה אל תאחר, ביום הכפורים.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (איכה א'). זהר פנחס רכד ציון י'. ד) (משלי יוד). ש ג"א בסוגריים דלהן (דפרי'). ת ג"א דאיהו (מנטובה בניהו קושטנדינא). א ג"א ויסודא דילה צדיק ובסוגריים ויחודא (מנטובה). ב ג"א מוסיף ובגין דא (מנטובה). ג ג"א ליג ולית לה סמיכו ולא זקיפו בהון בגלותא (מנטובה). ד ג"א בסוגריים בגלותא (מנטובה). ה ג"א ובגיניה וליג ובגין דא (קושטנדינא וילנא). ו ג"א בסוגריים מן ואמאי עד תוגת אמו (וילנא). ז ג"א ליג דא (מנטובה) ח ג"א ליג איהו (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר אדניי שפתי תפתח

צג) ובגין אלין דלא וכו': ומשום אלו שאינה יכולה לעמוד בהם בתפלה, ואין לה סמיכה ולא זקיפה בהם בגלות. היא מתעצבת בהם, וסוד הדברי, בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת עמו. ומשום זה נאמר ויתעצב אל לבו. צד) ואמאי כולי האי וכו': שואל, ולמה כל זה לאמו, שנאמר תוגת אמו, ולא לאביו. ומשיב, אלא זה סוד עליון הוא, מצוות עשה הן מימין, היינו חסדים, ששם חכמה היינו אורות דארא עלאין המאירים בחכמה דימין, שהם חסדים בהארות ג"ר. כמו שהעמידו בעלי המשנה (ב"ב כ"ה): הרוצה להחכים ידרים. ומצוות לא תעשה, הן משמאל, שהם כלים לאורות השמאל שהם הארת חכמה שהם בשמאל, ששם אמא העליונה, היינו ישויות, המאירים ב"ב נתיבות החכמה, מקו שמאל דבינה. שבהם, היינו במצוות לית נאמר אדני שמעה אדני סלחה אדני הקשיבה ועשה אל תאחר, ביום הכפורים. אמורים פסוק זה כשחוזרים בתשובה על מה שפוגמים בשטיה

שממשיכים אליה, הוי"ה, היינו ז"א, המשפיע אליה אור שלם של חסדים, בהארות ג"ר. שעליו נאמר, כל הזוקף זוקף בשם. שבו, היינו ב"א שהוא קו האמצעי, צריך האדם לזקוף אל השכינה, ואלו שלא זוקפים אותה בשם הוי"ה בתפלתם, או במצוות התורה, היא צווחת עליהם נתנני ה' בידי לא אוכל קום.

צב) דסמיכו דילה איהו וכו': כי הסמיכה שלה היא, בשתי הזרועות שהן חסד וגבורה, המשפיעים לה הארת חסדים אפילו בעת הקטנות, בסו"ה סומך ה' לכל הנופלים. ועמידה שלה בב' שוקים שהם נצח והוד, המשפיעים לה הארת חכמה, שנקראת קימה. וזקיפה שלה היא בגוף שהוא עמוד האמצעי היינו תפארת, ששמו הוי"ה. המשפיע לה אור שלם של חסדים בהארות ג"ר, שקומתה נזקפת בסו"ה וזוקף לכל הכפופים. ומשום זה אמרו חז"ל (ברכות יב) כל הזוקף זוקף בשם. ויחוד שלה הוא בצדיק היינו יסוד.

(דפרי דף ל"ה ע"א)

צה) וכד לא חזרין בתיובתא, אינון דעברין על לא תעשה, דאינון משמאלא, אתמר עלייהו ז) ובן כסיל תוגת אמו. בגין דתמן אימא לשמאלא, ולבא איהו לשמאלא, ט ובגין דא ח) ויתעצב אל לבו.

מסורת הזהר
 (ז) (משלי יוד). לעיל אות צ"ג ציון ד'. ח) (בראשית
 חלופי גרסאות
 ט ג"א בסוגריים ורזא דמלה (דפו"י) ובמנטובה
 הגירסא בלי סוגריים.
 ז) זהר בראשית ב' רי"ד ציון ג'.

מעלות הסולם

מאמר אדני" שפתי תפתח

דבינה, ונחלקים לפי ג' הקוים שבז"א, שב' הספירות חסד וגבורה, שה"ס ב' הקוים ימין ושמאל הנמשכים לו מבינה, הם מאתים, כי ספירות הבינה הן בסוד מאות. וספירת תפארת שהיא הקו האמצעי, שהוא בחינת ז"א עצמו המתקן ב' הקוים דבינה, נבחן לארבעים ושמונה, כי יש בו י"ב צרופי הוי"ה שבכל אחר ד' אותיות וד' פעמים י"ב הם מ"ח, ומכאן יצא המספר רמ"ח, מאתים מחסד וגבורה, ומ"ח מתפארת, ומכונים ג"כ רמ"ח אברי הגוף כי ז"א נקרא גוף שעיקרו הוא ג' ספירות חג"ת שבהם רמ"ח בחינות כנ"ל.

וסוד שפ"ה לא תעשה הן שס"ה תקונים להעלים ג"ר דחכמה דשמאל, המאירים ממעלה למטה, ולהמשיך הארת החכמה ממטה למעלה בדרך עליה, שהוא ר"ק דחכמה, והן מתגלים מחזה ולמטה דז"א ששם מקום מלכות, כי נה"י דז"א מתלבשים במלכות, ולכן הם במספר שס"ה כי שלש ספירות וחצי שהן חצי תפארת ונה"י שהן מחזה ולמטה, כל אהת מהן היא בסוד מאה, והן ש"נ בחינות, ולהיותן תקון החכמה שה"ס ג"ר, י"ה, ע"כ נוסף עליהן ט"ו בחינות, שביחד הן שס"ה בחינות.

ואין לשאול הרי בכמה מקומות כתוב, ששס"ה הוא בג"ר ורמ"ח הוא בוק, בסו"ה זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר, שמי עם י"ה שס"ה, זכרי עם ו"ה רמ"ח, הרי ששס"ה הוא בסוד י"ה שהם ג"ר, ורמ"ח הם בסוד ו"ה שהם ו"ק, הענין הוא, כי שס"ה לאוין הם תקוני החכמה שה"ס ג"ר וע"כ הם בסוד י"ה, ורמ"ח הם תקוני החסדים שהם ז"א וע"כ הם ו"ה, אמנם מקום הארתם הוא בהיפך, שרמ"ח הם חסדים מכוסים מאירים בחג"ת שהם בחינת ז"א, וג"ר דגוף ושס"ה שהם תקוני חכמה אינם מאירים אלא בתנה"י דז"א ובמלכות, שהם ו"ק דגוף.

וזה אמרו, אלא דא רזא עלאה איהו סקודין דעשה אינון מימינא דתמן חכמה

וכי

ימות החמה, על שס"ה לא תעשה. שחמה פלחה הקשיבה ר"ת שס"ה.

צה) וכד לא חזרין וכי: וכאשר אלו שעברו על מצוות לא תעשה, שהם הכלים שמצד השמאל, אינם חוזרים בתשובה, נאמר עליהם, ובן כסיל תוגת אמו, משום ששם בשמאל מאירים אורות דאמא, וכן הלב הוא בשמאל, ומשום זה נאמר ויתעצב אל לבו.

פירוש, יש ל"ב נתיבות החכמה, שה"ס כ"ב אותיות של ז"א, ועשר ספירות של ישו"ת, שע"י שניהם ביחד מתגלה החכמה, דהיינו ע"י עליית ז"א להכריע בין ימין ושמאל דישו"ת מתגלה החכמה. (כמ"ש באדר"ו אות רי"ט) וזה נבחן להארת ו"ק דבינה, כי ישו"ת הם בחינת ו"ק דבינה, ויש שם מ"ב אותיות, היינו כשנוסף על ל"ב נתיבות החכמה הנ"ל, מתגלות עשר ספירות החסדים של או"א עלאין, ועשר עם ל"ב הם מ"ב, ואז מאירים ג"ר דבינה, ולפיכך השם מ"ב מאיר בראש ז"א, משום שמקבל אותם מג"ר דבינה, שהם או"א עלאין שה"ס ראש, ול"ב נתיבות החכמה מאירים בו"ק דז"א, להיותם מקובלים מישו"ת שהם ו"ק דבינה, שה"ס גוף ולא ראש, אמנם גם גוף דז"א שהוא חג"ת נה"י, נחלק לג"ר ו"ק שחג"ת שהם מחזה ולמעלה הם ג"ר דגוף, ונה"י שהם מחזה ולמטה הם ו"ק דגוף, ונמצא משום זה שנה"י דז"א שה"ס ו"ק, מקבלים הארת חכמה מישו"ת, שהם ו"ק דבינה, ונקראים אמא וה"ס ל"ב נתיבות החכמה, וחג"ת דז"א מקבלים מעשר ספירות החסדים מאו"א עלאין, נוסף על ל"ב דישו"ת, שה"ס שם מ"ב, ולכן בחג"ת דז"א שולטים החסדים דאו"א עלאין, ונקראים אמא, והארת החכמה מכוסה בהם, ובנה"י דז"א מאירה החכמה דישו"ת, בסוד ל"ב נתיבות החכמה.

וסוד רמ"ח מצוות עשה הם ממשיכים חסדים מכוסים, מפני שהם באים מחג"ת דז"א שהם חסדים מכוסים, מאו"א עלאין, שהם ג"ר (דפו"י דף ל"ה ע"א)

מאמר תרין הויות אינון לימינא ולשמאלא

צו) ותרין הויות אינון לימינא ולשמאלא, כגוונא דא יההו יוה"ה. י
לימינא, וביה ט) יי בחכמה יסד ארץ. אב עם ברתא. ה' עלאה עם ברא, דאיהו ר'
תפילין על רישיה. הה"ד, י) ובזרוע עוזו אלו תפלין דרישא. דבכל אתר דאת ה'
על ר, איהי אימא.

צז) ודא רזא דקרבן עולה ויורד דסליק ה' לגבי י' ונחית ה' לגבי ר'. ואם
לאו י האי הויה יההו, דאתרמיז בהאי קרא, ט) כ כי אם בזאת יתהלל המתהלל
השכל וידוע אותי. לא הו ידעין בני נשא קרבן עולה ויורד, ז דאיהי ה' עם
י, ה' עם ר'. ומאן עולה ויורד.

צח) מאן הוה ידע מאי ח ניהו ה' דאיהי ברתא, נ דאית ליה לסלקא לה

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (משלי ג') ז"ח כרך כ"א מדרש רות כ"ו ציון
ב. י) (ישעיה ס"ב). לעיל בהקדמה דף ק"ז ציון
ג. כ) (ירמיה ט). לעיל בהקדמה דף ק"מ ציון ד.
ד. הוה ב"נ קריב את ה' עם י' עד אלא בגין האי
קושטנדינא כסא מלך). נ נ"א בסוגריים אימא(דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר תרין הויות לימינא ולשמאלא

אמא שבשמאל. יוה"ה. הוא הארת אבא שבימין.
ומפרש ד' אותיות השם של אמא. י' לימין.
כי גם הארת השמאל כלולה מג' קוים. ובו
נאמר ה' בחכמה יסד ארץ. אב היינו חכמה,
עם הבת שהיא מלכות הנקראת ארץ. והם י"ה
שבצירוף יהה"ו. ה' עליונה היינו בינה, עם
הבן, שהוא ז"א. וה"ס ו"ה שבצירוף יהה"ו.
והו"ה זו ה"ס תפילין על הראש, היינו תפילין
דר"ת שהם הויות להדדי. (ע"י לעיל בהקדמה
אות ר"ד) ז"ש ובזרוע עוזו אלו תפילין של
ראש. כי בכל מקום שאות ה' על ו' הוא רומז
לאורות אמא.

צז) ודא רזא דקרבן וכו': וזה סוד של
קרבן עולה ויורד, שעולה ה' תחתונה שהיא
מלכות, אל ה', שהיא חכמה ואבא, ויורדת
ה' עליונה, שהיא בינה ואמא, אל ו' שהיא ז"א.
ואם לא הו"ה זה, שצירופה יהה"ו, המרומת
בפסוק זה, כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל
ידוע אותי בני אדם לא היו יודעים אח
הסוד של קרבן עולה ויורד, שהוא ה' תחתונה
מלכות, עם י', שהיא חכמה. ה' העליונה שהיא
בינה, עם ו', היינו ז"א. ולא היו יודעים מי
עולה ומי יורד.

צח) מאן הוה ידע וכו': מאיפוא היה
ידע מי היא ה' שהיא הבת. היינו מלכות,
שיש

וכו' כי נמשכים מאו"א עלאין, המאירים
בחסדים בהארת ג"ר ונקראים חכמה דימין.
ונקראים אבא. ופקודין דלא תעשה אינון
משמאלא היינו מישו"ת המאירים בל"ב
נתיבות החכמה, דתמן אימא עלאה כי
ישו"ת נקראים אימא דבהון אדנ"י שמעה
אדנ"י פלחה אדנ"י הקשיבה וכו' כי שס"ה
לאוין הם תקוני החכמה, שתאיר בדרך עליה
ממטה למעלה. וכד לא חזרין כתיובתא וכו'
להמשיך הארת החכמה בדרך התקון. אתמר
עלייהו וכן כפיל תוגת אמו, כגין דתמן
אימא היינו ישו"ת הנקראים אימא. לשמאלא
שמהם נמשך הארת חכמה דשמאל. ולבא היינו
מלכות ששם מתגלה הארת החכמה איהו
לשמאלא, ובלי התיקון מתגלים הדינים
במלכות, ובג"ד ויתעצב אל לבו. משא"כ
ז"א המאיר בחסדים הנמשכים מאבא, ועל אור
החסדים אין שום צמצום ודין כלל, ולכן כן
חכם ישמח אב מחמת שהארת החכמה
משלימה את החסדים שהם נמשכים מאבא.
בהארת ג"ר. וכן כפיל תוגת אמו, המגלה
את הדינים שבהארת חכמה הבאה מאמא.

צו) ותרין הויות אינון וכו': ושני
צירופי שם הו"ה הם, לימין שהוא הארת אבא.
ולשמאל שהוא הארת אמא, יהה"ו, היינו הארת
(דפו"י דף ל"ה ע"א)

לגבי אבא. וה' דאיהי אמא ם לנחתא לה לגבי ברא. ץ אלא בגין האי הויה, דאיהי יהה"ו דה' דאיהי על ן, איהי אימא עלאה. ף ובה אשתמע ה' תתאה דאיהי תחת י' דאיהי ברתא. ודא רזא דקרובנא, דצריך לסלקא ה' לגבי י, ץ ולנחתא ה' לגבי ר. (צט) 'יה"ה': י' איהו לימינא, חכמה. ן תורה שבכתב, ל) מימינו אש דת למו.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות
 ם נ"א בסוגריים ברתא (דפו"י). ץ נ"א בסוגריים
 וכד הוא ב"נ דאת ה' (נ"א דאם ה') איהי עם י'
 וה' עם י' מאי עולה ויורד מאן הוה ידע מאי ניהו ה' דאיהי אימא דאית לה לסלקא לה לגבי
 אבא או ה' דאיהי ברתא לנחתא לה לגבי ברא (דפו"י). ף נ"א וביה (דפו"י). ץ נ"א מוסיף לנחתא
 ה' לגבי י' כגוונא דא (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר תרין היות לימינא ולשמאלא

שיש לו להעלות אותה אל אבא שהוא חכמה. וה' שהיא אמא. היינו בינה, להוריד אותה אל הבן, שהוא ז"א. אלא משום הויה זו שצרופה היא יהה"ו, יודע שה' שהיא על י' שהיא ז"א, היא אם העליונה היינו בינה. ומנה משמע שה' התחתונה, שהיא תחת ה' היינו חכמה, שהיא הבת. היינו מלכות. וז"ס הקרבן שצריכים להעלות ה' התחתונה שהיא מלכות, אל י' שהיא חכמה. ולהוריד ה' העליונה שהיא בינה, אל י' שהיא ז"א.

(צט) 'יהה"ו י' איהו וכו': צירוף הויה בשם יהה"ו היוצא מן הפסוק ידותיו ולצלע המשכן השנית. י' הוא לימין, חכמה. ו' היינו ז"א תורה שבכתב, וזה הוא שאומרים שמוח הבן שהוא ז"א, נמשך ממוח האב, שהוא חכמה. ה' העליונה, היינו בינה, היא בשמאל, ומשם ניתנה תורה שבע"פ, שהיא ה' התחתונה, היינו מלכות.

ביאור הדברים: התקונים מבאר סוד הגמרא (ברכות ו'). מנין שהקב"ה מניח תפילין שנאמר נשבע ה' בימינו וזכרונע עוזו (ישעיה ס"ב) בימינו זו תורה, שנאמר מימינו אש דת למו. וזכרונע עוזו אלו תפילין. וכו'. והיינו סוד שני הצירופים של שם הויה, שאומר (באות צ"ו) ותריין היות אינון לימינא ולשמאלא כגוונא דא יהה"ו שה"ס התפילין ויוצא מן הכתוב בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי. יהה"ו ה"ס תורה, ויוצא מן הפסוק ידותיו ולצלע המשכן השנית. ומתחיל לבאר סוד התפילין, שה"ס מוחין דחול. בצרוף יהה"ו משמאלא. ואח"כ הצרוף יהה"ו בסוד תורה ומוחין דשבת מימינא.

ותחילה צריכים להבין ענין התחלקות אור"א עלאין וישסו"ת לב' פרצופים, שהרי שניהם הם קומה אחת של ס"ג. דהיינו קומת (דפו"י דף ל"ה ע"א)

ופירוש הדברים הוא, כי הרי בינה נמצאת כבר בפרצופי אצילות לחוץ מראש א"א, והמסך דפה של ראש א"א הוא למעלה ממנה, וא"כ אור"א שהם קומת בינה, היו צריכים להיות חסרי ראש וג"ר, ובבחינת ו"ק לבד, אלא כיון שבינה בשורשה היא בחינת אור של חסדים, בסוד כי חפץ חסד הוא, כי בינה נקראת הוא (ע"י ע"ח שער מטי ולא מטי פרק ב') ע"כ אין שום צמצום שולט עליה, כי אין צמצום על אור החסדים, ולכן אין המסך דפה של ראש א"א, שולט עליה כלל והיא נחשבת כמו שהיא היתה למעלה מן המסך של ראש א"א, וע"כ נחשבים אור"א עלאין לג"ר גמורים. הרי שכל בחינת ג"ר של הבינה היא מחמת שדרכה היא בחסדים מכוסים, שפירושם שרוחים חכמה ופוצים בחסדים. אמנם זה נהוג בג"ר דקומת בינה לבד, דהיינו בכח"ב שלה, אבל בז"ת שלה שהם ההתכללות מזו"ן שיש בבינה, שכל עיקרם הם חסדים בהארת חכמה, ואינם בסוד כי חפץ חסד הוא, א"כ מסך דמלכות של ראש א"א כבר רוכב עליהם, כי הם לא יכולים לקבל הארת חכמה בהיותם מחוץ

והאי איהו דאמרין ק מוח הבן ד דאתמשך ממוח האב. ה' עלאה לשמאלא, ומתמן אתייהיבת אורייתא שבוע"פ, ש ז'איהי ה' תתאה.

חלופי גרסאות

ק נ"א ל"ג מוח (מנטובה). ר נ"א בסוגריים דאתפרשא (מנטובה). ש נ"א ל"ג דאיהי ה' תתאה (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר תרין היות לימינא ולשמאלא

מבחינת הזווג, נבחנים אבא ואמא עלאין לבחינת אבא, וישסו"ת לבחינת אמא, ושניהם הם, שוים בקומה שוה, בעת עלייתם לראש א"א, ובע"ח שי"ד פ"ח וו"ל, אמנם הזווג להוציא מוחין דו"א הנקרא עיבור ב' היא שירדה הבינה ונתלבשה בתבונה, ושם הוא הזווג למטה עכ"ל, וכן מבואר בע"ח ש"ד פ"ג וו"ל יש מציאות אחר ג' שלפעמים עולה רחל בכל פרצוף ז"א כך זאת התבונה היא שוה בארכה כמו הבינה שמתלבשת הבינה בהתבונה והן שוות עכ"ל. הרי שתבונה מקבלת למקום אמא עלאה לגמרי והזווג נעשה עם תבונה, ולא כלל עם אמא עלאה.

הרי לפנינו ג' דרכים בהתחברות או"א וישסו"ת לאחד, א', שאבא ויש"ס נעשים אחד ונקראים אבא, ואמא ותבונה נעשות אחד, ונקראות יחד בשם אמא, ב', שאו"א עלאין נעשים לאחד ונקראים אבא, וישסו"ת נעשים אחד ונקראים אמא, ואו"א עלאין שנקראים אבא הם בימין, וישסו"ת הם בשמאל, וקומתם שוה, ג' שתבונה עולה במקום אמא עלאה, והזווג נעשה עם התבונה.

וצריכים לדעת שכל ג' הדרכים אלו באים כאחד, כי בעת התאחדותם של או"א וישסו"ת, נבחן צד הדכורא שבהם שהוא או"א יחד, שהרי באמא עלאה אין זווג אז והיא נכללת באבא, וכן יש להבין שגם יש"ס נכלל בצד הדכורא, כי הוא זכר ובחינת מ"ה ונודע שבעת עלייתם לראש א"א, נעשה אבא כולו מ"ה, ואמא כולה ב"ן, ומבחינה זו הכרח הוא שיש"ס כלול באבא, אמנם מבחינה אחרת יש להבין, שגם יש"ס כלול באותה התבונה המשמשת בזווג עם אבא עלאה, כי נודע שאו"א כחדא נפקין וכחדא שריין, בין בשעה שהם מחוץ לראשו של א"א, ובין בעת שעולים ונכללים בראש א"א, בסוד האי שביל בהאי נתיב יתיב, כי נה"י דאבא ונה"י דאמא נכללים אלו באלו, ואלו נה"י הדכורים הכלולים בתבונה הם בהכרח מבחינת יש"ס, ולא מבחינת אבא, כי נה"י דאבא הם ממקורם בחינת חסדים מכוסים, ובחינת גילוי הארת חכמה היא

מחוץ לראשו של א"א, ואין להם הספקה מחסדים מכוסים שבג"ר דבינה, כי לחסדים מגולים הם צריכים, וע"כ הם בבחינת ו"ק בלי ראש.

הרי איך קומה אחת שהיא בינה, נתחלקה לשתי בחינות שהן רחוקות זו מזו, שג"ר שבה נחשבים כמו שהם עוד נמצאים בראשו של א"א, ואינם מרגישים שום כח צמצום ע"י המסך של המלכות שבפה א"א, וז"ת של קומה זו נצטמצמו ונעשו לבחינת ו"ק בלי ראש, ולפיכך ג"ר של הקומה נבדלו לעצמם, ונקראים או"א עלאין, שיש להם ראש, וז"ת של הקומה יצאו לעצמם בפרצוף נבדל ונקראים ישסו"ת, והם בבחינת ו"ק בלי ראש.

וכל זה נוהג בשעה שאין לאו"א עלאין רק קומת ס"ג, שהיא קומת בינה ונשמה, דהיינו בשעה שהיא מחוץ לראש א"א, אמנם בעת שאו"א משיגים קומת ע"ב שהיא קומת חכמה וחיה, דהיינו בעת שעולים לג"ר דא"א, הרי נתבטל הסבה המחלקת את או"א וישסו"ת לשני פרצופים, כי עלו ונעשו לקומת חכמה כמו א"א, ששם אין הבחן כלל בין ג"ר לז"ת, ושניהם מקבלים חכמה, ולכן נתחברו שם או"א וישסו"ת לפרצוף אחד, ושניהם הם בקומה אחת, ובסדר התחברותם של או"א וישסו"ת, כתוב בעץ חיים שער י"ט סוף פ"ח וו"ל, הרי נמצא כי כפי האמת אבא הוא כללות או"א עלאין יו"ד שבשם, ולאמא היא כללות יש"ס ותבונה, ה' ראשונה שבשם, אך לפרקים אנו קוראים אבא לאבא ויש"ס, להיותם שניהם בינה דמ"ה, ואמא לבינה ותבונה להיותן שניהן בחינת ב"ן לבד שהיא נקבה, עכ"ל, ופירושו הוא, שע"כ אנו קוראים לאבא ויש"ס הנעשים לאחד בשם אבא, משום שהם אז מבחינת בינה דמ"ה השבה לראש א"א, ונעשים שם לחכמה דמ"ה כמו א"א, וכן אמא ותבונה הן שניהם שם בחינת ב"ן לבד, כי קבלו שם בראש א"א בחינת חכמה דב"ן, וע"ש התחלקות זו דמ"ה וב"ן, אנו מחשבים שניהם לאבא ואמא, שאבא ויש"ס הם נקראים אבא, והם מ"ה, ואמא ותבונה נקראות אמא וב"ן, אמנם (דפוי דף ל"ה ע"א)

מעלות הסולם

מאמר תרין הויית אינון לימינא ולשמאלא

נעשים שניהם בחינת אבא. וישסו"ת נעשים לבחינת אמא. ואו"א שהם אבא מקבלים קומת חכמה, ומשפיעים לישסו"ת שהם אמא. כן גם בזו"ן, שזו"ן הגדולים נעשים לז"א לבד, וזו"ן הקטנים שניהם נעשים לבחינת רחל נוקבא הקטנה לבד, והם בקומה שוה דוגמת או"א וישסו"ת במוחין דע"ב. וכן נוהג ג"כ דרך הב' בזו"ן שנוקבא הגדולה נעשה פנימית לנוקבא הקטנה זו תוך זו. וקומתן שוות. וכן גם דרך ג' שו"א הגדול וז"א הקטן נעשים שניהם לאחד בקומת מ"ה. וב' הנוקבות נעשות שתיהן לבחינה אחת ושתיהן הן בבחינת ב"ן. אמנם במוחין דחול, אעפ"י שבשעת העלאת מ"ן והזווג נכללו נה"י דא"א בחג"ת שלו, וז"א עולה עמהם לחג"ת דא"א, כל זה הוא בשעת הזווג, אבל אחד הזווג חוזר ויורד לנה"י דא"א, אלא שמקבל עמו המוחין גם ברדתו למטה, וע"כ נבחן הארתו להארת ה' ראשונות מלמעלה למטה, ליעקב ורחל (ע"י ע"ח שער ל"ו פ"א) אבל ז"א עצמו לא עלה למקום המוחין, ומעליה זו אינם יוצאים מוחין דהולדה אלא בשביל זו"ן הקטנים, והם מקבלים תיקונם בשלימות, אך מבחינת התחלקות האצילות ליי"ב פרצופים, דהיינו ד' פרצופי כתר: עתיק ונוקבא, ואריך ונוקבא. וד' פרצופי או"א: או"א עלאין וישסו"ת. וד' פרצופי זו"ן: זו"ן הגדולים ישראל ולא, וזו"ן הקטנים יעקב ורחל. ומבחינה זו נשלמים הפרצופים הקטנים של י"ב פרצופי אצילות שהם אריך ונוקבא, ישסו"ת, יעקב ורחל. אבל הפרצופים הגדולים שהם עתיק ונוקבא, או"א עלאין, וזו"ן הגדולים, אין בהם בחינת מוחין דהולדה, כי כל דבר התחלקות של ה' פרצופי אצילות ליי"ב היה כדי להמשיך מוחין שלימים דהולדה אל הפרצופים הקטנים בעת שהפרצופים העליונים עוד אין בהם שלימות.

וזה אמרו (באות צו) ותרין הויית היינו שני צרופים הכוללים כל המוחין הן מוחין דשבת והן מוחין דחול. לימינא שה"ס מוחין דהארת חכמה דימין שהם מוחין דחיה המאירים בשבת. ולשמאלא שהם מוחין דל"ב נתיבות חכמה המאירים בחול, ומשלימים לפרצופים הקטנים שבי"ב פרצופי אצילות, כגוונא דא יהת"ו הכולל את המוחין דחול בסוד תפילין דרבינו תם כנ"ל. יוה"י הוי"ה הכוללת את המוחין דשבת. ומפרש את הצרופי הראשון של מוחין דחול, י' לימינא היינו חכמה, ובי"ה ה' בחכמה יפד ארץ אבא עם ברתא כי במוחין אלו נשלמים זו"ן הקטנים במוחין

היא ביש"ס, ולכן נה"י דכורים הנמצאים בתבונה הם כוללים מיש"ס ולא מאבא, ומבחינה זו או"א הם בימין ונקראים אבא, וישסו"ת בשמאל ושניהם נקראים אמא. כלומר בחינת ב"ן המקבלת למוחין דחכמה, דהיינו קומת ע"ב. והענין מובן עפ"י מה שנתבאר לעיל כי או"א דאצילות הם בחינת בינה דמ"ה, ונמשכים מן בינה דא"א שיצאה מוחין לראשו. ולכן הם נחלקים לב' חלקים ג"ר וז"ת, כמו בינה דאור ישר, שג"ר דבינה הם בסוד כי חפץ חסד, ואין להם נטיה לקבל חכמה, אלא בעת שבינה זו האצילה לזו"ן דאור ישר, חזרה לקבל הארת חכמה להאיר אל זו"ן וחזרה זו של בינה לקבל חכמה נבחנת למדרגה חדשה שנתהווה בה, כי כל שינוי צורה ברוחניות, הוא מחלק את הצורה החדשה, מן הצורה הקודמת, ומדרגה זאת נקראת ישסו"ת, וז"ת דבינה, דהיינו שורשי זו"ן הנכללים בה, ומטעם זה, נמצא בקומת בינה ב' פרצופים משונים זה מזה, שג"ר דאותה הקומה הכוללים חב"ד חג"ת עד החזה, הם מאירים בחסדים מכוסים, וז"ת דאותה קומה שמחזה ולמטה מאירים בחסדים מגולים, ולכן בעת עלית מ"ן מז"א לאו"א, שאו"א חוזרים אז לראש א"א, אז נבחן שרק התבונה עלתה שם לזווג עם חכמה, כי או"א עלאין שהם בבחינת ג"ר אינם משנים מרתם, אלא בינה מקבלת צורת תבונה והזווג נעשה עם תבונה לקבל חכמה בשביל ז"א. ועיקר מקבל הקומה הם או"א עלאין אמנם אינם מקבלים לצרכם עצמם, כי הרי הם תמיד בבחינת כי חפץ חסד, אלא שמקבלים אותה להשפיע אל ישסו"ת שהם עמהם בעת עליה בקומה שוה.

וכן ענין התחלקות זו"ן, לזו"ן הקטנים מחזה ולמטה, ולזו"ן הגדולים מחזה ולמעלה, הוא ג"כ מכח קומת ס"ג שקיבל ז"א, שאז זו"ן הגדולים הם בבחינת או"א עלאין, שהם תמיד בבחינת כי חפץ חסד הוא. וזו"ן הקטנים הנקראים יעקב ורחל, הם בבחינת ישסו"ת הצריכים להארת חכמה, ואין להם ג"ר אלא מהארת חכמה, וג"ר שבוז"ן הגדולים לא מספיק להם, דק לוק' בלי ראש, כי ג"ר דזו"ן הגדולים הם ג"ר דבינה שהם חסדים לבד, וכן בעת שזו"ן מקבלים מוחין דחיה אין נוקבא הגדולה דז"א מקבלת המוחין דע"ב, כי דרכה בחסדים מכוסים כמו אמא עלאה, אלא שנוקבא הקטנה עולה ומקבלת מקומה של הנוקבא הגדולה, ונמצאים זו"ן מתחברים באותם הדרכים שנתבאר באו"א וישסו"ת, אשר או"א

(דפו"י דף ל"ה ע"א)

ק) זכאין אינון ישראל, דידיעין רזין עלאין בהויות, דבהון סלקין צלותין, בהבלים ת דפומהון, ונחתין אינון חיילין בהון כדקא יאות. דכד ב"נ סליק שכינתיה א בצלותא, קב"ה נחית עליה, הה"ד, מ) בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך.

מאמר ישראל אינון רגלין לשכינתא

קא) זכאין אינון ישראל, דאינון רגלין ב לשכינתא, למיקם עמה בין בריוח בין בעאקו. דכד אינון בדינא ביומא דדינא, ג דאיהי ראש השנה * איהי קמת עמהון לדינא, דקיימין לה בצלותהון. דעלייהו אתמר, ג) בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך.

חלופי גרסאות

ח ג"א דפומא (מנטובה) א ג"א בצלותיה (מנטובה קושטנדינא) ב ג"א לשכינתיה למיקם עמה בין בריוח בין בעקי (וילנא). ג ג"א דאיהו (וילנא).

מסורת זוהר

ח) (שמות כ). לעיל אות ס"ו ציון ע'. ו) (משלי ו'). ז"ח כרך כ"א מדרש רות צ"א ציון ח'.

מעלות הסולם

מאמר ישראל אינון רגלין לשכינתא

מקומם בנ"א למעלה פכ"פ עפ"י ג' הדרכים הנ"ל הבאים כאחד, ואו י' איהו לימינא חכמה, ו' תורה שבכתב וכי' כי ז"א הגדול וז"א הקטן נעשו לאחד ושניהם בבחינת מ"ה. ד' עלאה לשמאלא וכי' היינו לאה ורחל, ונוקבא העליונה מתלבשת בפנימיות רחל, ורחל עלתה במקום לאה לקבל את האורות המגולים הנקראים תורה שב"ע"פ.

ובהנ"ל מתבאר היטב החרון של סעודת שבת בבוקר, יגלה לן טעמי דבתריסר נהמי, שאנו מתפללים שנטעום ונרגיש טעמו של עתיקא המאיר באורות מגולים ביי"ב פרצופי אצילות, המרומזים ביי"ב הלחמים של סעודת שבת, דאינון את בשמיהא כפולא שהפרצופים הנקראים אותיות הם כפולים ומלוכשים זה תוך זה עפ"י ג' הדרכים הנ"ל. וקלישא פירושן שמאירים באורות מגולים והזוג נעשה על מסכים קלושים, המגלים את המוחין הגדולים הנקראים מוחין דחיה.

ק) זכאין אינון ישראל וכי': אשריהם ישראל, היודעים סודות עליונים, לכוון בצרופי שמות הוי"ה, שבהם עולות התפלות, בהבל פיהם, ויורדים אותם החיילות היינו המוחין בהם כראוי. כי כשאדם מעלה בתפלתו את השכינה היינו מלכות, הקב"ה יורד עליו, ונעשה יחוד קב"ה ושכינתיה, ז"ש בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך ברכתך. קא) זכאין אינון ישראל וכי': אשריהם ישראל, שהם רגלי השכינה, לעמוד עמה, בין בריוח, בין בצרה. שכאשר הם עומדים בדין, ביום

במוחין דהולדה הנקראים חכמה וחיה, וזו"ן הקטנים נקראים כרתא שהיא מלכות. ה' עלאה עם ברא וכי' ז"א נקרא ברא והוא אינו נשלם במוחין אלו ומקבל רק מוחין מקיפין מן בינה וה"ס התפילין.

זוה אמרו (באות צ"ז) ודא רזא דקרובן עולה ויורד וכי' נתבאר לעיל בהקרמה (אות ר"א) שה"ס עליית המלכות לנכבי עינים ונעשתה נוקבא לחכמה שנקרא עינים בסו"ה ותלכנה שתיהן בינה ומלכות, שבוה נתחלקו פרצופי אצילות ליי"ב, ויש אפשרות להמשיך מוחין דהולדה בשביל הפרצופים הקטנים, אפילו בעת שהפרצופים הגדולים עוד לא נשלמים, בסוד הארת ה' ראשונות ממעלה למטה כנ"ל. וזה אמרו (באות צ"ח) מאן הוה ידע וכי' דעת ה"ס זווג בסו"ה וידע אדם, וכל התחלת התקונים היא ע"י עליית המלכות לבינה, שעיי"ז ירדו בינה ותו"מ דבינה ונתלבשו בזו"ן שבוה נעשה הקשר בין עליון לתחתון, שבזמן הגדלות שמלכות יורדת למקומה, ובינה ותו"מ עולים לבינה כבתחלה או לוקחים עמהם גם את זו"ן הדבוקים בהם ונעשו זו"ן כמדרגת בינה, דהיינו שנעשו ראויים לקבל את אור העליון כמו בינה, וז"ס קרבן עולה ויורד. (כנ"ל בהקדמה אות ר"א).

זוה אמרו (באות צ"ט) יוה"ה היינו הצרופי של מוחין דשבת, שהם מוחין אמיתים דחיה לז"א עצמו, ואינו צריך לכפוף ראשו למטה, אלא שמזדווג עם הנוקבא מקומתו עצמו, והנוקבא לוקחת ה' הספירות העליונות דז"א (דפריי דף ל"ה ע"א) דף ל"ה ע"ב)

(קב) דבכל אתר דקיימין ישראל בכל פקודא ופקודא לשכינתא, ד איהו קיימת בגינייהו, בכל דוחקא וצערא, בין בארחה, בין בישובא, בין בימא. ודא איהו בהתהלכך במדברא, תנחה אותך. הה"ד, ט) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. בשכבך, ביישובא ה תשמור עליך. והקיצות ו למיזל בימא, היא תשיחך, ו ועוד בהתהלכך בהאי עלמא תנחה אותך. בשכבך בקבר, תשמור עליך. והקיצות בתחיית המתים היא תשיחך.

(קג) ה הא אלין נפקין, ט והא אחרנין קא דפקין לפתחא, ואינון י מארין רגלין. מסטרא דרגלין דקב"ה, דאתמר בהון, טו) ועמדו רגלי ביום ההוא. ועלייהו אתמר, טז) כשש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף. (קד) אלין נפקין, הא אחרנין עאלין, מסטרא דאלין דאתמר בהון, טז) ורגליהם רגל ישרה. רגלין בעגולא, אינון רגל ישרה. ואית רגלין אחרנין מרובעין דאופנים,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (תהלים ט"ה). לעיל אות ע' ציון ק'. טו) (זכריה ד) נ"א איהי קיימת בכל ול"ג בגינייהו (מנטובה) י"ד). לעיל אות ע"א ציון ש'. טז) (שמות י"ב). ה) נ"א תנצור (מנטובה). ו) בכל הרפוסים הגירסא ז) (יחזקאל א'). לעיל אות פ"ח ציון ש'. למיחת ובסוגריים למיזל. ז) נ"א ל"ג מן ועוד בהתהלכך עד הא אלין נפקין (מנטובה) ובוילנא הגירסא בסוגריים. ח) נ"א ל"ג הא (מנטובה). ט) נ"א ל"ג והא (מנטובה). י) נ"א ל"ג מארין (מנטובה) נ"א מארי (קושטנדינא וילנא).

מעלות הסולם

מאמר ישראל אינון רגלין לשכינתא

בעולם הזה. שנאמר בהם ועמדו רגלי ביום ההוא. (ע"י ע"ח היכל א"ק שער ג' פ"ב) ועליהם נאמר כשש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף. היינו ז"א דעתיק הכולל שש ספירות חג"ת נה"י דעתיק, שכל אחת כוללת מאה אלף, כי ספירות המלכות הן אחדות. ושל ז"א עשרות, ושל בינה מאות, ושל חכמה אלפים, ושל א"א עשרת אלפים, ושל עתיק מאה אלף.

(קד) אלין נפקין הא וכו': אלו יוצאים הרי אחרים נכנסים, מצד אלו שנאמר בהם ורגליהם רגל ישרה, שלכאורה היה צריך לומר ורגליהם רגלים ישרות. אלא רגלים בעגול, שהן ככף רגל עגל, הן רגל ישרה, שהן נשמרות להיות תמיד תחת שליטת קו האמצעי המחבר את הימין והשמאל להיות אחד, שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל, אלא הולך בדרך ישר. (ע"י לעיל אות פ"ח) ויש רגלים אחרות מרובעות, שיש בהן ג' קוים ומלכות, של האופנים, שהם תחת החיות, שנאמר בהן על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו. שבהם והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק, כי דרך הארת החיות בהקוים

ביום הדין שהוא ראש השנה, היא עומדת עמהם לדין, וישראל מקימים אותה בתפלתם, כי כל תפלתם היא לחקן העולם במלכות שדי. שעליהם נאמר בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך.

(קב) דבכל אתר דקיימין וכו': שבכל מקום שישראל מקימים את השכינה בכל מצוה ומצוה, היא עומדת בשבילם להגן עליהם, בכל דוחק וצער, בין בדרך, בין בישוב, בין בים. וזה הוא בהתהלכך במדבר, תנחה אותך. ז"ש צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. בשכבך בישוב, תשמור עליך. והקיצות ללכת בים, היא תשיחך. ועוד יש לפרש, בהתהלכך בעולם הזה, תנחה אותך. בשכבך בקבר, תשמור עליך. והקיצות בתחיית המתים, היא תשיחך.

(קג) הא אלין נפקין וכו': הרי אלו יוצאים, והרי אחרים דופקים בפתח, והם בעלי הרגלים מבחינת הרגלים של הקב"ה, היינו נה"י דז"א, כלומר אלו המעוררים את גמר התקון שנה"י דז"א יתפשטו לבי"ע בסוד מטי רגלין ברגלין, שחתבטל הפרסא דצמצום ב', ורגלי אצילות יסתימו בשוה עם רגלי א"ק (דסרי דף ל"ה ע"ב)

דאתמר בהון ק) על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו. דבהון ר) והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק.

קה) ואינן רגלין בעגולא, אינן כנקודין לאתוון, דאינן רגלין ברבועא. ונביא דאיהו מסטרא דלהון תמן הוה סליק רוחיה, ומתמן הוה שמע כל מה דהוה ליה למשמע. הה"ד, ש) ויאמר אלי בן אדם עמוד על רגליך ואדבר אותך. ועוד ת) ותבוא בי רוח כאשר דבר אלי. ותעמידני על רגלי ואשמע את מדבר אלי ר) ותשאני רוח ואשמע אחרי וגו'. בגין דדרגין אינן מסטרא דשכינתא, דאתמר בה, ב) וראית את אחורי, אמר ואשמע אחרי.

קו) מאי קול רעש גדול. דאית רעש, ואית רעש, אית רעש דאתמר ביה, ג) לא ברעש ה', דלא ייתי תמן קב"ה. ואית רעש דייתי תמן. אלא, רע"ש בהפוכא ער"ש, כמה דאתמר, ד) ה' יסעדנו על ערש דוי. כ) ודא איהו כל משכבו הפכת בחליו, דאתהפך רע"ש לער"ש.

קז) ומאי ניהו ערש. אלא, ג) איהו עש"ר בהיפוך אתוון. ודא שכינתא, דאיהי כללא דעשר מ) ספירין, דעלה אתמר, אין קדושה בפחות מעשרה. דאיהי

מסורת זוהר	ק) (יחזקאל א) לעיל אות פ"ט ציון ת. ר) (יחזקאל א.) ז"ה כרך כ"א שיר השירים י"ט ציון כ'. ש) (יחזקאל ב') זהר עם מעלות הסולם השמטות ח"א קכ"ו ציון צ' ח) (יחזקאל ב') זהר ח"ג קי. א) (יחזקאל ג'). זהר בראשית א' קצ"ד ציון ב'. ב) (שמות ל"ג) זהר פרשת רא ס"ט ציון פ'. ג) (מלכים א' י"א) זהר בראשית א' ל"א ציון א. ד) (תהלים מ"א) זהר בשלח קז ציון מ'.
חלופי גרסאות	כ) נ"א מאי ול"ג ודא איהו (מנטובה). ל) נ"א איהו (דפו"י). מ) נ"א ספירן (מנטובה וילנא קושטנדינא).

מעלות הסולם

מאמר ישראל אינן רגלין לשכינתא

קה) **מאי קול רעש וכו':** שנאמר ואשמע אחריו קול רעש גדול, שואל, מהו קול רעש גדול ומתקן, יש רעש ויש רעש, יש רעש שנאמר בו לא ברעש ה', שפירושו, שאין הקב"ה בא שם, ויש רעש שהקב"ה בא שם. ומפרש, אלא אותיות רעש בהפוך, ער"ש, כמו שנאמר ה' יסעדנו על ערש דוי, וזה הוא מה שנאמר, בסוף הפסוק כל משכבו הפכת בחליו, שנתהפך רע"ש לער"ש.

קו) **ומאי ניהו ערש וכו':** שואל ומה הוא ערש. ומשיב, אלא הוא מתהפך באותיותיו לעשר, וזה רומז על השכינה היינו מלכות שהיא כוללת עשר הספירות, שעלה למדנו (מגילה כג:) אין קדושה בפחות מעשרה. שהיא שורה לראש החולה ושומרת אותו. ובשבילה ה' יסעדנו. שואל, וכמה יסעדנו. ומשיב, על ערש דוי, היינו על שכינתו ודאי, כשמהפך ערש לעשר, ודוי ליו"ד. אז הקב"ה מתייחד עם השכינה, ומיחד זה נמשכות כל הברכות, בסו"ה בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך.

שריא לרישא דחולה, נ ובגינה ה' יסעדנו, ובמאי, על ערש דוי, על שכינתיה ודאי.
 (קח) ואם שכינתא ס לא תמן, רוח סערה תמן, דאסעיר גופיה דבר נש,
 דכתיב ביה ה) והאניה חשבה להשבר, דאיהי גופא. דספינה ע כד לית שכינתא
 סמיכת פ לה, רוח סערה מהפך לה, ותבר לה. ובזמנא דשכינתא סמיכת לה, מיד
 קלא נפיק, ו) בן אדם עמוד על רגלך, וקאים ממרעא דיליה, ונפיק מדינא,
 שלים בגופיה, שלים בממוניה.

מסורת הזהר

ה) (יונה א') זהר ח"ב קצט. ו) (יחזקאל א') לעיל
 אות ק"ה ציון ש'.
 ס ג"א לאו (מנטובה ועוד דפוסים). ע ג"א דלית
 שכינתא דסמיכת לה ול"ג כד (מנטובה). פ ג"א
 ליה (בגיהו).

מעלות הסולם

מאמר ישראל אינון רגלין לשכינתא

להשפיע נחת ליוצר והשתתפות בצעד השכינה.
 כמ"ש חז"ל (סנהדרין מ"ו) בשעה שאדם מצטעד
 שכינה מה לשון אומרת קלני מראשי קלני
 מזרועי, וכי, מהפך צירוף רעש לערש דוי.
 עד שזוכה להפך את בחינת הרצון לקבל שבו,
 לקבלה על מנת להשפיע, ושכל כחות הפירוד
 האלו אינם משפיעים עליו לצנן אהבתו אל
 השי"ת, ואז כל סתירה וסתירה שהתגבר עליה,
 נעשית שער להשגת חכמתו ית' ומהפך צירוף
 ערש לשער, מקודם בבחינת כל מה דעביד
 רחמנא לטב עביד, ורואה כי לולא המכאובים
 הנוראים שסבל מחמת שהיה שקוע בטבע
 הקבלה לעצמו, לא היה זוכה לתשובה מעולם,
 וזהו בחינת שער היינו גורם אל הטוב. עד
 שזוכה להשראת השכינה, ולהתפשטות קומת
 המלכות, ואז מהפך צירוף שער לשרע מלשון
 קצר המצע מלהשתרע. עד שזוכה לקבל את
 כל קומת עשר הספירות של המלכות ולהיות
 מרכבה אליה, אז מהפך צירוף שער לעשר,
 וזוכה לבחינת גם זו לטובה היינו שהרעות
 עצמן נהפכו ונעשו טובות, ולא רק לגורמים
 אל הטוב, וזוכה להשיג בכל סתירה שהיה לו,
 סגולה מיוחדת לגלות מדרגה מיוחדת בהשגתו
 ית', וכל כחות הפירוד הן מבחינת חשכת השכל
 והן מבחינת מרירות הגוף נעשו לכלים להשגת
 מדרגות נשגבות, ונעשה החושך לאור גדול
 והמר נעשה למתוק, שבאותו השיעור שהיה
 לו מקודם כל הנהגות השי"ת לבחינות כחות
 של פירוד, נהפכו לו עתה לכחות של יהוד
 ודבקות, וחובות נהפכו לזכויות.

וזה אמרו (באור ק"ה) דאית רעש ואית
 רעש אית רעש דאתמר ביה לא ברעש ה'
 וכי ענין ד' מראות של אליהו שהם רוח
 גדולה, ואחר הרוח רעש, ואחר הרעש אש,
 ואחר האש קול דממה דקה, נתבאר (בזהר
 בראשית א' אות י"ט) שה"ס תהו ובהו, וחושך
 ורוח

(קח) ואם שכינתא לא וכי: ואם אינן
 השכינה שם, רוח סערה שם, המסעיר גופו של
 אדם, שכתוב בו והאניה חשבה להשבר, שהיא
 דומות לגוף, שכאשר השכינה לא סומכת אל
 הספינה הרומזת אל הגוף, לשמרו. רוח סערה
 מהפכת אותה ושוכרה. ובעת שהשכינה סומכת
 מיד יוצא קול ואומר לו, בן אדם עמוד על
 רגליך, וקם ממחלתו, ויוצא מן הדין, שלום
 בגופו, ושלום בממונו.

פירוש, התקונים מבאר ג' צירופים: במלת
 רעש, ערש, עשר, וכלול בהם עוד ג' צירופים:
 רשע, שער, שרע, והם ו' צורות הבאות בזו
 אחר זו, על חומר אחד. הכולל את כל ימי
 שנות האדם העובד את ה' מן לידתו עד שזוכה
 לתקן מעשיו ולשוב בתשובה שלימה. כי יש
 לדעת אף על פי שזה ברור שאין שום
 מחשבה תופסת בהשי"ת, בכ"ז ברור הוא כי
 מחשבת הבריאה היא להנאות ולהיטב לנבראים,
 שדרך הטוב הוא להיטב, ומשום כך הוטבע
 בנו הרצון לקבל הנאות וטובות, ואמנם בזה
 אנו נמצאים הפוכים ונפרדים ממנו ית' שהקב"ה
 כל רצונו הוא להנאות ולהשפיע, ורצונו
 אנו הוא אך לקבל, וההפכיות שברצון שבין
 הנבראים והבורא, מביאה לנו את כל הצרות
 והיסודים, הן המכאובים הגופניים, והן
 המכאובים הרוחניים, שהם העבירות והחטאים
 והסתירות הגדולות שאנו רואים בהשגחתו ית'
 עד שאנו מרגישים לפנינו עולם מלא צער
 כמו שנאמר ארץ ניתנה ביד רשע.

וכדי לתקן זאת ניתנו לנו תורה ומצוות,
 כמ"ש חז"ל (ב"ר רפמ"ד) לא ניתנו מצות
 אלא לצדף בהן את ישראל, שע"י המאור
 שבתורה ירגיש את הפחיתות והשחיתות שיש
 בטבע זה של קבלה לעצמו, שז"ס רעש
 שמהפך צירוף רשע לרעש, אבל ע"י התאמצות
 וזיגוע רבה לקיים תורה ומצוות באהבה ע"מ
 (רפ"ו דף ל"ה ע"ב)

זאמר מה יפו פעמיך בנעלים

(קט) ז הא אלין נפקין, הא אחרגין דפקין לפתחא, ואמרינן ז) אדני שפתי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (תהלים ג"א) לעיל אות מ' ציון ק' . ז מכאן עד הא אלין נפקין דלהלן הוא הגהה בר"א

ומנטובה וכתוב עליה זה מצאתי בספר אחר (וילגא).

אדהכי הא מארי ררגלין קא דפקין לפתחא ואינן לעמר בהיכל המלך (דניאל א) המלך סתם דא קב"ה בהיכל המלך דא אר' דהכי סליק חשבניה ועליה אתמר וי' בהיכל קדשו (חבקוק ב) זכאה מאן דזכי בכל תקונוי. זכאה פימא דאיהי היכל י' תמן בצלותיה. וכד בר נש מצלי צריך בקדמיתא לנחת' קב"ה דאיהו יקוק בק"ש וליה אמרין שמע ישראל ככל שבתות וימין טבין בגין דיומין דחול תרעא דהיכלא פנימאה איהי סתימא הה"ד כה אמר י' אלקים שער החצר הפנימית הפנה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה (יחזקאל מו) ואמאי בגין דמטטרון שליט עלייהו ובי' השבת דייתי בעלה יפתח. ובגין דא כד נחית בר נש יקוק בק"ש צריך לנחת' ליה באר' דאיהו בפומיה ובגין דא אר' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך דלת צלותין אינן בשבת ורביעאה צלותא דמוסף. צלותא דערבית אתה קדשת. ודא שכינתא תתאה דאיהי מסטרא דשמאלא דתמן ליואי דאתמר בהון וקדשת את הלויים. צלותא דשחרית ישמח משה במתנת חלקו ודא נשמת כל חי דאיהי אימא עלאה עלה אתמר אב תשכבון בין שפתים (תלים סח) אל תקרי אם אלא אם דעלה אתמר וישכב במקום ההוא. (בראשית כח) באתר דיש כ"ב אתון דאורייתא שכיבת תמן. זכאה איהי פימא דאורייתא. אתה אחד ושמן אחד דא יקוק עמודא דאמצעיתא דאחיד בתרווייהו ואינן נשמה יתירה ורוח יתירה ונפש יתירה. נפש יתירה בערב שבת אתה קדשת. נשמה יתירה נשמת כל חי דאתמר בה ישמח משה במתנת חלקו. רוח יתירה אתה אחד ושמן אחד. זכאה איהו מאן דאפתח פימיו בתלת צלותין לקבלא לון בשבת. תפלת מוסף דא צדיק דכליל כלהו צלותין וביה אמרין בצלותא דמוסף כתר יתנו לך ה' אלקינן וכתר איהו כתר עליון. י' אלהינו אבא ואימא. קק"ק תלת אבהן. י' צבאות ברית מילה ותריין ירכי קשוט. מלא כל הארץ כבודו דא שכינתא זכאין שפון דאינן תרעין דהיכלא לקבלא בהון צלותין אלין ובגין דא אר' שפתי תפתח (תלים ט) פתחו לי שערי צדק (תלים קיח) דכד בר נש אפתח פימיו בצלותא בשכינתיה מיד י' יענה הה"ד אז תקרא וי' יענה (ישעיה נח) אז תמניא אתון דאינן יקוק אבא ואימא וי' יענה מיד הוא ובית דינו יקוק אר'. כד אינן באבא ובאמא לימינא ושמאלא כל הך איהו שם בפני עצמו. וכד אינן בכתר עליון אינן כיהודא חדא כגוונא דא יאקקויקק. בחסד וגבורה אינן יקוק אקיק ענפין מתפרדין לימינא ושמאלא. בעמודא דאמצעיתא אינן תרווייהו ביחודא חדא. והכי אינן ענפין תתפרדין בנצח והרד יקוק לימינא אקיק לשמאלא. בצדיק מתיחדים. הא הכא רזא דאתפשטן ענפוי מעילא ותתא ודא עץ החיים עץ הדעת טוב דלית ביה רע. מתתא לעילא כגוונא דא. אר' שכינתא תתאה. יקוק עמודא דאמצעיתא. אינן בתרין ירכין ענפין מתפרדין לימינא ושמאלא והכי בתרין דרועין מתפרדין ענפין לימינא ולשמאלא בצדיק אינן ביחודא חדא יאקדונקי ודא רזא דחשמל חיון דאשא ממללן כל הכורע כורע בברוך דאיהי יאקדונקי. וכל הזוקף זוקף בשם בתרין שמהן ודא יקוק אקיק ובהון הוה משבח שכינתא בשיר השירים מתתא לעילא הה"ד מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב חמוקי יריכיך כמו חלאים מעשה ידי אומן. (שיר ז). נ"א ל"ג הא אלין נפקין (מנטובה)

מעלות הסולם

זאמר מה יפו פעמיך בנעלים

ורוח. (ע"ש בטלם זאמר והארץ היתה תהו) ומבואר שרעש ה"ס בוהו שה"ס תיקון המסך במלכות דצמצום א' וכל כמה שכח המסך דבהו שולט על המלכות. שהוא בחינתה עצמה. לא תוכל להמשיך מבחינת בינה כלום. כי כל בחינה מקבלת מבחינה שכנגדה. ואחר צמצום ב' אין תקון אל המלכות רק ע"י מוחין דבינה. ולכן לא ברעש ה' הרומז על מוחין דג"ר הנמשכים מן הבינה. אלא רעש בהפוכא ערש שה"ס שתוף מדת הדין במדת הרחמים. וזה (דפרי דף ל"ה ע"ב)

אמרו זמאי ניהו ערש אלא איהו עשר וכי כי אחר שהשיג כח מסך מצמצום הב' שהוא בא מן מלכות שנקללה בבינה עצמה. ונעשתה מחמת זה כמו עצם בינה. יכול להמשיך אל המלכות ו"ק וג"ד דבינה. וזה אמרו ודא שכינתא דאיהו כללא דערש ספירין וכי ובגינה ה' יסעדינו.

קט) הא אלין נפקין וכי: הרי אלו יוצאים. הנה אחרים דופקים בפתח. ואומרים אדני שפתי תפתח. והם הסומכים אל השכינה. בכמה

תפתח. ק ואינון דסמיכין לשכינתא, בכמה רגלין דמועדים ויומין טבין, וכד אלין עאלין, קב"ה משבח ר לה בהון, ח) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב. ט) דאלין אינון דאתמר ת בהון, ט) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך.

קי) א ואפיקנא פעמיך מן פעמים, ונעלים: ב אלין נעילת הפסח, ונעילת עצרת, ונעילת חג. חמוקי ירכיך אלין אינון, ג) מסטרא דאת ו', דאיהו צדיק, עמוד דסמיך לון, ואיהו שית, לקבל ג) שש מעלות לכסא, וסליק באת י' לששים. כגוונא דששים ושית גלגלים דסחרין לכורסיא. ואינון ס"ו מן יסוד. והא ד) אוקמוהו.

קי"א) אשתאר י"ד, ביה ג) וביד הנביאים אדמה, ודא שכינתא. יד חותמת, מסטרא דצדיק. יד כותבת מסטרא * דעמודא דאמצעיתא. איהי תמונת כל ובגין דא וביד הנביאים אדמה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ח) שה"ש ז') לעיל אות ע' ציון ד'. ק) נ"א ל"ג ואינון (מנטובה). ר) נ"א ט) (דברים ט"ז) זהר משפטים קע"ט ציון לון ול"ג לה בהון (מנטובה). ש) נ"א ל"ג כ') ת"ז תקון כ"א דף נ"ט ע"א לפי דפוס דאלק אינון (מנטובה). ח) נ"א ל"ג בהון (מנטובה). קושטנדינא. י') (שה"ש ה') בחילופי גרסאות זהר ויקרא פ"ז ציון ס'. כ') (מלכים א' י') זהר שמות עז ציון ק'. ל') (הושע י"ב) זהר פרשת בא ס"א ציון ש'.

מסטרא דתרי ירכי קשוט דאתמר בהון י') שוקיו עמודי שש ואינון שית דרגין דנבואה (דפוס). ד) נ"א אוקמוה בניהו (קושטנדינא).

מעלות הסולם

מאמר מה יפו פעמיך בנעלים

לששים שש פעמים עשר (ע"י לעיל התחלות תקון י"ח) כעין הששים וששה גלגלים הסובבים את הכסא. היינו מלכות. והם ס"ו מן יסוד, היינו ד' הנכפלים לו' פעמים י' והרי העמידוהו, לעיל אות א'.

קי"א) אשתאר י"ד ביה וכי: נשאר י"ד מן יסוד בו נאמר וביד הנביאים אדמה. וזה הארת השכינה שהיא המלכות, הנכללת מן י"ד אותיות שהן ד' אותיות הוי"ה, פשוטה, ויוד אותיות הוי"ה במלוי י"ד הא ו"א ה"א. יד חותמת מבחינת הצדיק היינו יסוד. יד כותבת מבחינת עמוד האמצעי היינו ז"א. (ע"י לעיל אות ל"ט ד"ה פירוש) היא היינו המלכות נקראת תמונת כל. שנכללת מכל קומת ז"א, והארת ו"ק שלה נרמזת בפ"ו מן יסוד. והארת ג"ר שלה מן י"ד מן יסוד. ומשום זה נאמר וביד הנביאים אדמה. (ע"י לעיל אות ד') הא

בכמה דגלים של המועדים וימים טובים, שהיו מקיימים לעלות לרגל. וכשאלו נכנסים הקב"ה משבח לה אל השכינה בהם, ואומר לה, מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב היינו מלכות. שאלו הם שנאמר בהם, שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך.

קי) ואפיקנא פעמיך מן וכי ואנו מפרשים פעמיך מן לשון פעמים היינו שנאמר שלש פעמים. ונעלים הם נעילת הפסח ונעילת עצרת היינו שבועות ונעילת החג היינו סוכות, שהיו ישראל נועלים בעזרה. (ע"י מד"ר שה"ש פ"ז) חמוקי ירכיך, אלה הם מבחינת אות י' שהיא צדיק היינו יסוד הכולל ששת הפרקים של נצח הוד שנקראים ירכים. ולהיותו אור סתום נקרא חמוקי שהוא לשון העלם, כמו דודי חמק עבר. עמדי אחר הסומך אותם. והוא שש נגד שש מעלות לכסא, ועולה באות י' דפוי דף ל"ה ע"ב * דף ל"ז ע"א

קיב) הא אלין נפקין הא אחרנין קא דפקין לפתחא ואמריין ג) אדני שפתי תפתח ואינון מארי דאות א דאיהו ח"י עלמין דמצלין בח"י ברכאן דצלותין. דמקרבין בהון קרבנא לקב"ה ב דחשיבי לקבל שבעה פרים ושבעה אלים ולקבל שתי תורים או שני בני יונה דמסטרא דהאי אות אמר למשה ט) וזה לך האות.

מאמר י"ב מזלות וז' ככבי לכת

קיג) ואיהו כליל ג תרין עשר מזלות ד ושבועה ככבי לכת מסטרא דקדושה דאיהי בת שבע. ומסטרא דו"ו דאיהו ו' עלאה ו' תתאה ה ועלייהו אתמר ט) ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה.

קיד) ו הא אינון שית ככבי לכת, ז ה' ככבא שביעאה. ו"ו ח מתרין עשר מזלות. דכל מזל אתקרי אות. ואיהו ממנא על כל שעתא ט מייב שעתין. קטו) כל נביא אית ליה מזליה ושעתיה. וכפום ההוא מזל, וכפום פעולה

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ג) (תהלים נ"א) לעיל אות מ' ציון ק'. ט) (שמות ג') ת"ו תקון ע' תק"ח ק"ט ט"ד ש"ל. ט) (ירמיה י') א נ"א דאיהי (למברג באלבאן). ב נ"א דחשיבא (מנטובה קושטנדינא ועוד דפוסים). ג נ"א תרי (מנטובה ועוד). ד נ"א ושבע (מנטובה). ה נ"א עלייהו (מנטובה) נ"א ל"ג ועלייהו אתמר ומאותות השמים אל תחתו (הגהות הגר"א) ו ימ"ן להגיה הא אינון קודם ומסטרא דו"ו ואחר מלת שביעאה שייך ומסטרא דו"ו ועלייהו אתמר שייך קודם ו' מזלות. (קושטנדינא הראשון). ז נ"א א' כוכבא (הגהות הגר"א). ח נ"א תרין עשר (מנטובה קושטנדינא בניהו). ט נ"א ד"ב (בניהו).

מעלות הסולם

מאמר י"ב מזלות וז' ככבי לכת

היינו יסוד. שמהם באים י"ב המזלות, ועליהם נאמר, ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה, כמו שמבאר להלן שכל מזל נקרא אות.

קיד) הא אינון שית וכר': הרי הם ששת ככבי לכת. היינו מחדד עד יסוד, ה' היינו מלכות היא ככב השביעי. כי כלי היסוד כולל בבנינו כל חמשת הקצוות, ומדתו עצמו, ומדת מלכות, ולכן יש בבנינו ז' כוכבי לכת, שהם שצ"ס חנכ"ל ו"ו הן ב' אותיות כוללות, משנים עשר מזלות, שכל מזל נקרא אות. וכל ו' כוללת שש אותיות. והוא היינו המזל הוא ממונה על כל שעה משתים עשרה שעות.

קטו) כל נביא אית וכר': כל נביא, יש לו מזלו ושעתו. וכפי ההוא מזל, וכפי פעולתו, כך מתגלה לו אות אחת מן ו' האותיות. שייב המזלות הם ממונים על י"ב שעות היום, ועל י"ב שעות הלילה. ועל י"ב חדשי השנה, ומשם, היינו מאלו המזלות, ירשו שנים עשר השבטים את נשמתם.

ואית

קיב) הא אלין נפקין וכר': הרי אלו יוצאים, הנה אחרים שדופקים בפתח, ואומרים אדני שפתי תפתח, והם בעלי האות, כלומר מרכבה למדת היסוד שנקראת אות שהוא ח"י העולמים, המתפללים בח"י ברכות שבתפלות, מספר ח"י רומז ליסוד. (ע"י זהר תרומה אות מ"ד) בההיא שעתא דמטי לתהלות לאל עליון וכר' אתער האי צדיק וכר', שמקריבים בהם קרבנות להקב"ה, כי תפילות כנגד תמידין תקנוס (ברכות כו:) שחשובות לפני הקב"ה נגד שבעה פרים, ושבעה אלים, ונגד שני תורים או שני בני יונה, שביחד הם במספר ח"י שמבחינת אות זה היינו יסוד, אמר הקב"ה למשה וזה לך האות וגו' תעבדון את האלקים על ההר הזה.

קיג) ואיהו כליל תרין וכר': והוא היינו יסוד כולל שנים עשר מזלות, ושבעה ככבי לכת, מצד הקדושה שהיא בת שבע, היינו בינה, הכוללת את ז' התחתונות, ולכן נקראת בת שבע, ומצד של ו"ו היינו תפארת ויסוד, שהיא ו' עליונה, היינו תפארת, ו' תחתונה (דפריי דף ל"ו ע"א)

דיליה הכי אתגלייא ליה אות . מן ו' די"ב מזלות ממנן על י"ב שעתין ועל י"ב ירחין. ואלין מזלות, מתמן הוו ירתין תרין עשר שבטין, נשמתין דלהון. קטז) ואית מסטרא אחרא תרין עשר דאתמר בהון (פ) שנים עשר נשיאים לאמתם דאינון אתקריאו טל"ה שור"ר תאומים סרטין וגומר. דא כגוונא כ דדא ענד קבאה. ז

קיז) ושית מזלות אינון נ מעילא לתתא, מחסד ועד יסוד. ס ושית ע מתתא לעילא מיסוד ועד חסד מסטרא דמלכות אתקריאו שבעה ככבי לכת משכינתא עד חסד.

קיח) וכפום פעולה פ דההיא ספירה הכי אתגלייא אות. אות מסטרא דחסד איהו רחמי. אות מסטרא דגבורה ז איהו דינא. ק ואחזי על קטולא ג דחייביא ושפיכו דדמא. ואחזי בצדיקייא דם דבעירן, למיכל בחדוה ש וענג, דמאכלין ת בחתן וכלה א ובשפיכו דדמא דקרבנין הה"ד ז) וזבחת עליו את עולותיך כו', ועלייהו אתמר איזהו מקומן של זבחים שחיטתן בצפון. ועוד ב אחזי בצדיקייא דם ברית דאתמר בה (ק) ואומר לך בדמיך חיי ואומר לך בדמיך חיי. קיט) מסטרא דעמודא דאמצעיתא איהו אות תלוי ארוך. אם זכוון עובדין

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(פ) (בראשית כ"ה) זהר כי תצא מ"ח ציון ג'. י נ"א ל"ג מן ו' (מנטובה). כ נ"א דא (מנטובה ז) (שמות ב') (ק) (יחזקאל ט"ז) זהר פרשת בא כ"ד. ל נ"א מוסיף ועלייהו אתמר ומאותות השמים בניהו). נ נ"א לעילא בהאי אתר ול"ג מעילא לתתא ציון כ'. ת"ז תקון כ"ד. אל תחתו (הגהות הגר"א). מ נ"א שית (קושטנדינא (מנטובה). ס נ"א ושיתא (למברג באלבאן). ע נ"א מתתאה (מנטובה). פ נ"א דהאי ול"ג דההיא (מנטובה) ז נ"א ל"ג איהו (מנטובה ועוד). ק נ"א אחזי (למברג באלבאן). ר נ"א דחייבא (דפו"י) נ"א דחייבי (טשרנאויץ). ש נ"א וענוג (למברג). ת נ"א דהתן (מנטובה ועוד דפוסים). א נ"א שפיכו דדמא דקרבן (למברג באלבאן). ב נ"א אחזי (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר י"ב מזלות וז' ככבי לכת

קטז) ואית מסטרא אחרא וכו': ויש גם י"ב מזלות מצד האחר. שנאמר בהם שנים עשר נשיאים לאמתם. שהם נקראים טלה תאומים סרטן וגוי'. ונחלקים ל"ב חדשי השנה: ניסן, טלה, איר, שור, סיון, תאומים, תמוז, סרטן, אב, אריה, אלול, בתולה, תשרי, מאזנים, חשוון, עקרב, כסליו, קשת, טבת, גדי, שבט, דלי, אדר, דגים. זה כעין זה, כלומר זה לעומת זה עשה הקב"ה.

קיז) ושית מזלות אינון וכו': וששת המזלות הם אור ישר ממעלה למטה מחסד ועד יסוד. וששה אור חוזר ממטה למעלה. מיסוד ועד חסד. שבעה ככבי לכת נקראים מצד המלכות כלומר כשחושבים גם את המלכות עם הששה ועמה הם שבעה. מן השכינה, שהיא מלכות, עד חסד. קיח) וכפום פעולה דההיא וכו': וכפי (דפו"י דף ל"ו ע"א)

קיט) מסטרא דעמודא דאמצעיתא וכו': מצד עמוד האמצעי היינו תפארת. הוא אות תלוי, כטבע קו האמצעי לא לנסות לא לימין ולא לשמאל. ארוך היינו שיש בו הארת חכמה שנקראת ארוך. אם מעשיהם של התחתונים בעולם הם זכאים, מטה כלפי חסד ומתלבשת

דעלמא, מטה כלפי חסד. ואם לאו, כלפי דינא. והכא אינון תלת אחרנין כגוונא דא. ד ולחכימיא ברמיזא.

חלוסי גרסאות

ג נ"א והכי (מנטובה כסא מלך ועוד). ד נ"א וחכימא (מנטיבה).

מעלות הסולם

מאמר י"ב מזלות ו' ככבי לכת

באות ד' של המילוי, ובבניה שהיא אות ה' נרשמת באות ד' כי ה' נעשית דו, ומשם נמשכה סיהרא בסוד נהר דנגיד ונפיק. ודע כי השעות הן י"ב, וכלם הם למטה במלכות תתאה הנקרא מזל שעה גורם. שעה עומדת לו. הם י"ב שעות שהם י"ב אתוון דאדנ"י מלא, וי"ב מזלות שביסוד מושלים באלו הי"ב שעות שיש כנגדם ממש במלכות. כי גם היא דמות ז"א ונקרא כמראה אדם. והשעות שהם במלכות נקראו חשבון ותקופות כי כל חשבון ומנין הוא במלכות כנוכר בפרשת פנחס (אות קל"ט) אך המזלות עצמם הם ביסוד, וחשבונם שהם השעות הם במלכות ואלו שבמלכות הם דין כנוכר בתיקון כ"א, ושביסוד הם רחמים, ואל תטעה בזה. ונקראו תקופות לשון תוקף ודין מצד המלכות. שהוא החשבון אך הם ביסוד. ואם תדקדק תמצא, כי הי"ב מזלות שביסוד הם נקראו י"ב שעות היום, וי"ב שעות שכנגדן במלכות הם שנקראו י"ב שעות הלילה, כנוכר בפרשת ויחי.

ובזה יתורץ קושיא א' שלפעמים מכנה ספר הזהר י"ב השבטים בעולם הזכר ולפעמים בעולם הנקבא והכל אמת כי אותן הי"ב מזלות שביסוד הם סוד שבטים עלאין, והי"ב שבטים דנוקבא הם הי"ב מזלות שבמלכות. ובוזה תבין דבר נחמד שנקראים שבטי ישראל שהם י"ב מזלות שביסוד, הם סוד ו"ק שיש תוך תפארת, הנקרא ישראל והם ו' מעילא לתתא ומתתא לעילא הם י"ב, וכלם מן ישראל מה שפירש מורי זלה"ה בתחלת שמות בפירוש מאמרי הזהר. ואלו הי"ב הם מניסן ועד אלול הוא הקיץ זכרים מעילא לתתא חג"ת נה"י, וסיון בו נתנה תורה תפארת. ומתשרי עד חודש אדר גבורות גשמים אור חוזר נוקבא, והבן זה היטב.

ובזה תבין אלה תולדות יעקב יוסף, שכל תולדות של י"ב שבטים שבתפארת העליון. כלם הם ביוסף שהוא יסוד רקיע השמים תפארת. ניתוסף ה' של השמים שהם ה' חסדים מחסד עד הור. ותבין ג"כ כי ז' כפולות בג"ד כפר"ת הם ז' ככבי לכת הנזכר בספר יצירה

ומחלבתש החכמה בחסדיס ומאירה בשלימותה. ואם לא, מטה כלפי דין. וכך הם שלש האחרונות, היינו נצח הוד יסוד, כעין זה היינו חסד גבורה תפארת, כי נצח הוא בקו ימין, והוד בשמאל, ויסוד קו האמצעי. ודי לחכמים ברמז, ויבינו נה"י מחג"ת.

בכדי להסביר מאמר זה, אקדים להעתיק דברי רבינו האר"י ז"ל, שהם בשלשה מקומות בשינויים קטנים בספר הלקוטים פרשת ויצא, ובלקוטי תורה ויצא, ובספר כסא מלך בשם מצאתי כתוב, וז"ל דע כי ז' ככבי לכת הם ז' ספירות, מחסד עד מלכות, ונכללות ונרשמות ביסוד, הנקרא אות בצבא שלו. וזהו שנאמר והיו לאותות ברקיע השמים, שהוא ביסוד הנקרא רקיע של שמים תפארת. ואלו ז' הם מסטרא דבת שבע שהיא בינה, גם יש שם י"ב מזלות, הם סוד ו"ק הנכללים בתפארת, הנקרא ו'. והם ו' היכלין דהיכל הרצון שהוא תפארת, ומאלו נרשמו ו' מזלות, וירדו ביסוד מעילא לתתא, והם חג"ת נה"י, וכולם הם ו"ק שבתוך התפארת. כי הו' ככבי לכת, הם הו' ספירות חג"ת נה"י מ עצמם. וכנגדם ו' מזלות מתתא לעילא באור חוזר מיסוד עד חסד והכל נכלל ביסוד הנקרא רקיע. ובכח ההכאה שמכה שם האור ישר נעשו ו' אחרים באור חוזר, ושם ביסוד מסתיים הדכורא, ונעשה יסוד ו' זעירא, והם י"ב מזלות, כי בכתיבת ו"ו הם ב' ווי"ן תפארת ויסוד, והכל נכלל ביסוד. וזה שכתב בתיקונים תקון י"ח שירת מזלות אינון מעילא לתתא מהסוד ועד יסוד ושירת מתתא לעילא מיסוד ועד חסד, כי ביסוד שהוא הרקיע נרשמים כלם.

ומ"ש מסטרא דמלכות אתקריאו ז' ככבי לכת, הכוונה אם תצרף עמהם המלכות יהיו ז', כי הוקשה לו אם כל זה הוא ביסוד והרי המלכות למטה ממנו איך הם ז' והלא אינם אלא ו' מחסד עד היסוד, ותירץ מסטרא דשכינתא וכי, כי יש בחינת מלכות עליונה שררשה בחכמה ונקרא סטרא דשכינתא, ואינה מלכות תתאה, ואותה עליונה משלמת חשבון ז' ככבי לכת, והבן כי המלכות תחתונה נקראת דושם שלה, כי שורשה בחכמה שהיא אות יו"ד (דפו"י דף ל"ו ע"א)

מעלות הסולם

מאמר י"ב מזלות וו' ככבי לכת

חזור אילה נוקבא, גופא הנקדאת קול, הנותן אמרי שפר, גד נצח הנותן צבאות וחילות להוד, וזהו גימ"ל דל"ת והבן. אשר הוד תתאה צדק וטובל בשמן רגלו, ושמן דעלמא דאתי עד הוד הנקרא דגלו אתפשטת. והבן מ"ש בפרשת ויחי על כל י"ב שבטים, וזהו מאשר שמנה לחמו נוקבא, ושם הוא הלחם דטחנין ע"י שחקים שהם נצח הוד, ומהוד נמשך לחם הבא מעלמא דאתי בינה דאתפשטת עד הוד. אפרים ביסוד נוקבא, ויוסף הוא יסוד עצמו, שכל י"ב מזלות וכל י"ב שבטים נרשמים בו בסוד אלה תולדות יעקב יוסף, וו"ש נחנו ולא אנחנו באלף, כי סוד אלף ה"ס יוסף עצמו, כי צורת א' הוא סוד חודש עיבור בין ב' וו"ן כזה וא"ו, גימטריא י"ג, י"ב מזלות י"ב חרשים עם חודש העיבור.

ויוסף לברו מעלמא דדכורא, ושאר השבטים הם נוקבין, כי הם נצוצות הנרשמים בנוקבא, והבן כי חודש העיבור לעולם אדר, כי הוא סוד היסוד ממש ושם הוא מקום העיבור, והוא הנתוסף בסוד יוסף, והבן כי אליהו אתי מגד שהוא נצח המעורב בהוד, ששם נדב ואביהוא כי שנים הן, ועיקרו מנצח שהוא רוחו של אליהו, וו"ש ורוה ה' ישאך, וכתוב נחה רוח אליהו על אלישע, ואביהוא נפש הוד כי שם מלכות הנקראת נפש, ור' עקיבא מביהוא, והוא יששכר הוד זכר, ואתו שידעת הוד נקבה היוצא מניצוץ ר' עקיבא באור חוזר מהוד זכר להאידי ללאה, והאמת כי לוי אינו במנין השבטים, ואפשר כי יהודה מילא מקומו בתפארת דוכרא, לכן דגל מחנה יהודה מזרחה, ודגל ראובן בחסד דוכרא תימנה, ודגל דן צפונה גבורה נוקבא, ודגל אפרים יסוד נוקבא מערב, עירוב דחו"ג ביסוד כנורע, ובוה אפשר לישב דברי הסבא במשפטים (אות ר') שאמר כי יהודה מקומו דלוי בתפארת, ויששכר זבולון נצח הוד ויוסף יסוד דכודא עכ"ל, המתבאר מכל הנ"ל הנצרך לענינו הוא, כי ביסוד יש כ"ב אותיות, שהן: ג' אותיות אמ"ש, וו' אותיות בג"ד כפר"ת, שהן ז' ככבי לכת, וי"ב אותיות פשוטות, שהן סוד י"ב מזלות, וביחד הן כ"ב אותיות, והנה מג' אותיות אמ"ש לא מדבר כאן התקונים, רק מז' ככבי לכת ומן י"ב המזלות, ואומר שו' ככבי לכת ה"ס ז' ספירות הכוללות דו"ן המאירות מן בינה, כנודע שכל הספירות דו"ן הן מהתפשטות הבינה, שנתפשטה עד הוד כי בהוד נשלם ז"א בכל ע"ס שלו, כי חג"ת נ"ה ה"ס

יצירה, גם בתקונים תקון ע' ז' רפויים שביסוד הם רחמים, וו' רגושים דמלכות הם דינים, ודיסוד נקראים ז' רקיעים, כי יסוד נקרא רקיע, ודמלכות נקראים ז' ארצות כי מלכות נקראת ארץ, ונודע כי כל האותיות יצאו מבינה, ונמשכו עד היסוד בסוד וישכב ויש כ"ב אותיות כי השכינה והזווג בסוד היסוד, וכל הכ"ב אותיות בו, בסוד כך יברך ישראל, וי"ב אותיות הפשוטות הם המזלות שבו, וג' אותיות אמ"ש הם ג' יסודות אור מים אש, כי יסוד עפר לא נתגלה עד המלכות שהיא למטה מיסוד, כי יסוד רקיע, ומלכות יבשה יסוד העפר, ואפשר כי מנצפ"ך הכפולות הם יסוד עפר בסוף כלם.

גם כשתדקדק תמצא כי טלה הוא חסד, שוד גבורה, תאומים, צורת אדם, תפארת, סרטן נצח, הגדל במימי החסד, אריה בהוד, בתולה יסוד, גן נעול, אח"כ מאזנים, עקרב, קשת, גדי, דלי דגים, כסדר היה דגים ביסוד דנוקבא אור חוזר בסוד בני יוסף וידגו לרוב, וו' ככבי לכת הם בג"ד כפר"ת, לבנה חסד, מאדים גבורה, חמה תפארת, נוגה נצח, כוכב הוד, שבתאי יסוד, צדק מלכות, ודע כשם שיש כ"ב אותיות ביסוד תחתון שהם: ג' יסודות אמ"ש, וו' ככבי לכת, וי"ב מזלות, כנגדם יש ביסוד עליון רקיע עליון הנקרא דעת, וידעת מ"ש בפרשת משפטים (אות חקכ"ט) דעת הוא גניז בפומא דמלכא, ולכן כ"ב אותיות הם בפה, וכן מיל"ה עולה פ"ה, כי יש יסוד עליון ויסוד תחתון, וכנגדם למעלה בדעת העליון המחבר לאו"א, דהיינו הדיקנא, הם י"ב מזלות עם חודש העיבור י"ג תקוני דיקנא, והבן היטב כי י"ב שבטים, ו' זכרים, ראובן אריה חסד, אור"ר ב"ן, שמעון שור, לוי תפארת נשד, יהודה נצח הנקשר בימין שעליו התפלל דוד שבא מיהודה נעימות בימינך נצח לכן הוא אריה הנמשך מחסד, יששכר הוד כי בינה הנקדא יש עד הוד אתפשטת, [וסוד ומבני יששכר יודעי בינה] ושם סוד הרודאים נתנו דיח, זבולון יסוד, היושב לחוף ימים זכר, והוא ברית מילה, כנוכר בוה (ויחי אות חרע"ה) על זבולון דמתמן נגידו דעלמא דאתי, וו' נקבות, בנימין חסד דנוקבא מתתא לעילא אור חוזר מ"ן ב"ן ימין הוא נמשך מהימין עליון דכודא, דן נחש גבורה דנוקבא, צפון, נפתלי תפארת גופא, כנוכר זהר פרשת ויחי (אות תשס"ו) הנותן אמרי שפר דא גופא (הנקרא קול) ולמעלה בסוד זכר לוי [קול שיר] ולמטה נפתלי אור

(דפ"י דף ל"ו ע"א)

מעלות הסולם

מאמר י"ב מזלות וז' ככבי לכת

הארט חכמה אל ז"א, ונמצא שתפארת גרם להחזרת בינה עם חכמה לספירה אחת, ולבינה עצמה אין לה שום מציאות להתיחד עם החכמה מעצם אצילותה, ואדרבה זהו נגד טבעה, ולכן מוגדר תפארת שהוא הנושא אל הארט החכמה ולא בינה, ויסוד הוא הנושא של המסך כי אין שום אור מושפע מלמעלה רק ע"י זווג דהכאה על המסך, ולכן בעת שתפארת ויסוד עולים לבינה, מתעוררת בינה ועולה עמהם לראש א"א, ומקבלת הארט חכמה בשבילים והם חוזרים למקומם עם טמה שלימה של ע"ס שיש בהן הארט חכמה, וקומה זו מאירה בתפארת, ומתפארת מגיעה אל היסוד, ועשר הספירות שלה נקראות בשם א"מ"ש שה"ס ג"ר של הקומה, בסוד שכתוב בזהר משפטים (אות תק"כ) רישא דמלכא היינו ז"א בחו"ג אתתקן, שחג"ת נעשו לחב"ד, ואותיות בג"ד כספ"ת ה"ס ז"ת של הקומה, וזה אמרו (באות קי"ב) על יסוד דאיהו ח"י עלמין וכו' היינו ט' ספירות דאריי וט' ספירות דאריי של קומת האור המאירה ביסוד.

וענין י"ב המזלות הוא, כי כלל הוא אשר כל תחתון אינו מקבל אלא דרך המסך של העליון ממנו, ולכן אי אפשר לתפארת ויסוד לקבל אלא ע"י התלבשות הארתם ביסודות דאריי, ויסודות דאריי מרומים בב' וזין שבאות ד' כי קו המושכב לרוחב הד"ה הוא בחינת יסוד דאמא, שנקרא רחב וקצר, וקו המוקם לאורך הד' ממעלה למטה הוא בחינת יסוד דאבא הנקרא צר וארוך, ופירושו של צר וארוך הוא, שצר וסתום מבחינת חסדים, אלא שהוא ארוך מבחינת חכמה, שמבחינת החכמה אין בו שום חסרון כלל, אלא להיותו צר מחסדים, אי אפשר אל התחתונים הימנו לקבל הארתו, כי אין לנו תפיסה באורך בלי רוחב, אלא ע"י שהוא מתאחד ומזדווג עם יסוד דאמא, שאז אין לו עוד חוסר של חסדים, אז נבחן שהאורך קיבל גם צורת רוחב ואפשר להשיגו, וכל הארה המושפעה דרך היסוד נקראת מזל מטעם שמתגלית טפין טפין, ולכן נקראים מזלות וחשבון י"ב ה"ס ב' הרויזין, שהם מאירים בבחינות ו"ק דאריי וו"ק דאור תוור, כי בערך ג"ר דבינה נחשבים הארות המזלות לו"ק, וז"ס י"ב אותיות הפשוטות שביסוד, (ע"י בשער מאמרי רשב"י תחלת שמות, ובע"ח שער ה' פ"ז, ושער ל"ח פ"ג, ושער ל"ט פ"ו, ושער מ"ג פ"ב, ולעיל בהקדמה אות ש"ז)

ה"ס ע"ס של הארט החסדים, כמו כחבורין של הארט החכמה, ויסוד נקרא כל מחמת שכולל את חג"ת נ"ה דז"א, ובחינת עצמו היא בחינה ששית, ועם מלכות הנכללת בו נשלם מספר שבעה, וי"ב מזלות הם מתפארת עצמה, הכוללת ו' ספירות, שלכן נקרא ו' וכל ו' יש בה ב' וזין הרי הם י"ב.

וצריכים אנו להבין התחלקות הנ"ל של הכ"ב אותיות לג' בחינות: א"מ"ש, בג"ד כספ"ת, וי"ב הפשוטות, גם ענין ב' הוויין הנ"ל, שה"ס מה שאומרים בזמירות שבת בוויין תתקטר, הנה נודע שמן ה' הבחינות של אור הישר כח"ב תו"מ, מתפשטים ה' פרצופים: גלגלתא, ע"ב, ס"ג, מ"ה וב"ן, שבכל אחד מהם יש ע"ס שלמות, ועכ"ז אינם יוצאים מגדרם שבאריי כי פרצוף גלגלתא שהוא כתר, אע"פ שיש בו ע"ס, מכל מקום עיקרו הוא בחינת כתר, דהיינו שורש, של הנאצל, כי כתר הוא בבחינת השורש, וכן ע"ב עיקרו הוא חכמה, היינו כל כללות חיותו של הנאצל, וכן ס"ג עיקרו הוא בינה, היינו אור החסדים, ותפארת היינו מ"ה שהוא ז"א עיקרו הוא הארט חכמה בחסדים, וב"ן עיקרו הוא מלכות, שהיא בעלת המסך שבה נעשה הזווג דהכאה, ומה שכל אחד מהם כלול מעשר ספירות, הוא רק בדרך התכללות מעליונים ותחתונים, אמנם השליטה בהפרצוף הוא לפי גדרו של אור הישר שבו, אם כתר אם חכמה וכו', גם נודע שמלכות נגזרה ברדל"א, ואין בא"א רק תשע ספירות, ועטרת היסוד משלמת אותו לעשר במקום מלכות, ולכן נבחנות ה' הבחינות של אור הישר בפרצופי אצילות מן א"א ואילך, רק לכח"ב תפארת, יסוד.

ומובן עם זה, שה' פרצופי אצילות מיחס המוחין הקבועים שבהם, הוא שעתיק הוא כתר, וא"א הוא חכמה וחסר בו בחינה כתר דאור ישר, ואו"א הם בינה דאצילות וחסרים מבחינות כתר וחכמה דאריי, וז"א היינו תפארת וחסר בו כח"ב, ויסוד הוא במקום מלכות וחסר בו ט' ראשונות שהם כח"ב וז"א, וזהו גדרם של חמשת פרצופי אצילות, והגם שיעלו עליות הרבה, מ"מ בחינתם זו לא תשתנה.

נמצא שמבחינת או"א ולמטה, ואו"א בכלל, אין אור החכמה מאיר בפרצופי אצילות מבחינת הקביעות, רק ע"י עליה לא"א, וסדר עליתם הוא ג"כ לפי השורש שבאור ישר, שבעת שבינה התחילה להאציל את תפארת דהיינו ז"א, אז השיבה פניה אל החכמה, כדי להאיר (דפריי דף ל"ז ע"א)

מאמר אסור להסתכל בקשת

קכ) הא אלין נפקין ה הא אחרין דפקין לפתחא מסטרא דקשת דאיהו אוף הכי. אות ברית דאתמר ביה (ג) כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד יי ואראה ואפול על פני ואשמע קול מדבר.

קכא) ואמאי הוא נפיל על אנפוי. בגין ו דאסור לאסתכלא בקשת. אמר רבי אלעזר. ז אבא. ואמאי ח אסור לאסתכלא בקשת. אמר ט ליה רבי שמעון. ברי בגין אינון קליפין דמתלבשין ביה י דאינון (ש) כ רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב.

קכב) ודא איהו דחזא יחזקאל ע"ה. דאמר, (ח) וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון דא קו תהו, קליפה ירוקא דאגוזא, קו ירוק. ענן גדול קליפה תניינא, חוורא דאגוזא ודא בהו. ואש מתלקחת קליפה תליתאה דאגוזא ל ודא חשך. ונגה לו סביב דא קליפה ד' דאגוזא דאיהי אתאחדא במוחא. ומתוכה כעין החשמל דא מוחא דאגוזא ודא יאהדונה"י.

חלופי גרסאות

ה נ"א אחרנין ול"ג הא אחרנין (למברג באלבאן). ו נ"א דאסיר (מנטובה קושדנטינא). ז נ"א ל"ג אבא (מנטובה) ח נ"א אסיר (מנטובה קושטנדינא) ט נ"א ל"ג ליה (מנטובה מעזיבו ועוד). י ה"ג ברפוס מנטובה בניהו ובגן הירק ובכל הדפוסים הגירסא ודאינון ביה אינון. כ נ"א ל"ג רוח סערה (מנטובה). ל נ"א ל"ג ודא חשך ונגה לו סביב דא קליפה ד' דאגוזא (מנטובה ועוד רפוסים).

מסורת הזהר

(ר) (יחזקאל א') זהר תוריע ל"ט ציון ס' ש (יחזקאל א') זהר יתרו פ' ציון ק' ח (יחזקאל א') שם.

מעלות השולם

מאמר אסור להסתכל בקשת

קכ) הא אלין נפקין וכו': הרי אלו יוצאים והנה אחרים דופקים בפתח. מבחינת הקשת, שהוא ג"כ אות ברית היינו יסוד דמלכות. שנאמר בו כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה' ואפול על פני ואשמע קול מדבר.

קכא) ואמאי הוא נפיל וכו': שואל, ולמה הוא נפל על פניו. ומשיב, משום שאסור להסתכל בקשת. כי הגוונים שבקשת לבן אדום ירוק, ה"ם חג"ת, שאורותיהם מבחינת התקון צריכים להיות מכוסים ונעלמים למעלה מחזה, והמסתכל בהם פירושו שממשיך הארתם ממעלה למטה ומגלה אותם. אמר ר' אלעזר לר' שמעון, אבא, ולמה אסור להסתכל בקשת, כלומר למה אסור להמשיך את אור החג"ת ממעלה למטה. אמר לו ר' שמעון, בני, משום אותן הקליפות המתלבשות בו כשמגלים הארתו, וצריכים להסירם, מקודם שמגלים אותו כמ"ש להלן. (דפו"י דף ל"ו ע"א)

קכב) ודא איהו דחזא וכו': זהו שראה יחזקאל ע"ה, שאמר וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון, זה קו תהו, סו"ה ונטה עליה קו תהו (ישעיה ל"ד). קליפה ירוקה של אגוז היינו הקליפה החיצונה, שהיא קו ירוק. ענן גדול הוא הקליפה השניה, גוון לבן של קליפת האגוז. וזה בהו. ואש מתלקחת היא הקליפה השלישית של האגוז. וזה חשך, שנאמר וחשך על פני תהום. ונגה לו סביב, זו קליפה הרביעית של האגוז, שהיא נאחזת בהמות שמבפנים. ומתוכה כעין החשמל, זה מוח האגוז וזה סוד היחוד של יאהדונה"י שהוא ביסוד. ענין ד' בחינות שבמעשה בראשית, וד' ד'חזקאל, נתבאר בסלם בראשית א' מאות י"ז עד אות כ"ח. וענין ד' קליפות שבאגוז נתבאר בפרשת פנחס מאות רס"ג עד אות רס"ח.

וכרי

כג) וברי עד דאלין קליפין דאגוזא מתעברין ן ומתתברין בתקיעה ושברים ותרועה. זבהון, ן שברים ך) שבר תשבר מצבותיהם דאינון קליפין דאגוזא. ובתרועה ז) תרועם בשבט ברזל. ן ובתקיעה ג) והוקע אותם ליי. ככד) דאלין גרמו ז) דותקע כף ירך יעקב בגיד הנשה, דאיהו צדיק. ן ואתפרש מינה 9 שכינתא, ואיהי בגלותא, ואתדבק באתרהא קליפה ז) דערלה דאפריד בין צדיק ושכינתא, ה) על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה * עד דאתעברת האי קליפה מתמן. כקה) וברי כל זמנא דאלין קליפין לא מתעברין מקשת. לא יהא קשת ק בגווי נהירין. וסימנא דא יהא בידך עד דתחזי 7 קשתא בגוונא נהירין ן לא תצפי לרגלי דמשיחא ומיד דיהא נהיר בגוויין ת נהירין ך מיד ו) וראיתיה לזכור ברית עולם. ככו) ומיד אתגלייא ההוא דאתמר ביה ז) וזה לך האות כי אנכי שלחתיך

חלופי גרסאות

ח נ"א ומתחברין ול"ג ומתתברין (בראדי וילנא ועוד דפוסים). נ נ"א ל"ג שברים (מנטובה). ט נ"א ותקיעה (למברג) ט נ"א מתפרש (בראדי) 9 נ"א ל"ג שכינתא (מנטובה). צ נ"א בסוגריים אחרא (דפו"י) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים ק נ"א בגוויי (מנטובה קושטנדינא וילנא בניהו). ר נ"א קשתה בגוויי (מנטובה) ש נ"א לא בסוגריים (למברג באלבאן). ת נ"א נהורין (בראדי). א נ"א ומיד (דפו"י).

מסורת הזוהר

א) (שמות כ"ג) ז"ח כרך כ' יתרו לט ציון ס'. ב) (תהלים ב') זוהר ח"ג רלא: ג) (במדבר כ"ה) ז"ח כרך כ' יתרו ל"ט ציון ע'. ד) (בראשית ל"ב). ז"ח כרך כ' אחרי ז' ציון ס'. ה) (בראשית ל"ב) זחר וישלח כט ציון א' ת"ז תס"ט. ו) (בראשית ט) זוהר פרשת נח ק"א ציון ב'. ז) (שמות ג') לעיל אוח קי"ב ציון ז'.

מעלות הסולם

מאמר אסור להסתכל בקשת

אינם נעברים מן הקשת. לא יהיה הקשת בצבעים מאירים, דהיינו שלא תתגלה צבע הרביעי שה"ס נקודת המלכות עצמה, סוד נקודת בת עין שהיא בצבע שחור. וסימן זה יהיה בידך, שטרם שתראה הקשת בצבעים מאירים. אל תצפה לעקבות המשיח. ומיד שיהיה מאיר בצבעים מאירים דהיינו שגם צבע המלכות עצמה תאיר בשוה עם ג' הצבעים שבז"א, בסוד והיה אור הלבנה כאור החמה, מיד וראיתיה לזכור ברית עולם.

ככו) ומיד אתגלייא ההוא וכר: ומיד יתגלה אותו שנאמר בו וזה האות כי אנכי שלחתיך היינו משה רבינו, לקיים בו מה שנאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. בעת ההיא תתגלה משה שהיה הוא שיהיה ר"ת משה.

ביאור המאמר: קשת הוא מלכות, כמ"ש בזוהר ויחי (אות תשעו) ותשב באיתן קשתו דא קשת. משה קשת, דא בת זוגו. ומ"ש בזוהר בדאשית א' (אות ע') כמראה הקשת זה חי עלמין

כג) וברי עד דאלין וכר: ר' שמעון ממשך ואומר לר' אלעזר בנו, ובני, טרם שאלו הקליפות של האגוז, נעברות ונשברות. אסור להסתכל בקשת. ושבריתן היא, בתקיעה שברים ותרועה. שה"ס תקון ג' קוים, תקיעה ה"ס קו ימין, שברים קו שמאל, ותרועה קו האמצעי. שבהם שברים שבר תשבר מצבותיהם של אותן קליפות האגוז. ובתרועה, תרועם בשבט ברזל. ובתקיעה והוקע אותם לה'.

ככד) דאלין גרמו דותקע וכר: שאלו היינו הקליפות, גרמו לותקע כף ירך יעקב, בגיד הנשה, שהוא צדיק היינו יסוד, בסו"ה ויוסף בן שבע עשרה שנה בגימטריא גיד. ונפרד מן השכינה היינו מלכות, והיא בגלות. ונדבק במקומה של השכינה קליפה של ערלה שהיא מפריד בין צדיק שהוא יסוד, אל השכינה שהיא מלכות. על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, עד שתעביר קליפה זו משם. כקה) וברי כל זמנא וכר: ממשך ר"ש ואומר לר"א בנו, ובני, כל זמן שאלו הקליפות (דפו"י דף ל"ו ע"א +) דף ל"ו ע"ב)

ב לקיימי ביה ח) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. בההוא זמנא אתגלייא מ'ה ש'היה היוא ש'היה.

מסורת הזהר

ח) (מיכה ז') זהר שמות מב ציון ל'.

חלופי גרסאות

ב ג"א לקיימא (מנסובה וילנא קושטנדינא בניהו).

מעלות הסולם

מאמר למה אסור להסתכל בקשת

אלא אחר צמצום ב' בסוד שתוף הרחמים בדין, שעלתה מלכות המסיימת מתחת רגלי א"ק אל מקום בינה שבגוף שהיא החזה בתפארת, ונעשה הסיום במקום החזה, ונעשו ב' שלישים התחתונים דתפארת ונהי"מ, שהם בינה ז"א ומלכות דגוף לבחינת חלל פנוי בלי אור, ואו נעשה כנגדם ג' קליפות: רוח סערה נגד המלכות שהיא עשיה, וענן גדול, נגד ז"א שהוא יצירה, ואש מתלקחת נגד בינה שהיא בריאה. אלא מקודם חטאו של אדם הראשון לא היה אל הקליפות שום בנין, וגם היו נפרדים לגמרי מן הקדושה, מכח ב' תיקונים גדולים שנתקנו בעולם אצילות, א' שנגנוו אר"א הפנימיים שהם אר"א דנקודים הממשיכים ג"ר דאור החיה, וב' שבחינה הד' שעליה יוצאים המוחין דיחידה נגנוה ברדל"א, כי שבירת הכלים של ז' תחתונות של עולם הנקודים היתה, משום שהארת ע"ב שקבלו ז' המלכים שהיא המוחין דחיה, הורידה בחזרה את ה' התחתונה למקומה כמו שהיתה בעת צמצום א', ונתבטל כח הפרסא, ונתפשטו ז' המלכים למקום ביי"ע המצומצם, וכדי לתקן את זה דהיינו שפרצופי אצילות יקבלו את מוחין דחיה, ועכ"ז לא יתפשטו למטה מפרסא שבין אצילות לבי"ע, נעשו ב' תיקונים הנ"ל, א' שנגנוה ה"ת ברדל"א, וע"כ אפילו בעת שהארת ע"ב מורידה את המלכות מעינים לפה, אין שם בחינת מלכות ממש אלא יסוד דמלכות, וב' שנגנוו אר"א הפנימיים, ואין בחינת ג"ר דהארת ע"ב, רק ו"ק דהארת ע"ב שאינה מתפשטת ממעלה למטה אלא מן הפרסא ולמעלה, ובוה נשמר תמיד כח הפרסא ולא מתבטל כמו שהיה בעת שבירת הכלים, ולכן נפרדו הקליפות מן הקדושה לגמרי ואינן יכולות לעשוק את הקדושה.

וז"ס ד' קליפות של האגוז, כי אגוז הוא מלשון אקוץ, היינו סוד צמצום ב', עם התקונים הנ"ל שהפרסא לא תתבטל, וזה אמרו (באות ק"ג) וברי עד דאלין קליפין דאגוזא מתעברין ומתתברין בתקיעה ושברים ותרועה וכו' היינו בסוד תקון ג' הקוים, תקיעה ה"ס קו ימין, שברים קו שמאל, תרועה קו האמצעי כנודע, כי מ"ש שאין ג"ר דחיה

עלמין וזהו את קשתו נתתי, בענן דא מלכות, הרי שקשת הוא יסוד, וכן נאמר וראיתיה לזכור ברית עולם, הרי נאמר שקשת נקרא ברית שהוא יסוד, וכן כתוב כאן (באות ק"כ) מספרא דקשת דאיהו אוף הכי אות ברית, זה מבואר בזהר נח (אות רס"ו) מאי קשתי וכו' דא ברית דקשת היינו לא מלכות ממש אלא יסוד דמלכות, כי ע"י מיתוקה של המלכות בבניה נאבד ממנה בחינתה עצמה כי נגנוה ברדל"א, וא"א יצא בתשע ספירות, ועטרת היסוד משלימה אותו לעשר, והיא נבחנת כמו יסוד דמלכות, ומלכות דמלכות חסרה.

וג' הגוונים שבקשת שהם ג' צבעים: לבן, אדום, ירוק, רומזים על ג' הקוים חג"ת, שמלכות שה"ס הקשת מתלבשת בהם, וזהו מה שכתוב בזהר פנחס (אות ל"ה) לא אתחזי קשת בעלמא אלא בלבושי יקר דמלכו, שה"ס רחמים, ורומזים שהקב"ה זוכר הברית לא להביא מבול לעולם, ולכן צריכים לברך ברוך זוכר הברית.

ונודע שמלכות נקראת פני אדם וע"י תקון הנ"ל שמלכות נגנוה ברדל"א, לכן אין פני אדם מגולה במשך שתא אלפי שני מחזה ולמטה דנוקבא ששם מקום המלכות, ופני אדם הוא מלכות דמלכות, ולכן כתוב ואראה ואפול על פני, וזה שאומר ואמאי נפיל על אנפוי בנין דאסור לאסתכלא בקשת כי ההסתכלות ה"ס זווג והמשכה, וכל הנמשך לבי"ע הוא מבחינת למטה מחזה דמלכות, ושם אין פני אדם מטעם גניזת המלכות דמלכות כנ"ל, (ע"י) זהר ב"א אות פ"ג בסלם) אמר ר' אלעזר, אבא, ואמאי אסור לאסתכלא בקשת, כלומר למה לא נמשיך ההארה של גמר התקון שתתגלה המלכות דמלכות, אמר ליה ר"ש ברי, בנין אינון קליפין וכו' היינו כי הקליפות נבנות מן החסרונות שבקדושה בסו"ה אמלאה החדבה שלא נבנית צור אלא מחורבנה של ירושלים, וע"כ נעשה השורש אל הקליפה תכף עם החסרון שנעשה בעת צמצום א', מכח הצמצום שנעשה על בחינה ה' שברצון לקבל, שלא לקבל לתוכה את אור העליון, וזה נחשב לבחינת שורש דקליפה בבחינת נקודה לבר, (דפו"י דף ל"ו ע"ב)

מעלות הסולם

מאמר למה אסור להסתכל בקשת

א"ק. וז"א דאצילות, אפילו עם המוחין הגדולים שהוא משיג ביום השבת, הוא נבחן בערך ז"א דנקודים, לבחינת קיטע בסוד הקיטע יוצא בקב שלו, שהוא מחוסר רגלים, כי ז"א דנקודים היה מתפשט בשוה עם רגלי א"ק, משא"כ ז"א דאצילות נפסק על הפרסא שבין אצילות לבי"ע, גם ביום השבת, ולא מטי רגלי ז"א דאצילות לרגלי א"ק, והוא משום שתקונו של ז"א הוא צמצום ב', וע"כ נשארת הפרסא שמתחת אצילות בכל תקפה גם בשבת, והמוחין הם מן המיליים של השמות ע"ב ס"ג מ"ה, בלי אותיות הוי"ה הפשוטות, והם מ"ו ל"ו י"ט בגימטריא ק"ב, (ע"י תלמוד ע"ס חלק י"א אות ל"ג) ונשמות המקבלות אורות המיליים נקראות בעלי קבין, אלא בגמר התקון, אחר שיבטל צמצום הב' והעולמות יהיו זכאים לקבל ממלכות דצמצום א', שה"ס הקשת בגווני נהירין כנ"ל, הרי תבטל הפרסא שבין אצילות לבי"ע, ורגלי ה' פרצופי אצילות יתפשטו עד נקודה דעולם הזה, בשוה עם רגלי א"ק, וישבו עולמות בי"ע להיות אצילות, תצפי לרגלי משיחא כי יתגלה אור היחידה שהוא משיח, ועליו נאמר הנה עבדי ירום ונשא וגבוה מאד, ישכיל מעשיה בסוד ונחמד העץ להשכיל עץ הדעת, ירום מיצירה, ונשא מבריאה, וגבה מאצילות, מאד אותיות אדם הוא א"ק אז יבוא משיח בע"ה ומחת לצלמא על רגלוהי, הם הקליפות שכנגד ג' עולמות בי"ע (ע"י ע"ח ש"ג פ"ב) כי אחר שיתעלו בי"ע להיות אצילות, אז ישוב אצילות להיות כבחינת א"ק, דהיינו צמצום א', אז יושלם א"ק הפנימי עם האורות דאבי"ע בסוד מא"ד אותיות אדם שהוא א"ק וז"ש בזה פקודי (אות תשל"ט) וכדין כד יסתיים גלותא במשיכו דרגלין כדין ועמדו רגליו ביום ההוא וכו', וזה אמרו (באות קכו) ומיד אתגלייא ההוא דאתמר ביה וזה לך האות וכו' היינו נשמת משה, כמ"ש ברע"מ תצא (אות מ"ח) ולית חילא למשיחין למפרק לישראל בר מינדך וכו' עיי"ש, כההוא זמנא אתגליא מה שהיה הוא שיהיה היינו כי ג' מצבים יש אל הנשמות בדרך כלל, מצב א', הוא מציאתן בא"ס ב"ה במחשבת הבריאה, שכבר יש להן שם הצורה העתידה של גמר כל התקונים בכל שלימותן, מצב ב', הוא מציאותן בבחינת שתא אלפי שני שנתחלקו לגוף ונפש, וניתנה להן העבודה בתורה ומצות, כדי להפך את הרצון לקבל שבהן, ולהביאו לבחינת רצון להשפיע נחת

דחיה בפרצופי אצילות אין הכונה שכן יצאו המוחין מתחלת הזווג ו"ק בלי ג"ר, אלא שבתחלת הזווג נמשך לכל פרצוף קומה שלמה ג"ר וו"ק, ועי"ז שהפרצוף מתוקן להמשיך את המוחין העליונים רק בסדר של ג' קוים, חוזרים ויוצאים ג"ר דחיה לחוץ מן הפרצוף, והדינים מתבטלים, (ע"י בזהר לך לך אות כ"ב בסל"ט)

וזה אמרו (באות קכ"ד) דאלין גרמו וכו' על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, כי גיד הנשה הוא בחינת לב האבן, כנודע כי ש"ך ניצוצין נפלו בשבירת הכלים בעולם הנקודים, שהם עשר ספירות שבכל אחת מהן נשברו ל"ב בחינות, דהיינו שמונה מלכים: דעת, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, ומלכות, ובכל אחד מהם ד' בחינות חו"ב תו"מ הרי ל"ב, ועשר פעמים ל"ב הוא בגימטריא ש"ך, ותשע ספירות הראשונות שבהם, נתבררו ונתתקנו ע"י המאציל, שתקן מהם ד' עולמות אבי"ע, וע"י ישראל המקיימים תורה ומצוות מתבררים ומתתקנים בכל משך שתא אלפי שני רפ"ח נצוצין מהם שהם תשע פעמים ל"ב, אבל ספירה האחרונה מהם הכוללת גם היא ל"ב בחינות, נשארה בתוך הקליפות בלתי מבוררת עד גמר התקון ונקראת ל"ב האבן, מטעם שאסור לברר אותה, אלא אם נשמרים היטב שלא לברר רק רפ"ח נצוצים היא מתבררת מאליה, ואז נאמר והסרותי את את ל"ב האבן מקרבכם, ואכילה ה"ס בירורים מתוך הקליפות, זכיון שגיד הנשה ה"ס ל"ב האבן, על כן לא יאכלו בני ישראל שתיקונו הוא ע"י המאציל, ולא ע"י בני אדם.

וזה אמרו (באות קכ"ה) זכרי כל זמנא דאלין קליפין וכו' לא יהא קשת בגווני נהירין, כי מטרים הגאולה אין בקשת אלא ג' צבעים של ז"א, וצבע המלכות עצמה חסרה, ולכן אינם נראים מאירים, כי אור הראיה נקשר בצבע השחור שבעין, שה"ס צבע המלכות עצמה בסוד נקודת בת עין, אבל בעת הגאולה גם בחינתה עצמה תאיר בשוה עם ג' הצבעים דז"א בסוד והיה אור הלבנה כאור החמה, וסימנא דא וכו' לא תצפי לרגלי דמשיחא וכו' כי רגלי המשיח ה"ס רגלי א"ק, המגיעים עד הנקודה דעולם הזה, בסוד הכתוב (זכריה י"ד) ועמדו רגליו על הר הזיתים, שפירושו שיתגלו רגלי א"ק על הר הזיתים, כי עתה אעיפ' שעומד שם, מ"מ הוא אינו מגולה, כי הפרסא המכסה על בי"ע למעלה תחת אצילות מכסה גם על רגלי (רפ"י דף ל"ו ע"ב)

מאמר בטנך ערמת חטים שררך אגן הסהר
 (כז) הא אלין נפקין, אחרנין דפקין ג לפתחא, ואמרינן ט) אדני שפתי תפתח
 ואינון מארי דקומה. מסטרא דאימא עלאה אתקריאת שכינתא בטן. הה"ד י) מבטן
 מי יצא הקרח. ד כעין הקרח הנורא. גוף דילה עמודא דאמצעייתא. בטן ה עליה
 אתמר ו) בטנך ערמת חטים שררך אגן הסהר אל יחסר המזג וגו'.
 (כח) שררך : דא ציון, דאיהו טבור עלמא. נקודה דמינה הושתת העולם
 לארבע סטרין ו) דאינון מזרח מערב צפון ודרום. ולקבלייהו רישא למזרח. גופא
 למערב. דרועין לדרום. רגלין לצפון. אות ברית נקודה באמצעייתא, כגוונא דטבור.

מסורת הוהר

ט) (תהלים נ"א) לעיל אות מ' ציון ק'. י) (איוב ל"ח)
 זהר בראשית א' רמז ציון ב' ו) (שה"ש ז'). ז"ח
 כך כ"א מדרש רות קל"ד ציון ש'.

חלופי גרסאות

ג נ"א לתרעא ול"ג לפתחא (מנטובה). ד נ"א
 ל"ג כעין הקרח הנורא גוף דילה עמודא דאמצעייתא
 בטן (מנטובה) ה נ"א עלה (מנטובה וילנא) ו נ"א
 ואינון (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר בטנך ערמת חטים שררך אגן הסהר

האמצעי היינו תפארת שבמלכות, שנקרא בטן.
 עליו נאמר בטנך ערמת חטים שררך אגן
 הסהר אל יחסר המזג וגו', שאפילו בירידתה
 למקומה לא חסר המזג שנכללה ממדת
 הרחמים דבינה.

(כח) שררך דא ציון וכר : שררך זה
 ציון. נקודה שממנה הושתת העולם, כי מטרם
 שנמתקה המלכות בבינה, לא היה יכול העולם
 לעמוד ולהתקיים, ולכן נקראת אבן שתייה,
 דהיינו ששת המלכות להיות במקום בינה
 שהיא נקראת י"ה. לארבע צדדי העולם, שהם
 מזרח מערב צפון ודרום, דהיינו חו"ג תו"מ.
 כי כל המוחין וענין עלית תחתון לעליון לקבל
 מוחין, תלויים בנקודה האמצעית הזו, שהיא
 המלכות שעלתה לבינה. כי בירידתה למקומה
 עולים בינה ותו"מ דעליון למעלה וחוזרים
 למדרגתם, ומעלים עמהם גם את התחתון,
 ומקבל מוחין מן העליון, הרי שהכל נעשה
 ע"י נקודה האמצעית. לנגד ד' הצדדים,
 ראש העולם למזרח, היינו תפארת שנעשה
 לדעת, ונקרא שריותא דנהורא (ע"י זהר
 במדבר בסלם מאמר הדגלים) הגוף למערב,
 היינו מלכות, בסוד שכינה במערב. הזרועות
 שהן מחזה ולמעלה ומאירים בחסדים מכוסים,
 לדרום, ששם חכמה דימין המאירה בחסדים,
 הרגלים שהן מחזה ולמטה ומאירים בחסדים
 מגוליס, לצפון ששם חכמה דשמאל, המתגלית
 בל"ב נתיבות החכמה. אות ברית היינו יסוד,
 הוא נקודה אמצעית, של ישוב העולם, כעין
 הטבור שהוא נקודה אמצעית דכללות העולם.
 (ע"י זהר תצוה אות צ"ז בסלם מאמר בתרין
 נקודין אתפרשת מלכו שמיא).

רוח ליוצרם, ולא לעצמם כלל, ובהמשך המצב
 הזה לא יגיע שום תקון אל הגופות, רק אל
 הנפשות לבד, היינו שצריכות לבער מקרבן
 כל בחינת הרצון לקבל לעצמן, ולהשאר
 בבחינת רצון אך להשפיע לבד, שזוהי צורת
 הרצון שבנפשות. מצב ג', הוא גמר התקון
 של הנשמות, אחר תחית המתים, שאז יגיע
 התקון השלם גם אל הגופות, כי אז יהפכו
 גם את הקבלה עצמה, שהיא צורת הגוף,
 שתשרה עליה צורה של השפעה טהורה,
 ונעשות ראויות לקבל לעצמן כל הטוב והעונג
 והנעם שבמחשבת הבריאה, היינו מה שהיה
 במצב א', הוא שיהיה במצב ג' שיזכו לדבקות
 מכה השואת צורתן ליוצרן, כי לא יקבלו כל זה
 מצד רצונן לקבל, אלא מצד רצונן להשפיע
 ג"ר אל היוצר, שיש לו ית' כביכול הנאה
 בזה שמקבלים ממנו. (ע"י בהקדמה לספר
 הזהר מרבינו בעל הסלם זצ"ל אות י"ד ובוהר
 סוף פרשת ואתחנן אות קצ"ז)

(כז) הא אלין נפקין וכר : הרי אלו
 יוצאים, ואחרים דופקים בפתח, ואומרים אדני
 שפתי תפתח, והם בעלי הקומה שזכו להיות
 מרכבה לקומת המלכות, ומפרש, מבחינת אם
 העליונה, היינו בינה, שמלכות עלה למקום
 החזה שלה, נקראת השכינה, היינו מלכות,
 בטן, היינו בטן הבינה כי מחזה ולמטה דבינה
 נחשב למקומה של מלכות. ז"ש מבטן מי יצא
 הקרח, היינו בעת שבינה מאירה אל המלכות
 מבחינת קו שמאל שלה לבד, שאז נקראת
 המלכות ימא דקאפו, (ע"י זהר ב"א אות ש"א)
 וכן נאמר, (יחזקאל א') ודמות על ראשי החיה
 רקיע כעין הקרח הנורא. גוף שלה עמוד
 (דפו"י דף ל"ו ע"ב)

קכט) אגן הסהר, דא נקודה דסיהרא, כגוונא דא כ. ז והיא ראשית נקודה
 באת ב, בת קול אייה ודאי כללא דנקודין ואתוון.
 קל) ואייה ח פתוחא כלפי צדיקיא ט וחסידיא וחכימייא, י מארי דאורייתא.
 כ ופתיחא לגבי נביאייא ולגבי ג נטרי ברית וכל אינון דתליין בספירן דאינון
 שמא קדישא דקב"ה.
 קלא) ואייה סתימא מסטרא אחרא כלפי רשיעייא, דבזמנא דאתיין
 לאסתכלא בה, חזרת אנפין לאחורא מנייהו, כגוונא דא ט.
 קלב) ובגין דיעקב דאיהו דיוקניה חקוקה בסיהרא תמן אתמר ביה
 ז לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל י"י אלקיו עמו ותרועת מלך בו.
 קלג) ועל אינון דזרעא דיעקב אתמר ח וישכן ישראל בטח בדד עין
 יעקב. ט אתמר הכא בדד ואתמר נ התם באתר אחרא ו) י"י בדד ינחנו ואין עמו
 אל נכר. דא יהא ביומוי דמלכא משיחא דלא יהא פסולת בישראל אלא י"י
 בדד ינחנו. ומאן פסולת. ט אינון גרים. ובגין דא אוקמוהו מארי מתניתין, דאין
 מקבלים גרים לימות המשיח.

חלופי גרסאות

ז נ"א היה ול"ג והיא (למברג באלבאן) ח נ"א
 פתיחה (דפו"י) ט נ"א חסדיא (הגהות הגר"א)
 י נ"א ומארי (וילנא). כ נ"א ופתחה לגברי (ברארי).
 ל נ"א מוסיף צדיקיא נטרי ברית (הגהות הגר"א).
 ח התם (מנטובה) ט נ"א מוסיף אינון גרים מפלחי
 כוכביא (וילנא).

מסורת זוהר

ז (במדבר כ"ג) זהר ויחי ה' ציון א' מ) (דברים
 ל"ג) זהר פקודי רכ"ו ציון ה'. נ) (דברים ל"ב)
 זהר בראשית א' כט ציון ד'.

ח נ"א ל"ג אתמר הכא בדד (בניהו). נ נ"א ל"ג

מעלות הסולם

מאמר בטנך ערמת חטים שררך אגן הסהר

הוא כתר. י' חכמה. ה' ראשונה בינה ו'
 ז"א הכולל ששת הספירות חג"ת נה"י. ה'
 תחתונה, מלכות.
 קלא) ואייה סתימא מסטרא וכר: ומצד
 שני היא סתומה נגד הרשעים, שהם באים
 להסתכל בה. היינו להמשיך שפעה, היא חוזרת
 פניה מהם לאחוריה. כעין זה. ט
 קלב) ובגין דיעקב דאיהו וכר: ומשום
 שצורתו של יעקב היא חקוקה שם בלבנה,
 היינו המלכות הנקראת כסא, (עי' מדרש הנעלם
 וירא אות כ"ב כ"ג) כסא כבוד ינחילם
 זה יעקב אבינו (ובמסכת חולין צ"א). בסו"ה
 והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו.
 עולין ומסתכלין בדיוקנו של מעלה ויורדין
 ומסתכלין בדיוקנו של מטה. נאמר בו לא
 הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה'
 אלקיו עמו ותרועת מלך בו.
 קלג) ועל אינון דזרעא וכר: ועל אלה
 שהם מורע של יעקב נאמר, וישכן ישראל
 בטח בדד עין יעקב. נאמר כאן בדד, ונאמר
 שם במקום אחר, ה' בדד ינחנו ואין עמו אל
 נכר. זה יהיה בימות המלך המשיח. שלא יהיה
 פסולת

קכט) אגן הסהר דא וכר: אגן הסהר
 זה נקודת הלבנה, היינו חכמה, כי מלכות
 נקראת חכמה תתאה, או חכמת שלמה. כעין
 זה פ. והיא נקראת ראשית, כי אין ראשית
 אלא חכמה. (עיי' זהר פנחס אות תרפ"ז)
 נקודה דנגיד עליה מלגו היא חכמה,
 וההוא חוט דאסתר עלה איהו כתר. נקודה
 באות ב', היינו בראשית ב' ראשית. כי ב'
 רומזת לחסדים בסוד ברכה, והנקודה רומזת
 לחכמה המלוכשת בחסדים. בת קול היא ודאי כי
 ז"א נקרא קול ומלכות נקראת בת קול. והיא
 כוללת האותיות והנקודות, כי ה' כוללת כל
 האותיות והנקודה שבתוך ה' כוללת כל
 הנקודות.

קל) ואייה פתוחא כלפי וכר: והיא
 היינו המלכות, המרומזת בצורת אות ב' היא
 פתוחה נגד הצדיקים והחסידים והחכמים. בעלי
 התורה. ופתוחה אל הנביאים, ואל שומרי
 הברית, ולכל אותם בעלי המדרגות התלויים
 בספירות. כלומר שהם מרכבה לאיזו ספירה
 מן הספירות. שהם היינו הספירות, הם שם הקדוש
 של הקב"ה היינו שם הוי"ה. כי קוצו של י'
 (דפו"י דף ל"ז ע"ב)

קלד) ובהוא זמנא מתפשטא סיהרא מאלין קליפין ע חשוכין ומתחדשא בלבושין שפירין. והאי איהו חדושא דסיהרא הה"ד, (ט) ותטר בגדי אלמנותה מעליה. ואתמר בה (ט) תתחדש כנשר נעוריקי ומיד דאיהי מתחדשא מיד אתקיים קרא דנבואה בישראל (ט) ואת רוחי אתן בקרבכם וגו' (ז) ונתתי פ לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם וגו' (ק) ונבאו בניכם ובנותיכם.

מאמר וגוייתו כתרשיש

קלה) הא אלין נפקין הא מארי דקומה קא דפקין לפתחא דאיהו קומה דגופא דמלכא. דאתמר ביה (ז) וגוייתו כתרשיש. והאי איהו דאתקרי שמים, דביה אתפתחון חמש נהורין הה"ד (ט) נפתחו השמים ואראה מראות אלקים. ואינון חמש נהורין, דאינון ה' ספרי דאורייתא. בגין דאיהו ו'. וביה ק אתפתחון חמש נהורין, דאת ה' דסלקין לחמשיין תרעין דחירו.

קלו) ובזמנא דאלין דפקין לפתחא, ואמרין (ח) אדני שפתי תפתח, אתפתחת לון תרעא דהיכלא, בכמה נהורין מרקמן, נהרין מכל גוויין דעלמא. ובזמנא

מסודת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (בראשית ל"ח) זהר וישב נז ציון ב'. (ז) (תהלים ק"ג). (ט) (יחזקאל ל"ו) זהר חיי שרה פ"ה ציון ד'. (ז) (יחזקאל ל"ו) זהר וירא צג ציון א' זהר בראשית א' רלה ציון ג'. (ק) (יואל ג.) זהר בראשית א' ציון ד'. (ז) (דניאל י') זהר תרומה ע"ח ציון ז'. (ט) (יחזקאל א) זהר פרשת בא, מח ציון ז'. (ח) (תהלים נ"א) לעיל אות מ' ציון ק'.

מעלות הסולם

מאמר וגוייתו כתרשיש

כ"י ז"א נקרא שמים. שבו נפתחים חמשה אודות, ז"ש נפתחו השמים ואראה מראות אלקים. והיינו השמים: ה' שמים. והם חמש אודות. הנזכר במעשה בראשית: 'הי אור, ויהי אור. וירא אלקים את האור, ויבדל אלקים בין האור ויקרא אלקים לאור יום. שהם ה' ספרים שבתורה, כי ז"א נקרא תורה. משום שהוא ו' הכוללת חג"ת נה"י, ובו היינו ב"א, נפתחים חמשה אודות של אות ה' היינו בינה, וז"ס מראות אלקים היינו בינה הנקראת אלקים. ובינה עד הוד אתפשותה. (ע"י לעיל בהקדמה אות פ"ג) העולים לחמשים שעדים רחידות, היינו חמשים שערי בינה, כי ה' נכפלת לחמש פעמים י' (ע"י רע"מ פנחס אות קצ"ה) ויסוד הוא כולל של כל החמשים ולכן הוא נקרא כל בגימטריא חמשים. קלו) ובזמנא דאלין נפקין וכי: ובעת שאלו יוצאים ממדרגתם אל הפתח כנודע שבכל עת שעומדים להשיג מוחין חדשים המוחין הראשונים מסתלקים, ובכל יום ויום צריכים בכוננת התפלה להמשיך מוחין ולבנות את נוקבא

פסולת בישראל, אלא ה' בודד ינחנו. ומהו פסולת. היינו גרים. ומשום זה העמידו בעלי המשנה (יבמות כד:) שאין מקבלים גרים לימות המשיח.

קלד) ובהוא זמנא מתפשטא וכי: ובעת ההיא תפשט הלבנה, היינו מלכות, מאלו הקליפות החשוכות, ומתחדשת בלבושים נאים. וזה הוא חידוש מעליה. ונאמר בה, תתחדש כנשר נעוריקי, ומיד היא מתחדשת, מיד יתקיים הפסוק של הנבואה בישראל, שנאמר ואת רוחי אתן בקרבכם וגו'. ונתתי בכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם וגו'. ונבאו בניכם ובנותיכם.

קלה) הא אלין נפקין וכי: הרי אלו שהם מרכבה לקומת המלכות יוצאים, הרי בעלי הקומה הנה דופקים בפתח. שהיא הקומה של גוף המלך היינו תפארת, נאמר בו וגוייתו כתרשיש. גוייתו הוא תפארת וכולל ב' פעמים ששה פרקים מב' הידים שהן חסד וגבורה, ומב' הרגלים שהן נצח והוד. וזהו שנקרא שמים. (דפו"י דף ל"ו ע"ב)

דאלין עאלין להיכלא. שכינתא אוליפת ר זכו עלייהו, ואמרת רבון עלמא, הא אלין מארי דקומה דקא סגדין בצלותא ש לגבך, ארבע זמנין. בתלת קדמאין תרי. ובתלת בתראין תרי. לקבל ארבע אתון דילך וזקפין ח ארבע זקיפות בהון לארבע אתון דיילי דאינון אדני לסלקא ארבע א דאינון אדני בארבע * דאינון יהוה. קלו) וצריך למכרע בכלהו בחי חוליין דאינון לקבל תמני סרי ברכאן דכילין בחי עלמין. ודא איהו דתקינו מארי מתניתין עד א דיתפקקו כל חוליות שבשדרה.

קלח) ושדרה איהו לולב אם נפרצו עליו פסול. כגוונא דא צריך דלא יפסיק בתמני סרי ברכאן דצלותא דאינון לקבל חיי נענועין דלולב, ב כמה דאוקמוהו מארי מתניתין אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק. בגין דחי עלמין ג איהו דאחיד בין יהוה אדני, כגוונא דא יאהדונה, דסליק לחשבון אמין.

חלופי גרסאות

ר נ"א זכי (למברג). ש נ"א ל"ג לגבך (דפריי). ת נ"א לארבע זקיפות בהו (בראדי). א נ"א דאינון יהוה ול"ג דאינון אדני בארבע דאינון (בניהו) נ"א ל"ג דאינון (קושטנדינא) א נ"א דיתפקקו (מנטוכה). ב נ"א ל"ג מן כמה דאוקמוהו עד בגין (חגהות הגר"א). ג נ"א איהו (דפריי).

מעלות הסולם

מאמר וגוייתו כתרשיש

כט:) כעין זה לא צריכים להפסיק בשמונה עשרה ברכות התפלה שהן נגד חיי הנענועים של הלולב שמנענעים ג פעמים לכל צד דרום צפון מזרח מערב ומעלה ומטה, וג פעמים ו' הם ח"י. כמו שהעמידו בעלי המשנה. (ברכות ל:) אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק. משום דחי העולמים שהוא יסוד הוא המיוחד בין יהוה שהוא ז"א, לאדני שהוא מלכות. כעין זה יאהדונהי שעולה לחשבון אמין. היינו צ"א. וזהו שעונים אמין על כל ברכה (ע"י רע"מ פנחס אות ש"ז) ומשום זה אפילו נחש כרוך על עקבו, ורוצה לקטרג על התפלה, לא יפסיק מלהעלות את המלכות אל הייחוד, כשהוא כורע בכרוך. היינו שהתחיל להמשיך המוחין דפנים ע"י יסוד שנקרא ברוך, לא יפסיק ויהיה בטוח שיגמור את הייחוד, נמ"ש בוהר (ב"א אות קצ"ט) אי חיוויא בעי לקטרנא לצלותא צריך למעבד ליה קירטא (עיי"ש). ומה שלמדנו (ברכות ל"ג) אבל עקרב פוסק הוא משום שהרי העמידו חז"ל (יומא פ"ה): וחי בהם ולא שימות בהם.

פירוש. כי נחש הוא הכולל של ג הקליפות שנעשו עם התקון של צמצום הב, ומרומו בסופי תיבות רוח ענן אש וע"י המשכת המוחין דג"ר, בתקון הקוים (כנ"ל אות קכ"א) מתבטל אחיותו. ועקרב הוא אותיות עקרב כי היינו קליפה שעוקרת כל התקונים שנעשו ע"י המתקת

נוקבא דז"א מחדש בסוד מ"ש ז"ל שבכל יום חוזרת להיות בתולה ואיש לא ידעה. ואומרים אדני שפתי תפתח, נפתח להם שער ההיכל, בכמה אורות מרוקמים, המאירים מכל הגוונים שבעולם. ובעת שאלה נכנסים אל ההיכל, השכינה לומדת זכות עליהם ואומרת, רבון העולמים, הרי אלו בעלי קומה שהם משתחווים אליך ארבע פעמים בעת תפלת שמונה עשרה. בשלש ברכות ראשונות ב פעמים, ובשלש ברכות אחרונות ב פעמים. והם ארבע פעמים נגד ד אותיות שלך, היינו ד אותיות שם הוי"ה. וזקפים בהם ד זקיסות, דהיינו ב כריעות וזקיפות בברכת אבות תחילה וסוף, וב כריעות וזקיפות במודים תחילה וסוף. וזקפים ארבע אותיות, שלי, שהן אדני להעלות ארבע אותיות שהם אדני ולשלב ולייחד אותן בארבע אותיות שהם הוי"ה.

קלו) וצריך למכרע בכלהו וכי: בכל הכריעות צריכים לכרוע בחי חוליות שבשדרה, שהם נגד שמונה עשרה ברכות, שבתפלת שמו"ע. הכלולות בחי עולמים, היינו יסוד. וזה שתיקנו בעלי המשנה (ברכות כח): עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה, כדי להמשיך את הייחוד של השמו"ע על כל אברי הגוף.

קלח) ושדרה איהו לולב וכי: ושדרה הוא דומה ללולב, אם נפרצו עליו פסול (סוכה דפריי דף ל"ז ע"ב) דף ל"ז ע"א)

† ובגין דא אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק כשהוא כורע בברוך. ומה דאתמר אבל עקרב פוסק. בגין דהא אוקמוהו א) וחי בהם ולא שימות בהם.

קלט) ועוד, כל הכורע כורע בברוך, ה הא אוקמוהו דצריך לכלול ביה עשר ספירן, דאינון : יוד הא ואו הא, דאינון כ' מן ברוך, כתר. ר', ראשית חכמה. ב' תרין ו' ההי"ן, שכינתא עלאה ותתאה. ו', שית ספירן. הא עשר. ז ובגיניה אתמר, ב) וברוך אל עליון וגו'. ויתן לו מעשר מכל.

קמ) יוסף בגין דזכה לצדיק ה ח"י עלמין, דביה צריך למסגד בכל ספירן לגבי שכינתא, זכה ט להאי חלמא, הה"דג) והנה השמש והירח גו'. ונביא דסליק להאי דרגא, שמשא וסיהרא וכוכביא ומזלי, כלהו יהבין ביה י נביעו, בנשמתייה. ורוח דנבואה לאתנבאה מכלהו. והאי איהו משתחויים לי. דמכלהו נחית ליה נבואה ומכלהו אתכלילת נשמתייה. והאי איהו אגרא דאלין מארי דקומה.

מאמר מארי דדרועין

קמא) הא אלין נפקין הא אחרנין דפקין לפתחא ואינון מארי דרועין

חלופי גרסאות

ד נ"א ל"ג מן כשהוא כורע עד סוף האות. (הגהות הגר"א) ה נ"א האי (ברארי) נ"א והא (מנטובה). ו נ"א ל"ג ההי"ן (מנטובה מעויבוז) ז נ"א ובגיניה (דפו"י). ח נ"א ל"ג ח"י עלמין (מנטובה מעויבוז). ט נ"א מוסיף זכה ליה (מנטובה מעויבוז). י נ"א נביאי ובסוגריים נביעי (ברארי).

מסורת הזוהר

א) (ויקרא י"ח) ת"ו תקון ע'. ב) (בראשית י"ד) זהר ח"א פו: ת"ו תקון ע' קה. תק"ח קטו ט"א שט"ז. ג) (בראשית ל"ז) זהר ח"א קפט. תק"ח קט"ז ט"ד ש"מ.

מעלות הסולם

מאמר וגוייתו כתרשיש

ברכאן דנפקי מכל בנין דאיהו אתר דכל ברכאן דנחתי לעלמא מתמן נפקי, והיינו יסוד הנקרא כל.

קמ) יוסף בנין דזכה וכו': יוסף הצדיק, משום שזכה להיות מרכבה לצדיק ח"י העולמים היינו למדת יסוד. שבו צריך לכרוע בכל הספירות הכלולות בו, ולהמשיכן אל השכינה שהיא מלכות. זכה אל החולם ההוא. ז"ש והנה השמש והירח וגו'. ונביא שעולה למדרגה ההיא היינו יסוד. השמש והירח שהם זו"ן והכוכבים והמזלות שהם ג"ר וו"ק דיסוד. (ע"י לעיל אות קי"ט במעלות הסולם ד"ה בכדי) כלם נותנים בו בנשמתי נביעה דחכמה, ורוח דנבואה שהוא אור דחסדים, להתנבא מכלם. וזה הוא מה שנאמר משתחויים לי, שמכולם יורד לו נבואה. ומכלם נכללת נשמתי. וזהו השכר של אלו שזכו להיות בעלי קומה.

קמא) הא אלין נפקין וכו': הרי אלו בעלי קומת התפארת יוצאים, הנה אחרים דופקים בפתח, והם בעלי הזרועות. שהם מרכבה לחסד וגבורה שנקראים זרועות, ואומרים אדני שפתי תפתח, מיד נכנסים שומרי השערים

המתקת המלכות בבינה המרומזים באות ב' (כנ"ל אות קכ"ט וק"ל) ומעוררת הנקודה. דמדת הדין שבמלכות שלא נמתקה בבינה, והיא בחינת מלכות דצמצום א' שאינה ראויה לקבל שום אור, ובכל מקום שהיא מתגלה היא דוחה כל האורות החיים בסוד ימותו ולא בחכמה, ולכן פוסק, כדי לתקן התקונים דצמצום ב' מחדש.

קלט) ועוד כל הכורע וכו': ועוד יש לרמוז במה שאחז"ל (ברכות יב') כל הכורע כורע בברוך, הרי העמידו (ע"י זהר פנחס אות תש"ז) שצריכים להכליל בו ביסוד עשר הספירות דז"א, שהם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהם כ' מן ברוך, כתר. ר' מן ברוך ראשית חכמה. ב' מן ברוך רומות לב' ההי"ן, שכינה עליונה ותחתונה, היינו בינה ומלכות, ו' מן ברוך רומות לששת הספירות, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, הרי עשר ובשבילו היינו בשביל יסוד הנקרא ברוך, נאמר ברוך אל עליון וגו' ויתן לו מעשר מכל. (ע"י זהר לך לך אות רנ"ז) מאי מעשר מכל, מאינין (דפו"י דף ל"ז ע"א)

ואמרין ד) אדני שפתי תפתח. מיד עאלין נטורי תרעין ואמרין רבון עלמא הא מארי דדרועין קא דפקין לפתחא.
 קמב) קלא נפיק ויימא, הא כ) אינון מארי דדרועין בקשורא דתפלין ובעטיפו דמצוה דאתמר בהון ה) וישמו על שכם שניהם. כגוונא דשם ויפת דאתמר בהון ויקח שם ויפת את השמלה וגו' וערות אביהם לא ראו.
 קמג) ערוה ז) איהי מסטרא דחם ודא איהו יצר הרע דמחמם גופיה לדבר ערוה ח) וגלי ערין בעלמא דאיהו מסטרא דנחש הקדמוני דאתמר ביה ז) ארור אתה מכל הבהמה. ובגין דהאי איהו מסטרוי אמר ח) ארור כנען וגו'.
 קמד) ועוד אלין אינון מארי מתנן. דעבדין נ) גמילות חסדים עם שכינתא דאיהי עניא דאינון ט) פתוח תפתח, י) נתן נתן, כ) הענק תעניק כו' עשרה אינון, והא אוקמוהו חבריא מארי מתניתין.
 קמה) ואלין ס) אינון ידי נדיבים מסטרא דאבהן דאתמר בהון ל) נדיבי עמים וגו' ידין פתיחן בותרנותא לגבי עניין דאינון צדיק וצדק דגמלין עמהון בגלותא גמילות חסדים.
 קמו) באורייתא דאתיהיבת מימינא ומשמאלא הה"ד ח) יומם יצוה י"י

חלופי גרסאות

כ) נ"א אינון דרועין ול"ג מארי דדרועין (מנטובה).
 ל) נ"א איהו (בראדי). מ) נ"א בסוגריים עבירה (דטו"י). נ) נ"א ל"ג גמילות חסדים (מנטובה מעזיבוז). ס) נ"א ואינון ול"ג ואלין אינון (בניהו).

מ) (תהלים מ"ב) לעיל בהקדמה דף ט"ו

מסורת הזהר

ד) (תהלים נ"א) לעיל אות מ' ציון ק'. ה) (בראשית ט'). ו) (בראשית ט'). ז) (בראשית ג') ז"ח כרד י"ט פרשת לך ג' ציון ז'. ח) (בראשית ט') זהר סרשת נח ק"ו ציון א'. ט) (דברים ט"ו) זהר ח"ג כו. י) (דברים ט"ו). כ) (דברים ט"ו) זהר ח"ב קט"ו. ל) (תהלים מ"ז) זהר פרשת לך כ"ה ציון ד'. מ) (תהלים מ"ב) לעיל בהקדמה דף ט"ו ציון ת'.

מעלות הסולם

מאמר מארי דדרועין

עקודים 9"ו) שהם מקיימים מה שכתוב פתוח תפתח. נתן נתן. הענק תעניק כו'. השב תשיב, והעבט תעביטנו. עשר מלים של צדקה הם, והרי העמידו אותם החברים בעלי המשנה (ב"מ לא:).

קמה) ואלין אינון ידי וכי: ואלו הם ידי נדיבים, מבחינות האבות אברהם יצחק ויעקב, שהם חג"ת, שנאמר בהם נדיבי עמים וגו'. ידים פתוחות בותרנות על עניים שהם צדיק וצדק היינו יסוד ומלכות, הגומלים עמהם בגלות גמילות חסדים. (ע"י זהר ב"א אות קפ"ח) וצדיק עני יבש וכי'.

קמו) באורייתא דאתיהיבת מימינא וכי: ועוד יש שנקראים מארי דרועין אלה העוסקים בתורה שניתנה מימין ושמאל, שהם חסד וגבורה, ז"ש יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי, והיינו תורה שבכתב ותורה שבעל פה

השערים, זאומרים, רבון העולמים, הרי בעלי הזרועות, הנה דופקים בפתח.

קמב) קלא נפיק ויימא וכי: קול יוצא ואומר, הרי הם בעלי הזרועות, בקשר של תפלין, ובעטיפה של מצוה היינו הטלית, שנאמר בהם וישמו על שכם שניהם, כעין שם ויפת שנאמר בהם ויקח שם ויפת את השמלה וגו' וערות אביהם לא ראו.

קמג) ערוה איהי מסטרא וכי: ערוה היא מבחינת חם וזה הוא יצר הרע המחמם גופו של אדם לדבר ערוה, ומגלה עריות בעולם, שהוא מצד הנחש הקדמוני שנאמר בו ארור אתה מכל הבהמה, ומשום שזה היינו חם, הוא מבחינתו, אמר הכתוב ארור כנען וגו' קמד. ועוד אלין אינון וכי: ועוד יש שנקראים מארי דרועין, אלו הם בעלי מתנות שעושים גמילות חסדים עם השכינה שהיא עניה, דלית לה מגרמה כלום, (ע"י ע"ח שער (דטו"י דף ל"ו ע"א)

חסדו ובלילה שירה עמי, אורייתא דבכתב ואורייתא דבע"פ. דמתרוייהו אתיהיבו
הה"ד (ג) מימינו אש דת למו.

קמז) ועוד רבון עלמא קבל דורונא דלהון (ד) דאיהי מתנה טובה דסלקא
עלייהו, דאתמר בה מתנה טובה יש לי בבית גנוזי (ה) ושבת שמה. (ז) אלין אינון
ק דהוו עבדין צדקה עמה. דאיהי צ' (ח) תשעים אמנים. ד' ארבע קדושות. ק' מאה
ברכאן. ה' חמשה חומשי תורה.

קמח) מיד (ט) וידי אדם דאינון חסד וגבורה הוו נפקין מאדם דאיהו
עמודא דאמצעייתא לקבלא דורונא דלהון ויהבין ליה למלכא. (י) דאלין דלא
עבדין גמילות חסדים עם שכינתיה בגלותא ואינון (יא) קמצנין לגבה. דורונא
דלהון לכלבא אתמסר.

קמט) ודורונא דשכינתא (יב) צריך למעבד בגינה מההיא חביב דאית ליה
כמה דאוקמוהו מארי (יג) מתניתין, (יד) ואהבת את י"י וגו', בההוא (טו) דאיהי חביב
עלך. (טז)

קנ) בההוא זמנא כמה חיון פתחין ידייהו (יז) דאתמר בהון (יח) וידי אדם
מתחת כנפיהם. יהבי דורונא לנשמתא דההוא בר נש מכמה מתנן טבין מכמה
דרגין דנבואה.

חלוסי גרסאות

מסורת הוהר
(דברים לג) זהר ויצא ג' ציון ה' (ס) (יחזקאל
(א) זהר יתרו ל"ג ציון כ'. (ט) (דברים ר') זהר
וארא ל"ב ציון ש'. (פ) (יחזקאל א') לעיל אות
קמ"ח ציון ס'.
מן דאלין דלא עבדין עד לכלבא אתמסר (מנטובה). ת נ"א קמצניה (דפו"י). א נ"א צריכא למעבד
בגיניה מההוא (מנטובה). ב נ"א דאיהו חביב ול"ג בההוא דאיהי (מנטובה). ג בדפו"י כתוב סה
בסוגריים חסר כאן. ד נ"א ואחמר (וילנא).

מעלות הסולם

מאמר מארי דדרועין

סוה. שמשניהם היינו מחסד וגבורה ניתנו. ז"ש
מימינו חסד. אש וגבורה. דת למו.
קמז) ועוד רבון עלמא וכי: ועוד הם

אומרים רבון העולם קבל מתנתם. שהיא מתנה
טובה העולה ושורה עליהם. שלמדנו בה. מתנה
טובה יש לי בבית גנוזי ושבת שמה (שבת י')
אלו שהם עושים עמה היינו עם המלכות,
שהיא צ' של צדקה היינו צ' אמנים. ד' של
צדקה ר' קדושות. ק' של צדקה מאה ברכות. ה'
של צדקה חמשה חומשי תורה. (ע"י לעיל
אות נ"ג).

קמח) מיד וידי אדם וכי: מיד וידי אדם
שהן חסד וגבורה הנה יוצאות מאדם. שהוא
עמוד האמצעי תפארתו. לקבל מתנתם. ונותנות
אותה אל המלך היינו שעולים למ"ן לאו"א.
(דפו"י דף ל"ז ע"א*) (דף ל"ז ע"ב)

קנא) ועל כלהו ה יהיבת ליה מתנן שכינתא, דאתמר בה ישמח משה במתנת חלקו ו דרגין דמתנת אלקים. וההוא דאתמר ביה ז פותח את ידך כו יהיב ליה כמה מתנן טבין ז ופרנסה לנשמתיה לגופיה. וכלהו דעאלין כד נפקין מבי מלכא יהבין תלת פסיען ח לאחורא ז לא חזרין ט כתפייהו לגבי קב"ה. קנב) דלית דורונא חביבא קדם קב"ה, כדורונא דשכינתא, זכאין אינון דרועין, דסלקין לה י לגביה תפלין על ידיהו ועל רישייהו זכאין אינון רגלין כ וגופא וידין וכל אבר ואבר דביה סליק דורונא לקב"ה דלית דורונא חביבא מסורת הזהר חלוסי גרסאות

ז (תהלים קמ"ה) לעיל בהקדמה ח: לפ"ד וילנא. ה ה"ג בדפוס מעזיבו ומנטובה וכן באור ישראל ובכל הדפוסים הגירסא יהיבת ליה שכינתא מתנן. ו ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא בגין דמתת אלקים היא. ז נ"א דפרנסה (מנטובה). ח נ"א לאחור (טשעדנאוויץ). ט נ"א גופייהו (מנטובה מעזיבו). י נ"א דלית דורונא אתרחק מן רחמא דאיהו י ודוא דמלה ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה (משלי ג') בחכמה דאיהו אבא י יסד ברתא דאיהו ארץ ה' זעידא ארץ ודאי. כונן שמים דא י. אימא עלאה, דבינה אתקריאת לעילא כד איהי עם בעלה, תבונה אתקריאת לתתא כד איהי עם ו' דאיהו בן ו' תפארת אשתארת איהי ה' עמיה, ובההוא זמנא את ו' איהו עם אימא. וכד איהו מרחק מינה אתמר בה אני ישנה (שיר ה') ישנה בגלותא דלא דסיק בה, קול דוסק דאיהו ו'רחימו דילה רוח צפונית אתקרי דנשיב לגבה בכבוד. ורוח דרומית מסטרא דימינא ורוח אלקים מרחפת על פני המים (בראשית א') דאינון מים מסטרא דחסד דתמן חכמה. ועוד אני ישנה וכי מובא להלן בתקון ס"ט (מנטובה). כ נ"א לגופה (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר מארי דדרועין

המצוה ירד הקב"ה ושורה בכל אברים שלו. ועל אדם זה מכריזים למעלה תנו כבוד לצורת המלך.

פירוש, אין דבר ניתן מלמעלה אלא ע"י זיוג זו"ן, שהם קב"ה ושכינתיה, כי כמו שב' קוים ימין ושמאל דבינה הם במחלוקת, ואין תקון למחלוקת זו אלא ע"י הקו האמצעי, הנעשה ע"י ז"א העולה שם למ"ן בסוד הקו האמצעי ומכריע בין ב' הקוים ימין ושמאל דבינה, (ע"י בפלפ"ס אות ל"ב) כך ז"א ומלכות שהם ג"כ בבחינת ב' קוים ימין ושמאל, כי ז"א הוא כולו חסדים והיינו ימין, ומלכות כולה גבורות היינו שמאל, וצריכים לקו אמצעי, שיעשה שלום ביניהם, ויחד אותם זה בזה, והיינו המצוות ומעשיהם הטובים של הצדיקים וכן התפלות, שלהיותם מבחינת עולם הזה הם נושאים סוד המסך דחירק של קו האמצעי הגורם לקו השמאל להתייחד עם הימין, ואל הנוקבא להתייחד עם ז"א, וז"ס הזווג דברכת שים שלום, כי כמו שספירת יסוד נקרא שלום ע"ש שעושה שלום בין קב"ה ושכינתיה ומייחדם זה בזה, כן התפלה שאדם מעלה, היא מתקנת קו אמצעי ועושה שלום בין קב"ה ושכינתיה ליחד אותם ביחד אחד, וע"כ נקרא האדם שלום כמו יסוד שלמעלה ולא עוד אלא שהשלום שלמטה הוא קודם אל השלום שלמעלה

קנא) ועל כלהו וחיבת וכו': ועל כלם ניתנת לו מתנה השכינה היינו מלכות, ונקרא איש האלקים בעלה דמטרוניתא מדרגת משה, שנאמר בה ישמח משה במתנת חלקו, היינו מדרגות של מתנת אלקים, כי נזכרות נקראת אלקים. וההוא שנאמר בו פותח את ידיך כו', היינו ז"א, נותן לו כמה מתנות טובות, ופרנסה לנשמתו ולגופו, וכל הנכנסים להיכל המלך, כשיוצאים מבית המלך, חוזרים שלש פסיעות לאחור, ולא ממשיכים הארת הזווג מלמעלה למטה, וג' פסיעות הם כנגד ג' עולמות ב"ע, (ע"י) שער הכונות ענין כונת העמידה סוף דרוש ו') ואינם חוזרים כתפיהם אל הקב"ה. (ע"י לעיל סוף תקון י') אלא מקבלים עליהם למסור נפשם לה' בסוד נפילת אפים (ע"י) בשער הכונות דרושי נ"א באריכות).

קנב) דלית דורונא חביבא וכו': שאין מתנה אהובה לפני הקב"ה, כמתנת השכינה שהצדיקים במעשיהם הטובים מעלים אותה לזווג, אשרי הן הזרועות המעלות אותה אליו, במצות תפילין שעל ידיהם ועל ראשיהם, אשרי הם הרגלים והגוף והידיים, וכל אבר ואבר, שבו עולה השכינה מתנה אל הקב"ה, שאין מתנה אהובה לפני הקב"ה כדורן השכינה, אשרי הוא האבר שנעשה בו מצוה להקב"ה, שבשביל (דפו"י דף ל"ז ע"ב)

קדם קב"ה כדורונא דשכינתא. זכאה איהו אבר דעביד ביה מצוה לקב"ה
דבגינה נחית קב"ה לשריא בכל אבר דיליה ועל האי בר נש מכריזין לעילא
הבו יקר לדיוקנא דמלכא. ז

מאמר בחכמה יבנה בית

קנג) בריש הורמנו דמלכא. בוצינא דקרדינותא לא חוור ולא סומק
ולא ירוק ולא אוכם מ כלל. והאי בוצינא נ איהו קו המדה.
קנד) דאיהו אתלבש באוירא. וכד איהי באוירא, איהי סתימא ולא
אתחזייא כלל. וכד אתפשטת לאתגליא נפיק מהאי אוירא נקודה חדא. ומה

חלופי גרסאות

ל ברפוי כתוב כאן בסוגריים כאן חסר והוא בתקונים זהר חדש דף כה ע"ג. ובוילנא כתוב פה
בד"א ומנסובה הובא כאן מאמר אני ישנה כ"ו שהוא לפנינו בתס"ס וילנא. מ נ"א מוסיף ולא גוון
כלל (הגהות הגר"א). נ נ"א איהי (בראדי קושטנידינא).

מעלות הסולם

מאמר בחכמה יבנה בית

להאציל ולברוא העולמות, הורמנו פירושו
רצון ורשות. יצא נר הקשה היינו כח הדין
בבחינת שורש שממנו נתפשטו ונתהוו כל
הדינים בהעולמות, והוא עצמו היה בבחינת
צורה גלמית וכח היולי לבד, שעוד לא היה
ניכר שום צורה של דין. לא לבן, ולא אדום,
ולא ירוק, ולא שחור כלל. כי הגוונים הם
בחינת דינים העושים שנוים בהמדרגות, ושם
לא ניכר שום דין, לכן אין היכר של גוונים.
(ע"י זהר תחלת בראשית ובסלם מאמר בטהירו
עלאה) ונר הזה הוא שורש לז"א הנקרא קו
המדה, שבו נמדדים כל האורות (ע"י ז"ח
ואתחנן אות כ' וכ"א).

קנד) דאיהו אתלבש באוירא וכ"י:
מפרש הסדר אין הבוצינא נעשה לקו המדה,
ואומר כי הוא היינו הנר התלבש באויר, היינו
באו"א של ישו"ת, שע"י כניסת הנר שה"ס
י' באור, נעשה האור, לאויר כי נשאר בב'
כלים של כתר וחכמה, שבהם מלוכבש ב' אורות
נפש רוח, ואור רוח נקרא אויר. וכשהמדרגה
היא באויר היינו באור הרוח שה"ס. חסדים
לבד בלי חכמה, היא סתומה ולא נראית כלל,
כי הארת חכמה נקראת ראייה, וכשאין הארת
חכמה במדרגה המדרגה היא סתומה ולא
נראית, וכשנתפשטה המדרגה להתגלות, היינו
בעת גדלות יצא מאויר זה נקודה אחת, היינו
נקודת י' שמיעטה את המדרגה מאור לאויר,
וחזרו ג' הכלים בינה ותו"מ ונצטרפו עם ב'
הכלים של כתר וחכמה, וכשיש ה' כלים חזרו
ונתלבשו ה' אורות נרנח"י, אז ומה שנשאר
הוא אור היינו קומה שלימה בג"ר. וזהו אור
הראשון שנאמר במעשה בראשית. ז"ש ויאמר
אלקים

שלמעלה, כי אתערותא דלתתא היא קודמת
לאתערותא דלעילא.

זו"ס הקרבנות, וכן התפלות שהם במקום
הקרבנות. (ע"י רע"מ פנחס מן אות ר"ז עד
אות רל"א) לקרבא אתוון י' בה, ו' בה,
כי מלבד שמוזוג זה של קב"ה ושכינתיה
מתמלאת בקשתו של המקריב או המתפלל,
הנה גם כל העולמות מקבלים מן זוג זה, כל
אחד לפי מדרגתו, כי זוג זו"ן מאיר תחילה
לכל העולמות בכלל, וענף קטן מהארת הזוג
מגיע אל האדם למילוי בקשתו, כנודע שאין
חידוש מוחין אלא מא"ס ב"ה. ונשמות
התחתונים אינם יכולים לקבל ישר מא"ס ב"ה
אלא בדרך המדרגה שכל מדרגה תחתונה
מקבלת מן המדרגה העליונה הסמוכה לה, ולכן
צריכים המוחין להשתלשל דרך העולמות
והפרצופים העליונים עד שמגיעים לזו"ן
דאצילות, וממלכות דאצילות הם מושפעים אל
התחתונים וז"ס המתנת שמקבלים העליונים
ע"י תורה ומצוות ותפלות ומעשים טובים של
הצדיקים בעולם הזה, וזה אמרו דלית דורנא
חביבא קדם קב"ה כדורונא דשכינתא כי
אם רוצה הקב"ה למלאות את רצון המתפלל,
הנה לזוג הוא צריך, שתחילה מגיעה הארת
הזוג הוה בכחך לעולמות העליונים עד
שמגיעה לבסוף אל האדם המתפלל, וזה אמרו
דבגינה נחית קב"ה לשריא (וסדר עליית
התפלה ע"י בסלם פרשת ויקהל מאמר עליית
התפלה ובמראות הסלם פרשת פנחס מאמר
אבריים הפנימיים).

קנג) בריש הורמנו דמלכא וכ"י: בתחלת
רצון המלך, כלומר כשעלה ברצון המלך
(רפוי דף ל"ז ע"ב)

דאשתאר איהו אור. והאי איהו אור קדמאה דעובדא דבראשית. הה"ד (ק) ויאמר אלקים יהי אור. פ יהי י אור, ורזא דא לחכימי לבא אתמסר. קנה) והאי נקודה בתר דאתפשט מהאי אור. אתלבשת בגווינין ארבע בהיכלא עלאה. ע והאי איהו פ ב, ועלה אתמר (ר) בחכמה יבנה בית. קנו) ורזא דהאי נקודה איהי מדיד חמש גווינין, ועלייהו אתמר (ש) מי מדד בשעלו מים, ודא ז א. ושמים בזרת תכן, ודא א, וכל בשליש עפר הארץ ודא ק א. ושקל בפלס הרים ודא א וגבעות במאזנים ודא א.

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

ס נ"א יהי י"ה אור ולי"ג י אור (הגהות הגר"א).
ע נ"א ומאי איהי ולי"ג והאי איהו (מנטובה וילנא קושטנדינא בראדי מעויבו). פ נ"א בסוגריים גיהו (דפו"י). צ בדפוס מעויבוו א בקמץ א בחיריק א בשבא א בצרי א בשורוק. ובדפוס למברג באלבאן א רביעית בפתח. ק בכל הדפוסים הגירסא א בשורוק ובסוגריים א בחולם.

(ק) (בראשית א') זהר בראשית א' מ' ציון ד'. (ר) (משלי כ"ד) זהר בראשית א' רמ"א ציון ר' תק"ח קב ט"א שכ"ד. (ש) (ישעיה מ') זהר בראשית א' ע"ה ציון א' ז"ה ל"ג ט"ג ש"ג ג"ז ט"ב של"ה ע"ז ט"א ש"מ.

מעלות הסולם

מאמר בחכמה יבנה בית

ונקודת המנעולא שגרמה לשבירת הכלים נגנזה ברישא דעתיק, ומשם באה ונגנזה באור"א עלאין, ונסתתרה שם, ולפני גמר התקון אין עליה שום זוג. וזה אמרו (באות קנ"ד) וכר אתפשטת לאתגליא נפיק מהאי אורא נקודה חדא היינו נקודת המפתחא, ונקודת המנעולא נשארת גנוזה באור"א עלאין, ולכן כשבינה ותו"מ חוזרים ועולים למעלה מפרסא ומתחברים אל כתר וחכמה, אינם נעשים למדרגה אחת ממש עם כתר וחכמה כי הסיום שנעשה במקום הבינה לא מתבטל, ונשאר הפרש בין כתר וחכמה שהם לא נפגמו מעולם ומסתפקים תמיד באור חסדים אפילו לעת גדלות, לבין בינה ותו"מ שירדו וחזרו ועלו, שהם חפצים בחכמה ומחשיבים את אור החכמה על אור החסדים, ונחלקים לב' קוים ימין ושמאל, שכתר חכמה נבחנים לקו ימין שהוא אור החסדים, ובינה ותו"מ נבחנים לקו שמאל המחזיקים בהארת חכמה. (ע"י סלם ויקהל מאמר עליית התפלה).

קנו) ורזא דהאי נקודה וכר: וסיד נקודה זו, היינו נקודה דמפתחא, היא מודדת חמשה גוונים, היינו חג"ת נ"ה דז"א, ועליהם נאמר מי מדד בשעלו מים, וזה א' בנקודת קמץ, היינו חסד. העולה לחכמה, ובהשראת השורש עליה נקראת ע"ש כתר, וכן חסד ה"ס כתר של חסדים, ולכן הנקודה היא קמץ, שהוא כתר, ושמים בזרת תכן, וזה א' בנקודת צרי היינו גבורה שנקראת זרת, העולה לבינה, ונקודת צרי היא בינה, וכל בשליש עפר הארץ, וזה א' בנקודת חולם, היינו תפארת. ושקל בפלס

אלקים יהי אור. מלת יהי רומז י אור כי י"ה ה"ס אור וי' של יהי רומזת אל הנקודה שנכנסה לאור ונעשה אור וסוד זה נמסר לחכמי לב. (ע"י לעיל תקון ה' אוונ ב', ובסלם ב"א מאמר יהי אור, ובוהר חדש ואתחנן מאמר קו המדה).

קנה) והאי נקודה בתר וכר: ונקודה זו אחר שיצאה מאור זה, נתלבש האור בהיכל העליון בארבע גוונים, שהם: חכמה, בינה, תפארת, מלכות. וזה הוא ב, ועליה נאמר בחכמה יבנה בית. כי בעת המיעוט, שנתקנו הנקודה וההיכל כאחד, היה ההיכל בבחינת אור החסדים בלי חכמה, והיינו שהנקודה נכנסה באור ההיכל ונעשה האור לאור, שהוא אור חסדים. ולעת גדלות ע"י העלאת מ"ן ממעשיהם הטובים של ישראל, יוצאת ה' מאור, ומאירים חסדים מגולים בחכמה, אז נשתנה שם היכל ונקרא בשם בית.

ואין לשאול ולומר הרי בעת שהנקודה יוצאת מן האור וחזר האור לאור, ובינה ותו"מ שירדו אל המדרגה התחתונה חזרו ועלו למעלה מן הפרסא, א"כ הרי נתבטל הפרסא כמו שהיה בעת שבירת הכלים, ונתפרק השתוף של מרת הרחמים ברין, התשובה היא, כי נודע שיש ב' נקודות במלכות, נקודת מנעולא, ונקודת המפתחא (ע"י בהקדמת ספר הזהר מ"ב"מ"ד) אשר עיקר כח הדין שבמלכות היא נקודת המנעולא, וכדי שהעולם יוכל להתקיים עלתה נקודה זו דמנעולא ונמתקה בבינה, דהיינו שקבלה צורת בינה, והיא נקראת מפתחא, שממנה נעשו כל המסכים שבעולם התקון, (דפו"י דף ל"ז ע"ב)

קנז) דא ר סליק באוירא. ודא אזיל לצפונא, ודא לדרומא. הה"ד, ת) הולך אל דרום וסובב אל צפון. תרין אחרנין סובב סובב לגבי מזרח ומערב דאינון כלהו נקודי כגלי ימא. דא סליק ודא נחית.

קנח) ואינון כחוטא חוורא דעינא דאיהו ש אסחר עינא. וכחוטא ירוקא ואוכמא וסומקא ותכלא. אלין גלגלין כלהו סחרין לההוא נקודה ת ואיהו מדה לכלהו. איהו בארבע וסלקא בעשר. ורזא דמלה: יה"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א. אלין אינון ארבע גווינין דסלקין בעשר.

קנט) ואינון כלהו להביות אשיות ועליהון אתמר א) כי י"י אלקיך אש אוכלה הוא. שבע אינון מהאי עשר ואינון לקבל שבעה רקיעין. ואינון ז' ספיראן.

חלופי גרסאות

ד נ"א סלקין (בראדי). ש נ"א אסחר ולי"ג אסחר (בניהו). ת נ"א ואיהי מדה לכלהו איהו בארבע וסלקא בעשר (מנטובה קושטנדינא בראדי).

מסורת הוהר

ת) (קהלת א') זהר תולדות ז' ציון ד'. א) (דברים ד'). זהר פרשת נח ע"ה ציון ר'.

מעלות הסולם

מאמר בחכמה יבנה בית

במעלת הסלם ד"ה ואין לשאול) והיא נותנת מדה לכלם, כי ממנה נעשו כל המסכים, היא בארבע, היינו חו"ג תו"מ, ועולה בעשר, היינו לעת גדלות שיש ג"ר בהמדרגה. וסוד הדבר, שם הוי"ה שהוא שורש המדרגה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, היינו הוי"ה במילואו המאיר לעת גדלות. (ע"י ע"ח שער י"ט פ"ג ובתלמוד עשר הספירות חלק י"א תשובה ע"ג) אלו הם ארבעת הגוונים העולים לעשר.

קנט) ואינון כלהון להביות וכי: וכל הגוונים הם שלהביות אש, היינו דינים העושים שנוים בין המדרגות, כי לבן מזורה על אור החכמה שאין בו שום גוון ודין. ושאר גוונים רומזים על דינים, ואודם הוא גוון בינה, וירוק הוא גוון תפארת, ושחור הוא גוון מלכות (ע"י בפתיחה לחכמת הקבלה בביאור ה' הבחינות שבמסך מן אות י"ז עד אות כ"ו) ועליהם נאמר, כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא. (ע"י זהר ב"א אות א') שבעה הם מעשרה אלה, שניתנים להשגה, ובג"ר אין לנו השגה. והם נגד שבעה רקיעים. כי סוד הרקיע הוא הסיוס שנעשה באמצע כל מדרגה מכח צמצום הב', והוא בספירת יסוד, שהוא הנושא למסך זה, וכיון שכל ספירה כלולה משבע ספירות, ע"כ יש בכל ספירה רקיע ביסוד שלה, והם ז' ספירות. ובין כל אחת ואחת חמש מאות שנים, היינו חמש ספירות חג"ת נ"ה מיסוד של הספירה העליונה עד היסוד של הספירה התחתונה, ולהיות שספירות הז"א נמשכות מבינה, שספירותיה הן בסוד מאות וע"כ הן חמש מאות שנה. וכן הרחב של כל רקיע ורקיע חמש מאות שנים, כי הספירות

בפלס הרים, וזה א' בנקודת חירק, היינו נצח. וגבעות במאזנים וזה א' בנקודת שורוק של ג' נקודות היינו הוד. והיינו כל קומת ז"א כי חג"ת נ"ה דחסדים הם כמו כח"ב תו"מ דחכמה. (ע"י ז"ח יתרו אות קי"ט).

קנז) דא סליק באוירא וכי: זה היינו תפארת, עולה באויר, היינו שעולה ומכריע בין ימין ושמאל דבינה, שנקראת אויר. בסוד תלת נפלי מחז, חד בתלת קיימא. וזה הולך לצפון, היינו גבורה. וזה לדרום, היינו חסד. ז"ש הולך אל דרום וסובב אל צפון. שני האחרונים היינו נצח הוד, סובב סובב אל מזרח היינו נצח, שהוא ז"א של חסדים. ומערב, היינו הוד, שהוא מלכות של חסדים. כי כל הנקודות הן כגלי היס, הרומזות על הארת חכמה, מלשון גל עיני. זה קו השמאל עולה, ומאיר ממטה למעלה. וזה קו הימין, יורד ומאיר ממעלה למטה.

קנח) ואינון כחוטא חווריא וכי: זהם כחוט הלבן שבעין שהוא סביב העין, שהוא בסוד קו הימין, (ע"י אד"ר אות רט"ז) וכחוט הירוק, שה"ס קו האמצעי (שם אות רט"ו) ושחור ואודם ותכלת, הם בסוד קו השמאל ומלכות, כי אדום ה"ס קו השמאל, ושחור הוא בסוד שאמר חז"ל (נדה כ.) שחור אדום הוא אלא שלקה, שאדום שה"ס דינים זדכורא מקו שמאל נלקה בדינים דנוקבא שמבחינת מלכות דמדת הדין, ומכפילת הדינים נעשה צבע השחור. (ע"י אד"ר אות רי"ד) ותכלת גם הוא מב' הגוונים אדום ושחור (ע"י זהר תרומה אות תכ"ט) אלו הגלגלים כלם סובבים אותה הנקודה היינו נקודת המפתחא (כנ"ל אות קנ"ה (רס"י דף ל"ז ע"ב)

ובין כל חד וחד חמש א מאה שנין, והכי פותיא דכל רקיעא ורקיעא חמש ב מאה שנין עד דסלקין כלא למדה ידיעא. דאיהי נקודה חדא לחשבן ידיעא. והכי איהו רזא דחושבנא כגוונא דא ג תשע נקודין אינון לכל סטר דאתכלילן בנקודה דחלל דילה. ובגינה אתמר ג מחלליה מות יומת וכו'.

קס) קם ההוא סבא ד וא"ל רבי רבי באומאה עלך ה בהאי נקודה טמירא עלאה. ו נחיתי ו הכא, לגלאה רזא טמירא. ולא ליקירא די לי עבידנא, אלא ליקרא דשכינתא, לאחזאה יקרא דהאי נקודה טמירא גניזא, דאתמר בה ג ונעלמה מעיני כל חי. ועלה אתמר ד) נתיב לא ידעו עיט וגו'.

קסא) ח אדהכי סליק לעיל באוירא, לנטלא רשו מההיא נקודה דאיהי גניזא תמן. והא קא נחית בעמודא דאשא ט דאיהי הבל י דפומא. דביה חיוון רצין ושבין. הה"ד ה) והחיות רצוא ושוב וגו'.

חלופי גרסאות

א נ"א מאות (בראדי) ב נ"א מאות (בראדי) ג נ"א דט' (בראדי). ד נ"א ואמר רבי רבי ול"ג וא"ל (מנטובה). ה נ"א בהאי נקודה נחיתי ובסוגריים נחית ול"ג טמירא עלאה (מנטובה). ו ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא נחית ול"ג נחיתי נ"א נחות (וילנא). ז נ"א בסוגריים חות (דפו"י). ח ה"ג סליק. ט נ"א דאיהו (וילנא). י נ"א דפומא (דפו"י).

מסורת הוהר

ב) (שמות ל"א) לעיל בהקדמה דף קמ"ג ציון ל'. ג) (איוב כח) זהר תולדות פ' ציון א. ד) (איוב כח) זהר בראשית א' רנ"ב ציון ב'. ה) (יחזקאל א'). זהר בראשית א' ככ"ד ציון א' ז"ח ז' ט"ב שכ"ז ט"ב ט"א ש"ח תק"ח קט"ז ט"ב של"ט.

במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא אדהכי הא רבי מעלות הסולם

מאמר בחכמה יבנה בית

קא אזרמין ליה דהוה נחיר עלמין פנחס בן יאיר שמיה וכו' מיד דאמר מלין אלין פרח. וכעת קם אותו זקן ואמר לר' שמעון רבי רבי בשבועה אני עליך, באותה הנקודה העליונה הנסתרת. ירדתי כאן לגלות סוד נסתה, ולא לכבודי עשיתי, אלא לכבוד השכינה, להראות כבודה של נקודה זו הנסתרת וגנוזה, שנאמר בה ונעלמה מעיני כל חי ועליה נאמר נתיב לא ידעו עיט וגו'.

קסא) אדהכי סליק לעילא וכו': בינתיים עלה הזקן למעלה באויר, היינו שעלה בבחינת מ"ן בסדר עליית מלכות לבניה שנעשה הזווג בנקבי עינים, בכלים וכתר חכמה ובאורות דנפש רוח ואור רוח וקרא אויר. לקחת רשות מאותה הנקודה שהיא גנוזה שם. היינו שהעלה מ"ן לזווג חכמה בינה דא"ק שמהארת זווג זה יורדת הנקודה מנקבי עינים למקומה לפה, והרי הוא ירד בעמוד אש. היינו יציאת קו השמאל שנקרא עמוד אש, שהוא הבל הפה, היינו הזווג שנעשה על המלכות במקומה בפה ועלו הכלים בינה ותו"מ למעלה, מן הפרטא ונעשו לקו שמאל, וכתר חכמה לימין, שבו החיות רצות ושובה, שהארות הימין רצות למקום הארות השמאל להכלל מהן ושובות למקומן לימין. ז"ש והחיות רצוא ושוב וגו'.

הספירות נכללות זו מזו, וכשם שהן מתפשטות לאורכן ממעלה למטה, כך הן מתפשטות לרוחבן. עד שעולות כלן למדה יודעה. היינו ד' פעמים ד' שהן מ"ט, שהיא הנקודה האחת היינו מלכות דמלכות המשלימה אותן לנ'. וה"ם שער הנ'. לחשבון ידוע היינו חמשים שערי בינה. בסוד מ"ש (בהקדמת ספר הוהר אות מ"ג) אנלימו לארבע פטרין והוון ארבעין ותשע (ע"י שם היטב בפירוש השלם). וכן הוא סוד החשבון, כעין זה הציור, תשע נקודות הן לכל צד, הנכללות בנקודה האמצעית, שהיא שורשן, ומשלימתן לכל צד הרי מ'. שהחלל שלה, כי היא צמצמה את עצמה לא לקבל שום אור, בסוד מ"ש (שם בהקסה"ז אות מ"ג) חד תרעא לית ליה סטרא וכו' ובגין כך ההוא תרעא סתים. ואפילו לעת גדלות שסיהרא באשלומותה, כמו בזמן שבית המקדש היה קיים, לא נפרטה רק לתשע. ובשבילה נאמר מחלליה דהיינו שרוצה להמשיך אור לתוך חלל שלה מות יומת, כי אסור להמשיך בה שום אור. ובגמר התקון תתגלה החשבון שלה, אשר חלל בגימטריא חיים.

קס) קם ההוא סבא וכו': כאן הוא המשך מדברי התקונים שנשנונו בדפוסים האחרונים, ונמצאים בתקון ס"ט, ובדפוס מונטובה הוא מובא כאן, אדהכי הא סבא

תקונא תשרי

ליום י'

(א) בראשית תמן בת והאי בת נקודה סתימא באוירא. עלה אתמר א) שמרני כאישון בת עין א איהו ודאי גניזה באור ובה אתעביד אויר. ב ובגינה אתמר ב) וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה.

חלופי גרסאות

א נ"א ואיהו (דפו"י) נ"א והאי גניזא וליג איהו ודאי (מנטובה) נ"א איהו (בראדי). ב נ"א ובגין דא וליג ובגינה (מנטובה).

מסורת הזוהר

א) שמרני כאישון בת עין (תהלים יז) זהר ייקהל סא ציון ו' תקיח קטז ט"ג שליח. ב) וירא מלאך ה' אליו בלבת אש (שמות ג) לעיל תקון תריסר.

מעלות הסולם

אצילות עד סוף עולם עשיה, כי אין לך מדרגה שלא תהיה כלולה מעשר ספירות, שמתחלקות לחמש שהן: כתר, חכמה, בינה, תפארת, (הכוללת חג"ת נה"י) ומלכות. והמלכות שבכל מדרגה עלתה לבינה שבאותה מדרגה ונמתקה שם. ומחמת הצמצום שנעשה על המלכות שלא תקבל את אור העליון, לכן בכל מקום שמלכות עומדת שם, נעשה מקום זה לסיום של המדרגה, כי כשמגיע האור אל המסך שבמלכות, הוא מסתיים, ונעשה שם זוג דהכאה בין המסך והאור. והנה בכל מדרגה שלימה ישנם ה' אורות, שהם: נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה, מלוכשים בחמשה כלים כח"ב, תפארת, ומלכות. ומחמת עליית מלכות לבינה של אותה המדרגה, לא נשאר בתוך המדרגה רק ב' כלים שהם כתר וחכמה, ולכן לא נשאר בה מן האורות אלא ב', שהם נפש ורוח. מטעם ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות, שבעת שחסר במדרגה בינה תו"מ דכלים, חסר ג"ר דאורות שהם יחידה חיה נשמה, ונשארת באור הרוח הנקרא אויר. ומלכות נקראת י', שה"ס נקודה שחורה שאין בה לבנונית

(א) בראשית תמן בת וכו'. בראשית, במלת בראשית שהיא חכמה, שם כתוב בת, ב' בתחלה ות' בסוף, ובת זו היינו מלכות, היא נקודה סתומה באויר, עליה נאמר שמרני כאישון בת עין. היא ודאי היינו המלכות, גנוזה באור, ובה נעשה מאור אויר. כי הנקודה היא י' וע"י כניסת י' לאור, נעשה מאור אויר. ובשבילה נאמר וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה.

פירוש, ענין כניסת י' לאור ונעשה מאור אויר, הוא מה שאמרו חז"ל (ב"ר טפ"יב) בתחילה עלה במחשבה לברוא העולם במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים הקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין. כי מלכות ה"ס מדת הדין, שאין העולם יכול להתקיים בה, וע"כ העלה אותה המאציל תחת ספירת החכמה, דהיינו למקום ספירת הבינה, שהיא מדת הרחמים, ונמתקה במדת הרחמים של בינה, שע"י עלייתה לבינה, היא מקבלת צורת הבינה, ואז מנהגת מלכות את העולמות במדת הרחמים.

וענין זה של עליית מלכות לבינה, נעשה בכל מדרגה ומדרגה, מראש עולם (דפו"י דף ל"ח ע"א)

(ב) ה' זמנין אדכיר סנה, וחמש זמנין אור אינון לקבלייהו בעובדא דבראשית ואינון ג) יהי אור. ויהי אור. את האור כי טוב. ויבדל אלקים בין האור. ויקרא אלקים לאור.

מסורת הזהר

(ג) יהי אור (בראשית א) לעיל תקון ה'.

מעלות הסולם

לבנונית כלל, בסו"ה שחורה אני ונאווה. ולכן נרמזת עליה זו של מלכות לבינה, בסוד י' שנכנסה לאור המדרגה, והאור נעשה לאויר, כי מחמת עלית המלכות לבינה, אבדה המדרגה את אור ג' ספירות ראשונות שלה שהן כח"ב, ונשארה בקומת רוח נפש הנקראת אויר. וזהו זמן הקטנות של המדרגה, שאין בה רק אור החסדים שנקרא אויר או רוח. אמנם ע"י שהתחתונים מעלים מ"ן נוקבין מתורה ותפלה, נמשכת הארה מחכמה בינה דא"ק המוציאה את המלכות מבינה, וג' הכלים בינה ותו"מ חוזרים ועולים למקומם כבתחלה, וכיון שיש ה' כלים כח"ב תו"מ במדרגה חוזרים ומתלבשים בהם ה' אורות נרנח"י, ואז הוא זמן הגדלות של המדרגה, דהיינו שיש לה ג"ר, והי' יצאה מן האויר וחזר להיות אור. ויש לדעת שע"י עליית המלכות לבינה נעשה תקון בהמדרגה שאפילו בעת גדלות שהמלכות יורדת למקומה, עכ"ז נשאר כח הסיום של המלכות במקום בינה תמיד, שה"ס תקון הפרסא באמצע המדרגה, רק שהיא נותנת לבינה וזו"ן לעלות למעלה מפרסא ולקבל הארת ג"ר, שהיא חכמה. שעל ידה יורדים הדינים שבמלכות שנתערבה בספירות למקומם למטה מן המדרגה.

חכמה, כי כח"ב תו"מ דראש נקראים: גלגלתא, עינים, און, חוטם, פה, והעפעפים הם השמירה שעל העינים, (ע"י באד"ז אות קל"ז) עלה נאמר שמרני כאישון בת עין שהארת החכמה שנקראת ראה נקשרת בעיקר בנקודה השחורה שבעין שנקראת אישון בת עין. וצריכה שמירה שלא תתפשט הארתה לחיצונים. איהו ודאי גניזה באור, עם עלייתה למקום הבינה, ובה אתעביד מאור אויר. כי בכניסת המלכות שהיא י' לאור נתמעטה קומת המדרגה לאור רוח שנקרא אויר. ובגינה אתמר וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה, שנמשכה אליו הארת החכמה הנקראת ראה, ולולא עלייתה של ה' לאור לא היו המחזין דחכמה מגיעים לזו"ן ולנשמות הצדיקים. ונדוע שאין גילוי חכמה אלא בעת שנגלים הדינים של קו השמאל, והוא הדינים של הרשעים הנאחזים בקו שמאל בלי ימין (ע"י בטלם פקודי אות שע"ה) וה"ס לבת אש מתוך הסנה (ע"י ברע"מ שופטים אות ט') וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אכל, ופמא"ל ונחש וכל ממנן דיליה דאינון קוצין אתוקדו. וענפין דסנה ואיבא דיליה ועלין דיליה לא אתוקדו.

(ב) ה' זמנין אדכיר וכו': ה' פעמים נזכר סנה בפסוק, בלבת אש מתוך הסנה, וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אכל. מדוע לא יבער הסנה. ויקרא אליו אלקים מתוך הסנה. שה"ס קו השמאל היוצא בכל ה' הבחינות כח"ב תו"מ, או חג"ת נ"ה של כל מדרגה. והי' פעמים אור שה"ס קו האמצעי, היוצא ע"י החסדים של מסך דחירק.

הם

(דפו"י דף ל"ח ע"א)

(ה) ובגין דאלין ה' מדידין אינון ברזא דה' עלאה איהו ה אזיל בהון ה' מאה שנין בין כל חד וחד ורזא דמלה עץ החיים מהלך ה' מאה שנה, ובין כל חד וחד ה' מאות שנה. ובעובי דכל חד וחד ה' מאות שנה דכלהו סלקין במתקלא דה' ה' לכל סטרא.

חלופי גרסאות

ה ג"א דאזיל (מנטובה).

מעלות הסולם

ליחד ב' הקוים ימין ושמאל דישסר"ת, כי כשיוצא קו שמאל דישסר"ת, נעשה מחלוקת בין ימין ושמאל, שמשום זה שניהם אינם מאירים, עד שז"א מיחרם זה בזה בסוד הקו האמצעי ואז שניהם מאירים. וזה נבחן שיוצאים ג' קוים בבניה ע"י המסך דז"א. ויש כלל שכל שיעור אור שהתחתון גורם שיאיר בעליון זוכה בו גם התחתון, כמו שכתוב (בוהר בראשית א' אות שס"ג) תלת נפקי מחד חד בתלת קיימא. ונמצא שמסך דז"א מדד ה' נקודין שה"ס תקון ג' קוין בחג"ת למעלה מחזה, וב' קוים נ"ה למטה מחזה בישסר"ת, וגם ז"א עצמו נחתם באותן חמש נקודות. דאיהו י' כי מסך דז"א, הי"ס י' דנפיק מגו אוירא דכ"א שנמתקה בחסדים דא"א עלאין, דאיהו כתר עלאה שה"ס ג"ר דבינה דא"א, שה"ס כתר העליון לכל פרצופי אצילות, החסדים שלהם הם בתכלית השלימות, ונבחנים לג"ר גמורים, שהם יותר חשובים מחכמה משום שמהם מושפעת החכמה לכל הפרצופים אע"פ שהם עצמם הם חסדים בלי חכמה.

(ה) ובגין דאלין ה' וכר': ומשום שאלה ה' מדירות, הם בסוד ה' עלינה שהיא בינה, הוא היינו ז"א הולך בהן היינו במדידות ומחזין שמקבל מבינה, חמש מאות שנים בין כל אחת ואחת, כי ספירות הבינה הן בסוד מאות, ושל ז"א עשרות, ושל מלכות יחידות כנודע. וסוד הדבר, עץ החיים שה"ס ז"א, מהלך ה' מאה שנה. כי הם ה' ספירות הנמשכות לו מבינה. ובין כל אחת ואחת ה' מאות שנה, ובעובי של כל אחת ואחת ה' מאות

משא"כ ישסר"ת שהם ז"ת דבינה, הצריכות לאור החכמה בכדי להשפיע אל ז"א, נמצאים נפגמים מחמת יציאת הבינה לחוץ מראש א"א, וחסרון החכמה מחמת היותם בגופו של א"א, מורגש בהם לחסרון ממש, ולכן אויר שלהם אינו נקרא אוירא דכ"א. רק אויר סתם. אמנם בשעה ש' יוצאת מאויר הישסר"ת, שאז עולים אר"א לראש א"א, ומשפיעים חכמה לישסר"ת, ואז גם ז"א מקבל חכמה מישסר"ת, וכיון שהם נשלמים בחכמה, הם יכולים לקבל את אוירא דכ"א מאר"א, כי כבר אין בהם שום חסרון כמו אר"א.

וזה אמרו ואינון ברזא דאת ה' שחג"ת נ"ה דז"א, הם בסוד ישסר"ת שעלו לראש א"א, ונשלמים בהארת חכמה, וישסר"ת נבחנים לה' ראשונה של שם הו"ה. דהאי נקודה שהיא המסך דחיריק הנכלל באו"א וישסר"ת בעת עלייתם לראש א"א, מדיד בהון ה' נקודין, כי יש ב' בחינות בעלית מ"ן דז"א, א' מתוך שג"ר דבינה שה"ס אר"א עלאין הם תמיד באחורים לחכמה, דהיינו שאינם רוצים לקבל חכמה רק חסדים, ואין ישסר"ת יכולים לקבל חכמה מא"א, אלא דרך אר"א, מפני שכל מדרגה אינה מקבלת אלא מן המדרגה העליונה הסמוכה לה, ולכן אי אפשר שישסר"ת יקבלו חכמה דרך אר"א, אלא באופן שז"א עולה למ"ן לישסר"ת, ואז מסירים או"א את אחורים שלהם מן החכמה, והחכמה עוברת דרך אר"א אל ישסר"ת, וסדר זה נעשה עוד בע"ס דאר"י שבכל עת שז"א עולה למ"ן מתעוררת בינה להמשיך לו חכמה.

בחינה ב' של עליית מ"ן דז"א הוא, כדי

(דפו"י דף ל"ח ע"א)

(ו) ורזא דמלה ה) ועשית בריחים עצי שטים. חמשה לקרשי צלע המשכן האחד. וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית. וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן לירכתים ימה. ו לירכתים אינון ירכי קשוט.

(ז) ימה, מאי ימה דא שכנתא עלאה. ז ההוא דאתמר ביה. ו) ודמות על ראשי החיה רקיע. ואיהו דאוקמוהו אין בין מים העליונים למים ח התחתונים אלא כמלא נימא.

(ח) והאי נימא. עליה אתמר אין מלכות נוגעת בחברתה ט אפילו כמלא נימא. ובה קב"ה מדקדק עם צדיקיא אפילו כחוט השערה, והאי חוט איהו חוט דסחיר לאות ברית מילה.

חלוסי גרסאות

ו ניא ליג לירכתים (דפרי"ו). ז מכאן עד צדיק איהו רקיע באות כב ניב זה מצאתי בספר אחר (מנטובה וריא וילנא). ח ניא התחתונים כמלא נימא וליג אפילו וליג אלא (הגהות הגרי"א). ט ניא עלה אתמר אין מלכות נוגעת בחברתה כמלא נימא וליג אפילו (הגרי"א).

מסורת הזוהר

ה) ועשית בריחים עצי שטים (שמות כו) זהר בלק דף יז אות מב ודף יד ציון ג'. ו) ודמות על ראשי החיה רקיע (יחזקאל א) לעיל בהקדמה ז' ע"ב לפ"ד וילנא.

מעלות הסולם

הנקראים ירכי אמת היוצאים מתפארת הנקרא אמת, בסו"ה תתן אמת ליעקב.
(ז) ימה, מאי ימה וכו': ימה, שואל מהו ימה. ומשיב, זה השכינה העליונה, היינו בינה, (ע"י זהר ב"א אות נ"ט) בסו"ה זה הי"ם גדול, הפוכא דאלין אתוון ימיה. זהו שנאמר בו, ודמות על ראשי החיה רקיע. כי בינה שיצאה לחוץ מראש א"א לבחינת גרון וחג"ת שלו, נבחנת לרקיע המפטיק בין א"א אל זו"ל, (ע"י שער מאמרי רשב"י בתחלת פרשת שמות ובתלמוד ע"ס חלק י"ד תשובה י"ז) והיינו שהעמידו חז"ל (חגיגה ט"ו.) אין בין מים העליונים למים התחתונים אלא כמלא נימא.

מאות שנה, כי כלם עולים במשקל של ה' ה' לכל צד.

פירוש, הספירות נכללות זו מזו, ולכן כשיוצאות ע"ס כח"ב תר"מ מזווג דהכאה על המסך, הן נכללות זו מזו, ומתפשטות ה' פעמים כח"ב תר"מ זה בצד זה, ונעשות ה' בחינות לאורכם, דהיינו כח"ב תר"מ זה למעלה מזו, וה' בחינות לרחבם, דהיינו ה' פעמים כח"ב תר"מ הנוספים ברוחב זה לצד זה, וכן הם ה' פעמים כח"ב תר"מ זה לפניו מזה. ולהיותן מבחינת בינה, לכן נבחנו בסוד מאות.

(ח) והאי נימא עליה וכו': ונימא זו עליה למדנו (ברכות מח): שאין מלכות נוגעת בהברתה לדחותה. אפילו כמלא נימא. ובה הקב"ה מדקדק עם הצדיקים, אפילו כחוט השערה. שנאמר וסביביו נשערה מאד, מלמד

(ו) ורזא דמלה ועשית וגר': וסוד הרבר, מה שכחוב, ועשית בריחים עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן האחד. חסד. חמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית. גבורה. חמשה בריחים לקרשי צלע המשכן תפארת. לירכתים ימה. לירכתים הם, נצח הוד, (דפרי"ו וף ליח ע"א)

(ט) וברית י איהו נימא כ ווי לון מאן דאפריש אות ברית בין מים למים. ומנע זרעא מניה, דאחזר עלמא לתהו ובהו ורזא דמלה ז) לא תהו בראה לשבת יצרה ודאי.

חלופי גרסאות

י ג'א איהי (מנטובה בראדק). כ ג'א וי ליה וליג וי לון (הגהות הגר"א).

מסורת הוהר

ז) לא תהו בראה לשבת יצרה (ישעיה מה) זהר בראשית א' קסב ציון ג'.

מעלות הסולם

לא יתבטל, ובינה ות"מ שהיו למטה מסיום החדש, מוכרחים לעלות למעלה מן הסיום החדש להתחבר למדרגתם.

הרי שקו האמצעי עשה הסיום החדש הזה שנעשה בנקודת החולם, שיהיה קבוע וקיים תמיד באמצע המדרגה במקום בינה בסוד נקודת החידק. ונמצא שרקיע האחרון שהוא יסוד, הוא במקום הסיום החדש, דהיינו במקום בינה של המדרגה. ואותם בינה ות"מ שנטהרו מן הסיום החדש, מכח ירידת המלכות, אינם מתחברים למדרגתם בהיותם למטה במקומם, אלא צדיכים לעלות למעלה מן היסוד שהוא במקום הסיום החדש, ושם הם מתחברים למדרגתם.

וזה אמרו מאי ימה דא שכינתא עלאה היינו בינה, ההוא דאתמר ביה ודמות על ראשי החיה רקיע. היינו רקיע העליון שבטה דראש א"א, ששם מקום הבינה שיצאה לחוץ, (ע"י ב"א אות שס"ו) שכתוב על רקיע הזה, ואיהו אפריש בין מיין עלאין למיין תתאין, ומיין תתאין קראין לעלאין, ומהאי רקיע שתאן לון, דא הוא דמפריש ביניהו בגין דכלהו מיא ביה כלילן, ולבתר נחית לון להני חיוותא דאבין מתמן. כי נתבאר לעיל בהקדמה (אות ח') במענה"ס ד"ה ביאור הדברים) שג' רקיעים הם, דהיינו סיומים חדשים מכח צמצום ב', הנקראים פרסאות, רקיע העליון הוא בפה דא"א. האמצעי בחוה דא"א. התחתון הוא בסיום האצילות. ולעת גדלות שהארד ע"ב ס"ג דא"ק מבטלת לשעתה, הסיומים של צמצום ב' ומחזירם לצמצום א'. מתבטל הגבול של

מלמד שהקב"ה מודקדק עם סביביו כחוט השערה (יבמות קכ"א:) וחוט זה הוא החוט הסובב לאות ברית מילה, היינו עטרת היסוד, שהיא מלכות.

(ט) וברית איהו נימא וכו': וברית היינו יסוד, הוא נקרא נימא, כי עטרת היסוד נחשבת ליסוד. ווי לאלה מי שמפריש את אות הברית, בין מים למים, ומונע ממנו להשפיע זרעו, שמחזיר העולם לתהו ובהו, וסוד הרבר הוא דאי מה שנאמר לא לתהו בראה לשבת יצרה, פירוש, סיום החדש שנעשה בכל מדרגה, מחמת עליית המלכות לבינה דכל מדרגה, נקרא רקיע ופרסא, שמשום הסיום הזה נפלו בינה ות"מ דכל מדרגה לבחינת המדרגה שלמטה, אשר לעת גדלות כשחזרת המלכות למקומה ובינה ות"מ עולים למעלה למדרגתם לרקיע, לוקחים עמהם גם המדרגה התחתונה, ונמצא שסיום החדש שנעשה בבינה, נתהפך להיות פתח בשביל התחתון שיוכל דרך שם לעלות לעליון.

ומה שלפעמים אנו אומרים שהסיום החדש הוא במקום בינה, מחמת המלכות שעלתה לבינה. ופעמים אנו אומרים שקו האמצעי שהוא תפארת הוא הנקרא רקיע. ופעמים אנו אומרים שיסוד נקרא רקיע. הנה הכל הולך אל מקום אחד. והענין הוא, כי הסיום החדש נעשה בסוד נקודת החולם, ששם עלתה המלכות לבינה, אמנם עם יציאת נקודת השורק, שהוא קו שמאל, נעשה מחלוקת, שרצה לבטל הסיום הזה לגמרי, ולהאיר ממעלה למטה. עד שבא הקו האמצעי, והכריע שהשמאל יאיר ממטה למעלה, והסיום החדש

(י) מים עליונים אורייתא דבכתב, מים תחתונים אורייתא דבע"פ.

מעלות הסולם

בין מים למים וכו', ומבטל את סוד תקון הפרסא ושתוף של מדת הרחמים בדין, כי ז'רן שהם בחינות מים תחתונים אינם ראויים לקבל מוחין כלל מבחינת עצמם, משום שמקורם הוא מבחינת למטה מטבור דא"ק, ששם שולטת המלכות דמדת הדין שכח הצמצום רוכב עליה, ואינה ראויה לקבל האור העליון, דאחזר עלמא לתהו ובהו וכו', שה"ס מדת הדין שא"א לעולם להתקיים, בלי תקון הרקיע, דאיהו פסיק מתתא לעילא, ושאיב מעילא ויהיב לתתא. (עי' זהר ב"א אות שס"ט).

ובזה יתבאר הגמרא (חגיגה טו.) שאמר בן זומא צופה הייתי בין מים העליונים למים התחתונים ואין בין זה לזה אלא שלש אצבעות בלבד וכו' אמר להן ר' יהושע לתלמידיו עדיין בן זומא מבחוק וכו'. היינו כי בן זומא הסתכל במעשה בראשית, וראה את עליית המלכות לכינה, שע"ז יצאו בינה ותו"מ של המדרגה העליונה לחוק ממנה, שה"ס נקודת החולם שהוא על האותיות בסו"ה ורוח אלקים מרחפת על פני המים, וראה שבינה ותו"מ של המדרגה העליונה שה"ס שלש אצבעות מפסיקים בין המדרגה התחתונה, שה"ס מים תחתונים, אל המדרגה העליונה, שה"ס מים עליונים. ע"ז א"ר יהושע לתלמידיו עדיין בן זומא מבחוק, מטעם שכל זה נוהג בעת קטנות המדרגה, שה"ס חיצוניות, משא"כ לעת גדלות שה"ס פנימיות, בסוד השורק והחירק אנו רואים שבינה ותו"מ שיצאו מן המדרגה העליונה, הם שנתלבשו בפנימיות המדרגה התחתונה, ושעל ידם נעשה הקשר בין העליון לתחתון, והרקיע הזה נעשה למחבר בין מים העליונים למים התחתונים ואין ביניהם אלא כמלא נימא, שה"ס מלכות דעליון הנעשית לכתר דתחתון.

(י) מים עליונים אורייתא וכו' מים עליונים הם תורה שבכתב שה"ס האורות

של סיום האצילות, וחוזר רקיע התחתון מסיום האצילות למקום הנקודה של עולם הזה, וג' עולמות ב"ע חוזרים ועולים לאצילות, אל המקום שמחזה ולמטה דא"א ששם עומדים ישס"ת וז'רן, ועולם הבריאה מלביש לישס"ת, ויצירה מלביש לז"א, ועשיה למלכות נוקבא דז"א, ואחר זה יורד הרקיע האמצעי ממקום החזה דא"א, למקום הסיום של עולם האצילות, ומעלה את ישס"ת וז'רן עם ג' עולמות ב"ע המלבישים עליהם למקום אר"א דאצילות, כי הגבול שבחזה נתבטל, ולבסוף יורד הרקיע העליון שבפנה א"א אל מקום החזה, ומתבטל הגבול שבין הראש של א"א לחג"ת שלו, ששם מקום אר"א, שעליהם מלבישים ישס"ת וז'רן, ועליהם ג' עולמות ב"ע, וכלם עולים לראש א"א ומקבלים שם את אור החכמה, וזה אמרו ואיהו דאוקמוה אין בין מים העליונים, שה"ס כתר וחכמה שבראש א"א, למים תחתונים שה"ס כל המדרגות של אב"ע שמפה דא"א ולמטה, אלא כמלא נימא דהיינו הפרסא שבפנה דא"א, שהיא הרקיע העליון הכולל לכל המדרגות אר"א וישס"ת וז'רן דאצילות וג' עולמות ב"ע.

וזה אמרו (באות ח') והאי נימא, שה"ס הפרסא עליה אתמר אין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא כי היא כוללת כלם, ובגדלות מחברת את כלם ובה קב"ה מדיקדק עם צדיקיא אפילו כחוט השערה, הנזהרים לא להמשיך את הארת החכמה ממעלה למטה, אלא לפי התקונים של הפרסא, והאי חוט איהו חוט דפחיר לאות ברית מילה, היינו עטרת היסוד, ואין לשאול שהרי המלכות היא המסיימת האצילות, ולא יסוד, אלא היות שמעטרת היסוד נבנה כל פרצוף המלכות, לכן נחשב הסיום על עטרת יסוד, וזה אמרו (באות ט') וברית איהו נימא, מטעם כי עטרת היסוד נקראת בשם יסוד וברית, וזו לון מאן דאפריש אות ברית (דפרי דף ל"ח ע"א)

נימא דאיהו בין תרווייהו דא יסוד, ל דאיהי רזא דאורייתא ואיהו יסודא ועקרא דתרווייהו ומאן דמנע רזא מ דעקרא דתרי תורות, כאלו אהדר עלמא לתהו ובהו. נ ואלין אינון דאמרין דלא אורייתא אלא כפשטה ולית בה רזא אחרא.

(יא) ואינון דו פרצופין. איהו ג"ן סדרים דאתמר בה, (ח) גן נעול אחותי כלה. גן נעול, מ מסטרא דם' סתומה. ו' איהו נעול בשית יומי דשבוע. הה"ד, (ט) יהיה סגור ששת ימי המעשה.

חלופי גרסאות

ל נ"א דאיהו (מנסובה). מ נ"א ועקרא דתרי תורות וליג דעקרא (הגהות הגר"א). נ נ"א ואינון דאמרין וליג ואלין אינון (מנסובה). מ נ"א מסטרא דסי סתימא וליג דמ' (סשרנאוויץ למבדג בסולבאן) מ נ"א איהי (הגר"א).

מסורת הוהר

(ח) גן נעול אחותי כלה (שה"ש ד) זהר עם מעלות הסולם השמטות ח"א דף קג ציון ז'. ס) יהיה סגור ששת ימי המעשה (יחזקאל מו) לעיל תי"ח אות עג ציון א'.

מעלות הסולם

העליונים תלויים ברקיע, כי כל עוד שהרקיע לא הכריע בין ב' הקוים ימין ושמאל, היו האורות שבהם מכוסים לגמרי בבחינת קטנות, הרי שהן מים העליונים והן מים התחתונים, אין להם קיום זולת ע"י הרקיע, וזה אמרי ואיהו יסוד ועקרא דתרווייהו כי משום שהרקיע שהוא ז"א קיים המוחין באריא נתקיימו המוחין גם בו.

(יא) ואינון דו פרצופין וכר': והם היינו ב' התורות, הם, דו פרצופים, כלומר מחוברים יחד. התורה היא נחלקת לגין סדרים, וכל סדרה נקראת לפני הצבור בגן שבתות השנה. (ע"י זהר ויקהל אות ר"ל) שנאמר בה, גן נעול אחותי כלה. ג"ן אותיות גבר נקבה (לעיל תי"ג אות ס"א) גן נעול, נקראת המלכות, כשהיא מאירה מבחינת מ' סתומה, היינו בינה, המאירה בחסדים מכוסים מחכמה. ו' שה"ס ז"א, הכולל חג"ת נה"י, הוא נעול בששת ימי השבוע, שאינו מאיר באורות מגולים שהם חכמה. ז"ש שער החצר הפנימית וגו' שהוא מקום השפעת אור החכמה, יהיה סגור ששת ימי המעשה.

דנפש רוח, בכלים דכתר חכמה, הנמצאים בתוך המדרגה אפילו בעת קטנות. מיך תחתונים הם תורה שבעל פה, המתחברים אל המדרגה לעת גדלות בסוד תוספות. השערה שבין שניהם המחברת אותם, זה יסוד. שהוא סוד התורה דהיינו פנימיות התורה, והוא היסוד העיקר של שניהם הן של תורה שבכתב, והן של תורה שבע"פ, ומי שמונע סוד העיקר של שני התורות, כאלו החזיר העולם לתהו ובהו. ואלו הם האומרים שאין התורה אלא כפשטה, ואין בה סוד אחר דהיינו פנימיות.

פירוש. אריא הם מים עליונים, הם אורות מכוסים, הם בסוד תורה שבכתב, כי כתיבה מורה העלמה וכסוי עד שמי שהוא קורא את הכתב מגלהו. וז"ל הם מים תחתונים ותורה שבע"פ, ולולא הרקיע שהוא יסוד, הוא ז"א העולה ומכריע בין ב' הקוים דאריא, לא היו מוחין למים תחתונים, שהם זרין, כי כל המוחין דז"א נמשכים לו רק בזכות ההכרעה שלו באריא, הרי שקיומם דהיינו המוחין של מים התחתונים תלויים ברקיע, וכן קיומם של מים (דסרי דף ל"ח ע"א)

יב) וכיום השבת יפתח, ע ובשבת, בגין דלא תהא כנועל דלת בפני לוויין, דאתמר בהו לוו עלי ואני פורע, אייהי פתיחא לגבייהו, דאינון נשמתין יתירין.

יג) ובאלין דלא מלווין לה, ולא פ אוסיפין לשבתות ולימים טובים, אייהי סתימא להון. ובגין דא, כל המוסיף מוסיפין ליה, ודא תוספת נשמתא יתירה. ואייהי תוספת רוחא דקדושא.

יד) וכל הגורע, גורעין ליה ז ההוא נשמה יתירה, ואשתאר עני. ואם הוא חכם, אסתלק מיניה חכמתיה. ואם הוא עשיר בממונא, אסתלק מניה, ואשתאר עני יבש.

טו) כמה דאיהו מנע מלעילא נשמתא יתירה דאיהו נשמת כל חי * ואשתאר יום השבת עני ושכינתא יבשה. הכי אתמנע ברכאן מניה. ואיהו מדה כנגד מדה.

חלופי גרסאות

ע גיא מוסיף ובשבת בגין דלא תהא כנועל דלת בפני לוויין (בניהו). פ גיא אוסיפי (למברג טשרנוויץ). צ גיא הייא (מנטובה קושטניגא).

מעלות הסולם

יג) ובאלין דלא מלווין וכו': ולא לה שלא מלווים לה ולא מוסיפים בהוצאות לשבתות וימים טובים, היא סתומה להם. ומשום זה, אחרו חז"ל (ביצה טז.) כל המוסיף מוסיפים לו. וזוהי תוספות נשמה יתרה, והיא תוספות רוח הקודש.

יד) וכל הגורע גורעין וכו': וכל הפוחת, פוחתים לו הנשמה היתרה ההיא. ונשאר עני, כמ"ש (נדרים מא.) אין עני אלא בדעה שהיא נשמת ו' הקצוות. ואם הוא חכם, מסתלקת חכמתו ממנו. ואם הוא עשיר בממון, כלומר בקנינים רוחניים, הכל מסתלק ממנו, ונשאר עני יבש. כמ"ש ונפשנו יבשה אין כל.

טו) כמה דאיהו מנע וכו': כמו שהוא מונע הנשמה היתרה שהיא נשמת כל חי מלמעלה, היינו מזו"ל, ונשאר יום השבת, שהוא ז"א, עני, והשכינה היינו מלכות, יבשה. כך נמנעות הברכות ממנו, הוא מדה כנגד מדה.

יב) וכיום השבת יפתח וכו': וביום השבת יפתח, שבשבת שה"ט מלכות, משום שלא תהיה כנועל דלת מפני הלויים, שלמדנו בהם, (ביצה טו:) לוי עלי וקדשו קדושת היום והאמינו בי ואני פורע, מלשון גילוי, היא סתומה אליהם, שהן הנשמות היתרות המאירות בשבת.

אין לשאול, שלכאורה צריכים להיות ששת ימי המעשה שהם חג"ת נה"י, יותר חשובים מן המלכות, שהיא יום השבת. אלא הענין הוא, שכל שבוע הוא מדרגה בפני עצמה, שבימות החול היא חסרה מלכות, ולכן המדרגה סתומה ואין בה קדושה, שהיא הארת ג"ר, כי כשחסר המלכות חסר ג"ר דאורות. ובהתגלות המלכות במדרגה ההיא, דהיינו בביאת יום השבת, אז מתגלה הקדושה בכל המדרגה, גם בששת ימי המעשה, והקדושה שורה בכל השבוע ההוא. (עי' הקדמת ספר הזהר אות ע"ה ובטלם שם).

(תפריי דף ליח ע"א *) דף ליח ע"ב)

(ז) וכל מאן דאוסוף בשבת או (י) וכגנה זרועיה תצמיח, אוף הכי נמי ק אצמיח טובא דיליה. ומאן זרועיה דשכינתא לעילא. אינון נשמות יתירות דזרעין ר מניה. ש ויחדון לון לישראל לתתא מזיו כבודה.

(יז) ת בזמנא דהיא א' ס' סתימא אתפתחת. לא אתפתחת אלא בפיוסא. כד"א (כ) פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל.

(יח) והאי פיוסא לגבי ו' דאיהו מפתחא דסתים לה ובגין דא פתחי לי ביומא קדמאה. למאן. לאת י' ב דאיהי נקודה דקמץ, כד אתפתחת אתפתחת בפתח דאיהו ו'. כד סתים סתים בקמ"ץ ג ואיהי י"ו, טפה זרע דאתמשך מניה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(י) וכגנה זרועיה תצמיח (ישעיה סא) זהר תרומה רמג ציון ח'. (כ) פתחי לי אחותי רעיתי (שה"ש ה') זהר עם מעלות הסולם תוספות לח"ג דף גה ציון ו'. דפוסים). א נ"א ס' ול"ג מ' (טשרנאויץ ולמברג). ב נ"א דאיהו (הגר"א). ג נ"א ואיהו (מנטובה וכל הדפוסים).

מעלות הסולם

(ז) בזמנא דהיא ב' וכו': בעת שמ' סתומה היא, היינו מלכות המאירה בהארץ חסדים לבד, נפתחת להאיר בחכמה, אינה נפתחת אלא בפיוס, שז"א בעלה מפייס אותה, כמו שאתה אומר, פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל.

(יח) והאי פיוסא לגבי וכו': ופיוס זה שייך אל ה' היינו ז"א. שהוא המפתח הסותם אותה, כל ששת ימות השבוע, (כנ"ל אות י"א) בסוד אתא מפתחא דכליל בשית ומכסיא פתחא (ספרא דצנעוּתא אות י"א) ומשום זה, כשהוא מאיר אליה בהארץ חכמה, דהיינו ביום השבת, אז כל ששת הימים שהם חג"ת נה"י דז"א, מאירים בה בהארץ ג"ר, ואומר לה פתחי לי ביום הראשון שהוא חסד, שואל, למי, כלומר איזו נקודת הארה נפתחת. ומשיב, לאות י' שהיא נקודת הקמץ, (עי' לעיל בהקדמה אות פ"ו ואות קנ"ז) שנקודת הקמץ היא בהתנגדות להתלבשות האורות בכלים, וכשנפתחת, נפתחת בנקודת פתח, שהיא

(ז) וכל מאן דמוסף וכו': וכל מי שמוסף בשבת, אז וכגנה זרועיה תצמיח, אף כך אצמיח טובו. ומהן הזרועות של השכינה למעלה. הן הנשמות היתרות הנזרעות ממנו. ומשמחות להם לישראל למטה, מזיו כבודה. פירוש, בשבת עולים זר"ן לאו"א, ואו"א נקראים קודש, וזווג של זר"ן בשבת הוא בסוד קדש בקדש. ולכן במה שאנו עושים מעשים לכבוד את השבת, אנו גורמים שפע של נשמות קדושות למטה, כי מבינה באות נשמות, כנודע שמלכות היא נפש, וז"א רוח, ובינה נשמה, וכשמלכות עולה לבינה הרי היא כבינה, וכמו שנעשה למטה, כן נעשה למעלה. וכתוב בזהר יתרו (אות תקמ"ט) ואי תימא זכור היינו ז"א, לא אצטרף לאתקדשא מישראל, דהא מניה נפקין כל קדושין דעלמא לאו הכי, דהא דא היינו ז"א אצטרף לאתקדשא ביממא, ודא היינו מלכות, אצטרף לאתקדשא בליליא, וכל קדושין נפלין לון ישראל לבתר וכו'.

(דפריי דף ל"ח ע"ב)

יט) ובגין דא, פתחי לי ביומא קדמאה לאת י' דאיהי נקודה דקמץ. אחותי ביומא תניינא רעיתי ביומא תליתאה דאיהו רעיא מהימנא. יונתי

מעלות הסולם

מטי בכתד שה"ס הארת הקמץ, או מטי בגבורה נצח יסוד, ולא מטי בחכמה בינה חסד תפארת הוד מלכות, ואין בקומת המדרגה דק הארת ר"ק. (ע"י לעיל בהקדמה אות קט"ה).

שהיא ו' כשהיא סתומה, היא סתומה בנקודת קמץ, והיא היינו נקודת קמץ, היא בצורת ו' מלמטה ו' שוכבת מלמעלה ברוחב על הנקודה. והיינו ספה שהיא הנקודה. וזרע הנמשך ממנה, היינו צורת הו'.

זה אמרו, ובגין דא פתחי לי היינו שמתחיל הארת הפתח בסוד פתח דבריך יאיר ביומא קדמאה היינו ספירת חסד, שהיא כתד של הגוף כנודע שחג"ת דגוף הם בבחינת כח"ב, ומבואר למאן. מי היא הבחינה שצדיכים לפתוח אותה, ואומד לאת י' דאיהי נקודה דקמץ שהוא ההתנגדות להתלבשות האורות בתוך כלים דגוף כנ"ל, כד אתפתחת אתפתחת כפתח דאיהו ו', וכר, היינו במדת הרחמים, והנקודה דמדת הדין נגזרת, כי בביאת המוחין מעליון לתחתון המה מתהפכים, שמה שהוא חיצוניות ומגולה אצל המדרגה העליונה, נעשה לטמיר וגנוז בהמדרגה התחתונה, כן כתוב בע"ח במוחין דאור"א, וזה נוהג בכל פרט שבכל המדרגות. ספה וזרע דאתמשך מניה, כי אותן ע"ס דראש, העולות ממטה למעלה בסוד אוד חוזר בהתנגדות להתלבשות, נבחנו לבחינת הלבשה בכח ולא בפועל, וזוהי ספה, ומטעם שסופו של המסך והמלכות של ראש, להתפשט לע"ס ממעלה למטה, ולבוא להלבשת ע"ס שבראש בפועל גמור. (ע"י הסתכלות פנימית בתלמוד ע"ס חלק ח' אות ז') וזהו זרע דאתמשך מניה, כי אין בעשד ספירות דתוך, דק מה שמקבל מע"ס דראש.

פירוש, סוד קמץ הוא דקיע וניצוץ, אשד מב' בחינות אלו נצטרפו כל התמונות של הנקודות, וזה נתבאר לעיל בהקדמה (אות קנ"ז) ותוכן הדברים שכל בחינות הנקודות שורשן התחלתן, ה"ס השתוף של מדת הרחמים בדין. שמדת הרחמים נקראת בשם רקיע, או ו', או פתח. ומדת הדין נקראת בשם ניצוץ, או ו', או נקדה. והנה בתחלת השתוף היתה הנקודה של מדת הרחמים גנוזה, והנקודה של מדת הדין מגולה, וכל מי שמגולה הוא השולט. ולכן קמץ פירושו קמיצה של האורות שזה מורה על בחינת כתר, דהיינו עשר הספירות של ראש המדרגה שבהיות שם המסך בבחינת זווג דהכאה שהוא בבחינת התנגדות להתלבשות האורות בתוך הכלים שהם עשר הספירות שבגוף, והיפך הוא בחינת הפתח, כי הוא מורה על בחינת התלבשות האורות בתוך הכלים, דהיינו לאחר הזווג שנעשה במלכות דראש, שבכח אור החוזר העולה מזווג דהכאה, מתפשטת המלכות ממעלה למטה לעשר ספירות דגוף, ואז נפתחו האורות ומאירים בתוך הכלים.

יט) ובגין דא פתחי וכר: ומשום זה פתחי לי ביום הראשון, היינו חסד שהוא כתד דגוף, לאות ו' שהיא הנקודה של הקמץ. אחותי, ביום השני שהוא גבורה, חכמה של כלים דגוף, בסוד הכתוב אמור לחכמה אחותי את. רעיתי, ביום השלישי, היינו תפארת, בסוד בינה דכלים דגוף, שהוא הרועה הנאמן, היינו

וכל המדובר הוא מבחינת אור החכמה, שקמיצתו של המסך ודחיתו לאור העליון, אינו נוהג אלא באור החכמה, כי על אור החסדים לא היה שום צמצום, ובששת ימי השבוע, ששער החצר הפנימית, שהוא מקום השפעת אור החכמה הוא סגור, ולכן אינם מאירים דק הארת חסדים, בסוד הקמץ המורה קמיצת הארת חכמה מן התחתונים כמו שכתוב בע"ח (שער מטי ולא מטי פ"ב) שבעת שהאור

תקונא תשסרי

ביומא רביעאה תמתי ביומא חמישאה (ז) תם עונך בת ציון. ד שראשי ביומא שתיתאה דאתמר (ח) וישתחו ישראל על ראש המטה. דאיהו יום הששי, נמלא טל ביומא שביעאה דא טפה י' ודאי, ודא נקודה דאת ב'.

(כ) ובגין דא זווגא דת"ח משבת לשבת לירתא ההיא טפה דאיהו חכמה ט"ל תורה לבנייהו. ולאו למגנא אוקמוהו ז"ל כל העוסק בטל תורה טל תורה מחייהו.

(כא) גל נעול, גל איהו כמו גלגל. איהו רמיו, דביה מעין חתום. דאיהי י'. ומיד השקו הצאן, דאינון אברין קדישין, דאתמר בהון (ס) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם כלהו רועים, ומשה על כלהון. דכתיב, (ע) וישב על הבאר. וכתיב, (פ) תפלה למשה איש האלקים וכו'. ה איהי שלטנותיה בשבעה רקיעין. ו

חלופי גרסאות

ד נ"א מוסיף שראשי נמלא טל (מנטובה), ה נ"א איהו שולטנותיה (מנטובה). ו נ"א מוסיף ע"כ (מנטובה).

מסורת הוהר

(ז) תם עונך בת ציון (איכה ד) לעיל בסוף הקדמה של ת"ז. (ח) וישתחו ישראל על ראש המטה (בראשית מז) זהר וירא כא ציון ב'. (ז) גל נעול (שה"ש ב) לעיל אות יא ציון ח'. (ס) ואתן צאני צאן מרעיתי (יחזקאל לד) זהר שמות קיח ציון ב'. (ע) וישב ע' הבאר (שמות ב) זהר שמות סד אות רט. (פ) תפלה למשה (תהלים צ) זהר וישלח יס ציון א' ו"ח מ' ט"ב ש"ט.

מעלות הסולם

שבת (ע"י) בסלס פרשת ויקהל מאמר מהו שבת. (כ) ובגין דא זווגא וכו': ומשום זה עונת זווג של תלמידי חכמים היא משבת לשבת. להוריש לבניהם ההיא טפה, שהיא חכמה ט"ל תורה. ולא לחנם העמידו חז"ל כל העוסק בטל תורה, טל תורה מחייהו, בסו"ה והחכמה תחיה בעליה. היות שהמוחין הם חב"ד, שהם יהיו במילוי של שם מ"ה, כוה: יר"ד היא וא"ו, שבגימטריא ט"ל, בסו"ה כי טל אורות טליך, לכן הם נקראים ט"ל. (ע"י) ע"ח שי"ג פ"ו). ובמסכת כתובות ק"א: כתוב כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו. (ע"י) שער הכונות בברכת אתה חונן ובכונות קדיש בתרא).

(כא) גל נעול גל וכו': גל נעול, גל הוא כמו גלגל, כלומר שהארה מסתובבת בג' מקומות

משה, בסוד משה זכה לבינה. (ע"י) רע"מ פנחס אות קצ"ד) תבסוד כליל תפארת בראשו נתת לו. יונתי ביום הרביעי, שהוא נצח, שבו רמוז נח צדיק (ע"י) לעיל תי"ג אות מ"ו) ובשבת מצאה היונה מנוח. תמתי, ביום החמישי היינו הוד, מלכות דגוף. שראשי, ביום הששי, היינו יסוד, שנאמר וישתחו ישראל על ראש המטה, שהוא יום הששי, שנקרא ראש, כי מטה היא מלכות, וראש הוא יסוד, בסוד עטרה לראש צדיק. נמלא טל ביום השביעי, היינו מלכות, וזהי טפת י' ודאי היינו הארת החכמה שנקראת י' כלולה מכל האורות של שבעת הימים. וזהי הנקודה של אות ב', שהיא מלכות כי שבת כוללת בתוכה הארת החכמה הנקראת נקודה, ונקראת בת. והארת ששת הימים, חג"ת, נה"י, מרומות בש' של (דפו"י דף ל"ח ע"ב)

כ) כ צדיק ל איהו רקיע דפליג בין מיא למיא בין ים עלאה דאיהי אימא עלאה ובין ים תתאה, דאיהי אימא תתאה. ועליה אתמר אין בין מים מ העליונים למים נ התחתונים אלא כמלא נימא כמה דאוקמוהו מארי מתניתין ם והאי נימא איהי צדיק. ולא למגנא אוקמוהו קדמאין דקב"ה מדקדק עם הצדיקים אפילו כחוט השערה.

כג) ולית נימא ונימא דשערא דעתיקא קדישא דלא נפקא ממבועא

חלוסי גרסאות

כ ניא צדיק עלאה ובין ים איהו רקיע דפליג בין מיא למיא בין ים עלאה דאיהי אימא תתאה ועליה אתמר אין בין מים למים אלא כמלא נימא (דפו"י). ל ניא איהי (מנטובה ועוד דפוסים. מ ניא ל"ג העליונים (מנטובה). נ ניא ל"ג התחתונים (מנטובה). ס ניא דאיהי נימא איהו צדיק ול"ג והאי נימא איהי (מנטובה).

מעלות הסולם

וכר, הוא השולט בשבעה הרקיעים, היינו ספירות יסוד, שבו' ספירות של ז"א, כי כל ספירה כלולה מעשר, ויש ספירת יסוד בכל אחת מז' הספירות, כי משה היה מרכבה אל מחזה ולמעלה של ז"א, ונבחן משום זה שהיה בעלה דמטרוניתא, כמו ז"א, והיה המשפיע אל השכינה, וכל משפיע נבחן לאדון אל המקבל ממנו וע"כ נקרא איש האלקים. (ע"י זהר ויחי אות תקנ"ט).

כב) צדיק איהו רקיע וכר: צדיק הוא רקיע, היינו ז"א עם המסך דחירק (ע"י לעיל אות ט' מעלת הסלם ד"ה פירוש) המבדיל בין מים למים, בין ים העליון שהוא האם העליונה, היינו ג"ר דבינה וכתר חכמה דא"א, ובין הים התחתון, שהוא אם התחתונה, היינו מלכות שעלתה לבינה, ועליו למדנו (חגיגה טו.) אין בין מים העליונים למים התחתונים אלא כמלא נימא, כמו שהעמידו בעלי המשנה, ונימא זו היא צדיק היינו יסוד (ע"י לעיל אות י') ולא לחנם העמידו הראשונים, שהקב"ה מדקדק עם הצדיקים אפילו כחוט השערה.

כג) ולית נימא ונימא וכר: ואין שערה ושערה משערות העתיק הקדוש, היינו א"א, שלא יוצאת ממבוע עליון היינו חכמה סתימאה. והשערה היא א', ומבוע שלה היא א', העולה באויר שהוא אור החסדים של הגלגלתא עד אין

מקומות דהיינו בג' קוים, (ע"י כסלם וירא דף י"ז ד"ה וזה אמרו) וגל הוא מלשון גל אבנים או גלי הים. דמז הוא, שבו החכמה שהיא א', דהיינו קו השמאל שהוא חכמה בלי חסדים הוא מעין סתום, הארתה סתומה וחתומה, כי אין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים. ומיד כשבא יעקב שה"ס קו האמצעי, והכריע בין ב' הקוים ימין ושמאל, השקו הצאן, שהם האברים הקדושים, היינו בני ישראל, שנאמר בהם, ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, כלם רועים, בסו"ה ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי כלם ידעו אותו למקטנם ועד גדולם. והוא כשתהיו צאן מרעיתי שארעה אתכם דעה בינה והשכל, אז תקראו אדם לא צאן ובהמה, כי כשיתפתה האדם לתאות העולם, הנה הוא בהמה לא אדם, כי בגשמיות ישתתף האדם עם הבהמה הוא וחמורו אוכלים באכוס אחד. אבל כשיגיענו הטוב אשר יעדנו האל יתברך ומלאה הארץ דעה את ה' ושאר הענינים הטובים והיעודים לאהוב את ה' ולעבדו בלב שלם, ונתעסק במושכלות, אז נקרא אדם, שיהיה נכר בנו חלק האנושי, ונהיה נבדלים מן הבהמה ומן האדם הדומים לה. (רד"ק שם) ומשה על כלם, שכתוב וישב על הבאר וכתוב תפלה למשה איש האלקים (דפו"י דף ל"ח ע"ב)

עלאה. והאי נימא ע איהי ר'. מבוועא דיליה י' דסלקא באוירא עד אין סוף ונחתא עד אין תכלית ואיהי עשר.

חלופי גרסאות
ע ניא איהו (בראדי).

מעלות הסולם

אין סוף, ויורדת מלמעלה למטה בהתלבשות של אור החסדים ממטן דחירק, עד אין תכלית, כי על אור של חסדים אין שום צמצום כלל. הוא עשר, כשמאירה אל התחתונים נחלקת לע"ט חב"ד חג"ת נה"י ומלכות.

פירוש. באדרא רבא (אות כ"ו) כתוב וככל נימא ונימא אית מבווע דנפק ממוחא סתימאה, ונהיר ונגיד בהווא נימא לנימין דזעיר אנפין, ומהאי מתקן מוחיה. וכדין נגיד ההוא מוחא לתלתין ותרין שבילין. עכ"ל. ובעץ חיים (שער י"ג פ"ט) כתוב וז"ל ולכן שערות הראש נפקי מתתא לעילא כדמות ווין, כי הם עובדים דרך קדומא דאוירא שהוא התפארת, ויוצאים לחוץ ונעשים ווין כמוהו, והם אור חוזר כי הם גבורות, ואלו הם סוד י"ג נימין דשערא דרישא. וכר' ע"כ. והענין הוא, כי יש בגלגלתא דא"א עשר ספירות: כח"ב חג"ת נה"ים. ובכתר וחכמה דגלגלתא אין לנו כח לעסוק בהם, ותחילת העסק הוא בבינה שלה. וכשמדברים מהארת הגלגלתא, הוא מבינה ולמטה, שהם ג"ד דבינה, הנקראים אריא עלאין. וראש א' דגלגלתא, הנקרא גלגלתא. ור"ק דבינה נקראים ישו"ת, וראש ב' דא"א, הנקרא מוחא דאוירא. וז"א שהוא ראש שלישי נקרא מוחא סתימאה, או חכמה סתימאה והקרום הנקרא קדומא דאוירא, נמצא תחת ראש הב' שהוא מוחא דאוירא, ומכסה על מוח השלישי שהוא חכמה סתימאה שלא תאיר מחוץ לקדומא, ואלה הם ג' ראשים דא"א, חוץ מרישא דלא אתירע שהוא עתיק, שלא נחשב מכלל הראשים של א"א.

וסוד השערות הוא, כי אעפ"י שפרצופי אצילות הם בבחינת ר"ק דחכמה, עכ"ז אי אפשר שתצא ר"ק דחכמה בלי ג"ר. אלא תחילה היינו בשעת הזווג יוצא בהם גם ג"ר דחכמה, דהיינו קומה שלימה ואח"כ אורות הג"ר מסתלקים, ונשארים ברו"ק דחכמה. ואור החוזר שהיה מלביש לג"ר אלו אינו מסתלק עמהם, אלא נשאר בראש, ומחמת עביותו מכח שנשאר ריק מן אור הישר שלו, לכן לא היה יכול להשאר בפנימיות הכלים דראש, ויוצא לחוץ בבחינת מותרי מוחא. והן בסוד דינים כי שערות הוא מלשון סערות. כי הן כלים

אין סוף, ויורדת מלמעלה למטה בהתלבשות של אור החסדים ממטן דחירק, עד אין תכלית, כי על אור של חסדים אין שום צמצום כלל. הוא עשר, כשמאירה אל התחתונים נחלקת לע"ט חב"ד חג"ת נה"י ומלכות.

פירוש. באדרא רבא (אות כ"ו) כתוב וככל נימא ונימא אית מבווע דנפק ממוחא סתימאה, ונהיר ונגיד בהווא נימא לנימין דזעיר אנפין, ומהאי מתקן מוחיה. וכדין נגיד ההוא מוחא לתלתין ותרין שבילין. עכ"ל. ובעץ חיים (שער י"ג פ"ט) כתוב וז"ל ולכן שערות הראש נפקי מתתא לעילא כדמות ווין, כי הם עובדים דרך קדומא דאוירא שהוא התפארת, ויוצאים לחוץ ונעשים ווין כמוהו, והם אור חוזר כי הם גבורות, ואלו הם סוד י"ג נימין דשערא דרישא. וכר' ע"כ. והענין הוא, כי יש בגלגלתא דא"א עשר ספירות: כח"ב חג"ת נה"ים. ובכתר וחכמה דגלגלתא אין לנו כח לעסוק בהם, ותחילת העסק הוא בבינה שלה. וכשמדברים מהארת הגלגלתא, הוא מבינה ולמטה, שהם ג"ד דבינה, הנקראים אריא עלאין. וראש א' דגלגלתא, הנקרא גלגלתא. ור"ק דבינה נקראים ישו"ת, וראש ב' דא"א, הנקרא מוחא דאוירא. וז"א שהוא ראש שלישי נקרא מוחא סתימאה, או חכמה סתימאה והקרום הנקרא קדומא דאוירא, נמצא תחת ראש הב' שהוא מוחא דאוירא, ומכסה על מוח השלישי שהוא חכמה סתימאה שלא תאיר מחוץ לקדומא, ואלה הם ג' ראשים דא"א, חוץ מרישא דלא אתירע שהוא עתיק, שלא נחשב מכלל הראשים של א"א.

וקרום זה נקרא קדומא דאוירא הוא סוד הפרסא שנעשה בכל מדרגה, מחמת עלית המלכות אל בינה של אותה המדרגה. וכמו

כד) פ ובגינה אתמר ז עשר אמות ארך הקרש, אמור"ת אינון מאור"ת

חלופי גרסאות

פ נ"א ובגין דא ול"ג ובגינה (מנטובה).

מסורת הוזהר

ז עשר אמות אורך הקרש (שמות כו) לעיל בהקדמה

טו. לפי דפוס וילנא.

מעלות הסולם

נשארו בהמדרגה, וחצי בינה התחתונה ותרי"מ נפלו ממנה, ונדבקו בלחי התחתון בסוד שערות הזקן המתחילות לפני פתח האזנים שהן בסוד בינה ולמטה. ולפי שנפלו ממדרגת שערות הראש, ע"כ יש בהן דינים יותר, ולכן שערות הראש הן רכות, ושערות הזקן הן קשות. וכ"ז הוא בבחינות הכלים של השערות. אבל האורות שבהן נמשכים מחכמה סתימאה, כי להיותה נסתמת בקרום הוזהר דאוריא, ע"כ בשעת גדלות שהקרום מזדכך, הארתו בוקעת בקרומא דאוריא, וממנה באה אל השערות, ודרך השערות מתפשטת ובאה הארתה אל הפרצופים התחתונים. אמנם הכלים הם מקרומא דאוריא שהם מחצית מדרגה העליונה דשערות, שנקראות שערות ראש.

וזה אמרו, ולית נימא ונימא דשערות דעתיקא קדישא דלא נפקא ממבועא עלאה, שהוא חכמה סתימאה דא"א, והאי נימא איחיו' היינו מחצית המדרגה העליונה שנפסקה ע"י קרומא דאוריא ולכן נקראת ו', מבועא דיליה י' היינו חכמה סתימאה שנקראת י'. דסלקא באוריא עד אין סוף להיות שהמסך נמצא בתחתיתו, היינו בסיום הגלגלתא, ואין כח במסך להעלות דינים למעלה ממקום מציאותו, ולכן סלקא באוריא שהוא אור החסדים מג"ד דבינה שבגלגלתא, עד אין סוף כי אין המסך ממעט את אור הגלגלתא ולכן נקראת אין סוף. ונחתא להאיר אל התחתונים בהתלבשות של אור החסדים ממסך דחירק, עד אין תכלית. כי על אור החסדים אין שום צמצום (ע"י לעיל ת"י אות ט"ז). ואיחיו עשר כי נחלקת לג' קוים חב"ד חג"ת נה"י, ומלכות הכוללת אותם.

כד) ובגינה אתמר עשר וגו' : ובשבילה נאמר עשר אמות ארך הקרש, היינו עשר ספירות

אריח שהיו מלבישים לג"ר דחכמה, ובתקון קרומא דאוריא נסתלקו ג' הראשונות, ואור החוזר שהלבישם יצא מראש בסוד סערות ופסולת. אמנם דינים אלו הם הכנה לכל האורות והמוחין של זרין דאצילות ובי"ע, משום שהם באים ונמשכים מקרומא דאוריא שהוא גרם יציאתם מן הראש, שה"ס הפרסא שבראש, שפירושה עירוב המלכות בבינה, ואח"כ בסוד התקונים. מקבלת המלכות צורת בינה, באופן שדינים דמלכות נמתקים ויוצאים כמו מבינה, ומי שמקבל דינים אלה, נמשכת לו הקטנות מבינה, ואחר שמשיג הקטנות דבינה, נעשה ראוי לקבל גם הגדלות מבינה. ואם לא הקטנות דבינה הבאה מעירוב זה שבפרסא, לא היו זרין דאצילות, וכל המדרגות של בי"ע ראויים לקבל מאור העליון.

ואע"פ שאמרנו שהשערות הן דינים, הנמשכים מן הפרסא, היינו בהתפשטותם אל הפרצופים התחתונים, אבל בהיותן נשרשות כאן הן כלן חסדים ורחמים, מטעם כי כאן אין הן נמצאות בפעולת הדינים שבהן, אלא הן כאן בבחינות התוצאות הסופיות של פעולות הדינים למטה שהתוצאות שלהן הן בני חיי ומזוני וכל המוחין הגדולים. ואלה התוצאות הן נדבקות כאן בגלגלתא דא"א ומבחינה זו אנו מכנים אותן שערות וע"כ נבחנו שהן לבנות ונקיות, בשם עמר נקי. בסריה ושער ראשיה כעמר נקא (דניאל ו').

ח"ס שאמרו חז"ל (מועד קטן כח.) חיי בני ומוזנא לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא. והיינו בסוד השערות הנקראות מזלא, והן שערות דיקנא דא"א. ויש לדעת ששערות הראש ושערות הזקן הן מדרגה אחת הנחלקת ונבקעת ע"י כח הקרומא דאוריא שהוא מקורה. וכתר חכמה וג"ר דבינה (דפ"י דף ל"ח ע"ב)

כהפוכא. ואמה וחצי האמה רחב הקרש האחד דא רזא דשעור קומה צ דאיהו אזיל על ק"ו המדה.

כה) מאי קו. דא את ר'. דאיהו מדה לכל שעורא דגופא איהו מדה בין עינא לעינא ק ועלה אתמר ק) אצבע אלקים היא. ר איהו שעורא דאורכא דחוטמא, ש ואיהי שיעורא דכל אצבעא ואצבעא. ושיעורא בין אצבעא לאצבעא.

חלופי גרסאות

צ נ"א ל"ג דאיהו אזיל על קו המדה מאי קו דא את ר' (דפ"י). ק נ"א דעליה (מנטובה). ר נ"א איהי (מנטובה). ש נ"א ואיהו (וילנא).

מסורת הזוהר

ק) אצבע אלקים היא (שמות ח) זהר יתרו צ"ה אות שעא.

מעלות הסולם

חד פרי ופלגא דפלקין ל"ב, ולא פלקין שחסר להם חצי. בגין דגרעין מאינן אופנים, שהן חסרות המלכות הנקראת אופנים, והיינו חצי התחתון של המלכות. שהוא מלכות דמלכות שתושלם בגמר התקון. כה) מאי קו דא וכר': שואל, מהו פירושו של קו, ומשיב, זה ר', שהיא הארת קו האמצעי, המאיר בהארת ו"ק דחכמה בלבוש של חסדים, שהחסדים מאירים ממעלה למטה והחכמה ממטה למעלה. שהוא המדה לכל שעור הגוף, הוא היינו ו' הוא מדה בין עין לעין, היינו הפרסא המחברת את חכמה העליונה שהיא בינה העולה לראש א"א לקבל חכמה, עם מלכות שהיא נקראת חכמה תחתונה, וה"ס ב' עינים, כי עינים הוא שם של חכמה, בסוד אס מעיני העדה. (עי' זהר ב"א אות רנ"ד) ועליה נאמר אצבע אלקים היא, מטעם שהיא כוללת כל הדינים המתעוררים עם גילוי החכמה, כנודע שאין גילוי חכמה אלא עם דינים של קו השמאל. ודינים נקראים בשם אלקים. היא היינו ה' היא השיעור של אריכת החוטם, כי החוטם הוא הקו האמצעי המיוחד ימין ושמאל דעינים זו בזו ועושה שלום ביניהן שהימין יאיר ממעלה למטה, והשמאל ממטה למעלה, (עי' באד"ר אות רי"ז) בחוטמא אשתמורע פרצופא שבחוטם שהוא

ספירות, כשמהפכים אותיות אמות הן מאות, לרמוז על הארת הבינה שכל אחת מספירותיה כלולה ממאה ואמה וחצי האמה רחב הקרש האחד, זה סוד של שעור קומה שהוא הולך על קו המדה.

פירוש, מדת הארך רומזת על הארת חכמה. ומדת הרחב, רומזת על הארת חסדים. ושעור קומה רומז על הארת חכמה הנמשכת ע"י הקו האמצעי המורד מדת החכמה והחסדים, שהחכמה תאיר רק ממטה למעלה. שהוא מדידת ו"ק דחכמה, והחסדים יאירו ממעלה למטה. וכן שיכללו זה בזה. ועי"ז שקו המדה שה"ס הקו האמצעי מיחד ב' הקוים זה בזה ומתקן הארתם, משפיע אותם אח"כ למלכות. וע"כ נבחנות כאן ד' בחינות, שהם ג' קוים: ימין ושמאל ואמצע, ומלכות המקבלת הארתם. ומתוך שהם נכללים זה בזה, יש ג' קוים בכל אחת מן ד' הבחינות. והם י"ב בחינות. וזה אמרו ופגינה אתמר עשר אמות וגו' ואמה וחצי אמה רחב הקרש האחד והיינו קרוב למספר י"ב אמה הארך הרחב שה"ס ג' הקוים ומלכות, שכל אחד כלול מר'. דא רזא דשעור קומה דאיהו אזיל על קו המדה שהוא קו האמצעי כנ"ל. ומה שחסר החצי למדת י"ב, עי' בזהר פקודי (אות רנ"ג) שכתוב דא איהו רזא דשיעורא (דפ"י דף ל"ה ע"ב)

(כו) ת י' א איהו מדה ב דטפה. ומדה דכל עינא ועינא בעגולא. ומדה דפן ופן דאנפין. ומדה דקמץ סתים.

(כז) וכד אתפתח קמץ אתפתח בה' אצבעין ברוא דה'. דבהון האי ק"ו אזיל ה' מאה שנין, וכד ג נחית לתתא לגבי צדיק אתקרי ד שיעור. וכד סליק לעילא לגבי אימא עלאה, אתקרי קומה. ורוא דמלה ה' וימדו בעמר דא שכינתא עלאה דאיהי עמר לגלגלת דאיהי גלגלתא דרישא.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ה' וימדו בעומר (שמות טז) זהר בשלח קיב אות תג ת ה"ג במנטובה וברוב הדפוסים בנינו קושטנינא הגירסא ו' י' איהו מדה דטפה ובסוגריים י' ויש דפוסים הגירסא ו' איהי נ"א בסוגריים י' (בראדי). א נ"א איהי (וילנא). ב ה"ג במנטובה בסוגריים ובכל הדפוסים הגירסא דטפה ול"ג דטפה. ג נ"א בסוגריים ו' כד (דפו"י). ד נ"א מוסיף שיעור ו' זעירא (ימ"ן בקושטנינא הראשון).

מעלות הסולם

התפשטות ממנו לתחתונים, כי כל ראש אינו מאיר רק לגופו עצמו. והארת ו' היא ברבוע, וה"ס מדידות החכמה והחסדים שבגוף, המתפשט ממעלה למטה להאיר אל התחתונים הימנו.

(כז) וכד אתפתח קמץ וכר': וכשהקמץ נפתח להאיר בגוף שלו, הוא נפתח בחמש אצבעות היינו קומה שלימה של חג"ת נ"ה במקום כח"ב תו"מ, בסוד של ה' היינו בינה המאירה בחכמה דל"ב נתיבות. שבהם הולך קו זה, שה"ס ו' ז"א חמש מאה שנים. כנודע שמוחזין דבינה הם מאות. ולהיותה מתפשטת עד הוד הם חמש מאות. וכשיררד למטה אל הצדיק, שהוא יסוד. נקרא שיעור, כי מסך דיסוד ממעט את הארת החכמה שלא תאיר בג"ר שלה, אלא בו"ק, ולכן אפשר לשער את הארת המדרגה המאירה בו"ק דחכמה לבד ולכן נקרא שיעור. וכשעולה למעלה אל אם העליונה שהיא בינה, דהיינו שממשיך קומת החסדים, ומלביש בה את הארת החכמה, ואז יש הארת ג"ר במדרגה זוה, נקרא קומה היינו הארת חכמה הנמשכת ע"י הקו האמצעי. וסוד הדבר, מ"ש וימדו בעמר, זה השכינה העליונה היינו בינה, שהיא בסוד כי חפץ חסד הוא.

קו האמצעי נודעים הפנים, בסוד החכמה, כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו. והיא היינו ה' היא השיעור של כל אצבע ואצבע, כי האדם הוא מרסבה לז"א, והידיים הן חסד וגבורה הנעשות לחכמה ובינה בעת גדלות, בסוד שאו ידיכם קודש, ובכל יד יש ג' פרקים שה"ס חב"ז. וג' פרקי ימין, הם חב"ד דחכמה. וג' פרקי יד שמאל הם חב"ד דבינה. אשר הקבורת המחובר לכתף ה"ס דעת, והזרוע היא בינה, ופרק של האצבעות הוא חכמה. הרי שהאצבעות של האדם רומזות על חכמה. ושיעורם הוא ו"ק דחכמה. והשיעור שבין אצבע לאצבע, כי מלבד השיעור של כל אצבע ואצבע, יש להבחין בהארה המאירה בין האצבעות שיש בה מזג של ב' האצבעות שהיא ביניהן, והיא הארה מחודשת ושיעורה נמדד בו"ק דחכמה. (ע"י ז"ח אחרי אות קט"ו).

(כו) י' איהו מדה וכר': י' היינו נקודה בעגול, היא מדה של כל טפה היינו של כל שורש, ומדת העגול בכל עין ועין, ומדה של פן ופן של הפנים דהיינו תרין תפוחין קדישין ומדה של קמץ סתום. כי כל המדידות של חכמה וחסדים שבראש, הן בעגול שה"ס י', שפירושו שמאיר רק ממטה למעלה, ואין

כח) ושכינתא תתאה איהי ספירת העומר. דבה מני שבע יומין דאינון ז' שבתות דאית בהון מ"ב יומין דשיתא דכל שבוע. * ושבע שבתות הא מ"ט, ה דאינון מ"ט אנפין טהור, ש) שמע ישראל י"י אלקינו י"י אחד, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

חלופי גרסאות
ה ג"א בסוגריים דמטטרוין (דפו"י).

מסורת הזהר
ש) שמע ישראל ה' אלקינו (דברים ו) זהר פרשת
בא סז ציון ס'.

מעלות הסולם

משמש בהארת חכמה להיותו קו ימין, ומתחלק לר' בחינות שהן: חכמה, בינה, ימין דדעת ושמאל דדעת כמו אר"א עלאין, ולהיות שאין החכמה המתגלית בז"א היא חכמה דאר"י, רק בינה שחזרה לחכמה לכן נבחן שאין בכל בחינה מד' הבחינות של המוחין, רק שמונה ספירות מבינה ולמטה ד' פעמים שמונה הם ל"ב, ולכן כתוב באד"ר (אות ק"צ) ונפיק מההוא מוחא דשרי"א בהאי חללא ל"ב שבילין רוחין דחכמתא.

ומוח השני שהוא מוח הבינה, הוא עצם הבינה שחזרה לחכמה, המקבלת מל"ב נתיבות החכמה, ובשביל ששיעור החכמה המתגלה הוא רק ו"ק דחכמה לכן אין לה אלא מחסד ולמטה, ומשום שבינה מתפשטת עד הוד, ואין בה יסוד ומלכות, ע"כ נבחנת לחמש פעמים עשר, שזה מורה על ו"ק דג"ר, חמש פעמים עשר ה"ס ג' שערים, וה"ס חמשים יום של מתן תורה, וזהו ההפרש בין מוח חכמה דז"א שבחלל הימני למוח בינה דז"א, כי מוח החכמה להיותו רק בבחינת פתיחת החכמה להשפעה, ואין בו שום מדובר מבחינת קבלה לעצמו, ע"כ מתחיל מבינה ולמטה, ואע"פ שבינה היא מג"ר, מ"מ מבחינת פתיחת החכמה, נפתחים גם ג"ר דחכמה, ואינה נסתרת רק החכמה דאור ישר. משא"כ מוח הבינה שהוא בחלל השמאלי דז"א להיות החכמה שבו מבחינת הקבלה ע"כ אין בו אלא ג' שערים, דהיינו מחסד ולמטה ואפילו הבינה לא מאירה בו כי בינה בחינת ג"ר היא, וג"ר דחכמה אינם מקובלים מחמת הכרעת

סוד עמר נקי, שהיא עמר לגלגלת, שהיא הגלגלתא של ראש ז"א, שה"ס אור המקיף של המוחין דז"א. (ע"י אד"ר אות קפ"א).
כח) ושכינתא תתאה איהי וכו': והשכינה התחתונה, היינו מלכות, היא סוד ספירת העומר, המקבלת הארת החכמה לעצמה, שבה מונים שבעה ימים, היינו שמקבלת הארת חג"ת נה"י דז"א, שנקראים שבעת ימים. שהם שבע שבתות, כי כל ספירה כלולה מד' כגון חסד שבחסד וכו'. שיש בהם מ"ב ימים משבע פעמים ששה של כל ימות השבוע, שהם חג"ת נה"י, ושבע שבתות, שהן המלכיות של כל ספירה, הרי מ"ט. שהם מ"ט פנים טהור, הנרמזים במ"ט אותיות של שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד, שהם כ"ה אותיות, עפ"י ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כ"ד אותיות, וביחוד הם מ"ט.

פירוש. המלכות נבנית ממוח בינה דז"א, וכתוב באד"ר (אות קצ"א) מחללא תניינא היינו חלל השני של ג' חללי המוחין דז"א, מתבקע ומתפשט חד מכועא אחרא היינו קו השמאל שהוא בינה, ומתפתחין ג' תרעין מאלין ג' תרעין אתאחדין ג' יומין דאורייתא היינו ביום החמשים לספירת העומר שבו ניתנה התורה. הענין הוא כי ב' המוחין דז"א שהם חכמה ובינה, הנה מוח החכמה הוא בימין, היינו שמאיר בחסדים מכוסים כמו או"א עלאין, והארת החכמה הנפתחת בו הוא כדי לקבל ולהשפיע לקו שמאל שהוא בינה דז"א, והוא עצמו אינו (דפו"י דף ל"ח ע"ב *) דף ל"ט ע"א)

(כט) דבהון אתדכיאת שכינתא תתאה לגבי בעלה במקוה דילה, ו
דאיהי (ת) מקוה ישראל י"י. ז ואיהו שעור קומה, דהכי אינון ח אתוון דמקוה
קומה. ט ואינון סתימא ברזא דא, י דט' נקודין לכל סטר.
בנקודה דאמצעיתא אשתלימו לארבעים סאין. כ איהי
שיעורא דמקוה, דביה אתדכיאת אתתא לבעלה.

(ל) ג וקדם דאתדכיאת, צריך למנאה שבעה יומין
דדכיו, לאשלמא בהון מ"ט פנים דכיו דאורייתא. ובהון
אתחברת אורייתא דבכתב ואורייתא דבע"פ ביומא
דשבועות, דאינון דו פרצופין דאדם.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ת) מקוה ישראל ה' (ירמיה יז) וזה בראשית א' רצט ז ואיהו מקוה ישראל ה' ובסוגריים האי. ז ג"א ואיהי
ציון ב'.
(מעזיבוז וכסא מלך). ח ג"א אתיין דמקוה מ' סתימא
ברזא דא ט' נקודין לכל סטר ולי"ג קומה ולי"ג ואינון (דפו"י). ט ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא
ואינון מ' סתימא ברזא דא. י ג"א ט' נקודין ולי"ג הציון עם הקוין (מנטובה). כ ה"ג במנטובה ובכל
הדפוסים הגירסא איהו ולי"ג דאיהו. ל ג"א וקדם האי שיעורא צריך לדכאה שבעה יומין ובסוגריים למנאה
ולי"ג דאתדכיאת ולי"ג דדכיו (מנטובה).

מעלות הסולם

הכרעת הקו האמצעי שהוא שיעור הקומה.
וכש"כ מלכות שבה החכמה מבחינת הקבלה
לעצמה, כי אפילו ז"א אינו מקבל החכמה רק
לגלות אותה במלכות. ולכן אומר, ושכינתא
תתאה איהי ספירת העומר שבה הארת
ר"ק דחכמה מתגלה, דבה מני שבע וכ"ו כי
כל האורות דמספר וחשבון הם במלכות,
דאינון מ"ט אנפין טהור וכ"ו היינו ב'
היהודים שבקריאת יחוד עליון שהוא שמע
ישראל וגר' ויחוד תחתון שהוא ברוך שם וכ"ו.
(ע"י לעיל בהקדמה אות ל').
(כט) דבהון אתדכיאת שכינתא וכ"ו:
שבהם היינו בגילוי ב' היהודים הנ"ל, נטהרת
השכינה התחתונה, היינו מלכות, אל בעלה
היינו ז"א, כי נעברים ממנה כל הדינים.
מקוה שלה, הוא זה שנאמר, מקוה ישראל ה',
הוא שיעור קומה של המוחין. שכך הן
האותיות של מקוה כאותיות קומה. והן סתם
(דפו"י דף ל"ט ע"א)

בסוד זה, תשע נקודות לכל צד, מד' הצדדים
ח"ב תו"מ כל צד כלול מתשע ספירות,
ובנקודה האמצעית שהיא מלכות. נשלמים
לארבעים סאה, כי מלכות משלמת לכל צד
והם עשר, וד' פעמים עשר הם ארבעים, שהוא
שיעור המקוה, שבו נטהרת אשה לבעלה. (ע"י
לעיל סוף תקון י"ח אות קנ"ט).

(ל) וקדם דאתדכיאת צריך וכ"ו: וקודם
שנטהרת צריכה לספור שבעת ימי טהרה
היינו ספירת העומר שהם שבעת ימים כל אחד
כלול משבע, להשלים בהם מ"ט פנים טהור
שבתורה, ובהם היינו בגילוי המוחין הנ"ל
מתחברת תורה שבכתב שהיא ז"א, ותורה
שבעל פה שהיא מלכות, ביום השבועות שהוא
שער החמשים. שהם דו פרצופים דאדם היינו
שם מ"ה שבגימטריא אדם הכולל זו"ן בסו"ה
זכר ונקבה בראם ויברך אותם ויקרא את שמם
אדם (בראשית ה' ב').

וחבורא

(לא) ן וחבורא דתרווייהו רחם, דאיהו רמ"ח פקודין דעשה, ורזא דמלה, א) קדש לי כל בכור פטר כל רחם. בהאי חבורא דשבועות, מתקרבין כל פקודין דעשה ב) כעצמים בבטן המלאה.

מסורת הוהר

א) קדש לי כל בכור (שמות יג) לעיל תקון ארביסר. ן נ"א דתרווייהו בלחם הוא בחליפא דאתין רחם ב) כעצמים בבטן המלאה (קהלת יא).
(הגרא).

חלופי גרסאות

מעלות הסולם

לא) וחבורא דתרווייהו רחם וכר':
החבור של שניהם היינו של ז"א ונוקבא, ה"ס רחם, שהוא רמ"ח מצוות עשה, וסוד הרבר, קדש לי כל בכור פטר כל רחם. בחבור זה של חג השבועות מתקרבות כל מצוות עשה כעצמים בבטן המלאה.
פירוש. ענין רמ"ח מצוות עשה, נתבאר לעיל בהקדמה (אות ק"א) ובגין דא אקדימו שם"ה לא תעשה דאינון דחילו, לרמ"ח פקודין דאינון רחימו. הה"ד זה שמי לעולם זכו שמי עם י"ה שם"ה, זכרי עם ז"ה רמ"ח. והפירוש הוא, כי מקור כל העבירות, ונתנית כח לחיצונים, הוא גילוי ג' הראשונות ממעלה למטה, שזה היה הסבה לשבירת הכלים, וזה היה החטא של עץ הרעת והוא שגילה ג"ר של השם מה שצריכים להעלים. ומקור כל המצות הוא, להעלות מ"ן להמשכת המוחין בדרך תקון ג' הקוים, הממשיכים רק ר"ק דחכמה, כי קו האמצעי הוא הממעט את ג"ר של קו השמאל שלא תמשכנה ממעלה למטה. הרי שכל המצות ה"ס תקונים של השם הוי"ה, ששם"ה מצות לא תעשה הן תקונים להעלמת ג' הראשונות שהן י"ה. ורמ"ח מצות עשה הן תקונים להמשיך ולגלות את ר"ק דג"ר שה"ס ז"ה. וזה אמרו י"ה עם שמי שם"ה, שזה פירושו של זה שמי לעלם הסובב על ג"ר דחכמה שצריכים להעלים, ורמז על זה הוא ששמי עם י"ה בגימטריא שם"ה, שעל ידיהן בא התקון של העלאת י"ה. ז"ה עם זכרי רמ"ח, פירושו של זכרי היינו שמצוה לזכור ולגלות זה סובב על ר"ק דחכמה שה"ס ז"ה, ובא הרמז (דפריי דף ל"ט ע"א)

ש"ה עם זכרי בגימטריא רמ"ח, שהם רמ"ח מצות עשה שנתנו לנו לגלותן ולהמשיך מוחין אלו שה"ס ר"ק דג"ר.
וביום השבועות נעשה זווג זרין סב"ם, וז"א עולה עד מקום הראש דא"א, וכתר שלו שהוא מתפארת דיסו"ת מקבל הארת שער הנ' מכללות אר"א דיסו"ת, שעומרים במקום טעמים דס"ג דא"ק שאין שם פרסא כלל, ויש שם גילוי שער הנ' כמו שיהיה בגמר התקון. כי כשז"א הוא במקום א"א הרי יסו"ת שהם במדרגה אחת למעלה מז"א, הם במקום עתיק, ואר"א שהם במדרגה אחת למעלה מיסו"ת, הם במקום טעמים דס"ג דא"ק שהם למעלה מפרסא, ולהיות שבעת הזווג נמצאים אר"א ויסו"ת במדרגה אחת, הרי גם יסו"ת הם למעלה מפרסא, ולכן כתר ז"א שהיא תפארת דיסו"ת, להיותו חלק מספירות דיסו"ת הוא מקבל מכללות יסו"ת שבאר"א, אבל נה"י דיסו"ת המלוכשים תוך ז"א ומתערבים בכלים דז"א, אינם יכולים לקבל מהארת הגילוי דשער הנ', מחמת שפרטיות יסו"ת נחשב שהוא במקום עתיק שהוא למטה מפרסא, אבל התכללות בתחתונים שהם זרין, מעליונים שהם יסו"ת יש אפילו בחג השבועות של היום, לפני גמר התקון ובטול הפרסאות. (ע"י ברע"מ אמור בטלס מאמר ספירת העומר וחג השבועות). זה אמר, וחבורא דתרווייהו שהם זרין רחם, דאיחו רמ"ח פקודין דעשה, שה"ס המוחין הנמשכים בדרך ג' קוים, הממשיכים רק ר"ק דחכמה, שה"ס ז"ה עם זכרי רמ"ח, שמצוה להזכיר ולגלות. ורזא דמלה קדש לי כל בכור

(לב) ן ובהוא זמנא, כל אברין מקבלין ע"י צנורין דא מן דא. הה"ד, ג) מקבילות הללאת אשה אל אחותה. ן וכד אינון מקבלין, כל ספיראן מקבלין דא מן דא, ומלאכיין לתתא מקבלין דין מן דין. כד"א, ומקבלין דין מן דין. וכל חד יהיב רשו ן לחבריה לאעלא בתחומא דחבריה, כד"א ונותנין רשות זה לזה.

(לג) ומאן גרים דא. ישראל. כד מקבלין דא מן דא, בין באורייתא, בין בממונא, גרמין לקבלא לעילא דא מן דא, ולאשפעא דא לדא, וכלא על ידי צנורין, הה"ד ד) תהום אל תהום קורא לקול צנוריד וגר.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) מקבילות הללאות אשה אל אחותה (שמות כו) ן ג"א ובהיא זמנא אינון אברין ול"ג כל (מעזיבוז זהר בראשית ב' מו ציון ב'. ד) תהום אל תהום קורא לקול צנוריד (תהלים מב) זהר פקודי נג ציון ל'. ן ג"א בסוגרים אחת אל אחת (דפו"י). ן ג"א ל"ג לחבריה (מנסובה).

מעלות הסולם

פרסא כלל, ולכן הם בולטים בהארת ר"ה דיחידה בחג השבועות, כעצמים בבטן המלאה.

(לב) ובההוא זמנא כל וכר: ובעת היא, כל האברים, שהם רמ"ח מצות, נגד רמ"ח אברים שבגוף, מקבלים על ידי צנורות זה מזה, שה"ס שס"ה מצות לא תעשה שהם נגד שס"ה גידים שבגוף, ז"ש מקבילות הללאת אשה אל אחותה, כי בעת הארת אור היחידה בא כל אור בכלי שלו. וכשהם מקבלים, אז כל הספירות מקבלות זו מזו, והמלאכים למטה בעולמות ב"ע, מקבלים זה מזה, כמו שאתה אומר, ומקבלין דין מן דין, וכל אחד ואחד נותן רשות לחברו להכנס בתחום חברו, כש"א ונותנים רשות זה לזה.

(לג) ומאן גרים דא וכר: שואל, ומי גורם. הזווג הגדול הזה, ומשיב, ישראל, כשמקבלים זה מן זה, בין בתורה, שלומדים זה עם זה, בדרך רב ותלמיד, משפיע ומקבל. בין בממון, שתומכים זה בזה, הם גורמים למעלה בעולמות העליונים, לקבל זה מזה, ולהשפיע זה לזה, והכל ע"י צנורות השפע,

שבחינת בכור שה"ס ג"ר צריך להיות קודש לה' בסוד זה שמי לעלם שמו עם י"ה שס"ה, שע"י השס"ה לא תעשה בא התקון להעלים את הג"ר שהם י"ה. פטר כל להמשיך ולגלות ממעלה למטה רחם שה"ס ו"ה.

בחאי חכורא דשבועות, שבו מאירה הארת שער הנ' שה"ס כתר ז"א, מתקרבין כל פקודין דעשה שה"ס ו"ה הנכללים מהארת י"ה דישסרת המאירה בהארת אור היחידה של הכתר שה"ס שער הנ' כעצמים בבטן המלאה, כי לא יוכל להתגלות כולו עד גמר התקון, שאז כאשר תתקון המלכות דצמצום א', ותוכל לקבל את אור העליון, אז לא תהיה עוד צורך במתוק המלכות בבינה בסוד הפרסא, והפרסא המכסה את שער הנ' תתבטל כולה, ותהיה לכל א' השגה שלמה בשער הנ', אבל מטרם זה הוא נפתח רק בדרך עליות המדרגות, שהתחתון עולה להעליון, אבל בעת שהוא במקום העליון הוא נעשה כמזה, וז"א מקבל הארת שער הנ' מבטן ישסרת שה"ס שליש ת"ת התחתון הנכלל מן אר"א העומדים במקום טעמים דס"ג ששם אין (דפו"י דף ל"ט ע"א)

לד) ומאי ע אמרו דא לדא אבע מימך, קול שני י ריעים אני שומע. ואינון לקבלייהו תרין שפוון, פ דאתקרון אפיקי מים, ומאן נינהו, נצח והוד דאתקרון שקתות המים. ותרוייהו אתשקיין על ידא דצנורא, דאיהו עמודא צ דאמצעיתא דכליל כלא. ואיהו ברית, דכלילן ביה כל אברין דגופא.

לה) כל צנורין אינון אתשקיין מן את ר, דאיהו נהר דנגיד ונפיק מעדן, ק ואיהי צנור דנפיק ממעינא דמיא דאיהו י, ומניה אתפשטא ה' דאיהי ים עלאה.

חלופי גרסאות

ע נ"א אמרי (מנטובה ועוד דפוסים). י נא לעיין כאן למה הגהת רעים ובסטרנויץ הגירסא שנין ריעים ובכל הדפוסים הגירסא שני ריעים וכן במס' תענית כה ע"ב. פ נ"א דאתקרי (בניהו). צ נ"א ליג דאמצעיתא (מנטובה מעיבזו וילנא). ק נ"א ואיהו צנור דנפיק מעינא דמיא (מנטובה).

מעלות הסולם

ז"ש תהום אל תהום קורא לקול צנורין וגר. פירוש. תהום ה"ס מלכות שעלתה לבינה, ונמתקה ברחמי הבינה, וראויה להזרווג עם אור העליון, שמוזוגם יוצא מים שה"ס מוחין. משא"כ המלכות שאינה ראויה לזווג היא נקראת תהו לבה, ולא תהום, וז"ש תהום אל תהום וגו' (עי' בסלס בראשית א' מאמר והארץ היתה תהו).

לד) ומאי אמרו דא וכר': שואל, ומה אמרו התהומות שה"ס המלכיות זו לזו, אבע מימך, חושה להעלות מימך, מלשון נחל נובע (רש"י תענית כה): קול שני רעים אני שומע, היינו נסוך המים שה"ס חסדיס, ונסוך היין שה"ס חכמה, ולנגדם הם שתי שפתיים הנקראות אפיקי מים, ומי הם. נצח והוד. נצח ה"ס השפה העליונה, והוד ה"ס השפה התחתונה, הנקראים שקתות המים. ישניהם נצח והוד, מושקים ע"י הצנור שהוא עמוד האמצעי, היינו תפארת, הכולל הכול כי תפארת כולל כל ר' הקצוות, והוא ברית, היינו יסוד, שגוף וברית חשבינן חד, שכלולים בו כל אברי הגוף.

לה) כל צנורין אינון וכר': כל הצנורות של מלכות, הם מושקים מן אות ו' של שם (דפרי דף ל"ט ע"א)

הוי"ה שהיא ז"א. שהוא הנהר הנמשך ויוצא מעדן, שהוא חכמה, כי חכמה נקראת עדן. והוא הצנור היוצא ממעין המים, שהוא י של שם הוי"ה כנודע שכתר הוא מקור המעין וקוצו של י' וחכמה היא המעין מחש, וממנו, כלומר ע"י ז"א, מתפשטת ה' העליונה של שם הוי"ה, היינו בינה, שהיא נקראת ים העליון. (עי' זהר פרשת בא אות רכ"ג).

פירוש. סוד ד' אותיות הוי"ה, ה"ס ד' הבחינות שברצון לקבל, לבד מן הכתר שה"ס קוץ של הי' שה"ס א"ס ב"ה, כלומר כח הפועל הכלול במחשבת הבריאה, כדי להנאות ולהשפיע טובו לנבראיו. י' ה"ס חכמה, שהיא כללות חיותו השייכת לאותו נאצל, ובו בחינה א' של הרצון לקבל, אחר כך מתגבר באור ההוא בחינת רצון של השפעה, שהתגברות זו ממשיכה אור של חסדים, התגברות זו היא בינה זח' ראשונה של השם, ובחינה ב' שבד' הבחינות. אח"כ מתפשט אור החסדים ההוא התפשטות גדולה היינו בהארת חכמה, וזה נקרא בחינה ג' ו' של שם הוי"ה, או זעיר אנפין שפירושו הארת חכמה כי אור החכמה נקרא פנים ולהיותו אור החסדים בהארת חכמה לבד לכן נקרא זעיר אנפין.

(לו) ות"ח תשע נקודין אינון, מן קמץ עד שור"ק, וכלהו אתקריאו

מעלות הסולם

וכבר נתבאר לעיל כי ג' בחינות הנ"ל הם ג' אותיות צל"ם והם חב"ד: מ' חכמה, ל' בינה, צ' דעת והנה תחלה באה החכמה, ואח"כ הדעת, ואח"כ הבינה. שהם ג' אותיות שבצלם הזכר, א"כ יהיה הסדר מצ"ל שהם חכמה דעת בינה. והוא הנקרא ביחזקאל (יחזקאל לא) יפה ענף וחורש מצל שהוא ז"א הנקרא ארז הלבנון כנודע עכ"ל. והוא לכאורה תמה מאד, שז"א שהוא ענף של הבינה ישפיע הארת חכמה אל השורש שלו. (עיי"ש ביפה שעה). אלא הענין הוא, כי תקון זה של מל"ץ אינו נוהג אלא בעת עליית הפרצופים, דהיינו בעת שא"א נתחבר עם עתיק לפרצוף אחד, וכן אר"א עולים לג"ר דא"א וישטרות מתחברים עמהם לפרצוף אחד. וכן ז"א לאר"א, דהיינו בשעת הארת ע"ב ס"ג העליונים שמתבטלים הפרסאות לשעת הזווג, שאז כל תחתון מתחבר עם העליון שלו, כי צמצום הב' של ה"ת בעינים מתבטל אז, ואז נוהג ענין התקון של מל"ץ דצלם, המורה ששינוי זו של ביטול הפרסא וירידת המלכות למקומה, אינה פועלת כלום בב' דצלם של כל פרצוף, אלא בל' שבו, שבה נבחנת ירידת ה"ת בסוד יציאת י' מן אויר ואשתאר אור. משא"כ ה"ת נשארת תמיד בבחינת אויר, דהיינו בחסדים מכוסים בלי שום שינוי, ואז אין טפת ע"ב העליונה יכולה לבא אל ה"ל, כי גם היא בחינת בינה כמו ה"ת שבחינתה חפץ חסד ולא צריכה חכמה, ולכן באה תחלה הטפה דע"ב אל ה"צ דצלם, שהיא בחינת ז"א שצריך להארת החכמה, ואז עולה הארת חכמה, מן ז"א אל ה"ל שהיא בחינת בינה, ויורדת ה"ל מן אויר של ה"ל ואשתאר אור. וזה שכתב בע"ח לעיל בסריה יפה ענף וחורש מצל, שמתחלה מקבל הדעת שהוא ז"א וצ"ל דצל"ם והוא נקרא ענף של הבינה. והוא משפיע הארת החכמה אל הבינה שהיא ל' ונעשה הצירוף מצ"ל. וזה נבחן ליופי של הענף שהוא נעשה

אח"כ חזר ומתגבר באור ההוא הרצון לקבל הכלול באור של התפשטות החכמה, בהשתוקקות גדולה זוהי בחינה ד' שברצון ונקראת ה' תתאה שבשם הויה ומלכות. (ע"י) תע"ט ח"א דף ה').

הנה בעת שבינה יונקת אור חסדים מן הכתר, אינה יונקת אור חכמה מספירת החכמה, ונחשבת שעומדת עם ספירת החכמה אחר באחור. ונמצא שאור החכמה שהוא אור העצמות של כללות עשר הספירות של הנאצל נפסק הימנה, בשביל שהסבה פניה להמשיך אור החסדים מן הכתר, אמנם בשביל להאציל את ז"א, הפכה פניה אל החכמה להמשיך הארת החכמה אל החסדים, שזה נקרא זעיר אנפין, כי שינוי זה שבאור החסדים שקבל הארת חכמה מבדיל את החסדים מן הבינה ונקראים בשם ז"א. הרי שספירת בינה בעצם, היא אור חסדים בלי חכמה. וחסדים עם הארת חכמה היא ז"א, אמנם אחר שנאצל ז"א הכרח הוא שבינה קבלה בתוכה גם הארת חכמה מספירת ז"א ממטה למעלה, הגם שאין לה שום ענין בהארת חכמה זאת, בהיותה בסוד כי חפץ חסד הוא. ונמצא שמבחינה זו דהארת חכמה נהפך הענף להיות שורש, כי מקום הארת חכמה הוא בז"א, וז"א מאיר אל הבינה ממטה למעלה מבחינת הארת חכמה שלו.

ובזה מתבאר מה שלפעמים כתוב בזהר ובכתבי האר"י, שבינה היא רחמים גמורים, ואין שום דינים נוהגים בה, ובכל מקום שאור בינה מתפשט בורחים החצונים משם. ופעמים כתוב שדינים מתעוררים ממנה, (ע"י וזהר) אחרי אות קט"א) כי מצדה עצמה שהיא חסדים בלי חכמה אין בה שום דינים, אמנם מבחינת הארת חכמה המקבלת מז"א ממטה למעלה דינים מתעוררים הימנה.

גם יובן היטב מ"ש בע"ח שער דרושי הצלם פ"א וז"ל והנה עתה בוו הבחינה הג' נתקנו ג' מחזין תוך גלגלתא דז"א בסוד חב"ד.

צנורין ומבוועין לאתוון, דאינון ר כלילן בקרקע, דאיהי שכינתא תתאה. ש
דאתקריאת ג'ן, כלילא מתלת וחמשין סדרין דאורייתא.

לז) ועלה אתמר ה) גן נעול אחותי כלה גן נעול מעין חתום. חתום ודאי,
בגין ת דאיהי ו) בתולה ואיש לא ידעה. ואיהי חכמת שלמה, דעלה אתמר ז)
ותרב חכמת שלמה, אתרביאת מכל שקיו דכל ספירה וספירה, על ידא
דהוא צנורא א דאיהו ו'. עד ב דמטיאת לההוא מבוועא עלאה דאיהי י'
עלאה, חכמת כל בני קדם, ובההוא זמנא אתעבידת איהי תגא ברישא
דאת ו'.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ה) גן נעול אחותי כלה (שה"ש ד) לעיל אות יא
ציון ח'. ו) בתולה ואיש לא ידעה (בראשית כד)
זהר חיי שרה סט ציון א'. ז) ותרב חכמת שלמה
(מלכים א' ה) זהר חיי שרה פג ציון א'.
ר ני"א כלילין (מנטובה קושטנדינא). ש ני"א דאקרי
(מנטובה) ני"א דאתקרי (מעזיבוז). ת ני"א דאיהו
(בראדי). א ני"א ליג דאיהו ו' עד דמטיאת לתווא
מבוועא עלאה (דפו"י). ב ני"א דמטי (מנטובה מעזיבוז).

מעלות הסולם

לז) ועלה אתמר גן וגו': ועליה היינו
על המלכות נאמר גן נעול אחותי כלה גל
נעול מעין חתום. חתום ודאי, משום שהיא
בתולה ואיש לא ידעה, ובכל יום ויום בכונת
התפלה צריכים להמשיך מוחין ולבנות את
נוקבא דז"א מחדש. והיא היינו המלכות
נקראת חכמת שלמה, שעליה נאמר ותרב
חכמת שלמה, מתרבה ומתגדלת מכל השקאות
השפע של כל ספירה וספירה, ע"י הצנור ההוא
שהוא ו' היינו ז"א, עד שהגיעה אל המבווע
העליון ההוא, שהוא ו' עליונה, חכמת כל בני
קדם. ובעת ההיא, היא נעשית לכתר בראשו
של אות ו'.

נעשה למשפיע אל השורש שלו. (ע"י במבוא
שערים שער ה' ח"א פ"ט ובשער מאמרי
רשב"י תרומה דף כ"א ע"ב ד"ה ועתה
ובתלמוד ע"ס חלק י"ג דף אלף נ"ג ד"ה
ומתחלה).

זה אמרו כל צנורין אינון אתשקין
מן את ו' וכר' שה"ס הדעת בסר"ה ובדעת
חדרים ימלאו. ואיהו צנור דנסיק ממעינא
וכר' שה"ס חכמה. ומניה, היינו מן הדעת
אתפשטא ה' שהיא בינה דאיהי ים עלאה,
דהיינו שגם היא מקבלת חכמה ע"י ו' שיצאה
מן אור שלה ואז נקראת ים עלאה על שם
החכמה שבה. בסר"ה יפה ענף חורש מצל.

פירוש. כתוב ותרב חכמת שלמה מחכמת
כל בני קדם ומכל חכמת מצרים. כי באצילות
יש ג' בחינות חכמה: א' חכמה פתימאה
שבראש א"א, שה"ס חכמה דע"ס דאור ישר
שבעולם התקון אחר שבירת הכלים, נסתמה
חכמה זו לגמרי, ומה שנפל מחכמה זו בעת
שבירת הכלים ה"ס חכמת בני קדם, על שם
המלכים שנשברו שנקראים בני קדם ח'
מלאכין

לו) ות"ח תשע נקודין וכר': ובוא וראה
תשע נקודות הן, מן קמץ עד שור"ק, היינו:
קמץ, פתח, צירי, סגול, שבא, חולם, חירק,
קבוץ, שורק הנקרא מלאפוס. וכלם נקראים
צנורות ומבוועות אל האותיות, שהן כלולות
בקרקע, שהיא השכינה התחתונה, היינו
מלכות, הנקראת ג'ן, כלולה מחמשים ושלושה
סדרים שבתורה.

(דפו"י דף ל"ט ע"א)

לח) ות"ח שכינתא תתאה כד איהי אתשקיא מן נקודין, אתקרי חר"ק חל"ם שור"ק, למאן. לההוא צינור דאיהו ו'. ג דכליל שית צנורין, ד דכלהון משית אתוון. דאינון אבגית"ץ ה וכו'. שית צנורין אינון דתליין מניה, ואיהו כליל שית אחרנין, וכלהו סלקין למ"ב.

חלופי גרסאות

ג נ"א דכלילן ולי"ג דכליל (כניהו). ד נ"א דכלהון משית אתוון ואיהו אבי"ג ית"ץ כו' שית צנורין אינון דתליין מניה וכל חד כליל שית אחרנין ולי"ג דאינון ולי"ג ואיהו כליל (הגהות הגר"א). ה נ"א לי"ג וכו' (מנטובה).

מעלות הסולם

מלאכין קדמאין (ע"י זהר ויחי אות ר"צ) בחינה ב', היא בינה שיצאה מראש א"א, וחזרה אליו ונעשית לחכמה, והיא נקראת חכמה עלאה ואע"פ שכל אור החכמה שבעולמות ממנה בא, מ"מ היא עצמה אינה מאירה אלא חסדים. ומה שנפל מחכמה זו לקליפות היא נקראת חכמת מצרים. בחינה ג' היא חכמת שלמה שה"ס חכמה המאירה במלכות נוקבא דז"א בעת שהיא עומדת פב"פ עם ז"א בגדלות, ואז ג' החכמות שבאצילות מאירות בה ביחד, ואז היא מוציאה מן הקליפות, את חכמת בני קדם וחכמת מצרים, ומתרבה ומתגדלת מהן מאד. ונבחן שגם ז"א נכלל מחכמה שבמלכות, והיא עולה ומגלה החכמה שבי' דהוי"ה ונעשית לו עטרה על ראשו.

זה אמרו, ות"ח תשע נקודין וכו' כי ספירות החכמה נקראות נקודות, וכלחו אתקריאו צנורין ומבויעין לאתוון וכו' כי הנקודות שהן חכמה, הן מחיות ומנענעות את האותיות שהן כלים, וכלים בלי אור תחיים שבתוכם הם כגוף בלי נשמה. בגין דאיהי בתולה ואיש לא ידעה וכו' וצריכים בכל יום להתחיל לבנותה מחדש, כי אין יום דומה לחברו, ולכל קטנות יש גדלות מיוחדת, ואחרי שמשגיגה קטנות וגדלות דבחי"ב שהיא קומת נשמה אז מתחיל מחדש אותו הסדר של קטנות וגדלות דבחי"ג שהיא קומת חיה בכל אותן הבחינות של רוחא קדמאה וביאה קדמאה וכו'. ואיהי חכמת שלמה וכו' שהיא החכמה

(דפו"י דף ל"ט ע"א)

לח) ות"ח שכינתא תתאה וכו': וברא וראה, שכינה התחתונה שהיא מלכות, כשהיא מושקית מן הנקודות, בשפע החכמה ע"ד תקון ג' הקוים, נקראת חר"ק חולם שורק, כי חולם ה"ס קו ימין, ושורק קו שמאל, חזירק קו האמצעי. שואל, למי, כלומר איזו בחינה מתגלה ומאירה ע"י הנקודות של המלכות. ומשיב, לצינור ההוא שהוא ו' היינו ז"א, שהוא אור החסדים הכולל ששה צנורות, שהם חג"ת נה"י, והם בקטנות, וכשיש בהם הארת חכמה, הם עולים לגדלות, וחג"ת נעשו לחב"ד ונה"י לחג"ת ומשיג נה"י חדשים, ואז יש לו מוחין שהם ג"ר. שכלם נכללים משש' אותיות, כי כל אחד מחג"ת נה"י כלול מכל השש. שהם: אבגית"ץ, חסד. קר"ע שט"ן, גבורה. נג"ד יכ"ש תפארת. בט"ד צת"ג, נצח. חק"ב טנ"ע.

לט) אתקריאת חר"ק חל"ם שור"ק דהווא צנור, כגוונא דא ג, והכי ו אתקריאת לגבי י. והכי לגבי ה'. ורזא דמלה ח) אני ראשון ואני אחרון וכו'.

מ) ולזמנין ז איהו עטרה על רישא דאת ר', כגוונא דא א. ורזא דמלה ט) נוטה שמים כיריעה, ודא רזא דרישא דאת א'. ח ודזמנין נחית תחותי כג"ד א קמץ. כד סלקא על רישא ט אתקריאת תגא זרק"א, בהווא זמנא אתמר בה י אשת חיל עטרת בעלה.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ח) אני ראשון ואני אחרון (ישעיה מד) לעיל תקון ה כב. לפי' וילנא. ט) נוטה שמים כיריעה (תהלים קד) לעיל בהקדמה ז: לפי' וילנא. י) אשת חיל עטרת בעלה (משלי יב) זהר בראשית ב' דף ה' ציון א'.

מעלות הסולם

לבינה, בסוד י' שנכנסה באור, ונתמעט האור לאויר, הנה אע"פ שלעת גדלות הבינה, חזרת המלכות ויורדת למקומה, זה אמור בישסרית, ולא באריא עלאין, שבהם נשארה המלכות קבועה ואינה יוצאת מאויר שלהם לעולם, והיא נעשתה למלכות דאריא, ונדע שמלכות דעליון היא כתר לתחתון, נמצא שמלכות נעשתה לכתר אל ישסרית, ולכן בעת שז"א עולה לבינה נעשית המלכות לכתר שלו בסרית אשת חיל עטרת בעלה, להיות כתר אל ישסרית. ונדע שאריא עלאין הם טעמים, וישסרית נקודות.

וזה אמרו ולזמנין איהי עטרה על רישא דאת ו' דהיינו בעת שז"א עלה לישסרית, ומלכות דאריא עלאין ה"ס הנקודה שעל הפרסא שה"ס ישסרית כגוונא דא א וכו'. ולזמנין נחית תחותוי כגוונא דא א קמץ. דהיינו בעת שמתמעטת ויורדת למטה מחנה דז"א כדי לקבל ממנו המחין דפנים בפנים, היא בסוד נקודה תחת היסוד של ז"א, ולכן היא בסוד קמץ שהוא נקודות ומתחת האותיות. כד סלקא על רישא אתקריאת תגא זרקא וכו' היינו בעת שז"א עולה לישסרית, ומלכות שהיא עומדת בסוף אריא

הוד. יגל פז"ק, יסוד. שקוצי"ת מלכות. ששה צנורות הם התלויים ממנו, ולכן הוא ו' והוא כולל ששה אחרים, וכלם עם הששה שבמלכות, הם עולים למ"ב. שבע פעמים שש. שהם מ"ב.

לט) אתקריאת חרק חלם וכו': המלכות נקראת חרק חלם שורק של הצנור הווא שהוא ז"א, כעין זה ו' שהיא מלאפוס עם חולם וחיריק. וכך היא נקראת חולם שורק חירק. כשהיא עולה אל י' שהיא חכמה, ומגלה אורותיה בסדר של ג' קוים הנ"ל. וכן כשהיא עולה אל ה' שהיא בינה, וסוד הדבר אני ראשון ואני אחרון וכו'. בעת שהיא למעלה בראש ז"א היא אני ראשון. בעת שהיא נקודה בסוף ז"א היא בבחינת ואני אחרון.

מ) ולזמנין איהי עטרה וכו': ולפעמים היא כתר על הראש של אות ר' שהיא ז"א, כעין זה א'. וסוד הדבר נוטה שמים היינו ז"א שנקרא שמים, כיריעה. וזה סוד הראש של אות א'. ולפעמים היא יורדת תחת אות ו' כעין זה א'. קמץ. כשעולה על ראש ז"א נקראת כתר זרקא דטעמים. בעת ההיא נאמר בה אשת חיל עטרת בעלה.

פירושו. נדע שבעת שמלכות עלתה

(דסויי דף ליט ע"א)

(מא) יא ואתקריאת חל"ם. וכד נחתת תחותיה אתקריאת חיר"ק. ואיהי לחם. דהכי י' איהו חל"ם בהפוך אתוון לח"ם. ודא איהו כ) לחם אבירים אכל איש, דאתמר ביה ז) י"י איש מ'חמה. מסטרא דחכמה אתקריאת חל"ם.

(מב) ומסטרא דעמודא דאמצעייתא אתקרי שור"ק, כד"א ח) ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת. י' הה"ד, נ) תתן אמת ליעקב, יב) מסטרא דיליה אתקריאת חר"ק.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

י' נ"א ההוא דאתמר ביה וליג' הה"ד קושטניגא. יא ואתקריאת חלם ואיהי לחם דהכי איהו חלם בהפוך אתוון לחם ודא איהו לחם אבירים אכל איש דאתמר ביה ה' איש מלחמה וכד נחת תחותיה אתקריאת חירק מסטרא דחכמה (הגרי"א). יב) נ"א מסטרא דילה אתקריאת חירק (הגרי"א).

כ) לחם אבירים אכל איש (תהלים עח) ז"ח כרך כ' קבג ציון ת'. ז) ה' איש מלחמה (שמות טו) זהר ט' נח ז ציון ד'. ח) ואנכי נטעתיך שורק (ירמיה ב) זהר ט' לך קנא ציון ב'. ו) תתן אמת ליעקב (מיכה ז) דעיל בהקדמה ה: לפ"ד וילגא.

מעלות הסולם

החסדים שבהם נקראים חכמה דימין, ונקראים לחם אבירים ולכן כשזו"ן עולים לג"ר דישסר"ת ומקבלים החסדים הגדולים מאר"א דישסר"ת, נאמר אז על ז"א לחם אבירים אכל איש. וזהו הרמז חלם בהפוך אתוון לחם שרומז על הארת חכמה דימין. וזה אמרו מסטרא דחכמה היינו כשז"א עולה עם המסך של המלכות ומתגלה עליו קומת חכמה דימין, אתקריאת חלם העומד על האותיות שהם הכלים, ומשפיע להם חכמה. (ע"י בשער הכוונות ענין הפסח דרוש ו' ובוהר ויקרא אות ל"ח).

(מב) ומסטרא דעמודא דאמצעייתא וכר': ומבחינת עמוד האמצעי היינו ז"א הנקרא שורק, היינו בעת שמקבל הארת חכמה דשמאל, בסוד ו' ונקודה, ורומז שהארת החכמה מתלבשת בחוך הכלים, כמש"א ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת. ז"ש תתן אמת ליעקב. מבחינתו נקראת המלכות חירק, כי עם מסך דחירק הנכלל בקו האמצעי הוא מחעט את קו השמאל מג"ר לז"ק, שע"ז הוא מלביש

אר"א, למעלה מישסר"ת נעשית אליו לכתר, לפי הכלל שמלכות דעליון היא כתר דתחתון. ואר"א הם טעמים כנ"ל, ונקראת זרקא משום שנזרקת עד המחשבה העליונה שאין לה סוף. (ע"י רע"ח פנחס אות תרס"ח).

(מא) ואתקריאת חולם וכד וכר': ומלכות נקראת מבחינות הנקודות שבישסו"ת, כשהיא עומדת למעלה במקום בינה, חלם. וכשירדת למטה תחת היסוד דז"א נקראת חירק. ומפרש, כשהיא למעלה ונקראת חלם היא בסוד לחם, שכך הוא חלם בהפוך האותיות לחם, וזהו מה שנאמר לחם אבירים אכל איש. היינו ז"א שנאמר בו ה' איש מלחמה, מבחינת החכמה נקראת מלכות כשמגלה חכמה חלם.

פירוש. מחזין דחסדים מכונים אכילה, ומחזין דהארת חכמה מכונים שתיה, אמנם המחזין דחסדים של אר"א עלאין הם חשובים יותר מחכמה, מטעם שאר"א עלאין נבחנים כמו שלא יצאו מראש א"א, והם מלבישים למוחא סתימאה המכונה יין המשומר, לכן (דפרי דף ל"ט ע"א) דף ל"ט ע"ב

מג) ובהפוך אתוון חק"ר, ובגינה אתמר (ס) החקר אלקי תמצא. ואיהי (ט) קרח הנורא, דאיהו שמא תליתאה דצלותא, דאתמר ביה האל הגדול הגבור והנורא. יג הנורא איהו עמודא דאמצעיתא.

מד) ושור"ק איהו טמיר וגניז, מסטרא דצדיק דאיהו ברית, אור גנוז, דאיהו ר"ז בחושבן אור. כמה דאוקמוהו מארי מתניתין, (ט) אור זרוע לצדיק. ודא הוא אור הגנוז לצדיקיא.

מסורת הזהר

ס) החקר אלקי תמצא (איוב יא) ת"ז תקון ע'.
 ט) הקרח הנורא (יתזקאל א) לעיל ז: בהקדמה לפ"ד וילנא. (ט) אור זרוע לצדיק (תהלים צז) זהר בראשית א' רפא ציון א'.

חלופי גרסאות

יג נ"א ל"ג הנורא איהו עמודא דאמצעיתא (הג"א).

מעלות הסולם

הקוים, וכל זמן שלא נעשה פעולה הב', אז האורות נקרשים וקפואים ונסתמים, ונעשה מצירוף חרק קרח בסו"ה מבטן מי יצא הקרח (ע"י זהר בראשית א' אות ש"א וע"י זהר בראשית א' אות פ"ט ובסלס סס) סוד ד' השמות: האל, הגדול, הגבור, הנורא. אשר שם נורא ה"ס פני אדם שהוא מלכות, העומד במקום תפארת, שלכן נקרא תפארת נורא.

מד) ושורק איהו טמיר וכר: ושורק מבחינת הצדיק היינו יסוד, הוא צפון וגנוח, שהוא היינו יסוד הוא אות ברית ובו אור גנוז, שהוא רז שפירושו סוד, בגימטריא אור דהיינו ר"ז. כמו שהעמידו בעלי המשנה, (ע"י חגיגה י"ב. וזהר בראשית ב' אות קמ"ז) מ"ש אור זרוע לצדיק, וזהו אור הגנוז לצדיקים.

פירוש. ג' הנקודות חולם שורוק חירק, הן רומזות על ג' הקוים, והן המקורות של כל הנקודות, חולם הוא כתר וחכמה שלא נפגמו ולא יצאו ממדרגתם, והם קו ימין. שורוק הוא בינה תו"מ שנפגמו ביציאתם מן המדרגה והוא קו שמאל. חיריק הוא ז"א שעלה למין לבינה, והכריע שם בין ימין ושמאל וכלל אותם זה בזה וכל קו כלול מכל ג' הקוים, וכל מה שיש בכלם יש בכל אחד מהם, ומ"מ יש הפרש גדול בין כל אחד מן הקוים, ויש להבחין מה שיש בו מבחינתו עצמו, ומה שיש בו מהתכללות

מלביש את הארת החכמה בתוך החסדים, ויש לו חכמה וחסדים יחד.

מג) ובהפוך אתוון חק"ר וכר: בהפך אותיות של חרק יש צירוף חקר דהיינו גלוי המנעולא, שהיא פעולה הראשונה למעט את קו השמאל, (ע"י בפתחה לפירוש הסלס אות ל"ח) ובשבילה נאמר, החקר אלקי תמצא. והוא היינו חרק יש לו צירוף קרח, והיינו קרח דהיינו קו שמאל של הנורא, שהוא ספירת תפארת הכלולה מימין ושמאל. שהוא שם השלישי שבתפלה שנאמר בו האל הגדול הגבור והנורא. הגדול: הוא חסד הגבור: הוא גבורה, והנורא: הוא תפארת. הנורא הוא עמוד האמצעי שהוא תפארת. וכל זמן שלא נעשה פעולה הב' שהוא הזווג על המסך דחירק ויציאת קומת החסדים עליו, שה"ס הקו האמצעי, שמצד אחד ממעט המסך הזה את ג"ר דקו שמאל, ומצד ב' הוא מרבה את אור החסדים, ובב' פעולות אלו הוא מכריח את קו השמאלי להתיחד עם הקו הימני, ובזה נמצא אור ו"ק דחכמה דשמאל מתלבש בחסדים שבקו ימין, שעתה הוא יכול להאיר, ונשלם קו השמאל. וכן אור החסדים שבקו הימין מתיחד עם החכמה שבקו השמאל, ומשיג בזה את אור ג"ר ונשלם קו הימין, ובזה נמצא שהקו האמצעי משלים את ב' (דפו"י דף ל"ט ע"ב)

(מה) דחמש אור דלעילא מיניה כלהון אינון באתגלייא. ומאי ניהו.

מעלות הסולם

קיום גם במצב אחרים, שני הקיום הימין והאמצעי נבחנים לימין, בסוד נקודת חולם שחסר ג"ר, וקו השמאל נבחן לנקודת שורוק שיש לו ג"ר וחסר מחסדים, ובמצב זה של אחרים דבינה נבחן שבו ש"י עולמות בסוד הכתוב להנחיל אוהבי יש. ונחלקים ר"ז מימין, וק"ג משמאל, כי ש"י רומות לג' קיום, שבכל אחד מאה ספירות, כי ספירות הבינה הן בסוד מאות, ו"י רומות לשיעור קומה של י' ספירות שהן ג"ר וז"ת, ונמצא שב' קיום של ש"י דהיינו הימין והאמצעי הם ר"י ומשיעור הקומה לקחו ז' ספירות תחתונות חסר ג"ר, וביחד הם ר"ז. וקו השמאל שהוא השורק שהוא חכמה בלי חסדים הוא מאה, ומשיעור הקומה לקח ג' הראשונות חסר ז"ת, והם ק"ג, ור"ז וק"ג בגימטריא יש.

והנה מוחין אלו דבינה מאירים גם בזו"ן כסוד תלת נפקי מחד חד בתלת קיימא, ובאותו הסדר של ראש תוך סוף שהם חלם ראש, שורוק תוך, וחירק סוף וכל אחד כלול מב' הקיום האחרים. וזה אמרו ושורק איהו טמיר וגניז מסטרא דצדיק כי שורוק הי"ס קו השמאל בסוד ק"ג מן ש"י שהם חכמה בלי חסדים שאינם מאירים, דאיהו ברית אור גנוז כי ביסוד, שבו מאיר הארת חכמה שבאחרים, מאירים רק ב' הקיום שהם ר"ז דהיינו קו הימין והאמצעי, וכל התולדות הבאים מיסוד הם בסוד אור זרוע לצדיק, (ע"י בז"ח שה"ש מן אות תר"י עד אות תרי"ד ובוהר תרומה דף רמ"א בסלם מאמר ר"ז בימינא וק"ג בשמאלא).

(מה) דחמש אור דלעילא וכ"י: כי חמש אור שלמעלה ממנו היינו מחוה ולמעלה, כלם הם מגולים, כלומר שהם אורות דפנים, שואל, ומי הם. ומשיב, ג' אור של הסגול, המרומזים בג' נקודות של סגול, וב' אור המרומזים בב' נקודות של שבא. כשנלכות עולה על הכנסים של ב' הנקודות שהן שבא, נעשית שורק של

מהתכללות באחרים, כי השליטה היא רק לבחינתו עצמו, אלא בסיוע ובהשלמה משאר הבחינות שנכללו בו, נשלם ויכול לזאיר. ולכן החולם החשוב מכלם שהוא כתר חכמה שלא נפגמו כלל, הוא מאיר בראש המדרגה דהיינו בג"ר, וזה אמרו (באות מ"א) מסטרא דחכמה אתקריאת חלם. ושורוק שהוא בינה תר"מ שיצאו חזרו אל המדרגה שכבר נפגמו ביציאתם, מאיר רק אל תוך המדרגה דהיינו בחג"ת, שהעיקר הוא תפארת, וזה אמרו (באות מ"ב) ומסטרא דעמודא דאמצעיתא אתקרי שורק וכ"י. ומבאר את נקודת החירק הנכלל בו בסוד חקר וקרח כנ"ל.

חירק שאינו כלל מגוף המדרגה אלא שהוא ז"א שעלה למ"ן לבינה והכריע בין הקיום הוא מאיר בסוף המדרגה, שהוא נה"י. כי נה"י נחשבים שהם לחוץ מן המדרגה, והם בחינת אחרים של המדרגה. ועיקר של מדרגת הסוף הוא יסוד. והנה ביציאת ב' הנקודות חולם שורק שהם ב' קיום ימין ושמאל נעשה מצב אחרים בבינה, כי מטרים שנכללו ימין ושמאל זה בזה, נמצא קו הימין הוא חסר ג"ר, שהוא בבחינת נקודת החולם. וקו שמאל יש בו ג"ר שהוא חכמה, אבל משום שחסר מחסדים אין החכמה מאירה בו. ולהיותם שניהם חסרים ע"כ נבחנים למצב אחרים דבינה. ואח"כ כשיצא החירק שה"ס הקו האמצעי הכריע והכליל ב' הקיום ימין ושמאל זה בזה, נבחן למצב הפנים דבינה, כי נשלם קו הימין בג"ר מהתכללות השמאל, וקו השמאל נשלם בחסדים מהתכללות קו הימין. אמנם גם אחר יציאת הפנים, נשאר גם מצב האחרים, מטעם שאין העדר ברחניות, ויותר מזה אלא כל חכמה שמאירה במצב הפנים נמשכת ממצב של אחרים (ע"י בהקדמת ספר הזהר דף י"ב בסלם ד"ה וז"ש). וכיון שכבר נמשך קו אמצעי, נבחנים ג'

(דטויי דף ל"ט ע"ב)

תלת אור סגול, ותרין אור שב"א. יג כד סלקא על גדפייהו דתרין נקודין דאינון שב"א, אתעבידת שור"ק. ורזא דמלה ז) סמכוני באשישות. וכד נחתת איהי תחות צר"י, אתעבידת סגו"ל. ועלייהו אתמר [שם] רפדוני בתפוחים.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז) סמכוני באשישות (שה"ש ב) זהר וירא יב ציון ב'. יד לשון הגר"א בדף לח ע"ב התיקון הזה משובש מאד בכמה מקומות ובו ליקוטין הרבה ומהופך וכאן צ"ל ורזא דמלה סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים ומאי ניהו אילן אשישות כו' וגם מ"ש למטה ובגין דמארתח באת ו' דאיהו בברית יותר נכון להיות באיהו עמודא דאמצעיטא דשם הוא"ו כו' אלא כצ"ל ומאי ניהו אילן אשישות כו' דאינון י"ה ואלין אינון תרי סמכי קשוט דאינון חורר וסומק אמאי בעאת לאסתמכא תמן כו' ובגין דארתח באת ו' דאיהו בעמודא דאמצעיטא אמרת רפדוני בתפוחים ואח"כ צ"ל ובגין דארתח באת ברית דבהאי אתר איהו רחימו דילה כו' ויחודא דבעלה אמרת כי חולת אהבה כו' עד בלענו ואח"כ צ"ל צירי דאיתעבידת ציר כו' ואח"כ צ"ל כו' סלקא על גדפייהו כו' ואח"כ קמץ פתח דא כו' ע"כ הגר"א.

מעלות הסולם

של ג' נקודות זו למעלה מזו, וסוד הדבר, סמכוני באשישות. וכשהיא יורדת לקבל מוחין דפנים, תחת ב' הנקודות של צר"י, נעשית סגול של ג' נקודות בתקון ג' קוים ימין ושמאל ומכריע, ועליהם נאמר רפדוני בתפוחים. פירוש. אחר שהפרצוף נתתקן בג' נקודות הכוללות, שהן חולם שורוק חיריק, אז נתפשטו מסוד ג' הקוים שבהן, צירופים אחרים של ג' קוים, שהם סוד שאר הנקודות, שכל אחת מאירה בספירה מיוחדת. והנה צירי סגול הם ב' נקודות המאירות בחסד וגבורה דו"א, שבחסד דו"א מאירה נקודת צירי, שב' נקודות שבה, ה"ס ב' קוים ימין ושמאל, זה כנגד זה בקומה שוה, שהימין ה"ס כתר חכמה, שלא נפגמו מעולם, והשמאל ה"ס בינה ותו"מ שירדו וחזרו ועלו. ובגבורה דו"א מאירה נקודת סגול, שיש בה ב' נקודות למעלה, כנגד ב' קוים ושמאל, ואחת באמצען למטה כנגד הקו האמצעי, שנקודה זו שלמטה מב' הנקודות נתוספה בזרוע השמאלית דו"א, מטעם כי מט"ם שהזרוע השמאלית דו"א מקבלת נקודה זו של הקו האמצעי, היא חשך ולא אור. ע"כ נקבעה בה הנקודה דקו

האמצעי. משא"כ הימין שהוא מאיר תמיד, נקבעו בו ב' נקודות לבר. וכשנוקבא דו"א שהיא מלכות, עולה ומתדבקת בימין ושמאל דו"א, טרם שנתקנה להיות עמו בזווג פב"פ, אין קו ימין וקו שמאל מאירים בה בקומה שוה, אלא קו ימין שהוא כו"ח הוא למעלה, וקו שמאל שהוא בינה ותו"מ הוא למטה שזו היא צורת נקודת שב"א. באפן, שאותן ב' נקודות של צירי שהן זו כנגד זו, נהפכו אצל המלכות, להיות זו תחת זו, שהן שב"א. וכן ג' הנקודות שבסגול, נהפכו אצל המלכות, להיות זו תחת זו, כו"ח למעלה, ובינה תו"מ למטה, ונקודה האמצעית, היא בסוף כולן, והן בצורת שורוק של ג' נקודות זו תחת זו, בלי זווג. אמנם בעת שז"א ומלכות הם בזווג פב"פ בקומה שוה, אז מאיר בה ז"א ב' הנקודות צירי סגול, כמו שהן אצלו. וזה אמרו דחמש אור דלעילא מניה, היינו חמש הנקודות המאירות בחסד וגבורה למעלה מחוה דו"א כי יסוד שהוא למטה מחוה כולל גם נצח תוד מחמת שמכריע ביניהם, חסד וגבורה הם למעלה, כלהון אינון באתגלייא היינו ששם מאיר אור הפנים דו"א

שכל

(דפו"י דף ל"ט ע"ב)

מו) ומאי ניהו אלין אשישות. אינון תרי אשות, דאינון איש ואשה. אשא חורא ואשא סומקא, דתמן אב ואם, דאינון י"ק, כ ואינון אנפי דינא ואנפי דרחמי.

מז) אמאי בעאת ל לאסתמכא תמן. בגין דאינון תרין גוונין דשושנה, חור וסומק. רחמי ודינא. דאינון חסד וגבורה, ותמן ריחא דשושנה, ודא מ

חלופי גרסאות

כ גיא ואינון אנפוי דרחמי וליג דינא (מנטובה). ל גיא לאסמכא (מנטובה). מ גיא ליג איהו (מנטובה).

מעלות הסולם

י"ה של שם הוי"ה, כי מוחין דאבא הם י'. ומוחין דאמא הם ה'. והם פנים של הרחמים. פירוש. כבר נתבאר לעיל בהקדמה (אות רכ"ו במה"ס ד"ה והנה) שאם דינים דדכורא ודינים דנוקבא מתחברים על דרך התקון ע"י קו האמצעי, אז מבטלים הדינים זה את זה ומתגלה הרחמים. כי יש דינים בקו ימין שה"ס הדינים דמסך שעליו יוצאת קומת החסדים. ויש דינים בקו שמאל, שה"ס הדינים המופיעים עם גלוי החכמה שבשמאל, כדי לשמור החכמה מיניקת החצונים. ולולא דינים אלה לא היתה הארת החכמה מתגלה. ומב' מיני השפעות אלה נמשך שפע לכל חלקי המציאות. ונדע, שאין ב' הקוים יכולים להאיר זולת ע"י קו האמצעי העושה שלום ביניהם, ומסדר הארתם שחסדים שבימין יאירו מלמעלה למטה, וחכמה שבשמאל תאיר ממטה למעלה. ואז מאירים חכמה וחסדים יחד.

זה אמרו אינון תרי אשות וכר אשא חורא שה"ס הדינים דמסך שבקו ימין שעליו יוצאת קומת החסדים. ואשא סומקא היינו הדינים דדכורא שבקו השמאל המופיעים עם גלוי החכמה, בכדי לשמור עליה מיניקת החצונים. דתמן אב ואם וכר שאם הדינים הנ"ל מתחברים על דרך התקון של קו האמצעי מתגלים עליהם המוחין הגדולים של אריא הנקראים י"ה, ומתגלה פנים דרחמים.

מז) אמאי בעאת לאסתמכא וכר: שואל, למה צריכה המלכות להיות נסמכת שם כשעולה

שכל הארת החכמה באה משם. ומאי ניהו, תלת אור סגול, היינו זרוע השמאלית דז"א שנבחן בה גם נקודה האמצעית. ותרין אור שבא שבז"א הוא נקודת צירי, זרוע הימנית, ונוקבא היא שבא. כד סלקא על גרפייהו דתרין נקודין דאינון שבא, דהיינו במצב הא' של זרין שהם בסוד שני המאורות הגדולים וקומתה שוה עם ז"א, אתעבידת שורק, של ג' נקודות זו למעלה מזו, וקו הימין שלה הוא שבא בסריה באש ה' נשפט, כי החכמה שבה אינה יכולה להאיר בלי חסדים. ורזא דמלה סמכוני באשישות ענין אשישות ותפוחים יתבאר להלן באות מ"ז. וכד נחתת איהי תחות צרי היינו במצב הב' שנתמעטה להיות מדרגה תחת ז"א, אז מאיר בה ז"א את ב' הנקודות שלו פב"פ אתעבידת סגול וכר, השבא נעשה לצרי, והשורק של ג' נקודות נעשה לסגול, כמו ז"א עצמו. (ע"י ז"ח שה"ש אות תרט"ז).

מו) ומאי ניהו אלין וכר: שואל, ומך הם אלו אשישות, שנאמר סמכוני באשישות: ומשיב, הן ב' אשות, שהן נרמזות באיש ואשה. כמ"ש בגמ' (סוטה י"ז). איש ואשה זכו שכינה ביניהן, ופירש"י שהרי חלק את שמו ושיכנו ביניהן, יו"ד באיש, וה"י באשה. לא זכו אש אוכלתן, שהקב"ה מסלק שמו מביניהן ונמצאו אש ואש. אש לבנה היינו דינים דנוקבא, שהם בימין הנקרא לבן. ואש אדומה, שהיא דינים דדכורא, שהם כשמאל הנקרא אדום. ששם אב ואם, היינו המוחין דאבא ואמא, שהם (דסו"י דף ל"ט ע"ב)

איהו עמודא דאמצעיתא. ובגין דארחת ביה, אמרת סמכוני באשישות. וביה אתעבידת סגול' כד נחתא.

מעלות הסולם

הב' אינם מוכשרים לקבל חכמה, וע"כ כדי לקבל חכמה היא משמשת בכלים דמצב א' שנשארו בה, אבל אינם יכולים להתתקן בגופה עצמה, להיותם כלים דאחורים ולא פנים, ולפיכך נפרדים ממנה הכלים דאחורים ומתלבשים בנשמות הצדיקים שהם בסוד שבע הנערות הראויות לתת לה, ובשעה שמלכות רוצה לקבל חכמה, היא משמשת בכלים דאחורים אלו. ואמרת אל הצדיקים סמכוני באשישות. בנין דאינון תרין גוונין דשושנה וכו' ותמן ריחא דשושנה וכו' שה"ס הארת חכמה שבמלכות שנקראת ריח, ומבקשת מהם את הכלים לקבלת החכמה. וביה אתעבידת סגול' כד נחתא היינו כשמלבישה החכמה בחסדים דז"א ומתתקנת בג' קוי הז"א שמאירים בחסדים בסוד רפדוני בתפוחים. אשר חסדים אלו מכוונים את החכמה שתאיר ממטה למעלה כנ"ל.

ובזה בנין דברי חז"ל (פסחים נו.) בענין היחודא תתאה, שהוא ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. היינו המלכות בשליטת החכמה, (ע"י לעיל בהקדמה אות ל'). כתוב בגמרא אמרי רבנן היכי נעביד, נאמרוהו, לא אמרו משה רבינו, לא נאמרוהו, אמרו יעקב, התקינו שיהו אומרים אותו בחשאי, אמר רבי יצחק אמרי דבי רבי אמי, משל לכת מלך שהריחה ציקי קדירה אם תאמר יש לה גנאי, לא תאמר יש לה צער, התחילו עבדיה להביא בחשאי.

והענין הוא, כי אחד מראשי התקונים אחר שבירת הכלים היה, גניות אר"א הפנימיים אשר שמשו בעולם הנקודים, מחמת שבהארתם הגדולה נתבטל הפרסא שמתחת אצילות וירדו הכלים לבי"ע ונשברו ומתו. ומכח גניזה זאת דזווג אר"א הפנימיים, אין עוד הארת ג"ד דחכמה

כשעולה לקבל האורות דפנים. ומשיב, משום שהם שני הגוונים של השושנה, לבן ואדום, רחמים ודין, שהם חסד וגבורה. ושם בין שני הקוים הללו, נמצא ריח השושנה, היינו הארת החכמה המתגלה במלכות, ונקראת ריח על שם שמאירה ממטה למעלה. וזה הוא עמוד האמצעי, היינו תפארת, ומשום שמריחה בו, ומקבלת ממנו הארת חכמה, אומרת השכינה אל הצדיקים, סמכוני באשישות. ובה היינו בזווג עם קו האמצעי שהוא ז"א פב"פ, נעשית סגול', שנתקנת בג' קוים כמו ז"א, כשירדת להיות מדרגה תחת ז"א, ומקבלת כל האורות של ז"א בסו"ה רפדוני בתפוחים. (כנ"ל אות מ"ה).

פירוש, ענין אשישות ותפוחים נתבאר בזהר שמיני (אות פ"ב) ועל דא אשישות ותפוחים, אשישות לרוואה מחמרא, תפוחים לכוונא רעותא דלא יזיק חמרא. והוא כי חג"ת דז"א נקראים אשישות, כשהם בשליטת השמאל, שאז מקבלים יין שה"ס הארת חכמה, והם כלים לקבלת היין, וזה אמרו אשישות לרוואה מחמרא, ונקראים תפוחים, כי ז"א נקרא תפוח, כמ"ש כתפוח בעצי היער וגו'. כשהם בשליטת החסדים שהם בימין, כי כשנמשך הארת השמאל בלי התכללות בימין, נמשכים עמו דינים, והם מזיקים וע"כ לתפוחים צריכים שהם הארת חסדים, לכוונא רעותא דלא יזיק חמרא.

ומלכות נקראת שושנה ע"י בהקדמת ספר הזהר (אות א') מאן שושנה דא כנסת ישראל. ויש בה ב' מצבים, במצב א' היא בחכמה בלי חסדים, כמו קו שמאל, ואינה יכולה לעמוד בו, כי חכמה אינה מאירה בלי חסדים, וע"כ באה למצב ב', שאז היא מתוקנת לקבלת חסדים מז"א, אמנם הכלים של מצב (דפו"י דף ל"ט ע"ב)

(מח) רפדוני בתפוחים, אלין אינון תרי סמכי קשוט, דאינון חוור

מעלות הסולם

שהבדיל בין המים והאש, השלים ביניהם וחיבדם יחד, וז"ס הגמרא (ברכות נ"ו:) **שלוש שלומות** הן **נהר צפור וקדרה**. הריחה ציקי קדרה, ה"ס הארת חכמה הנכללת בחסדים, אם תאמר יש לה גנאי, כי כבר נתקנה במצב ב' דפנים דז"א, וכלים לקבלת חכמה הם אצלה בבחינות אחרים. לא תאמר יש לה צער, ופידש"י צער גופה מחמת התאוה. שכל גופה משודשה היא השתוקקות לאור החכמה, התחילו עבדיה להביא לה **בחשאי**. ומקבלת החכמה בתוך הכלים המלובשים בנשמתם של הצדיקים, כמבואר.

(מח) רפדוני בתפוחים אלין וכי: אלו הם שני סומכי אמת, היינו נצח והוד סומכי תפארת שנקרא אמת. שהם לבן ואדום, נצח הוא לבן רחמים, והוד הוא אדום דין. ומשום שמדיחה המלכות באות ו' שהיא בבדית היינו ביסוד. אומרת רפדוני בתפוחים. היינו חכמה מלובשת בחסדים. וכשהיא מתחברת עמו בזווג נעשית סגול, בתקון ג' קויס כמו ז"א עצמו. פידוש, כאן מדבר התקונים מהתכללות הזווג שיש בנה"י, אחר שנעשה הזווג השלם דו"ן מחזה ולמעלה, בסוד **אשישות ותפוחים**, (כנ"ל אות מ"ה) שלהיות כי ג' עולמות ב"ע, וכן נד"ן של בני אדם, אינם יכולים לקבל שפעם מן הזווג שמחזה ולמעלה, כי הם מיוחסים אל הספירות שמחזה ולמטה דו"ן, ולהיות שמחזה ולמטה אין זווג מפני שחסד שם פני אדם, (ע"י בסלט ב"א מאמר תדשא הארץ דשא) ולכן עולים נה"מ ונכללים בזווג העליון שמחזה ולמעלה, ומקבלים השפע מפני אדם אשר שם ויורדים ומשפיעים לעולמות התחתונים שהם ב"ע, ולכן לא חושב כאן אשישות, אלא תפוחים לבד, להיות שאין כאן אלא התפשטות והתכללות מהזווג שלמעלה, שכבר החכמה מלובשת בחסדים שה"ס תפוחים.

רחמה דאור ישר במוחין דאבי"ע. אלא מוחין דר"ק רחכמה, הנמשכים מאו"א החיצונים. ומשה רבינו ה"ס הדעת הפנימי המזווג לאו"א הפנימיים בסוד **משה מלגאו**, ולכן לא אמרו **משה רבינו**, כרי לא להמשיך את המוחין דאו"א הפנימיים, שבהארתם מתגלה שעד ה' שה"ס ה' רמשה והפרסא מתבטלת והאוד מגיע עד למלכות דמלכות, ואי אפשר לגלות האוד הגדול הזה לפני גמד התקון. (ע"י בסלט בראשית א' דף ר"ד ד"ה והנה).

יעקב אמרו, מפני שמוחין דיעקב נמשכים מן או"א החיצונים בסוד **יעקב מלבר**. הממשיכים ר"ק רחכמה, והפרסא מתקיימת. ולכן התקינו שיהו **אומרים** אותו **בחשאי**, והוא שמסתידים את בחינת המלכות עצמה וכוללים אותה בבחינת ז"א, כי המלכות עיקר בחינתה היא להמשכת חכמה, וכיון שאין אנו יכולים להמשיך חכמה בלי חסדים, ועיקר הזווג הוא להמשכת חסדים, לכן בחינת עצמה נסתרת. והכלים להלבשת החכמה נותנים לה הצדיקים. שו"ס **בחשאי**, כי נזהרים שלא לעורר החכמה הכלולה בחסדים דז"א, שהיא בחינת מלכות, אלא לעורר המשכת חסדים לבד.

ובזה יובן המשל של הגמרא שהוא הנמשל עצמו, כי בת **מלך** היא מלכות בסוד **אבא יסד ברתא**, שהריחה ציקי קדרה, פירושה של קדרה נתבאר, שה"ס קו האמצעי המכריע בין ב' הקוים ימין ושמאל ועושה שלום ביניהם, כי ב' הקוים ימין ושמאל ה"ס מים שהם חסדים, ואש שהיא גבורה. ואי אפשר לחבר את שניהם, כי המים מכבים האש, והאש מכלה את המים, ועי"ז שמימים המים בתוך הקדרה, ושמים הקדרה עם המים על האש, אז נכנס כח האש בתוך המים, ויש לנו האפשרות להנות מן המים והאש כשהם מחוברים ונכללים זה בזה. נמצא שע"י הכלי

וסומק. ובגין דארתח נ דאת ו' דאיהי בברית, אמרת רפדוני בתפוחים, וכד אתחברת ביה אתעבידת סגו"ל.

(מט) מה ס דהוי צר"י אתעביד צייר, הה"ד ק וייצר י"י אלקים את האדם עפר מן האדמה וגומר. ר ויצמח י"י אלקים מן האדמה כל עץ נחמד למראה וגר', ע וצדיק איהו ש עץ פרי עושה פרי למינו. ובהאי אתר. איהו רחימו דילה בחבורא ויחודא דבעלה, פ ובג"ד אמרת ת כי חולת אהבה אני.

(נ) וכד ישראל צ חאבין בברית מילה, אתפסיק ק נבועי דנקודין. מאתוון דכלילן בשכינתא תתאה, ר ואשתארת יבשה. בההוא זמנא מה כתיב בשור"ק חיר"ק. ת שרקו א ויחרקו שן אמרו בלענו.

(נא) קמץ פתח, דא סגיר ודא פתח, אלין תרין אינון דסגרין ופתחין מברועין דאינון נקודין לגבי אתוון. טו ואת ו' כד איהו נטוי על רישי אתוון.

חלוסי גרסאות

נ ג"א באת (מנטובה קשטנדינא). ס ג"א דהו צרי אתעבידת (מנטובה). ע ג"א דא צדיק (קשטנדינא). פ ג"א הה"ד וליג ובג"ד אמרת (מנטובה). צ ג"א חבו (מנטובה). ק ג"א נביעו (מנטובה קושטנדינא). ר ג"א ואשתאר בהון (מנטובה). טו ג"א דגש ורפה כד איהו וליג ואת ואיו (הגרי"א).

מסורת הזהר

ק וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה (בראשית ב) זהר בראשית א' רז ציון א'. ר ויצמח ה' אלקים (בראשית ב) זהר בראשית א' שכד ציון א'. ש עץ פרי עושה פרי למינו (בראשית א) לעיל בהקדמה ו. לפ"ד וילנא. ת כי חולת אהבה אני (שה"ש ב) לעיל אות מה ציון ד'. א שרקו ויחרקו שן (איכה ב)

מעלות הסולם

ישראל פוגמים בברית מילה היינו יסוד, גורמים שנפסק נביעי שפע הנקודות שהיא הארת חכמה, מן האותיות הכלולות בשכינה התחתונה היינו מלכות, ונשארת יבשה בלי חיות כי אור החכמה הוא אור חיה, בסו"ה והחכמה תחיה בעליה, בעת ההיא מה כתוב בשור"ק חיר"ק, שרקו ויחרקו שן אמרו בלענו.

(נא) קמץ פתח דא וכר': קמץ פתח, זה סוגר היינו קמץ, שהוא בהתנגדות להלבשת האורות לתוך הכלים. וזה היינו נקודת פתח, פותח ההארה לתוך הכלים. (עי' ע"ח שער דרושי הנקודות פ"א) אלו הם שנים שסוגרים ופותחים

(מט) מה דהוי צרי וכר': מה שהיה ז"א בבחינת צרי, היינו התקון של כ' הנקודות ימין ושמאל בקומה שוה, נעשה לעת הזווג בבחינת צייר, נמ"ש חז"ל (ברכות י'). אין צייר כאלקינו. ונעשה הזווג להולדת נשמות. ז"ש וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה וגר'. ויצמח ה' אלקים מן האדמה כל עץ נחמד למראה וגר'. וצדיק שהוא יסוד, הוא עץ פרי עושה פרי למינו. ובמקום הזה היינו ביסוד, היא אתבתה של המלכות, בחבור ויחוד עם בעלה שהוא ז"א. ומשום זה אומרת כי חולת אהבה אני.

(ג) וכד ישראל חאבין וכר': וכאשר (דפריי דף ליט ע"ב)

חיוון ש עלאין אתקרי רפ"ה, וכד איהו במציעו דאתוון אתקרי דג"ש. אתוון אלין אינון חיוון, דאתמר בהון ב והחיות רצוא ושוב, רצוא ברפ"ה, ושוב בדג"ש. ת

נב) א כתרין דאתוון דאינון תליין במחשבה דאינון כגוונא. ב

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ב) והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א) ז"ח כרך כ' ש נ"א אתוון (דפוי). ת נ"א רצוא בדגש ושוב ברפה (דפוי) נ"א ושוב בדגש ואינון תליין במחשבה כגוונא דתגין שבע זיינין אינון כגוונא דא ה' י"ו איהו ז' תגין תלין במחשבה (הגרי"א). א נ"א דתרין אתוון תליין במחשבה דאינון כגוונא דתגין ול"ג כתרין (מנטובה) ב נ"א הני טעמי תליין במחשבה אתוון בעוכרא דתמן נקודין תליין בדבור אתוון בעוכרא ז' זיינין אינון כגוונא דא ש ש כן איהי ז' שביעאה לא צריכין תגין כגוונא (דפוי). —נ"א ופומא (וילנא).

מעלות הסולם

ושוב ה"ס החזרה אל הימין, אחר שנכלל בשמאל, הוא שב למקומו וחזור לחסדים, וזה ושוב ברפ"ה, וכאן המדובר הוא בהארית החכמה שבקו שמאל, שהוא רצוא ברפ"ה טרם שמתגלים הדינים שבו, להמשך ממעלה למטה, ושוב בדגש לאחר גילוי הדינים שעם הארית החכמה, הוא בבחינת ושוב כדי להתיחד עם החסדים.

נב) דתרין אתוון תליין וכר': כי שתי אותיות היינו ב' ההי"ן של שם הוי"ה, תלויות במחשבה שהיא בינה, שהן כעין התגים. נקודות תלויות בדבור. אותיות תלויות במעשה. ז' תגין הם, בשם הוי"ה, כנודע שתגין נקראים זיינין, (מנחות כ"ט): כעין זה ה' ה' שכל ה' נחלקת לג' תגין, י' ה' הוא ז', דהיינו תג אחד, וביחד הם ז' תגין. ד' אותיות הוי"ה שבקומה זו, לא צריכות תגין, כי אותיות אלה נקראות תגין כעין זה הוי"ה. תגין תלוים במחשבה שבלב ומזה, שהם אור וכלי. שמחשבה היא האור ולב ומזה הם כלים. נקודות תלויות בדבור ופה, שהם אור וכלי. אותיות תלויות במעשה האברים של כל קומת הגוף.

ופותחים מבעות החכמה שהם נקודות, אל האותיות. (ע"י לעיל תי"ח אות כ"ב שנתבאר כל זה) ואות ז' שה"ס הארת ו"ק דחכמה, כשהיא נטויה על ראשי החיות העליונות שהן האותיות, כלומר טרם התלבשות החכמה בתוך הכלים שהם אותיות נקראת רפויה, היינו שאין בה דינים. וכשהיא באמצעות האותיות, היינו שנתלבשה בתוך הכלים, נקראת דגושה, מחמת הדינים, המופיעים עם גילוי הארת החכמה, כדי לשמור אותה מיניקת החצונים. ומפרש, אותיות הם אלו החיות שנאמר בהן, החיות רצוא ושוב. רצוא ברפ"ה, היינו טרם גילוי הדינים, ושוב בדגש, היינו כשהארה מתלבשת בתוך הכלים, ופוגעת בדינים של קו האמצעי, אז ושוב, שמחזירים הארתם ממטה למעלה כדי להתיחד בחסדים.

ומה שכתוב לעיל בסוף תקון ה' (אות מ"ו) רצוא בדגש ושוב ברפ"ה, מבואר שם שהמדובר הוא בקו הימין שהוא בבחינת ו"ק בלי ראש, דהיינו חסדים בלי חכמה ולכן הוא בסוד רצוא אל השמאל לקבל ממנו חכמה, שז"ס רצוא בדגש, שנקודת דגש רומזת להמשכת החכמה לתוך האותיות שהן כלים.

(דפוי דף ל"ט ע"ב)

דתגין. נקודין ... תליין בדבורא, אתוון תליין בעובדא. ז' זיינין אינון כגוונא דא ... ה ה יו איהו ז' לא צריכין תגין דאינון אתוון אתקרון תגין כגוונא דא יהוה תגין תליין במחשבה דלכא ומוחא. נקודין בדבורא דפומא. אתוון בעובדא דאברין.

מעלות הסולם

לענינו הוא, כי בהתפשטות האור והסתלקותו אח"כ בכדי להעשות מציאות הכלי, מניח חלק מן האורות בתוך הכלי להחיותו, ואותו האור נקרא רשימה. וגם נקרא תגין, מפני שאחר כך כשבאה הארת הזווג מלמעלה ונכנסת לתוך הכלי, אז היא דוחית את הארת הרשימה, כי אי אפשר להם להיות יחד, כי הרשימה היא מבחינה יותר עליונה, אלא שנפסק הארת הזווג שלה, ולכן מתגברת ההארה החדשה על הרשימה, והרשימה מסתלקת למעלה מן הכלי מבחוץ ומאירה אל הכלי בהיותה למעלה ונקראת בשם תגין. נמצא כי בתחלת התהוות הכלים היתה הרשימה שהיא תגין בתוך הכלים שהם אותיות, והאותיות עצמן היו בצורת תגין. וכן כתוב בע"ח (שער טנת"א פ"ה) וז"ל ובעבור זה אין התגין רמחין ונזכרין בתקונים, יען כי הם ואותיות משתתפין יחד, לכן לזמנין נקרא האותיות גופא כי כן הוא האמת, ולזמנין נקרא נפש בבחינת התגין שבהם.

וזה אמרו דתריין אתוון דתליין במחשבה דאינון כגוונא דתגין, כי תקון הראשון דכל האצילות היה עלית המלכות למקום בינה, שהיא נקרא מחשבה, (ע"י ז"ח יתרו אות ק"ע) מחשבה מבינה ולעילא עד אין סוף, ובי' אותיות אלה הן ב' ההי"ן, דאינון כגוונא דתגין כי הן בצורת תגין כלומר תחלת תקונו. נקודין, שהם חכמה המאירה לעת גדלות תליין בדבורא, היינו ע"י עלית מ"ן מן התחתונים, וכן אתוון תליין בעובדא, ומפרש ז' זיינין אינון, היינו ז' תגין, כי תגין נקראין זיינין, (מנחות כ"ט:) כגוונא דא ח' ה' שהן בינה ומלכות, וכל אחת מתוקנת בג' קוין, והן ששה תגין, י' ו' איהו ז' היינו תג

אחד

פירוש. התקונים ממשך לפרש מה שאמר לעיל אתוון אלין אינון חיוון, שזהו רק בעת שמלוכב באותיות אורות החכמה, כי חכמה נקראת חיה, בסו"ה החכמה תחיה את בעליה, ואז האותיות שהן כלים לאור החיה, הן נקראות חיות. על שם האורות המלוכבים בהן. ונודע שאין אור החכמה מאיר לתוך האותיות שהן הכלים, אלא לעת גדלות, אחר שהתחתונים העלו מ"ן וגרמו לזווג ע"ב ס"ג דא"ק, וירידת ה' התחתונה שהיא מלכות למקומה. ועליית מ"ן הוא בדבור ובמעשה (ע"י זחר ויחי אות רי"א) ועל דא תנינן במלין ועובדא בעיין לאחזאה מלה בגין לאתערא מלה אחרא, ולכן מתחיל לבאר סדר התהוות הכלים מתחילתם, שהם בצורת תגין עד שמתגדלים ומלבישים את אור החכמה ואז הם נקראים חיות.

והנה בעץ חיים (היכל א"ק שער ז' פ"א) כתוב וז"ל ונודע הוא כי האור העליון כשהוא מתפשט וחוזר ונעלם מניח רושם חותם למטה בהכרח, והנה אותו האור שהוא הרשימו הנשאר למטה, כאשר נסתלק אור העליון ונעלם במקורו, אז נשאר אור רשימה ההיא למטה, בלתי אור העליון ההוא, ואז ע"י התרחקו של אור הנשאר נתהוה בחינת כלי, כי סבת התפשטות האור והסתלקותו אחר כך, גרם להעשות מציאות כלי עכ"ל. ושם (שער ו' פ"ו) כתוב והאור השני הנקרא רשימו הוא הנקרא תגין. (ובאותו השער פ"ה) כתוב, ואז אותו הרשימו היה מאיר בכלי זה מרחוק ולא נכנס בתוכו, וה"ס התגין. (ובתלמוד ע"ט בהסתכלות פנימית ח"ד) מבואר שיש י"ב מיני רשימות וי' מיני כלים, והעיקר הנצרך (דפ"י דף ל"ט ע"ב)

(נג) ז ואלין נקודין וטעמי ואתון עביד ההוא סתים וגניז כרסייא
טמירא עלאה ועליה אתמר (ג) אתה י"י לעולם תשב כו'.

חלופי גרסאות

ג נ"א ומאלין (דסר"י) נ"א ואלין (מנטובה) נ"א
ומאלין נקודי ואתון עביד וליג וטעמי (הגרי"א).

מסורת הנהר

(ג) אתה ה' לעולם תשב (איכה ה).

מעלות הסולם

אבי"ע, עושה אותם, ההוא סתום וגנוז היינו
בינה דא"א, שהיא כסא העליון הטמיר, כי
בינה דא"א היא כסא לחכמה דא"א וכשז"א
עולה למקום או"א עלאין נאמר עליו אתה ה'
לעולם תשב כו'. כמו שיתבאר להלן.
פירוש. טעמים נקודות ואותיות הם ד'
מדרגות, או"א עלאין שה"ס ג"ר דבינה, מהם
הטעמים. ישס"ת שה"ס ז"ת דבינה, מהם
הנקודות. וז"א ומלכות ה"ס אותיות, ועיקר
האותיות הוא ז"א, ומלכות יורשת את האותיות
מז"א, ולכן גם מלכות היא בסוד האותיות.
ולפיכך עצם האותיות ה"ס ז"א ומלכות, שהם
ז"ת חג"ת נהי"מ. והם חסרי ג"ר. וכשמשיגים
הנקודות שה"ס האורות דישס"ת יש להם
ג"ר דנשמה. וכשמשיגים הטעמים, שה"ס
האורות דאו"א עלאין, יש להם ג"ר דחיה, וכל
אלה המדרגות נעשו ע"י יציאת הבינה דא"א
לחוץ מראש א"א, בסו"ה שאו מרום עיניכם
וראו מי ברא אלה. כי המלה ברא, פירושה:
לבר ממדרגת אצילות, שמתוך שבינה יצאה
לבר ממדרגת ראש א"א, נעשתה משום זה
לבחינת בריאה, בערך הראש דא"א, ע"כ היא
בראה בהכרח את זר"ן, שז"א נעשה בבחינת
יצירה, כי היוצא מבחינת בריאה נקרא יצירה.
ומלכות נעשתה לבחינת עשיה, כי כל היוצא
מיצירה נקרא עשיה. אמנם אין להשוותם
לבי"ע ממש שמאחורי הפרסא דאצילות, כי
אלו בינה וזר"ן עומדים למעלה מפרסא, דהיינו
בעולם אצילות עצמו. אלא הכוונה היא בערך
הראש דא"א לבר. ובינה זו נחלקה לבי'
בחינות: ג"ר לפ"ע, וז"ת בפ"ע. ג"ר נתקנו
לבחינת או"א עלאין שהם טעמים, המלבישים
לא"א

אחד, וביחד הם ז', לא צריכין תגין דאינון
אתון אתקרון תגין וכו'. כי בזמן הקטנות
ותחלת התהוותם, בעת אשר אור הרשימה הוא
בתוך האותיות, האותיות עצמן הן בצורת
תגין, לכן לא צריכין תגין. רק בעת הארת
הגדלות שאור הרשימה הוא ממעל לכלי, אז
מאירה הרשימה בבחינת תגין.
ומה שאומר תליין במחשבה דאינון
כנוונא דתגין, על האותיות בעת שהן בתחלת
התהוותן, הלא מחשבה היא בינה נשמה,
ונקודות רוח, ואותיות נפש, ואור הנשמה הרי
הוא בא אל המדרגה, אחר רוח ונפש. כמ"ש
(בזהר משפטים אות י"א) יהבין ליה נפשא
וכו', זכה יתיר יהבין ליה רוחא, זכה יתיר
יהבין ליה נשמתא. התשובה היא, כי תמיד
יש ערך הפוך בין כלים לאורות, כי דרך
הכלים היא, שהעליונים גיילים תחלה במדרגה,
שמתחלה מתגדל כלי הכתר ואח"כ כלי החכמה
וכו', עד שכלי המלכות הוא האחרון. שלכן
אנו קוראים את הכלים בשם כח"ב זר"ן
מלמעלה למטה, היינו שמתחילים מן הכתר
וכו', כי כן טבע גידולם. וההיפך מזה הוא
באורות, שבאורות התחתונים נכנסים תחלה,
נפש נכנסת ראשונה, ואחריה רוח וכו', ולכן
אנו קוראים את האורות בשם נרנח"י,
ומתחילים מן נפש ממטה למעלה, כי כן סדר
כניסתם. ולכן אפשר לכוונת את אור הנפש
בשם מחשבה, על שם הכלי שהוא המוח,
הגדל ראשון. (ע"י לעיל בהקדמה אות שס"א
ובמעלות הסולם שם ד"ה פירוש).
(נג) ואלין נקודי וטעמי וכו': ואלה
הנקודות והטעמים והאותיות שבכל פרצופי
(דסר"י דף ל"ט ע"ב)

נד) מאי אתה ההוא דאתמר ביה ד' י"י אלקי אתה ארוממך. בההוא דאתמר ביה ה' רום ידיהו נשא ובגין דא אתמר * למי נושאין כפים לרום השמים הדא הוא דכתיב, רום ידיהו נשא. ומאי ניהו. יו"ד ק"א וא"ו ק"א, דאיהו חכמה כ"ח מ"ה.

נה) ועליה אתמר, ו' כ"ח מ"עשיו הגיד לעמו, והאי ד' איהי כ"ח

חלופי גרסאות

ד ג"א איהו (מנטובה).

זהר קרח יח ציון מ' ו' כח מעשיו הגיד לעמו (תהלים קיא) לעיל בהקדמה יד. לפ"ד וילנא.

מסורת הזהר

ה' אלקי אתה ארוממך (ישעיה כה) ז"ח כרך כ' בלק א ציון א. ה' רום ידיהו נשא (חבקוק ג) זהר קרח יח ציון מ' ו' כח מעשיו הגיד לעמו

מעלות הסולם

נפש רוח, רוח בחג"ת ונפש בנה"י. וכשנמשכו אליו מוחין דגדלות, נתעלו החג"ת ונעשו לחב"ד, ונעשו כלים למוחין דג"ד, ואור הרוח ירד לכלים דנה"י ונעשו הנה"י לכלים דחג"ת, להיותם עתה משכן לאור הרוח, ונבררו לו כלים חרשים מבי"ע ונתחברו לפרצופו לבחינת נה"י ואור הנפש מתלבש בנה"י החדשים. וחסד וגבורה דז"א ה"ס ידים וכשהם נעשים לחכמה בינה דאור החיה, דהיינו בעת שמשיג המוחין דא"א עלאין, אז הידים שלו הם בסוד שאו ידיכם קדש, שג' פרקים שביד הימנית הם חב"ד דחכמה, וג' הפרקים שביד השמאלית הם חב"ד דבינה. וקבורת המחובר לכתף ה"ס דעת, והזדוע ה"ס בינה, ופרק האצבעות ה"ס חכמה. וז"ס רום ידיהו נשא, וכן רום השמים, שה"ס עשר האצבעות שהן חכמה דחכמה ביד ימין, וחכמה דבינה ביד השמאלית. וז"א ה"ס הוי"ה דאלפין שבגימטריא מ"ה, וחסד שנעשה לחכמה הוא כח שלו. (ע"י לעיל בהקדמה במעלות הסלם אות פ"ז) ומה שלא חושבים גם תפארת שנעשה לדעת ע"י בסלם פרשת משפטים אות תק"כ.

נה) ועליה נאמר כח וכר' : ועליו נאמר כח מעשיו הגיד לעמו. וזה הוא כ"ח פרקים מן הידים של המלך העליון, שהוא ז"א. שהם כח"ו במוכס"ז כח"ו, היינו י"ד פרקים של יד השמאלית

לא"א מפה עד החוזה. וז"ת דבינה שהם מבחינת התכללות זרין בבינה. והם שרשי זרין הנמצאים בבינה, נתקנו לבחינת ישס"ת ונקודות, ומלבישים לא"א מן החוזה עד הטבור. והבנים שלהם שהם זרין, הם נתקנו בסוד אותיות, ומלבישים לא"א מטבור ולמטה, עד סיום עולם האצילות.

וזה אמרו ואלין נקודין וטעמי ואתוון עביד ההוא סתים וגניז וכר' היינו הבינה שיצאה מהראש דא"א, (ע"י בהקדמת ספר הזהר דף י"ג בסלם מאמר מי ברא אלה) שבינה זו נקראת האי סתים עתיקא, וממנה נתקנו ונעשו כל המדרגות הנ"ל באצילות, וכשז"א עולה לא"א עלאין, ומשיג ג"ר דחיה עליה נאמר אתה ה' לעולם תשב וגו', כמו שיתבאר להלן.

נד) מאי אתה ההוא וכר' : שזאל מי היא המדרגה הנקראת אתה. ומשיב, ההוא שנאמר בו, ה' אלקי אתה ארוממך. ומפרש מה פרושו של ארוממך. באותו שנאמר בו רום ידיהו נשא. ומשום זה למדנו, (בספר הבהיר אות קל"ט), למי נושאים כפים, לרום השמים, ז"ש רום ידיהו נשא. שזאל ומי הוא רום שמים, ומשיב ירד ה"א וא"ו ה"א, שהוא חכמה כ"ח מ"ה.

פירוש. ז"א נקרא שמים, ומשדשו אין לו רק ו"ק חג"ת נה"י, שמתלבש בהם האורות (דפו"י דף ל"ט ע"ב י' דף מ' ע"א)

פרקין דידין דמלכא עלאה, דאינון כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, כנויין דיחודא עלאה, דאיהו יקו"ק אלהינו יקו"ק. ה ובגין דאסתלק האי חילא מישראל; אתמר בהון ז וילכו בלא כח לפני רודף.

(נו) יר"ד ק"א וא"ו ק"א, אינון עשר ו אצבעו, דאתמר בהון ה ידיו גלילי זהב, דכהון כ"ח פרקין, דאינון כ"ח אתוון דעובדא דבראשית. ובגין דא י"י אלהי אתה.

(נז) טז ומאי אתה, ההוא דאתמר ביה, ט נכון כסאך מאז מעולם אתה. ו ומאי נכון. דא נאמן יושב. יז ונאמן עומד באמצע, הה"ד י כתפארת אדם לשבת בית.

חלופי גרסאות

ה נ"א מוסיף אחד מנטובה. ו נ"א אצבעאן (מנטובה ועוד דפרי"י). טז נ"א ומאי כסאך ול"ג ומאי אתה (הגר"א). יז נ"א מוסיף ונאמן עומד וכ"ו באמצע (הגר"א).

מסורת הזוהר

ז וילכו בלא כח לפני רודף (איכה א) לעיל בהקדמה יד. לפ"ד וילגא. ח ידיו גלילי זהב (שה"ש ה) לעיל בהקדמה יז : לפ"ד וילגא. ט נכון כסאך מאז מעולם אתה (תהלים צ) זהו וירא קטו ציון ד'. י כתפארת אדם לשבת בית (ישעיה מד) לעיל בהקדמה ט : לפ"ד וילגא.

מעלות הסולם

אצבעות שנאמר בהן ידיו גלילי זהב, כי הארת החכמה שבשמאל המאירה בכל שלמותה בהתלבשות החסדים נקראת זהב. וגלילי הוא מלשון גלוי וגלגל כי הארת החכמה מתגלית ע"י סבוב על הקוים מימין לשמאל ומשמאל לקו האמצעי. שבהם כ"ח פרקים, שהם כ"ח אותיות שבמעשה בראשית, היינו כ"ח אותיות שבפסוק ראשון של התורה בראשית וברא אלקים את השמים ואת הארץ. ומשום זה נאמר לפני ארוממך ה' אלקי אתה, כי ה' ה"ם אר"א עלאין וטעמים. אלקי ה"ם ישו"ת ונקודות. אתה ה"ם ז"א ואותיות. וכשז"א משיג את המוחין דאר"א עלאין, נאמר עליו הפסוק הזה, ואומר ארוממך בכל ג' השמות ה' אלקי אתה. ע"י זהו בלק (אות קנ"ח) ארוממך בלא כחדא.

השמאלית, שהם כינוים של היחוד העליון, שהוא הוי"ה אלקינ"ו הוי"ה, שהם י"ד פרקים של יד הימנית. כי כמו שזו"ן עולים ומכריעים בין ימין ושמאל דבינה, שעיי"ז יוצאים שם ג' מוחין חב"ד בבינה בסוד תלת נפקי מחד, וז"א זוכה עיי"ז ג"כ לחב"ד בסוד תלת בחד קיימא. כי כל שיעור אור שהתחתון גורם להאיר בעליון זוכה בו גם התחתון. כן נשמות הצדיקים ע"י מעשיהם הטובים של הצדיקים, עולים ומכריעים בין ז"א לנוקבא שגם הם נחשבים לימין ושמאל, וגורמים מוחין בזו"ן, ולכן כח מעשייו הגיד לעמו, שגם הצדיקים זוכים אל האורות והמוחין שגרמו לזו"ן העליונים מהם, ומשום שנסתלק כח הזה מישראל בעת החורבן, נאמר בהם וילכו בלא כח לפני רודף.

(נז) ומאי אתה ההוא וכר: שואל, ומי היא המדרגה הנקראת אתה כי עד עתה עוד לא

(נו) יר"ד ה"א וא"ו וכר: יר"ד ה"א וא"ו ה"א, שהם עשר אותיות של שם מ"ה, הן עשר (וטו"י דף מ ע"א)

נח) ומאי מאז. אלא ההוא דאתמר ביה כ) אז תקרא וי"י יענה. ומאי א"ז, אליו ח' אתוון, דאינון יאקדונק"י, דסלקין ז לחשבון אמ"ן. ודא איהו העונה אמן בכל כחו, בההוא כ"ח. ובגין דא ח אוקמוהו מארי מתניתין, העונה אמן בכל כחו, קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה.

מסורת הוהר

חלוסי גרסאות

כ) אז תקרא וה' יענה (ישעיה נח) לעיל יוד : לפ"ד ז ג"א לחושבן (בראדי ועוד). ח ג"א אוקמוהו בראדי וילנא.

מעלות הסולם

אוד החסדים, ובב' אלו הוא מכריח את הקו השמאלי להתייחד עם הקו הימני, ובוזה נמצא אוד ר"ק דחכמה של קו השמאל מתלבש בחסדים של קו הימין ויכול להאיר ונשלם קו השמאל, בסוד נאמן יושב. וכן אוד החסדים שבקו ימין מתייחד עם החכמה שבקו השמאל, ונמצא משיג בזה את אוד ג"ר ונשלם קו הימין, בסוד נאמן עומד. ע"י בזה פרשת עקב (אות ט"ז) במ"ש וגחין רישא באתח בגין דאתה איקרי ראש, ע"י במראות הסלם שם (אות כ"ד) וז"ס שז"א נקרא תפארת בסו"ה כתפארת אדם לשבת בית, ובית הוא בחינת חכמה, בסו"ה בחכמה יבנה בית.

נח) ומאי מאז אלא וכו': שואל ומי נקרא אז שעליו נאמר נכון כסאך מאז. ומשיב, אלא ההוא שנאמר בו אז תקרא וה' יענה, ומפורש (לעיל תי"ח אות פ') שוה' פירושו, הוא ובית דינו שהם ז"א ומלכות. שואל ומה הרמז של אז. ומשיב, אלה שמונה אותיות של ב' שמות הו"ה אדנ"י, שהן יאהרונה"י היינו השילוב של ב' השמות. העולים לחשבון אמן היינו צ"א. ור"ת של אל מלך נאמן. וזהו העונה אמן בכל כחו היינו בההוא כ"ח הנ"ל (אות נ"ה וע"י לעיל בהקדמה אות פ"ט) ומשום זה העמידו בעלי המשנה (שבת קי"ט:) העונה אמן בכל כחו היינו בכל כוונתו כפירש"י (שם) קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה. (ע"י לעיל בהקדמה אות צ').

לא השיב על זה. ומשיב, ההוא שנאמר בו, נכון כסאך מאז מעולם אתה. שואל ומה פירושו של נכון. ומשיב נאמן יושב, ונאמן עומד באמצע, ז"ש כתפארת אדם לשבת בית.

פירוש. ז"א שיש לו המסך דבחינה א' שבקו האמצעי, שמסך זה ממעט את קומת החכמה שבקו שמאל מבחינת ג"ר דחכמה לקומת ר"ק דחכמה, דהיינו שלא תתפשט החכמה להאיר ממעלה למטה, אלא תאיר בבחינת ממטה למעלה, הנה הארה זו נבחנת לר"ק דחכמה לבר, ונקראת ישיבה, לרמוז על חסדון נה"י שהם רגלים, כדרך היושב שאינו משתמש ברגליו, והחסד נה"י דכלים חסד ג"ר דאורות, (כמ"ש בפתיחה לחכמת הקבלה אות כ"ד) ולכן נקרא ז"א נאמן יושב. וכן הוא נקרא נאמן עומד היינו המשכת ג"ר, בדומה לאיש הקם ועומד על רגליו, שהוא זוקף קומתו, אבל באמצע היינו שכופף את ראשו שה"ס ג"ר הנקראים ראש, שזה מורה שאינו רוצה בחכמה אלא בחסדים, אבל החסדים האלו הם בחינת ג"ר משום שחכמה אינה חסדה לו, והוא ממש כא"א עלאין, כי אחר שיש לז"א התכללות מחכמה נבחן החסד שלו כמו אורא דכ"א דא"א שאינם מקבלים חכמה לעולם. וזה נבחן שהוא עומד באמצע ומכריע בין הקוים, ומשלים ביניהם ושניהם יכולים להאיר, שמצד אחד ממעט המסך שלו את קו השמאל מג"ד לר"ק, ומצד ב' הוא מרבה את (דפו"י דף מ' ע"א)

(נט) וּבְגִינִיָּה אַתְּמַר ל' נִכּוֹן כִּסְאָךְ מֵאִז מַעֲלָם אַתָּה. יח וְבִיָּה מ' אַתָּה י"י לַעֲלֹם תִּשָּׁב. אַתָּה הֵוָא דַּאֲתַמַּר בִּיָּה, אַבִּינוּ מִלְכְּנוּ אַבִּינוּ אַתָּה. וּמֵאִי נִיְהוּ. אַבִּינוּ אַב הַרְחַמְן, וְאִיְהוּ כְּלִיל כָּל אַתּוּן דַּאֲוִרִיָּתָא, וּמֵאִי נִיְהוּ אֲוִרִיָּתָא דְבִכְתָּב. עֲמוּדָא דַּאֲמַצְעִיתָא.

(ס) וְעֲלִיָּה אַתְּמַר בְּרוּךְ אַתָּה, וְכַד יִשְׂרָאֵל קִיַּיְמִין בְּעֲמִידָה דְצִלּוֹתָא כ' אִיְהִי יִתִּיב עַל כְּרִסְיָא. ל' וּבְגִינִיָּה אַתְּמַר בַּהֲהוּא זְמַנָּא אַתָּה י"י לַעֲלֹם תִּשָּׁב כִּסְאָךְ לְדוֹר וָדוֹר.

(סא) וּמֵאִי נִיְהוּ לְדוֹר וָדוֹר. אֲלֵא הֵוָא דַּאֲתַמַּר בִּיָּה. ט' דוֹר הוֹלֵךְ וָדוֹר כַּאֲ וְהָאֲרֵץ לַעֲלֹם עוֹמֶדֶת. וְלִית דוֹר פְּחוּת מִשְׁשִׁים רַבּוּא, וּמֵאִי נִיְהוּ. מִשָּׁה, דְשָׁקִיל לְשִׁתִּין רַבּוּא מ' מִיִּשְׂרָאֵל. וְדִרְגָא דִּילִיָּה אֲסַפְקִלְרִיא דְנַהֲרָא נ'.

חלופי גרסאות

יח נ"א ועוד אתה ול"ג וביה (הגר"א). ט נ"א ובגין דא (מנטובה). י נ"א הוא (מנטובה). כ נ"א איהו (בראדי מנטובה). ל נ"א ובגין דא (מנטובה מעזיבוז). מ נ"א כישראל (מנטובה קשטנטינא). נ נ"א שייך אחר זה ותוסף ללדת שבדף קז (דפו"י).

מסורת הזוהר

ל' נכון כסאך מאז מעולם אתה (תהלים צג) לעיל אות נז ציון ט'. מ' אתה ה' לעולם תשב (איכה ה) אין בזהר. נ' דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת (קהלת א) זהר בראשית א' קצו ציון ד'.

מעלות הסולם

הוא יושב על הכסא. היינו היחוד דו"ן שבשם"ע. כנודע שמלכות נקראת כסא ובעת ההיא נאמר בשבילך, אתה ה' לעולם תשב כסאך לדור דור.

ובזהר בלק (אות קנ"ז) כתוב והא אוקימנא דתלת דוכתי אינון דאקרי כל חד אתה, כי חכמה נקראת אתה כמ"ש באדרא זוטא (אות ע') וכן חסד נקרא אתה כמ"ש בבלק שם. ומלכות נקראת אתה כמבואר בזהר פקודי (אות תשצ"ח) ועי' בזהר עקב (אות י"ז) כתיב כי אתה אבינו וגר' תנינן לזמנא דאתי אמרינן ליה ליצחק וכר' כי אתה אבינו, (שבת פט:): משום דשמאלא אתכליל בימינא.

(סא) ומאי ניהו לדור וכר' : שואל ומהו לדור דדור. ומשיב, אלא ההוא שנאמר בו דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת. ואין דור פחות מששים רבוא, שואל, ומי הוא. ומשיב

(נט) ובגינייה אתמר נכון וכר' : ובשבילך, היינו בשביל ז"א נאמר נכון כסאך מאז מעולם אתה. וכו' נאמר אתה ה' לעולם תשב. והוא אתה שנאמר בו אבינו מלכנו אבינו אתה. שואל ומי הוא. ומשיב אבינו אב הרחמן שהוא בז"א (עי' שער הכונות ענין ר"ה דרוש ו'). והוא כולל כל אותיות התורה, כנודע כי ז"א נקרא תורה. שואל ואיזה תורה אס תורה שבכתב או תורה שבעל פה. ומשיב תורה שבכתב. עמוד האמצעי. כי ז"א הוא בבחינת תורה שבכתב, ומלכות היא בחינת תורה שבעל פה.

(ס) ועליה אתמר ברוך וכר' : ועל ז"א נאמר ברוך אתה, ברוך : ה"ס המוחין אור"א וישו"ת. אתה : ה"ס ז"א, המקבל את המוחין. (עי' ספר נהר שלום להרש"ש זצ"ל דף כ' סדר הקדמת הברכה) וכשישראל עומדים בתפלת עמידה, שהיא תפלת שמונה עשרה, (דפו"י דף מ' ע"א)

(כ) יט ט) בזאת יבא אהרן אל הקדש ת"ח, אין אדם מפיך רצונו מי"י, אלא בזאת דעלה אתמר, (ט) מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מי"י. ודא ט היא) עת לעשות לי"י.

(ג) וכמה עתות יש. ועלייהו אתמר, (ז) ואל יבא בכל עת. ושלמה אמר, (ק) עת לשחוק כר', דאינון כ"ח עת. וע"ד קב"ה אמר, ואל יבא בכל עת אל הקדש, דאיהו (ה) קדש ישראל לי"י.

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

ט) בזאת יבא אהרן אל הקדש (ויקרא טז) לעיל בהקדמה יג. לפ"ד וילנא. (ט) מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה' (משלי יח) לעיל בהקדמה ז. לפ"ד וילנא. (פ) עת לעשות לה' (תהלים קיט) זהר וירא קל ציון א'. (צ) ואל יבא בכל עת (ויקרא טז) לעיל בהקדמה ו. לפ"ד וילנא. (ק) לשחוק (קהלת ג) תקיח קיא ס"א ש"ג קיג ט"ב ש"ל. ר קדש ישראל לה' (ירמיה ב) לעיל תקון תריסר כח. לפ"ד וילנא.

יט שייך להקדמה י"א א' עד וכיח אתון והיא מהשמטות בתו"ח פ"ג ב' והואיל דמסיים חכמה מסטרא דחכימאי טעו המגיהים לכתוב כאן (לשון הגר"א דף לט :). ס נ"א הוא (דסריי).

מעלות הסולם

ומשיב, משה ששקול נגד ששים רבוא מישראל, ומדרגה שלו היא המראה המאירה, היינו מדרגת ז"א.

עמוד האמצעי. וגם בחינת משה שהוא שושבינא דמלכא. וכעת מבאר תקון המלכות הנקראת זאת. ומתחיל בסוד אהרן שהוא שושבינא דמטרוניתא (עי' רעיא מהימנא שופטים אות כ"ג) כתוב בזאת יבא אהרן אל הקדש. בוא וראה, אין אדם מוציא רצונו מה', כלומר אין הקב"ה ממלא רצונו של אדם, אלא בזאת, היינו כשכוונתו של אדם בבקשותיו היא לתקון השכינה הנקראת זאת. שעליה נאמר, מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה'. וזה, היינו תקון השכינה, היא מה שנאמר עת לעשות לה', כלומר לחבר אותה בהקב"ה שנקרא הוי"ה.

פירוש. בתקונים ס"ט (דף ק"ב) כתוב על משה, ואתפשוטותיה הוא בכל דרא ודרא, שעל משה נאמר דור הולך דור בא, ושיעור נשמת משה הוא ששים רבוא, כי משה זכה לבניה, שפירושו למוחין דא"א המלבישים לר"ק דא"א שספירותיו הן בסוד רבוא, כי ספירות הנוקבא הן יחידות, ושל ז"א עשיריות, ושל ישו"ת מאות, ושל א"א אלפים, ושל א"א כל אחת רבוא, ונמצא שחג"ת נה"י דא"א הם ר' רבוא, וכשכל אחת מהן כלולה מעשר, הרי הן ששים רבוא, וזה אמרו ולית דור פחות משישים רבוא, ומאי נ"חו נשמת משה, כי שקול משה נגד סי רבוא.

(ג) וכמה עתות יש וכר': ויש כמה עתים, שגם הנוקבא דקליפות נקראת עת, שהוא אשה זרה, ועליהם נאמר ואל יבא בכל עת, ושלמה אמר עת לבכות ועת לשחוק כר' שהם כ"ח עתים. ומשום זה אמר הקב"ה ואל יבא בכל עת אל הקדש, אלא בעת דקדושה, שהוא קדש ישראל לה'.

(כ) בזאת יבא אהרן וגו': עד כאן ביאר גדלות הו"א בסוד אתה שהוא תפארת (דסריי דף מ' ע"א)

(סד) וכד שכינתא דאתקריאת זאת עם ישראל, כד"א (ש) ואף גם זאת בהיותם וכי. מאי אינון אמרין ע לה, ת) אנה הלך דודך היפה בנשים אנה פנה דודך ונבקשנו עמך, בכמה תחנונים וצלוחין, בציצית ותפילין, בשבתות פ וביומין טבין, דעלייהו אתמר, א) ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם. אות ברית מילה, אות דשבת ז וימין טבין, ואות דתפילין.

(סה) ק עלה אתמר ב) על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא. ד מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מי"י. ויעקב בריך לבנוי בזאת, הה"ד ה) זאת אשר דבר להם אביהם. ודוד בזאת הפיק רצונו מי"י כשנלחם עם אויביו, כד"א ה) אם תחנה עלי מחנה וגו', בזאת אני בוטח.

(סו) ש והנביא כשראה את ישראל בגלות. לא ראה להם מנוחה, אלא בעבור זאת. ת הה"ד ו) זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל. ויהודה לא אתברך

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ש) ואף גם זאת בהיותם (ויקרא כו) לעיל בהקדמה יג. לפ"ד וילנא. ת) אנה הלך דודך (שה"ש ו) לעיל תקון ו' כג: לפ"ד וילנא. א) ביני ובין בני ישראל (שמות לא) לעיל בהקדמה ג. לפ"ד וילנא. ב) על זאת יתפלל כל חסיד (תהלים לב) זהר פ' אחרי קמה ציון ב'. ג) מצא אשה מצא טוב (משלי יח) לעיל אות סב ציון ע'. ד) וזאת אשר דבר להם אביהם (בראשית מט) לעיל בהקדמה יג. לפ"ד וילנא. ה) אם תחנה עלי מחנה (תהלים כז) לעיל תקון ו' כג: לפ"ד וילנא. ו) זאת אשיב אל לבי (איכה ג) לעיל בהקדמה יג. לפ"ד וילנא.

ס נ"א הוא (דפו"י). ע נ"א ל"ג לה (מנטובה). פ נ"א ובימין (מנטובה). צ נ"א וביומין (מעזיבוז). ק נ"א עליהו (מנטובה). ר נ"א ומצא (בניהו קושענדינא מעזיבוז מנטובה). ש נ"א ל"ג והנביא כשראה עד זאת אשיב (מנטובה).

מעלות הסולם

(סד) וכד שכינתא דאתקריאת וכי: וכשהשכינה הנקראת זאת היא עם ישראל, כמו שאתה אומר ואף גם זאת בהיותם וגו'. מה הם אומרים לה, אנה הלך דודך היפה בנשים אנה פנה דודך ונבקשנו עמך, בכמה תחנונים ותפלות, בציצית ותפילין, בשבתות וימים טובים, שעליהם נאמר ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם. אות ברית מילה, אות של שבת וימים טובים, ואות של תפילין. (סה) עלה אתמר על וגו': עליה היינו על השכינה, נאמר על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא. מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה'. ויעקב בריך לבנוי בזאת שהיא

השכינה, ז"ש וזאת אשר דבר להם אביהם. ודוד כשנלחם עם אויביו בזאת הוציא רצונו מה', כמו שאתה אומר, אם תחנה עלי מחנה וגו' בזאת אני בוטח.

(סו) והנביא כשראה את וכי: והנביא כשראה את ישראל בגלות, לא ראה להם מנוחה, אלא בעבור זאת שהיא השכינה אשר עמהם. ז"ש זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל. ויהודה לא נתברך אלא בזאת, ז"ש וזאת ליהודה. ומשה לא בריך את ישראל אלא בזאת, שנאמר וזאת הברכה. ומי שלא שת לבו גם לזאת, עליו כתוב איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת.

אלא בזאת, הה"ד ז) וזאת ליהודה. ומשה לא בריך ית ישראל אלא בזאת, ח) וזאת הברכה. ומי שלא שת לבו גם לזאת, עליה כתיב ט) איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת.

סז) א וכיון שהאדם בה יפיק רצונו, ובה משיג השם, שזהו סוד על זאת יתפלל כל חסיד, על זאת ודאי, לשם ה' שהוא על זאת, למה תקנו בשחרית למדה ידועה. וכן במנחה למדה ידועה. וכן בערבית למדה ידועה. וכן בשבת למדה ידועה. וכן ב"ט למדה ידועה. וכן בעשרת ימי תשובה למדה ידועה.

סח) אלא מה שאמר על זאת, הוא מורה שהויה הוא על כל ספירה וספירה, כמ"ש דוד *) לך י"י הגדולה והגבורה וגו'. ואין לך פעולה בתחתונים אלא ע"י מלכות, שנאמר בה כ) ומלכותו בכל משלה.

מסורת הזהר

ז) וזאת ליהודה (דברים לג) לעיל בהקדמה יג. לפ"ד וילנא. ח) וזאת הברכה (דברים לג) ז"ח כרך כ' פ' תשא כז ציון ו'. ט) איש בער לא ידע (תהלים צב) לעיל תקון ו' כג: לפ"ד וילנא. י) לך ה' הגדולה והגבורה (דברי הימים א' כט) לעיל בהקדמה יוד: לפ"ד וילנא. כ) ומלכותו בכל משלה (תהלים קג) לקמן אות עג ציון ק'.

חלופי גרסאות

ח נ"א ופורקנא דישאל לא ייתי אלא בזאת (מנטובה ודפו"י). א נ"א ל"ג מן אות סז וכיון שהאדם עד אמצע אות עה היא אתקריאת נבואה (מנטובה) והגרי"א ובאר לחי רואי כתבו שמכאן עד והיא מתלבשת בתחתונים באות ע"ה הוספה (ניצוצי זהר).

מעלות הסולם

וכיוצא בזה. ולא עוד אלא כי גם בכל יום ויום בעצמו אינו דומה תפלת השחר לתפלת המוסף או לתפלת מנחה או לתפלת ערבית, ולא עוד אלא שבימי החול עצמם יש שנוי גדול בין תפלת יום זה לתפלת יום שלאחריו, ולא ראי זה כראי זה, ואין לך שום תפלה מיום שנברא העולם עד סוף העולם שתדמה לחברתה כלל ועיקר עכ"ל עיי"ש. ועי' בחלופי גרסאות בראשית א' (דף קע"ט אות ג') מביא מתקוני זהר חדש (קט). אותה השאלה בביאור דחב יותר.

סח) אלא מה שאמר וכו': ומשיב, אלא מה שאמר על זאת יתפלל כל חסיד, הוא מורה ששם הוי"ה הוא שורה על כל ספירה וספירה, כי כל ספירה כלולה מעשר ספירות שנקראת הוי"ה

סז) וכיון שהאדם בה וכו': שואל, וכיון שהאדם בה היינו בשכינה, יוציא רצונו מה, ובה משיג השם שזהו סוד על זאת יתפלל כל חסיד, על זאת ודאי, שפירושו לשם ה' שהוא על זאת, אם כן, למה תקנו בשחרית של חול התפלה למדה ידועה. וכן במנחה למדה ידועה. וכן בערבית למדה ידועה. וכן בשבת למדה ידועה. וכן ביום טוב למדה ידועה. וכן בעשרת ימי תשובה למדה ידועה.

ע"י שער הכוונות (סדר שבת דרוש א') חז"ל דע לך כי יש הפרש ושינוי גדול בין התפלות של חול אל תפלת השבת ור"ח ואל תפילת היום"ט, ואל חול המועד. ולא עוד אלא אפילו ב"ט עצמם אין תפילת חג הפסח דומה לתפלת החג השבועות או לתפלת החג הסוכות (דפו"י דף מ' ע"א י) דף מ' ע"ב)

סט) אבל בזמן שצריך קב"ה להצדיק לצדיק, ולעשות עמו צדקה שהיא מלכות עם התחתונים, נכללים בו כל הספירות, ונקראים צדיקים על שמו, ב' ה' נקרא על שמו צדיק. שנאמר (ז) צדיק י"י בכל דרכיו. ומרחם על בריותיו בצדקה.

ע) אין צדקה אלא תפלה. צ', אמנים. ד', קדושות. ק', ברכות. ה', חמשה חומשי תורה. וזהו (ח) צדקה תרומם גוי. ועליו נאמר לאברהם (ו) ויחשבה לו צדקה.

עא) וכשהוא רוצה בה, נאמר בה (ט) וילבש צדקה כשריון. מצד ה', היא צדקה. ומצד י', היא כובע על ראש צדיק, אות ברית, עטרה בראש כל צדיק. ומצד ו' נאמר בה (י) ארוכה מארץ מדה. מצד ה' עליונה ורחבה מני ים.

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

ב נ"א ל"ג ה' נקרא על שמו (דפו"י).

ז) צדיק ה' בכל דרכיו (תהלים קמה זחר פ' צו לב ציון ח'. ט צדקה תרומם גוי (משלי יד) לעיל בסוף

הקדמת ת"נ. נ ויחשבה לו צדקה (בראשית טו) זחר פ' לך קי ציון ב'. ט) וילבש צדקה כשריון (ישעיה גט) זחר האזינו צד ד'. ט) ארוכה מארץ מדה (איוב יא) ז"ח כרך כא מדרש רות ס ציון ש'.

מעלות הסולם

השלמה לבד, ולכן נקראות כלן על שם הספירה העיקרית.

ע) אין צדקה אלא וכר: אין צדקה אלא תפלה, (ברכות י"ד). ופירש"י צדק תפלה שמצדיק לבוראו. ומפרש רמז כולל של צדקה שהיא בתפלה, צ' של צדקה רומז לצ' אמנים (שבת קי"ט): אל תיקרי שומר אמונים אלא שאומרים אמן. ד' של צדקה רומז לד' קדושות, היינו קדושת יוצר, וקדושת שמ"ע, וקדושת ובא לציון, וקדושה של תפלת מנחה ק' של צדקה רומז למאה ברכות. ה' של צדקה רומז לחמשה חומשי תורה. (ע"י לעיל תקון י"ח אות נ"ג) וזהו שנאמר צדקה תרומם גוי. ועליו נאמר לאברהם, ויחשבה לו צדקה.

עא) וכשהוא רוצה בה, נאמר בה, וילבש צדקה כשריון. מצד ה' תחתונה, היא צדקה. ומצד י' של השם היא כובע על ראש צדיק היינו עטרת היסוד, אות ברית עטרה בראש כל צדיק. ומצד ו' של השם, נאמד בה ארוכה מארץ

הוי"ה: קוץ של י', הוא כתר. י', חכמה. ה' ראשונה, בינה. ו' חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד. ה' תחתונה, מלכות. כמו שאמר דוד, לך ה' הגדולה והגבורה וגו'. ואין לך פעולה בתחתונים, אלא ע"י מלכות, שנאמר בה ומלכותו בכל משלה. ולכן כשמתקנים את הוולכות היא נכללת בכל תשע הראשונות, וגם נכללת מהם, ומשפיעה אל התחתונים מכל הספירות שעליה. כמו שהולך ומבאר. (ע"י לעיל בהקדמה אות רמ"ט).

סט) אבל בזמן שצריך וכר: אבל בזמן שהקב"ה צריך להצדיק צדיק היינו יסוד ולעשות עמו צדקה שהיא נקראת מלכות, עם התחתונים, נכללים בו ביסוד כל הספירות, ונקראים צדיקים על שמה והוי"ה נקרא על שמו צדיק, שנאמר צדיק ה' בכל דרכיו, ומרחם על בריותיו בצדקה. כלומר ע"י המלכות שנקראת צדקה. כי תמיד השליטה היא לבחינת עצמותה של הספירה ומה שיש בה התכללות מן הספירות האחרות הוא בחינת

עב) וכשרוצה הקב"ה להמשיך נבואה, כל הספירות כלולים בהם, ונקראים נביאים. ומלכות היא דמיון כלם, שנאמר (ז) וביד הנביאים אדמה, כמ"ש הנביא (ח) ודברתי על הנביאים וגו'.

עג) שהיא כמו האספקלריא, שכל הפנים נראין בה, כן כל הספירות מראין בה כחם ודמיונם וצורתם, לכל נביא כפי השגתו למעלה, וכמו כן למטה היא מתלבשת בכסא הכבוד, ובכל המלאכים והאופנים וחיות הקדש, ובכל הרקיעים והכסאות שבהם, והמלאכים התלויים מהם. שיש מלאכים גבוהים עליהם, שנאמר (ט) כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם. וכן בכל כוכב ומזל, כמ"ש (י) ומלכותו בכל משלה. וזהו (יא) ביד הנביאים אדמה, ולכל אחד נדמה כפי כחו שהיא נשמתו.

עד) ד והבן אמן בכל כחו, יהו"ה הוא בכתר, שהיה קודם שנברא

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ג נ"א האספקלריאה (טשרנאויץ ועוד דפו"י).
והבן (טשרנאויץ).

פ) וביד הנביאים אדמה (הושע יב) לקמן אות עג
ציון כ"י. צ) ודברתי על הנביאים (הושע יב) לעיל
ח"א תי"ח אות קיא ציון ל"י. ק) כי גבוה מעל גבוה
שומר (קהלת ה) לעיל בהקדמה ט. לפ"ד וילנא. ר ומלכותו בכל משלה (תהלים קג) זהר עם מעלות
הסולם להשמטות ח"א דף טו ציון ח"י. ש) וביד הנביאים אדמה (הושע יב) לעיל ח"א תי"ח אות קיא ציון ל"י.

מעלות הסולם

למעלה היינו בעולם האצילות. וכמו כן למטה
בבי"ע, היא מתלבשת בכסא הכבוד שהוא
כחבי"ד דבריא. ובכל המלאכים והאופנים
וחיות הקדש, של בי"ע, ובכל הרקיעים
והכסאות שבהם, והמלאכים התלויים מהם,
שיש מלאכים גבוהים עליהם, שנאמר כי גבוה
מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם. וכן בכל
כוכב ומזל. כמ"ש ומלכותו בכל משלה. וזהו
וביד הנביאים אדמה שנאמר על המלכות.
ולכל אחד נדמה כפי כחו שהיא נשמתו.

עד) והבן אמן בכל כחו: והבן אמן
שה"ס זוג ז'ו"ן המרומו בשילוב ב' השמות
הוי"ה אדניי שבגימטריא צ"א כמנין אמן
בכל כחו היינו בכל כוונתו כפירש"י ז"ל,
ומפרש: הוי"ה פשוטה, הוא בכתר, היינו
השורש לכל, שהיה קודם שנברא העולם, היינו
א"ט ב"ה לפני הצמצום. הוא ה"ס האור, ושמו,
ה"ס

מאדץ מדה, כי ו' מאירה בה הארת חכמה
שנקראת ארון. מצד ה' עליונה שהיא בינה,
נאמר בה ורחבה מני ים. כי מבינה מגיעה
אליה הארת חסדים הנקראת רוחב.

עב) וכשרוצה הקב"ה להמשיך וכו':
וכשרוצה הקב"ה להמשיך נבואה, ע"י נצח
והוד שמהם יניקת הנביאים, כל הספירות
כלולות בהם, בנצח והוד, ונקראות נביאים
ומלכות היא דמיון כלם, שכלם נראים בה,
שנאמר וביד הנביאים אדמה. כמו שאמר
הנביא מקודם ודברתי אל הנביאים וגו', שהם
נצח הוד הנקראים נביאים, ואח"כ וביד
הנביאים אדמה, שהיא מלכות.

עג) שהיא כמו האספקלריא וכו':
שהוא היינו מלכות, הוא כמו מראה, שכל
הפנים נראים בה, כן כל הספירות מראות בה
כחן ודמיונו וצורתו, לכל נביא כפי השגתו
(דפו"י דף מ' ע"ב)

העולם הוא ושמו לבד בכתר. כשברא העולם במדת ראשית, ירד עליו ולא היה חסר מלמעלה, וכן בכל ספירה, כמדליק נר מנר ואינו חסר מן הראשונה ולא מחברתה עד אין סוף ואין תכלית.

עה) ומי שמכיר אותו בזאת, כמו שמכיר אותו בעליונים ובתחתונים. בעבור שהיא כלולה מהעליונים, ה' ואיהו יחוד וקשר כלם. והיא מתלבשת בתחתונים, ועל זה אמר הנביא, ת' אל יתהלל המתהלל, כי אם בזאת. היא אתקריאת נבואה מסטרא דנביאיא. חכמה מסטרא דחכימיא, דכל ספירן אתקריאו חכמים.

עו) וכ"ח אתון אינון לכל עובדא דבראשית, וכלהון אינון בין

חלופי גרסאות
ה נ"א איהי (קסטנדינא).

מסורת הוהר
ת) אל יתהלל המתהלל (ירמיה ט) לעיל בהקדמה
יג. לפ"ד וילנא.

מעלות הסולם

כי אם בזאת. היא נקראת נבואה מבחינת הנביאים שהם נצח הוד המאירים בה. ונקראת חכמה, מבחינת החכמים, היינו קומת החכמה המתלבשת בה, שכל הספירות של קומת חכמה נקראים חכמים.

עו) וכ"ח אתון אינון וכו': והם כ"ח אותיות, לכל מעשה בראשית, כלומר שאין שום פעולה נעשית בלי הגילוי של הכ"ח אותיות, והם כלם נצרכים, בין לכתיבה, בין לכל דבר הנעשה בידיים. כי פעולת הכ"ח אותיות הן, בעשר אצבעות, וזהו סוד היציאה מהכח אל הפועל. וכלם בחכמה, וסוד הרבר, כלם בחכמה עשית.

פירוש. התקונים מבאר לנו סוד אמן בכל כחו, כמ"ש (באות ע"ד) והבן אמן בכל כחו. והנה אמן הוא סוד היחוד של זרין, והוא שאמן בגימטריא צ"א, כמנין הוי"ה אדנ"י, ונודע כי הוי"ה ה"ס ז"א, ואדנ"י ה"ס מלכות, ושניהם יחד משולבים הם בחשבון צ"א כמנין אמן. וכשזרין הם בקטנות, אין להם רק ב' כלים כתר וחכמה, שמלובשים בהם ב' אורות נפש ורוח, מטעם ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות

ה"ס הכלי שהוא הרצון, והרמז כי שמו בגימטריא רצון. לבד בכתר, בסוד הוא ושמו אחד. (ע"י בתע"ס הסתכלות פנימית ח"א אות י"ג) כשברא העולם, אחר הצמצום, במדת ראשית שהיא חכמה, ירד הכתר ושרה עליה, ולא היה חסר מלמעלה, וכן בכל ספירה כשמאירה אל הספירה השנית, הוא כמדליק נר מנר, ואינו חסר מן הראשונה, ולא מחברתה, עד אין סוף ואין תכלית.

עה) ומי שמכיר אותו וכו': ומי שמכיר אותו בזאת, שהיא מלכות, כמו שמכיר אותו בעליונים ובתחתונים, בעבור שהיא כלולה מהעליונים, (כנ"ל אות ע"ג) שכל הפנים נראים בה. והיא יחוד וקשר כלם, שע"י אור החוזר העולה מן המלכות, מתקשרים כלם ומאירים, ואור ישר בלי אור חוזר הוא כמו אור בלי כלי. והיא מתלבשת בתחתונים, כי כל מדרגה תחתונה הגורמת תוספות אור למדרגה עליונה, הנה כל שיעור תוספות אור, חוזר ומושפע אליה, ומתפשטת עמו ומתלבשת בתחתונים הימנה. (ע"י תע"ס ח"ג פ"ב אות ג) ועל זה אמר הנביא אל יתהלל המתהלל (דברי דף מ' ע"ב)

לכתיבה, בין לכל מלה דיתעביד בידין. דעובדא דכ"ח פרקין אינון בעשר ו
אצבעון, ודא איהו רזא מהכח אל ז הפעל, וכלא בחכמה, ורזא דמלה (א)
כלם בחכמה עשית.

עז) אית חכמ"ה מסטרא דאתוון, ואית חכמה מסטרא דנקודין, ח
דאתוון אינון בת קול, ובהון רזא דדבורא לדרשא, ט לכל מלה דתלייא
י בדרשא. תגין אינון למחשבה, ואינון ברזא דהאי קרא ב ולחשוב מחשבות
וגו'. וכלהון תליין בשכינתא כ תתאה, ואיהי כללא דכלהו.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

א) כלם בחכמה עשית (תהלים קד) זהר תולדות ב' ציון ג' תו"ה, עז ט"ג. ב) ולחשוב מחשבות (שמות לא)
ו ג"א אצבעאן (וילנא) ג"א אצבעין (דפו"י). ז ג"א הפועל (טשרנוויץ). ח ג"א ל"ג דאתוון אינון בת קול (הגר"א). ט ג"א ולכל (קושטנדינא). י ג"א לדרשא (מנטובה). כ ג"א מוסיף תתאה ש' (דפו"י).

מעלות הסולם

דכלים וג"ר דאורות ואז המלכות מאירה אל התחתונים אורות הנבואה, ואורות החכמה, וזה אמרו זכ"ח אתוון אינון לכל עובדא דבראשית היינו סוד עולם התקון ושתוף מדת הרחמים בדין, וכלהון אינון בין לכתיבה היינו בסוד עליית מ"ן שנקרא כתיבה, (ע"י לעיל תי"ח אות ל"ט במעלות הסלם ד"ה ובוה מחבאר) בין וכל מלה דיתעביד בידין היינו קבלת המוחין והברכות, דעובדא דכ"ח פרקין אינון בעשר אצבעון, כי עשר אותיות שם מ"ה, ה"ס עשר אצבעות, ולעת קטנות הם דוגמת אצבעות פשוטות בלי פרקים, שאינן מוכשרות לשום פעולה, אבל לעת גדלות כשמשיגים את המילוי דמילוי שהם הכ"ח פרקים הנקראים כח אדם שהוא מ"ה, נעשים מוכשרים לפעולה ודא איהו רזא מהכח אל הפעל. (ע"י ז"ח יתרו בסלם מאחד ג' עלמין מחשבה דבור מעשה) וכלא בחכמה וכו' כל התקונים נעשים על הארת החכמה, כי על אור החסדים אין שום צמצום ומסך.

לאורות. וכתר ה"ס ד' אותיות הוי"ה פשוטה, וחכמה ה"ס עשר אותיות הוי"ה במילוי. וה"ס י"ד אותיות של שם מ"ב, ולכן מבאר הוי"ה הוא בכתר, שבעת שאין בוז"ן רק כלי דכתר באור הנפש אז הם יונקים מאור א"ס ב"ה המקיף כל העולמות שהיה קודם שנברא העולם הוא ושמו לבד בכתר שהוא מקיף המאיר מרחוק, ומקבלים ממנו הארת הנפש לבד. ואח"כ הוא מבאר, כלי החכמה שבוז"ן באור הרוח, שמקבלים הארת הרוח מא"ק וקו א"ס ב"ה, שהאיר בעולמות אחר הצמצום. וכשאינו בוז"ן רק י"ד אותיות שהם נפש רוח אז הם נמצאים למטה מטבור דא"א, וכ"ח שלהם שה"ס מילוי המילוי, ובינה תו"מ שלהם, הם נפולים בבי"ע, אמנם ומוי שמכיר אותו בזאת, דהיינו שתיקן את המלכות בסו"ה מי זאת עולה מן המדבר, שהעלה את המלכות לבינה, עם כל התקונים שבינה ומלכות הן הולכות יחד, כמו שמכיר אותו בעליונים ובתחתונים, אז הוא מעלה את הכ"ח שלו, וזו"ן עולים למעלה מפרסא דא"א ומקבלים את המוחין וגדלות, מבינה דא"א, אז משיגים זר"ן שהם בסוד אמן, כל הכ"ח שה"ס כח אותיות מילוי המילוי, ויש להם נה"י (דפו"י דף מ' ע"ב)

עז) אית חכמה מסטרא וכו': יש חכמה מבחינת האותיות, שה"ס חכמה תתאה שבמלכות בסוד חכמת שלמה, ויש חכמה

עח) וברזא דא' כ תשכח טעמין ל ונקודין ואתון, והכי בכל את ואת. ורזא דמלה, ש' תלת תגין לעילא, כמו זיינין דספר תורה, בה רשימין מ כתרין ונקודין ואתון, והכי בכל את ואת.

חלופי גרסאות

כ נ"א תשכח טעמי דנקודין נ"א ונקודין (מנטובה), ל נ"א ונקודין ואתון וברזא דש' תלת תגין וליג והכי בכל את ואת ורזא דמלה (הגר"א). מ נ"א רמיזין (דפו"י).

מעלות הסולם

פירושו. צורת א' מורה על צמצום ב', דהיינו על עליית מלכות למקום בינה וסיום חדש זה, ה"ס קו אמצעי שבתוך א'. ו' עליונה ה"ס כתר חכמה שנשארו במדרגה תמיד אפילו בעת שמלכות היא במקום בינה, מחמת שאין הצמצום והמסך שולט למעלה ממקום מציאותו. ו' תחתונה ה"ס בינה ותר"מ שיצאו מן המדרגה, ונפלו לתוך המדרגה שתחתיהם, וזהו בעת קטנות. וכן מורה על עת גדלות שעלו בחזרה, ונתחברו למדרגה אחת עם ' העליונה ע"י הקו האמצעי שבא' ואז נתגלו ממנה כל המוחין שבפרצופי אבי"ע.

ונמצא שצורת א' כוללת לכל המדרגות דאצילות: כי צורת ' העליונה הקודמת אל הקו שבאלכסון שבתוך א' מורה על אר"א עלאין דאצילות, שה"ס טעמים. וקו האלכסוני שהוא הרקיע וסיום החדש של צמצום השני, הוא פרצוף ישס"ת, שה"ס נקודות, ו' תחתונה. ה"ס זרין ואותיות הדבוקים בבינה תר"מ שנפלו מישס"ת הן בקטנות והן בגדלות. (ע"י בזהר ב"א אות קל"ח) שכתוב א' רישא וסופא דכל דרגין.

ובענין כ"ב אותיות יש ג' חלוקות: א', הוא האותיות אוב"ל מספר"ת שעליהן אין שום תג, מטעם שהם בחינות הפנים של אר"א עלאין, שהם בסוד הטעמים. ב', הוא האותיות בד"ק ח"ה, שהם בסוד אחורים דאר"א עלאין שנפלו לתוך ישס"ת, והם בסוד נקודות. ויש על כל אות תג אחד לבה. ג', הוא האותיות שעפ"י ג"ץ שיש על כל אות ג' תגין

מבחינת הנקודות, שה"ס חכמה דיסוד"ת הנקראת חכמה עלאה. שאותיות, שהן במלכות, הן נקראות בת קול, כי קול ה"ס ז"א, המאיר בחסדים, ולהיות שחכמה שבמלכות אינה מאירה וזולת בחסדים של ז"א, ולכן נקראת בת קול. ובהן, היינו בהאותיות סוד הדבור, ואין זכור בלי קול. לדרוש לכל דבר התלוי, שמפרשים אותו בדרוש. כי אותיות מטרס שנצטרפו למלים, עוד לא נגלה בהן ההבנה, והן בסוד רמז. וכשנצטרפו לתיבות, הרי נתגלה בהן קצת הבנה הרי הן בסוד דרוש. (ע"י זהר ב"א בסלס אות רנ"א בביאור סוד ד' שנכנסו לפרד"ס) תגין הם רומזים למחשבה, (ע"י לעיל אות נ"ב) והם בסוד של פסוק זה, ולחשוב מחשבות וגו', כלומר להחשיב את המחשבות, היינו התגין שתהיינה חשוכות מחמת שהן הרשימות מאור הראשון שהיה בכלי ויצא לחוץ להיות מקיף. (כנ"ל אות נ"ב) וכלם כל טנת"א תלויים בשכינה התחתונה, שהיא מלכות, שע"י אור החוזר העולה ממסך שלה הם מתגלים. והיא כוללת את כלם.

עח) וברזא דא' תשכח וכ': ובסודה של א' תמצא טעמים ונקודות ואותיות. וכן בכל אות ואות מן האותיות אוב"ל מספר"ת שאין בהן תגין. וסוד הדבר של ש', שיש בה שלשה תגין למעלה, כמו הזיינין שבספר תורה, כי תגין נקראים זיינין, (ע"י מנחות כ"ט:). בה נרמזים כתרין שהם תגין ונקודות ואותיות. וכן בכל אות ואות שיש עליו תגין היינו שעטניו ג"ץ ובד"ק ח"ה. (דפו"י דף מ' ע"ב)

עט) ג' ש' שבת הגדול בינה, שבת הקטן מלכות, ב' תרין דרועין: ט גדולה וגבורה, ת' תפארת. ביה שקיל שבת לכל אורייתא. תלת כתרין דש' ג' ספירן עלאין, ע וכלהו כלילן בתויבתא פ דאיהי שכינתא עלאה.

חלופי גרסאות

ג' נ"א ל"ג ש' (מנטובה). ט נ"א ל"ג גדולה וגבורה (מנטובה). ע נ"א וכלהו כלילן בש' דאיהי תויבתא דשכינתא כו' (הגרי"א). פ נ"א דאיהו (מנטובה).

מעלות הסולם

המאורות הגדולים, שאז קומתם שוה, באופן שאין זה צריך לזה, ואין מקבלים זה מזה, חג"ת דז"א מקבלים מקו ימין דבינה, אור של חסדים, ומלכות מקבלת מקו שמאל דבינה אורות החכמה, ומצב זה נבחן לבחינת אחרים כי חכמה לבדה בלי חסדים אינה מאירה. ומצב ב' הוא, אחר שכבר ירדה המלכות לבחינת מחזה ולמטה דז"א שאז מקבלת חסדים מז"א, ואחר שיש לה חסדים, ז"א מעלה אותה לחג"ת שלו ששם מאיר שם ע"ב, שה"ס ג' הפסוקים ויסע ויבא ויט, ומקבלת מהם חכמה, ומצב זה נבחן למוחין דפנים בפנים. ש' ה"ס ג' ווי"ן הנ"ל שהם חג"ת, וכשמלכות עולה ומקבלת מהם אור החכמה נקראת בת, בסוד בת עין שהיא נקודת החכמה, בסוד עיני העדה שהם חכמי העדה, הארת ב' הקוים ימין ושמאל שהם חסד וגבורה המאירים במלכות, היא נרמזת בב' של בת, והארת תפארת שמלכות מקבלת, נרמזת בת' של בת, וביחד עם ש' של חג"ת דז"א עצמו, נעשה צירוף שבת, וזה אמרו שבת הקטן מלכות, ב' תרין דרועין גדולה וגבורה ת' תפארת, שהם חג"ת דז"א המאירים במלכות, וביה, היינו בהארת חג"ת דז"א שקיל שבת לכל אורייתא כנודע שז"א נקרא תורה ומלכות במצב ב' הנ"ל של פנים בפנים נעשתה לאחר עם ז"א בסוד שבת כנ"ל, ושקולה כמו ז"א, שנקרא תורה, ושבת הגדול, ה"ס בינה דהיינו ישס"ת, שהיא היכל לאר"א עלאין שהם נקראים חכמה עליונה, מטעם שאין אר"א עלאין מגלים החכמה

תגין, והם בסוד אותיות שהם זר"ן. (ע"י ע"ח שער דרושי נקודות פ"ג).
 וזה אמרו, וברזא דא' תשכח טעמים ונקודין ואתוון, כי הא' כוללת לכל פרצופי אצילות כנ"ל, שהם אר"א עלאין, שהם טעמים, וישס"ת שהם נקודין. וזר"ן שהם אתוון, והכי בכל אות ואות מן אוכ"ל מספר"ת שה"ס הפנים דאר"א עלאין. וא' היא שורשם. ורזא דמלה ש' וכו' שהיא שורש לכל האותיות שיש עליהן תגין, שהם אחוריים דאר"א וזר"ן, כה רמזיון כתרין היינו הרשימות מן האורות שנסתלקו מהם, שנרמזים בתגין שעל גבי האותיות, כמבואר בע"ח הנ"ל, ונקודין ואתוון שהם ישס"ת וזר"ן. והכי בכל אות ואות מן האותיות שיש עליהן תגין, היינו בד"ק ח"יה ושעטנ"ז ג"ץ.
 עט) ש' שבת הגדול וכו': ש' רומזת לשבת הגדול היינו בינה, ולשבת הקטן היינו מלכות. ב' של שבת רומזת לשתי הזרועות שהן גדולה היינו חסד, וגבורה. ת' של שבת רומזת לתפארת, וכו' היינו בז"א שנקרא תפארת ונקרא תורה, שקולה שבת נגד כל התורה, (עי' זהר יתרו אות תס"ט) שלשה תגין של ש' רומזים לג' ספירות עליונות כח"ב, (עי' רע"ח פנחס אות תתנ"ד) וכלם כלולים בתשובה שהיא השכינה העליונה היינו בינה.
 פירוש. שבת היא אותיות ש' בת, כי אין מלכות מקבלת חכמה, אלא בעלותה מחזה ולמעלה דז"א, ששם חג"ת שלו, ויש בזה ב' מצבים: מצב א', כשזר"ן הם בסוד שני (דפו"י דף מ' ע"ב)

(פ) ז ועלה אתמר תפלת כל פה. והא עמודא דאמצעייתא אתקרי תפלת כל פה ק אלא איהו ב"ן י"ק מן בינ"ה, ר ואיהי עמודא דאמצעייתא. איהו ממוצע בתלת אתוון דאינון יק"ו דאתכלילן בבינה. ש ואיהי ממוצע ת כגופא בין תרין דרועין. א ואיהי אות * בצדיק דאיהו כליל בא"ת. דאיהו שכינתא תתאה כלילא מא' ועד ת'.

(פא) ואיהו כליל תלת ברכאן דצלותא קדמאין ותלת בתראין. ואיהו כליל תרין ו"ו דאתמר בהון ג אל שני קצותיו וחבר. ב דאינון י"ב ברכאן דצלותא דאתקריאו אמצעיות.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר
 ג אל שני קצותיו וחבר (שמות כח) ת"ז תקון ל"ט
 ז נ"א ועליה (מנטובה). ק נ"א מוסיף אלא כל
 (מנטובה ודפו"י). ר נ"א ואיהו (קושטנטינא מנטובה).
 ש נ"א ואיהו (קושטנטינא מנטובה). ת נ"א בגוסא
 ואיהו קושטנטינא מנטובה. ב נ"א ואינון (דפו"י).
 א נ"א (בניהו וילנא).

מעלות הסולם

כל פה, שואל, והרי עמוד האמצעי שהוא ז"א, נקרא תפלת כל פה, דהיינו בעת שכולל עמו את המלכות, הנקראת תפלה. ומשיב, אלא ז"א הוא בן י"ה שהס חכמה בינה, מן בינ"ה, כי בינה היא אותיות בן י"ה כמ"ש (באד"ז אות ע"ה) מהו בינה, אלא כד אתחבר דא כדא יו"ד כה"א אתעברת ואפיקת בן ואולידת, וכג"כ בינה אקרי ב"ן י"ה. וכר הוא עמוד האמצעי, שהוא אמצעי בשלש האותיות יה"ו שהן נכללות בבינה, דהיינו בעת שעולה ומכריע בין ימין ושמאל דבינה בסוד תלת נפקי מחד (ע"י זהר בראשית א' אות שס"ג) והוא אמצעי כשיורד למקומו. בסוד חד בתלת קיימא, כגוף שה"ס תפארת, בין שתי הזרועות, שהן חסד וגבורה. והוא נקרא אות בצדיק שהוא יסוד, שהוא כלול בא"ת, שהיא השכינה התחתונה שהיא מלכות הנקראת א"ת מטעם שכוללת כל כ"ב אותיות מא' ועד ת'. (ע"י זהר בראשית א' אות י"א).

(פא) ואיהו כליל תלת וכר: והוא היינו ז"א כולל שלש ברכות ראשונות של תפלת שמ"ע ושלש ברכות אחרונות. והוא כולל ב' וי"ן

החכמה בפרצופם עצמם אלא בבינה שהיא היכלם, וגם בבינה אין החכמה מתגלה, אלא על ג' קוים שהם חג"ת דז"א העולים אל הבינה, ואז נעשה הצירוף שבת: ש' היא חג"ת דז"א שעלו לבינה, ובת ה"ס חכמה עליונה דא"א עלאין המתגלית על חג"ת דז"א, ונקראת בת על שם בת עין, שהיא הנקודה השחורה שבעין הראויה להקרא בשם עין שהוא חכמה. משום ששאר ג' גוונים שבעין, ה"ס חג"ת, ואין החכמה הנקראת ראה מתגלית בהם. ולכן אומרי, ש' שבת הגדול בינה. (ע"י זהר ויקהל אות ק"פ).

ומה שאמר תלת בתרין דש' ג' ספירין עלאין, היינו כח"ב שהם ג"ר ממש המקיפין בסוד תגין לראש ז"א שחג"ת שלו נעשו לחב"ד, וכלהו כלילן בתיובתא וכר היינו בעת שבינה מחזירה אליה את בינה ותו"מ שלה ביחד עם זרין, שבינה ותו"מ דבינה מלובשים בהם. שעל שם זה נקראת הבינה תשוכה.

(ס) ועלה אתמר תפלת וכר: ועליה, היינו על בינה כשכוללת את ז"א, נאמר תפלת (דפו"י דף מ' ע"ב * דף מ"א ע"א)

פב) וכלהו ח"י ברכאן ג דאתכלילן בה' דאינון תלת ווי"ן: ד דאיהו דו פרצופין, ודא איהו שעור קומה דאתמר ביה ד' עשר אמות ארך הקרש. במאי סלקת לעשר. באת י'.

פג) קם סבא ה חד פתח ואמר ודאי ה' אית בה תלת ווי"ן דאינון ח"י ברכאן כגוונא דא ה דאתמר בהון ה' ו ברכות לראש צדיק. מאי ראש צדיק דא עמודא דאמצעיתא ז דביה שריין ח"י ברכאן דה' עלאה ומניה אתמשיכו לה' זעירא על ידא דצדיק ובגין דא. ח גוף וברית חשבינן חד.

מסורת הנהר

חלופי גרסאות

ד) עשר אמות אורך הקרש (שמות כו) ח"א הקדמת תקיז דף קנה אות ש"ב ציון מ'. ה) ברכות לראש צדיק (משלי י') ח"א בהקדמת תקיז דף כח אות מב ציון ג'.
 וביה (מנטובה וילנא). ח ניא גוף וברית חשבינן חד שתי כתפות חוברות דא כתף עלאה וכתף התאה דאינון ימינא ושמאלא ואינון ה' ה' אל שני קצותיו וחבר אינון ו' ו' ובהון אתעביד ה' ה' בחבורא ובגין דא אל שני קצותיו וחבר ו' דאיהו באמציעות ה"ה איהו שיעור קומה ואיהו אמה וסליק באת י' לעשר אמות דאתמר ביה עשר אמות ארך הקרש ואמה וחצי האמה רחב הקרש האחד דא ו' י' דאיהו ברוז דו' דכל תגין ביה אתקריאו (הגהות הגר"א).

מעלות הסולם

שנאמר בו עשר אמות ארך הקרש, שואל, במה עולה ו' לעשר, שכל ספירותיו של ז"א תהיינה כלולות מעשר ספירות. ומשיב, באות י', היינו בעת שנעשה זוג דהכאה על המסך שבכלי מלכות, ואור חוזר עולה מן המלכות, ומלביש על אור הישר, ואז נעשה כל ספירה כלולה מעשר ספירות, ומדתה של הקומה נקראת י' (עי' זהר בראשית א' אות ר"ה).
 פג) קם סבא חד וכי' : קם זקן אחד,

ווי"ן, שהן תפארת ויסוד, שנאמר בהם, אל שני קצותיו וחבר. שהם י"ב ברכות דתפלת שמ"ע הנקראות אמצעיות, (עי' לעיל תקון י' במעלות הסלם אות מ"ו ד"ה וזה) ולכן ז"א בעת היחוד עם המלכות נקרא תפלת כל פה. וכן בינה בעת שז"א עולה אליה ומקבל שפעה היא נקראת תפלת כל פה. וכן ש' היא בביתה, ובמלכות. (עי' ע"ח דרוש ט"ו משער מ"ג ומ"ד).

לבאר הדברים, בפתח ואמר, ודאי ה' יש בה כלומר בצורתה, ג' ווי"ן שהן ח"י ברכות כעין זה ה', שנאמר בהן ברכות לראש צדיק. שואל, מי הוא ראש צדיק. ומשיב, זה עמוד האמצעי, היינו ז"א, תפארת, שהוא ראש לצדיק שהוא יסוד. שבו שורים ח"י ברכות היינו המוחין של ה' העליונה שהיא בינה. וממנו היינו מן ז"א, נמשכות הברכות שהן המוחין אל ה' הקטנה שהיא מלכות, ע"י הצדיק שהוא יסוד.

פב) וכלהו ח"י ברכאן וכי' : והוא כולל כל ח"י ברכות של תפלת שמ"ע, הנכללות בה' ראשונה שהיא ישו"ת, והן נחלקות לשלש ווי"ן, היינו המוחין דזו"ג, שה"ס שם ע"ב של ג' ווי"ן מן הפסוקים יסע ויבא ייט, כנ"ל. שהיא היינו ה' ראשונה כוללת דו פרצופים, שהם זו"ן כי בצורת ח' יש ד' ו' ד' רומזת לנובא, ו' רומזת לז"א. וזהו שיעור קומה, היינו חכמה המוגבלת לו"ק, ע"י קו האמצעי.

פד) ו' דאיהו ט במציעות ה"ה איהו שעור קומה ואיהו אמה. י וסליק באת י' לעשר אמות דאתמר ביה ו' עשר אמות ארך הקרש ואמה וחצי האמה רחב הקרש האחד דא ו' י' דאיהו ברזא דז'. דכל תגין ביה אתקריאו.

פה) ז' שתי כתפות חברת דא כתף עלאה וכתף תתאה דאינון ימינא ושמאלא ואינון ה"ה. אל שני קצותיו כ אינון ר"ו, ובהון אתעביד ה"ה בחבורא. ובגין דא ח' אל שני קצותיו וחבר.

חלופי גרסאות

ט נ"א באמציעות (וילגא). י נ"א וסליק (דפו"י).
כ נ"א בסוגריים אל שני קצותיו ו"ו וחבר (דפו"י)
נ"א בסוגריים אינון ו"ו ובהון אתעביד ה"ה בחבורא
ובגין דא אל שני קצותיו וחבר (דפו"י) נ"א בסוגריים
ואנון על שתי קצות ה"ה אנון ו"ו ובהון אתעביד
ה"ה בחבורא ובגין דא אל שני קצותיו וחבר (מנטוכה).

מסורת הזהר

ו) עשר אמות ארך הקרש (שמות כו) מצוין באות
סב ציון ד'. ז' שתי כתפות חברות (שמות כח)
מצוין לעיל אות סא ציון ב'. ח' אל שני קצותיו
וחבר (שמות כח) מצוין לעיל אות ס"א ציון ב'.

מעלות הסולם

בינה לימין, ומלכות לשמאל. והם ה' ה', היינו
ב' ההי"ן שבשם הוי"ה, ה' ראשונה בינה, ה'
תחתונה מלכות. אל שני קצותיה, הם ו' ו'
היינו תפארת ויסוד, כי תפארת נקרא ו'
ראשונה מחמת שמכריע בין חסד וגבורה שהם
ב' הזרועות שבכ"א מהם ג' פרקים וביחד הם
ו' פרקים, ותפארת הכולל את שניהם נקרא
ו' ע"ש כל הששה פרקים. וכן יסוד נקרא ו'
שניה מחמת שמכריע בין נצח והוד שהם
בחינת כ"ב שוקין שבכ"א יש ג' פרקים, וביחד
הם ששה, ויסוד כולל כל הששה לכן נקרא
ו' שניה. כמו שנתבאר בזה (בראשית א' אות
ר"ג) לזמנין איהו בעלה ו' בצדיק בשית
פרקין דתריין שוקין וכו'. לזמנא איהו
בעלה ו' בתריין דרועין שית פרקין. ובהם
היינו ע"י ב' ויין אלו שה"ס קו האמצעי
נעשה החיבור של ב' ההי"ן שה"ס ב' הקוין
ימין ושמאל ומשום זה נאמר אל שני היינו
ב' ויין שהם סוד קו האמצעי, וחבר, נעשה
החיבור של בינה ומלכות, ע"ד שנתבאר בזה
(תחלת פרשת וארא) סוד הכתוב עד תאות
גבעות עולם, ותיאובתא דילהון כהאי עו
דאיהו

ומשום זה גוף וברית, שהם תפארת הנקרא
גוף, וברית שהוא יסוד, נחשבים לאחד.

סד) ו' דאיהו במציעות וכו': ו' היינו
ז"א, שהוא באמצע, בין ה' ראשונה שהיא
בינה לה' תחתונה שהיא מלכות. הוא שעור
קומה, שבו מאירה הארת החכמה הנמשכת
ע"י קו האמצעי. הוא אמה, היינו שיעור אור
שיש בספירה. ועולה באות ו' שהיא מדתה
וגבולה של הקומה, לעשר אמות, כי ע"י אור
החוזר מן מלכות שהיא ו' נעשית כל ספירה
כלולה מעשר, שנאמר בו עשר אמות ארך
הקרש, ואמה וחצי אמה רחב הקרש האחד,
זה ו' ו'. כי ו' היא אמה, ו' חצי אמה, שהוא
בסוד ז', בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה. (ע"י
לעיל תקון חמישי אות ל"ו ד"ה וזה) שכל
התגין בו נקראים, כלומר נקראים זיינין
(מנחות כ"ט:) שהם ו' ו' בראשה שביחד הם
בצורת ז'.

פה) שתי כתפות חוברות וכו': זו כתף
עליונה, בינה. וכתף תחתונה מלכות, שהם ימין
ושמאל, כי בעת שמלכות עולה לבינה, נבחנת
(דפו"י דף ס"א ע"א)

(פו) בכל אתר אמה ל איהו ו', ובגין דא איהי בת ששה טפחים. וחצי האמה, דא י', דתרין יודיין אינון שעורא דאמה, מ ואות י', שעורא דילה ג' טפחים, ודא ג'.

חלופי גרסאות

ל ג' איהי (מנטוכה קושטנדינא). מ ג'א ואת (מעזיכוו מנטוכה).

מעלות הסולם

ידעה. וסדר הבנין הוא, שצריכים להמשיך לה ב' מיני מוחין, שהם: מוחין דאחוריים, ומוחין דפנים ונדוע שבמוחין דאחוריים הם זרין בסוד שני המאורות הגדולים, שהנוקבא קומתה שוה לז"א וגדולה כמהו. בסוד אשת חיל עטרת בעלה, ובסוד אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, ונקראת ז' י' על ר'. ואז קטרגה הלבנה ואמרה אי אפשר לב' מלכים להשתמש בכתור א' שהוא בינה, כי ז"א לקח את אור החסדים מבינה, והנוקבא לקחה את אור החכמה בלי אור חסדים, ונדוע שאין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים, וע"כ נקפאה בה החכמה, ונעשתה לחושך ולא אור, ולא היתה יכולה לעמוד במצב זה. ולכן נאמר לה לכי ומעטי את עצמך, דהיינו שתמעט עצמה מהמדרגה הגדולה ההיא להיות בשוה עם מדרגת ז"א ולקבל מבינה. אלא שתדרד למטה מכל מדרגת ז"א, ולקבל כל אורותיה ממנו, וכיון שמקבלת מז"א שה"ס הקו האמצעי נמצאת החכמה שנותן לה כלולה בחסדים והיא יכולה להאיר, וה"ס מוחין רפנים, ואז היא בבחי' ג' ר' ונקודה בסופה. בסוד גומל דלים (ע"י לעיל חלק א' אות שס"ט במעלות הסולם).

זוה אומר, בזה תרומה (אות תקע"ח) אשת חיל עטרת בעלה, תגא דספר תורה, שהוא ז"א, כצורת ז' מספרא דעלמא דאתי היינו בינה, לאו איהי מאנא לגביה, ולאז משמשא לגביה, כי אין זוג אלא כשזרין הם פנים בפנים. אבל בעלמא דין, שהוא המלכות מבחינתה עצמה במקומה, כגונא דא הוה"י איהו מאנא תחותיה, שמושא דיליה, בכל ספירה דיליה, בכל אבר דיליה, בכל מדה דיליה, כי המלכות

משמשת

דאיהו קיומא דכל ספריין וכו', (עיי"ש באות ד').

(פו) בכל אתר אמה וכו': בכל מקום שנאמר אמה היא ר', כי ר' רומזת על שיעור עצם האור שיש בקומה, הנמדד ע"י המסך של המלכות, שממשיך אור כמדת ר' דשם הו"ה שהוא ז"א. ומשום זה אמה היא בת ששה טפחים (מנחות צ"ו). היינו חג"ת נה"י שש הספירות של ז"א. וחצי האמה, זו י' היינו מלכות, המסיימת הארת כל ספירה ומגביל אותה. כי שתי יודין הן שיעור אמה, ששיעורה ו' טפחים, ואות י' אחת שיעורה ג' טפחים, וזהו ג'.

פירוש סוד הי' היינו נקודה אחת, הכלולה מג' קוין ימין ושמאל אמצע, שהם קוץ העליון וקוץ התחתון והנקודה עצמה, והם סוד ג' טפחים, לזה אומר ואת י' שעורא דילה ג' טפחים, וזה נקרא חצי האמה, מטעם שהמלכות היא כלולה משני מסכים מסך דמנעולא ומסך דמפתחא, ולהיות שלפני גמר התקון אין זוג על מסך דמנעולא. ולכן נחשב שחסר אל המלכות חצי פרצוף שלה שמחזה ולמטה, (ע"י בהקדמת ספר הזהר אות מ"א בסולם מאמר מנעולא ומפתחא) ולכן נחשבת רק לחצי אמה בלבד, משא"כ ז"א שהוא קו האמצעי הכולל חכמה וחסדים, ויש לו ג' טפחים ימין ושמאל אמצע שבהארת החכמה, וג' טפחים של הארת החסדים.

ומ"ש ודא ג' ולעיל (אות פ"ה) כתוב דאיהו ברזא דז', היינו כי בכל יום ויום בכנת התפלה צריכים להמשיך ולבנות הנוקבא דז"א מחדש, בסוד מה שאמרו חז"ל שבכל יום חוזרת להיות בתולה ואיש לא

(דפריי דף מ"א ע"א)

(פז) ועשר אמות, דא איהו שעורא דגופא דבר נש. לקבל עשרה דברים דאתמר בכוס של ברכה, ולא אשתאר בזמנא דא אלא ארבע, נ כמה דאוקמוה.

(פח) וכלהו רמיזי בגופא, כגוונא דא, בדרועא ימינא תרין אמין, מן ס פרקא לפרקא. וכן בדרועא שמאלא תרין, הא ארבע. וכן בתרין שוקין ד' הא ח'. ובגופא תרין, הא עשר. דא איהו ט' עשר אמות ארך הקרש. ט איהו הקש"ר בהפוך אתוון. בין קשר לקשר.

חלופי גרסאות

מסורת הנהר
ט עשר אמות ארך הקרש (שמות כו) מצויין לעיל
נ נ"א כסוגריים דאסתלק ו' ואשתאר ב' מן דו
פ'רצופין ושעורא דכלא ו' באת י' סליק לעשר (דפ"י).
ט נ"א הקשר איהו (מנטובה קושטנדינא).
ט מן מרפקא ופרקא ניצוצי זהר ציון טו.

מעלות הסולם

חג"ת נ"ה, הם בח"י כח"ב ז"ו. כעין זה, בזרוע הימנית, שהיא חסד, שתי אמות של חג"ת נה"י בכל אחת. מן פרק לפרק, כלומר בכל פרק אמה אחת. וכן בזרוע השמאלית שהיא גבורה, שתי אמות, הרי ארבע. וכן בשתי שוקים, ימנית ושמאלית, שהם נצח הוד ארבע אמות הרי ח'. ובגוף שהוא תפארת, שתי אמות הרי עשר. זה הוא שנאמר עשר אמות ארך הקרש, הקרש בהפוך אותיותיו הוא הקשר, בין קשר וקשר. כלומר בכל קשר וקשר יש עשר אמות.

פירוש. כי אין אור נמשך מא"ס ב"ה, אלא ע"י זווג דהכאה מאור העליון על המסך שבכלי מלכות (ע"י בפתיחה לחכמת הקבלה אות י"ד) ומטעם זה נבחנת המלכות, שהיא בנין כל העולמות, שכל האורות העליונים דאור ישר הבאים מלמעלה, נקשרים ומתלבשים בתוך הכלים, שהם אור החזר העולה מן המסך שנתקן בכלי המלכות. ולכן נאמר עשר אמות ארך הקרש שהוא הקשר שנעשה ע"י הכאת אור העליון במסך שבמלכות שע"י נקשר האור בתוך הכלי ולכן בכל קומת עשר ספירות יש ספירת מלכות בסופה

משמשת לז"א לגלות כל בחינותיו המכונים ספירה אבר מדה. ובוזה תבין למה בנעילה ביום כפור יכולה הנוקבא לעלות עם ז"א לג"ר דא"א, ובשבת במנחה ז"א לבד עולה בלי הנוקבא (ע"י בתע"ס שיעור ט"ו בלוח התשובות לענינים תשובה קפ"ו).

(פז) ועשר אמות דא וכ"י: ושיעור גוף האדם הוא עשר אמות, היינו קומה שלימה של עשר ספירות, (כמ"ש ברע"מ פנחס אות תר"ל) עמודא דאמצעיתא מלא מן תרווייהו, ובג"ד שריא עליה אדם, דהוא שמא מפרש יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שיש בו עשר אותיות, שהם בגימטריא אדם. נגד עשרה דברים שלמדנו בכוס של ברכה, והם: עטור, עטוף, הדחה, ושטיפה, ח"י, מלא, מקבלו בשתי ידיו, ונותנו בימיו, מסלקו מן הקרקע טפח, נותן עיניו בו, ומשלחו במתנה לאנשי ביתו. ולא נשאר בזמן הזה, היינו בזמן הגלות, רק ארבע, שהם: ח"י, מלא, שטיפה, הדחה, כמו שהעמידהו (לקמן סוף תיקון מ"ז).

(פח) וכלהו רמיזי בגופא וכ"י: וכל עשר הספירות רמוזות בגוף שהוא ז"א, כי

פ"ט) ו' וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן האחד, אינון חמש אצבען
 דיד ימין. כ' וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית, ה' אצבען ע' דיד פ'
 שמאלא. צ' ואינון ק' ה' ר' אצבען, כלהו מדה לבריחים.

חלופי גרסאות

מסורת הזר

ע' נ"א ל"ג דיד (מנוטובה) פ' נ"א שמאל (וילנא).
 צ' נ"א ואינון כלהו מדה ול"ג ה' אצבען ול"ג
 לבריחים (הגהות הגר"א). ק' נ"א ל"ג ה' אצבען
 (מנוטובה). ר' נ"א אצבעאן (כניהו).

י' וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן האחת (שמות
 כו) וזר בלק דף יד אות לג ציון נ'. כ' וחמשה
 בריחים לקרשי צלע המשכן השנית (שמות כו ז)
 ח"א בהקדמת תקי"ז דף קי"ג אות רפ"ג ציון נ'.

מעלות הסולם

היד הכפות והאצבעות הם בחי' סוף ונהי'.
 יש בהן מצב ב' של נשיאת הידים למעלה,
 דהיינו בעת קבלת מוחין דחכמה בסוד שאו
 ידיכם קודש, ונדע כי קודש רומז לחכמה.
 ובסוד ברכת כהנים, ואז עליונים למטה
 ותחתונים למעלה, והכפות עם האצבעות הן
 חב"ד, וזרועות חג"ת, והכתפים נה"י. (ע"י
 לעיל ח"א אות פ"ז שביארתי תכונת הידים
 בשורשן).

המקשרת את אור הטי' ספירות ראשונות בתוך
 הקומה המדרגה.

פ"ט) וחמשה בריחים לקרשי וכו':
 וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן האחת,
 הן חמש אצבעות של יד ימנית, שהיא חסד.
 וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית
 הן חמש אצבעות של יד שמאלית, שהיא
 גבורה. ואותן חמש אצבעות כולן, הן מדה
 אל הבריחים.

זה שאמר (באות פ"ז) ועשר אמות דא
 איהו שיעורא דגופא דבר נש היינו שיעור
 קומת ז"א שנקרא אדם, ונקרא הגוף שהוא רק
 של כל קומה, כי אפילו ג"ר שבראשו הם
 בחי' חג"ת, וכלהו רמזי בגופא וכו' תרין
 אמיין מן פרקא לפרקא וכו' שבכל פרק יש
 ר' טפחים מדת אמה שהם חג"ת נה"י כי כל
 אחד כלול מר"ק, וחמשה בריחים וכו' אינון
 חמש אצבען וכו' כלהו מדה לבריחים
 היינו כף היד עם האצבעות שהם בחי' חג"ת
 שנעשו לחב"ד שהוא פרק השלישי הבא
 בתוספות, בסוד שאו ידיכם קודש, שבעת
 קבלת מוחין דחיה שהיא חכמה ובחי' ראש,
 שאינה מאירה רק ממטה למעלה, ולכן נקרא
 בריח, הנתוסף על הקרש שהוא הקשר, וסוגר
 את הארה שלא תתפשט ממעלה למטה, ולכן
 חמש אצבען הן כלהו מדה לבריחים
 הסוגרים את הארת החכמה, שתאיר בבחי' ר"ק
 בלבד.

סירוש. גוף האדם הוא מרכבה לז"א,
 ושתי הידים הם בחינת חסד וגבורה, שבעת
 גדלות הם עולים ונעשים לחכמה ובינה, בסוד
 רישא דמלכא אתתקן בחסד ובגבורה;
 (זהר משפטים אות תקי"ז) וכיון שחריב אלו
 אינם בקביעות, אלא בשעת התפלה ושבתות
 ומועדים, אינם נחשבים לחריב אלא לחריג,
 דהיינו ר"ק, וזהו הפרש גדול שיש בין א"א
 לז"א, שבא"א הג"ר שלו הם בקביעות,
 ונקראים חב"ד ממש. משא"כ בז"א הם חג"ת
 שנעשו לחב"ד, ומה שאינו חושב גם תפארת,
 הוא משום שאפילו בא"א אין הדעת מבחי'
 ראש, אלא שהוא תפארת שעלה לראש והכריע
 בין חריב, ונעשה משום זה לבחינת ראש,
 וע"כ אין בו חידוש. ולכן יש בידיים שני
 מצבים אשר בקביעות הן כלפי מטה, ונחלקים
 לראש תוך סוף, באופן שב' הכתפים הם בחי'
 ראש וחב"ד, וב' הזרועות תוך חג"ת, וחלק
 (דפו"י דף מ"א ע"א)

צ) ואינן ז) מי מדד בשעלו מים וגר, והא אוקמוהו. ואינן ז א א א א א
 חמש נקודין אלין, ש דאינן קמ"ץ צר"י חל"ם חיר"ק שר"ק. אינן ברזא
 דאלקים, דהכי סליק בחשבון. ורזא דאלקיי"ם ת מלא י"ק. ודא א איהו ב
 בינה ודאי. ג והכי ברזא ד ה' אלפין כלילין בה' תתאה.

צא) ואלין אתוון אינן תלת: נשמה, רוח, ונפש. ה' זעירא, גופא,
 בית קבול דכלהו. פתילה, ה דאתאחדן ביה תלת גוונין דשרגא, דאיהו ו)
 נר ה' נשמת אדם.

חלופי גרסאות

מסורת הזוגר

ש נ"א מוסיף דאנון ברזא דאנון קמץ חיריק צרי
 שרק חלם אנון דאלקים וליג ברזא (מנטובה). ת נ"א
 מלא ק' וליג י"ק (בניהו). א נ"א איהו (מעויבוז
 קושטנדינא) נ"א מוסיף איהו ו' (דפו"י). ב נ"א
 בסגריים (יהו) דפו"י. ג נ"א מוסיף והכי ו' האלפין
 (דפו"י). ד נ"א ליג ברזא (מנטובה). ה נ"א בסגריים (פתיל ה') דפו"י.

ז) מי מדד בשעלו מים (ישעיה מ' יב) תקיז ח"א
 תקון ה' דף רח אות ה' ציון ד'. ו) נר ה' נשמת
 אדם (משלי כ) תקיז בהקדמה דף עב אות קיז
 ציון ב.

מעלות הסולם

בחשבון. (ע"י זהר פנחס אות קל"ט ובפירושו
 הסולם שם).

צא) ואלין אתוון אינן זכר: ואלו
 האותיות, היינו ג' אותיות יה"ו הנרמזות
 בבינה בן י"ה (לעיל אות פ') הם כלים
 לשלשה אורות: נשמה, רוח, נפש. ה' הקטנה
 כלומר, ה' אחרונה שבשם הוי"ה היינו מלכות,
 היא הגוף בית קבול לכל האורות שהם נר"ן.
 המלובשים בג' אותיות יה"ו. ונקראת פתילה,
 שנאחזים בה ג' הצבעים שבנר, שהוא מ"ש
 נר ה' נשמת אדם. ועמה נשלם השם להוי"ה
 בד' אותיות, ובמילוי מ"ה שבג"י אדם.

יש להבין מה שכתוב כאן שג' אותיות
 יה"ו הם אורות נשמה רוח נפש, והלא בכל
 המקומות כתוב סדר התחלקות האורות בשם
 הוי"ה שקוצו של י' הוא כתר ויחידה וגלגלתא,
 וי' היא חכמה וחיה וע"ב. וה' ראשונה, היא
 בינה ונשמה וס"ג. וי' היא ז"א הכולל חג"ת
 נה"י, ורוח, ומ"ה. וה' תחתונה, היא מלכות
 ונפש וב"ן. וכאן כתוב שג' אותיות יה"ו הם
 נשמה רוח ונפש, וכן בע"ח ח"א שער א"א

צ) ואינן מי מדד זכר: והם, היינו
 החמשה בריחים, ה"ם הכתוב מי מדד בשעלו
 מים וגר, והרי העמידהו (לעיל אות ג') הם
 א א א א א חמש נקודות אלו, שהם: קמץ,
 צרי, חלם, חיריק, שרק. הם בסוד השם אלקים,
 כי כן הם עולים בחשבון. פ"ו, כי שמונה
 נקודות כל אחת במספר י' הם שמונים ופתח
 שבקמץ הוא ו' הרי הם עולים למספר פ"ו.
 ובסוד של אלקים שבו אותיות מלא י"ה,
 שאותיות י"ה הם מורים על ג"ר וגדלות,
 ובקטנות לא מאיר רק אלם מאלקים וחסר
 י"ה, בסוד הכתוב נאלמתי דומיה. זהו בינה
 ודאי, הנקראת בשם אלקים. (ע"י בזהר תרומה
 אות תתקט"ו ושם בסולם מאמר מי מדד
 בשעלו מים) אמר ר' יהודה כד שריא
 חכמתא לגלסא גליפין בכלהו כתרין, מאן
 כתרא שארי, מההוא דאתקרי בינה,
 בכינה אתכליל כלא וכר כי בה התחילה
 התגלות החכמה. וכן סוד החמשה אלפין
 נכללים בה' התחתונה, היינו במלכות.
 ומתגלים על ידה. בסר"ה עיניך ברכות

(צב) זית מותים, דא צדיק, דאתמר ביה (ג) שמן זית זך. כתית: דכתיש

מסורת הזוהר

(ג) שמן זית זך (שמות כז) זוהר תצוה דף א' אות א' ציון א'.

מעלות הסולם

מקבלת אותה, ונשארת תמיד בבחי' אוירא דכיא, שה"ס חסדים מכוסים, ורק מוחא דאוירא שהוא מוח השני דא"א הוא מאיר בחסדים מגולים. וה"ס עשר הספירות המקוריות, שנתקנו באצילות שכתר חכמה הם בעתיק, ובינה וזרין בא"א, שגלגלתא ואוירא הם בחי' בינה, גלגלתא נתקנה בג"ר דבינה החפצים בחסדים ותמיד הם אורות מכוסים מחכמה, ואוירא היא בחי' ז"ת דבינה שלעת גדלות מאירה בחסדים מגולים, ומוחא סתימאה הוא בחי' זרין, ולכן הם נרין, גלגלתא היא בחי' נשמה, אוירא בחי' רוח, מוחא סתימאה נפש, ומה שהם מתחלקים לע"ב ס"ג מ"ה, וגלגלתא נקראת בשם ע"ב הוא משום שכל אור החכמה שהוא אור החיה הנקרא ע"ב המאיר במוחא דאוירא שהוא ז"ת דבינה, הוא בא מהגלגלתא ונקראת בשם ע"ב ע"ש האור הנשפע ממנה, וזה אמרו ואלין אתוון דהיינו יה"ו, אנון תלת נשמה רוח נפש שהם און חוטם פה בסוד ה' תתאה בעינים ויה"ו באח"פ (עי' תע"ס שיעור י"ג מתחילתו כל ההמשך) וז"ס מה שכתוב (באדרא זוטא אות מ"ב) וזכנין דעתיקא קדישא אתרשים בתלת דהיינו בג' אותיות יה"ו שהם כלים לנרין, אוןף כל שאר בוצינין דנחרין מניה דהיינו כל פרצופי אצילות, כלילין בתלת, היינו נרין, אבל אורות חיה ויחידה הם אורות מקיפים, ואין להם כלים להתלבש בהם, חי' זעירא היינו מלכות היא גופא בית קבול דכלהו, כי המלכות לית לה מגרמה ולא מידי, רק מה שתשע ראשונות מאירות בה, והן מתגלות על ידה, ונחלקות לתשע כי נשמה מתחלקת לג' קוים חב"ד, ורוח לג' קוים חג"ת, ונפש לג' קוים ונה"י, ונקראת פתילה דאתחדן ביה תלת גוונין דשרגא, שהם ג' אותיות

יה"ו

פ"ד ר"ה והנה ג' בחי' כתוב שם כי גם כלל זה יהיה בידך שכל בחי' הנשמה הוא הוי"ה דידין, שזה בסתירה למה שמבואר בכל מקום שאור החיה הוא הוי"ה דידין דהיינו ע"ב, ואור הנשמה הוא הוי"ה דס"ג.

התשובה היא, שבפרצופי א"ק הסדר הוא כנ"ל שקוצו של י' הוא כתר, וי' חכמה וע"ב, וה"ר בינה וס"ג, וי' ז"א ורוח, ה' תחתונה מלכות וב"ן, משא"כ בעולם אצילות אחר התיקון, שה' תתאה עלתה לעינים שהם חכמה, ויה"ו באח"פ שהם נרין, כי און היא נשמה וס"ג, וחוטם רוח ומ"ה, ופה מלכות ונפש, וי' נעשה לאון ה' ראשונה לחוטם וי' לפה, וזה לשון ספר ע"ח ח"א (שער דרושי הנקודות פרק א'). והנה כשתמנה מן ע"ב יהיה כל בחי' ע"ב י' מן הוי"ה, וס"ג אות ה' ראשונה של הוי"ה, ומ"ה אות ו', וב"ן אות ה' אחרונה, וכי' וכאשר נחלק גם את הטעמים תהיה אות י' באון, ואות ה' ראשונה בחוטם, ואות ו' בפה, ואות ה' אחרונה בעינים, עיי"ש.

וענין זה ה"ס שתוף מדת הרחמים ברין שמתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים הקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין (ב"ר ספ"ב) ותקון זה הוא שנתחדש בפרצופי אצילות לקביעות, כי הגם שענין ה"ת בעינים ויה"ו באח"פ נתחדש עתד בעולם הנקודים כנ"ל, מ"מ בעת הגדלות ע"י הארת ע"ב ס"ג דבקע לפרסא, ירדה ה"ת מעינים, וי' נפקא מאויר ואשתאר אור, והאור היה גדול מאד והכלים לא יכלו לסבול ונשברו, ועיקר התיקון שנתחדש בפרצופי אצילות הוא המעטת האור וגדלות הכלים, ואפילו לעת גדלות שהארת חכמה נמשכת מרדל"א לא"א, ומוריד ה' מאויר, הנה הארה זו אין הגלגלתא דא"א

(דפו"י דף מ"א ע"א)

כתישא באינון אתיו, ו דאינון אברי גופא. ודא ברית מילה לגבי שכינתא, ה דאתקריאת גד. ורזא דמלה, ט והמן כזרע גד הוא. ז בההוא יו"ד אתעבידת גיד, ט ואמאי אתקריאת גד. בגין דאיהי כלילא מז' ספיראן, דסלקין לחושבן גד.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות
 ו נ"א בסוגריים זיתין (דפו"י). ז נ"א בההיא יוד דאתעבידת גיד (מנטובה). ח נ"א דאתקרי גד (הגהות הגר"א). ט נ"א ואמא (קושטנדינא).

ט והמן כזרע גד הוא (במדבר יא ז) זהר נשא אות יו.

מעלות הסולם

ונקודת השורוק שהוא ר' ונקודה רומז על חכמה דשמאל, המאירה בישסר"ת, ונקראת שמאל מפני שאינה מאירה אלא בקו שמאל, היא החכמה הנגלית לור"ן ולתחתונים, ולכן נרמזת בנקודת השורוק. שזה מורה שהנקודה שהיא חכמה מלובשת בתוך הכלים המכונים אותיות, אבל חכמה דימין אינה מאירה כלום מבחי' חכמה אלא חסדים בלבד. ונדע שב' הקוים ימין ושמאל הנמשכים מב' הנקודות חולם ושורוק הם במחלוקת ואינם יכולים להאיר עד שיוצאת קומת החסדים על המסך דנקודת החירק שה"ס מסך דז"א וקו האמצעי הנתקן מן המדרגה התחתונה שעלתה אל המדרגה העליונה והכריע והשלים ב' הקוים שלה. ומתוך שתקון זה בא מהמדרגה התחתונה לכן הוא רמוז בנקודת החיריק העומדת תחת לאותיות שהם הכלים.

יהיו עי' בזהר בראשית ב' אות רמ"ח אבל ת"ח מאן דבעי למנדע חכמתא דיחודא קדישא יסתכל בשלהובא דסלקא וכר עיי"ש בפירוש הסולם, כי כל המאמר שייד כאן.

צב) זית מזתים דא וכר: זית מזתים בסוד מה שאחז"ל (מנחות נג): ישראל נמשלו לזית. זה צדיק, היינו יסוד, שנאמר בו שמן זית זך, כתיב: שכותש כתישה באותם האותיות שהם אברי הגוף היינו אותיות יה"ו שהם הכלים לאורות נר"ג, וזה היינו היסוד, הוא ברית מילה להשפיע אל השכינה, הנקראת גד, וסוד הדבר והמן כזרע גד הוא, ובאותה היר"ד שהוא יסוד נעשית גיד, ולמה נקראת גד, משום שהיא כלולה משבע ספירות חג"ת נה"ר"ת, העולים למספר גד היינו שבע.

פירוש. שמן הוא אור חכמה עליונה שבימין, שה"ס אור חסדים ואור אר"א עלאין, שחסדים אלו חשובים הרבה מחכמה, כי יש בהם מעלת שניהם, כי להיותם משפיעים החכמה לז"א נחשבים בעצמם כמו חכמה, וכחם יפה להכניע את החצונים כמו חכמה. ולהיותם רק חסדים, אין שום אחיזה להשפעתם, כי אור החסדים אינו מתעבה כלל ברדתו אל התחתונים, כי הצמצום לא נעשה רק על אור החכמה בלבד ולא על אור החסדים, וה"ס נקודת החולם, שדרכה לעמוד ממעל האותיות, שזה מורה שהנקודה היא חכמה אינה מתלבשת בכלים שהם האותיות.

ואלו ג' הנקודות הם יוצאים בתחלה בבינה, בסוד תלת נפקי מחד (ע"י בזהר ב"א דף רפ"ז בסוגס ד"ה תלת) ואח"כ הם יוצאים בזר"ן בסוד חד בתלת קיימא, כי כל שיעור אור שהתחתון גורם שיאיר בעליון זוכה בו גם התחתון. ובעת שזר"ן מקבלים מחין הללו בשלמותם, הם מלבישים על אר"א וישסר"ת, וז"א נעשה לבחי' אור נקודת החולם כמו אר"א עלאין, ונוקבא נעשית לבחי' אור נקודת השורוק כמו ישסר"ת, ואינם יכולים להזדווג זה בזה, עד שיוצאת קומת אור החסדים על מסך דבחי"א שהוא מסך דחיריק, המכריע

צג) ואמאי אתקריאת מן, י בגין דכלא לא ידעו מה הוא. דנחית לון קודשא בריך הוא כ מן, ל דאיהו כורע חוור, ט ועינו כעין הבדולח.

חלופי גרסאות

י נ"א בסוגריים נשה (דפו"י). כ נ"א ל"ג מן (וילנא).
 ל נ"א דאיהו כורע גר ול"ג מן דאיהו כורע חוור
 מנטובה).

מסורת הזהר

ט) ועינו כעין הבדולח (במדבר יא) זהר פ' נשא
 דף מט אות י"ז ציון ד'.

מעלות הסולם

צג) ואמאי אתקריאת מן וכי: שואל, ולמה נקראת השפע הבאה ע"י הכרעת המסך דחירק, מן. וחשיב, משום שכולם לא ידעו מה הוא. כי הקב"ה הוריד להם מן שהוא כורע לבן, ועינו כעין הבדולח. שהוא לבן מבחי הימין, וטעמו כצפיחית בדבש, מבחי השמאל. מה, הוא כלול מעשר אותיות, והם ירד ה"א וא"ו ה"א, היינו ז"א במוחין דגדלות שיש בו ע"ס, כי החסד עלה לחכמה וגבורה לבינה, ויש לו ג"ר. וזה מן של תורה, כי ז"א נקרא תורה. ועולה למספר מ"ה, ולא ידעו מה הוא.

פירוש. סוד המן הוא הארת חכמה הנמשכת ממוחא סתימאה שהיתה הארת חכמה בחסדים שבו כעין האדמומית שבעין הבדולח, הרומזת אל הדינין המופיעים יחד עם החכמה המענישים את הרשעים הרוצים להמשיך את החכמה ממעלה למטה. ואנו מוצאים שהיו ב' טללים במן, טל אחד תזות המן כמ"ש בפרשת בהעלותך וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו. וטל אחד מלמעלה המכסה על המן עד הבקר כמ"ש בפרשת בשלח, ובבקר היתה שכבת הטל וגר ותעל שכבת הטל והגה על פני המדבר דק ככפור על הארץ. וכן כתוב בפרשת בהעלותך שהיה צבע במן, שכתוב ועינו כעין הבדולח, שצבע אדמומי מתנוצץ בו, ובפרשת בשלח כתוב והוא כורע גד לבן, דהיינו בלי צבע כלל. והנה מבואר בזהר בראשית א' דף ט"ו אות ט' בפירוש הסולם, ענין ג' מיני זריעות שהם מיני מיעוטים

ודינים

המכריע בין ב' הנקודות, אמנם כאן נמצא מסך זה בנשמות ישראל, שהם מדרגה התחתונה לזרין, והמסך שלהם משמש לקו מכריע בזרין, שע"י הם מתייחדים ומאירים ונעשה היחוד של קב"ה ושכינתיה, וגם נשמת ישראל מתאחדת עמהם ומקבלת הארתם, מטעם כי כל השעור אור שהתחתון גורם בעליון זוכה גם הוא בו.

וזה אמרו ז"ת מזתים בסוד שאמרו חז"ל ישראל נמשלו לזית, דא צדיק, כי עיקר הנושא למסך דחירק של הקו האמצעי, הוא היסוד שהוא סיומו, דאתמר ביה שמן זית זך כי הממשיך לאור החכמה העליונה שבימין הנקרא שמן זית זך. כתית דכתיש כתישא באינון אתין שהם הכלים דאינון אברי גופא כי הדינים דמסך דחירק כותשים את קו השמאל ומכריחים אותו להתחבר עם הימין וע"י מתייחדים כל הג' קוים הן חג"ת שמחזה ולמעלה והן נה"י שמחזה ולמטה ונכללים כל אחר זה מזה, והצדיק מעורר את היסוד העליון שהוא מרכבה אליו, ודא ברית מילה להמשיך השפע העליונה לגבי שכינתא ונעשה יחוד של קב"ה ושכינתיה, דאתקריאת ג"ר על שם שנכללה מכל ז' ספירות דז"א שהם במספר גד. ורזא דמלה והמן כורע גד הוא, כי ע"י הכתישה דיסוד מתייחדים כל האברים שהם ז' הספירות יחד, והשפע נמשכת מכולם כאחד. בההוא יו"ד שהוא היסוד, אתעבדת ג"ר הרומז על אור הנשמה, הבא מג"ר דבינה המלבשת למר"ס כמו שיתבאר להלן.

(דפו"י דף מ"א ע"א)

דאיהו חוור מסטרא דימינא, 9) וטעמו כצפיחית בדבש, מסטרא דשמאלא. מה הוא כליל מי'אתוון, *) דאינון יו"ד ק"א וא"ו ק"א. ודא מנא דאורייתא, וסליק לחשבון מ"ה, 3) ולא ידעו מ"ה הוא.

מסורת הזהר

9) וטעמו כצפיחית בדבש (שמות טז לא). 3) ולא ידעו מה הוא (שמות טז) זהר תשא דף כג אות סח ציון צ'.

מעלות הסולם

מה הוא, היינו בין אלו הנאחזים בקו הימין וחסר להם ג"ר שהוא הארת החכמה, ובין לאלו היונקים מקו השמאל, וחסר להם אור החסדים דנחית לון קב"ה מן, דאיהו כזרע חוור, ועינו כעין הברדלח, וכל אחד מן הקוים נשלם ע"י, במה שחסר לו. דאיהו חוור מפטרא דימינא, ונשלם בו הטל העליון בחכמה, וביחס לטל העליון נאמר בו והמן כזרע גד לבן, דהיינו בלי צבע כלל, כי חסדים הם נרמזים בלבן, היינו בלי צבע כלל, וביחס לטל התחתון נאמר ועינו כעין הברדלח, שהיה בו צבע ארמומי הרומז על הארת החכמה שבשמאל, שהיא אדומה מחמת הדינים שבה, לאלה הרוצים להמשיכה מלמעלה למטה, אבל וטעמו כצפיחית בדבש מפטרא דשמאלא לאלה שמקבלים אותה בדרך הקדושה ממטה למעלה, כדרך הארתו של קו השמאל היא כצפיחית בדבש, והשלימה לטל התחתון בג"ר שנקראים צפיחית בדבש.

ומפרש התקונים מה הוא כליל מי' אתוון יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהמן הוא הארת המוחין דגדלות דז"א בע"ס שלמות הנרמזות בעשר אותיות של שם מ"ה. שיש בו חכמה וחסדים יחד, ודא מנא דאורייתא היינו מוחין דז"א הנקרא תורה וסליק לחשבון מ"ה שהוא מספר אדם שהוא ז"א, וכל אחד טעם בו מה שהיה רוצה בכדי להשלים בו, ולא ידעו מה הוא כי לא ידעו לקברע אם הוא חכמה או חסדים.

וערב

דינים, בג' קוים, המכונים ג' נקודות חלם שורוק חירק, ועיקרם הוא בב' הקוים ימין ושמאל, שהזריעה שבקו הימין ה"ס מיעוט ג"ר שנעשה בו מחמת עלית מלכות לבינה. והזריעה שבקו השמאל היא, החשך והקפאון שנעשו בהארת החכמה שבו טרם שנתייחד עם קו הימין. ב' הזריעות הללו של הימין והשמאל, ה"ס הטללים של המן הנמשכים ונחלים מהם, הטל שהיה תחת המן, נמשך מן הזריעה שבקו הימין, והטל שמלמעלה המכסה את המן נוזל מן הזריעה שבקו שמאל.

והטל שתחת המן, שהוא סוד מיעוט ג"ר שבקו ימין, משך אליו את המן, שמקורו הוא חכמה סתימאה דא"א, הנקראת טלא דבדולחא, כדי לקבל ממנו הארת החכמה שבו, ולהשתלם על ידו בג"ר החסדים לו. בסו"ה וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו, היינו בסבת הטל, להשלימו בהארת החכמה. והטל שממעל המן, שהוא נחל מקו השמאל מהקפאון שבו, הוא צריך לגילוי החסדים, כי חסרון החסדים מקפיא את החכמה, (עי' זהר בראשית א' אות ש"א ובפירושו הסולס ד"ה יחא דקאפ), ולפיכך נבתן המן אליו, לבחינת חסדים בלבד בלי חכמה. ולכן נאמר כי לא ידעו מה הוא כי לא ידעו אם הוא חכמה, אם הוא חסדים. (עי' ז"ח פרשת אחרי אות ע"ח בפירושו הסולס מאמר ב' ג' טעודות שבשבת).

זה אמרו זאמאי אתקריאת מן, טובב על סוד המן שאכלו ישראל במדבר ומפרש, למה נקרא שמו מן, בגין דכלא לא ידעו (דשורי דף מיא ע"א *) דף מיא ע"ב)

צד) ן וערב רב שאילו בשרא ויהיב לון. ומה כתיב (ק) הבשר עודנו בין שניהם טרם יכרת ואף ה' כר. והאי בשר הא אוקמהו מארי מתניתין בבשר היורד מן השמים. דא ן מנא דאכלו ערב רב. ן ועל כל דא אמרו עלה אין דבר טמא ן יורד מן השמים.

מסורת הזהר

חלוסי גרסאות

(ק) הבשר עודנו בין שניהם טרם יכרת (במדבר יא לג) זהר שמות דף קיט אות שסד ציון כ'. ן נ"א לערב (מנובה). ן נ"א ל"ג מנא (הגהות (הגר"א). ן נ"א ועם ול"ג ועל (בניהו). ן נ"א בסוגריים רע (דפו"י).

מעלות הסולם

אין בו אלא אור הנפש שהוא התחתון שבאורות. וכשמיג גם פרוץ העצמות, קונה אור הרוח. ובפרצוף גידין קונה את אור הנשמה, ובפרצוף בשר קונה אור החיה. ובפרצוף עור קונה את אור היחידה. והנה לאחר שבירת הכלים, בעולם הנקודים, מחמת האור הגדול שבקע לפרסא דצמצום ב', נתקן שג"ר דחיה הבאים מאורות הזווג דאור"א הפנימים, לא יאירו בהעולמות עד לגמר התיקון, כי זהו עיקר התיקון שנתחדש בפרצופי אצילות המעטת האור וגדלות הכלים, ואינם מאירים רק מוחין דר"ק דחכמה שהיא אור החיה, בסו"ה והחכמה תחיה את בעליה, הנמשכים מאור"א החצונים, ונקראים ו"ק דחיה. ולפי שאסור להמשיך ג"ר דאור החיה, מטרם גמר התקון, נמצא שבפרצוף ר' שהוא בשר חסרים לו הכלים התחתונים שהם בשר ועור, ואין בו אלא ג' כלים שהם מוחא עצמות גידין, המסתיימים על החזה דפרצוף זה, שמאירים בספירות חב"ד חג"ת, ומחזה ולמטה דהיינו בנה"י אינם מאירים עד לגמר התקון, וכשחסר נה"י דכלים, חסר ג"ר דאורות, וז"ס שחיטת הבע"ח להפריש את הראש שהוא ג"ר מן הגוף שהוא ו"ק, וגם צריכים להכשיר את הבשר בהרחה ומליחה, להוציא את הדם, בסוד כי הדם הוא הנפש, דהיינו החיות שהוא הג"ר. וזה אמרו וערב רב שאילו בשרא, שהמשיכו אורות החכמה שהיא חיה המתלבשת בפרצוף

צד) וערב רב שאילו וכר: וערב רב שאלו בשר, וניתן להם. ומה כתוב. הבשר עודנו בין שניהם טרם יכרת ואף ה' כר. ובשר זה הרי העמידהו בעלי המשנה, בבשר היורד מן השמים, זה המן אכלו הערב רב, ועל כל זה אמרו עליו (סנהדרין נט:) אין דבר טמא יורד מן השמים. ביאור הדברים: אע"פ שאנו מונים עשר ספירות, אין בהן יותר מחמש בחינות, שהן נקראות בשם: כתר, חכמה, בינה, תפארת, מלכות. והוא מפני שספירת התפארת כוללת שש הספירות, חג"ת נה"י וע"כ הן עשר. (ע"י בפתוחה לפירוש הסולם אות ג') ונדע שחמשה הכלים של כח"ב תר"מ, נקראים בעשר הספירות שקומתן שוה, בשם: עור, בשר, גידין, עצמות, מוחא. שמוחא הוא כתר, עצמות חכמה, גידין בינה, בשר תפארת, עור מלכות. ונדע שיש תמיד ערך הפוך בין כלים לאורות, כי בכלים הסדר הוא שהעליונים גדלים תחלה בפרצוף, שמתחלה בא כתר ואח"כ חכמה וכר, וע"כ אנו מתחילים תמיד לכנותם ממעלה למטה כח"ב תר"מ, לפי סדר ביאתם והארתם בפרצוף. ובאורות הסדר הוא הפוך, שאורות התחתונים באים תחלה אל הפרצוף, שמתחילה בא נפש, ואח"כ רוח, ואח"כ נשמה וכר. וע"כ אנו מכנים תמיד את האורות בשם נרנח"י, ומתחילים באור דנפש שהוא הקטן מכל האורות. ונמצא שבזמן שאין לז"א רק מוחא שהוא כתר העליון של הכלים (דפו"י דף מ"א ע"ב)

צה) ורזא דהאי בשר מאי ניהו. אלא פ כד"א ר) בשגם הוא בשר. ורזא דא לחכימי לבא אתמסר. והאי בש"ר בהפוכא שב"ר. ועליה אתמר ש) שבר רעבון בתיכם. אם זכו בשר קדש דאתמר ביה ת) ומבשרי אחזה אלוה. ואם לא נטרין בהאי בש"ר אות ברית אתהפך לון בשב"ר. צ

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ר) בשגם הוא בשר (בראשית ו' ג') זהר בראשית חלק ב' דף רל"ב אות רע"ז ציון ב'. ש) שבר רעבון בתיכם (בראשית מב יט). ת) ומבשרי אחזה אלוה (איוב יט כו) זהר פ' לך דף קל"ה אות ת"י ציון ב'.

פ נ"א ל"ג כד"א (מנטובה). צ ככל הדפוסיס בסוגריים (ס"א מצאתי).

מעלות הסולם

ולכן נקרא קץ כל בשר שרוצה להמשיך את כל בחי' הארת החכמה עד הסוף והקץ. ובזהר (בראשית א' אות תע"ח) כתוב בשגם הוא בשר ר' אלעזר אמר בשגם דא משה כי הוא בגי' שמה מנין משה, דאיהו נהיר לסיהרא וכי' והיו ימיו מאה ועשרים דעל ידיה תורה אתיהיבת וכי' כי משה ה"ס דעת הפנימי דז"א העולה למ"ן לבינה, ומעורר את הקשר דבינה דאור ישר עם זר"ן דאור ישר, שאז חזרת בינה לחכמה פנים בפנים, להשפיע הארת חכמה לזר"ן, והארת חכמה זו נקראת ל"ב נתיבות החכמה המורה על כ"ב אותיות דז"א וי"ס דבינה. ולולא זר"ן העולים אליה, היא חזרת לבחינתה עצמה שהיא חסדים מכוסים בסוד כי חפץ חסד הוא.

וזה אמרו, ורזא דהאי בשר מאי ניהו, אלא כד"א בשגם הוא בשר, ורזא דא לחכימי לבא אתמסר, היינו חכמי הלב שזכו לקבלת החכמה דל"ב נתיבות בסוד הבינה שבה הלב מבין, שע"י המ"ן שלהם חזרה הבינה לזווג פב"פ עם החכמה, להם נמסר הסוד של בשר הזה המאיר בסוד ר"ק דחכמה ממטה למעלה כדרך התקונים של הקדושה לפי הפירוש של הזהר על בשגם הוא בשר, בשגם דא משה, אבל אלה הרוצים להמשיך את הג"ר ממעלה למטה כדרך הנחש הקדמוני שהוא קץ כל בשר והאי בשר בהפוכא

בפרצוף בשר, ויהיב לון וכי' והאי בשר הא אוקמוהו מ"מ בבשר היוורד מן השמים, היינו עם הארת ז"א, שנקרא שמים המקבל הארת החכמה ממטה למעלה, בסוד ר"ק בלבד. שז"ס הבשר שאחז"ל (סנהדרין נט:): שאדם הראשון לפני החטא, מיסב בגן עדן היה והיו מלאכי השרת צולין לו בשר, דא מנא דאכלו ערב רב, ועל כל דא אמרו עלה, אין דבר טמא יורד מן השמים.

צה) ורזא דהאי בשר וכי': שואל, ומה הוא הסוד של בשר הזה. ומשיב, אלא כמו שאתה אומר בשגם הוא בשר. וסוד זה נמסר לחכמי לב. ובשר זה, בהפוך אותיות שב"ר, ועליו נאמר שבר רעבון בתיכם. אם זכו בשר קודש, שנאמר בו ומבשרי אחזה אלוה. ואם לא שומרים בבשר זה אות ברית. נהפך להם לשב"ר.

פירוש: הנה בזהר (בראשית ב' אות תכ"ב) מפרש בשגם הוא בשר, דא נחש קדמאה, וכי' בגי' הוא בשר כד"א קץ כל בשר בא לפני. ופירושו הוא שהנחש הקדמוני נקרא בשר, כמו שנאמר קץ כל בשר בא לפני, שכל חשק הסט"א הוא שהאדם ימשיך להם אלו האורות דג"ר דחיה הבאים בכלים דבשר ועור של פרצוף הדי' של ז"א, כי בפחות מזה שהם מן האורות המאירים בכלים המתקנים אינם יכולים להנות כלום, (דפו"י דף מ"א ע"ב)

צו) ות"ח כל שמא ר דאיהו מן תרין אתוון כגון כי א) ביה ה' צור
 עולמים תליא מן חכמה. ומן תלת אתוון תליין מן בינה. ומן ארבע תליין
 מן שכינתא תתאה. ומן חמש תליין בה' ספירן. ומן שית תליין מן צדיק.
 ומן שבע ר ותשע ביה. מן עשר בשכינתא תתאה. דאיהי עשירית האיפה
 סלת. ש ובה מעשרין. ובגין דאיהי כלילא מעשר אתמר בה אין שכינה
 שורה בפחות מעשרה. ת

צו) זרקא האי תגא איהי י', וחוטא דילה ר'. והא אוקמוהו, כורכין

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) כי ביה ה' צור עולמים (ישעיה כו ד) לעיל
 בהקט"ו דף פ אות קלט ציון ה'.
 ב) (ניא דאיהי קושטנינא וילנא). ר ניא תשעה
 (מנטובה). ש ניא דביה (מנטובה). ת בכל הדוסים
 בסוגריים כאן חסר.

מעלות הסולם

וררגא איהי ה'. ושם מן חמש אותיות דהיינו
 שם אלקים, תלוי בחמש הספירות, חג"ת נ"ה,
 ושם מן שש אותיות תלוי מן צדיק, היינו
 יסוד הכולל שש ספירות חג"ת נה"י. וכן נכלל
 ביסוד שם מן שבע אותיות, כמ"ש (בו"ח
 תולדות אות ה') ויוסף איהו שביעאה. ותשע
 בה, כשמתחילים לספור מכתר היסוד הוא
 הספירה התשיעית, וכולל כל תשע ספירות
 דאור ישר המאירים על ידו. מן עשר בשכינה
 התחתונה, היינו מלכות שהיא נקראת עשירית
 האיפה סלת. לפי שמלכות לא יצאה בתחילה
 רק נקודה אחת לכד חלק העשירי שלה,
 ובה מעשרין, כי סוד המעשר היא לתקן את
 המלכות, בסוד העשירי יהיה קודש, ונקודה
 זו נקראת מעשר, ומשום שהיא נקודה אחת
 כלולה מעשר למדנו בה, אין שכינה שורה
 בפחות מעשרה. (עי' ע"ח ח"א שער הכללים
 פרק ז' ד"ה ובוה תבין).

שכ"ר, גורם לשבירה ולהסתלקות האורות מן
 הכלים, ע"ד שבירת הכלים בעולם הנקודים,
 חטא אדם הראשון בעץ הרעת שנידון
 בנשירת אבריו, ועליה אתמר שכ"ר רעבון
 בתיכם. שאין להם ברכה. ומפרש אם זכו,
 כשר קודש שזוכים לאורות החכמה מא"א
 עלאין הנקראים קודש, שנאמר בו ומבשרי
 אחזה אלה וראיה ה"ס חכמה כנודע. ואם
 לא נטרין בהאי כשר אות ברית, שה"ס
 תקון המסך דבחי"ג שעליו נעשה הזווג לקומת
 חכמה אתהפך לון בשכ"ר, ונידון בנשירת
 אברים כנ"ל.

צו) ות"ח כל שמא וכ"ר: זהו המשך
 למ"ש לעיל שאותיות יה"ו הם בבינה, ובוא
 וראה, כל שם שהוא מן ב' אותיות, כגון כי
 ביה הוי"ה צור עולמים, תלוי מן חכמה, כי
 ה"ס חכמה, ואין החכמה מאירה בלי בינה,
 וה"ס י"ה או"א עלאין. ושם מן שלש אותיות
 דהיינו יה"ו, תלוי מן בינה, כמ"ש (באדר"ו
 אות ע"ה) מהו בינה, אלא כד אתהכר דא
 כדא יו"ד כה"א, אתעברת ואפיקת בן
 דאולידת, ובג"כ בינה אקרי בן י"ה ושם
 מן ארבע אותיות דהיינו הוי"ה, תלוי מן
 השכינה התחתונה היינו מלכות, שהיא
 משלימה את השם כמ"ש (רע"מ פנחס אות
 תתל"ט) שלימו דשמא דהוי"ה בכל דרגא
 (דפו"י דף מ"א ע"ב)

צו) זרקא האי תגא וכ"ר: כתר זה
 כלומר טעם זה דהיינו זרקא, כנודע שטעמים
 הם כתר, ונקודות חכמה, ותגין בינה, ואותיות
 זו"ן. הוא י' היינו העיגול הכרוך, וחוט שלו
 המתפשט הימנו, ו' הרי העמידהו (פסחים
 נ"ו). כורכין את שמע עם ואהבת את,
 שפירושו מחברים ולא היו מפסיקים. משום
 שאות י' של שם הוי"ה, היא אבן, מרגליה
 יקרה

את שמע עם ואהבת את, ולא הוּוּ מפסיקין. בגין דאת י', איהי אבנא א מרגליתא קדישא יקרא. קירטא, איהי שפה, כלילא מה' תקונין, דאינון אחה"ע בומ"ף וגו', ודא ה' זעירא. ה' אבנין דקירטא, דא ה' עלאה, ב

חלופי גרסאות

א ג"א מרגיטא יקרא ול"ג קרישא (דסו"י) ג"א מרגליטא יקרא (מנטובה). ב ג"א ל"ג דאינון (דסו"י) ג"א ל"ג דאינון שמע ישראל ה' א' ה' אתעבדו ה' אבנין אחד (מנטובה).

מעלות הסולם

עולה עד הבינה שבראש א"א, ובינה ותו"מ דא"א יוצאים מחמת זה מראש א"א לבחי' חג"ת דא"א, שנקראים ידים, ואח"כ שמורידים המלכות מן הבינה ובינה ותו"מ חוזרים לראש מעלים ג"כ התחתון שלהם שהוא חג"ת דא"א אל מדרגת ראש דא"א, ונעשו חב"ד דא"א, שז"ס שאו ידיכם קודש, כי בזה נושאים הידים מבחינת גוף לבחינת ראש. והידיים דא"א הם נעשים מוחין לז"א, הבאים מסוד י' דהו"ה, מכח עלית המלכות לבינה. של י' זו וירידתה משם, וזה אמרו האי תגא איחי י' שהכתר של הזרקא שהוא עליית המלכות לבינה, הוא י' שנתגלו בז"א המוחין הבאים מא"א שהוא י' דהו"ה.

הנהגה אחר ירידת המלכות מן הבינה יוצא בה קו השמאל, ונעשה מחלוקת עם הימין שכל אחד מן הקוים רוצה לבטל הארת חברו כנודע, עד שנגלה התקון של קו האמצעי הממעט את ג"ר דשמאל שאז נכנע השמאל ומתיחד עם הימין (ע"י בפתחה לפירוש הסולם אות ל"א) וקו האמצעי ה"ס ו' של הו"ה, וזה שאמר וחוטא דילה ו', שקו האמצעי משמש ג"כ בזרקא הזה, כי המסך דחירק שבו, הוא ג"כ מכח המלכות דמפתחא, שה"ס זריקת המלכות לבינה. וע"י קו האמצעי מאירים שני הקוים ימין ושמאל שה"ס בינה ומלכות. והכל מרומז בפסוק הראשון של קריאת שמע בששת המלים של שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, כמ"ש להלן, ושאר הג' פרשיות הם ג' הקוים ביותר פרטיית כמ"ש בזהר (ואתחנן דף רס"ד). התם בכלל הכא

בפרט

יקרה וקדושה. קלע הוא השפה שקורא קריאת שמע, כלולה מחמשה תקוניים, שהם אחה"ע בומ"ף וגו', היינו כ"ב אותיות, של ה' מוצאות הפה. וזו ה' הקטנה, דהיינו ה' התחתונה של שם הו"ה. ה' אבני הקלע, זו ה' העליונה, של שם הו"ה שהן חמש המלים: שמע, ישראל, ה' אלקינו, ה'. בסו"ה, ויקח דול' חמשה חלוקי אבנים מן הנחל, (עקב אות כ"ז) ונעשו ה' אבנים אחד, ע"י הכורך את כולם שהוא אות ו' של שם הו"ה, שהיא כוללת שש תיבות של היחוד שהן: שמע, ישראל, ה', אלקינו, ה', אחד. ובכריכה ההיא, דהיינו קו האמצעי שהיא ו', צריכים לסבב את הקלע, ולמתוח אותו בה.

פירוש: מוחין דז"א המתגלים ביחוד קריאת שמע, מכונים קלע שעל ידו נשמדת הסטרא אחרא, כי בקריאת שמע אין עוד היחוד בשלמות בבחינת ג"ר, מחמת שיש עוד מלחמות עם הסט"א, ועם תקון זרין שממשיכים להם המוחין שנקראים חיים, מתים הסט"א כמ"ש בזהר (שופטים אות ו') שמא דהו"ה דהיינו המוחין שנקראים הו"ה, מיתה לפמא"ל ונחש, וחיים לישראל. ועיקר גילוי המוחין ההם, הוא ע"י התחברות המלכות בבינה שאז מקבלת המלכות כלים דבינה, בסוד אמא אוזיפת מאנהא לברתא, ולולא זה לא היו ראויים ז"א ומלכות לקבל מוחין כלל. ותקון זה נקרא זרקא כי זורקים המלכות למעלה שתתדבק בבינה, ומלכות זו נקראת בסוד י' שנכנסה לאור הבינה ונעשה אורה, וסוד ה' דהו"ה היא א"א ואר"א, כי המלכות

(דסו"י דף מ"א ע"ב)

דאינון שמע ישראל ה' אלקינו ה'. אתעבידו ה' אבנין אחד, כריכו דכולהו ו', דאיהו כליל שית תיבין דיחודא, דאינון ב' שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, ג ובהווא כריכו צריך לסחרא קירטא ולארכא בה.

מסורת הזהר

חלוסי גרסאות

ב) שמע ישראל ה' א' ה' אחד (דברים ו' ד') לעיל בהקת"ז דף צה אות קסא ציון כ'.
ג נ"א ובהווא כריכא צריך לסחרא אבנא ולארכא בה, וליג קירטא (הגר"א).

מעלות הסולם

הקו הימני, ובוה נמצא אור ו"ק דחכמה של קו השמאל, מתלבש בחסדים שבקו הימין שעתה הוא יכול להאיר ונשלם קו השמאל. וכן אור החסדים שבקו ימין מתיחד עם החכמה שבקו שמאל, ונמצא משיג בזה את אור הג"ר, ונשלם קו הימין. וזה אמרו כריכו דכלהו ו', היינו הקו האמצעי, דאיהו כליל שית תיבין וכו', שע"י נעשו כל הקוים כלולים זה מזה, ומשלימים אחד את השני. ובהווא כריכו, דהיינו ה"י של הזרקא צריך לסחרא קירטא ולהעלות המלכות לבינה, בסוד ו' שנכנסה לאור של המדרגה, והאור נעשה לאויר כי מחמת עלית המלכות לבינה אברה המדרגה את אור ג' ספירות הראשונות שלה, ונשארה בקומה של רוח נפש בלבד, המכונים אויר. שזהו זמן קטנות, ולארכא בה, היינו בזמן הגדלות שע"י עליית מ"ן של התחתונים נמשכת הארה עליונה מחכמה ובינה דא"ק, המוציאה בכל המדרגות את המלכות מן הבינה, ומורידה למקומה אשר אז אלו ג' הכלים בינה תפארת ומלכות שיצאו מקדם לכן מן המדרגה מחמת כניסת ה"י לאור וסיימה המדרגה מתחת לחכמה בסוד הכריכה של ו' דזרקא, הגה עתה נתארכה המדרגה וה"י ירדה למקומה ומאויר נעשה אור, ושוב יש ה' כלים כח"ב תר"מ וחזורים ומתלבשים בה כל חמשת האורות נרנח"י.

בפרט, וזה אמרו, והא אוקמוהו כורכין את שמע עם ואחבת את, ולא הוו מפסיקין. וזה אמרו, בנין דאת ו' איהי אבנא מרגליתא קדישא יקירא היינו י' של השם הוי"ה שהיא חכמה הנקראת קדש ונקראת אור יקרות קירטא איהי שפת וכו', היינו מלכות במקומה שהיא כלולה מכל ג' הקוים שהם סוד כ"ב אותיות, שבהם ה' מוצאות הפה שהיא מלכות, ודא ה' זעירא, ה' אבנין דקירטא דא ה' עלאה, המתפשטת בה' ספירות חג"ת נ"ה, ואחר יציאת הקו האמצעי אתעבידו ה' אבנין אחד כי מקדם היו ב' הקוים ימין ושמאל במחלוקת וכל אחד רוצה לבטל את הארת חבירו, כי קו ימין המחזיק בחסדים רוצה לבטל את אור החכמה שבקו שמאל, ולהשליט אור החסדים בלבד. וקו שמאל המחזיק באור החכמה, רוצה לבטל אור החסדים שבקו ימין ולהשליט אור החכמה, ומסבת מחלוקת זו שניהם אינם מאירים, כי אור החסדים שבקו ימין חסר מאור החכמה, הוא כגוף בלי ראש. ואור החכמה שבקו שמאל, הוא חושך לגמרי, מפני שאין אור החכמה יכול להאיר בלי חסדים. ואין תקון למחלוקת הזו, אלא ע"י הקו האמצעי, שמצד אחד ממעט המסך שלו את ג"ר דקו השמאל, ומצד ב' הוא מרבה את אור החסדים, ובב' אלו הוא מכריח את הקו השמאלי להתיחד עם

(דס"ו דף מ"א ע"ב)

צח) האי אבנא כלילא מחמש, ד עד דסליק לה עד אין סוף. ורוא דמלה, למען ג יאריך ימים על ה ממלכתו.

צט) כד האי ו אבנא בעאת למעבד דינא בעמלק, או בסטרין אחרנין, וכן ז בחייבין, נטלא מגבורה, ואתכלילן בה כל ספיראן, ואתקריאו בה ח כלהו גבורות.

ק) וכד בעאת ט למעבד חנא וחסדא בעלמא, נטלא מחסד, וכלהו ספירן אתכלילן בה, ואתקריאו חסדים. וכד בעאת לרחמא על עלמא, נטלא מעמודא דאמצעיתא, וכלהו ספירן י אתכלילן בה, ואתקריאו רחמי.

קא) כ והאי י' איהי בכל סטרא. א"כ במאי אשתמודעת ל כד נטלא מאבהו, אלא מ בנקודא, כד איהי נקידא מסטרא דקמ"ץ, נטלא מחסד. וכד איהי נקידא מסטרא נ דשו"א, נטלא ס מגבורה. וכד נקודא מחל"ם, ע איהי מסטרא דעמודא דאמצעיתא. דתלת נקודין אלין, אינון מיא ואשא ורוחא. פ

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ג) למען יאריך ימים על ממלכתו (דברים יז כ) זהר ד נ"א בסוגריים מעשר (דפו"י וכסא מלך והגר"א). עקב דף כה אות נ"ב תק"ו תקון מ"ב דף פב. ה נ"א מלכותו (מנטובה). ו נ"א ל"ג אבנא (מנטובה). ז נ"א מחייבין (מנטובה). ח נ"א מוסיף כלהו כל גבורות (מנטובה). ט נ"א ל"ג למעבד (מנטובה). י נ"א אחכללו (קושטוניא מנטובה). כ נ"א מוסיף נקוד האי י' (מנטובה). ל נ"א ל"ג כד נטלא מאבהו ומוסיף את זה אחר מיא ואשא ורוחא (הגהות הגר"א). מ נ"א בנקודה (מנטובה). נ נ"א דשבא (בראדי). ס נ"א בסוגריים ינקא (דפו"י). ע נ"א איהו (מנטובה). פ בכל הדפוסים כאן חסר הוא בתקופח דף כד ע"ג ובמנטובה מוסיף מן ואינון חשוכין מכסיין עד לא גליתי.

מעלות הסולם

צח) האי אבנא כלילא וכר: האבן הזאת, היינו מלכות, שנקראת אבן, מטעם המסך שיש בה, כלולה מחמש, כחב תומ, והס עשר, כי תפארת כולל ו"ק, ער שעולה עד אין סוף, דהיינו במוחין דפניס בפניס, וסוד הדבר למען יאריך ימים על ממלכתו, כי המלכות מקבלת משמאל בלי ימין שה"ס חכמה בלי חסדים, ואז היא בבחי' קצר ימים, שהחכמה שבה אינה מאירה, וע"י החסדים שמקבלת בזווג דפניס, היא משגת אריכת ימים, שה"ס הגילוי של הארת החכמה.

צט) כד האי אבנא וכר: כשאבן הזאת היינו מלכות, רוצה לעשות דין בעמלק, או (דפו"י דף מיא ע"ב)

בצדדים אחרים שצריכים להענישן, וכן בחייבים, היא לוקחת מגבורה, וכל הספירות נכללות בה, וכולן נקראות גבורות.

ק) וכד בעאת למעבד וכר: וכשהיא רוצה לעשות חן וחסד בעולם היא לוקחת מספירת חסד, וכל הספירות נכללות בה, ונקראות חסדים. וכשהיא רוצה לרחם על העולם, היא לוקחת מן העמוד האמצעי שהוא ספירת תפארת, וכל הספירות נכללות בה, ונקראות רחמים.

קא) והאי י' איהי וכר: וזו היינו מלכות, היא ספירה עשירית בכל צד, בין שכולן מאירות מצד הדין או החסד או הרחמים, שואל, אמ

קב) ד) ויאמר אי הבל אחיך, ת"ח, תרין אתוון אלין דאטתלקו מניה דבהון חב, גרמו ליה מיתה. א', אמון מופלא ומכוסה. י', מחשבה.

קג) א"ל ר' אלעזר, אבא והא כמה מחשבין אינון: שכ'נתא תתאה, אתקרי מחשבה. חכמה עלאה, אתקרי מחשבה. ולעילא לעילא מחשבה. ולעילא מכלהו מחשבה דלית לעילא מינה, והיא סתימא דכל סתימין, עלאה דכל עלאין. אי תימא דסליק מחשבתיה דאדם תמו, לא, צ דהא אתמר ביה, ה) ואירא כי ערום אנכי ואחבא, דהאי ערום אחזי, דאתפשט מלבושיה. ובגין דא אתמר באבא ואחבא, וכברא ו) ויסתר משה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד) ויאמר אי הבל אחיך (בראשית ד' ט') תקון סס צ ג"א ל"ג דהא (מנטובה).
דף קיד ע"א. ה) ואירא כי ערום אנכי ואחבא
(בראשית ג' י') לעיל זהר חלק השמטות עם מעלות הסולם דף קיא אות ש"ו ציון ד'. ו) ויסתר משה
פניו (שמות ג' ו') זהר ח"א לו: תק"ז תקון ס"א תקון סט.

מעלות הסולם

שמורה שבי הנקודות שבו שהן ימין ושמאל שצריכין להיות. בקומה שוה בסוד צירי, אינו מחוברות ועומדות זו למטה מזו, ולכן הן בכחי דין.

קב) ויאמר אי הבל וגו': ויאמר אי הבל אחיך, בוא ודאה, ב' אותיות שפגם בהם, ונסתלקו ממנו, גרמו מיתה. והם א' י', א' אמון מופלא ומכוסה, שהיא כתר, י' היינו מחשבה, שהיא חכמה.

קג) א"ל ר' אלעזר וכר': אמר לו ד' אלעזר לר' שמעון, אבא, והרי כמה מדרגות הן שנקראות מחשבות, השכינה התחתונה היינו מלכות נקראת מחשבה, חכמה עליונה היינו חכמה דו"א נקראת מחשבה, ולמעלה למעלה היינו או"א עלאין, נקראים מחשבה, ולמעלה מכלם, דהיינו חכמה סתימא דא"א, שאין למעלה הימנה בכל פרצופי אציגות, היא סתומה מכל סתומים. עליונה מכל העליונים, כי או"א עלאין נקראים עליונים וסתומים, וחכמה סתימא נקראת, סתימא דכל סתימין עלאה דכל עלאין. וגם היא נקראת מחשבה, אם תאמר שעלה פגם מחשבתו של אדם הראשון שם, לא כלומר, אי אפשר לומר

אם כן במה ניכרת ההפרש ממה שנוטלת מן האבות, כלומר במה ניכר ההפרש מאיזה צד היא לוקחת מן האבות שהם חג"ת, אם ובכולן מאירות כל עשר הספירות, הן בצד החסד שנקרא אברהם וכן בצד הגבורה שנקרא יצחק, ובצד התפארת שנקרא יעקב, ומשיב, אלא בהניקוד, כי עשר הספירות הן ד' אותיות הוי"ה בכל צד שהוא, כי קוצו של י' הוא כתר, י' חכמה, ה' ראשונה בינה, ו' שש ספירות חג"ת נה"י ה' תחתונה מלכות, וההפרש בין כל שם הוא בהנקודות שלו, כד הוא מנוקד מבחי' הקמץ, לוקח מחסד, כלומר שכל השם מאיר בחסדים, וכד הוא מנוקד מבחי' השוא, לוקח מגבורה וכל השם מאיר בגבורות. וכשהוא מנוקד בחולם הוא מאיר ברחמים מבחי' עמוד האמצעי שהוא תפארת. כי שלש נקודות אלה הן מים, אש, ורוח, שהם חסד דין רחמים. כי סוד קמץ הוא תמיד בחי' ראש המדרגה המאיר ממטה למעלה שה"ס חסד. וכתר דר"ק, וסוד החולב, הוא עליית המלכות ממעל לאותיות שהם זר"ן להמתק ברחמי הבינה, ולכן הוא בסוד תפארת, שהיא בינה דחסדים. וסוד השוא הוא גבורה,

(דפויי דף מ"א ע"ב)

קד) אמר ליה, ברי, בכלא חאב, במחשבה דאיהי ק לבושא למחשבה סתימא, ובמחשבה סתימא. ודא הוה מיתה דיליה, דאסתלק מחשבה סתימא

חלופי גרסאות

ק נ"א לבוש (דפרי"י).

מעלות הסולם

המדרגה רק ב' כלים שלמים כתר חכמה, וג' הכלים: בינה, תפארת, ומלכות חסרים בה. ולכן לא נשאר בה מן האורות אלא ב' אורות, שמתלבשים בב' הכלים כתר וחכמה, וג' האורות נשמה חיה יחידה חסרים בה, כי אין להם כלים להתלבש בהם. ונמצא שהמדרגה נחסרה מג' ספירות הראשונות שהם גלגלתא שהיא כתר, ויחידה ועינים שהן חכמה חיה, ונקבי עינים שהן ג"ר דבינה, שהן אורות דנשמה. ונשאר בתוך המדרגה ז"ת דבינה שהן השורש של זרין שיש בבינה, ונפש רוח. מלובשים בכתר חכמה דכלים.

וזה אמרו, ת"ח תרין אתוון וכר גרמו ליה מיתה כי הנשמות של קין והבל היו צריכים להיות נשמה אחת כמו שת, אלא מתוך שאדם נזדווג עם חוה טרם שעשה תשובה על החטא דעצה"ה, והיה הזוהמא של הנפש רבוקה בהם, ע"כ הוליד רק חציה השמאלי של הנשמה בפירוד מצד הימין, שע"כ נקרא שמו קין מלשון קינא דמסאבא כמ"ש בזהר (בראשית א' אות של"ד) ובצד הימין של הנשמה לא היה שום מקום שזוהמא דחויא תתאחו שם, ואחר שעשה תשובה על חטאו הוליד נשמת הבל (עיי' בזהר שם אות של"א) שהוא הצד הימין של אותה הנשמה, שאין שם מקום לזוהמא דחויא. וכשהימין והשמאל מאירים יחד בהמדרגה אז אור הג"ר היא בימין, ואור הו"ק היא בשמאל, וכשחטא קין ורצה להמשיך את החכמה שבקו שמאל ממעלה למטה, בסוד ויקם קין שהוא צד השמאל, על הבל אחיו שהוא מצד הימין, ורצה להגביר השמאל על הימין, אז ויהרגהו כי נסתלקו האורות דג"ר מהבל, ונסתלקו לשרשם והוא מת. וקין שהיה רק מבחי' רק נפל

כו, שהרי נאמר בו ואירא כי ערום אנכי ואחבא, ופירושו של ערום זה משמע, שנתפשט מלבושו בלבד, ומשום זה נאמר באבא, דהיינו אדם הראשון, ואחבא, ואצל הבן היינו משה רבינו נאמר ויستر משה.

קד) אמר ליה ברי וכר: אמר לו ר' שמעון לר' אלעזר, בני, בכלם פגם אדם הראשון, במחשבה היינו חכמה דז"א שהיא לבוש אל המחשבה הסתומה שהיא חכמה דאנ"א עלאין, שנסתלק ממנו מחשבה הסתומה מכל הסתומים, שהיא חכמה סתימא דא"א, שהיא נקראת ח"י החיים, כי המוחין דחכמה נקראים חיים, בסו"ה והחכמה תחיה את בעליה חכמה סתימא דא"א שהיא המקור לכל החכמות, נקראת ח"י החיים"ע. עי' באדר"ו אות ל"ז, וחכמה דא סתימא רישא לכל רישיה, דשאר חכמות, ובמקום שחכמה סתימא היא שם, אין שם מיתה. ופגם במחשבה סתומה שהיא חכמה דא"א עלאין, ונשאר ערום ממנה, מכל מה שהוא למעלה מן האם העליונה, היינו בינה שהיא נקראת תשובה פגם, ונסתלקו ממנו.

ביאור הדברים: מאמר זה מובא להלן בתקון ס"ט דף קט"ו ע"א, והוא דברי ר"ש שאמר על אדם הבל יחד, וכאן מובאים הדברים משם בקיצור, ובשינוי לשון קצת.

הנה נודע שבכל מדרגה צריך שיהיו בה ה' אורות הנקראים: יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש. המלובשים בה' כלים הנקראים: כתר, חכמה, בינה, תפארת (הכולל חג"ת נה"י) ומלכות. ובכלים דראש הם נקראים: גלגלתא, עינים און, חוטם פה, וכשיש פגם במדרגה, אז עולה המלכות לבינה, והמדרגה נקבעת שנעשה הסיום במקום בינה, ולא נשאר אל

(דפרי"י דף מ"א ע"ב)

דכל סתימין ק מניה, דאיהו ח"י החי"ם, ר דבאתר דאיהו תמן, לית מיתה

חלופי גרסאות

ק נ"א מינה (דפוי). ר נ"א דבתר ול"ג דבאתר (מנטובה).

מעלות הסולם

עלאה. דהיינו בחי' ז"א שהוא בחי' ג' הממשיכה קומת חכמה שהיא אור חיה שנקיה מצמצום ב' ושבירת הכלים. ולבוש זה הוא סוד הצל דקדושה המעלים אור פניו ית', כדמיון צל הנעשה מכח המכסה על אור השמש, כי אור העליון נמשל לאור השמש, שהוא השורש לכל האורות שבעולם הזה, כן אור העליון הוא שורש לכל האורות שישנם במציאות, והצל הזה הוא סוד הכתוב, בצלו חמדתי וישבתי, הבא מחמת השגת רוממות ה', אכן צל הזה, יש לו פעולה הפוכה, כי הוא הממשיך את אור העליון, ע"ד שאמרו חז"ל (ברכות ז') בשכר ויסתר משה פניו, זכה לקלסתר פנים וכו', מהביט, זכה לותמונת ה' יביט, והבטה וראיה ה"ס אורות דחיה, הרי שצל זה שהסתיר משה פניו, נעשה לבוש על כל האור הגדול שהשיג משה, ואחר שחטא בעץ הדעת פרחו ממנו כל האורות העליונים שהשיג בסוד זיהרא עלאה, ואז נאמר בו ואירא כי ערום אנכי שנסתלק ממנו הצל דקדושה, שבסבתו זכה להשיג החכמה העליונה ולא ירא, כיון שחטא וידעו כי עירומים הם מכל האורות נפל עליהם הצל הבא מחמת עבירה אז נאמר ויתפרו עלי תאנה ויעשו להם חגורות, בסו"ה (ירמיה י"ג) כאזור הזה אשר לא יצלח לכל, והם טעו וחשבו שצל הזה דעלי תאנה דומה כמו הצל דקדושה, שסגולתו להמשיך האורות כולם, ועל פי טעות זו נתחבא אדה"ר והתנצל לפני ה' וטען את קולך שמעתי ואירא וגו', היינו שהתפאר לפניו ית' במעשה זו ודימה את עצמו למשה שהסתיר פניו מהביט אל אלקים, וחשב שע"י הצל הזה יחזור ויזכה לכל האורות שפרחו ממנו, אבל הקב"ה השיב לו מי הגיד לך כי עירום אתה, הלא צל זה הגיע לך מחמת

נפל לקליפות. וזה אומרו תריין אתוון אלו דאסתלקו מניה היינו אורות דג"ר שהם כתר חכמה, וג"ר דבינה שנקראות נקבי עינים ונכללות בחכמה, גרמוז ליה מיתה, כי הכל שהוא בחי' ג"ר נסתלק ומת, ומפרש א' אמון ומכוסה, היינו כתר, י' מחשבה, שהיא חכמה הכוללת ג"ר דבינה. (עיין היטב בזה בראשית א' אות שכ"ד במאמר והאדם ידע בפירושו הסולם כי קצרתו מאד).

והנה סוד הלבוש של אדם הראשון נתבאר בעץ חיים (שער ח"ב פרק ג' ובתלמוד ע"ס ח"ג פרק י') שעשר הספירות נקראות בשם: שורש, נשמה, גוף, לבוש, היכל, שורש הוא כתר, נשמה חכמה, גוף בינה, לבוש ז"א, היכל מלכות, שבצמצום ב' שעלה מלכות לבינה, וקבלה בינה את הצמצום לתוכה, אז נפרדו ז"א ומלכות מן כל פרצוף ונעשה מהם ב' כלים מקיפים הנקראים לבוש והיכל שה"ס מקיף חיה ומקיף יחידה, מטעם ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות, וכשאיין בפרצוף רק ג' כלים: שורש, נשמה, גוף, איין בו רק שלשה אורות: נפש, רוח, נשמה. הרי שאותו ז"א הנפרד מכל מדרגה אחר הצמצום השני, הוא שנעשה לבחי' לבוש הממשיך הארת אור החיה לתוך המדרגה והפרצוף.

ואדם הראשון נולד ויצא מזווג ז"א ומלכות, אבל בעת ההוא היו ז"א ומלכות מלבישים לאר"א, והתחתון המלביש לעליון נעשה כמוהו, וע"כ נולד אדה"ר מבחי' אמא שהיא בינה, כי אז נתקנו זרין משבירת הכלים ועלו כל כך גבוה עד למדרגת בינה, והולידו לאדם הראשון, וזה שאמר בזה פקודי (אות קס"ח) ותא חזי אדם הראשון כד הוה בגנתא דעדן, הוה מתלבש בלבושא כגוונא דלעילא, ואיהו לבושא דנהורא

(דפוי דף מ"א ע"ב)

תמן. וחאב במחשבה סתימא, ואשתאר ערום ש מינה, ת מכל מה דלעילא
מן אימא עלאה א דאיהי תשובה חאב, ב ואסתלקו מניה.

*קה) ואי לאו דקמת עמיה תשובה וגלת עמיה, הוה אתאביד מכל

חלופי גרסאות

ש ג"א ל"ג מינה (מנטובה). ח ג"א בכל (מנטובה וילגא). א ג"א דאיהו (הגר"א בחס"ט דף קלב:).
ב ג"א ואסתלק (מנטובה).

מעלות הסולם

דלעילא מן אימא עלאה דאיהי תשובה
וכר' כי אפילו אחר החטא, אפשר לו לחזור
בתשובה ולעורר מ"ן. עד שתעלה המלכות
רמדת הדין ותתמתק בבינה, ומחזיר לאו"א
פב"פ, ולכן הגם שז"א מעיקר אצילותו הוא
ר"ק בלי ראש, עכ"ז בעת שהוא עולה למ"ן
לבינה, ומחזיר לאו"א פב"פ, שע"ז זוכים
ישסו"ת לג"ר שלהם, זוכה ז"א על ידיהם
ג"כ לבחי' ראש, לפי הכלל שכל שיעור אור
שהתחתון גורם לעליון חוזר אותו השיעור
אור גם אל התחתון, ועד"ז גם האדם התחתון,
יכול לקבל בחינת ראש מן זור"ן כי ע"י
עלותו למ"ן לזור"ן וגורם להם בחינות ג"ד,
כן הוא משיג בעצמו בחי' ג"ר כמו זור"ן. ויש
לדעת כי בינה זור"ן, ונר"ן דארה"ד, ובי"ע,
הם ענין אחד הן באצילות והן בבי"ע
התחתונים. (ועיין בתלמוד ע"ט שיעור ט"ז
מן אות מ"ב עד אות קכ"ח נתבאר כל ענין
אדה"ר במלואו).

מחמת עבירה והוא צל מות המן העץ אשר
צויתך וגר.

וזה אמרו, א"ל ר' אלעזר אבא וכר' כי
ר' אלעזר סבר שפגם בבחי' ז"א שהוא בחי'
הלבוש הממשיך את קומת חכמה, ומביא ראייה
מן הכתוב ואירא כי עירום אנכי, וכר'
דאתפשט מלבושיה, היינו סוד בחי"ג
הממשכת קומת חכמה, ובגין דא אתמר
באבא ואחבא, שהתחבא בלבוש הדומה למה
שנאמר אצל משה רבינו ויסתר משה.

אמר ליה ברי בכלא חב, ר' שמעון
באר כי ע"י מה שפגם בלבוש שהוא ז"א
הגיע הפגם עד למוחא סתימאה, כי אדה"ר
לפני החטא היה במעלה עליונה, שז"א עלה
אז במקום א"א, ואדם חוזה הלבישו לאו"א
עלאין אשר החסדים שלהם הם יותר חשובים
מחכמה, ותמיד אפשר להם להעלות ולהלביש
את חכמה סתימאה דא"א, שהיא הראש
השורש לכל אורות החכמה שבעולם אצילות,
וע"י חטאו גרם ירידה לכל העולמות, וזר"ן
חזרו למקומם הקבוע בבחי' ר"ק ונקודה,
החסדים שמקבלים מאו"א עלאין הם בבחי'
ר"ק חסר ג"ד שהיא חכמה וזה אמרו
במחשבה דאיהי לבושא למחשבה סתימא,
דהיינו שנסתלק מוח החכמה מז"א, המלביש
למחשבה סתימא, שהוא אבא, ודא הוה מיתת
דיליח וכר' בסו"ה ימותו ולא בחכמה
דאסתלק מחשבה וכר' דאיהו חי החיים,
היינו חכמה סתימאה דא"א, שהיא השורש
למוחין דחיה שהיא חכמה, וגרם מות לכל
העולם, ואשתאר ערום מינה מכל מה

קה) ואי לאו דקמת וכר': ואם לא
שעמדה עמו תשובה שהיא בינה, והגלה עמו,
היה נאבד מכל וכל. ומשום זה נאמר, אם
עונות תשמוד י"ה אדני מי יעמד. מי יעמד
ודאי. ומשום זה נאמר, ובפשעיהם שלחה
אמכם, אותה שנאמר בה שלח תשלח את
האם, דהיינו בינה, את לרבות שכינה תחתונה
שהיא מלכות, שנגלית עמה, אם עליונה, היינו
בינה עמדה באדם, ואם תחתונה שהיא מלכות
עמדה בהבל, כי חטאו של אדם היה גדול
מחטאו של הבל.

וכל. ובגין דא אם ז) עונות תשמר י"ק ה' מי יעמוד, ג' מי יעמוד ודאי, ובגין דא ח) ובפשעיכם י"לחה אמכם, ד' ההוא דאתמר בה ט) שלח תשלח את האם ה את לאסגאה שכינתא תתאה ו' עמה אימא עלאה קמת באדם. ואימא תתאה בהבל. דחובא דאדם רב הוה ז' מדהבל.

חלופי גרסאות

ג נ"א ל"ג מי יעמוד ודאי (מנטובה). ד נ"א ההיא (קושטנטניא) נ"א הדא הוא דכתיב (מנטובה). ה נ"א ל"ג את (מנטובה) נ"א און: האם את לאסגאה (הגד"א בתס"ט:ף קלב:). ו נ"א עמיה (מנטובה). ז נ"א מהבל (מנטובה).

מסודת הזהר

ז) אם עונות תשמר י"ה ה' מי יעמד (תהלים קל) זהר בחקתי דף טו אות מו ציון ד'. ח) ובפשעיכם שלחה אמכנ' (ישעיה ג) תקיזו ח"א בהקדמה דף ח' אות יא ציון ט'. ט) שלח תשלח את האם (דברים כב ז) ח"א תקיזו בהקדמה דף ז' אות יא ציון ח'.

מעלות הסולם

ע"י העלאת המלכות לבינה שוב מתתקנת במדת הרחמים. ומדת הדין נגנזת, ונעשית שוב ראויה לקבל כל האורות, והחסדים דאר"א נשלמים לבחי' ג"ר וזה אמרו מי יעמוד ודאי, שע"י הבינה שנקראת מ"י נמתקת המדת הדין שבמלכות ואז תשפיע לו המלכות שוב המוחין דהארת חכמה, ואז יתקנו שוב החסדים הגדולים דאר"א להיות בו בבחי' ג"ר. וכשאינם חוזרים בתשובה, או ובגין דא ובפשעיכם שלחה אמכם וכו', כי נתגלה מדת הדין שבמלכות, וכיון שכבר נמתקו מלכות ובינה זו בזו, נמצאת גם בינה נפגמת על ידו, ולכן נאמר את האם שהן בינה ומלכות. אימא עלאה קמת באדם, שעשה תשובה בסוד מי יעמוד לנו, ואימא תתאה בהבל. כלומר בחטא קין הבל, שע"י החטא נסתלק הבל, וקין עשה תשובה ע"י שעורר את השם אדנ"י שה"ס חכמה תתאה, להמשיך הארת החכמה ממטה למעלה. שגם אז חוזרים והחסדים דאר"א לבחי' ג"ר בסוד מדרגה הב' הנ"ל. (ע"י בזהר בלק אות י"ח).

דחובא דאדם רב הוה מרחבל, כלומר חטא אדה"ר בעץ הדעת, וחטא קין שגרם בו להריגת הבל, הוא אותו החטא. שרצו להמשיך את קו השמאל מלמעלה למטה, ולעשות הזווג על המלכות דמדת הדין, במקום ז"וין שהוא למטה מחזה דאר"א, אשר מלכות

פירוש: ג' מדרגות של רחמים נזכר בפסוק זה, שהם: י"ה, אדנ"י, מ"י, וזה פירוש הפסוק אם עונות תשמר י"ה, שהוא אר"א עלאין הנקראים י"ה, והם רחמים גמורים, והחסדים הנמשכים מהם הם יותר חשובים מחכמה, וזה דוקא להם עצמם שהם בסוד כי חפץ חסד הוא, ואינם צריכים חכמה, אבל התחתונים הצריכים חכמה, אם אינם נשלמים בהארת חכמה, נעשו בהם החסדים שמקבלים מאר"א לבחי' ו"ק בלי ראש. וע"כ אם התחתונים פוגמים במעשיהם המגיעים עד ז"וין, פוגמים המוחין דהארת חכמה, ואז החסדים שמקבלים מאר"א נעשים סתומים בבחי' ו"ק לבד בלי הארת ג"ר וזה נקרא שהפגם הגילע עד לאר"א, דהיינו שפוגמים בחסדים שמקבלים מאר"א הנקראים י"ה, ועצה לזה הוא לשוב בתשובה ולעורר השם אדנ"י שה"ס חכמה תתאה וימשיכו הארת חכמה משם אדנ"י, ואז חוזרים החסדים דאר"א לבחי' ג"ר. אמנם אם הפגם הוא גדול כל כך שלא יכולים לעורר עוד השם אדנ"י, כי חטאם גרם לגילוי בחי' המנעולא שבמלכות שה"ס מלכות דמדת הדין, שאז אינה ראויה לקבל שום אור, העצה לזה הוא, לחזור בתשובה ולעורר מ"ן עד שתעלה המלכות דמדת הדין ותתמתק במדת הרחמים שבבינה, שה"ס מ"י ע"ש ג' שערי בינה שהם בני' כ"י בסו"ה מי ירפא לך, כי

קו) ובג"ד ברי, א"י מן אקיי"ק, ח איהו א"י דחב ביה הבל, ט ואסתלקו, ואשתארת ה"ה. ובג"ד י א"י הבל אחיך. ואיהו א"י מן י אדני, כ ואשתאר ד"ן מן אדני. ל חובא דאדם גרם, דאסתלק י"ו מן יקו"ק, מ ואשתאר ה"ה.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

י) אי הבל אחיך (בראשית ד) לעיל אות קב ציון ד'. ח נ"א איהו (בניהו). ט נ"א בסוגריים הבל ואסתלקו ואשתארת נ"א בסוגריים קין ואסתלק ואשתארו (קושטנטינא למברג באלאבן ודפו"י). י נ"א אדם וליג אדני (למברג באלאבאן). כ נ"א אשתאר (מנטוכה וילנא מעזיבון). ל נ"א אדם גרם וליג חובא דאדם (מנטוכה). מ נ"א ליג ואשתאר ה"ה (מנטוכה ועוד דפו"י) נ"א מן יהו"ה ואשתארת ה"ה (הגהות הגר"א בתס"ט).

מעלות הסולם

איהו, שהוא שם של בינה, הוא א"י שפגם בו הבל, שנסתלקו, ונשארו אותיות ה"ה ומשום זה נאמר אי הבל אחיך, יהו"ה א"י מן אדני, ונשאר ד"ן מן אדני. חטאו של אדם, שהיה בקומת ז"א שהוא הוי"ה דמ"ה שבג"י אדם, גרם שנסתלק י"ו מן שם הוי"ה, ונשאר ה"ה.

זו היא גנוזה ברדל"א עד לגמר התקון ואין עליה זוג, וכשמגלים מלכות הזאת מסתלקים תיכף כל אורות החיים שמהם נמשך החיים לעולם, והסתלקותו של אור החיים הוא מיתה אלא אדם שהיה כלל כל הנשמות, וכשנברא ביום הששי מחצות היום ולמעלה שאז מתוספת קדושה בכל העולמות, והעולמות נתעלו למעלה ממקומם, ולכן כשחטא גרם פגם בכל העולמות וכולם ירדו ממדרגתם, וגרם מיתה לכל העולם, משא"כ אצל קין והבל שחטאם נגע לבחי' נשמתם בלבד, ולכן הבל שהוא בחי' ג"ר נסתלק לשרשו ומת, וקין שהוא בבחי' ר"ק נפל לקליפות. וכשעשו תשובה, אז אימא עלאה קמת באדם בסוד מי יעמוד, ומי ירפא לך שהעלה המלכות לבינה, שזה נבחן כמו רפואה שנתרפאה מגילוי נקודתה דמדת הדין, וחזרה למדת הרחמים. ואמא תתאה בהבל דהיינו שעורר מדת הרחמים שבשם אדני"י שה"ס חכמה תתאה, וכשיש הארת חכמה בהתחוננים חזורים החסדים שמקבלים מאריא שזווגייהו לא פסיק לבחי' ג"ר. משא"כ אדה"ר מחמת גחל חטאו תשובתו היתה קשה יותר בסוד מי יעמוד כנ"ל.

פירוש: א"ה מן אהי"ה ה"ס חו"ב ימין חכמה, ושמאל בינה. וכן י"ה מן אהי"ה ה"ס זר"ן, ז"א ימין, ונוקבא שמאל, וכשנסתלק קו הימין שה"ס מיתת הבל, נסתלקו ב' אותיות א"י מן שם אהי"ה השייך לנשמת קין והבל ונשארו ב' ההין דהיינו קו השמאל שבבינה, ה' תחתונה היונקת מקו שמאל של בינה. ואיהו א"י מן אדני"י כי א' מן אדני"י רומזת על החסדים שמלכות מקבלת מבינה שה"ס א' של שם אהי"ה הממתקת הדין שבמלכות, וי' מן אדני"י ה"ס חכמה תחתונה המאירה ממטה למעלה מלובשת באור החסדים, וע"י שהמשיך החכמה ממעלה למטה נסתלקו א"י מן אדני"י, ואשתאר ד"ן. וכן אדם הראשון, שהיה מרכבה לז"א שה"ס הוי"ה, י"ה הם חו"ב ימין ושמאל, ו"ה הם זר"ן ימין ושמאל, ע"י שהמשיך החכמה ממעלה למטה נתגלה המלכות דמדת הדין וכל האורות דימין שהם י"ו נסתלקו, ונשארו ב' ההי"ן דהיינו קו השמאל של הבינה, וה' תחתונה היונקת מקו שמאל דבינה א"ל

קו) ובג"ד ברי א"י וכו': ר"ש ממשיך ואומר לר"א, ומשום זה בני, א"י מן שם (דפו"י דף מ"ב ע"א)

קז) א"ל, אבא, נ והא י"ו, הוי ליה למהוי ר"י, א"ל, ברי, ודאי דא רזא, דחב במחשבא עלאה, דאסתלק י' מן א, ואשתארת ר"י בגין דאסתלק מתמן עלת העלות, ם דאיהי מחשבה סתימא באת י' מן א. דלית יחודא ע בר פ מינה. והכא רזא דלא אתגליא עד השתא.

קח) ודא איהו ם כי ידע שמי יקראני ואענהו ש"ם י' דלית לעילא מניה כלל אלא ההוא דברא כלא. ולית מאן דברא ליה, דאית צ בורא דאתברי כגון מיא דאיהו ברא לעשבים, ק וגדל לון. ד ואיהו אתברי, אבל האי ברא ולא אתברי איהו, דלית אלוך לעילא מניה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

כ) כי ידע שמי יקראני ואענהו (תהלים צא) לעיל בהקת"ז דף צח אות קסז ציון ע' והפסוק יקראני ובו זהר סקורי דף רעב אות תתסו ציון ל'.
 נ ג"א מוסיף והא י"ו הוי ליה למהוי מאי ר"י (ימ"ן בקושטנטניא הראשון והגר"א). ס ג"א ואיהו (מנטובה בניהו). ע ג"א בסוגריים מחשבה (דפו"י). פ ג"א מניה (מנטובה וילנא). צ ג"א ברא (מנטובה). ק ג"א ודגל (בניהו). ר ג"א ואיהו (דפו"י).

מעלות הסולם

קח) ודא איהו כי וגר: וזהו מה שכתוב, כי ידע שמי יקראני ואענהו, שמי הוא אותיות: שם י', הכוללת לא"א ואו"א עלאין, שאין למעלה ממנו כלל, אלא ההוא שברא הכל, היינו עתיק, ואין מי שברא אותו, כי יש בחי' בורא, שהוא עצמו נברא, כמו מים שהן בודאים לעשבים ומגדלים אותן, אבל זה, היינו עתיק, בורא, והוא לא נברא, שאין אלוה למעלה ממנו. שהוא המשפיע הראשון אל העולמות, שאין למעלה ממנו, כי א"ק שהוא למעלה מעתיק, אינו נחשב למשפיע, להיותו מתוקן במלכות דצמצום א', אשר מלכות זו נגנוה בראש עתיק, ואין עליה שום זוג, ואין העולמות מקבלים ממנה לפני גמד התקון, שלכן נתקן עתיק בבחי' בקע ולא בקע, שהוא אמצעי בין א"ק ואבי"ע, (עיין זהר בראשית א' דף ד' אות ב' בפירושו הסולם) וע"כ נחשב עתיק למשפיע הראשון אל העולמות שאין למעלה ממנו, שהרי מא"ק אין אפשרות אל העולמות לקבל כלום. אמנם בגמד התקון, תתגלה המלכות הוה של הצמצום הראשון שנגנוה בראש עתיק, ותקבל

קז) א"ל אבא וזכר: כאן חסד ולהלן (דף קט"ז). כתוב, במלואו אדם חב כ"י מן הו"יה ואסתלק י"ו ואתעביד ו"י. אמר ר' אלעזר והא י"ו אינון י' לעילא ו' לתתא, מאי ו"י, שר"ש אמר, שעי' חטאו של אדה"ד נסתלקו י"ו מן שם הו"יה, ונעשה צידוף ר"י, דהיינו ר"י לכל לעליונים ותחתונים, שכיון שהתחתונים אינם מקבלים, אין נותנים לעליונים להשפיע להם, (עיין זהר אחריי אות ש"ל) אמר לו ר' אלעזר, והרי הצידוף הוא י"ו כי הרי י' היא קודמת לר'. וזהו מה שכתוב כאן, אמר לו ר' אלעזר לר"ש אביו אבא, והרי הצידוף הוא י"ו שאות י' קודמת לאות ו' והצידוף היה צריך לו להיות ר"י, שאות ו' תהיה קודם לאות י' לפי המשמעות של ו"י אמר לו ר"ש לר' אלעזר בנו, בני, ודאי זה סוד, שפגם אדה"ד בהמחשבה העליונה, דהיינו או"א עלאין, שנסתלק י' מן א' ונשאר ו"י משום שנסתלק משם עלת העלות, היינו א"א, שהוא המחשבה הסתומה באות י' מן א', כי אות י' מן א' כוללת לא"א ואו"א עלאין, שאין יחוד חוץ ממנה, וכאן סוד שלא נתגלה עד עתה. (דפו"י דף מ"ב ע"א)

(קט) א"ל אבא מאי אוי, הוי. א"ל, ברי, האי איהו כד אסתלק א מן אקיי"ק, עם י"ו מן יקו"ק, אתעביד או"י. א"ל, אי הכי האי א דתמן ו"י, לעילא מן א' מן אקיי"ק ש איהי, ומכל שמהן. א"ל, ברי, אית א' דאיהי בדיוקנא דא יר"ד: י' לעילא, ו' באמצע, ד' לתתא, ודא א' מן אקיי"ק, ת א' מן אדני. אבל האי א, סופה כתחלתה, ותחלתה כסופה.

(קי) א ובזה אמר עלת העלות, (ל) אני ראשון ואני אחרון, ובאת ר'

חלופי גרסאות

ש נ"א מוסיף איהי ו' מכל שמהן (מנטובה) ובהגר"א איהי ומכל שמהן. ת נ"א ד' מן אד' ולי"ג א' (מנטובה). א נ"א ובה (מנטובה) קושנטינא וילנא.

מסורת הזוהר

(ל) אני ראשון ואני אחרון (ישעיה מד ו) לעיל בהקסתיז דף ר"כ אות לו ציון י'.

מעלות הסולם

שאמרנו לעיל, סופה כתחלתה ותחלתה כסופה, דהיינו שצירופה היא, י' ו' י'.
(קי) **ובזה אמר עלת וכר:** ובזה היחוד של הא', אמר עלת העלת, שהוא א"א, אני ראשון דהיינו באות י' העליונה שממעל ה' ואני אחרון, באות י' התחתונה שמתחת ה', ובאות ו' שבאמצע, אמר ומבלעדי אין אלקים. אמר לו ר"א לר"ש, הרי ודאי נתגלה לי מה שלא ידעתי עד עתה, ולא להתגלות עד אחרית הימים שיבוא מלך המשיח.

ותקבל זוג מעתיק, ותשפיע אל העולמות אבי"ע, ואז נאמר עליה, אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, כי מלכות נקראת אבן, ובהיותה נגזנת בראש עתיק בלי זוג, ע"כ בכל מקום שנגלית מלכות זו נמשכת ממנה דינים ועונשים, ולפיכך מאסו אותה הבונים, אמנם בגמר התקון כשתקבל הזוג שם בראש עתיק, תגלה ותראה לכל שהיתה לראש פנה.

ביאור המאמר: הא' כוללת בתוכה כל פרצופי אצילות, כמ"ש בזהר (בראשית א') אות קל"ח) **בריש כלא א' רישא וסופא** דכל דרגין, כי קוצה של יוד העליונה, הוא א"א, וי' עצמה היא אר"א עלאין, וקוצו התחתון של י', הי"ס ישס"ת הא', והי' שבאמצע א' בין היחידין, היא ישס"ת ב' וזרין הגדולים, וי' התחתונה היא ז"א ומלכות. והנה צורת אות א', מורה על צמצום ב', דהיינו על עליית המלכות למקום בינה, ונדע שב' זמנים נתקנו בסבת עליה זה, שמתחלה בעת שמלכות עלתה לבינה סיימה המדרגה תחת החכמה, וסיום זה נקרא פרסא, ומשום זה נשארו במדרגה רק כתר חכמה, ובינה תר"מ יצאו מן המדרגה אל המדרגה התחתונה, וכיון שאין שם אלא ב' כלים כתר וחכמה אין שם

(קט) **א"ל אבא מאי וכר:** אמר לו ר"א לר"ש, מהו אוי או הוי, כלומר אחר שר"ש באר לו הצירוף של ו"י שאל אותו מנין בא הצירוף **אוי** שנאמר בפסוק (ירמיה ו) **אוי** לנו כי פנה היום, וכן מנין הצירוף הוי שנאמר הוי גוי חוטא (ישעיה א') אמר לו ר"ש לר"א, בני, זה הוא כשמסתלק א' מן שם אהי"ה עם י"ו מן שם הוי"ה, נעשה צירוף **אוי** (עיין זהר אחרי אות של"ב) ששם נתבאר גם הצירוף הוי"י. אמר לו ר"א לר"ש, אם כן א' זו ששם הצירוף י"י, הנז"ל (אות ק"ז) **דאסתלק י' מן א' ואשתארת ו"י**, היא למעלה מן א' של אהיה, ומכל שמות אחרים, כי ה' שלה רומזת על א"א ואו"א עלאין. אמר לו ר"ש לר"א, בני, יש א' שהיא בצורה זו יר"ד: י' למעלה, ו' באמצע, ד' למטה, וזו א' של אהי"ה, או א' של אדני"י, אבל א' זו (דפו"י דף מ"ב ע"א)

דאמצעיתא, (ח) ומבלעדי אין אלקים. א"ל הא ודאי אנגליא לי, מה

מסורת הזהר

(ח) ומבלעדי אין אלקים (שם).

מעלות הסולם

למעלה מן הפרסא ומתחברים אל המדרגה אינם נעשים מדרגה אחת ממש, עם ב' הכלים כתר וחכמה, כי נשאר הפרש בין ב' הכלים כתר וחכמה שלא נפגמו מעולם, שלא יצאו ממדרגתם, לבין ג' הכלים בינה ותו"מ שיצאו ממדרגתם, ונפגמו בעת קטנות, ועתה חזרו. והפרש זה עושה אותם לב' קוים ימין ושמאל, שכתר וחכמה נעשו לקו ימין, ובינה ותו"מ לקו שמאל.

ונמצא שצורת א' כוללת לכל המדרגות דאצילות: כי קוץ י' העליונה ה"ס א"א. וי' העליונה הקודמת לקו האלכסוני מורה על אר"א עלאין. וקו האלכסוני ה"ס ישסר"ת. וי' תחתונה ה"ס זו"ן הדבוקים בבינה ותו"מ שנפלו מישסר"ת הן בקטנות והן בגדלות.

וזה אמרו (באות ק"ז) ודאי דא רזא דחב במחשבה עלאה, דאסתלק י' מן א' כי ע"י החטא עלה מקום הסיוס שבמלכות לבינה, ונסתלקו אורות דג"ר מן המדרגה, ונשארו באורות דנפש רוח, בכלים דכתר חכמה, ואורות דג"ר הנרמזים ב"י העליונה נסתלקו, והיינו דאסתלק י' מן א'. ואשתארת ז"י היינו האורות דנפש רוח המאירים בזמן הקטנות. כגין דאסתלק מתמן עלת העלת, היינו אור היחידה שהוא בחי א"א וכתר, דאיהי מחשבה פתימא כאת י' מן א' המאיר בפנימיות אר"א עלאין, שבהם עוד מאיר הצמצום הראשון והם נבחנים למיס עליונים, מטרם שנגלה הקו האלכסוני שבא' שהוא הסיוס החדש של הצמצום ב'. דלית יחודא בר מינה, כי בגדלות עולים ישסר"ת עם זו"ן לראש א"א ונעשו שם כל הפרצופים אחד, ויחיד. משא"כ בקטנות שג"ר מסתלקים, ובינה ותו"מ יורדים למדרגה התחתונה, המדרגות מתחלקות. ודא איהו כי ידע שמי

וגר

שם רק ב' אורות רוח נפש, מטעם ערך הפוך שיש בין כלים לאורות, וחסר במדרגה ג' אורונו עליונים, שהם: נשמה, חיה, יחידה. וזהו זמן קטנות. ואח"כ בזמן הגדלות, יורדת המלכות ממקום בינה דהיינו מן הפרסא, למקומה עצמה, ואז עולים ג' הכלים: בינה, תפארת, מלכות, ומתחברים אל המדרגה, וכיון שיש חמשה כלים, חוזרים ומתלבשים כל חמשת האורות נרנח"י, ואז יש ג"ר במדרגה וזהו זמן גדלות.

וכל זה רמזו בצורת הא', כי י' עליונה של א' ה"ס כתר וחכמה שנשאר במדרגה בזמן הקטנות. והקו שמתחת י' זו ה"ס הפרסא המסיימת המדרגה מתחת כתר חכמה. ובזמן הגדלות שמלכות יורדת מן הפרסא למקומה ובינה ותו"מ חוזרים ומהדבקים להמדרגה, אז מתחברת י' התחתונה אל הא'. באפן ש"י העליונה רומזת על כתר וחכמה, וי' תחתונה רומזת על בינה ותו"מ שירדו וחזרו ועלה, והקו שביניהם רומז על הפרסא, שהוא הקו האמצעי שבא', ואז מתגלים ממנה כל המוחין של כל פרצופי אבי"ע.

ואין לשאול כיון שבעת גדלות כבר ירדה המלכות מן הפרסא למקומה, ובינה ותו"מ חזרו למדרגתם כמקודם, א"כ למה עדיין נמצא הקו המבדיל בין י' העליונה ל"י תחתונה בתוך הא'. התשובה היא, כי אחר שבירת הכלים, נעשה תקון זה שהפרסא לא תבטל לעולם, והיא נמצאת תמיד בבחי' ו"ק בלי ג"ר, כדי שתשמור על הארת חכמה הבאה למדרגה, שלא תתפשט ממעלה למטה, כמו שהיה בזמן שבירת הכלים, ולפיכך אעפ"י שנמצאות הג"ר בהא' בכל זאת מדרגת הפרסא נשארת קבועה ב"ק בלי ג"ר, וע"כ נמצא הקו בתוך הא' גם בזמן הגדלות, ואלו בינה ותו"מ העולים

(דפו"י דף מ"ב ע"א)

דלא ידענא עד השתא, ולא עתיד לאתגלייא, עד יומין דייתי מלכא משיחא.

מעלות הסולם

חסדים. ואין תקון למחלוקת זו אלא ע"י קו האמצעי המיוחד את הימין והשמאל שהימין מאיר ממעלה למטה, והשמאל ממטה למעלה, ואז מתלבשת החכמה בחסדים ומאירה. והחסדים נכללים בהארת חכמה ונשלמים בג"ר וראש.

וזהו ענין ב' המצבים שיש בזו"ן, כנודע בסוד שני המאורות הגדולים, שבמצב הא' המלכות מקבלת חכמה, מקו שמאל דבינה, וקומתה שוה לז"א וגדולה כמוהו, ואז קטרגה הלבנה שהיא מלכות, ואמרה אי אפשר לב' מלכים להשתמש בכתר אחד, כי החכמה שלה לא האירה מחמת חוסר חסדים, ובכדי שתוכל להאיר לתחתונים נאמר לה, לכי ומעטי עצמך, שתמעט עצמה מן המדרגה הגדולה ההיא להיות בשוה עם ז"א, אלא שתדר למטה ממדרגת ז"א ולקבל כל אורותיה מן ז"א שה"ס אור השמש, וה"ס הקו האמצעי, ונמצאת החכמה שנותן לה כלולה מחסדים, וזהו מצב הב' שאז היא מאירה לתחתונים הן חכמה והן חסדים. וז"ס ב' הציורים שבאות א', הציור של מצב הא', שאז הזו"ן במחלוקת, והחכמה שבמלכות היא בבחינת חשך ואינה מאירה ה"ס הציור של א' ב' ו' ד', שמלכות נקראת בשם דלת מלשון דלה ועניה וציור שני של הא', בסוד ו' ו' רומז על מצב הב' של המלכות, שהיא בזווג עם ז"א פב"פ ומאירה לתחתונים הן חכמה והן חסדים, ורמוזה ב' התחתונה שבא'.

וזה אמרו (באות ק"ט) האי א' דתמן וי' דהיינו א' בציור של יו"י הרומזת למצב הב' בעת שזו"ן הם בזווג פב"פ, לעילא מן א' מן אהי"ה הרומזת על החסדים דבינה, ומכל שמהן המאירים בזמן שזו"ן הם במצב אחורים. א"ל ברי אית א' וכר' שהיא בציור יו"ד ודא א' של אהיה א' מן אדנ"י הרומזת לחסדי הבינה הממתיקים את הדינים שבמלכות, וז"ס

וגו' שם י' דלית לעילא מניה כלל, כי אחר צמצום הב' נעשה א"א למשפיע בכל פרצופי אצילות דלית לעילא מניה כלל, אלא ההוא דברא כלל, דהיינו עתיק, כי א"ק שלמעלה מעתיק אינו נחשב כלל למשפיע לאצילות להיותו מתוקן במלכות דצמצום א' כנ"ל, ומלכות שלו נגנזה ברישא דלא אתידע.

ואחר עליית בינה ותו"מ, ונתחברו שוב אל המדרגה, בבחי' קו שמאל הנה ההפרש בין ימין ושמאל ברוחניות פירושו שהימין הוא אור חסדים, ושמאל הוא אור חכמה, והיינו כי כתר חכמה הנשארים תמיד בהמדרגה, גם בעת קטנות, עם אור חסדים, הם מסתפקים באור חסדים זה, גם בעת גדלות, אחר שירדה המלכות מבינה, משום שאור זה לא נפגם, ואינם רוצים לקבל את אור החכמה והג"ר שחזרו עתה עם חזרת בינה ותו"מ אל המדרגה, וע"כ נבחנו כתר וחכמה לימין וי' עליונה שבא', ובינה ותו"מ אלו, שבחזרתם אל המדרגה הביאו את אור החכמה וג"ר אל המדרגה, הם מחשיבים את אור החכמה, ואינם רוצים להתחבר עם כתר וחכמה שהם מחזיקים באור החסדים שהיה להם בזמן הקטנות, וע"כ נבחנו בינה ותו"מ לקו שמאל וי' תחתונה, או ד' שבא'.

זה נבחן למחלוקת של הימין והשמאל, כי כל קו רוצה להשליט את בחינתו עצמו ורוצה לבטל שליטת חברו, שקו הימני להיותו שורש המדרגה ובלתי נפגם רוצה לבטל שליטת קו שמאל ולהכניע כיחס השורש אל הענף שלו וקו השמאלי בהיותו מחזיק לאור החכמה שהוא גדול מאור החסדים, ע"כ כחו גדול לבטל את אור החסדים, ומסבת מחלוקת זו שניהם אינם מאירים, כי אור החסדים שבקו ימין חסר מאור החכמה, והוא כגוף בלי ראש, ואור החכמה שבקו שמאל הוא חשך לגמרי מפני שאין אור החכמה יכול להאיר בלי (דסוי דף מ"ב ע"א)

קיא) א"ל, אי הכי, אשתמודע, דאית אדם קדמון לכל ב קדומים, ואית אדם אחרא. א"ל ברי, הכי הוא ודאי, אדם דברא ליה עלת העלות בדיוקנא דיליה סתים וגניז, האי גרם דאסתלק עלת העלות. אדם תניינא, חאב במחשבה.

חלופי גרסאות

ב ג"א קדמון (מנטובה).

מעלות הסולם

גרם שנסתלק עלת העלות. אדם השני היינו ז"א בבחי' חג"ת שלו שעולים ונעשים לחב"ד. פגם במחשבה שהיא מוח החכמה, ואדם השלישי, היינו יעקב שהוא בבחי' נה"י דז"א ששם מקום המלכות, פגם במעשה, שה"ס מלכות דאצילות הנקראת עשיה. כי שלשה מדרגות הם שנקראים בשם אדם: אדם דבריאה, אדם דיצירה, אדם דעשיה, ואין כל הפגמים של כל אחד שוים.

פירוש: אחר שגילה ר' שמעון לר' אלעזר סוד חטא של אדם הראשון, שהוא ענין אחד עם הפגם שגרם לשבירת הכלים בעולם הנקודים, שרצה לבטל את כל התקונים של הצמצום ב' בעולם התקון, שכיון שהרגיש בעצמו בהמוחין הראוים לבא אליו ביום השבת, שהם בבחי' מטי רגלין ברגלין, לא המתין עוד עד יום השבת, אלא שהמשיך אותם המוחין הגדולים דא"ק שיאירו בגמר התקון, שאז יתבטל הגבול דצמצום ב', ויחזור הגבול לקדמותו למקום צמצום א', ורגלי אצילות יסתיימו בשוה עם רגלי א"ק ויעמדו רגליו בעולם הזה, בסריה ועמדו רגליו על הר הזיתים, (כמ"ש בע"ח ש"ג סוף פרק ב'). מטעם שרצה לבא לשלמותו הסופי מיד בערב שבת, וכיון שעוד לא היה ראוי לזה, ע"כ הפיל כל הנשמות אלו שהמשיך, לתוך הקליפות. שזה דומה לגמרי למלכות הז' מלכים קדמאין דעולם הנקודים, שמתוך שנתפשטו במלכותם בבי"ע, והכלים לא היו נבררים עדיין, ע"כ נפלו לקליפות דבי"ע, (עיין בשער הקדמות דף ת"י ד"ה ולפי שחטא אדה"ר

וה"ס אדני"א דין. אבל עוד נמצאת במחלוקת ולא חזרה למצב הב' להכלל בו"א. אבל האי א' שהיא בציור יו"י דהיינו במצב הב' שזרין הם פכ"פ, ומלכות מקבלת מז"א ומאירה בחכמה וחסדים, סופה כתחלתה ותחלתה כסופה, כי אז זרין עולים לאו"א והתחתון העולה לעליון נעשה כמוהו ונקראת בשם י', כמו י' הראשונה של הא'.

וזה אמרו (באות קר"א) ובזה אמר עלת העלות שהוא א"א המרומז בקוץ העליון של י' ראשונה שבא', המאיר ומתלבש בתוך או"א וזרין, אנני ראשון בסוד י' ראשונה שבא' הרומזת לאו"א עלאין, ואנני אחרון בסוד י' תחתונה שבא' הרומזת לזרין, ובאת ו' דאמצעיתא שה"ס ישו"ת, וקו האמצעי, ומבלעדי אין אלקים כי סוד שם אלקים, מתחלק לב': מ"י אליה שמ"י רומז לחסדים, ואליה רומז להארת חכמה, וע"י קו האמצעי מתייחדים החכמה והחסדים יחד, ונקראים בשם אלקים.

קיא) א"ל אי הכי וכו': אמר לו ר' אלעזר המשיך ואמר לר' שמעון, אם כן, נודע, שיש אדם קדמון, לכל קדומים, כי ז' מלכים דנקודים נקראים קדמאין, וכן ז' תחתונות דעתיק, נקראים ימי קדם, ונודע לו שיש א"ק לכל אלו הקדומים. ויש אדם אחר היינו ז"א דאצילות, שנקרא בשם מ"ה שבג"י אדם. אמר לו ר"ש לר"א, כן הוא ודאי ומפרש לו סוד ז"א דאצילות, אדם שברא אותו עלת העלות בצלמה, סתום וגנוז, דהיינו ז"א במוחין דג"ר שעולה ומלבש לא"א הנקרא עלת העלות, זה (דפו"י דף מ"ב ע"א)

ואדם תליתאה, חאב במעשה. דתלת אדם אינון : אדם דבריאה, אדם דיצירה, אדם דעשיה. דלאו כל חובין שוין.

מעלות הסולם

נקראים אד"ם בסוד שם מ"ה שבג' אדם. והענין הוא, כי ז"א דאצילות ה"ס הוי"ת במילוי אלפין, כזה: יר"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא בגי' אדם, וש בו ראש תוך סוף, שבכל אחד יש ע"ס שהם בחינות אדם, וה"ס ג' שמות: יעקב, ישראל, ישורון, וה"ס בריאה, יצירה, עשיה, וישורון ה"ס חב"ד, ונקרא בריאה ע"ש שבראש ז"א מלובשים אח"פ דישסות שהם שורש הבריאה, וישראל ה"ס חג"ת וזו"ן הגדולים בעת שחג"ת עולים ונעשים לחב"ד בסוד נוטריקון של ישראל לי ראש. וה"ס ז"א שהוא שורש לעולם היצירה, ויעקב ה"ס זו"ן הקטנים שהוא שורש לעולם עשיה, וה"ס ג' אלפין הנזכרים לעיל, א' בצורתה של יו"י ה"ס ישורון, וא' של יו"ד דאהי"ה, ה"ס ישראל, וא' דאדני, ה"ס יעקב. וזה אמרו אדם דברא ליה עלת העלת בדיוקנא דיליה סתים וגניז. דהיינו חב"ד דז"א בעת שעלה והלביש לא"א, שבמצב זה היו העולמות לפני חטאו של אדה"ר, מלבד התוספות שבת שניתוסף באותו יום ששי של בריאת אדה"ר. (עיין שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת קדושים ובתע"ס שיעור ט"ז אות ע"ט) האי גרם דאסתלק עלת העלת שהוא א"א שמוחא סתימאה שלו ה"ס חי החיים, (כנ"ל אות ק"ד) וה"ס י' דאסתלק מן א' אדם תניינא שה"ס חג"ת דז"א, העולים להיות חב"ד בסוד הנקרא ישראל חב במחשבה שה"ס בינה החזרת להיות חכמה, ואדם תליתאה שה"ס נה"י דז"א ונקרא בשם יעקב, חב במעשה, שה"ס מלכות הנקראת עשיה. דתלת אדם אינון: אדם דבריאה ה"ס חב"ד וראש הז"א. אדם דיצירה, ה"ס חג"ת דז"א ותוך. אדם דעשיה ה"ס נה"י וסוף דז"א. (ועיין ענין ג' שמות ישורון ישראל ויעקב שה"ס בריאה יצירה ועשיה בזה וישלח אות רמ"ד).

א"ל

אדה"ר. ובתע"ס סוף שיעור ח', ובשיעור ט"ז (מן אות מ"ב) שהיא ענין הפגם בא"א הנקרא עלת העלות שהוא השורש המאיר לפרצופי אצילות לפי התקונים של הצמצום ב', כמ"ש לעיל (אות ק"ז) בגין דאסתלק מתמן עלת העלות וכו'.

והנה אלו הצדיקים בעלי הזהר והתקונים ומכ"ש רשב"י ור"א. היו מחשבתם ודיבורם בבחי' מעשה ממש, כלומר, שכפי תכונת החידושי תורה שגילו, כן נתתקנו אחריהם המדרגות העליונות והאירו אליהם ושם היו, וכיון שדיברו מבחי' א"ק העתיד להתגלות בגמר התקון שה"ס ביאת המשיח בב"א, לכן אמר ר"א (באות ק"י) הא ודאי אתגליא לי מח דלא ידענא עד השתא, ולא עתיד לאתגליא עד יומין דייתי מלכא משיחא כי נתגלו לו האורות העתידיים להאיר בגמר התקון בביאת מלך המשיח.

(וזה אמרו באות ק"יא) א"ל אי הכי אשתמודע דאית א"ק לכל קדומים, כי התקונים המאירים בצמצום ב' לפני גמר התקון נקראים ימי עולם, לפי שבעולם התקון מא"א ולמטה, אינה משמשת המלכות דצמצום א' כי נגנזה ברדל"א, בסוד אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, הנאמר על גמר התקון, ורק המלכות דצמצום ב' משמשת בהם שהיא ממותקת במדת הרחמים, וע"כ הספירות דעתיק נקראים ימי קדם כלומר מקודם המתקת המלכות במדת הרחמים, וכן מטעם זה נקרא א"ק להיות בו המלכות דצמצום א' שאין היא משתמשת באדם דאבי"ע, ולכן הוא נקרא אדם קדמון, לכל קדומים, שהוא גם קודם לעתיק, שז"ת שלו נקראים ימי קדם. ואית אדם אחרא דהיינו אדם דאבי"ע. א"ל ברי הכי הוא ודאי, והולך ומפרש לו סוד אדם דאבי"ע המתחלק לג' מדרגות שכולם

(דפו"י ה"ב ע"א)

קיב) א"ל ג ברי, על כל דא, הוה ה' קיימא קמיה דאדם. בתר דאתא
 ערב רב ועבדו ית עגלא, גרמו ד דאסתלקת ה' לגבי ר"י, ואתעביד הוי. ומאן
 גרים דא, ג) הוי גוי חוטא, ואשתארת ה' בתראה יחידה, הה"ד ט) איכה
 ישבה בדד. ה דבקדמיתא ו) ותלכנה שתיהם, ה"ה. ו ובתר ז דאסתלקת ה'
 עלאה, ח) אשתארת ה' תתאה בתראה יחידה, [בתר] דאתערבו טוב עם רע,
 מה דאפריש קב"ה, הה"ד פ) ויבדל אלקים בין האור ובין החשך.

קיג) גרמו, דגלת שכינתא, ט) ואתערבת בין אומין דעלמא. י) ומנטרא
 לון כ בגלותא. בההוא זמנא נחית קב"ה בכל ל אתוון דאסתלקו, בגלותא.
 הה"ד צ) אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן וכו'.

חלופי גרסאות

ג נ"א ל"ג ברי (מנטובה). ד נ"א דאסתלק ה' לגבי
 ו' ואתעביד הוי ול"ג לגבי ו' (מנטובה). ה נ"א
 דבהקדמתא ותלכנה שתיהן ה"ה כד אסתלקת ה'
 עלאה אשתארת ה' תתאה יחידה ול"ג ובתר ול"ג
 בתראה (מנטובה). ו נ"א לבתר (קושטנטינא). ז נ"א
 אסתלקא (וילנא). ח נ"א אשתארת (וילנא). ט נ"א
 ואתערבא בה (דפו"י). י נ"א בסוגריים בין אומין
 דעלמא ובגנה עמה בההוא זמנא נחית קב"ה בכל
 אתווי דאסתלקו בגלותא (מנטובה) נ"א בין אומין
 פלחי כוכביא דעלמא ובגנה עמה בההוא זמנא נחית
 קב"ה בכל אתווי דאסתלקו בגלותא למינטר לה הה"ד
 אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן (הגהות הגר"א). כ נ"א בסוגריים לנטרא לה (דפו"י). ל נ"א
 אתווי (וילנא בניהו מנטובה).

מסורת הוהר

נ) הוי גוי חוטא (ישעיה א' ד). זהר ח"א ספרא
 דצניעותא ז"ח כרך כ' פ' אחרי דף ו' אות כג ציון
 ל' דף ל' אות נז ציון ע"י. ט) איכה ישבה בדד (איכה
 א) תק"ז ח"א בהקדמה דף ל' אות מז ציון ד'.
 ע' ותלכנה שתיהם (רות א' יט) לעיל ח"א בהקת"ז
 דף קכא אות ריא ציון פ"י. פ) ויבדל א' בין האור
 ובין החשך (בראשית א' ד) לעיל בזהר חלק ההשמטות
 עם מעלות הסולם דף ה' אות ו' ציון ה'. צ) אני ה'
 הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן (ישעיה מב ח)
 לעיל בהקת"ז דף ו' אות י"א ציון י'.

אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן (הגהות הגר"א). כ נ"א בסוגריים לנטרא לה (דפו"י). ל נ"א
 אתווי (וילנא בניהו מנטובה).

מעלות הסולם

ה' בתראה שהיא מלכות, לבדה, זהו שנאמר
 איכה ישבה בדד. שבתחלה קודם שחטאו
 בעגל, ותלכנה שתיהם ב' הה"י, היינו בינה
 ומלכות, ודינין שבמלכות נתמתקו ברחמי
 הבינה, ואחר שנסתלקה ה' עליונה שהיא בינה,
 נשארה ה' תחתונה שהיא אחרונה בשם הו"יה
 דהיינו מלכות לבדה. אחר שנתערב הטוב עם
 הרע, מה שהקב"ה הבדיל מקודם הרע מן
 הטוב, זהו שנאמר ויבדל אלקים בין האור
 ובין החשך.

קיג) גרמו דגלת שכינתא וכו': גרמו
 שגלתה השכינה ונתערבה בין אומות העולם
 לשמור

קיב) א"ל ברי על וכו': אמר לו ר"ש
 המשיך ואמר לר"א, בני, על כל זה היתה
 ה' שה"ס תשובה, שהיא ה' ראשונה של שם
 הו"יה, עומדת לפניו, ועשה תשובה, (כנ"ל
 אות ק"ה) ואי לאו דקמת עמיה תשובה.
 ואחר שבאו הערב רב ועשו את העגל, גרמו
 שנסתלקה ה' שה"ס בינה אל וי ונעטה
 הצירוף הוי, כמ"ש בזהר אחרי (אות של"ב)
 כד מלה תליא כתשובה ולזו תייבין כדון
 ה' עלאה נטיל לון ואנגיד לואו וי לגבה
 כגין דלא תייבין כדון אקרי הוי. ומי גרם
 זה, הוי גוי חוטא, היינו הערב רב ונשארה
 (דפו"י דף מ"ב ע"א)

(א) * בראשית ברא אלקים, אלקים. מ"י אל"ה, עליה אתמר, (ט) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אל"ה. א

תקונא חד ועשרין

ליום י"א

(א) בראשית א נחתין ב תמן תרין סבין ואמרי אתעסקנא במה ג דהוינא ואנן לא ד הוינן ה ו ודא ב' ודאי. ראשית, הא סבא עלאה קא נחית בינייהו, אמר הא אנן חד, ותלת הוינן, וכען אנן חד.

חלופי גרסאות

א בכל הדפוסים כך הוא ובאמסטרדם ומנטובה מוסיף מן קמו עד ודא איהו סוף פטיק.
 א נ"א נחתי (קושטנטינא בניהו). ב נ"א ל"ג תמן (מנטובה). ג נ"א בסוגריים דהוינן (דפו"י).
 ד נ"א הוינא (הגרי"א). ה נ"א בסוגריים ולא הוינן נ"א ואנן לא הוינן אלא תרין סבין ודא ב' תרין ראשית ול"ג ודאי (טשערנאוין בראוי למברג באלבאן). ו נ"א ולא ול"ג ודא (בניהו).

מסורת הוהר

מעלות הסולם

לשמור אותם, היינו את ישראל בגלות, בעת ההיא יורד הקב"ה היינו ז"א, עם כל האותיות שנשתלפו, דהיינו אותיות יה"ו, להתייחד עם השכינה בגלות, זהו שנאמר אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן וכו'.

תקונא עשרין

(א) בראשית ברא אלקים וכו': אלקים נוטריקון מ"י אל"ה עליו נאמר שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. עיין בהקדמת ספר הוהר מן אות ז' עד אות ט"ז, ובפירוש הסולם שם מאמר מי ברא אלה.

תקונא חד ועשרין

(א) בראשית נחתין תמן וכו': בראשית: ירדו שם שני זקנים, ואמרו, עסקנו במה שהיינו נמצאים, ואנו לא היינו נמצאים, היינו לפני התקוה בעת שהאורות היו רופפים בבחי' מטי ולא מטי, וזה ב' ודאי, כי היו נפרדים בלי חיבור, ועל זה רומז הב' של בראשית. ראשית: הרי זקן עליון היינו עתיק, (דפו"י דף מ"ב ע"ב)

שירד והכריע ביניהם, אמר הרי אנו אחד, היינו שלשה, וכעת אנו אחד.
 פירוש: התקונים מבאר, שבמלת בראשית מדומז, סוד השורש של תקון ג' קוין בבחי' ימין ושמאל ומכריע, שנתקן ברישא דעתיקא שבחי' קו האמצעי שבו, הוא למעלה מב' הראשים, שהם כתר ומוחא סתימאה, שנתקנו לב' קוין ימין ושמאל, ורישא דלא אתידע מכריע ביניהם ומייחד אותם. ונתקנו לבחי' שורש לג' קוין, בסוד סגולתא דטעמים, שקו האמצעי הוא למעלה מב' הקוין ימין ושמאל. אמנם בכל בחי' ג' קוין חוץ מאלה, בא הקו האמצעי מלמטה, בסוד סגול דנקודות.

ונודע שבעת התקון לקח עתיק כתר דמ"ה, וא"א לקח חכמה דמ"ה, ונמצא שכל ספירות של א"א, הם עשר ספירות דחכמה, המכונה זקן, כי אין זקן אלא מי שקנה חכמה. (קידושין לב). וזה אמרו, נחתין תמן תרין סבין היינו שנתפשטו ב' ספירות הראשונות דא"א כתר וחכמה, שנקראים בשם סבין מטעם שהם ספירות דא"א, שלקח חכמה דמ"ה, וכל

(ב) אלקים, ודאי מ"י ברא אלה. ז מ"י ברא באלין תלת. ח ואיהי רביעאה ושביעאה. ט

חלופי גרסאות

ז נ"א מי ברא באלין תלת אינון שית סבין ומאן נינהו את השמים איהי רביעאה ושביעאה הא אינון שבעה סבין ותלת גניזין עליהו באלין שבעה סבין חד כו' וליג בראשית ואת הארץ (הגר"א). ח נ"א ואיהו (ביאור הגר"א). ט נ"א מוסיף בסוגריים וחמשה ותשיעאה (דפו"י).

מעלות הסולם

(ב) אלקים ודאי מי וכר: השם אלקים הוא ודאי סוד הכתוב מי ברא אלה, שבעת קטנות מתחלק לשנים מ"י ואל"ה, ובגדלות מתחברים ועולים אותיות אל"ה למ"י, ונשלם השם אלקים. מ"י היינו בינה, ברא באלין שלשה, כלומר בלח התקון שנעשה ע"י השלש: רדל"א, גלגלתא, מו"ס, בראה הבינה היינו שיצאה לחוץ מראשו של א"א, אל הגרון, ע"י שהעלתה אליה את המלכות, בסוד פוק תאני לברא. והיא רביעית, לחג"ת. ושביעית לחג"ת נה"י.

פירוש: כי מכה המלכות שעלתה לחכמה דא"א, משום זה יצאה הבינה לבחינת בריאה, וגוף דא"א, והיא נחלקה משום זה לב' בחינות: ג"ר בפני עצמן, וז"ת בפני עצמן. מטעם כי בינה ממקורה בע"ס דאור ישר אין מטבעה לקבל חכמה כלל, אלא אור חסדים בלבד, בסו"ה כי חפץ חסד הוא, ולא חכמה. אשר ע"כ אין יציאתה לגוף פוגמת אותה כלום, שהרי אפי' בעת שהיא נמצאת בראש א"א אינה מקבלת ממנו חכמה, ולפיכך אין לה שום פחיתות מחמת עמידתה למטה ממלכות של ראש א"א, ונחשבת גם עתה לבחי' ראש גמור, וכאלו לא יצאה מראש א"א דמיא, והיא נתקנת בסוד אר"א עלאין המלבישין לא"א מפה עד החוזה. ובחי' הב' שהיא ז"ת דבינה, הנה הן מבחינת התכללות הזרין בבינה, שהם שרשים של זרין הנמצאים בבינה, והם צריכים להארת חכמה בשביל זרין, וע"כ הם נפגמו מחמת מציאותם בגוף דא"א שנעשו למחוסרי חכמה. והם נקראים ישו"ת המלבישים לא"א מחוזה עד הטבור, ובנים שלהם שהם זרין הם מלבישים

וכל ספירותיו מאירות באור חכמה. ואמרי אתעסקנא כמה דהוינא ואנן לא הוינן דהיינו בעולם הנקודים, דהוינא כלומר: שהאירו ותכף נתבטלה הארתם, שהכלים נשברו והאורות נסתלקו, וזהו ואנן לא הוינן. ודא ב' ודאי (כן היא הגירסא בדפוס מונטובא) היינו כי לא היה שום חיבור בין כתר לחכמה, כי כתר היה כולו חסדים ורחמים, וחכמה היתה בבחי' כורסיא דשביבין שכולה דין, מחמת שרצונה היה להתפשט ממעלה למטה, ולבטל את אור החסדים שבכתר, שטבעם הוא להשפיע ממטה למעלה. ראשית: אז בראש וראשונה נעשה התקון של הקו האמצעי הא פכא עלאה היינו עתיק, קא נחית בינייהו היינו שנתפשטה הארת רישא דלא אתידע, ששם נתקן שמלכות שלו לא תרד למטה לפני גמר התקון, כי לא נודע בו הארת החכמה וכולו ימין, ובכחו נחלש קו השמאל שהיא החכמה, ומתמעט שגם היא תאיר ממטה למעלה, כמו הכתר, ובוה אמר הא אנן חד, כי הוא סוד לשון המאזנים המשוה משקל שני כפות המאזנים והיה זה גדול מזה, ואז מתחברים זה עם זה, וכל אחד משפיע לחברו, הימין משפיע חסדים לשמאל, השמאל משפיע חכמה אל הימין ומאירים יחד. ותלת הוינן דהיינו זה למעלה מזה: עתיק, ואחריו כתר, ואחריו חכמה, וכען אנן חד כי מאירים כולם כאחד. וז"ס בראשית, שהוא תקון הראש דא"א שממנו נתקנו כל הפרצופין שלמטה ממנו. (ע"י בספרא דצניעותא פרק א' אות ד' בפירוש הסולם).

(ג) בראשית אינון שית סבין, ומאן נינהו (ד) את השמים. ואת הארץ, כ הא אינון שבעה. ותלת גניזון עלייהו, באלין ז' סבין. ז

חלופי גרסאות

י נ"א בסוגריים

(א) את השמים ואת הארץ (בראשית א) לעיל בהקת"ז דף ס' אות צג ציון צ'. תיבין נ"א בסוגריים וסבין עקר לד' (מנטובה). כ נ"א מוסיף הא אנן שבעה שבועות ותלת גניזון עלייהו ול"ג אינון (מנטובה). ל בסוגריים ובגין דא הא אנון שבעה שבועות נ"א בסוגריים וכת יחידה נ"א בסוגריים וכת שבת לקבלייהו שבעה אתון שבע שבועות (מנטובה) נ"א ושבת בת יחידה לקבלייהו ז' אתון ובגין דא הא אינון שבעה שבועות (וילנא דפרוי").

מעלות הסולם

אין בהם רק ב' אורות תחתונים. שהם נפש רוח, ולפיכך אנו מבחינים שב' אותיות מ"י נשארו, שהם אור מלכות ואור ז"א, וג' אותיות אלה נפלו מהם, ונעשתה כל מדרגה חסרה ג"ר דאורות, ובינה זון' דכלים, אשר לעת גדלות, שבינה זון' חוזרים אל המדרגה, ויש חמשה כלים במדרגה, או באים הג"ר ומתלבשים באותיות אלה, ונפש רוח יורדים למקומם, ונשלם השם אלקים.

וזה אמרו מי ברא באלין תלת, ואיהי

רביעאה ואיהי שביעאה. כי בכח התקון שנעשה בג' רישין דא"א, שאור החסדים דרדל"א הכניע את קו השמאל להאיר ממטה למעלה, כדרך אור החסדים ומיעטו מג"ר לר"ק, בסוד ג' קוין דסגולתא דטעמים, בכח זה העלה הבינה את המלכות אליה, ואיהי רביעאה, דהיינו בעת קטנות, שהמדרגה מחולקת למ"י אלה, ומלכות עומדת במקום תפארת שהיא בינה דגוף, והיא רביעית לחג"ת, כי אע"פ שמסך זה עומד בפה דראש א"א, אמנם פעולתו אינה מתגלה אלא במקום החזה, שע"כ אר"א עלאין העומדים מפה עד החזה יש להם תמיד בחי' ראש וג"ר. ואיהי שביעאה, דהיינו לעת גדלות שבינה ותו"מ עולים למעלה ממקום הסיום שבמלכות, אין הפרסא מתבטלת, אע"פ שכבר ירדה משם המלכות ונעשתה לשביעית מתחת הנה"י אמנם כח הסיום שלה נשאר גם אחר ירידתה משם. (ג) בראשית אינון שית וכר': בראשית הם ששה זקנים, כי מלת בראשית היא אותיות

ברא

מסורת הזוהר

(ד) את השמים ואת הארץ

מלבישים מטבור ולמטה דא"א עד סיום עולם האצילות, וז"ס הפרסא שבגוי מעוהי דא"א. המוציא את ז"ת דבינה לבר מראש ומפריעתם מלקבל חכמה, כי אע"פ שמסך זה עומד בפה דראש א"א, מ"מ שם אינו פועל כלום, כי שם עומדים אר"א עלאין, שהם בחי' ג"ר דבינה, הנחשבים עוד לבחי' ראש א"א, ורק בחזה דא"א שולט כח המסך להוציא ישורת וזון' המלבישים מחזה ולמטה דא"א, לבחי' לבר מראש א"א.

זה אמרו אלקים שהוא שם הבינה הכוללת ע"ס כח"ב זון' שהם ה' אותיות של השם, אלה הם כח"ב, י"ם הם זון', ודאי מ"י ברא אלה, ודאי שע"י עליית המלכות אל הבינה, נחלקה כל מדרגה לב' חצאים, שכתר חכמה נשארו, ובינה זון' נפלו ממנה, וא"כ לא נשאר בכל מדרגה זולת ב' אותיות מ"י, וג' אותיות אלה נפלו מכל מדרגה, למדרגה התחתונה הימנה, וזהו מ"י ברא אלה, שמ"י הוציא לחוץ את אלה כי ברא הוא מלשון פוק תנו לברא, ואין לשאול שלפי זה היו צריכות להשאר ב' אותיות אלה במדרגה, והי"מ היו צריכות לנפול אל המדרגה התחתונה, והענין הוא, שיש תמיד ערך הפוך בין הכלים אל האורות, לפי הכלל שבכלים באים העליונים מתחלה, כתר, ואח"כ חכמה, עד כלי המלכות, שהוא בסוף, וההיפוך הוא באורות, שמתחלה בא אור הנפש, ואח"כ רוח, ואח"כ נשמה וכר', ולפיכך אם אין מבחינת הכלים רק ב', שהם כתר חכמה, הרי

(דפרוי דף מ"ב ע"ב)

(ד) חד עולימא הוה מזנב אבתרייהו, ואלין סבין מ אערעו בבוצינא קדישא וחברוי, אמרו ליה רבי רבי, אנת וחברך, אשכחתון חד עולימא דאיהו באורחא, מזנב אבתריכו.

חלופי גרסאות

מ גיא אעדעו (בניהו).

מעלות הסולם

חצאים ג"ר וז"ת שהם ארא עלאין וישסרת, וכן הזרין, נחלקו לג"ר וז"ת שהם זרין הגדולים וזרין הקטנים, וה"ת נשאר בג"ר של כל אחד, ובז"ת אין שם רק יה"ו ועטרת היסוד דמלכות משלימה אותם לעשר. ונמצא משום זה שנשארה מחציתה העליונה של כל מדרגה בבחי' לא אתידע, כמו פרצוף עתיק, שפירושו, שה' תתאה אינה חוזרת ויורדת מנקבי עינים שלהם גם בעת הגדלות, כי הגם שבעת הגדלות הם מחזירים אליהם האח"פ דכלים החסרים להם, אמנם אינם ממשיכים ג"ר דאורות, מטעם ה"ת הגנוזה בהם, שעליה היה צמצום הא' שלא לקבל חכמה, ולכן נשארים תמיד באור חסדים. אלא רק מחציתה התחתונה של כל מדרגה ממשכת לעת [גדלות] ג"ר דאורות. ומכח זה נבחן שכל פרצופי ג"ר, הנמשכים בה' פרצופי אצילות, הם רק בחי' ר"ק דחכמה ונשארים חסרים ג"ר דחכמה. הוא משום שג"ר דכל פרצוף אינן מקבלות חכמה, אלא ר"ק דכל פרצוף, ולכן אין באלו המוחין רק ר"ק דחכמה.

וזה אמרו, בראשית אינון שית סבין, כמבואר שהם ר"ק דחכמה, ולכן נקראים סבין. ומאן נינהו את השמים, שהיא קומת ז"א המאירה בחסדים המלבישים לאור החכמה. ואת הארץ היא המלכות שעלתה לנקבי עינים, הא אינון שבעה. ותלת שהם ג"ר דחכמה נניזין עליהו וכו', הן נעלמות בכל הפרצופים, שאינם מאירים רק בר"ק דג"ר. וג"ר דג"ר הם נעלמים.

(ד) חד עולימא הוה וכר': נער אחד היה מזנב, כלומר הלך אחריהם, של הזקנים. פגשו זקנים הללו בנר הקדוש היינו רבי שמעון וחבריו

ברא שית. שואל ומי הם, ומשיב, את השמים, שה"ט ז"א הכולל ו"ק. ואת הארץ היינו מלכות. הרי הם שבעה. ושלושה ראשונים, גנוזים עליהם, באלו שבעה הזקנים.

פירושו: נודע שעתיק אתתקן בצמצום ב' דהיינו שהעלה ה"ת לנקבי עינים שלו, כדי להאציל לפרצוף א"א (עיין בהקדמת ספר הזהר אות י"ג בפירושו הסולם ד"ה וזהו) ולכן נחלק הכתר לשני חצאים, שגלגלתא עינים ונקבי עינים נשארו בנוקבא דעתיק, ומחצית הכתר התחתון שהיא און חוטם פה, נתקן לפרצוף א"א. ונבחן שה"ת משמשת בנקבי עינים בעתיק, ויה"ו באח"פ שהן א"א, כי ה"ת חסרה בא"א, וע"כ אין בו אלא ט' ספירות ראשונות, בחוסר מלכות, ועטרת היסוד דא"א משלימה אותו לעשר ספירות. ומלכות נגנזה בנקבי עינים בעתיק, ומהם נחתמו כל פרצופי אצילות, וכל הפרצופים נחלקו בעצמם לב' חצאים: גלגלתא עינים ונקבי עינים לחוד, ואח"פ לחוד. כי הבינה נחלקה לב' פרצופים, שגו"ע ונקבי עינים שבה, נתקנו לאו"א עלאין, ואח"פ שבה לישסרת, ונמצאת ה"ת בנקבי עינים דאו"א. ויה"ו בחוסר ה"ת בישסרת, והם חסרים מלכות, כי המלכות שלהם נשארה בנקבי עינים דאו"א עלאין, ע"ד הנ"ל בעתיק וא"א. וכן בזרין נתתקנו גו"ע ונקבי עינים לבחי' זרין הגדולים, ואח"פ לזרין הקטנים, ומלכות נשארה בנקבי עינים דזרין הגדולים, וזרין הקטנים אין להם אלא ט"ס ראשונות בחוסר מלכות, ועטרת היסוד שלהם משלימתם לע"ס.

הרי כמו שנחלק הכתר לב' חצאים ג"ר וז"ת שהם עתיק וא"א, כן נחלקה הבינה לב' (דפו"י דף מ"ב ע"ב)

(ה) א"ל, אערענא במשריין סגיאין דהוו קא אתיין מקרבא דחויא, ואינן משריין דמלאכין, דנחתין מזרון לקבלא צלותין, מסטרא דחמשין אתון, דמיחדין ישראל בכל יומא, דבהון ש וחמושים עלו ב"י מארץ מצרים.

(ו) נ דמלאכין דנחתין לאגחא קרבא, דקא ממנן על צלותין. כלהו הוו ס סלקין בתוקפא דגבורה, כד נצחין לחויא, וכמה חילין דיליה דקא רדפין אבתרייהו, בכמה חובין ע דישראל.

(ז) פ ואינן מארי צלותין, ומסתכלין בשם יהוה דאיהי בינה, דנחתא עלייהו בתוקפא דגבורה, כלהו עאלין צ מקיומיהו, ואתקיים בהו ח סוס ורוכבו רמה בים, דא ים נ' שערי בינה, נ' אתון דק"ש.

חלופי גרסאות

נ נ"א מלאכין (מנטובה וילנא). ס הכי גריס כמנטובה וילנא ובקושטנטינא ועוד דפריי הגירסא נחתין ובסוגריים סלקין נ"א בסוגריים שלטין (מנטובה) נ"א בסוגריים מלטין (דפו"י). ע נ"א ל"ג דישראל (מנטובה) פ נ"א ל"ג מן ואינן עד א"ל ולחבראי (מנטובה). צ נ"א בסוגריים נסלין (דפו"י).

מסורת הוזהר

ש וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים (שמות יב יח) זהר בשלח דף ח' אות ל' ציון ק'. ת סוס ורוכבו רמה בים (שמות טו) זהר עם מעלות הסולם חלק ההשמטות דף כה אות נ"ו ציון צ'.

מעלות הסולם

המלאכים שהם ממונים על התפילות, היורדים לערוך מלחמה עם הנחש, כולם היו עולים, בתוקף הגבורה, כשנצחו את הנחש וכמה חילות שלו, שהם רודפים אחריהם, לקטרג על התפלות, בכמה חטאים של ישראל.

(ז) ואינן מארי צלותין וכו': והם, היינו המלאכים הממונים על התפלות נקראים בעלי התפלה, ומסתכלים בשם הוי"ה שהוא כולל ע"ס דבינה היורד ושורה עליהם בתוקף הגבורה, בסו"ה אני בינה לי גבורה. אז כולם, היינו הנחש והחיילות שלו, מסתלקים מקיומם, ומתקיים בהם מה שכתוב סוס ורוכבו רמה בים, ים זה רומז לנ' שערי בינה, הנמשכים, בני אותיות שבקריאת שמע, היינו כ"ה של שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד, וכ"ה של בשכמל"ו ע"ה.

וחבריו, אמרו לו הזקנים לר' שמעון, רבי רבי אתה והחברים שלך, מצאתם נער אחד שהוא בדרך, מזדנב והולך אחריכם.

(ה) א"ל אערענא במשריין וכו': אמר להם ר' שמעון, פגשנו במחנות גדולות שבאו ממלחמה עם הנחש, והם מחנות מלאכים, היורדים מזוינים, לקבל התפלות, העולים מבחי חמשים אותיות שבקריאת שמע, שהם עשרים וחמש אותיות, שבפסוק שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד, ועשרים וארבע אותיות של ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ועם הכולל הם חמשים. שישאל מייחדים בכל יום, שבהם נאמר, וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים. ומפרש וחמשים שהוא מספר חמשים.

(ו) דמלאכין דנחתין לאגחא וכו': כי

(דפו"י דף מ"ב ע"ב)

(ח) א"ל ק ולחבריא הוו לכו לעיינא ד ולאסתכלא בתר ההוא דמזנב בתר צלותין דאינון חלשין. ולית לון רשו לסלקא עם אחרנין ולפרחא עמהון לעילא, ובגין אינון צלותין חלשין אתמר א ויזנב בכ כל הנחשלים אחרין, דנער קטן נוהג במ.

(ט) דאלין עשר ש סלקין ביוד קא ואו קא וכל חד אית ליה צלותיה, ואז חסר חד מנייהו אפילו בתראה ולא סליק צלותא דיליה עימיה, בגין דאיהו עניא, ולית ליה רשו ת לסלקא צלותיה עם אחרנין, כלהו צלותין א מתעכבן לסלקא, ב עד דההיא צלותא דעניא ג סליקת. ובגין דא ב תפלה לעני כי יעטוף, דכלהו מתעטפין בגינה, עד דאיהי סלקא עמהון, דלית פרודא בה מנייהו.

(י) וצלותא דעני ד איהי שכינתא ה מאן עני דא צדיק ו והאי צלותא

<p>מסורת הזהר</p> <p>(א) ויזנב בכ כל הנחשלים אחרין (ובדים כה יח) ק נ"א לחבריא (למברג באלאבאן) נ"א ולחבריהו זהר בשלח דף קכב אות תמג זהר פי ויקהל אות ב'. (בראדי). ר נ"א לאסתכלא (מנטובה קושטנטינא). (ב) תפלה לעני כי יעטוף (תהלים קב) זהר יתרו ק"ו ציון י</p>	<p>חלופי גרסאות</p> <p>ש נ"א סלקין ביוד קי ואו קי (וילנא). ת נ"א ולית ליה רשו לסלק (דפו"י). א נ"א מתעכבין לסלקא בגין ההיא צלותא דעניא (הגהות הגר"א). ב נ"א עם ההיא וליג עד דההיא (מנטובה). ג נ"א ל"ג סליקת (מנטובה). ד נ"א מוסיף איהו שכינתא תתאה (מנטובה למברג באלאבאן). ה נ"א ל"ג מאן עני דא צדיק (הגהות הגר"א). ו נ"א והא (מנטובה)</p>
--	---

מעלות הסולם

(ח) א"ל ולחבריא הוו וכו': אמ"ו לו הזקנים לר"ש ואל החברים שהלכו עמו, היה לכם לעיין ולהסתכל אחר אותו שמזדנב והולך אחר התפלות שהן חלשות, ואין להן רשות לעלות עם תפלות אחרות ולפרוח עמהן למעלה. ומשום אותן התפלות החלשות נאמר ויזנב בכ כל הנחשלים אחרין, דנער קטן שהוא מלאך מט"ט נוהג במ.

(ט) דאלין עשר סלקין וכו': כי אלו עשר ספירות דז"א, עולים בשם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא שם מ"ה, וכל אחד מן הספירות יש לו תפלתו, שהיא הנקבה שלו, ואם חסר אחד מהם, אפילו האחרון שלא עלתה תפלתו עמו, משום שהוא עני ואין לו רשות להעלות תפלתו עם התפלות האחרות, (דפו"י דף מ"ב ע"ב)

כל התפלות מתעכבות לעלות עד שאותה תפלת העני עולה. ומשום זה נאמר, תפלה לעני כי יעטוף, שהוא מלשון העטופים ללב, שכל התפלות מתאחרות לעלות, בשבילה, עד שהיא היינו תפלת העני תעלה עמהן, שלא תהיה בה פירוד מהם, כלומר שיעלו כולן יחד. (י) וצלותא דעני איהי וכו': ותפלת העני היא השכינה, היינו מלכות, שואל, מי הוא עני, ומשיב, זה צדיק, היינו יסוד, ותפלה זו נקראת עקב כלפי תפלות אחרות, ובשבילה למדנו שאפילו נחש כרוך על עקבו, לא יפסיק מלהעלות התפלה, אע"פ שהנחש סובב לה אל הנקודה ההיא, שהיא הקוץ של אות ד', הרומז אל החסדים הנמשכים אל המלכות, בכמה עונות, ללמד דברי קטרוג על בניה של השכינה

אתקריאת עקב, לגבי צלותין אחרנין. ובגינה אתמר אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק. אע"ג ד דסחיר לה להאי נקודה דאיהי קוצא דאת ד', בכמה חובין, לאולפא קטיגורא על בנוי דשכינתא. ח לא יפסיק לההיא נקודה, דאם יפסיק בגינה אסתלק קוצא מן ד' מן אחד, ואשתאר אחר, דאיהו נחש כרוך בעקבו.

חלופי גרסאות

ז נ"א בסוגריים דסתיד (דפו"י). ח נ"א לא יפסיק להאי נקודה ול"ג לההיא (טשרנאוויץ) נ"א לא יפסיק לההוא נקודה (מעזיכוז)

מעלות הסולם

שם רק ב' כלים, כו"ח, אין בהם רק ב' אורות נפש רוח, וחסרים מג"ר. ואח"כ יצא קו השמאלי שהוא בינה ותו"מ דישס"ת, שחזרו ועלו מנפילתם והוא נתתקן ע"י הארת חכמה ובינה דא"ק המוציאה את מלכות המס'מת מבינה דישס"ת ומחזירה למקומה, שאז חוזרים ועולים בינה ותו"מ דישס"ת למדרגתם, וכיון שנשלמו ה' כלים בישס"ת נתלכשו בהם ה' אורות נרנח"י, ועם יציאת הקו השמאלי נעשית מחלוקת בין ימין ושמאל, שכל אחד רוצה לבטל שליטת חברו, ומשום זה שניהם אינם מאירים כל עוד שלא נתקן הקו האמצעי המיוחד אותם.

ויציאת קו האמצעי הוא, ע"י המסך של המדרגה התחתונה מישס"ת שעלתה למין לישס"ת, והוא ז"א העולה ביחד עם ג' הכלים של ישס"ת, היינו בינה ותו"מ, שהיו מלובשים בו בעת ירידתם, ובעת שחזרו למדרגתם, עלה גם ז"א עמהם, וקומת האור היוצא על מסך זה דז"א מיוחד את הימין והשמאל דז"א לאחד, ומתוך שתקון זה בא מן המדרגה התחתונה, לכן הוא רמוז בנקודת חיריק, שהיא תחת האותיות שהן הכלים, ותמיד נקרא מסך זה של הקו האמצעי בשם מסך דחיריק. ונודע שכל המסכים והדינים האמורים בעולם אצילות, אינם באצילות עצמה, אלא בעולם הבריאה, והמלאכים מטטרין וסנדלפרין, שהם סוד ז"א ומלכות דבריאה, הם הנושאים את המסכים והדינים ההם בשביל ז"א ומלכות דאצילות

השכינה, שהם בני ישראל, לא יפסיק להמשיך שפע החסדים אל הנקודה ההיא. שאם יפסיק יגרום שבשבילו יסתלק הקוץ מן ד' דאחד, וישאר אחר, שהוא הנחש הכרוך בעקבו.

ביאור הדברים: יש ג' בחינות של תקון קוים. א) תקון קוים שברישא דעתיקא, אשר הקו האמצעי הוא למעלה מב' הקוים בסוד סגולתא דטעמים (כנ"ל תקון זה אות א'). ב) הוא תקון קוים שבג"ר שאף בקו השמאל אין גילוי חכמה, מטעם שהם מתקנים בג"ר דבינה שבפרצופים הם אריא עלאין המאירים בחכמה דימין. שאפילו בהמצאם מתחת הראש דעתיקא שהוא א"א, הם שלמים כמו שהיו בראש, והם מיוחדים תמיד עם מוחא סתימאה שבראש א"א, אלא שאינם מקבלים ממנה, להיותם תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא, (הנ"ל אות ג' בביאור סוד השית סביון). ג) הוא תקון קוים שבז' ספירות תחתונות, אשר בקו שמאל יש גילוי חכמה.

וסדר תקון קוין בז"ת, מתחיל במדרגת ישס"ת, שהיא בחי' ז"ת דבינה, כי ג"ר דבינה דא"א נתתקנו באריא עלאין, וז"ת דבינה דא"א, נתתקנו בישס"ת, והנה תחילה יצא קו ימין דישס"ת שהוא כו"ח דישס"ת, והוא נתתקן בעת עלית מלכות דישס"ת לבינה דישס"ת, וסיימה מדרגת ישס"ת תחת החכמה, ובינה ותו"מ דישס"ת נפלו למטה למדרגת ז"א. ואלו ב' כלים כתר וחכמה דישס"ת, שנשארו במדרגת ישס"ת נעשו לקו ימין. וכיון שאין

מעלות הסולם

מלכותו יש חמשים אותיות, שהם נגד חמשים שערי בינה שמהם כללות כל המוחין של זרין, ואינן מארי צלותין ומסתכלין בשם הוי"ה דאיהי בינה, שממשיכין מ"ד מישסר"ת, שהוא בינה, ע"י שגרמו תקון קו האמצעי בישסר"ת, המייחד הימין והשמאל, שהימין יאיר ממעלה למטה בהארט ג"ר, והשמאל יאיר מטה למעלה, ואז מתלבשת החכמה בחסדים ויכולה להאיר. וכל שיעור אור שגרמו לישסר"ת, נוטל מט"ס והמרכבה שלו, דנחתא עליהו בתוקפא דגבורה שהיא הארת החכמה, המכניעה את הקליפות והס"א וכלהו עאלין מקיומיהו וכו'.

א"ל ולחבריא חזו לבו לעיינא ולאסתכלא וכו', היינו שזוררו אותם להמשיך את הזווג הגמור של הג"ר דמוחין שאז מאירים שניהם הן החסדים והן החכמה, כי בזווג דר"ק אעפ"י שהחסדים כלולים מהארט החכמה עכ"ז אינם מקבלים הזרין רק חסדים, משא"כ בתפילת שמונה עשרה, שמקבלים המוחין דג"ר הנקראים מוחין דפנים שניהם מאירים. והנה התפלה ה"ס תקון הנוקבא, שע"י תפלותינו אנו מקרבים אותה אל הזווג עם ז"א בעלה, וג' בחינות נבחנות בפרצוף נוקבא דז"א: א' חב"ד חג"ת שלה שמחזה ולמעלה, והיא נקראת לאה, ב' גה"י שמחזה ולמטה, והיא רחל, ג' מלכות דמלכות שנקראת אחרית הימים, שהיא בסוף כל הספירות, והספירות נקראות ימים, ועל זה כתוב (בוהר בראשית א' אות קפ"ו) ויעקב בגין דחמא ברוחא דקודשא דוחקא דגלותא בתראא בסוף יומיא, ויירא יעקב מאד ויצר לו ופליג עמא קדישא בגלותא לג' סטרין, כד"א וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה כרישא בגלותא דאדום, ואת לאה וילדיה אחרונים, ואת רחל ואת יוסף אחרונים, היינו כי בני ישראל מתחלקים לפי ג' בחינות הנ"ל שבנוקבא, שהם: בני לאה, בני רחל, ובני השפחות, ועיקר אחיות הקליפות הוא בבני השפחות שהם מבחינת מלכות

דאצילות, מטטרין בשביל ז"א, וסנדלפרין בשביל מלכות, ונמצא שסוד המסך דחיריק, שז"א שהוא הקו האמצעי פועל עמו כדי ליחד ימין ושמאל דישסר"ת, וימין ושמאל שלו עצמו, שמהם יוצאים כל המוחין הגדולים, הנה מקום מסך זה הוא במטטרין, והוא הגורם ליציאת כל המוחין הללו, וכלל הוא שכל שיעור האורות שהתחתון גורם לעליון, מקבל אותו התחתון שגרם לזה, ולפיכך זוכה מטטרין בכל אלו האורות שמסך דחיריק שלו פעל להוציאם.

ויש ב' זווגים להמשכת המוחין לזרין, א) זווג דר"ק דמוחין, שפירושו שאע"פ שהם כלולים מהארט חכמה, עם כל זה אינם מקבלים אלא חסדים בלבד, וזווג זה נעשה בעת קריאת שמע, ב) הוא זווג גמור דג"ר, ששניהם מאירים הן חכמה והן חסדים, וזווג זה נעשה בתפלת שמונה עשרה, בשים שלום, וברור שאי אפשר שתהיה זווג דג"ר מטרם שיהיה זווג דר"ק דמוחין, שז"ס היחוד של שמע ישראל, שהוא קודם אל הזווג דתפלת שמונה עשרה.

והנה ר"ש והחברים קראו ק"ש והמשיכו המוחין דזרין משורשם, ושורש מוחין דזרין מתחיל מאר"א, דהיינו מבינה שיצאה לחוץ, מראש א"א, ונתתקנו אר"א עלאין בג"ר שלה, וישסר"ת בז"ת שלה, שז"ס הו' זקנים שפגשו את ר"ש והחברים, והנער שהיה מזדנב אחר ר"ש והחברים, הוא מלאך מט"ס הנושא את המסכים, שעליהם נעשו הזווגים.

ח"ש (באות ה') א"ל אערענא כמשריין סגיאין וכו' דנחתין מזרין כי מלאך מט"ס הוא הכולל את כל המרכבה דבי"ע, ולהיות שבקריאת שמע אין עוד לזרין היחוד בשלמות בבחי' ג"ר, ולכן יש עוד מלחמות עם הס"א, והמלאכים נחתין מזרין שה"ס תיקון המסכים, לקבלא צלותין שה"ס מ"ן מספרא דחמשיין אתוון דמיחדין ישראל בכל יומא וכו' שבפסוק שמע ישראל וברוך שם כבוד

מעלות הסולם

מלכות דמלכות. אמנם ב' הבחי' הראשונות שהן בני לאה ובני רחל הן מתוקנות בפני עצמן. אלא שסובלים מחמת הפגם שבבחי' ג', כי סוף סוף כל ג' בחינות הן עשר ספירות של פרצוף אחד, שהוא נוקבא דז"א. ועיין שם (באות קפ"ט) כתוב, ובגין דא צריך בר נש למהוי איהו כעני לתרעא דמלכא בצלותא דעמידה בכל שית יומין דחול בגין שכינתא, ומתעטף לה בעטופא דמצוה דציצית כעני, ויהא בתפילין כאביון לגבי תרעא דאיהו אדני' דהכי פליק לחושבן היכל, ודא איהו אדני שפתי תפתח. והיינו כי הנוקבא נקראת בשם אדני', והיא מתחלקת לג' בחינות הנ"ל, ומשתי בחינות הראשונות היא בבחי' היכל המלך, וז"ס שאדני' בגי' היכל. ומבחי' ג' היא נבחנת לשער המלך, שאי אפשר לבוא אל היכל המלך שהוא ז"א זולת דרך שער המלך, ולכן צריך האדם להתעטף בציצית כמו עני, ובתפילין כמו אביון, כדי להמשיך בראשונה את תחילת התיקון אל הבחי' הג' דנוקבא שהיא תפילת העני המעטף לכל התפילות. וזה אומרו הו' לכו לעיינא וכו' בתר צלותין דאינון חלשין היינו התפילות של בחינה הג' של מלכות דמלכות, ולית לון רשו לסלקא עם אחרנין וכו', שהן בחינות לאה ורחל, וט' ספירות ראשונות, שהן יכולות להתתקן בשלימות, אבל בחי' השפחות לא תתקנה בשלימותן דק בגמר התיקון. ובגין אינון צלותין חלשין אתמר ויזנב כך וגו' כי בהם עיקר אחיזת הקליפות, להיותן מבחי' מלכות דמלכות, דנער קטן נזחג בהם, שהוא מטטרו'ן הנקרא נער קטן וכן אנפי זוטרי, בסוד מחיזין דאחור הכלולים בו. (עיין ב"ח תרומה אות מ"ד ואות ע"א).

וזה אמרו (באות י') וצלותא דעני איהו שכינתא היינו מלכות הנקראת תפלה לעני, מאן עני דא צדיק, שהוא יסוד, ומלכות היא תפלה שלו, ולכן נקראת תפלה לעני. והאי צלותא אתקריאת עקב שהיא בסוף כל הספירות ונקרא אחרית הימים לגבי צלותין אחרנין שהן לאה ורחל, שהן נוקבות לתשע ספירות הראשונות, לאה כוללת חב"ד חג"ת שמחזה ולמעלה, ורחל כוללת נה"י שמחזה ולמטה, ובגינה אתמר אפילו נחש כרוך על עקבו, שיש בה אחיזה להקליפות, לא יפסיק מלהשפיע לה שפע החסדים שהוא תחלת תקונה, אע"ג דפחיר לה להאי נקודה וכו', לא יפסיק וכו', כי הד' דומות למלכות בסוד דלה ועניה דלית לה מגרמה כלום וקוץ של

מלכות דמלכות, אמנם ב' הבחי' הראשונות שהן בני לאה ובני רחל הן מתוקנות בפני עצמן. אלא שסובלים מחמת הפגם שבבחי' ג', כי סוף סוף כל ג' בחינות הן עשר ספירות של פרצוף אחד, שהוא נוקבא דז"א. ועיין שם (באות קפ"ט) כתוב, ובגין דא צריך בר נש למהוי איהו כעני לתרעא דמלכא בצלותא דעמידה בכל שית יומין דחול בגין שכינתא, ומתעטף לה בעטופא דמצוה דציצית כעני, ויהא בתפילין כאביון לגבי תרעא דאיהו אדני' דהכי פליק לחושבן היכל, ודא איהו אדני שפתי תפתח. והיינו כי הנוקבא נקראת בשם אדני', והיא מתחלקת לג' בחינות הנ"ל, ומשתי בחינות הראשונות היא בבחי' היכל המלך, וז"ס שאדני' בגי' היכל. ומבחי' ג' היא נבחנת לשער המלך, שאי אפשר לבוא אל היכל המלך שהוא ז"א זולת דרך שער המלך, ולכן צריך האדם להתעטף בציצית כמו עני, ובתפילין כמו אביון, כדי להמשיך בראשונה את תחילת התיקון אל הבחי' הג' דנוקבא שהיא תפילת העני המעטף לכל התפילות.

וזה אומרו הו' לכו לעיינא וכו' בתר צלותין דאינון חלשין היינו התפילות של בחינה הג' של מלכות דמלכות, ולית לון רשו לסלקא עם אחרנין וכו', שהן בחינות לאה ורחל, וט' ספירות ראשונות, שהן יכולות להתתקן בשלימות, אבל בחי' השפחות לא תתקנה בשלימותן דק בגמר התיקון. ובגין אינון צלותין חלשין אתמר ויזנב כך וגו' כי בהם עיקר אחיזת הקליפות, להיותן מבחי' מלכות דמלכות, דנער קטן נזחג בהם, שהוא מטטרו'ן הנקרא נער קטן וכן אנפי זוטרי, בסוד מחיזין דאחור הכלולים בו. (עיין ב"ח תרומה אות מ"ד ואות ע"א).

וזה אמרו (באות ט') דאלין עשר היינו ע"ס דז"א, בעת גדלות שחג"ת עלו ונעשו חב"ד, ויש לו עשר ספירות, פלקין ביו"ד היא וא"ו היא דהיינו שם מ"ה שבגי' אדם, שהוא ז"א, ועשר אותיות השם רומזות לעשר

יא) דבגין חויא לא יפסיק ט ולא יסתלק קוצא י דאת ד' מן אחד. אבל בגין עקרב אסתלק ואיהו פוסק וברח מיניה. כהה"ד ג ויעזוב בגדו בידה וינס ויצא החוצה. אדהכי הא עולימא מ דקא אודמן לגבייהו מחמר אחר נ בעירו, אמר לון מהו ויעזוב בגדו בידה, ס א"ל עקרב, איהו עקר ב', דעקרת ביתא דשכינתא. ע ודא איהו בגדו פ אצלה צ דחויא, דע"ז כד איהי אתיא לאתחברא עם חויא, דאמרת שכבה עמי חצופה זונה, אתמר באות ברית, וינס ויצא החוצה. ק

מסורת הזהר

חלוסי גרסאות

ג) ויעזב בגדו בידה וינס ויצא החוצה (בראשית לט) ט נ"א ולא אסתלק (דפו"י) (מעזיבוז) (בניהו) נ"א זהר וישב דף סט אות רלח ציון ג'. דלא מסתלק (וילנא). י נ"א מוסיף מן את ד' (מנטובה). כ נ"א ל"ג הה"ד (בניהו). ל נ"א בסוגריים אבל עקרב יפסיק כמה דעביד יוסף צדיקא (וילנא) נ"א ותנח בגדו בידה וינס ויצא החוצה (וילנא) ובמנטובה הגי' וינח בגדו וגו' וכן בפסוק הבא. מ נ"א קא (וילנא). נ נ"א בעירין (דפו"י). ס נ"א אלא עקרב איהי עקר כ' (קושטנטינא). ע נ"א מוסיף כד בעיא לאתחברא עם צדיקא צריך לאספקא מיניה ולא יתהני מניה ואפילו ממשכא דיליה לך אמרי לנזירא סחור לכרמא לא תקרב הה"ד ותנח בגדו אצלה משכא דיצר הרע ודא איהו בגדו דחויא דפלחן כוכביא בד איהי אחיא לאתחברא עם גוף אדם ישן נ"א בסוגריים (לאתחברא עם צדיקא) דאמרת שכבה עמי חצופה זונה אתמר באות ברית וינס ויצא החוצה (וילנא). פ נ"א נ"א ל"ג אצלה (קושטנטינא). צ ה"ג במנטובה ובטשרנאויץ הגירסא דחויא דפלחן כוכביא כד חויא אחיא לאתחברא עם גוף אדם ישן דא דאמרת שכבה עמי חצופה זונה. ק ברוב הדפוסים נ"א בסוגריים כתב יד (ובגין דא אפילו נחש ברוך על עקבו לא יפסיק אע"ג דסתיד לה לההיא נקודה דאת ד' לא יפסיק דאי יפסיק בגיניה אסתלק קוצא מן ד' דאחו ואשתאר אחר דאיהו נחש כרוך בגין דחויא לא יפסיק ולא אסתלק ואיהו פוסק וברחת מניה אבל עקרב יפסיק כמה דעבד יוסף צדיקא הה"ד וינח בגדו אצלה כו' אלא עקרב עקר ב' דעקר ביתא דשכינתא כד בעיא לאתחברא עם צדיקא צריך לאספקא מניה ולא יתהני מניה ואפי' ממשכא דיליה לך לך אמרי נזירא סחור לכרמא לא תקרב הה"ד וינח בגדו אצלה משכא דיצר הרע ודא בגדו דחויא ע"ז כד איהו קא אחיא לאתחברא עם צדיקא ואמרה שכבה עמי חצופה זונה איתמר באות ברית וינס ויצא החוצה).

מעלות הסולם

של הד' רומז ליסוד המשפיע לה שפע התסרים לתחלת תקונוה.
 יא) דבגין חויא לא וכו': שבשביל הנחש שה"ס דינין דכורא לא יפסיק, ולא יסתלק הקוץ של אות ד' מן אחד, אבל בשביל עקרב, שה"ס דינין דנוקבא, ממלכות דצמצום א' מסתלק, והוא פוסק ובורח ממנו, זהו שנאמר ויעזוב בגדו וינס ויצא החוצה, כי בעת שמתגלה המלכות דצמצום א', אור העליון מסתלק תכף. בינתיים הרי הנער (דפו"י דף מ"ב ע"ב)

שהזדמן אליהם, היה מחמר אחר חמורים שהיה מוליך חמורים שאל ואמר להם, מהו הפירוש של ויעזוב בגדו אצלה. אמרו לה, עקרב הוא נוטריקון עקר ב', שפירושו שעקר הבית של השכינה, שה"ס התקון של צמצום ב' שמלכות עולה לביתה, ונעשתה בית אל החכמה, בסו"ה בחכמה יבנה בית, (ע"ין בזהר ב"א אות רצ"ג) וזהו בגדו אצלה דנחש, דהיינו שמתבטלים כל התקונים שנתתקנו ע"י הצמצום ב', כסוד אמא אוזיפת לברתא מאנהא

*יב) א"ל מאן אנת. א"ל, אנא איהו ברא דנונא חדא, דשט בימא רברבא, ובלע כל נונין ר דימא, ואפיק ש להון חיים לבר, ולזמנין איהו נפיק ביבשתא, לקיימא ביה ד וידגו לרב בקרב הארץ.

יג) תווהו. אמרו ליה, בתר ת דלית רעותך לגלאה מאן אנת, וברא דמאן אנת, א מאן איהו אתר דדוכתך. אמר ב להו, אתר דדוכתי איהו מגדלא חדא דפרה באוירא.

יד) תווהו, א"ל ג לא תימא לן מידי ד ה מאן איהו אביך. אמר לון אבא דילי. איהו חד ו נונא ז רברבא דכד צחי אפתח פומיה ובלע מיא דימא. ועד שבעין ח שנין לא הדר ימא לתוקפיה. ורזא דמלה ה יבטח כי

חלופי גרסאות

ר נ"א דימי (טשרנאוויץ). ש נ"א לון (מנטובה).
 ת נ"א דאית וליג דלית (טשרנאוויץ). א נ"א בסוגריים
 מאי איהו (דפויי). ב נ"א ליג להו (מנטובה) נ"א
 לון (קושטנטינא הראשון). ג נ"א בסוגריים אימא
 לן (דפויי). ד נ"א בסוגריים מילי (דפויי). ה נ"א
 (טשרנאוויץ). ז נ"א רבתא (מזיבוז מנטובה). ח נ"א
 בסוגריים שבעה (דפויי).

מסורת הזוהר

ד וידגו לרב בקרב
 בארץ (בראשית מח טז) זהר נח דף טז אות
 מב ציון א'. ה יבטח כי יגיח ירדן אל פיהו (איוב
 מ' כג) זהר פנחס דף רה אות תק"ל ציון ש'.
 מאי איהו אביך (מנטובה קושטנטינא) ו נ"א מנא
 בסוגריים שבעה (דפויי).

מעלות הסולם

יג) תווהו אמרו ליה וכו': תמהו ר"ש
 והחברים, אמרו לו, אחר שאין רצונך לגלות
 מי אתה, וכן מי אתה, תאמר לנו, מי הוא
 מקום מושבך. אמר להם מקום מושבי הוא
 מגדל אחד הפורח באויר, שהוא בינה.

יד) תווהו א"ל לא וכו': תמהו ר"ש
 והחברים, אמרו לו, לא תאמר לנו כלום.
 כלומר: בשום אופן לא תאמר לנו, מי הוא
 אביך. אמר להם הנער, אבי הוא דג אחד גדול,
 וכשהוא צמא פותח הפה שלו, ובלוע מי הים,
 ועד שבעים שנה, אין הים חוזר לאיתנו, מרוב
 המים שחסרו. וסוד הדבר, מה שכתוב, יבטח
 כי יגיח ירדן אל פיהו. והוא בולע כל כך
 הרבה מן הים, ואתם לא שאבתם ממנו אלא
 כד אחד, שהוא כ"ד ספרים של התורה. איך
 לא הכרתם אותו.

מאנאה, דע"י, שה"ס הדינים שבמלכות
 דצמצום א', כשהיא באה להתחבר עם הנחש
 שהוא דינים דדכורא, שאומרת שכבה עמי
 והיא חצופה זונה, נאמר באות ברית שה"ס
 יסוד, יוסף הצדיק, שממנו באה כל השפע
 העליונה, וינס ויצא החוצה. (כן היא הגירסא
 בדפוס מונטובה) ואור העליון מסתלק. (עיין
 בזהר קדושים דף מ' בפירוש הסולם מאמר
 כלאים ושעטנ"ז ד"ה ועתה מבאר בחינה הב',
 מבואר ענין חיבור הזה דדינין דדכורא עם
 דינין דנוקבא).

יב) א"ל מאן אנת וכו': אמרו לו ר"ש
 והחברים אל הנער מי אתה. אמר להם הנער.
 אני הוא בן של דג אחד, השט בים הגדול,
 ובלוע כל הדגים שבים, ומוציא אותם חיים
 לחץ, ולפעמים הוא יוצא ביבשה, לקיים בו
 מה שכתוב, וידגו לרוב בקרב הארץ.

(*) (דפויי דף מ"ג ע"א)

יג'ח ירדן אל פיהו. ואיהי בלע כל כך מן ט ימא, ואתון לא י אשתאבון
מניה, אלא כד חד, כ דאיהי כ"ד ספרי דאורייתא. איך ל לא אשתמודעתון
ביה.

(טו) בההוא זמנא אדכר רבי אלעזר, ואמר, ודאי אנת איהו ברא
דרב המנונא סבא, חדו ביה, ואמרו, כודאי אי אנת הוית בהאי עלמא, הוינן
קא נחתין מסושוון דילן, והוינן אנן מ מחמרן בתר בעירך.

חלופי גרסאות

ט נ"א ימה (למברג באלאבאו) נ"א מיא ובסוגריים ימא (מנטובה).
י נ"א אשתאבתון (מנטובה קושטנדינא). כ נ"א דאיהו (מנטובה מויבון קושטנדינא). ל נ"א ל"ג לא (מנטובה,
מ נ"א מחמרין (מנטובה קושטנדינא).

מעלות הסולם

אור יחידה. ובנו של רב המנונא סבא הוא
אור חיה, או ר"ק דאוד יחידה. וסוד הזווג
הגדול של גמד התקון נקרא **נונא** חדא הדומז
לשער הנון, וימא **רברבא** הוא מלכות, וזה
אמרו (באות י"ב) **אנא** הוא **ברא דנונא**
חדא דשט בימא רברבא, והזווג הגדול
הזה, בולע בתוכו כל הזווגים והנשמות שבכל
העולמות כולם, כי כולם נכללים ומתבטלים
בו כנר בפני האבוקה. ומבחינת התכללות זו,
נקראים כולם בשם **נונין**, ולכן אומר ובלע
כל **נונין דימא**, ואחר התקונים הגדולים
הבאים לאחר שנכללו בזווג זה אפיק להון
חיים **לבר**, כי נתמלאו מכל טוב מכה שבלע
וכלל אותם בזווג הגדול שלו. ולזמנין איהו
נפיק ביבשתא, היינו בעולמות התחתונים,
לקיימא ביה וידגו לרב בקרב הארץ. (עיינן
זהר בלק אות נ"ה) **מה דלית הכי לכל**
נונין דעלמא. תווחו וכו' **מאן איהו אתר**
דדוכתך, היינו מקום מדרגתו, **אמר** להו
אתר דדוכתי איהו מגדלא חדא דפרח
באזירא שה"ס חכמה הנגלית על ידי יציאת
י מאויר ונשאר אור, שעי"ז שבה בינה להיות
חכמה, כי מגדל הוא מלשון גדלות שהיא
חכמה. ואויר ה"ס בינה, שבקטנות נכנסת
המלכות שה"ס י באוד שלה ונעשה מאור
אויר. ובהקדמת הזהר (אות פ"ח) כתוב **מגדל**
חד דפרח באזירא רב ויקירא כי שכ היה

(טו) **בההוא זמנא אדכר וכו'**: בעת
ההיא נזכר ר' אלעזר, ואמר, ודאי אתה הוא
בנו של רב המנונא סבא, שמחו עמו, ואמרו,
כודאי אם אתה היית בעולם הזה, היינו יורדים
מן הסוסים שלנו, ואנו היינו מחמדים אחרי
החמורים שלך.
פידוש: סוד עיבוד נשמת הצדיקים,
מבואר בפירוש הסולם בראשית א' אות פ"ה
במאמר דטעין חמדי, שה"ס הסיוע הנשלח
ממרומים לאלה שהולכים בדרך ה' בכדי
להעלותם ממדרגה למדרגה, כי לולא הסיוע
הזה שהקב"ה שולח לצדיקים לא היו יכולים
לצאת ממדרגתם, ולהתעלות יותר למעלה,
ולכן שולח הקב"ה לכל צדיק וצדיק נשמה
גבוהה ממרומים לכל אחד לפי מעלתו ודרגתו,
ובתחילה אין הצדיק מכיר את הנשמה ההיא
כלל, ונדמה לו שהיא נשמה נמוכה שנתלוצתה
עמו בדרך, וזה נקרא עיבוד נשמת הצדיק,
הוא בעת שהנשמה של מעלה עוד לא גמרה
את הסיוע שלה, וע"כ אינה נכרת מי היא.
אלא אחר שגומרת כל הסיוע שלה והביאה את
הצדיק אל המדרגה הרצויה, אז נכרת אצלו,
ורואה את רוממותה וזה נקרא גילוי נשמת
הצדיקים.

והנה נשמת רב המנונא סבא, היא נשמה
מאד נעלה ואין קץ לרוממותה, והיא בחינת
(דפו"י דף מ"ג ע"א)

(טז) אמר לון, ההוא חויא דאתון מגיחין קרבא ביה. איך נ אשתזבתון מניה דאיהו בלע וקטיל ולא עוד אלא דאיהו קטיל לאדם קדמאה ולכל דרין דקא אתיין אבתריה.

(יז) וברתא ם איהי על מגדלא דפרח באוירא, ומכריזין בכל יומא ברקיעא דכל מאן ם דקטל להאי חויא דיהבין ליה לאנתו בת מלך פנימאה, (י) ממשבצות זהב לבושה.

(יח) והאי זהב: איהו ז' ימי בראשית, ה' חמש אור, ב' פ איהו ב' מן בראשית, עלה אתמר ז) יפה כלבנה, תורה שבע"פ קראן לה צ במתיבתא.

חלופי גרסאות

נ נ"א אשתזיבתון (למברג באלבאן) נ"א אשתזבתין
 ם נ"א איהו וילנא נ"א והיא הגר"א. ם נ"א דקטיל
 (מנטובה קושטנדינא).
 פ נ"א איהי (מנטובה). צ נ"א ל"ג במתיבתא (מנטובה).

מסורת הזהר

(י) ממשבצות זהב לבושה (תהלים מה) לעיל בהקת"ז
 ח"א דף מ' אות סג ציון ה'. ז) יפה כלבנה (שה"ש
 ו' י') בחלק השמטות מספר הזהר דף קל"ט
 אות שפה ציון ו'.

מעלות הסולם

שהוא הרג לאדם הראשון, ולכל הדורות שבאו אחריו.

(יז) וברתא איהי על וכי: ובת המלך שהיא מלכות דאצילות, היא יושבת על מגדל הפורח באויר, שהוא בינה, ומכריזים בכל יום ברקיע שכל מי שהרג לנחש זה, גותנים לו לאשה, בת מלך פנימה, שהיא מלכות דאצילות, המאירה בפנימית העולמות, ממשבצות זהב לבושה. היינו המלבושים המאירים בהארת חכמה שנקראת זהב.

(יח) והאי זהב איהו וכי: והב זה, כלומר הנוטריקון של זהב הוא רומז לג' קוין שלמלכות ז' של זהב רומזת לז' ימי בראשית, שהוא קו השמאל המאיר בהארת חכמה. ה' של זהב רומזת לחמש פעם אור, הנאמר ביום ראשון, שהוא קו ימין המאיר בחסדים. והם: ויאמר אלקים יהי אור, ויהי אור, וירא אלקים את האור, ויבדל אלקים בין האור, ויקרא אלקים לאור יום. ב' של זהב היא ב' מן בראשית, שה"ס קו האמצעי, בסוד נקודה בהיכליה, עליה על המלכות דאצילות נאמר, יפה

דב המנונא עצמו, והיכלו הוא היכל של משיח ולכן מצייין אותו בשם רב ויקירא. תוזהו וכי לא תימא לן מידי וכי כלומר שהפצירו בו לגלות להם מי הוא אביו, אמר לון וכי דכד צחי אפתח פומיה ובלע מיא דימא, שה"ס אורות החכמה, כי הים ה"ס המלכות מבחי החכמה, וחכמה אינה מתגלה בשום ספירה מהמדרגה, רק בספירת המלכות, ועד שבעין שנה וכי שהם ז' ספירות המלכות שכל אחת כלולה מעשר, כי להיות שהארת המלכות היא הארה שממטה למעלה בסוד הנקבה שפניה למעלה, וכל הארה שממטה למעלה אין בה רק ז"ת, כי אין החכמה הבאה משמאל יכולה להאיר בט"ס ראשונות שה"ס אור הזכר המשפיע ממעלה למטה, אלא במלכות לבדה, המשפעת ממטה למעלה.

(טז) אמר לון ההוא וכי: אמר להם הנער בנו של רב המנונא סבא, אותו הנחש שאתם עורכים מלחמה עמו, איך ניצלם ממנו, כי הוא בולע והורג, ולא עוד, אלא (דפו"י דף מ"ג ע"א)

יט) ובגין דא כרוזא כריו, כמה גברין, כמה מארי תריסין, אתכנשו
בבי מדרשא, לאגחא קרבא עם חויא, בגינה. ק וכמה תריסין אתעבידו
פסקות, בגינה דברתא דמלכא. ח) ויפן כה וכה וירא כי אין איש, ר לית
בהון דקטיל לחויא, עד דייתי ההוא דאתמר ביה ט) ויפן כה וכה ויך את
המצרי.

כ) ש ובגין דא ת אתמר י) עד כי יבא שילה. שיל"ה מש"ה, א דאיהי
מורשה דיליה, ובגין דא בגיניה אתמר ביה, ס) עד כי יבא שיל"ה, דיליה
ב ודאי, איהו קטיל לחויא, ז) ול"ו יקה"ת עמי"ם, בגין דאיהו ג בן (יצהר)
לוי, בן קה"ת, בן עמרם, בן עמא רמא. דאתמר ביה ט) ובני רחביה רבו
למעלה.

מסורת הזהר

ח) ויפן כה וכה וירא כי אין איש (שמות ב) לעיל ח"א ת"ו דף רלה אות ל ציון ד'.
ט) ויפן כה וכה (שם) שם. י) עד כי יבא שילה (בראשית מט), לעיל השמות מספר הזהר דף כג אות גא ציון כ'. כ) עד כי יבא שילה (שם) שם.
ז) ולו יקהת עמים (שם) שם. מ) ובני רחביה רבו למעלה (דברי הימים א' כ"ג).

חלופי גרסאות

ק נ"א ל"ג וכמה (דפו"י). ר נ"א ל"ג לית (קושטנדינא).
ש נ"א ל"ג ובגיד אתמר עד כי יבא שילה (מנטובה)
נ"א ויך את המצרי ובגיד אתמר ביה עד כי יבא
שילה משה דאיהו מורשה דיליה חדאי איהו קטיל
לחויא ולו יקהת עמים בגין דאיהי בן לוי קהת בן
עמרם (הגר"א). ת נ"א בסוגריים בגיניה (דפו"י).
א ה"ג במנטובה ובדפוס וילנא הגירסא דאיהו.
ב נ"א בסוגריים דילה (דפו"י). ג ה"ג בדפוס בגיהו
ובהגר"א ובכל הדפוסים הגידסא יצהר ול"ג לוי.

מעלות הסולם

בוהר (בראשית א' אות רל"ד) חשבון רא
כרא, שהיא היינו השכינה מאורסה שלו, (עיין
פסחים מט:) אל תקרי מורשה אלא
מאורסה, בסוד כלת משה, ומשום זה למדנו
בו, כלומר בשבילו, עד כי יבא שילה, פירושו:
שלו ידאי, כלומר: אותו שהמלכות שלו היא
(ע"י מד"ר ויחי צ"ט ו'): הוא הרג את הנחש,
ולו יקהת עמים, משום שהוא בן לוי, בן
קהת, כמ"ש בוהר (בראשית א' אות רל"ט)
ולו יקהת עמים, אתוון ולוי קהת, בן עמרם,
נוטריקון בן עם רם, כלומר שגייע התקון
ממשה ואבותיו: לוי קהת עמרם, שבזכותם
נזכה למחייית עמלק, שהוא הנחש, ורמוז בו
שהוא לעומת של עמרם משה לוי קהת.
שנאמר בו במשה (ע"י ברכות ד') ובני רחביה
רבו

יפה כלבנה, תורה שבעל פה קוראים אותה
בישיבה. כנודע שמלכות ה"ם פה, והאור של
המלכות היא תורה שבעל פה.
יט) ובגין דא כרוזא וכו': ומשום זה
מכריזים כרוז, כמה גבורים, כמה בעלי מגינים
ת"ח הנלחמים מקחמתה של תורה. התאספו
בבית המדרש, לערוך מלחמה עם הנחש,
בשביל לזכות בבת המלך. וכמה מגינים, שהם
גדרים וסינים, נעשו להלכות פסוקות. בשביל
כבודה של הבת מלך. ועכ"ז ויפן כה וכה
ירא כי אין איש, אין בהם מי שיהרוג את
הנחש, עד שיבוא אותו שנאמר בו, ויפן כה
וכה ויך את המצרי, היינו משה.
כ) ובגין דא אתמר וכו': ומשום זה
למדנו עד כי יבא שילה, שילה זה משה, כמ"ש
(דפו"י דף מ"ג ע"א)

(כא) ד קטיל לחויא וחיליה בימא וביבשתא וברקיעא. וכמה מארי קרבין אגחו עמיה קרבא על ימא, כד"א ו שם אניות יהלכון בימא דאורייתא, דאינון אניות עיינין דמסתכלין באורייתא. וכמה אניות מנייהו אתברו ונפלו בימא, ה עד דייתי מורשה ו דילה, וקרע ימא דאורייתא, וסוס ורוכבו רמה בים, דאיהו חויא ובת זוגיה, דאיהי סוסיא דיליה. ואיהו אעבר עלה לישראל דלא טבעין בה, הה"ד ו ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים.

(כב) בקדמיתא בימא בההוא חמר, בפורקנא בתרייתא כלא בימא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ו) שם אניות יהלכון (תהלים קד כ) זהר בראשית א' דף שטו אות תס ציון א'. ו) סוס ורוכבו רמה בים (שמות טו) לעיל בתסרי אות ז' ציון ת' ו) ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים (שם יד) זהר בהר דף ז' אות כב ציון ד' תקיח צט ט"ד מ"ב.

ד נ"א וקטיל (מנטובה קסטנטינא). ה נ"א עד דייתי דמורשה היא דיליה (הגרא). ו נ"א דיליה נ"א בסוגריים מארי דיליה נ"א בסוגריים מארי דילה (דפו"י).

מעלות הסולם

רבו למעלה. (עיין רע"מ ויצא אות ק"ט).
 (כא) קטיל לחויא וחיליה וכר: משה רבינו הרג את הנחש עם החיילות שלו, בים וביבשה וברקיע, כמ"ש ז"ל, (עיין זהר בשלח אות רכ"ח) לא עביד קב"ה דינא לתתא, עד דיטביד בשולטניהון לעילא, הה"ד יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה באדמה, וכמה בעלי מלחמה ערכו עמו מלחמה, על הים, היינו מלכות, שעולה לבינה ונעשתה נוקבא לחכמה, שנקראת ים מבחי' הארת חכמה, כמו שאתה אומר שם אניות יהלכון, שהן מרכבות המלכות, ההולכות בימה של תורה, שבאותן אניות שטות העינים המסתכלות בתורה, שהם ת"ח הרוצים להמשיך חכמת התורה, הנקראים עיני העדה, וכמה אניות מהן נשברו ונפלו בים, שרצו להמשיך החכמה לממעלה למטה, ונפלו במצולות ים, עד שבא מאורסה, היינו משה, וקרע ים התורה, בזה שגלה סודות התורה, בסוד הקו האמצעי, המאיר הארת חכמה ממטה למעלה בלבד, וסוס ורוכבו רמה (דפו"י דף מג ע"א)

בים, שהוא הנחש ובת זוגו, שהיא הסוס שלו, הרוכב עליה, הוא היינו משה. העביר את ישראל עליה, על ים התורה, שלא נטבעו בה, זהו שנאמר ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים. ומפרש שירת הים על העבר ועל העתיד בסוד שר לא נאמר אלא ישיר. (עיין להלן תקון כ"ב במעלות הסולם אות ק"ז).

(כב) בקדמיתא בימא בההוא וכר: בתחלה, היינו הגאולה הראשונה, היתה בים, באותו החומר, כלומר: בים סוף, החומרי, בגאולה האחרונה, הכל יהיה בים התורה, כלומר בגילוי סודות התורה, מטה שלו שקרע בו הים, זה עטו, בסוד הכתוב לשוני עטו סופר מהיר, הלשון ה"ס הדעת המכריע בין חכמה ובינה שהם סוד חיד וגרון, וה"ס קו האמצעי שהוא בחי' משה. (עיין בספרא דצניעותא פרק א' אות י"ב) משום שעליו על משה, נתגלה זרוע ה', כמו שנתבאר לעיל (ח"א תקון י"ג אות כ"ח כ"ט ל') שמשה הוא סוד ז"א העולה ומכריע בין ב' הקוים של בינה ונעשה שם סוד הדעת המיוחד ב' הקוין

דאורייתא. מטה דיליה דקרע ביה ימא דא קולמוס בגין דעליה אתגליא זרוע י"י דאתמר ביה פ) זרוע י"י על מי נגלתה.

כג) בההוא זמנא דאתעבר ז' ההיא חויא בישא מן ימא, שליט; חויא קדישא. ובההוא זמנא ח' אזלין אניות בהבטחה בימא דלא טבעיו. דהא רוח סערה אתעבר שלטנותיה מן ימא דאורייתא.

כד) ובההוא זמנא שם צ) רמש ואין מספר וגו', שם אניות יהלכון ליתן זה יצרת לשחק בו, ט ויהי חדי עמהון, הה"ד ק) שיתו לבכם לחילה וגו', לחולה כתיב, ה) וכלם אליך ישברון לתת אכלם בעתו, י דאיהו עתו דצדיק. ש) תתן להם ילקטון, דא מנא * דאתמר ביה ט) ששת ימים תלקטוהו וגו', מסטרא דעמודא דאמצעיתא דאיהו כליל שית סטריין.

חלופי גרסאות

ז ג"א הוא (מנטובה קושטנטינא). ח ג"א בסוגריים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות (דפו"י) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים. ט ג"א ויהא (וילנא). י ג"א בסוגריים דאיןון עתותי דאורייתא כמו שאמרו חז"ל קבעת עתים לתורה (דפו"י). ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים.

מסורת הוהר

פ) זרוע ה' על מי נגלתה (ישעיה נג) לעיל במעלות הסולם תי"ג דף רצא אות כו ציון ז'. צ) שם רמש (תהלים קו) זהר בראשית א' דף שטו ציון א'. ק) שיתו לבכם לחילה (תהלים מח יד) ז"ח חקת אות ב"ב. ר) כלם אליך ישברון (תהלים קד) זהר ח"ג נח. ש) תתן להם ילקטון (שם) זהר ח"א יח. ת) ששת ימים תלקטוהו (שמות טז כו) זהר ח"ב פח.

מעלות הסולם

השליטה של הרוח סערה, היינו שנתבטל אחיזת הקליפות, ביס התורה, שהוא מלכות. כד) ובההוא זמנא שם וכר: ובעת ההיא, שם רמש ואין מספר, חיות קטנות עם גדולות, אלין אינון י"ב שבטין בנוי דעקב, (זהר ויחי אות תקנ"ג) שם אניות יהלכון ליתן זה יצרת לשחק בו והקב"ה ישמח עמהם, זהו שנאמר שיתו לבכם לחילה וגו', לחולה כתוב, שפירושו מחול, כמו לחוק במחולות (שופטים כ"א) וכן וחולות בכרמים (תענית כו): וכלם אליך ישברון לתת אכלם בעתה, היינו מלכות, שהיא עתו של צדיק שהוא יסוד. תתן להם ילקטון זה מן, שנאמר בו ששת ימים תלקטוהו, מבחי' עמוד האמצע, ז"א, שכתוב במן לחם מן השמים, ושמים היינו ז"א, שהוא כולל ששה קצוות, חג"ת נה"י.

הקוין של חכמה ובינה, בסוד תלת נפקי מחד דהיינו חב"ד שיצאו בבינה, ע"י ז"א, ואז חד בתלת קיימא, שיצאו ג' קוים גם בז"א, כי כל שיעור אור שהתחתון גורם בהעליון, זוכה בו גם התחתון, והם חב"ד דז"א, ואור התורה, כי ז"א נקרא תורה, והמחין הם אור התורה. שנאמר בו במשה זרוע ה', על מי נגלתה. עיין שם (אות כ"ח) ששואל התקונים ואמאי אתקרי זרוע ה' ומשיב.

כג) בההוא זמנא דאתעבר וכר: בעת ההיא שמעביר אותו הנחש הרע מן היס, שהוא מלכות, והוא שמתבטל אחיזתו בה, שולט בה הנחש הקדוש שהוא ז"א הנקרא נחש בריח, (כמ"ש להלן אות כ"ה) וה"ס חשן המשפט חשן אותיות נחש. ובעת ההיא הולכות האניות ביס בבטחון שאינן נטבעות, כי עברה (דפו"י דף מ"ג ע"א י) דף מ"ג ע"ב)

כה) לויתן לעילא דא צדיק דאיהו כדג קטן על כיה ימא. נחש בריח דא ההוא דאתמר ביה א) והבריח התיכון בתוך הקרשים ודא עמודא דאמצעייתא כ) דאתקרי תיכון בגין דאיהו עמודא דאמצעייתא תרין גדפוי ימינא ושמאלא דמתמן אורייתא אתיהיבת. תרין קשקשוי, תרין סמכי קשוט.

כו) שכינתא עלאה, איהי ימא. שכינתא תתאה איהי ב) דרך אניה בלב ים דאיהו ל"ב אלקים דעובדא דבראשית. ג) שם רמש ואין מספר כד"א ד) ועלמות אין מספר כו', ואינון הלכות פסוקות דאינון בתולות אחריה רעותיה דשכינתא.

כז) חיות קטנות אלין אתוון דאדנ"י עם גדולות ל) אלין אתוון

חלופי גרסאות

מסודת הזהר

<p>כ ג"א ל"ג דאחקרי (מנטובה). ל ג"א אינון (קושטנטינא וילנא).</p> <p>ואין מספר (תהלים קד) לעיל אות כד ציון צ'.</p> <p>הסולם בהקת"ז דף קסג אות שכ"ב ציון כ'.</p>	<p>א) והבריח התיכון בתוך הקרשים (שמות כו כח) לעיל במעלות הסולם בהקת"ז דף קסט אות רסא ציון מ'. ב) דרך אניה בלב ים (משלי ל) זהר בראשית ב' דף נג אות עט ציון א'. ג) שם רמש ד) ועלמות אין מספר (שה"ש ו ח) לעיל במעלות</p>
--	---

מעלות הסולם

יב. שהוא ל"ב אלקים הנאמרים במעשה בראשית. שהם ל"ב נתיבות החכמה, המתגלים במלכות. (ע"י בהקדמת הראב"ד לספר היצירה). שם רמש ואין מספר, כמו שאתה אומר ועלמות אין מספר כו', והן הלכות פסוקות, שהן בתולות אחריה רעותיה של השכינה, שהיא מלכות.

כז) חיות קטנות אלין וכר': חיות קטנות הן ד' אותיות של שם אדנ"י, עם גדולות, הן ד' אותיות של שם הוי"ה. שהן המרכבות של הקב"ה ושכינתו, היינו מרכבות של ז"א ומלכות, כי ד' אותיות הוי"ה, ה"ס ד' החיות: אריה, שור, נשר, אדם, והן מרכבת ז"א. וד' החיות של מרכבת המלכות הן סוד שנא' ג' אותיות ש', נ', א' מן שנאן רומזות על ג' החיות ש"ור נ'שר א'ריה, ונון הסופית של שנאן רומזת על פני אדם הכלול שם, (ענין ב' מרכבות אלו מפורש בזהר בראשית א' מן אות פ"ב, עיי"ש בפירוש הסולם מאמר תדשא הארץ דשא). באו כל החברים לנשק

כה) לויתן לעילא דא וכר': לויתן העליון זה יסוד שהוא כדג קטן על שפת הים, שהוא בינה כמ"ש ברע"מ (כי תצא אות ס"ז) אמר ר"מ ודאי לויתן דקאים על שפת הים ועלמא קאי על סנפירוי וכו'. נחש בריח זהו אותו שנאמר בו, והבריח התיכון בתוך הקרשים, זה עמוד האמצעי היינו תפארת, שנקרא תיכון, משום שהוא עמוד האמצע, הכולל כל ששה קצוות, שתי כנפיו שהן שני סנפיריו ימין ושמאל, הן חסד וגבורה, וגופו הוא תפארת הכלול משתייהן, שמשם ניתנה התורה, הכלולה מתרי"ג מצות, רמ"ח מ"ע מצד החסד שבימין, ושס"ה מצות ל"ת מצד הגבורה שבשמאל. שני מיני הקשקשים, שמב' צדדיו של הלויתן, הם שני סומכי אמת, היינו נצח הוד, הסומכים התפארת שנקרא אמת.

כו) שכינתא עלאה איהי וכר': שכינה העליונה היינו בינה, היא ים, שכינה התחתונה, היינו מלכות, היא מה שנאמר דרך אניה בלב (דפריי דף מ"ג ע"ב)

דיקר"ק. דאינון מרכבות דקב"ה ושכינתיה אתו כלהו חבריא לנשקא ליה פרת ולא חזו מ ליה ולא מידי.

חלופי גרסאות

מ נ"א ל"ג ליה (טשרנאויץ וילנא).

מעלות הסולם

שמונה עשרה, בברכת שים שלום, ובכל ג' הבחינות שבמלכות נוקבא רז"א הנקראת תפלה, והוא לעורר התחלת התקון של בחי' הג' הנקראת אחרית הימים, ותפלה לעני, ונקראת עקב שבשבילה אמרו חז"ל אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק מלעורר התחלת תקונה, וכשהשלימו להמשיך המוחין בשלימותם וזכו לג"ר דחיה, בדרך הקרושה שהיא ממטה למעלה, אז התעורר העולמא בנו של רב המנונא סבא, להאיר להם את אורח הצדיקים, באור היחידה העתיד להאיר בשלימותו בגמד התקון אחר ביאת המשיח, ובשתא אלפי שני ישנם יחידי סגולה כר"ש והחברים שלו שמשיגים אותו בשלימותו בשעת הזווג, ותיכף אחר הזווג מסתלק ומשאיר הארת ר"ק דיחידה, וזה אמרו (באות י"א) אדחכי הא עולימא דקא אזרמן לגבייהו מחמר אחר בעירין שהם סוד הכחות שנותנת נשמת רב המנונא סבא ובנו אל הצדיקים להשיג המדרגות הגדולות של חיה ויחידה, ומקדם שמשיגים מדרגתו לא הכירו אותו, ושאלו אותו מאן אנת וכו', ואחר שהשיגו אותו אדכר רבי אלעזר וכו', וחזר העולמא וביאר להם ההפרש בין התקונים, הנעשים מעבודת הצדיקים לפני גמד התקון, בסוד הלבושים של צמצום ב' מעליית המלכות לבינה הנקראים קשוטי כלה והלכות פסוקות, דאינון בתולות אחריה רעותיה דשכינתא, אבל לית בהון דקטיל לחויא, בסוד בלע המות לנצח, ובין האורות שיתגלו בגמד התקון, שתתגלה נשמת משה, ויקוים הכתוב פוס ורוכבו רמה בים, ע"י גילוי כל שמותיו הקדושים, ותבטל שיתוף המלכות בבינה, ויחד עם נשמת משה יתגלו ב' המשיחין משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, ויחזרו ב' המלכויות להיות

לו אל הנער בנו של רב המנונא סבא פרח, ולא דאו אותו ולא כלום.

ביאור הרברים: יש ג' מיני ג"ר: ג"ר דנשמה, הנמשכים ומאירים בימות החול, וג"ר דחיה הנמשכים ומאירים ביום השבת, וג"ר דיחידה, העתידים להאיר בגמד התיקון בביאת המשיח בב"א, ונודע שבכל ג"ר של מדרגה תחתונה, מלובשים בתוכן ר"ק של המדרגה העליונה, הסמוכה לה, כי בג"ר דנשמה מלובשים ר"ק דאור החיה, ובג"ר דאור החיה, מלובשים ר"ק דאור היחידה, וכל בחי' ג"ר נקראת בשם סבא או סבין מחמת שמאיר בהם אור החכמה, הנקרא זקן בסוד שאמרו חז"ל (קידושין לב.) זקן זה שקנה חכמה, וכל מדרגת ר"ק נקראת בשם נער או עולימא, וזה אמרו לעיל (באות ד') חד עולימא הוה מזונב אבתרייהו, של הסבין, שהם היו במדרגת ג"ר דאור החיה, והעולמא היה מדרגת ר"ק דיחידה, ושאלו את ר"ש והחברים, אשכחתון חד עולימא דאיהו באורחא וכו', כלומר שרצו לדעת אם כבר זכו אל מדרגת החיה בשלימותה, עם האור של הר"ק דיחידה ג"כ. שה"ס העולימא, ור"ש ענה להם, (לעיל אות ה') אערענא במשריין סגיאין וכו' ער נ' אתוון דק"ש, היינו שהם עסוקים בהתעוררות זו השייכת להמשכת המוחין הגדולים האלה, וכבר קרו ק"ש, וגמדו את תיקון הר"ק דחיה, כנודע שסדר המשכת המוחין הוא מתחיל מק"ש, שמוזוג אר"א הנעשה באמירת שמע ישראל, משיגים זרין ר"ק דג"ר של המדרגה הנמשכת, וז"ש (באות ח') א"ל ולחבריא הוה לכו וכו' היינו שעורדם להמשיך להם המוחין דג"ר להשלים הזווג דפב"פ שנעשה בעת תפילת (דפורי דף מ"ג ע"ב)

(כח) פתח רבי אלעזר ואמר, אבא, והא שבע ימים אינון, וים עלאה איהו על כלהו, ועליהו אתמר (ה) כי שפע ימים יינקו, למאן אינון יונקים. א"ל ברי, (ו) שבעה בשבעה אינון מוצקות.

מסורת הזהר

(ה) כי שפע ימים ינקו (דברים לג יט) זהר ח"ג קז. (ו) שבעה ושבעה אינון מוצקות (זכריה ד) לעיל במעלות הסולם ת"ג דף רפז אות יד ציון ד'.

מעלות הסולם

ואין להקשות אם הליתן ובת זוגו הם ממדרגות הקדושה למה נהרגו (ב"ב עד: זהר ח"ב ל"ד סוף ע"ב) כי הנקבה נהרגה מיד, ואח"כ נהרג הזכר, כמ"ש והרג את התנין אשר בים. התשובה היא, הריגה זו פירושה ביטול מדרגתם ושיבתם לאצילות, כי בגמר התקון יתבטלו כל ג' עולמות ב"ע וישובו לאצילות.

וכן יתורץ אם היה הכרח להרגה, כדי שלא תחרב העולם. למה ברא אותה הקב"ה מלכתחילה. אלא הריגה זו אינה, רק מבחינת שמששה לליתן, אבל לא נתבטלה לגמרי, כי מלחה לצדיקים לעתיד לבא, ונשמות הצדיקים נזונות ממנה.

(כח) פתח רבי אלעזר וכו': פתח ר' אלעזר, ואמר אל רבי שמעון אבא, והרי הם ז' הספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד ומלכות, נקראות שבעה ימים, וים העליון היינו בינה היא על כולם ועליהם נאמר כי שפע ימים יינקו. שואל כיון שגם מלכות נכללת בתוך שבעת הימים, א"כ למי הם מניקים. אמר לו ר"ש לר"א, בני שבעה בשבעה הם מוצקות. השיב לו, שבע הספירות של ז"א, הן מניקות ונותנות שפע, לז' הספירות שבפרצוף המלכות נוקבא דז"א, כי כל ספירה של המלכות, מקבלת שפע מן הספירה שכנגדה בז"א, חסד שבמלכות מחסד דז"א

להיות אחד בכל השלמות ויגאלו את ישראל ועל עת ההיא נאמר (יחזקאל ל"ז) קח לך עץ אחד וכתב עליו ליהודה וגו' ולקח עץ אחד וכתב עליו ליוסף וגו' וקרב אותם אחד אל אחד וגו' והיו לאחדים בידי וגו' ולא יחצו עוד לשתי ממלכות.

זה שאמר (באות כ"ג) כהחוא זמנא וכו' שליט חויה קדישא וכו', (ובאות כ"ה) וככהחוא זמנא וכו' שם אניות יהלכו וכו' ליתן זה יצרת לשחק בו וכו'. ליתן ובת זוגו שורשם גבוה מאד, (חולין סז: תניא ר' יוסי בן דורמסקית אומר ליתן דג טהור הוא) כי הים ה"ס מלכות מבחינת חכמה, החשוב מכל הבריות שבים הוא הליתן, הרי שהוא כולל כל כללות החכמה שבים, אמנם אינו נמשך מחכמה דימין עצמה, אלא מן בינה שחזרה לחכמה, בסוד קו השמאל שבבינה הנקרא נקודת שורוק, ולכן כתוב עליהם, ויברא אלקים את התנינים הגדולים, כי בינה נקראת בריאה. אמנם לא נקבע מקומו בים עצמו, שהוא מלכות דאצילות, אלא מקום הוכן בעולם הבריאה שמחוץ לאצילות, למטה מן מלכות דאצילות, ח"ש (באות כ"ה) ליתן לעילא דא צדיק, דאיהו כרג קטן על כיה ימא. ועל הווג הגדול שלעתיד, נאמר ליתן שה"ס היסוד, זה יצרת לשחק בו ה"ס הווג כמ"ש והנה יצחק מצחק.

(דפו"י דף מ"ג ע"ב)

כט) והכי אינון רקיעים שבעה בשבעה. והכי אינון טורין שבעה בשבעה. והכי אינון ארעין, שבעה בשבעה. נ ישובין, שבעה בשבעה. וראשין דלהון תרין, ורזא דמלה, שנים שנים שבעה שבעה, וכלהו זכר ונקבה. ולעילא חד גניז וטמיר. והכי אינון שבע כרסיין, שבעה בשבעה. שבע היכלין, שבעה בשבעה. והכי ס ממנו, אינון שבעה ע בשבעה.

חלוסי גרסאות

נ ג'א ישובין ז' ב'ז כרסיין שבעה בשבעה היכלין שבעה בשבעה ואח"כ וראשין דלהון עד וטמיר ול'ג והכי אינון ממנו שבעה בשבעה (הגר"א). ס ג'א אינון ממנו (מנטובה). ע ג'א ושבעה (מעזיבון קושטנטינא).

מעלות הסולם

דז"א וכן כולן. (ע"ן ז"ח שיר השירים את ע"א) ומלכות הנכללת בחשבון שבעה ימים, היינו מלכות דז"א עצמה, המניקה ונותנת שפע למלכות דמלכות.

דאצילות המאירות בז' ספירות תחתונות שבמלכות דאצילות, בסוד הכתוב שבעה בשבעה מוצקות, והיינו הרים הס חג"ת, בסוד שאמרו חז"ל (ש"ר פט"ו ה') אין הרים אלא אבות. ישובים וארצות הם נצח הוד, רקיעים וימים הם יסוד ומלכות. וראשיהם של ז' התחתונות הם שנים היינו חכמה ובינה. וז"ל הדבר, שנים שנים שבעה שבעה, הכתוב בתיבת נח (בראשית נח ז') וכולם זכר ונקבה, דהיינו חו"ב דז"א המאירים בחו"ב דמלכות. ולמעלה מכולם היינו מכל חשע ספירות התחתונות, אחד היינו כתר, הוא גנוז וצפון, שאינו מגולה, כנודע שחשע הספירות מחכמה ולמטה מרומזות בד' אותיות של שם הוי"ה: חכמה, ה' ראשונות בינה, ו' חג"ת נה"י, ה' תחתונה מלכות, וכתר להיותו נעלם הוא מרומז בקוץ העליון של י' ואין לו אות בפני עצמו. וכך הם שבעה כסאות, דהיינו הספירות של עולם הבריאה שנקרא כסא, (תע"ס ח"ג תשובה נ"ז) שבעה דז"א מאירות בשבעה דמלכות. שבעה היכלות, שהם הספירות של עולם היצירה, (ע"ח ח"ב שער כסא הכבוד פרק ב' ד"ה אמנס נבאר) שבעה דז"א מאירות בשבעה דנקבא. וכן הממונים שהם השולטים ומאירים בעולם עשיה הם שבעה דז"א שהם זכרים, מאירים בשבעה דנקבא.

וכך הם הרקיעים שהם יסוד היסודות שבכל ספירה, כנודע כי כל ספירה כלולה מ' ספירות, וישנה ספירת יסוד בכלן וימים הם המלכות שבכל ספירה, כי מלכות בהארט חכמה נקראת יס. שבעה יסודות שבספירות דז"א מאירים בשבעה יסודות שבספירות מלכות נוקבא דז"א. וכך הם ההרים שה"ס חג"ת, הנקראים הרים כידוע שבעה, ספירות חג"ת, שבכל אחת מספירות דז"א מאירים בשבעה ספירות חג"ת שבכל אחת מספירות המלכות. וכך הן הארצות שה"ס ספירות הוד שבכל ספירה מספירות ז"א שבעה של ז"א מאירות בשבעה של מלכות. כי הוד הוא מלכות דז"א הנקראת ארץ (ע"ן פתיחה לפירוש הסולם אות ד') ישובים שה"ס ספירות נצח דז"א שבעה ספירות נצח שבז' ספירות דז"א מאירות בשבעה ספירות נצח שבמלכות. וישב שה"ס נצח ע"ן בוהר ויחי אות תרצ"ז בסוד הכתוב וירכתו על צדו, עיי"ש כל ההמשך. עד כאן נתבאר ז' ספירות סחתונות דז"א,

(ל) לוינתן דימא דא צדיק, פ רישא דאיהו עמודא דאמצעיתא, מטי עד ימא שביעאה, צ דאיהו רישא דכלהו. ותרין גדפוי ותרין קשקשין, בארבע ק ימין שעורייהו. ר שיעור דזנבא דחויא, מטי עד ימא שביעאה בתראה, ש דאיהו כלילא שבע ימים, ת דעליה אתמר ז) שבע ביום הללתיך.

(לא) אמר רבי שמעון, ברי, הא מארי א תריסן קא נחתין מלעילא, מלובשין שריין. קשתותיהון קשתי אש, ורומחיהון אשא, וסיפיהון להבה,

מסורת הזהר	חלופי גרסאות
ז) שבע ביום הללתיך (תהלים קיט) לעיל במעלות הסולם בהקט"ז דף קעד אות שנו ציון מ'.	פ נ"א רישיה דההוא (מנטובה). י צ נ"א דאיהו (קושטנטינא מנטובה וילנא). ק נ"א ימים (מנטובה וילנא קושטנטינא) נ"א שנים וליג ימין (טשרנאויץ).
ר נ"א שיעור דזנבא דיליה וליג דחויא (הגר"א).	ש נ"א דאיהו (קושטנטינא). ת נ"א דעלה (הגר"א). א נ"א תריסין (בניהו וילנא)

מעלות הסולם

ורומחיהם אש, וחרביהם להבה, כולם בעלי עינים כלומר שזכו לאור היוצא מן העינים, הנקרא אור החכמה. בסו"ה עיני העדה שהם חכמי העדה. בודאי הם בעלי המגינים שבבית המדרש. והם בהם, היינו בכלי המלחמה שהם קשת רומח וחרב, מעוררים לערוך מלחמה למעלה, לגרש את החצונים שלא ימו שפע הקדושה לצדם ויחריבו מקורות השפע. ולא עוד אלא שהרג הגדול הרי בא, והיינו רב המנונא סבא, (עי' לעיל אות ט"ו) ודאי בכמה חיילות קדושים של נשמות תלמידי חכמים, הנקראים דגים המתגדלים בים, הוא בא, כעת צריכים להפריש להם רשת, כדי שיהיו ברשותנו, כדרך דגים הנצודים ברשת. ולבעלי המגינים, אנו צריכים כעת לתקן כלי מלחמה, בקלע, ובאבני קלע, בקשת ובחצי קשת, ברומח ובחרב, כמ"ש החזק מגן וצנה, שיש בעלי מגינים שהם עורכים המלחמה בסוסים, ויש אחרים שהם חיל רגלים, שעליהם נאמר ביציאת מגלות מצרים כשש מאות אלף רגלי וגו'.

פירוש: אחר שר' אלעזר באר את הזווג הגדול של הלוינתן, והצדיקים האלה תמיד בעת שלמדו באיזה ענין, מיד נתגלה להם האורות

(ל) לוינתן דימא דא וכר: הלוינתן שבים, זה צדיק, היינו יסוד, הראש של הלוינתן, הוא עמוד האמצעי, היינו ז"א, (כמ"ש בזהר תצא אות ס"ז) מאן איהו לוינתן, א"ל כוצינא קדישא, האי איהו דדרגיה עמודא דאמצעיתא וצדיק, מגיע עד הים השביעי שהוא הראש של כל הימים, היינו בינה, כי ע"י שעולה ומכריע בין חו"ב בסוד תלת מחד נפקי, הוא מקבל המוחין בסוד תלת בחד קיימא, וחג"ת שלו עולים ונעשים חב"ד. ושני כנסיו היינו הסנפירים ושני הקשקשים, שמצד מעלה ומצד מטה, שעורם בארבע ימים, שהם חסד וגבורה, נצח והוד, שיעור הזנב של הנחש, דהיינו עטרת היסוד של הלוינתן, מגיעה עד הים השביעי האחרון, שהוא מלכות פרצוף נוקבא דז"א שהיא כוללת כל השבעה ימים, שעליה, היינו על הים השביעי נאמר שבע ביום הללתיך.

(לא) אמר רבי שמעון וכר: אמר ר"ש לר' אלעזר, בני, הרי בעלי המגינים, שהם נשמות הצדיקים המתוקנות במסכים המגינים שהחצונים לא ינקו משפעם, הם יורדים למעלה מלובשים שריון, בסו"ה וילבש צדקה כשריון (ב"ב ט): קשתותיהם קשתי אש, (דפו"י דף מ"ג ע"ב)

כלהו מארי עיינין. בודאי הא מארי תריסין בבי מדרשא, ואלין בהון יתערוון לאגחא קרבא לעילא. ולא עוד, אלא דהא נונא רברבא קא אתיא, רב המנונא סבא, ודאי בכמה נונין חיילין קדישין דתלמידי חכמים דמתרביין בימא, כען צריך לפרשא לון רשת, למהוי ברשות דילן. ולמארי תריסין מאני קרבא כען צריך, לאתקנא בקירטא, באבנין דקירטא, בקשתא, בגרין דקשתא. ברומחא, ב בסייפא. ח החזק מגן וצנה, דאית מארי תריסין, דאינון מגיחין בסוסוון, ואית אחרנין דאינון רגלין, דעלייהו אתמר במפקנותא ג דגלותא דמצראי, ט כשש מאות אלף רגלי וגו'.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ח החזק מגן וצנה (תהלים לה) לית. ט כשש מאות אלף רגלי (שמות יב לו) לעיל במעלות הסולם השמטות מס' הזהר דף צט אות רעה ציון מ'.

ב נ"א בחרבא ולי"ג בסייפא (הגר"א). ג נ"א ל"ג דגלותא (מנטובה).

מעלות הסולם

הזווג הגדול הזה, שההכשר עצמו ה"ס אור חוזר העולה ממסך הנוקבא ולמעלה, וכל העולה ממטה למעלה פירושו השפעה ודחית הקבלה לעצמו, (ע"י תע"ס ח"ד פ"א אור פנימי אור) ואז נעשה זווג דהכאה עם אור העליון, ואור העליון מתלבש בלבוש אור החוזר העולה, וחזק הוא בעולמות העליונים שכל מדרגה תחתונה הגורמת תוספת אור אל המדרגה העליונה הימנה, הרי כל אותה תוספת אור חוזרת ומושפעת ג"כ אל המדרגה היא שגרמה את הופעתו, ואור העליון עם הלבוש של אור החוזר בא מלמעלה למטה, דהיינו לאותו הצדיק שהעלה את המ"ן, וכל הבא מלמעלה למטה פירושו שבא לכלל קבלה, וכיון שעובר דרך המסך, נוטל עמו בחי הלבוש מן המסך, התחתון מקבל את האור העליון תוך לבושו זה, והפירוש הוא, כי גם אחר שבאה הקומה להשגת התחתון, אינו נהנה משהו מן האור העליון הבא אליו אלא לפי מדת השפעת נחת רוח ליוצרו, היינו במדת הלבוש של האור החוזר המלביש על אור העליון, וזה נבחן למקבל על מנת להשפיע וע"כ הקבלה מלובשת תוך ההשפעה ארי באור חוזר, וזה נקרא לבוש משורין לא

האורות השייכים לאותו ענין, ומדרגת הליותן שהוא התנים הגדול, ה"ס החכמה הנמשכת מקו שמאל, והמשכת חכמה זו באה בדינים, שכמו שצריכים כלי מלחמה בעולם הזה, לגרש ולהכניע את השונא שלא יחריב את העולם, כן הוא ממש בעולמות העליונים, שצריכים כמה מיני דינים, הנקראים כלי מלחמה, לגרש החצונים, שלא יטו שפע החכמה לצדם, ויחריבו מקורות ההשפעה, והמקור של אלו כלי מלחמה, יוצא במדרגות הקדושה עצמם, ומשם נמשך למטה, להכניע ולהרחיק את החצונים והקליפות מן שפע הקדושה, וזה שכתוב, א"ר שמעון ברי, הא מארי תריסין קא נחתין מלעילא שהם נשמות הצדיקים הנקראים בעלי תריסין (ברכות כז:) פירש"י חכמים המנצחים זה את זה בהלכה, יורדות מלמעלה מלובשות שריון, בס"ה וילבש צדקה כשריון, כי אלו הצדיקים שזכו לשלימות ההיא, להעלות מ"ן לזווג הגבוה הזה, הנה אין בהם מבחינת קבלה לצרכיהם עצמם, והמ"ן שהעלו היו רק כרי להשפיע ג"ר ליוצרים, ולא לקבל, ולכן הם מתקנים, עם מעשיהם הטובים, והמיין נוקבין, בחי מסך לנוקבא שהיא מלכות, ומכשירים אותה אל (ופ"י דף מ"ג ע"ב)

(לב) קם רבי שמעון, פתח ואמר, ^ו שמעו הרים את ריב י"י, מאן ריב. דא שכינתא, ^ד דאיהי ריב י"י, דאיהי רבי, רב. בגין בנהא איהי ריב,

חלופי גרסאות

^ד ג"א דאיהי ריב ה' בגין בנהא איהי ריב ברבי ורב
ורבא (הגר"א).

מסורת הזהר

^י שמעו הרים את ריב ה' (מיכה ו') זהר משפטים
דף פט אות רפט ציון ט' תקיח צ"ח ט"א ש"ל,

מעלות הסולם

(ע"י בהקדסה"ז אות מ"א מאחר מנעולא ומפתחא) והיות שעיקר הפעולה לשרוף הס"א נעשה כשהקו האמצעי שה"ס החרב ממשיך הדינים ההם למקומו. לכן אמר וסיפיהון להבה שפעולת השריפה היא בעת שהאש נאחז בקו האמצעי. והנה גילוי הדינים הנ"ל הם בעת גילוי החכמה, וחכמה נקראת עינים בסוד רשר"ד שהם חבת"ם כנדע, לכן אמר כלהו מארי עיינין וכו' המאירים באורות החכמה שנקראים עינים ואורות החיה בסוד והחכמה תחיה את בעליה. והיות שכזווג הגדול הזה מאיר גם אור היחידה. לכן אמר ולא עוד אלא דהא נונא רברבא קא אתיא, שה"ס שער הנון, המאיר באור היחידה, רב המנונא סבא וכו' (ע"י בהקסה"ז אות קי"ט) ומה רב המנונא סבא וכו' מנהיר שרגין בהיכלא דמלכא משיחא, כי רב המנונא סבא הוא בעל התקונים הצריכים להתגלות כגמר התיקון עם ביאת המלך המשיח שה"ס התגלות אור היחידה. כען צריך לפרשא לון רשת, שה"ס תקון המסך הראוי להמשיך את אור היחידה וכדרך הבא לדוג דגים שהוא פורש רשת, (ע"י בסולם פרשת משפטים אות ש"ד) למהוי ברשות דילן, היינו ברשות הקדושה, ולמארי תריסין המאירים באורות דחיה, מאני קרבא כען צריך וכו' לגלות הדינים העונשים לאלה הרוצים להמשיך אורות אלו מלמעלה למטה. דאית מארי תריסין דאינון מגיחין בסופוון בסו"ה כי תרכב על סוסיד מרכבותיך ישועה, (ע"י זהר צו אות ע') ואית אחרנין דאינון רגלין וכו' מבואר לעיל תקון י"ח אות ק"ג עיי"ש. (לב) קם רבי שמעון וכו': קם ר"ש פתח ואמר, שמעו הרים את ריב ה', שואל אינו ריב

לא לקבל לעצמו כלום, אם לא תמצא בו השפעה ליוצרו. ולכן הם נקראים בשם מארי תריסין, מלובשין שריין. קשתותיהון קשתי אש, ורומחיהון אשא, וסיפיהון להבה. הם ג' כלי מלחמה להלחם עם הס"א שלא תמשיך החכמה ממנו מלמעלה למטה, ולהלן חושב גם כלי רביעי שהוא הקלע, כמ"ש לאתקנא בקירבא באכנין דקירטא. ענין קשת ה"ס התעוררות הדינים דנוקבא שהם דינים קשים הנקראים אש, בסוד את קשתי נתתי בענן, שהוא מלכות, שבתוכה ג' גווני הקשת והם ג' הקוים. רומח הוא דומה לחרב שהוא בחי' קו האמצעי עם מסך דחירק, אלא החילוק הוא שבחרב יש ב' פיפות וברומח אין שם אלא פה אחד, דהיינו דינים דמפתחא. קירטא ה"ס מלכות דמדת הדין, שזורקים אותה למעלה לכינה, וממעטים הכינה מג"ר ל"ק, כדי להפיל בזה כל החצונים הנאחזים בהתפשטות הארת החכמה שבקו שמאל דכינה, ויש בזה כמה בחינות קלע הנקראים אבני דקירטא.

חרב מפורש להלן אות נ"ג וכן בפרשת שופטים אות ג') דרישא דחרבא י', גופא דחרבא ו' תרון פיפות דילה ה"ה. ב' ההי"ן. וה"ס הדינים שבמסך דחיריק שקו אמצעי משמש בו למעט ג"ר דשמאל כדי ליחדו עם הימין, י' רישא דחרבא ה"ס השביל דאו"א עלאין, שה"ס י' דהוי"ה ששם שורש הכל. גופא דחרבא ו' היינו הקו האמצעי שהוא הנושא של מסך דחיריק שפועל בו היחוד של ב' הקוים ימין ושמאל. תרון פיפות דילה ה"ה הוא משום דהמסך דחיריק כולל בתוכו מלכות וכינה, בסוד מנעולא ומפתחא שהם ב' כוחות לפעולת יחוד זה.

(דסויי דף מג ע"ב)

ברבי ורבנן ורבא, ריב ודאי בכלהו תנאים ואמוראים. דאיהי מריבת בהון, בשית סדרי משנה, בגין בעלה דאיהו עמודא דאמצעייתא. כליל שית סדרין.

(ג) ועלייהו אתמר, כ) או יחזק במעווי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. תרי שלמי, חד בעמודא ה דאמצעייתא, וחד בצדיק. דעלייהו אתמר, ז) שלום שלום לרחוק ולקרוב. דבגלותא אתמר בעמודא דאמצעייתא, ח) מרחוק י"י נראה לי. צדיק קרוב לה, ובגיניה אתמר, ט) טוב שכן קרוב מאח רחוק.

(ד) ובגין דא נ) שמעו הרים, אלין אבהן, את ריב י"י, דא שכנתא, דאיהי ריב עם אבהן, בגין דמרחקין לה מבעלה, דאינון אתקריאו אמוראים.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ה ג"א ל"ג דאמצעייתא (בניהו).

כ) או יחזק במעווי (ישעיה כז) ז"ח אחרי דף לו
 אות צס ציון ק. ז) שלו—שלו—לרחוק ולקרוב
 (ישעיה נז) לעיל במעלות הסולם בהקדמה דף קכא אות ריא ציון צ. מ) מרחוק ה' נראה לי
 (ירמיה לא) לעיל במעלות הסולם בהקת"ו דף קכה אות רטז ציון ב. נ) שמעו הרים (מיכה ו) לעיל
 אות לב ציון י

מעלות הסולם

היינו על התנאים והאמוראים נאמר, או יחזק במעווי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. שני שלומות. היינו שני זוגים, כי שלום ה"ס זוג בסוד משים שלום בבית בטל (שבת קנב). אחד בעמד האמצעי שהוא תפארת, היינו יעקב, להמשכת חכמה, ואחד בצדיק שהוא יסוד, היינו יוסף, להמשכת חסדים (ע"י בהקדסה"ז אות פ"ד), שעליהם נאמר שלום שלום לרחוק ולקרוב שבגלות נאמר בעמד האמצעי היינו בת"ת שהוא הזוג להמשכת החכמה, מרחוק ה' נראה לי, כי ראייה רומזת לחכמה, ואינה יכולה להאיר בז"ת בלי לבוש של חסדים. ולכן נבחנת קומת חכמה בזרין, שהיא רחוקה מהם. צדיק שהוא יסוד המאיר בחסדים, קרוב לה, כי אור החסדים מתקבל אצלה בלי לבוש, ולא עוד, אלא שע"י הקומה חסדים, תוכל לקבל גם חכמה. ובשביל היסוד נאמר טוב שכן קרוב מאח רחוק. כי אח ה"ס תפארת הממשיך חכמה בסוד ותחצב אחותו מרחוק, ובסוד אמור לחכמה אחותי את.

ריב, ומשיב זו השכינה היינו מלכות. שהיא נקראת ריב ה' מטעם שהיא מתוקנת במטן לא לקבל את האור העליון, הנקרא הוי"ה, ונוהג בה זוג דהכאה הנקרא ריב. שהיא רבי, היינו הפוך ריב ותשכח רבי, כי ע"י ההכאה באור העליון חוזר האור מלמטה למעלה בסוד אור חוזר ומליבש את האור העליון והאור העליון נתפס ומתקשר בהמדרגה, וחוזר אח"כ למעלה למטה בסוד התלבשות האור בכלי והקומה מאירה, ונמצא שמריב נעשה צירוף רבי. וכן רב, שהוא אותיות בר מלשון חוץ, בסוד פוק תני לברא, וכשנתקן במסך המזדווג עם אור העליון, נעשה הצירוף רב. היא מריבת בשביל בניה, ברבי, היינו להמשכת מוחין דחיה, ורבן ה"ס המשכת מוחין דיחידה, ורבא היינו להמשכת מוחין דנשמה, דאי רבה בכל התנאים, שה"ס נה"י דז"א האמוראים, שה"ס חג"ת שלה, שהיא מריבה בהם, כששה סדרי משנה, הרומזים לו"ק. משום בעלה, היינו ז"א, שהוא עמד האמצעי הכולל ששת הסדרים, שהס ו"ק, להמשיך לה המוחין שהס ג"ר.

(ד) ובגין דא שמעו וגר: ומשום זה נאמר שמעו הרים, שהם האבות, המתקונים

(ג) ועלייהו אתמר או וגר: ועליהם

ט) והאתנים מוסדי ארץ, אלין אינון תנאים. ואלין תנאיים, איתניי"ם בהפוך אתוון. ואינון נצח והוד ו * (איתני עולם, והא אית"ן בהפוך אתוון תני"א דמסייע לה ז בגלותא.

חלופי גרסאות

ו גיא בסוגריים צדיקים (דפו"י). ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים. ז ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא ליה.

מסורת הזהר

ט) והאתנים מוסדי ארץ (שם) (שם).

מעלות הסולם

דוחה אותו לאחוריו, וזה נבחן כמו הכאה בין אור העליון והמסך, כי הם נבחנו כשני דברים קשים הנפגשים יחד ואחד רוצה לדחוק את חברו ולפרוץ לגבולו והשני מעכבו שפגישה כזו עושה בהם הכאה, כן ענין התפשטות האור מא"ס ב"ה דרכו למלא גם את בחי' הד', והמסך אינו מניחו דוחה חלק האור של בחי' הד' חזרה, וחלק אור זה נקרא אור חזיר, ובהלבשתו לאור העליון נעשה אח"כ לכלי המקבל את אור העליון במקום בחי' הד'. כי אחר כך מתרחב כלי המלכות ממעלה למטה, בשיעור האור החזיר שעלה ממטה למעלה והבחי' שממטה למעלה נחשבת לשרשי כלים, והבחי' שממעלה למטה נחשבת לכלים גמורים. (ע"י כל ענין זה מבואר באריכות בתלמוד ע"ס ח"ב בהסתכלות פנימית אות י"ח).

ולהבין איך שאור החזיר מבחי' ד' נעשה לכלי המקבל את אור העליון, וגם ביאור המלים זוג דהכאה, שלכאורה הם שני מושגים הפכים בנושא אחד, שהרי זוג פירושו המשכה ודבקות ואהבה, והכאה משמעותה דחיה ופירוד ושנאה. נסביר זה עפ"י משל כי טבע האדם הוא לחבב את מדת ההשפעה לחברו, ושפל ונבזה בעיניו המדה לקבל מחברו, והבא לבית חברו, וחברו מבקש שיאכל אצלו. מטבע הוא שהאורח יסרב לאכול, אפילו בעת שהוא רעב, מטעם הבושה שאדם מרגיש בקבלת מתנה מחברו, אבל אם המארח ירבה להפציר בו הרבה במדה מספיקה שתתגלה שהוא מתכבד בזה שאוכל אצלו, אז אפשר לו

באורות מכוסיס מחכמה שהם חג"ת. את ריב ה', זה השכינה היינו מלכות, שכל מקום גילוי החכמה הוא בה, שהיא רבה עם האבות שהב נקראים אמוראים, משום שמרחקים אותה מבעלה, היינו מזווג פב"פ שאז יש לה חכמה וחסדים, ויכולה להאיר אל התחתונים. והאתנים מוסדי ארץ, אלו הם התנאים, ואלו תנאים מרומזים בהפוך אותיות של תבת איתנים. והם נצח והוד המאירים ביסוד, ונקראים צדיקים איתני עולם. והרי איתן היינו יסוד בהפוך אותיות תניא, המסייע לה בגלות. ביאור הדברים: יש שני מיני זוגים בעולמות הנקראים הכאה ודבור, בסר"ה והכית בצור שבפרשת בשלח (שמות י"ז) ובסר"ה ודברתם אל הסלע שבפרשת חקת (במדבר כ') וענין זוג דהכאה אינו נהג רק בחזוניות אבי"ע, כי בפנימיות אבי"ע לא שייך הכאה אלא זוגים דפיוסא, שהם חבוק נשיקים ויסודות, וכן בזוג דיסודות בכל מקום אינם אלא בבחי' פיוס, ונקרא דבור, והזוגים של חזוניות העולמות, וכן בעולמות שלפני תקון האצילות הם נעשו ע"י הכאה.

וענין זוג דהכאה בקיצור הוא, שלאחר סוד הצמצום הראשון (המבואר בתלמוד ע"ס חלק א') נפרדה בחינה הד' שה"ס גדלות הרצון לקבלה שבנאצל, מן כל פרצופי הקדושה ונשארה בבחינת חלל פנוי וריק מכל אור, כי כל פרצופי הקדושה יצאו בבחינת מסך מתוקן בכלי מלכות שלהם, שלא יקבלו אור בבחינה ד'. ובעת שהאור העליון נמשך ומתפשט אל הנאצל, אז המסך הזה (דפו"י דף מ"ג ע"ב *) דף מ"ד ע"א)

מעלות הסולם

תחת יסוד דו"א דאורות. (כי בעת שאין לו נה"י דכלים חסר לו ג"ר דאורות, ונמצא חג"ת נה"י דאורות מלובשים בחב"ד חג"ת דכלים, ומלכות שהיא נקודת החוזה עומדת תחת היסוד דאורות). ונה"י דכלים דו"א וט' תחתונות דכלים של מלכות הם בכי"ע מחוץ לאצילות. ואז אין המלכות יכולה להאיר אל התחתונים בשעה שהיא עצמה היא בבחי' נקודה.

וזה אמרו מאן ריב דא שכינתא שהיא הנושא של המסך המכה באור העליון הנקרא הוי"ה מדומו לעשר הספירות דאור ישר, שלכן נקראת המלכות ריב הוי"ה וע"י האורח שעולה ומלביש את האור ישר מאיר בהפרצוף נמצא שנעשה מצידוף ריב רבי או מצידוף בר שפירושו חוץ, נעשה הצירוף רב, שממשיכה המחין בתוך המדרגה ע"י הכאה וריב שנעשה על המסך ואור החוזר שעלה ממטה למעלה חזר עם התלבשותו של אור הישר ממעלה למטה, והמחין מתגלים בהקומה בסוד רבי ורב, שפירושו גדלות בגין בנהא איהו ריב היינו בכדי שתוכל להאיר אל התחתונים, כי כשאינה רק נקודה תחת יסוד דו"א, וז"א אין בו רק ו"ק בלי מחין דג"ר איננה יכולה להאיר אל התחתונים שהם בניה. כרבי ורבן ורבא היינו ג' מיני הגדלות שצריכים להמשיך: ג"ר דנשמה וג"ר דחיה וג"ר דיחידה, שג"ר דנשמה נקראים בחי' רב ורבא כמו שכתוב בתקוני ז"ח (דף צ"ח ע"א) כל רב מכבל ורבא משאר ארעין היינו מחין דחול שמבחי' הזמן נקראים מחין דחול ומבחי' המקום נקראים מחין דחוץ לארץ, ורבי מארעא דישראל היינו מחין דחיה שהם מחין דשבת מבחי' הזמן, ובחי' מחין דארץ ישראל מבחי' המקום, ורבן ה"ס מחין דיחידה המאירים בשבת במנחה בסוד עת רצון, ריב ודאי בכלהו תנאים ואמוראים הנמצאים מבחי' מחין הקבועים לבר מאצילות דאיהי מריבת בחון ומעוררת בהם להמשיך המחין דג"ר

לו לאכול מטעם שאין מרגיש בעצמו שהוא מקבל באכילתו, אדרבה הוא נעשה למשפיע ועושה טובה אל המארח בזה שאוכל אצלו, הרי נמצא הגם שכלי קבלה המיוהדים לאכילה הם הרעב והתאבון, עכ"ז לא היה יכול לטעום ולאכול כל זמן שלא דחה את בקשתו של חברו, וכל זמן שחברו לא הפציר בו שיאכל אצלו, הרי שמכח הדחיה וההפצרה נולד בו כלי חדש בלי הרגש של בזיון, באופן שצורת הקבלה נהפכה לצורה של השפעה.

כן אפשר להבין את ענין זוג דהכאה ואור החוזר העולה מזווג זה, שנעשה למין כלי חדש המקבל האור העליון במקום הרצון לקבל שבבחי' הד', שהכאה של האור במסך נבחנת כעין ההפצרות של המארח לאכול אצלו, שכמו שרוצה שחברו יאכל סעודתו, כן האור העליון רוצה למלא את הרצון לקבל הגדול שבבחי' הד', וענין הכאת המסך המחזיר את האור מלמלאות את בחי' הד' נבחן כעין הסירוב והדחיה של האורח מלאכול את סעודת חברו, וכמו שע"י ההפצרה של הנותן, והדחיה של המקבל נולד מין כלי חדש שאפשר שהאורח יאכל ולא ידגיש שום בחינה של בושא באכילתו, כן אפשר לדמות את האור החוזר שנולד ונעשה לכלי קבלה חדש במקום בחינה הד', (ע"י בפתיחה לחכמת הקבלה אות י"ד ט"ו).

וענין תנאים ואמוראים מבואר בשער מאמרי רשב"י זיע"א דף ג' סוף טור א' בד"ה עוד נמצא, ובספר ארבע מאות שקל כסף דף רע"א ט"ב ד"ה דע כי, בתשובה שהשיב רבינו האר"י הק' וצוק"ל לשואל על מה שכתוב בתקונים שאמוראים הם חג"ת, ותנאים הם נה"י, שהיה צריך להיות להיפך, והשיבו שתנאים הם בסוד נה"י דו"א, ואמוראים הם בסוד חג"ת דנוקבא, שנמשכים מנה"י דו"א שהם התנאים, המלובשים בתוך חג"ת דנוקבא, ונודע שבעת שפרצופי אצילות אין בהם מחין רק מבחינת הקביעות, דהיינו קומת מ"ה בלבד, אז ז"א אין בו רק ו"ק, ומלכות היא נקודה,

לה) ועלה אתמר (ט) איתן מושביך ושים בסלע קנך, ח והאי סלע ט
לא נפיק י מיניה אלא טפין טפין, זעיר שם זעיר שם, וכמה כ מחלוקת
על אליו טפין, ומאן גרים דא המורים, דאתמר בהון כל המורה הלכה
בפני רבו חייב מיתה.

חלופי גרסאות

ח נ"א והא (דפו"י). ט נ"א בסוגריים אתמר בה
דלא נפיק אלא טפין דמיא דאורייתא באלין פסקות
ובגין ויך משה את הסלע במטהו פעמים דא גדים דלא
(דפו"י) ובמנטובה הגירסא ללא סוגריים. י נ"א מינה
(מנטובה). כ נ"א מחלוקת (דפו"י).

מסורת הזהר

(ט) איתן מושביך ושים בסלע קינך (במדבר כד)
זהר משפטים דף צ' אות רצו ציון מ'.

מעלות הסולם

את ריב ה' דא שכינתא היינו שיעוררו את
המשכת המוחין עם תקון המסך הרוחה את
אור העליון לאחוריו שזה נקרא ריב והכאה,
דאיהי ריב עם אבהן. שלא יסתפקו עם
המצב של המוחין הקבועים בגין דמרחקין
לה מבעלה כי ממוחין הקבועים אין להם
כח להזדווג ולהמשיך שפע אל התחתונים.
והאיתנים מוסדי ארץ אינון תנאים שהם
נה"י דנ"א, שע"י האר"ח העולה ממטה למעלה
נעשו אלו תנאים איתנים בהפוך אתוון, שזה
רומז על כח הרוחה של המסך אשר אם כחו
גדול יותר ממשיך קומה גדולה יותר, וכן
איתן היינו יסוד בהפוך אתוון שהוא בכח
האר"ח וע"ס שנקראות אתוון הן מאירות
להיפך מאור הישר, שזה נקרא הפוך אתוון,
נעשה לצרוף תניא שממשיך קומה שלימה של
אור ממעלה למטה דמפיע לה בגלותא,
שיתגלו כל האורות הכלולים באור החוזר
הנדחה מבחי' הד' שהיא השכינה, והוא אור
מקיף ומתגלה לאט לאט בסוד אין משיח בן
דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף. (ע"י
בתע"ס חלק ד' בהסתכלות פנימית ענין י"ב
מיני אור חוזר).

לה) ועלה אתמר איתן וגר ועל מלכות
נאמר איתן מושביך ושים בסלע קנך, וסלע
זה לא יוצא ממנו מי התורה, אלא טפות טפות,
מעט שם מעט שם, וכמה מחלוקת על אלו
הטפות

עם תקון המסך שנקרא ריב כנ"ל. בשית
סדרי משנה בגין בעלה וכו', היינו כי שית
סדרי משנה רומזים לר"ק וחסר נה"י דכלים
וג"ר דאורות משום ערך ההפוך שיש בין
כלים לאורות. ובעלה שהוא ז"א, כשהוא
במצב הקבוע, הרי הוא חסר ג"ר ואין לו
רק שית סדרין שהם ר"ק, ואין להם זווג רק
ע"י מ"ן מהתנאים והאמוראים המעלים מ"ן
וממשיכים מוחין וג"ר, וזה אמרו ועלייהו
אתמר או יחזק וגר שלום יעשה לו כי
הזווג נקרא שלום כנז"ל. תרי שלמי שני
זווגים יש אחד להמשכת קומת חכמה ואחד
להמשכת קומת חסדים, חד בעמודא
דאמצעיתא היינו הזווג להמשכת חכמה, וחד
בצדיק היינו להמשכת קומת חסדים,
דבגלותא שה"ס הקטנות אתמר בעמודא
דאמצעיתא מרחוק ה' נראה לי, כי קומת
החכמה הנקראת ראייה אינה יכולה להאיר
בו"רן בלי הלבוש של אור החסדים, וע"כ
נבחנת קומת החכמה בו"רן שהיא רחוקה מהם.
צדיק קרוב לה היינו קומת החסדים המאירה
בלי לבוש, ולא עוד אלא שע"י הקומה שלו
דחסדים יכול לקבל גם חכמה, וכגיניה אתמר
טוב שכן קרוב וגר.

וזה אמרו (באות ל"ד) ובגין דא שמעו
הרים אליו אבהן היינו האמוראים שהם בחי'
חג"ת דנוקבא, בסוד אין הרים אלא אבות,
(דפו"י דף מ"ד ע"א)

לו) ובגין פ) דא שמעו נא המורים, ובגינייהו ז) ויך משה את הסלע במטהו פעמים, דאם לא דמחא בה, לא הוּו טרחין ישראל ותנאין ואמוראין באורייתא דבעל פה ל דאיהו סלע. אלא אתמר מ בו ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו, בלא טורח.

לו) נ והיה מתקיים בהון, ה) ולא ילמדו עוד וגו', ט והיה נפיק מיא בלא קשיא ומחלוקת ופסק, בגין דשכינתא, דאתמר בה ש) הלא כה דברי כאש נאום י"י, ע הוה שריא בפומיהון דישראל, דאיהי אורייתא דבע"פ דאיהי פ סלע, ע"ל ס', דאינון שתין מסכתות, דהכי איהו סל"ע, על ס'. דשכינתא הוה נח על טנרא.

לח) דבכל אתר דבעי קב"ה למעבד נס, שכינתא אקדמת להווא

חלופי גרסאות

ל ג"א דאיהי (מנטובה קושטנטינא). ט ג"א במ (וילנא).
נ ג"א ויהיה (מנטובה בראדי קושטנטינא). ט ג"א
והוא (דפריי). ע ג"א הוא (דפריי). פ ג"א ל"ג סלע
(מנטובה מעזיבוז).

מסורת הזוהר

פ) שמעו נא המורים (במדבר כ) ז"ח תשא דף ה
אית טו ציון ט'.
צ) ויך את הסלע (שם) לעיל בהשמטות אות לג
ציון ל'. ק) ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו
(שם) לעיל במעלות הסולם השמטות דף יא אות
לה ציון ק'. ר) ולא ילמדו עוד (ירמיה לא) ז"ח חקת דף לה אות קלא ציון י'. ש) הלא דברי כאש
נאם ה' (ירמיה כג) לעיל במעלות הסולם בתי"ג דף ר"צ אות כה ציון י'.

מעלות הסולם

משום שהשכינה שנאמר בה הלא כה דברי
כאש נאם ה'. היתה שורה בפיהם של ישראל,
שהיא תורה שבעל פה, כי ז"א הוא תורה
שבכתב ומלכות היא תורה שבעל פה. שהיא
מרומזת במלת סלע, על ס', שהם ששים
מסכתות, והשכינה שורה עליהם, שכך היא
סל"ע נוסטריקון על ס', כקומר המאור השורה
על ס' מסכתות היא השכינה. שהשכינה היתה
שורה על הסלע.

לח) דבכל אתר דבעי וכו': שבכל מקום
שהקב"ה רוצה לעשות נס השכינה מקדימה
ובאה אל המקום ההוא, וכיון שהשכינה היתה
שם, לא היה לו להכות בסלע, כי בזיון היה
לשכינה שהיתה שורה שם, שלא היה לו כח
אל הסלע לתת מים, וזהו מה שכתוב על אשר
לא

הטפות ומי גרם את זה, המורים, שלמדנו
בהם כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה
(ברכות לא: עירובין סג.).

לו) ובגין דא שמעו וגו': ומשום זה
אמר שמעו נא המורים, ובשבילם, ויך משה
את הסלע במטהו פעמים, שאם לא היה מכה
בו, אלא היה מדבר אל הסלע, לא היו טורחים
ישראל והתנאים והאמוראים בתורה שבעל פה,
שהיא סוד סלע, אלא נאמר בו ודברתם אל
הסלע לעיניהם ונתן מימיו בלי טרחה.

לו) וזהו מתקיים בהון וכו': והיה
מתקיים בהם מה שכתוב ולא ילמדו עוד איש
את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה'
כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם
וגו', והיה יוצא מימה של התורה ברור בלי
קושי ומחלוקת ופסק היינו בירור הלכה
(דפריי דף מ"ד ע"א)

אתר. וכיון דשכינתא צ הוה תמן לא הוה ליה למחאה בסלע. דקלנא פ
 הות לשכינתא דהות תמן. דלא הוה ק ליה חילא למיהב מיא. ודא איהו ת
 על אשר לא קדשתם אותי. א) יען לא האמנתם בי להקדישני.

חלופי גרסאות

צ נ"א הות (וילנא). ק נ"א לה (וילנא).

מסורת הוהר

ת) על אשר לא קדשתם אותי (דברים לב). א) יען
 לא האמנתם בי להקדישני (במכר כ) ז"ח בשלה דף
 טו אות מג ציון ת'.

מעלות הסולם

על אלין טפין משום שהחכמה אינה מתגלית
 בגלוי גמור, רק בסוד רמזים וחלקים, הנקראים
 טפין. וע"י המחלוקת בין הקוים ימין ושמאל,
 שכ"א רוצה להכריע את השני, והקו האמצעי
 מכריע ביניהם. ומאן גרים דא המורדים וכר
 שהיו מורים את מוריהם וחשב משה שאינם
 ראויים שיעשה להם נס גאול כזה שיתגלו כל
 האורות והמוחין הגדולים של גמר התקון ע"י
 או. דאם לא דמחא בה בכרי להעלים ולמעט
 את הג"ר דחכמה, לא הוו טרחין ישראל
 וכר באורייתא דבעל פה, שה"ס המלכות
 הנקראת פה והאר"ח המאיר על ידה נקרא
 תורה שבעל פה, מחמת שמאיר ממטה למעלה,
 בסוד ראש המדרגה, ואח"כ בשיעור האור
 שגרמה להלביש את האור ישר ממטה למעלה
 היא מתרחבת ג"כ ממעלה למטה. משא"כ ז"א
 ה"ס תורה שבכתב שה"ס אור ישר המאיר
 ממעלה למטה. דאיהו סלע וכר היינו שהוא
 נושא את המסך הנקרא צור או סלע, והיה
 מתקיים בהון ולא ילמדו עוד וגו' כי הכל
 יהיה ברור ונגלה כספר השמים לכל אחד
 ואחד, והוה נפיק מיא בלא קשיא כי כל
 הקושיות הן מחמת שהענין אינו מבואר כל
 צרכו ומחלוקת זה אומר ככה, והשני אומר
 אחרת, ופסק היינו בירור ההלכה אחרי הסרת
 הספקות. בגין דשכינתא וכר שתהיה השראת
 השכינה על כל אחד ואחד וידברו מתוך רוח
 הקודש שתשרה בהם והכל מבורר בלי שום
 ספקות. דאיהו סלע על פ' וכר כי סוד סלע
 הוא כשמלכות עולה לבניה, ופ' ה"ס ז"א
 הכולל ו"ק וכל א' מ"ק כלול מי' הרי ס'
 וכשהשכינה

לא קדשתם אותי, וכחוב, יען לא האמנתם
 בי להקדישני.

ביאור המאמר: דבור ה"ס המשכת ג"ר
 דחכמה, משום שהדבור היוצא מן הפה מגלה
 כל מה שיש במוחין אפילו הג"ר, משא"כ
 ר"ק דהארת חכמה הם בחינת לב, בסוד לבא
 לפומא לא גליא. וז"ס ודברתם אל הסלע,
 היינו בחינת גילוי דרך הפה, דהיינו שנצטוה
 להמשיך את גמר התקון שאז תתגלנה ג"ר
 דחכמה מאר"א הפנימיים בסוד גילוי הפה.
 ואז היה משה מביא את ישראל לארץ והכבוש
 היה ע"י ה' שהיה מפיל אויביהם לפנייהם
 שלא ע"י מלחמה, והיה משה בונה את המקדש
 הנצחי שלא היה נחרב לעולם והיתה הגאולה
 הנצחית המקווה שתהיה לעתיד לבוא בימות
 המשיח בס"ה כי מלאה הארץ דעה את ה'
 כמים לים מכסים, ומשה לא דיבר אל הסלע
 להמשיך את המוחין דג"ר בגלוי דרך הפה
 כמו שעתידיים להתגלות בגמר התקון, בסוד
 מים לים מכסים, אלא הכה בסלע, היינו
 שהשתמש במטהו שה"ס הקו האמצעי והכה
 בסלע למעט את הג"ר ולגלות רק ו"ק דהארת
 חכמה המתגלים לאט לאט בסוד טיפין טיפין
 שה"ס רמזים ופסקות מחמת שחשב שדרורו
 צדיין לא ראוי שיתגלה להם המוחין הגדולים
 של גמר התקון.

וזה אומרו (באות ל"ה) והאי סלע לא
 נפיק מיניה אלא טפין טפין וכר מחמת
 שהמוחין המתגלים באים ע"י זווג דהכאה
 שה"ס המעטת הג"ר ע"י הקו האמצעי, ומאיר
 בהארת ר"ק דחכמה לבר. וכמה מחלוקות
 (דטו"י דף מ"ד ע"א)

(ט) ובגין דא אסתלק שכינתא מן הסלע, דאיהי י' מן מיטטרו"ן, ואשתאר מיטטרו"ן יבשה, ורזא דמלה ב' יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד וגו', אחד ש' איהי מלכות, ותראה היבשה דא סלע מיטטרו"ן.

(מ) דבגיניה אתמר ג' ויקח אחת מצלעותיו ויסגר בשר תחתיה, מאי בשר, ההוא דאתמר ביה ד' בשגם הוא בשר. ועד דנחית לה, לא עלה הסלע, ולא יהיב מימיו.

חלופי גרסאות

ש נ"א דאיהי (מנטובה).

ב' יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד (בראשית א) לעיל במעלות הסולם השמטות מס' הזהר דף ס' אות קמ"ד ציון ש', ויקח אחת מצלעותיו ויסגור בשר תחתיה (בראשית ב) זהר בראשית א' דף רל א ציון ז', ד' בשגם הוא בשר (בראשית י') זהר בראשית א' דף רלב ציון ב'.

מסורת הזהר

מעלות הסולם

ביאור הדברים: כי כמו שיש דכר ונוקבא באצילות שהם זעיר אנפין ומלכות, כן יש זרין במלכות עצמה משום שכלולה מעשר ספירות. ובחי' הזכר שבה המאיר ממטה למעלה, הוא בחינתה עצמה, אמנם בחי' הזכר שבה המאיר ממעלה למטה לבי"ע הוא מיטטרו"ן. ונודע שכל המסכים והדינים הנאמרים בעולם אצילות, אינם באצילות, אלא בבריאה, שמטטרו"ן הוא הנושא את המסכים והדינים בשביל זרין דאצילות, ונמצא שסוד המסך דחירק שז"א שהוא הקו האמצעי פועל עמו כדי ליחד ימין ושמאל דבינה, וימין ושמאל של עצמו, שמהם יוצאים כל המוחין הגדולים (כמ"ש בפתיחה לפירוש הסולם אות ל"ה) מקום מסך זה הוא במטטרו"ן, שהוא הנושא אותו בשביל ז"א, והוא הגורם ליציאת כל המוחין, כי בלי המסך דחיריק שמטטרו"ן נושא לא היו יוצאים כל אלו המוחין. ונודע שכל שיעור אור שהתחתון גורם לעליון, מקבל אותו גם התחתון שגורם זה, ולפיכך זוכה גם מיטטרו"ן בכל אלו האורות שמסך דחיריק שלו גרם להוציאם. וכחו של מיטטרו"ן למעט האור מג"ר לר"ק מקורו מאר"א עלאין שה"ס י' של שם הרי"ה שבהם נכנסה הי' לאור ונעשה אור ואינה יוצאת משם לעולם. והנה

וכשהשכינה שהיא מלכות עולה למקום בינה נקראת סלע, על ס'. והזווג במקום בינה נקרא דיבור, דככל אתר וכר' שכינתא שהוא המלכות אקדמות לההוא אתר היינו שעולה למקום בינה, וכיון דשכינתא הוה תמן לא הוה ליה למחאה וכר' כי בבינה אינה נוהגת הכאה אלא דבור בסוד ודברתם אל הפלע. (עי' בהקסה"ז אות ק"א בסולם).

(ט) ובגין דא אסתלק וכר': ומשום זה שהכה בסלע, נסתלק השכינה שהיא י' מיטטרו"ן ונשאר מיטטרו"ן יבשה בלי מים שהם המוחין, וסוד הדבר מה שכתוב יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד וגו', אחד היא מלכות, היינו השכינה, ותראה היבשה זה סלע של מיטטרו"ן.

(מ) דבגיניה אתמר ויקח וגו': שבשביל שתאיר המלכות במטטרו"ן נאמר ויקח אחת מצלעותיו ויסגר בשר תחתיה. שואל מה רומז הכתוב במלת בשר, ומשיב, רומז לההוא שנאמר בו בשגם הוא בשר, היינו משה, כי משה בגי' בשגם (חולין קל"ט): וצד השמאל של משה הי"ס בשר אדום, דהיינו גבורה, וטרם שירד אליה בחינת הגבורה דמשה, לא עלה הסלע של מיטטרו"ן ולא נתן מימיו.

(דפרי" דף מ"ד ע"א)

(מא) ובתר דאסתלק האי ת מבוע מתמן, שליטת מרה באתרהא, הה"ד (ה) ויבואו מרתה. ורזא דמלה, (ו) וימררו את חייהם בעבודה קשה וגו', דא קושיא בחמר, דא קל וחומר, והא אוקמוהו.

(מב) והכי הוו ישראל עד דאחזי לון עץ, הה"ד (ז) ויורהו י"י עץ

חלופי גרסאות

ת נ"א מבועא תמן שליט (מנטובה).

מסורת הוזהר

(ה) ויבואו מרתה (שמות טו). זהר בראשית א' דף

רכג אות רסא ציון א' (ו) וימררו את חייהם בעבודה

קשה (שמות א) זהר בראשית א' דף רכג אות רסא ציון ב' (ז) ויורהו ה' עץ וישלך אל המים

(שמות טו) זהר בראשית א' דף רכג אות רסב ציון ג'.

מעלות הסולם

אחוריים דמלכות שהיא חכמה הנקראת י' שמלוכשת בו. (ע"י לעיל בהקדמה אות של"ח) ואשתאר מטטרו"ן יבשה בלי מוחין ובלי זווג כי בלי מוחין אין זווג ורזא דמלה וכו' ותראה היבשה דא סלע של מטטרו"ן דבגיניה אתמר ויקח וגו' כי ה"ס בנין קומת המלכות ממעלה למטה המתלבשת בבי"ע ומאירה במוחין דאחוריים שה"ס כשר סומק דמשה, והמלכות נשלמה ע"י גבורה זו בבחי' קו שמאל שלה, (ע"י) זהר בראשית א' אות רע"ז) ועד דנחית לה וטרם שירדו אל המלכות האורות דא"א עלאין לבנין קומתה לא עלה הכלע של מטטרו"ן, המכה באורות דאחוריים וממעטם מג"ר לוי"ק שע"ז מתייחדים עם הימין ומאירים.

(מא) ובתר דאסתלק האי וכו': ואחר שנסתלק מבוע זה שהיא השכינה משם, שלטה מרה במקומה, שהיא המזיק הגדול שכנגד אור הנשמה, בסוד שאמרו ז"ל (ע"ז כ). שטפה של מרה תלויה בחרבו של מלאך המות וכו'. זהו שכתוב ויבואו מרתה, וסוד הדבר וימררו את חייהם בעבודה קשה וגו', זה קושיא, היינו שאילות קושיות, בחמר זה קל וחומר והרי העמידהו, (זהר בראשית א' אות רס"א, ורע"ט פרשת בהעלותך אות פ"ה).

(מב) והכי הוו ישראל וכו': וכן היה לישראל במדבר שעונותיהם גרמו אחיזת הסי"א בכל חלקי התורה שלהם, שז"ס שאמרו חז"ל,

לא

והנה יש ב' מיני סלע, סלע של משה וסלע של מטטרו"ן, כי המלכות דאצילות במוחין דפנים נבנית מצד ימין דא"א עלאין וז"א צריך להמשיך לה חכמה בסוד היחד של דבור ופיוס, בסו"ה שמאלו תחת לראשי, ואין שייך בה שום הכאה, והיא בסוד סלע של משה, שבשבילה נאמר דברתם אל הסלע דהיינו בדבור ופיוס, ובמוחין דאחוריים של המלכות המתלבשים בבי"ע שם נהג הכאה, להיותן בחינות אחוריים שאינם מאירים מחמת שהם חכמה בלי חסדים, ממצב א' של המלכות בהיותה עם ז"א בקומה אחת בסוד שני המאורות הגדולים, שנמצאת כולה שמאל, בה נהג הכאה שהיא התעוררות המסך דחיריק שבקו האמצעי למעט הג"ר דשמאל כדי שיתיחד עם הימין, וה"ס סלע של מטטרו"ן שנוהג בה הכאה, (ע"י ברע"מ תצא בסוקט אמר ודברתם אל הסלע).

וזה אמרו ובנין דא שהכה בסלע של משה, שהיא המלכות דאצילות במוחין דפנים שכולה נבנית מצד ימין דא"א עלאין ואינו נהג בה הכאה, אסתלק שכינתא מן הסלע כי חזרה המלכות להיות נקודה תחת היסוד דז"א, וכל בנין קומתה נהרס אז, ונסתלקו כל המוחין מזו"ן, וכן נסתלק התלבשות המוחין דאחוריים של המלכות בבי"ע, דאיהי י' מן מיטטרו"ן כי כשמלכות מלוכשת במטטרו"ן הוא נקרא מיטטרו"ן עם י' הרומזת על

(דטרוי דף מ"ד ע"א)

וישלך אל המים וימתקו המים, ודא ח) עץ החיים דאתרבי על ההוא מבועא א דאיהי שכינתא.

(מג) י' מבועא, דאשקי לאילנא ב דאיהו ר', והאי עץ מהלך חמש מאות שנה, דאינון ה'. ט) וימתקו המים, דא ה' בתראה, דאתמר בה י' קראן לי מרה.

(מד) דשכינתא ג תתאה איהי י' מעין גנים דלית ליה פסק. טפה דאתמשכא מן מוחא, וכמה טפין אתמשכאן מניה, דאינון ז) בתולות אחריה רעותיה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

- ח) עץ החיים (משלי ג) לעיל במעלות הסולם
- א) ג"א דאיהי י' ול"ג שכינתא (הגרי"א).
- ב) ג"א דאיהי (מעזיבוו וילנא).
- ט) וימתקו המים
- ג) ג"א ל"ג תתאה (הגרי"א).
- טו) זהר בראשית א' דף רכג אות רסב ציון ד'.
- י) קראן לי מרה (רות א) לעיל במעלות הסולם
- י"ג) דף רצו אות מא ציון ב'. כ) מעין נניס (שה"ש ד)
- ז) בתולות אחריה רעותיה (תהלים מה) לעיל במעלות הסולם
- ד) זהר ח"י שרה דף ע' אות רכו ציון א'.
- ז) בתולות אחריה רעותיה (תהלים מה) לעיל במעלות הסולם
- ד) דף רכו אות ז' ציון ח'.

מעלות הסולם

ושל בינה מאות, ולכן מהלכו של ז"א חמש מאות שנה. שהן ה', היא ה' ראשונה של השם הוי"ה הרומזת לבינה. וימתקו המים, זו ה' אחרונה, היינו מלכות שנאמר בה לפני מיתוקה קראן לי מרה.

(מד) דשכינתא תתאה איהי וכו': כי השכינה התחתונה היינו מלכות, כשעולה לבינה והתחתון כשעולה לעליון נעשה כמו העליון, היא מעין גנים שאין לו הפסק, כי אר"א זוגייהו תדיר, וז"א עולה לאבא, ומלכות לאמא, ומזדווגים פב"פ, ויוצאת טפת הזווג הנמשכת מן המוח, שהוא חכמה, והטפה כלולה מאורות החכמה ומאורות החסדים, וכמה טפות נמשכות ממנה שהן הארות חכמה, שהן בתולות אחריה רעותיה, כי בעת הזווג דפב"פ המסך דיסוד ז"א מעכב עליה מלקבל חכמה, לכן מקבלת הארת החכמה בכלים דאחורים שלה הנקראים בתולות אחריה רעותיה. (ע"י זהר בלק אות שי"א).

לא זכה נעשה לו התורה סס מיתה (יומא עב): עד שהראה להם עץ שה"ס קו האמצעי, זהו שנאמר ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים, כי אז נסתלק המרירות והסס המות מהתורה, ונגלה המתיקות שבה שהיא סס חיים, וזה עץ החיים, הגרל על המבוע ההוא שהיא השכינה, היינו מלכות המקבלת מיתוקה הגדול מכינה ונעשית כבינה ממש עד שאין להבחין בה אם היא מלכות או בינה. (מג) י' מבועא דאשקי וכו': ומפרש י' הוא המבוע, הכולל חכמה ובינה, כי כשז"א עולה למ"ן לבינה, חוזרת הבינה פניה לחכמה, ומקבלת חכמה להאיר לז"א, ואור החכמה נקרא חיים בסו"ה והחכמה תחיה את בעליה, וז"א בעת שמקבל אורות החכמה נקרא עץ החיים, המשקה לעץ שהוא ר' היינו ז"א, ועץ הנה מהלך חמש מאות שנה, היינו חמש ספירות חג"ת נ"ה, שהן קומת ז"א וכשמקבל מוחין מבינה נחשבת כל ספירה למאה, כי ספירות מלכות הן יחידות ושל ז"א עשרות (דפו"י דף מ"ד ע"א)

(מה) קרקפתא, איהי סלע. ומבועא מלגאו, דא מוחא. על אלין טפין אתמר, (ט) אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם וגו', את אויבים בשער, ד דאיהו תרעא דצדיק, אות ברית קדש. דעלה אתמר (י) זה השער ליי צדיקים יבואו בו.

(מו) ועוד (ט) שמעו הרים את ריב יי, אלין תלת יודיי. (ט) והאיתנים מוסדי ארץ, אלין תלת וויין, דכלהו אתרמיזו (פ) בויסע ויבא ויט.

(מז) קום אלעזר, ונטיל קירטא דאיהי שכינתא, ה ואקיף * לה תגא ו זוריק מנה ז איהי אבן טפה קדישא, דעלה אתמר (צ) ואד יעלה מן הארץ. ח ובגין דא אסתלקת עזקא מן א' מן זרק"א, לקבלא עלה אבן יקרה דאיהי טפה. ומיד (ק) והשקה את כל פני האדמה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם (תהלים קכז) לעיל במעלות הסולם השמטות מס' הזהר דף כו אות נח ציון ב'. (י) זה השער לה' צדיקים יבואו בו (תהלים קיח) לעיל במעלות הסולם בהקתי דף צט אות קסת ציון ק'. (ט) שמעו הרים את ריב ה' (מיכה ו) לעיל אות לב ציון י'. (ע) והאיתנים מוסדי הארץ (מיכה ו) (שם). (פ) ויסע ויבא ויט (שמות יד) לעיל במעלות הסולם בהקתי דף צד אות קס ציון י'. (צ) ואד יעלה מן הארץ (בראשית ב) לעיל במעלות הסולם בהשמטות דף כא אות מו ציון ד'. (ק) והשקה את כל פני האדמה (שם) (שם).

מעלות הסולם

שמורה שאין לה החפשטות בלי הלבוש של אור החסדים, ולהיות שיש מחלוקת בין הקוים דימין ושמאל שאחד רוצה להכריע את השני, בסוד קטרוג הירח, שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד, לכן אמר **את ריב ה'.** והאיתנים מוסדי ארץ, אלו שלש וויין שה"ס ג' קוים ימין שמאל ואמצע שבמחין דפנים, שה"ס התלבשות החכמה בחסדים שיש לה התפשטות, ונקראים וויין כי ו' מורה התפשטות. שכלם גרמזו בשלשה הפסוקים של ויסע ויבא ויט שכל פסוק מתחיל באות ו'. (מז) **קום אלעזר ונטיל וכר:** ר' שמעון אמר לר' אלעזר בנו, קום אלעזר וקח הקלע, שהוא תקון השכינה, היינו מלכות, ותכתיר אותה

(מה) **קרקפתא איהי סלע וכר:** הגלגלות הוא סלע, היינו המסך השומר על המוחין שמבפנים מחגע החצונים, המבוע מבפנים הגלגלות הוא המוח. על טפות אלו הנמשכות מן המוח היינו אורות החכמה, נאמר אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם וגו'. את אויבים בשער שהוא השער של הצדיק היינו יסוד אות ברית קדש. שעליו נאמר זה השער לה' צדיקים יבואו בו. כי אור החכמה מסנוור עיניהם של החצונים ובורחים ממנו.

(מו) **ועוד שמעו הרים וגו':** ועוד יש לפרש הכתוב שמעו הרים את ריב ה', אלו שלש יודיי. היינו ג' הקוים שבמחין דאחוריים, שמאירים באור החכמה הנקרא י', (דפו"י דף מ"ד ע"ב) דף מ"ד ע"ב

מח) כד סליקת, סליקת באימא, דאיהי א' מן אדנ"י אקי"ק. ועל מאן סליקת. על עמודא דאמצעיתא, ט דאיהי ו', דאיהי כריכא ביה כעזקא י באצבעא. וסליקת בד' מן אדנ"י, דאינון תרין דרועין, ותרין שוקין. עד דסליק לאת י', דאיהי אבא, חכמה, י' עלאה, בגין דמתמן כ אתנטילת, הה"ד ה' בחכמה יסד ארץ.

מט) ונטילת נביעו ושקיו מניה לעילא, בקוצא דיליה לעילא, ובאמצעיתא, ובקוצא דיליה לתתא. וכד נחיתת, נחיתת כלילא מתלת טפין.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר
 (ר) ה' בחכמה יסד ארץ (משלי ג) לעיל במעלות ט נ"א דאיהו (דפו"י). י נ"א באצבע (וילנא).
 הסולם בתק' תמניסרי דף שסג אות צו ציון ט'. כ נ"א אתנטילא (למברג באלאבאן).

מעלות הסולם

מט) ונטילת נביעו ושקיו וכר': ולוקחת מן הי' מברע ושפע של השקאה היינו מוחין, בקוץ העליון של הי', ובאמצעותה, ובקוץ התחתון שלו, היינו שנכללת מג' הקוים ימין ושמאל אמצע, של אר"א עלאין, וכשהיא יורדת לקבל המוחין דפב"פ, יורדת כלולה משלש טפות, שהן ג' קוים, בעת ההיא נאמר בה הולך סגולתא, דטעמים הכלולה מג' נקודות ונקודה האמצעית היא למעלה מב' הנקודות שבימין ושמאל, ונקראת יי"י בשלש יודין, י' העליונה, היינו הנקודה האמצעית של הסגולתא, היא על ראשה של הא', שהיא הכתר העליון על כל העליונים, היינו ישו"ת וז"א, ואח"כ יורדת באמצע, היינו בסוד נקודת השורוק שהוא מלופוס ו' ונקודה, שז"א הוא בחי' ימין דבינה וכולו חסדים בסוד ו', ומלכות היא בחי' חצי השמאל דבינה, ומאירה בהארע חכמה, ולקחת משם קו השמאל בעת שהיא בעמוד האמצעי, שהוא ז"א, ואח"כ יורדת במקומה למטה, דהיינו נקודה תחת יסוד דז"א, ונתקנת שם לפרצוף שלם, והיא מרומזת ב' התחתונה של הא'.

ביאור המאמר: ענין הקירטא שפירושו קלע, הוא התקן הראשון של המלכות שהיא השכינה, להעלותה לבינה, ובסוד הטעמים נקראת פעולה זו בשם זרקא, שהצדיק

המתפלל

אותה כתר, כי כתר הוא מלשון כותרת, וזרוק ממנה אבן, שהיא טפה קדושה, היינו שיעלה מ"ן ממלכות לבינה לעורר זווג אר"א, שעליה נאמר ואר יעלה מן הארץ, ומשום זה עולה טבעת, מן א', שא' זו מצויירת מן זרקא, (עי' ע"ח שער טנת"א פרק ד' שיש אותיות מצויירות מטעמים, ומנקודות ותגין) לקבל עליה האבן היקר שהיא טפה דמ"ד, היינו חכמה הנקראת יקר, ומיד כשירדת עם המוחין למטה, והשקה את כל פני האדמה, היינו שמקבלת המוחין דפנים בפנים.

מח) כד סליקת סליקת וכר': כשמלכות עולה, עלייתה היא באמא, היינו בינה, שהיא רמוזה בא' של שם אדנ"י, ונקראת אהי"ה, שואל ועל מי עולה, ומשיב, על העמוד האמצעי, היינו ז"א, שהוא ו' משם הוי"ה, שהיא היינו המלכות כרוכה בו, כלומר מלבשת אותו בסוד נקבה תסובב גבר כטבעת באצבע, ועולה בד' מן שם אדנ"י שבה רמוז שתי זרועות שהן חסד וגבורה, ושני שוקים שהם נצח הוד, עד שעולה לאות י' משם הוי"ה, שהיא אבא, חכמה, י' העליונה, היינו אר"א עלאין, משום שמשם לוקחה, טרם מיעוט הירח בעת ששני המלכים שמשו בכתר אחד, וקיבלה אור חכמה מכתר, זהו שנאמר ה' בחכמה יסד ארץ.

(דפו"י דף מ"ד ע"ב)

בההוא זמנא אתמר בה הול"ך סגולת"א, ואתקריאת יי"י בתלת יודי"ן.
 י' עלאה איהי על רישא דא', דאיהי כתר עליון על כל עלאין, ו ולבתר
 נחיתת באמצעייתא, ונטלא מתמן ו בעמודא דאמצעייתא, ו ולבתר נחיתת
 לתתא באתרהא, י' דאיהי לתתא מן א.

חלופי גרסאות

ז נ"א ולבתר נחיתת באמצעייתא בעמודא דאמצעייתא ולבתר וליג ונטלא מתמן (הגרי"א). ו נ"א בסוגריים
 בעמודא דאמצעייתא (מעזיבו קושטנטינא). ו נ"א בסוגריים באמצע (דטרי"י).

מעלות הסולם

של הצדיקים נמשכת הארה עליונה מחכמה
 ובינה דא"ק המוציאה את המלכות מבינה
 שבכל המדרגות ומורידה למקומה, שאז יש
 במדרגה חמשה כלים, וכיון שיש ה' כלים
 חוזרים ומתלבשים בה כל חמשה אורות
 נרנח"י. וזה אמרו וזריק מנה איהי אבן,
 טפה קדישא וכו' היינו שיעלה מ"ן לזווג
 חר"ב דא"ק, שע"י הארת הזווג מטפת החכמה
 יורדת מלכות המסיימת למקומה, ונשלמת
 המדרגה בה' כלים כח"ב תר"מ, ובה' אורות
 נרנח"י. והנה צורת א' מורה על צורות עשר
 הספירות בעת הצמצום ב' דהיינו על עליית
 המלכות לבינה, כו' י' העליונה ה"ס כתר
 וחכמה שנשאר בפרצוף וי' תחתונה ה"ס בינה
 תר"מ שיצאו מן המדרגה ונפלו אל המדרגה
 התחתונה, והסיום החדש שנעשה ע"י עליית
 המלכות המסיימת, ה"ס הקו האלכסוני
 שבאמצע אות א', ומורה גם על הגדלות
 שבינה ותר"מ שיצאו בזמן הקטנות עולים
 בחזרה ומתחברים עם המדרגה או הפרצוף
 לעת גדלות ע"י הקו האמצעי שבא' ומתגלים
 אז כל המוחין.

זה אמרו ובגין דא שעלתה המלכות
 לבינה, אסתלקת עזקא מן א' הרומזת על י'
 הראשונה של הא' שה"ס כתר חכמה וקו
 ימין שבה, מן זרקא שבאורות הטעמים
 מצטיירת צורת האותיות הנכללות בטנת"א
 מן טעמים, כנודע כי כל אחד מטנת"א כלול
 מטנת"א. (ע"ח שער טנת"א פרק א' דף ט"א
 ט"ב סוף ד"ה ונבאר עתה, כתב שם ויש בכל
 הו"יה מהם בחי' טנת"א) ויש צורת א'
 מצויירת

המתפלל ומעלה מ"ן צריך לכוון מחשבתו
 להעלות המלכות למקום בינה, ואז היא נעשית
 כתר לז"א כמו בינה, בסוד אשת חיל עטרת
 בעלה, וזה שאמר ר"ש לר"א, קום אלעזר
 ונטיל קירטא שיקח הקלע שהוא התחלת
 התקון של השכינה, ואקיף לה תגא להעלותה
 לבינה ותהיה שותה כמו כתר דז"א, כי אקיף
 הוא לשון סמיכות כמו אין מקיפין בבועי
 (חולין מו:): שפירושו סמיכות והשוואה.

ונודע שמלכות מסיימת כל ספירה וכל
 מדרגה, מחמת שמעכבת את האור הבא אל
 המדרגה שלא יתפשט לתוכה, מכח הצמצום
 שנעשה עליה שלא תקבל מאור העליון, וע"כ
 אין האור של המדרגה נמשך אלא עד המלכות
 וכשמגיע אל המסך שבמלכות הוא מסתיים,
 ואז נעשה על המסך שבמלכות, זווג דהכאה
 עם האור, ולפיכך כיון שמלכות עלתה לבינה,
 נמצא שסיימה את האור במקום שעלתה דהיינו
 באמצע הבינה, וחצי בינה ותפארת ומלכות
 הנמצאים מתחת המלכות המסיימת יצאו
 ממדרגתם למדרגה תחתונה, והנה בכל מדרגה
 צריך שיהיה בה חמשה כלים, לקבל חמשה
 אורות: נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. ומתוך
 עליית המלכות לבינה לא נשאר בהמדרגה אלא
 ב' כלים שלמים שהם כתר חכמה, ע"כ לא
 נשאר בה רק ב' אורות שהם נפש רוח, (מטעם)
 ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות, שבכלים
 העליונים מקבלים תחלה, ובאורות התחתונים
 נכנסים תחלה, וג' האורות נשמה חיה יחידה
 חסרים בה כי אין להם כלים להתלבש בהם.
 אמנם ע"י עליית מ"ן נוקבין מתורה ותפלה
 (דפו"י דף מ"ד ע"ב)

מעלות הסולם

מצריירת כולה מטעמים של זרקא. והטבעת העליונה של הזרקא ה"ס י' העליונה של הא' שה"ס קו ימין לקבלא עלה אבן יקרה דאיהו טפה ה"ס הטפה של הארת הזווג דחור"ב דא"ק. המורידה את המלכות למקומה ובינה ות"מ שירדו. חזרו ועלו ונתחברו עם כתר וחכמה ע"י הקו האמצעי של הא' ואחר שנעשה התקון לקבלת המוחין דפכ"פ המפורש להלן, אז ומיד והשקה את כל פני האדמה, כי אדמה ה"ס המלכות, ופני האדמה הם המוחין דפנים.

ובאות מ"ח מפרש סדר עליית המלכות לבניה, וסדר המשכת המוחין לבנין הנוקבא יותר בפרטות, כי בכל יום ויום, בכונת התפלה צריכים להמשיך מוחין ולבנות הנוקבא דז"א מחדש בסוד מה שאמרו חז"ל שבכל יום חוזרת להיות בתולה ואיש לא ידעה, וסדר הבנין הוא שצריכים להמשיך שני מיני מוחין, שהם: עבור יניקה מוחין דאחור, ועבור יניקה מוחין דפנים, עבור פירושו מוחין דנה"י, יניקה פירושה מוחין דחג"ת, מוחין פירושם מוחין דחב"ד, מתחלה מקבלת מוחין דעי"מ בבחי' אחוריים דז"א, ובקומה שוה עד הכתר ואחר כך יש לכיין להמשיך לה ג' הבחינות עי"מ דפנים הבאים לה ע"י בנין אר"א. וזה אמרו כד פליקת כשהיא עולה לקבל המוחין, פליקת באמא עד הבינה, שהיא הכתר לזו"ן יחד, בסוד שני מלכים משתמשים בכתר אחד, דאיהו א' מן אדנ"י אהי"ה כי בשם אדנ"י יש צירוף א' די"ן, אשר א' רומזת על רחמי הבינה שנקראת בשם אהי"ה, הממתקת את די"ן של המלכות, וביחד נעשה צירוף של שם אדנ"י, ואומר שהיא עולה על עמודא דאמצעיתא דאיהו ו' כי היא עולה עד מלכות דאו"א עלאין, בסוד י' שהיא מלכות ונכנסת לאור שע"ז נעשה האור לאויר, ואז היא בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה, (זהו פרשת תרומה אות תקע"ח) דאיהו כריכא ביה כעוקא באצבעא, כי בתחלת תקונה של הנוקבא הנפרדת דז"א, חיבר אותה

המאציל עם הנוקבא שבגופא דז"א, שה"ס הצד השמאלי שבו, ונעשו שתיהן לנוקבא אחת לז"א, וכשנמשכו להם המוחין דימין ושמאל מבינה, לקח ז"א שה"ס הימין שבו, את אורות הימין דבינה, ונוקבא הנפרדת לקחה האורות דקו שמאל דבינה כמו הנוקבא שבגופו דז"א, מחמת שנתחברה עמה לנוקבא אחת, ופליקת בד' מן אדנ"י דאינון תרין דרועין ותריין שוקין דהיינו קומת נה"י שה"ס עבור ונצח החד כולל גם יסוד, וקומת יניקה שה"ס חסד גבורה ות"ת כלול עמהם, עד לפליק לאת י' וכך דהיינו פרצוף חב"ד שה"ס המוחין, דמתמן אתנטילת וכך כי אבא יסד ברתא, וכל גילויי החכמה הוא רק במלכות.

והנה ע"י עליית מלכות לבניה נבקעה כל מדרגה לב' חצאים: לכתר וחכמה שנשארו במדרגתם להיותם ממעל למלכות, ולבינה ות"מ שנפגמו ע"י המלכות שעלתה ויצאו מן זומדרגה, וכן נעשה בכל המדרגות (סולט ב"א דף ד' ד"ה וביאור) ובוה נתתקן הקטנות בכל המדרגות, ולעת גדלות נעשה זווג ע"ב ס"ג שמהארת הזווג יורדת המלכות למקומה למטה, וג' הספירות בינה ות"מ נטהרות מפגם הדין שבמלכות, והן חוזרות ועולות למדרגתן, ונעשו שם בחי' שמאל של המדרגה, וכתר חכמה הם הימין, וקו האמצעי המכריע ומשנה ב' הקיום ימין ושמאל שיאירו זה בזה ויוכללו זה בזה נעשה ע"י המסך דחיריק הממעט את קו השמאל לבחינת ר"ק דחכמה דהיינו שלא יאיר אלא ממטה למעלה, וכדי שיוכל קו האמצעי לעורר את המסך דחיריק שבו הוא צריך לעזר מלמעלה, כי מאחר שכבר ירדה המלכות מבינה ונטהרו ג' הכלים בינה ת"מ מכל פגם א"כ איך יכול קו האמצעי למעט שוב את הקו השמאל בכח המסך דחיריק שהיא בחינת החזרת המלכות לבינה, לכן התקין רדל"א את עצמו שמלכות שלו לא תצא מבינה שלו לעולם, ואין בו בחי' הטהרה של הקו השמאל, שלכן הוא נקרא רישא דלא אתיידע, כי לא נודע בו הארת חכמה וכולו ימין שהוא

(ג) קם עולימא בתר טולא, אמר, רבי רבי, הא טפה קא נחתא, טול קשת בידך, דאיהו כגוונא ׀ דאצבעא, ועוקא ביה, טול ליה, ודרך ׀ ליה לגבה, ׀ דקבילת לה עליה.

חלופי גרסאות

׀ נ"א דאצבע (וילנא). ׀ נ"א בסוגריים וזרקה (דפו"י). ׀ נ"א דקבילא (דפו"י) נ"א דקבילת לה עליך וליג עליה (הגר"א).

מעלות הסולם

היינו בעת שנכללת בנוקבא שבגופא דז"א בסוד מחצית השקל (זהר תרומה אות תקע"ט) ובסוד נקודת השורוק ו' ונקודה, ששניהם יונקים מבינה, ונטלא מתמן בעמודא דאמצעייתא, כי ז"א לוקח החסדים מקו ימין דבינה, והנוקבא הנפרדת לוקחת האורות דקו שמאל דבינה כמו הנוקבא שבגופא דז"א מחמת שנתחברו שתיהן לנוקבא אחת. (פתיחה לפירוש הסולם אות פ"ח ד"ה ביאור) ולכתר נחיתת לתתא באתרהא, היינו לאחר המיעוט שיורדת למטה מיסוד דז"א, כמו שהיתה בשורשה, למטה מכל מדרגת ז"א י' דאיהי לתתא מן א', ואז מקבלת הארותיה מן ז"א במחזין דפב"פ.

(ג) קם עולימא בתר וכו': קם נער מאחורי הצל, ואמר רבי רבי, הרי הטפה היא יורדת, קח הקשת בידך, שהוא כעין אצבע, היינו ספירת יסוד, ובו טבעת שק"ס עטרת היסוד, ודרך אותו היינו הקשת אליה, אל המלכות, כלומר שיזדווג עמה, ויוכללו זה מזה שהרי קבלת אותה היינו המלכות עליו על היסוד בכדי להמתיקה.

פירוש: תנאים אלו בעלי הזהר ובפרט ר' שמעון היה מחשבתם דיבורם בבחינת מעשה ממש, שכפי חירושי התורה שאמרו כך נתקנו ונסדרו המדרגות העליונות בפועל ממש, וכיון שרשב"י זיע"א דרש בסדר בנין הנוקבא בב' מיני מחזין הנקראים עי"מ דאחור ועי"מ דפנים, תכף נמשכו המחזין ונתגלו, וזה אמרו קם עולימא בתר טולא, טולא היינו מחזין דעבור, שהמחזין מוגנים בצלה דאמא, בסוד עבור ירך אמו הוא, ואז

חסדים, ובוה נחלש גם כח השמאל של מטה וקו אמצעי יכול למעטו. וזה אמרו ונטילת נביעו ושקיו מניה לעילא בקוצא דיליה לעילא, שה"ס קו הימין המאיר תמיד אפילו כשהמדרגה היא בעת קטנות, ובאמצעייתא שה"ס החסדים שברדל"א הנמשכים לקו האמצעי ע"י המסך דחיריק שבו, ובקוצא דיליה לתתא שה"ס הא"ת קו השמאל שהם בינה תר"מ שחזרו ועלו למדרגתן, וכד נחיתת, כשיורדת לקבל את המחזין דפנים, בסוד לכי ומעטי את עצמך, נחיתת כלילא מתלת טפין שה"ס השורש לג' הקוים ימין ושמאל אמצע, בההוא זמנא אתמר בה הולך פגולתא היינו סגולתא דטעמים ששם הקו האמצעי הוא למעלה מב' הקוים ימין ושמאל, משא"כ בסגול דנקודות שמורה שהקו האמצעי הוא למטה מב' הקוים ימין ושמאל (פתיחה לפירוש הסולם אות מ') ואתקריאת יי"י בתלת יודין הרומזים על ג' הקוים, י' עלאה איהי על רישא דא' דאיהי כתר עליון על כל עלאין כי נודע שבעת שמלכות עלתה לבינה בסוד י' שנכנס באור הבינה, ונתמעט מאור לאויר, אעפ"י שלעת גדלות הבינה חוזרת ה' למקומה זה אמור רק בישסרית ולא באר"א עלאין שבהם נשאר המלכות קבועה ואינה יוצאת מאויר שלהם לעולם, והיא נעשית למלכות דאר"א, דהיינו לבחי' י' של שם הוי"ה, ונודע שמלכות דעליון נעשה כתר לתחתון, נמצא שמלכות נעשה כתר אל ישסרית, וזה אמרו דאיהי כתר עליון על כל עלאין דהיינו ישסרית ורין, ולכתר נחיתת באמצעייתא.

נא) ז דהא כד סליקת מתתא לעילא, על רישא דאת ו', ק איהו כרומחא, ו', אתארכת ביה כשרביטא דככבא. וכד ר סליקת לעילא, שריא עלה י' ואתעבידת ז', ודאי תגא על רישא דס"ת. כיון ש דנחתת. צריך למדרך קשת לגבה, ח דאיהו צדיק, א ומניה נחיתת ואודריקת באתרהא.

חלופי גרסאות

צ נ"א דדא (דפו"י). ק נ"א איהו כרומחא ואתארכת ול"ג ו' (וילנא). ר נ"א סליקא (דפו"י). ש נ"א דנחתא (וילנא). ת דאיהו (וילנא). א נ"א מינה דפו"י.

מעלות הסולם

נא) דהא כד סליקת וכר': שהרי כשהיא עולה ממטה למעלה על הראש של אות ר' שהיא ז"א, הוא כרומח ו', בפה אחד מתארכת בו כשרביט הככב. ונעשה בסוד חרב עם ב' פיפיות, וכשהיא עולה למעלה עד הבינה, שורה עליה י' היינו מלכות דאורא עלאין שה"ס י' דהוי"ה ונעשית ז', ודאי כתר על ראש הספר תודה שה"ס ז"א, והיא נעשית בסוד אשת חיל עטרת בעלה. וכיון שיורדת לקבל את המוחין דפניס בסוד מיעוט הירה שנאמר לה לכי ומעטי את עצמד, צריכים לדרוך קשת אליה, כלומר להכליל אותה בספירת היסוד שהוא צדיק, וממנו היא יורדת ונזרקת למקומה.

פירוש: מוחין דז"א המתגלים בכדי להשמיד הסטרא אחרא. מכונים רומח מפני כי עיקר גילוי המוחין ההם הוא ע"י התחברות המלכות בבינה, שאז מקבלת המלכות כלים דבינה בסוד אמא אוזיפת מנהא לברתא (הקדמת ספר הזהר אות י"ז) ולולא זה לא היו ז"א ומלכות ראויים למוחין כלל, וע"כ יש לבינה ומלכות אותה צורת אות דהיינו ה' כי הן אותן המוחין, ויש ב' פעולות ביחוד זה, הנקראות מנעולא ומפתחא. כי הדינים המתגלים מבחינת המלכות המשותפת בבינה נקראים מפתחא, והדינים המתגלים מבחינת המלכות דמדת הדין לבד, נקראים מנעולא. ובעת שז"א משתמש בדינים דמפתחא נקרא רומח, שאין שם אלא פה אחד, ובעת שמשתמש גם עם דינים דמנעולא, נקרא חרב

הם ג' גו ג' חג"ת בתוך נה"י, ובסוד ראשו בין ברכיו, שחב"ד לא מאירים לגמרי, עולימא, פירושו מוחין דיניקה, שנתגלו תחג"ת מתוך הנה"י, קם עולימא פירושו, שחג"ת עולים לקבל המוחין דגדלות שה"ס קימה ולהעשות לחב"ד, ונה"י נעשים לחג"ת ובא להם נה"י חדשים במקומם, אמר רבי רבי הא טפה קא נחתא, היינו טפת המוחין דגדלות טול קשת בידך, היינו יסוד דמלכות, כי על ידי מתוקה של מלכות בבינה, נאבדה בחינת עצמותה של מלכות, כי נגנזה ברדל"א, וא"א יצא בט"ס חסר מלכות, אלא עטרת יסוד היא מלכות שלו, שה"ס נקודת המפתחא (הקדמת ספר הזהר בסולס מאמר מנעולא ומפתחא) ועטרת יסוד נבחנת כמו יסוד דמלכות הנקרא קשת ומלכות דמלכות חסרה, דאיהו כגוונא דאצבעא ועזקא ביה, שז"ס הכתוב את קשתי נתתי בענן (זהר בראשית א' דף ע"ה אות ע') אשר הקשת זה חי עלמין, בענן זה מלכות, כי הקשת נבחן ליסוד דמלכות, וע"כ נקרא חי עלמין. וענן נבחן למלכות דיסוד, ופירוש הכתוב את קשתי נתתי בענן שנתן יסוד דמלכות במלכות דיסוד שהוא העזקא שפירושו עטרת היסוד ונמתקו זה בזה בסוד מפתחא ואז מתגלים עליה כל המוחין לקיום העולם, וזה אומרו טול ליה זרדך ליה לגבה היינו שיקח הדינים שבקשת שביסוד דמלכות ויכלל מהם בסוד ימינא בשמאלא דקבילת לה עליה שקיבל אותה עליו ונכלל בה, בכדי להמתיקה.

(דפו"י דף מ"ד ע"ב)

(נב) ב וחרבא דאיהי ג טפה, איהי חתיכת לה לתלת טפין, בגין ד דאזילת סגולתא, דכד נחיתא עלה הוה י', ה ולכתר חתיכת ו לה לתלת. למהוי תגא ועטרה ברישא דתלת אבהן. דתהא כתר תורה, וכתר כהונה, וכתר מלכות. ודא רזא דש' תלת תגין עלה.

(נג) דרישא דחרבא ז י', גופא דחרבא ו', תרין פיפיות דילה ה"ה.

חלופי גרסאות

ב נ"א וחרבא איהי חתיכת לה להאי טפה לתלת טפין בגין דא אולא סגולתא דכד (הגרא). ג נ"א בסוגריים דהאי (דפו"י) וכמנטובה הגירסא דהאי כלי סוגריים ול"ג דאיהי. ד נ"א דאולת סגולתא דכד נחיתת (וילנא קושטנטינא כסא מלך). ה נ"א לכתר (דפו"י). ו נ"א ל"ג לה (מנטובה). ז נ"א מוסיף דאיהי י' (מנטובה קושטנדינא).

מעלות הסולם

עם ב' פיות, שהם מנעולא ומפתחא. וזה אמרו דהא כד סליקת מתתא לעילא שהוא עליית המלכות לבניה שזה עיקר התקון לגילוי המוחין שע"י השואת הצורה שלהן באים המוחין לכלל גילוי. על רישא דאת ו' שעולה לבניה שהיא ה' ראשונה, קודם ה' שהיא ז"א הנקרא ו', איהו כרומוחא ו' היינו שפועל בדינים דמפתחא לבד, בסוד רומח שאין לו אלא פה אחד, כי החילוק בין חרב לרומח, שבחרב יש ב' פיות וברומח פה אחד לבד. אתארכת ביה כשרביטא דככבא היינו שמתגלה גם הדינים דמנעולא, שעל המסך הזה דמנעולא אמר שמואל (ברכות נח:): נהירין לי שבילי דרקיעא כשבילי דנהרדעא בר מהאי ככבא דשביט. וכד סליקת לעילא דהיינו עד למלכות דאר"א עלאין, שריא עלה י', כי אר"א עלאין מכונים י' של שם הוי"ה ואתעבדות ז' כי ז"א הוא צורת ו' והמלכות היא כתר על ראשו ז', ודאי תגא על רישא דספר תורה כי ז"א ה"ס ס"ת, והנוקבא ה"ס כתר ועטרה שלו, בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה. כיון דנחתת למטה מחזה במקום נה"י צריך למדרך קשת לגבה דאיחו צדיק ולהכליל אותה במדת היסוד בסוד עטרה לראש צדיק, ומניה נחיתת ואזדריקת באתרהא ונעשית פרצוף בפני עצמה ומזדווג עמה סב"ט.

(נב) וחרבא דההיא טפה וכר: והחרב שה"ס הקו האמצעי של הטפה ההיא היא חותכת אותה לשלוש טפות, שה"ס שורש לג' קוים, משום שהולכת סגולתא, כי אלו המוחין דפנים הולכים ומגלים הסגולתא דטעמים שה"ס החסדים שבכתר בכל שלימותם. שכשירדה עליה הטפה של המוחין היתה כלולה מ' היינו נקודה אחת כלולה מ' ספירות, ואח"כ חתך אותה לשלש, היינו כתר חכמה מימין, ובינה תו"ם משמאל והפרסא שה"ס הקו האמצעי המחברם באמצע, כדי שתהיה כתר ועטרה בראש השלשה אבות, שהם אברהם יצחק ויעקב שהם המרכבה לחג"ת, בסוד האבות הן הן המרכבה. שתהיה כתר תורה, וכתר כהונה, וכתר מלכות. שה"ס ג' הקוים, כי כתר כהונה ה"ס ימין, וכתר מלכות שמאל כי מלכות עיקר בנינה הוא מגבורה, וכתר תורה ה"ס הקו האמצעי, זה סוד אות ש' שיש בה ג' קוים הרומזים לחג"ת וג' כתרים עליה.

(נג) דרישא דחרבא י' וכר: כי ראש החרב הוא י' של שם הוי"ה, גוף החרב הוא ו' של שם הוי"ה, שני פיפיות של החרב הם ב' תהי"ן של הוי"ה. הנרתיק של החרב היינו הכלי שטומנים בו החרב הוא שם אדנ"י. וכשהשם הוי"ה הוא חוץ משכינתו היינו שלא בשעת היחוד, הוא דין החותך מכל

נרתקא דילה אדני. ז ט וכד איהו י יקו"ק בר משכינתיה, איהו דין דחתיך
מכל סטרא. כד עאל בנרתקא, תתעביד רחמי, ולא חתיך כ דיניו. ורזא
דחרבא בנרתקא, יאקדונק"י, הכי ודאי.

(נד) ובזמנא דיקו"ק בר משכינתיה, אתמר ביה (ש) כי ה' אלקיך
אש אכלה הוא, דנטיל ל בגבורה לאוקדא עלמא. י אתעביד גחלת. ו'
שלהובא דגחלת, ה"ה חד חמש גוונים, תניינא חמש נהורין דנהרין בהון.
(נה) ובזמנא דה' עלאה מ אסתלקת מה' תתאה, איהי נ אמרה (ח)

מסורת הזהר

(ט) כי ה' א' אש אוכלה הוא (דברים ד) לעיל במעלות
הסולם תי"ח דף שצ"ב אות קנט ציון א'.
(ח) אל תראני שאני שחרחרת (שה"ש א) לעיל
במעלות הסולם השמטות מס' הזהר דף טז אות לו
ציון ו'.

חלופי גרסאות

ח נ"א בסוגריים וחרבא יקו"ק (דפו"י) ובמנטובה
הגירסא בלי סוגריים. ט נ"א וכד איהו בר וליג
יקו"ק (מנטובה). י נ"א בנרתקא אתעביד (וילנא).
כ נ"א ליג דינין (הגרי"א).
ל נ"א מגבורה (וילנא טשרנוויץ קושטנינא מנטובה).
מ נ"א אסתלק (דפו"י). נ נ"א אמר (דפו"י).

מעלות הסולם

שנזדווג השם הוי"ה עם אדני כי אז נמצאים
הדינים בבחינת מלחמה עם הסט"א, והדינים
שבב' ההי"ן חותכים הראש דסט"א, ובעת
היחוד דהיינו אחר שכלו כל המלחמות אז
החרב המרומזת בשם הוי"ה נכנסת לנדנה,
כי אין עוד קליפות ללחום עמהם, וזה אמרו
נרתקא דילה אדני, וכו'. (עיין בסולם פרשת
משפטים אות שצ"ח מאמר חרב פיפיות.
ובפרשת שופטים מאמר ד' מיתות לסמאל).
(נד) ובזמנא דהוי"ה לבר וכו': ובעת
ששם הוי"ה הוא מחוץ לשכינתה, היינו בטרם
היחוד, והדינים שבסמאל לא נתכללו בימין,
נאמר בו בוז"א, כי ה' אלקיך אש אכלה הוא,
שהולך בגבורה לשרוף העולם. י של השם
נעשים לגחלת. ו של השם הוא השלהבת
שבגחלת. ה' ה', אחת היינו מלכות רומות
לחמשה גוונים שהם חמשה דינים, ממלכות
דמדת הדין ה' השניה רומות לחמשה אורות
המאירים בהגוונים ממלכות שנכללה בבינה
שהם דינים דמפתחא.

(נה) ובזמנא דה' עלאה וכו': ובעת שה'
העליונה היינו בינה מסתלקת מה' תחתונה
שהיא

צד, וכשנכנס בנרתקו דהיינו בשעת היחוד
נעשה לרחמים ולא חותך דינים, וסוד החרב
בנרתקו ה"ס היחוד של ב' השמות יאהדונה"י
כן הוא ודאי.

פירוש: י' דהוי"ה ה"ס חכמה שהיא ראש
הכל, המשפיע המוחין אל ה' עליונה שהיא
בינה, אמנם כשהמוחין הם בי"ה שהם חר"ב
אינם יכולים להשמיד את הס"א, כי אין לסט"א
אחיזה בג"ר, ולכן רק ו"ה יכולים להשמיד
הסט"א, וזה אמרו דרישא דחרבא י' היינו
חכמה שהיא ראשית הכל ושורש, גופא
דחרבא ו' היינו ז"א שהוא עיקר החרב
המשמיד הסט"א. תרין פיפיות דילה ה"ה
בינה ומלכות, שע"י השואת הצורה שלהן
באים המוחין לכלל גילוי ולכן אינו מספיק
פה אחד אלא צריכים לב' פיות שסוד הפה
של הבינה ישפיע לפה של מלכות. בסדר: ש'
שהיא חכמה בחי' א' ושורש הכל משפיעה לה'
ראשונה, שהיא בחי' ב'. ומהן מקבלת ה'
שהיא בחינה ג', גוף ועיקר החרב ומשפיעה
לה' אחרונה שהיא בחינה ד' ואז נשלמת
מציאות החרב. והנה גילוי הדינים הוא מטרם
(דפו"י דף מ"ד ע"ב)

אל תראוני שאני שחרחורת. ובזמנא דאיהי נהרא בגוונהא, אתמר בה א) וראיתיה לזכר ברית עולם. ס קמו תנאים ואמוראים דלעילא, ואמרו רבי רבי, כמה תקיפא קירטא דילך, די סליקת לה עד אין סוף, ונחית ע לה עד אין תכלית.

נו) פתח כמלקדמין ואמר, ב) שמעו הרים את ריב י"י, פ אמר לון, אבהן אבהן, טורין רברבין, שמעו, דהאי אבו דאתגזרת מאלין טורין דלכון, צ דאיהי כתר א ברישא דכלהו, והאיתנים דאיהי כתר א על כלהו, איהי סליקת ריב עליכו בגין בעלה, דאיהי ק מבוע סתימא כסלע. עד דייתי בעלה לא יהבא מימוי. דהא לישנין אינון כפטישין דמחאן בההוא סלע, ד ולית חד מיניהו דאפיק מינה נביעו, ש בר מבעלה דידע לאמשכא לה.

חלופי גרסאות

ט הגר"א כותב כותב קמו תנאים כו' צ"ל למעלה קודם קם עולימא ואמר די סליקת וכו' (הגר"א).
ע נ"א ל"ג לה (מנטובה).
פ נ"א ל"ג אמר לון (הגר"א). צ נ"א ואיהי כתר א (הגר"א). ק נ"א מבועא (וילנא). ר נ"א מוסיף ולית לון מיניהו ול"ג חד (מנטובה). ש נ"א ל"ג בר מבעלה דידע לאמשכא לה (מנטובה).

מסורת הזהר

א) וראיתיה לזכור ברית עולם (בראשית ט)
לעיל במעלות הסולם תקון ה' דף רט אות ז' ציון ו'.
ב) שמעו הרים את ריב ה' (מיכה ו) לעיל אות לב ציון י'.

מעלות הסולם

נחשבת שהיא בבחי' אחוריים. שאז היה קטרוג הירח ונתמעטה המלכות ובאה למצב ב' למדרגה שתחת ז"א, שאז היא מקבלת הכל מז"א שהוא הקו האמצעי הממעט קו השמאל מג"ר דחכמה ומיחדו עם הימין וכיון שהארת החכמה נתלבשה בחסדים היא יכולה להאיר הן חכמה הן חסדים.

נו) פתח כמלקדמין ואמר וכו': פתח ר"ש כמקודם ואמר, שמעו הרים את ריב ה', אמר להם אבות אבות, הרים הגדולים שמעו, שאבן זו היינו מלכות, שנחצבה מאותם ההרים שלכם, שהיא כתר בראש כלם, בסו"ה אבן מאטו הבונים היחה לראש פנה. והאיתנים שהיא כתר על כלם, היא מעוררת ריב עליכם בשביל בעלה, שהיא מבוע סתום כסלע לא נותנת מימה עד שיבוא בעלה, כי הלשונות הן כפטישין המכים בסלע ההיא, ואין אחד מהם

שהיא מלכות, היא אמרה אל תראוני כלומר לא לעורר המשכת חכמה שנקראת ראייה, שאני שחרחורת כי אי אפשר לאור החכמה להאיר בלי לבוש של חסדים. ובעת שהיא מאירה בצבעיה, היינו שנכללת מג' הקוים שהם המוחין שבה והם לבן אדום ירוק, נאמר בה וראיתיה לזכר ברית עולם. ואפשר לקבל ממנה מוחין דחכמה הנקראים ראייה. קמו התנאים והאמוראים שלמעלה ואמרו רבי רבי כמה חזקה הקלע שלך, כי העלית אותה עד אין סוף, והורדת אותה עד אין תכלית כי ע"י המאמר שלו נתגלה היחוד הגדול של ז"ן בב' המצבים: א' שנתגדלה קומת הנוקבא עד כתר דו"א, שאז המדרגה העליונה שלה היא בינה, ויכולה לקבל חכמה ממנה, ואינה צריכה לקבל מז"א אלא שאינה יכולה להאיר אל התחתונים מחמת חסרון חסדים, וע"כ (דפ"י דף מ"ד ע"ב)

(נז) ת פתח ר"ש ואמר, זכאה איהו מאן דמצלי, וידע לסלקא רעותיה לעילא. דהא א פומוי אפיק שמהן, ואצבעוי כתבין רוין, וכד סלקין שמהן ב מפומוי, כמה עופין פתחין גדפייהו לעילא לקבלא לון. וכמה חיון דמרכבתא כלהו מזדמנין לגביהו לנטלא לון. כל שכן אם שכינתא שריא בצלותיה, ג ואסתלקא לקב"ה, ורזא דמלה ג) אם תשכבון בין שפתים, אל תקרא אם אלא אם זכאה איהו מאן דסליק לה בצלותיה, דמצלי בשפווי לעילא לגבי בעלה.

חלופי גרסאות

ת נ"א פתח ר"ש ואמר זכאה איהו מאן דמצלי וידע לסלקא רעותיה לעילא וכד סלקין כו' ול"ג דהא פומוי כו' עד רוין (הגר"א). א נ"א פומוי (קושטנטינא). ב נ"א מפומוי (מנסובה מעזיבוכו טשרנאוויץ). ג נ"א דאסתלקת להקב"ה (דפו"י).

מסורת הזהר

ג) אם תשכבון בין שפתים (תהלים סח) זהר פנחס אות ת"ע ציון ע' לעיל במעלות הסולם ת"יח אות ע"ה צ"ב.

מעלות הסולם

כדי שיתיחד עם הימין, שמיעוט זה נבחן להכאה במלכות הגבנית משמאל, וכיון שמלכות דאצילות נבנית מימין מבנין אריא עלאין, אין אותה הכאה דקו שמאל נוגע לה כלום, אלא לאחורים של המלכות שנפלו ונעשו לפנימיות עולם הבריאה, להיותה כולה בחי שמאל. וזה אמרו איהי פליקת ריב עלייכו בנין בעלה, כי ז"א צריך להמשיך לה חכמה בסוד היחוד של דבור ופיוס בסר"ה שמאלו תחת לראשי, והכאה אינה נהג רק בקו שמאל, ולכן איהי מכווע פתימא כפלע עד דייתי בעלה לא יהבא מימין, כי אותה ההכאה שנוהגת בשמאל, אינה נוגע לה כלל, דהא לישנין שה"ס הקו האמצעי אינון כפטישיין דמחאן בההוא פלע ב: התעוררות המסך דחיריק הממעט הג"ר דשמאל בהכאתו בה, ולית חד מינייהו דאפיק מינה נביעין, כי בנינה הוא מצד הימין שאין נהג בו הכאה, בר מבעלה דידע לאמשכא לה בדבור ובפיוס.

(נז) פתח ר"ש ואמר וכי: פתח ר' שמעון ואמר, אשרי הוא מי שמתפלל וידע לכוון לעלות רצונו למעלה, היינו שיוודע כוונת התפלה ועליית התפלה בסדר המדרגות כמ"ש בזהר

מהם שמוציא ממנה נביעה של מי החכמה, חוץ מבעלה היוודע להמשיך אותה בסוד היחוד של דבור ופיוס.

פירוש: הרים ואיתנים ה"ס חג"ת נה"י, וטורין רברבין ה"ס חג"ת בגדלות שעלו ונעשו לחב"ד, אכן דאתגזרת מאלין טורין ה"ס המלכות הנכללת מתשע ספירות הראשונות. וכשו"א ומלכות הם בגדלות, נמצא ז"א באור החסדים, ומלכות באור החכמה וכשמתיחדים שניהם נכלל גם ז"א מחכמה שבמלכות, והיא עולה ונעשה עטרה על ראשו, לכן אומר דאיהו כתרא ברישא דכלהו וכי. והנה מלכות דאצילות נבנית תחלה מקו שמאל, בסוד שני המאורות הגדולים, ואח"כ נתמעטה עד לנקודה, ועולה לאריא, ואבא ואמא חוזרים ובונים אותה מבחי הימין. ובעת שנתמעטה ממצב א' נפלו תשע ספירות תחתונות שלה לעולם הבריאה, ונעשו שמה ראש לשועלים, כי נעשו לפנימיות עולם הבריאה, אמנם הן נבחנו לבחינות אחורים שאינן מאירות, להיותן ממצב הראשון שמלכות היתה חכמה בלי חסדים, וסוד הכאת הסלע הוא התעוררות המסך דחיריק שבקו האמצעי, להכות ולמעט הג"ר דקו שמאל. (דפו"י דף מ"ד ע"ב י' דף מ"ה ע"א)

(נח) בצלותא דשחרית, סלקא בשמא דאתקרי א"ל, האל הגדול ודאי. בצלותא דמנחה, סליקת בשמא דאתקרי אלקים. בצלותא דערבית, סליקת בשמא דאתקרי יק"ק. ורזא דמלה, (ד) אל אלקים י"י דבר ויקרא ארץ.

(נט) ואמרו מארי מתניתין, דצריך בר נש בצלותיה, לשהות שעה אחת קדם דמצלי, ושעה אחת לבתר דמצלי. ורזא דמלה, דישהה בצלותיה שעתא חדא, בגין דאתמר (ה) והאיש משתאה לה מחריש, ההוא דאתמר ביה, (ו) י"י איש מלחמה.

(ס) ולבתר דשהא ליה בר נש וצלי, אם שגורה תפלתו בפיו, בודאי

מסורת הזהר

(ד) א' א' ה' דבר ויקרא ארץ (תהלים ג) ז"ח מדרש רות כ"א דף י' אות מא ציון ד'. (ה) והאיש משתאה לה מחריש (בראשית כד) — לית. (ו) ה' איש מלחמה (שמות טו) לעיל בהקט"ז אות יא ציון כ'.

מעלות הסולם

דהיינו קו שמאל. בתפלת ערבית עולה בשם שנקרא הוי"ה, דהיינו קו האמצעי תפארת, וסוד הדבר מה שכתוב "אל אלקים הוי"ה שה"ס חג"ת דבר ויקרא ארץ, שהיא מלכות. (נט) ואמרו מארי מתניתין וכ"ו: ובעלי המשנה אמרו, (ברכות לב:) שצריך האדם המתפלל, לשהות שעה אחת קודם תפלתו, ושעה אחת לאחר התפלה. ושעה אחת בתפלתו, וסוד הדבר שישנה שעה אחת בתפלתו, משום שנאמר והאיש משתאה לה מהריש, ופירוש משתאה לשון שהייה כתרגומו, אותו שנאמר בו ה' איש מלחמה היינו הקב"ה. ורבקה הי"ס תפלה, (עיי' ברע"מ זהר פנחס אות רמ"ב). (ס) ולבתר דשהא ליה וכ"ו: ואחר שאדם משהה עצמו קודם התפלה, לכוון לבו בתפלתו וחושב ברומחותו ית' ובשפלות עצמו, עליו אחז"ל (ברכות לד:) אם שגורה תפלתו בפיו בודאי נתקבלה תפלתו. כמ"ש ברע"מ (פרשת פנחס אות רע"ט) ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת דא צלותא דאיהו דבור וסוד הדבר, אדם שהוא מרכבה לבח" קב"ה, צריך להשהות, ואשה שהיא מרכבה אל השכינה צריכה להקדים (זהר פרשת תזריע אות ט') כמו שאתה אומר אשה כי תזריע וילדה

בוהר (ויקהל אות קכ"ג) צלותא דבר נש איהו פולחנא דרוחא ואיהו קיימא ברזין עלאין, וב"ג לא ידעין דהא צלותא דב"ג בקעת אוירין בקעת רקיעין פתחת פתחין ופלקא לעילא, עיי"ש בפ"ה הסולם. שהרי מוציא מפיו שמות הקדושים וכותב סודות באצבעותיה, אם מסדר תפלתו בכתב. וכשהשמות עולים מפיו כמה עופות היינו מלאכים, פותחים כנפיהם לקבל אותם בסו"ה כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר. וכמה חיות של המרכבה, כולם הן המלאכים והן החיות, מזדמנים אליהם לקבלם. כל שכן אם השכינה שורה בתפלתו, ועולה להתייחד עם הקב"ה. וסוד הדבר הוא מ"ש אם תשכבון בין שפתים, אל תקרא אם בחיריק, אלא אם בצירי היינו מלכות שנקראת אמא תתאה, אשרי הוא מי שמעלה אותה בתפלתו, המתפלל בשפתיה, ומפרש שפתיים, מלשון שפתי פיו, למעלה אצל בעלה ומייחדה עמו.

(נח) בצלותא דשחרית סלקא וכ"ו: בתפלת שחרית עולה השכינה, בשם הנקרא א"ל היינו בקו הימין, האל הגדול ודאי, דהיינו חסד העולה להיות חכמה. בתפלת המנחה עולה השכינה, בשם שנקרא אלקים, זה גבורה (וסרי דף מ"ה ע"א)

אתקבל צלותיה. ורזא דמלה, בר נש צריך למשהא, ואתתא לאקדמא. ד
 כד"א, אשה כי תזריע וילדה זכר. ה ורזא דמלה, אשה מזרעת תחלה,
 יולדת זכר. ועוד ו (ח) שבשפלנו זכר לנו, ורזא דמלה, שבשפלנו של אדם,
 זכור יזכרנו לטובה.

(סא) ועוד אם שגורה תפלתו בפיו, איהו רזא ויהי הוא טרם כלה
 לדבר ט (ו) והנה רבקה יוצאת. ורזא דמלה, י (ז) והיה טרם יקראו ואני אענה,
 עוד הם מדברים ואני אשמע. זכאה איהו, מאן דלא מעכב מטרוניתא לסלקא
 למלכא. דכל מאן דאיהו צלותיה שגורה ו בפומי בלא עכובא, ההוא ממהר
 מטרוניתא למלכא.

(סב) ווי לון לבני נשא, דאינון אטימין לבא ועיינין, דלא משתדלין
 למנדע ביקרא דמאריהון, לרצויי ליה בשכינתיה, בכמה תחנונים ופיוסים,
 לנחתא ליה לגבי שכינתא. כל שכן ז לאתערא ביה רחימו לגבה. כמה
 דתקיננו הבוחר בעמו ישראל באהבה.

חלופי גרסאות

ד מן כד"א עד ורזא הוא בסוגריים בדפוס וילגא
 ובהרבה דפוסים בלי סוגריים. ה ה"ג במגטובה
 ובכל הדפוסים בסוגריים מן ורזא דמלה עד יזכרנו
 לטובה ובהגר"א ל"ג מן ועוד שבשפלנו עד לטובה.
 ו ג"א בפיומי (מגטובה קושטנטינא).
 ז ג"א ליתערא (מגטובה).

מסורת הזוהר

ז אשה כי תזריע וילדה זכר (ויקרא יב) לעיל:
 במעלות הסולם בהקת"ז דף עה אות קכח ציון כ'.
 ח שבשפלנו זכר לנו (תהלים קלו).
 ט והנה רבקה יוצאת (בראשית כד) לעיל במעלות
 הסולם תי"ח דף שנב אות סח ציון צ'. י והיה
 טרם יקראו ואני אענה (ישעיה סה) זהר ח"ג רמט.

מעלות הסולם

אל המלך היינו ז"א כי כל מי שתפלתו היא
 שגורה בפיו, בלי עכוב, ההוא ממהר
 המטרוניתא היא מלכות, לבוא אל המלך.

(סב) ווי לון לבני וכר: אוי להם לבני
 אדם, שהם אטומי לב ועינים, שלא משתדלים
 לדעת בכבוד של רבונם, לרצות אותו שיתייחד
 בשכינתו בכמה תחנונים ופיוסים, להוריד אותו
 אל השכינה, כ"ש לעורר בו אהבה אליה, כמו
 שתיקנו הבוחר בעמו ישראל באהבה. כי כלל
 ישראל נכללים בהשכינה, שלכן נקראת כנסת
 ישראל.

ווסוד הדבר אשה מזרעת תחלה
 יולדת זכר. ועוד שבשפלנו זכר לנו, ווסוד
 הדבר שבשפלותו של אדם, שמכיר את מן
 ערכו שאין לו מעצמו כלום, כמו אשה שאין
 לה אלא מה שבעלה גותן לה, זכור יזכרנו
 לטובה, וזוכה לאור החסדים שנקרא זכר.

(סא) ועוד אם שגורה וכר: ועוד אם
 שגורה תפלתו בפיו, הוא סוד הכתוב, ויהי
 הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת.
 וסוד הדבר והיה טרם יקראו ואני אענה,
 עוד הם מדברים ואני אשמע, אשרי הוא מי
 שלא מעכב המטרוניתא שהיא מלכות, לעלות

(סג) וכד קיימין קדמיה, צריך למיקם קדמיה בדחילו. זכאין אינון ישראל, דידעין לפייסא למאריהון כדקא יאות. ולחברא בפיימיהו ח בצלותין תרין שמהן אליו, דאינון יאקדונקי, דבהוא זמנא (ז) א"ז תקרא וה' יענה, וי"י: הוא ובית דינו, ודא שכינתא ט עלאה ותתאה. י ודא כ איהי רזא, (ז) אם תשכבון בין שפתים.

(סד) דאיהי קרבנא ל דקב"ה, דודאי שכינתא איהי קרבנא דיליה. ובגין דא תקינו צלותא בקרבנא היא העולה, העולה ודאי, זכאה איהו מאן דסליק לה לגביה כדקא יאות.

חלופי גרסאות

ח נ"א בצלותהון (מנטובה). ט נ"א בסוגריים ודא חכמתא עלאה ושכינתא (דפו"י). נ"א בסוגריים חכמה (דפו"י). י נ"א ודא איהו רזא מי זאת עולה דאיהי קרבנא כו' ול"ג אם תשכבון בין שפתים (הגר"א). כ נ"א איהו (מנטובה וילנא קושטנטינא). ל נ"א מוסיף דילה ול"ג דקב"ה דודאי שכינתא איהי קרבנא דיליה (דפו"י).

מסורת הזוהר

כ) אז תקרא וה' יענה (ישעיה נח) לעיל במעלות הסולם ח"א כתי"ח דף שנה אות פ' ציון ח'. (ז) אם תשכבון בין שפתים (תהלים סח) לעיל אות נז ציון ג'.

מעלות הסולם

(סג) וכד קיימין קדמיה וכו': בחרב. שז"ס אדני שפתי תפתח שהוא פה אחד. ופי יגיד תהלתך היא פה השני. (זהר שופטים אות ד').

(סד) דאיהי קרבנא דקב"ה וכו': כי היא היינו התפלה, היא הקרבן של הקב"ה, שבדאי שהשכינה, היא קרבנו, ומשום זה תיקנו תפלה בעת הקרבת הקרבן. היא העולה היינו השכינה העולה ודאי. אשרי הוא מי שמעלה אותה אצלו כראוי.

פירוש סוד הקרבן מבואר בזהר פרשת ויקרא (אות נ"א) מאי קרבן, א"ל הא ידיע הוא לגבי חבריאי קרבן מאינון כתרין קדשן דמתקרבין כלהו כחדא וכו' הה"ד קרבן לה' קרבן דאינון כתרין קדישין לה' הוא וכו' דאתעטר בעטרוי לאתבסמא כלא עיי"ש, כי ז"א שהוא נקרא קב"ה ונקרא הוי"ה, הוא מתוקן בחסדים מכוסים מחכמה. ואין לו ג"ר שה"ס חכמה, וע"י התפלה של הצדיקים המעלים מ"ן הם גורמים זווג זרין, ואז הוא ממשיך חכמה בשביל

וכשעומדים לפניו, צריכים לעמוד לפניו ביראה, אשריהם ישראל, שידעו לפייס לרבונם כראוי, ולחבר בפיהם בתפלתם, שני שמות אלו שהם יאהרונה"י, שה"ס יחוד קב"ה ושכינתיה, שהם ז"א ומלכות. שבעת ההיא נאמר א"ז שבגימטריא שמונה שהן שמונה אתיות של ב' השמות הוי"ה אדנ"י, תקרא וה' יענה. וה' הוא ובית דינו, וזה השכינה העליונה, היינו בינה הנקראת הוא, כנודע בסו"ה כי חפץ חסד הוא, (ע"ח ח"א שער מטי ולא מטי פרק ב' ד"ה אח"כ חזר) ושכינה התחתונה היינו מלכות. וזה הוא סוד אם תשכבון בין שפתים, דריש אם על בינה שהיא אמא עלאה, ועל מלכות שהיא אמא תתאה. כי היחוד הנ"ל הוא סוד החרב בנרתיקו, (עיי' לעיל אות נ"ג) שכמו שהחרב יש לה ב' פיות מטעם הדינים של בינה ומלכות, כן בדין המתוק של אדנ"י, יש כנגדם ב' פיות דבינה ומלכות, להכניס בהם ב' פיות (דפו"י דף מ"ה ע"א)

סה) דאיהו שאל בגינה, מי זאת עולה, עולה ודאי. מן המדבר, מן המדבר ודאי. מן דפומוי חשיב קב"ה כטורא דסיני, ובגין דא מן מי זאת עולה מן המדבר וגו'.

סו) מקטרת מר דא צלותא דשחרית, ו דתקון אברהם דהוא מר. ועוד מקוטרת מר, צרור המר דודי לי, ודא נצח דסליק מ לה בימינא. הה"ד, נעימות בימינך נצח. ולבונה דא הוד, דסליק מ לה בגבורה. מ מכל אבקת רוכל, דא צדיק, דסליק מ לה בעמודא דאמצעיתא.

סז) ואם לא סלקא שכינתא בצלותיה קרבנא לקב"ה, הא כלבא קא

חלופי גרסאות

מ נ"א דפימוי (מנטובה קושטנדינא).
 נ נ"א דתקין (מנטובה). מ נ"א ליה (מעזיבוז)
 ובמנטובה הגירסא דסליק בימינא ול"ג לה.
 ע נ"א ליה (מנטובה). פ נ"א ל"ג לה (מנטובה).

מסורת הוזהר

מ) מי זאת עולה מן המדבר (שה"ש ג) לעיל
 במעלות הסולם השמטות מס' הוזהר תוס' לחלק
 שלישי דף נד אות קס"ד צ"ב.
 ג) נעימות בימינך נצח (תהלים סז) לעיל במעלות
 הסולם בהקת"ז דף ע' אות ק"י ציון ד'. מ מכל
 אבקת רוכל (שה"ש ג) לעיל אות סה צ"מ.

מעלות הסולם

למור (מדרש רבה שיר השירים ה') מה המור הזה ראש לכל הבשמים אף אברהם אבינו היה ראש לכל הצדיקים וכו'. ועוד מקוטרת מר, ה"ס הכתוב צרור המר דודי לי, ומפרש מקוטרת מקשרת. וזה נצח המעלה אותה היינו המלכות בימין שהוא חסד. זה הוא שכתוב נעימות בימינך נצח. ולבונה זה הוד, המעלה אותה היינו את המלכות, בגבורה שהוא קו שמאל, (במד"ר שה"ש שם כתוב) ולבונה זה אבינו יצחק שנתקרב כקומץ לבונה על גבי המזבח. מכל אבקת רוכל, זה צדיק היינו יסוד, המעלה אותה היינו את המלכות, בעקוד האמצעי שהוא תפארת. (במד"ר שם כתוב) מכל אבקת רוכל זה אבינו יעקב שהיתה מטתו שלמה לפניו ולא נמצא בהן פסולת.

בשביל המלכות הנקראת שכינה, ויש לו ג"ר, אבל בלי המלכות אין לו חכמה כי אין החכמה נגלית בשום ספירה אלא במלכות לבריה. (זהר ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד) וזה אמרו דאיהי קרבנא דקב"ה כי התפלה גורמת שכל הספירות מתקיימות כולן יחד ומתקשרות זו בזו, דודאי שכינתא שהיא מלכות שבה מאיר אור החכמה איהי קרבנא דיליה, כי ע"י שממשיך חכמה אל המלכות, אז כל ס' הספירות הראשונות יש להן ג"ר, ומתייחדות ביחוד שלם שז"ס קרבן לה. ובגין דא תקינו צלותא בקרבנא וכו' היינו ישראל במעמדם.

סה) דאיהו שאל עליה וכו': כי הוא היינו הקב"ה שואל עליה מי זאת עולה, כי זאת ה"ס מלכות הנמתקת ברוחמי הבינה הנקראת מו'. עולה ודאי מן המדבר, מן המדבר ודאי דהיינו מן הצדיק המדבר ומתפלל דבורי התפלה. שהקב"ה חושב את פיו כהר סיני, ומשום זה כתוב מי זאת עולה מן המדבר וגו'. סו) מקטרת מר דא וכו': מקטרת מר, זה תפלת שחרית שתיקן אברהם שהוא דומה (דפ"י דף מ"ה ע"א)

סז) ואם לא סלקא וכו': ואם אינו מעלה בתפלתו את השכינה לקרבן אל הקב"ה, הרי כלב יורד לאכול קרבנו, (הקדמת ספר הזהר אות צ"ז עיי"ש בסולם) אי לו טוב לי משלא

(פג) * ו דשבת ז דאתוספת לעני, דאיהי צדיק, יום השבת, ודאי, דלית ליה ח מדיליה אלא נשמתא יתירה, דאתוסף לגביה, בגין שכינתא, ט דאתקרי מוסף שבת, ובההוא זמנא, אתקריאת איהי תוספתא.

חלופי גרסאות

ו נ"א ואיהי ברייתא ותוספת דשבת דאתוסף לעני כו' בגין שכינתא דאתקרי איהו מוסיף שבת ואח"כ צ"ל מ"ש בסי"א ב' (הגרי"א). ז נ"א דאתוסף לעני דאיהו (קושטנדינא). ח נ"א מדילה (למברג באלאבאן). ט ה"ג בדפוס קושטנדינא ובכל הדפוסים הגירסא דאתקרי מוסף שבת ובסוגריים אתקרי איהו.

מעלות הסולם

מהם חכמה, מצב ב' זה נבחן למחזין דפנים בפנים.
והנה הנוקבא ה"ס תפלה, ונבחן בה ג' בחינות: א' חב"ד חג"ת שלה שמחזה ולמעלה של פרצוף הנוקבא. ב' תנה"י שלה שמחזה ולמטה. ג' מלכות שלה. וה"ס מה שנאמר אצל יעקב, ויחץ את הילדים על לאה ועל רחל ועל שתי השפחות, כי חב"ד חג"ת עד החזה ה"ס לאה, ונה"י ה"ס רחל, ומלכות דמלכות ה"ס בני השפחות. ונגד ג' בחינות הנ"ל נתקנו ג' תפלות: שחרית, מנחה, ערבית, וב' תפלות הראשונות, שהן שחרית ומנחה, הן מתקנות ב' בחינות ראשונות של המלכות, שהן תשע ספירות הראשונות שלה, שע"י תפלותינו אנו מקרבים את השכינה שהיא המלכות להקב"ה שהוא ז"א בעלה להזדווג עמה, וט' ספירות ה"אשונות שלה הן ראויות לקבל תקונן בשלימות גם לפני גמר התקון, ולכן תפלות שחרית ומנחה הן מצוה. ותפלת ערבית היא רשות, להיותה תקון לבחי' ג' של המלכות שאין לה תקון בשתא אלפי שני, ואפילו בזמן הבית המקדש הראשון בימי שלמה, שהיתה סיהרא בשלימותה, לא היה כתרה שוה לכתרו של ז"א פב"פ, ומלכות דמלכות לא נתקנה, (ע"ח שער ל"ו פ"א ב') וע"כ תפלת ערבית רשות בפני עצמה בלי בעלה כי אין לה זווג עם בעלה לפני גמר התקון. וה"ס תפלה לעני.
ותקונה של בחי' ג' של המלכות במשך שתא

(פג) דשבת דאתוספת לעני וכר: כי תוספות אור שמוסיפים בתפלות ועליות בשבת לעני שהוא צדיק, הנקרא יום השבת, היינו יסוד. ודאי שאין לו משלו, אלא נשמה יתרה שנתוסף בשביל השכינה שהיא המלכות, ואז נקרא היסוד מוסף שבת, ובעת ההיא נקראת השכינה שהיא מלכות תוספתא.
ביאור המאמר: ענין ריב ה' דא שכינתא מבואר לעיל (אות לד) שכל ענין המשכת האור ותקון המסך הרוחה את האור הבא לכלי מלכות לאחוריו בחזרה, ומעלה אור חוזר ומלביש את האור כל זה נהג במלכות, וזה נקרא בשם זווג דהכאה. הרים אלין אבהן שה"ס ג' הקוים חג"ת כי אין המלכות מקבלת חכמה אלא בעלותה למעלה מחזה דז"א, ששם חג"ת שלו, ויש בזה שני מצבים א' כשהם בסוד שני המאורות הגדולים, שאז קומתם שוה באופן ששניהם מקבלים מבינה, חג"ת דז"א מקבלים מקו ימין דאמא אור החסדים, ומלכות מקבלת מקו שמאל דאמא אור חכמה, ואינם צריכים זה לזה ואינם מקבלים זה מזה, ומצב זה נבחן לאחוריים, (סולם בראשית א' דף ק"ד ד"ה את) כי חכמה לבדה בלי חסדים אינה מאירה. מצב השני הוא, אחר שכבר ירדה המלכות לבחי' למטה מחזה דז"א, שאז מקבלת חסדים מן ז"א, ואחר שיש לה חסדים אז ז"א מעלה אותה לחג"ת ששם מאיר שם ע"ב, בסוד ג' הקוים, של ג' הפסוקים ויסע ויבא ויט, ומקבלת (י' דפו"י דף מ"ו ע"א)

מעלות הסולם

גמר התקון. וכל שכן כד צדיק איהו חרב ויבש וכו' דהיינו בעת הגלות שגם ב' הבחינות הראשונות אינן מתוקנות והם לאה ורחל, כי חב"ד חג"ת שמחזה ולמעלה היא לאה, ותנה"י של הנוקבא מחזה ולמטה היא רחל. ולכן רחל נקראת שכינתא תתאה ע"ש שהיא למטה מחזה, ולאה נקראת שכינתא עלאה ע"ש שהיא למעלה מחזה, ועלייהו אתמר דברי ריכות בשעריך ב' ריבות וכנגדם ב' שלומות. והנה קב"ה ושכינתיה ה"ס ז"א ומלכות, שז"א נבנה מקו ימין שהוא חסדים, ומלכות מקו שמאל שהוא חכמה בלי חסדים, והיא נבחת לחשך משום שחכמה אינה מאירה בלי לבוש של חסדים, זה אומרו וקשיא איהי לה מכלא אפשרותא דקב"ה מינה שהוא אור החסדים, ודא איהי מחלוקת בין שם שהיא הנוקבא, לשמים שהוא סוד ז"א הנקרא שמים. (ובדפוס מונטובא ל"ג לש"ש) וכד נפילת כשאינה בזווג עם ז"א, נפילת לרגליו וכו' שהן נה"י סוף המדרגה שמתגלים שם דינים של הקו השמאל הבאים מחמת המשכת החכמה ממעלה למטה, ואתנפלת קדמיה כנפילת אפים, כי פנים ה"ס חכמה, בסו"ה חכמת אדם תאיר פניו, והדינים המתגלים הם מפילים את פניה, בגין צדיק ח"י עלמין עני בגלותא וכר כדי לעורר התקון של הבחינה השלישית של המלכות הנקראת תפלה לעני, בסוד הכתוב תפלה לעני כי יעטוף, ופירש בזהר (ב"א אות קפ"ז עיי"ש בסולט) שהעני מעטף ומאחר כל התפלות הקודמות השייכות לב' הבחינות הראשונות של לאה ורחל עד שנכנס תפלתו, כי סוף סוף כל השלש בחי' הן של מדרגה אחת שהיא השכינה ולכן סובלות גם הן מן הפגם השולט עם בחינה הג'. ופירושו של יעטוף הוא מלשון העטופים ללבן דהיינו יאחר. ותקונה של הבחי' הג' היא בסוד תפלת דשבת דאתוספת לעני וכו' כי בתפלות השבת עולים זרין למקום או"א עלאין, ואז מקבלת גם הבחינה הג' של מלכות את שפעה

שתא אלפי שני הוא, בסוד משאז"ל (תענית ח'): שמש בשבת צדקה לעניים, כי ז"א נקרא שמש ובשבת יש לו זווג עם הנוקבא פב"פ כמו או"א עלאין, ואז מקבלת גם הבחי' הג' של הנוקבא שה"ס מלכות דמלכות את שפעה, אמנם לא שהיא משתלמת אז מבחינתה עצמה, כי היא אינה נשלמת לפני גמר התקון, אלא מכח האורות השלמים של או"א עלאין המאירים אליה, מגיעה השפעה אליה אע"פ שאינה ראויה, ולכן נקראת השפעה שמקבלת בשם צדקה ובשם תוספות שזה מורה שהיא עצמה אינה ראויה לזה אלא שמתפנסת מאחרים, בתורת צדקה.

זה אומרו (באות ע"ו) ריב איהי קטטה ומחלוקת לקב"ה על בנהא דאינון בגלותא, כי בעת הגלות אין תיקון גם לב' הבחינות הראשונות, ולכן הריב הוא להמשיך התקון של ט' הספירות הראשונות של בחי' לאה ורחל, ובזמנא דלאו אינון בגלותא דהיינו שב' הבחינות הראשונות מקבלות תקונן איהי ריב לגביה על אינון מסכנין היינו על אלו הגשמות השייכות למלכות דמלכות שאינן מקבלות תקונן לפני גמר התקון, ואפילו בזמן הבית שהיה בית המקדש קיים בימי שלמה לא נתקנה המדרגה האחרונה של המלכות, כי ה"ס בחי' הו' שהזרין משתמשים פב"פ בכתר א' שזה לא היה אפילו בבית ראשון, רק לעתיד לבא, ואלו היה כן בבית ראשון, לא היתה שום אומה ולשון שולטת בנו כלל עוד, (ע"ח שער ל"ו, תע"ט חלק ט"ו אות ל"ח) ולכן אזלין מתתרכין מאתרייהו בגין דירחם עלייהו להשלים את גמר התקון הנצחי, וקרא אורכח וכר תרי שלמי, כי שלום ה"ס זווג, ויש זווג א' להשלמת הב' הבחינות הראשונות, הגוהג במשך שתא אלפי שנין, ויש זווג הנצחי להשלמת הבחי' הג' של הנוקבא, וזה אומרו חד עם שכינתא דאיהי ריב לגביה על מסכנא, וכר דאיהו מספרא צדיק דהיינו מבחי' השלישית שבחי' היסוד צדיק שצריך להשלימה הוא נקרא עני לפני

פד) מסטרא דיום שבת, י כמה תוספות נחתין עמה לתלמידי חכמים, דאתקריאו נשמות יתרות, יא הה"ד נשמת כל חי תברך את שמך ה' אלקינו וכו' כ ואלין אינון, ל דמתוספין לעמא קדישא בערב שבת, ירתין לון ת"ח ביומין דחול, ובהון אתעביד חול קדש. ואלין אינון תוספות, דקא נחתין מתוספתא.

פה) דודאי שכינתא איהי תקונא דגופא דקב"ה. איהי ברייתא, כד אתמר בה ה ותגל מרגלותיו, מ ואיהי תוספתא, מסטרא דח"י עלמין, דאיהו מוסף שבת. נ ואיהי משנה, מסטרא דגופא, משנה תורה ודאי.

חלוסי גרסאות

מסודת הוהר

ו) ותגל מרגלותיו ותשכב (רות ג) לעיל אות פא י נ"א בזמנא היא כמה ול"ג ובהוא עד כמה (מנטובה) ובס"א יש הגירסא. כ ה"ג כמנטובה ובכל הדפוסים בסוגריים (אינון) וכמנטובה ל"ג מן ואלין עד אלין תלת נקודין תצינין באות צו ובנוסח אחר יש הגירסא כמנטובה. ל נ"א דמתוספאן (מעזיבוז). יא ל"ג הה"ד נשמת עד ואלין (מנטובה). מ נ"א ואיהו (למברג כאלאבאן). נ נ"א ואיהו (טשרנויץ למברג בלכאן).

מעלות הסולם

נשמות יתרות. זהו שאומרים נשמת כל חי תברך את שמך ה' אלקינו וכו', ואותן הנשמות הנתוספות לעם הקדוש בערב שבת. שהם מוחין דישו"ת, יורשים אותם תלמידי חכמים בימות החול, ובהם נעשה החול קודש. כי ישו"ת הם ו"ק דחכמה, וחכמה נקראת קודש. ונשמות אלו הן הוספות. היודדות מן המלכות בעת שנקראת תוספתא.

פה) דודאי שכינתא איהי וכו': כי דאי שהשכינה היינו מלכות, היא תיקון הגוף שהוא תפארת של הקב"ה שהוא ז"א. שע"י שנכלל ממסך שבמלכות יש לו כח לעלות ולהכריע בין החו"ב ולהשיג ג' הראשונות שלו. המלכות היא בבחי' ברייתא, דהיינו לבר מגופא, בעת נפילתה שנאמר בה ותגל מרגלותיו ותשכב. (כנ"ל אות פ"ב) והיא בבחינת תוספתא מצד הארה המקבלת מיסוד ח"י העולמים, שהוא מוסף שבת (כנ"ל אות פ"ג) והיא בבחי' משנה, מצד הגוף שהוא תפארת הנקרא תורה שבכתב, והיא משנה תורה ודאי, היינו תורה שבעל פה.

ואיהי

מכח האודות השלמים של אר"א עלאין, דאיהי צדיק יום השבת ודאי דלית ליה מדיליה, כי מדדגתו אינה נשלמת לפני גמר התקון אלא נשמתא יתירה דאתוסף לגביה בגין שכינתא, כי השפע שמקבל מאר"א עלאין להיותם מקבלת אותה בדרך עלייה למקום אר"א עלאין ולא מבחינתם עצמם במקומם נקראת שפע הזו בשם נשמה יתירה או תוספות וצדקה כמו המתפרנס מאחרים ולכן אתקרי, איהו היינו היסוד מוסף שבת, ובהוא זמנא אתקריאת איהי היינו השכינה בשם תוספתא. כי בחול נקרא הוא בר היא נקראת ברייתא, ובשבת שמקבלים התוספות והשלמות של אר"א עלאין נקרא היסוד מוסף ומלכות נקראת תוספתא.

פד) מסטרא דיום שבת וכו': מצד יום השבת המאיר במוחין דאוי"א עלאין שהם מוחין דחיה, כמה תוספות מוחין יודדות עם השכינה לתלמידי חכמים, שנקראים חכמים ע"ש שמקבלים מוחין דחיה שהיא חכמה בסו"ה והחכמה תחיה את בעליה. שנקראות

(דפו"י דף מ"ו ע"א)

(פו) נ ואיהי ס התקפתא, מסטרא דדרועא ימינא דמלכא, הה"ד זי
 ימינך ה' נאדרי בכח. בכח, תרגום בתוקפא. ע הצרכה, פ איהי מסטרא
 דשמאלא, צ ובדרועא שמאלא אחיד בה, ובדרועא ימינא ק אתקף בה,
 ויימא ח) קומי שבי ירושלים. ועוד, מסטרא דימינא איהי תוקפא לבר נש.
 ומסטרא דשמאלא, יהיב לון צרכיהון ר בארע מדברא.

(פז) שאלה איהי ש בפומא דמלכא, הה"ד ט) שאל אביך. ת ותיוכתא
 לגביה הה"ז ויגדך. א ובה בר נש שואל כענין ומשיב כהלכה. ב שמעתתא
 איהי בלבא, דתמן מחשבה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז) ימינך ה' נאדרי בכח (שמות טו) לעיל במעלות
 הסולם השמטות מס' הזהר דף קלו אות שפכ ציון ת'.
 ח) קומי שבי ירושלים (ישעיה נב) זהר פ' שמיני
 דף לב ציון צ'. ט) שאל אביך (דברים לב) זהר
 פקודי דף קפב ציון ל'.
 ק) נ"א אתקן ול"ג אתקף (מנטובה קושטנדינא
 ש נ"א בפימא (מנטובה מעזיבון). ת נ"א ותיוכתא
 ול"ג כענין (מנטובה) נ"א וכדין בר נש (הגר"א).
 נא נ"א ואיהו (למברג טשרנוויץ באלאבאן).
 ס נ"א התקפתא (מנטובה קושטנדינא למברג) נ"א
 אתקפתא (טשרנאוויץ). ע ה"ג בכסא מלך וברוב
 הדפוטים נ"א הברכה ול"ג הצרכה (מנטובה ימין)
 נ"א אצרכא טשרנוויץ. פ נ"א ואיהו (למברג באלאבאן).
 צ נ"א בדרועא שמאלא אחידא בה (מנטובה).
 מעזיבון למברג טשרנוויץ. ר נ"א בארעא במדברא
 לגבה (הגר"א). א נ"א וכד בר נש שואל ומשיב
 ב נ"א שמעתא איהי (הגר"א).

מעלות הסולם

(פו) ואיהי התקפתא מסטרא וכר':
 היא נקראת התקפה כשמקבלת חסדים מצד
 הזרוע הימנית של המלך שהיא חסד דו"א,
 העולה בזמן הגדלות לחכמה, זהו שנאמר
 ימינך ה' נאדרי בכח. תרגום בכח הוא בתוקף.
 וחסד ה"ס כ"ח מ"ה שהוא חכמה. וזה סוד
 כל מתקיף לה שבתלמוד. הצרכה היינו כל
 מקום שנאמר בגמרא וצריכא, היא כשמקבלת
 מצד השמאל העוזר לימין. ובזרוע השמאלית
 שה"ס גבורה העולה בזמן הגדלות לבינה.
 אוחו בה, ובזרוע הימנית יחזיק אותה ויאמר
 התנערי מעפר קומי שבי שבי ירושלים (זהר
 ויקרא אות פ"ב) ועוד יש להוסיף, כי מצד
 הימין היינו כשזו"ן מקבלים חסדים דאו"א
 עלאין היא היינו מלכות נותנת תוקף לאדם
 שהוא ז"א הנקרא מ"ה בגימטריא אדם. בסוד
 לא צריכא שבתלמוד כי חסדים דאו"א
 עלאין הם חשובים ועדיפים מחכמה. והיא
 בסוד אשת חיל עטרת בעלה. ומצד השמאל
 נתן להם צרכיהם בארץ המדבר ששם שליטת
 השמאל, והיא בסוד וצריכא שבתלמוד
 שצריכים להשלימה.
 (פז) שאלה איהי כפומא וכר': היא
 נקראת שאלה, כשהיא בפיו של המלך, דהיינו
 כשעולה לפה שהוא מלכות דראש, ושם הזווג
 דחיך וגרון שהם חו"ב. זהו שנאמר שאל אביך,
 ונקראת תשובה, ע"ש התשובה שמקבלת
 ממנו, זהו שנאמר ויגדך. ובה בשכינה, אדם
 שואל כענין ומשיב כהלכה. שמעתתא היא
 בלב ששם מחשבה, היינו בינה, כמ"ש (לעיל
 בהקדמה אחרת אות ט') בינה לבא שבה
 הלב מבין ושמעתתא היא מלשון שמיעה,
 וראיה ה"ס חכמה ושמיעה בינה.

פח) ג תיקו ד איהי כד אסתלק מלכא מינה, הה"ד י נאלמתי דומיה החשיתי מטוב, ובה צלותא בחשאי. וכד ה איהו תיקו, אתמר ו בה כ או יקראונני ולא אענה. כד שריא בה יק"ק, אתקריאת הגדה. בהווא זמנא ז או תקרא וי"י יענה.

פט) ז שטה אתקריאת, כד לא יהא קושיא ומחלוקת, הה"ד ח כל גיא ינשא וכל הר וגבעה ישפלו והיה העקוב למישור.

צ) פסק אתקריאת, מכמה גוונים. אית בני נשא דמשתדלין באורייתא דבע"פ לשמה, ואינון בעלי ח אומנות לגבה. אית דפסקין בה אבנין ט כטורין וסלעין תקיפין, ולבתר דפסקין לון מתקנין לון בכמה פרוקין. ועלייהו אתמר נ אבנים שלמות תבנה. ועבדין בהון כמה בנינין למלכא י ולמטרוניתא לדיירא בינייהו.

חלופי גרסאות

ג נ"א תקון (מנטובה). ד נ"א איהו (מעזיכו הגר"א).
ה נ"א איהי (וילנא). ו נ"א ביה (מנטובה).
ז נ"א שעה (טשרגאוויץ).
ח נ"א אומנות לגבה ופסקין בה ול"ג אית דפסקין (הגר"א). ט נ"א בטורין ול"ג כטורין (הגר"א).
י נ"א ומטרוניתא (הגר"א).

מסורת הזהר

י) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב (תהלים לט) זהר בראשית א' דף שלד ציון ג'. כ) או יקראונני ולא אענה (משלי א) לעיל אות עח ציון א'.
ז) או תקרא וה' יענה (ישעיה נח) לעיל ח"א תי"ח אות ט' ציון ח'.
ח) כל גיא ינשא (ישעיה מ) זהר ח"ג רפ.
נ) אבנים שלמות תבנה (דברים כ"ז) לעיל במעלות הסולם בהקת"ז דף קג אות קעה ציון ה'.

מעלות הסולם

שנאמר כל גיא ינשא וכל הר וגבעה ישפלו והיה העקוב למישור. שטה מלשון פשוטה, דהיינו התפשטות החסדים (תקונים חדשים צ"ט ט"ב דפו"י).

צ) פסק אתקריאת מכמה וכר: היא נקראת פסק מכמה אופנים: יש בני אדם המשתדלים בתורה שבעל פה לשמה, הם בעלי אומנים אליה, הבונים אותה, י שחוצבים בה גזולות כהרים וסלעים חזקות, ואחר שחצבו אותם הם מתקנים אותם בכמה תרוצים, ועליהם נאמר אבנים שלמות תבנה. ועושים בהם כמה בנינים שהם היכלות אל המלך שהוא ז"א, ואל המלכה שהיא מלכות נוקבא שלו לגור בתוכם.

ואית

פח) תיקו איהי כד וכר: היא נקראת תיקו כשמסתלק המלך שהוא ז"א ממנה, זהו שנאמר החשיתי מטוב, ובה התפלה בלחש, בלי קול שה"ס ז"א המאיר בחסדים, וכשהוא תיקו, כלומר שאינו משפיע בה את אור החסדים, נאמר בה או יקראונני ולא אענה, כי חכמה בלי חסדים אינה מאירה. וכשורה בה הוי"ה, היינו ז"א, המאיר בה את אור החסדים, וחכמה שבה מתלבשת באור החסדים, נקראת הגדה, שה"ס חכמה (זהר ויחי אות תקל"ג) בעת ההיא נאמר בה, או תקרא וה' יענה.

פט) שטה אתקריאת כד וכר: היא נקראת שטה כשאין בה קושיות ומחלוקת, היינו כשקו השמאל נכלל בימין, שזה הוא (דפו"י דף מ"ו ע"א)

צא) ואית פסקות דאינון לבושין דמטרוניתא, וחתכין לון לכמה סטריין, ולבחר כ מתקנין לון בכמה פרוקין, לאתחזאה בהון מטרוניתא קדם מלכא. בההוא זמנא ט) וראיתיה לזכור ברית עולם. ואלין אינון לבושין דכהנא, דאינון ארבע בגדי לבן, וארבע בגדי זהב.

צב) ואית פסקות מאלין מארי ז תריסין דקא אתיין לבי מדרשא, דפסקין וחתכין בהון ח בלישניהון דאינון כרומחין וסייפין, ואלין אינון נ פרשיין, ט תקיפין כמגיחין קרבא בימא וביבשתא, דאינון אורייתא דבכתב אורייתא דבעל פה.

צג) זכאין אינון אם מלכא בנייהו, דאיהו עמודא דאמצעיתא, כליל תרין תורות, דאינון תורה שבכתב ותורה שבעל פה, דאתייהבו מימינא ומשמאלא, דביה נצחין קרבא. ווי לון לאלין, דיעלון לאגחא קרבא בתרין תורות, בלא מלכא, ע דעלייהו אתמר ט) אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם. כל בעלי אומניות משתכחין בתורה שבעל פה, פ ואיהי מלגאו, הה"ד פ) כל כבודה בת מלך פנימה.

חלופי גרסאות

כ ניא דמתקנין (מנטובה).

ל ניא טריסין (מנטובה). ט ניא בלבושיהון וליג בלשניהון (מנטובה). נ ניא ואלין אינון פרשיין תקיפין דמגיחין כו' (הגר"א). ס היג בדפוס מנטובה והגר"א ובכל הדפוסים הגירסא פרשיין ותקיפין. ע ניא ועלייהו (מעויבוז). פ ניא דאיהי (מנטובה והגר"א) ניא ואיהו (למברג באלאבאן טשרנאוויץ).

מסורת הנהר

ט) וראיתיה לזכור ברית עולם (בראשית ט) לעיל תקון הי אות די ציון ו'.

ע) אין אמר ואין דברים (תהלים יט) ז"ח כרך כ' דף כ אות סה ציון פ'. פ) כל כבודה בת מלך פנימה (תהלים מה) לעיל בתשס"ו אות יז ציון ו'.

מעלות הסולם

פסקים מאלו בעלי מגינים שהם באים לבית המדרש, שפוסקים וחותכים בהם בחתוך לשונם, היינו בלמודם, דברים שהם כרומחים וחרבות, שה"ס יחודים להשבית הקליפות, (להלן אות קנו דפו"י מח): ואלו הם פרשים חזקים, כחיל צבא העורכים מלחמה בים וביבשה. שהם תורה שבכתב, ותורה שבעל פה. כי תורה שבכתב בלי תורה שבעל פה נקראת יבשה. (עיין להלן אות צ"ג. במעלות הסולם ד"ה פירוש).

צג) זכאין אינון אם וכר: אשריהם אם המלך היינו ז"א, בתוכם, שהוא עמוד האמצעי היינו

צא) ואית פסקות דאינון וכר: ויש פסקים, היינו כרורי הלכה שהם לבושי המלכה. וחותכים אותם לכמה צדדים, שמגלים צדדים להקל ומגלים צדדים להחמיר, ואח"כ הם מתקנים אותם בכמה תשובות, שהם לבושים שלמים שהמלכה מתלבשת להתראת בהם לפני המלך. בעת ההיא נאמר עליה, וראיתיה לזכור ברית עולם, ואלו הם לבושי הכהן שהם ארבע בגדי לבן וארבע בגדי זהב. (עיין בהקדמת התקונים אות ט"ג במעלות הסולם מאמר ד' בגדי לבן וד' בגדי זהב).

צב) ואית פסקות מאלין וכר: ויש (דפו"י דף מ"ו ע"א)

(צד) איהי הלכה דמלכא, כד צ איהי אזלת גביה בתרין שוקין, דאינון

חלופי גרסאות

צ גיא איהו אזלא (טשרנאוין למברג באלאבאן).

מעלות הסולם

לאחד. אז יש חכמה וחסדים בקו ימין שהוא ז"א המאיר בשליטת החסדים ממעלה למטה, ונקרא תורה שבכתב, ויש חכמה וחסדים במלכות שבנינה מקו השמאל ומאירה בחכמה וחסדים בשליטת החכמה אבל רק ממטה למעלה בסוד תורה שבעל פה כי כל הארה שממטה למעלה, היא בסוד ראש, ומלכות דראש היא נקרא פה.

וז"ס יחוד של מחשבה קול ודבור, כי מחשבה ה"ס המוחין גדלות הבאים מחר"ב, קול הוא ז"א בגדלות, דבור הוא המלכות בגדלות, וכמו שבאדם הגשמי אין מחשבתו נכרת טרם שמתלבשת בקול ודבור יחד כי קול לבד לא מספיק אלא בדבור, כן אין הארת החכמה מתגלית אלא במלכות שה"ס פה ודבור, וזה אמרו זכאין אינון אם מלכא בינייהו וכר היינו הצדיקים שע"י תורתם הם מעוררים את הקו האמצעי המיוחד ב' הקוים ימין ושמאל ששניהם יאירו אלא שהימין יאיר ממעלה למטה והשמאל ממטה למעלה, דביח נצחין קרבא כי מסך דחיריק שבקו האמצעי הממעט ג"ר דשמאל ה"ס חרב המכריתה אח הרשעים הרוצים להמשיך את החכמה ממעלה למטה, ווי לון לאלין וכר בלא מלכא שה"ס הקו האמצעי דעלייהו אתמר אין אומר בסריה נאלמתי דומיה וגר (כנ"ל אות פ"ח) ואין דברים שדבור שה"ס חכמה אינה מאירה בלי הלבוש דחסדים בלי נשמע קולם כי קול שה"ס ז"א הוא בלי דבור שה"ס הארת חכמה לכן המוחין שה"ס שמיעה לא נשמע קולם, שאינם מתגלים.

(צד) איהי הלכה דמלכא וכר: היא נקראת הלכה של המלך שהוא ז"א, כשהיא הולכת אליו בשני שוקים כלומר שקומתה כקומת נה"י שלו, שהם שני סומכי אמת היינו

היינו תפארת, הכולל שתי התורות: תורה שבכתב, ותורה שבעל פה, שניתנו מימין ומשמאל שהם חסד וגבורה שבו. היינו במסך דחיריק שבקו האמצעי מנצחים את המלחמה, ווי להם לאלו שנכנסים לערוך מלחמה בשתי התורות, בלא המלך שהוא הקו האמצעי, שעליהם נאמר אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם, כל בעלי האומנים הבונים היכולות המלכות, נמצאים בתורה שבעל פה, והיא היינו המלכות נמצאת בפנים, זהו שנאמר כל כבודה בת מלך פנימה.

פירוש ז"א נקרא תורה שבכתב, והוא מאיר בחסדים שבקו ימין, ובזמן שאינו בזווג עם המלכות שהיא הנוקבא שלו, שכל בנינה היא מקו השמאל המאיר בהארת חכמה שהיא הארת ג"ר, אז החסדים שבז"א הם בסוד קטנות ור"ק בלי הארת ג"ר, ומלכות היא בסוד נקודה והארת חכמה שבה אינה מאירה כלל מחמת שאין לה לבוש היקר של החסדים, וע"י עליית מ"ן מתורה ותפלה של הצדיקים מתעורר המסך דחיריק שבקו האמצעי שהוא ז"א, הממעט את קומת החכמה שבקו השמאל מבחי ג"ר לר"ק, דהיינו שלא תתפשט החכמה להאיר ממעלה למטה, אלא תאיר בבחי ממטה למעלה, וע"י זווג שנעשה על המסך הזה הממשיך קומת חסדים, שבוה נקשרים כל ג' הקוים ומתלכדים להיות אור אחד, שאינו מאיר אלא ביחודם יחד, כי קו ימין בלי שמאל נחשב לחסר ג"ר, וע"כ אין הימין יכול להאיר בשלמותו אלא ע"י התכללותו לאחד עם קו השמאל, וקו השמאל בלי הימין אינו יכול להאיר כלום, כי אין החכמה יכולה להאיר משהו אלא בהתכללות החסדים דימין, אמנם אין השמאל ראוי להתחבר עם הימין רק בכח מסך דחיריק שבקו האמצעי, המקשר אותם

תרי סמכי קשוט. וכד סליקת בגופא, בתרין ק דרועין דמלכא, אתקריאת קבלה. וכד נשיקת ליה בפומיה, אתקריאת אורייתא דבעל פה. בההוא זמנא דסלקא ש לפימא דמלכא, מיד יתקיים ברעיא מהימנא (צ) פה אל פה אדבר בו.

(צה) כד קמת על רגלהא בגלותא בתראה, אתקריאת הלכה למשה

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(צ) פה אל פה אדבר בו (במדבר יב) לעיל ח"א תי"ח אות ד' ציון ו'.
 ק נ"א דרועי (מנטובה קושטנדינא). ר נ"א בפומיה (מנטובה קושטנדינא מעזיכוז). ש נ"א לפומא (וילנא למברג טשרנוויץ).

מעלות הסולם

מדרגות: עבור, יניקה, מוחין, שהם נפש רוח נשמה דאחור דז"א. ובאות צ"ה כתוב מצב ב', כשהיא בבחינת פנים דז"א, שיש לה עי"מ, שהם נפש רוח נשמה דפנים דז"א. ובמצב א' עוד לא נחשבת לנוקבא נפרדת מז"א, אלא בבחי' דו פרצופים היינו שז"א ונוקביה כלולים יחד בפרצוף אחד. אלא במצב ב' היא ננסרת מז"א, היינו שנפרדה ממנו לפרצוף מיוחד בפני עצמה, ואז הם נבחנים לזכר ונקבה ממש. גם צריכים לזכור את ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות שבאורות התחתונים נכנסים תחלה, כגון נפש ואח"כ רוח וכו', ובכלים העליונים מקבלים תחלה מקודם כתר ואח"כ חכמה וכו'. והנה ז"א משורשו היינו ממצב הקבוע שבתקון אצילות אחר שבירת הכלים יש לו רק דהיינו כח"ב חג"ת דכלים, וחג"ת נה"י דאורות ומלכות היא נקודה שעומדת בחוזה שהיא תפארת דכלים, וזה שורשה הקבוע מבחינת הכלים. ומבחינת האורות שהם רק נפש רוח דהיינו חג"ת נה"י, נבחן שורש המלכות הקבוע בז"א בנקודה תחת היסוד שלו, ונותנת לו המסך שעליו נמדד קומתו. ב' יחסים אלו הם מטעם ערך ההפוך שבין כלים לאורות אבל הן נקודה אחת, שהיא נקודת הסיום של הרק דז"א. וזה אמרו, איהי הלכה דמלכא, שעל המסך שהמלכות נותנת לו נמדד קומת המלך שהוא

נ"ה שתפארת שה"ס אמת סומך עליהם. וזהו קומת עיבור, ואור הנפש, וכשהיא עולה בגופו היינו תפארת של המלך שהוא ז"א בשתי הזרועות, שהם חסד וגבורה היינו בקומת יניקה, שה"ס חג"ת, ואור רוח, נקראת קבלה, וכשהיא נושקת אותו בפיו, היינו בגדלות שמשגיג אור הנשמה, נקראת תורה שבעל פה. בעת ההיא שעולה לפיו של המלך היינו בעת שמשגיג המוחין דגדלות, מיד מתקיים בה רועה הנאמן היינו משה רבינו שהוא סוד פנימיות הז"א, בסוד יעקב מלכר ומשה מלגא, פה אל פה אדבר בו.

(צה) כד קמת על וכו': כשהיא קמה על רגליה, דהיינו שמשגיגה קומת נה"י שנקראת רגליו, בגלות האחרון, היינו בעת הנסירה שנסתלקו המוחין דז"א והנוקבא חזרה להיות נקודה תחת יסוד דז"א, וכשהיא מתחלת להבנות בקומת נה"י. נקראת הלכה מלשון הליכה, למשה מסיני, בסוד כלת משה, וכשהיא שורה בורועות המלך, שיש לה קומת רוח שהוא חג"ת, נקראת קבלה למשה מסיני. וכשהיא שורה בפיו המלך, שיש לה קומת נשמה שהוא חב"ד מיד פה אל פה אדבר בו. פירוש: בב' אותיות (צ"ד וצ"ה), כתוב סדר תקון הנוקבא דז"א שהיא מלכות, בשני המצבים שלה: באות צ"ד כתוב מצב א' כשהיא בבחי' אחוריים דז"א, שיש בה ג' (דפ"י דף מ"ו ע"א)

מסיני. וכד שרייא בדרועוי דמלכא, * ת אתקריאת קבלה למשה מסיני.
 וכד שרייא א בפומא דמלכא, מיד (ק) פה אל פה אדבר בו.

חלופי גרסאות

ת ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים נ"א הלכה ול"ג
 קבלה (ניצוצי זהר). א נ"א בסימא (מעזיבזו
 קושטנדינא מנטובה).

מסורת הזהר

(ק) פה אל פה אדבר בו (שם) שם.

מעלות הסולם

בסולס מאמר סדר אצילות הנוקבא) והוא הצד
 השמאלי שבו, ונעשו שתיהן נוקבא אחת
 לז"א, וכשנמשכו להם המוחין דימין ושמאל
 מבינה, לקח ז"א שה"ס הימין שבו את אורות
 הימין דבינה, והנוקבא הנפרדת לקחה האורות
 דקו שמאל דבינה כמו הנוקבא שבגופו דז"א
 מחמת שנתחברה עמה לנוקבא אחת. והנה
 האורות דקו ימין הם חסדים, והאורות דקו
 שמאל הם חכמה, וז"א נאחו בשני האורות
 אלה של חכמה וחסדים ונשלם. וזה אמרו
 מיד יתקיים ברעיא מהימנא שהוא משה
 רבינו שהיה מרכבה לפנימית הז"א פה אל
 פה אדבר בו. אבל הנוקבא הנפרדת שהיא
 קבלה חכמה דשמאל מבינה בלי חסדים, ונודע
 שאין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים, ע"כ
 נקפאה בה החכמה ונעשה לחושך ולא אור
 שז"ס קטרוג הלבנה שאמ"ה אי אפשר לשני
 מלכים להשתמש בכתר אחד.

ואין לשאול הרי מטרם שהנוקבא הנפרדת
 נתחברה עם הנוקבא שבגופו דז"א, היה ג"כ
 ז"א מקבל החסדים בימין שבו שהוא הזכר
 שבו, וחכמה בקו שמאל שלו שהוא הנוקבא
 שבגופו, ועם כל זה יכולה נוקבא שבגופו
 לעמוד בה ואיננה חושך. התשובה היא, כי
 נוקבא שבגופו היא עצמותו של ז"א, ולכן אין
 החכמה שבה נפרשת מן הימין שבו ששם
 החסדים ונכללים יחד ונעזרים זה עם זה
 כדרך ימין ושמאל של גוף אחד. מה שאין
 כן הנוקבא הנפרדת שהיא מדרגה אחרת ממש
 נדבקת באחוריו של ז"א, הנה מחמת
 שנתחברה עם הנוקבא שבגופו קבלה חכמה
 דשמאל מבינה כמו השמאל דז"א עצמו שהוא
 הנוקבא

שהוא ז"א ושיעור הקומה הוא נקרא מהלכו,
 כד איהי אזלת גביה כתרין שוקין דהיינו
 בעת שמתחיל בהשגת אור הנשמה שהוא ג"ר
 דאורות, והשלמת הכלים שלו מחזה ולמטה,
 שהם נה"י, כי נה"י דכלים וג"ר דאורות הם
 תלויים זה בזה, ואז מתחיל גם בנין ראשה
 של הנוקבא שהם חב"ד דכלים ונה"י דאורות,
 שהוא קומת עיבור בסוד ראשו בין ברכיו
 שאחז"ל על ימי העבור שהרמז הוא שכל
 תפקיד של הראש בעת ההיא של חדשי
 העיבור, הוא כח הנענוע והסבוב ממקום
 למקום ששייך לברכיים ולכן הרגשת העבור
 הוא בהנענועים שסובב את ראשו בלבה,
 דאינון תרי סמכי קשוט היינו נצח הוד
 שהם באים אחר סיום התפארת שנקרא אמת
 וסומכים אותו. (עיין באדרא רבא אות ש"ד).
 וכד פליקת בגופא כתרין דרועין

דמלכא, היינו בעת שמשגת את אור הרוח
 דנפש, ויש לה חב"ד חג"ת דכלים עם אודות
 דרוח נפש דנפש. ויונקת מחג"ת דז"א
 שנקראים גופא ותרין דרועין, ואז נקראת
 קבלה, בסוד הכתוב שמאלו תחת לראשי
 וימינו תחבקני. שמתקבל בין זרועות המלך.
 וכד נשויקת ליה בפומיה שהוא קבלת
 המוחין דג"ר דז"א והשלמת הכלים דנה"י,
 אתקריאת אורייתא דבעל פה, ע"ש
 שמתגלים המוחין דראש שהם ג"ר ומלכות
 דראש היא הפה. כההוא זמנא דסלקא
 לפומא דמלכא, היינו בעת הגדלות שמאירים
 המוחין דג"ר, ונודע שבמצב א' דזרין חבר
 המאציל את הנוקבא הנפרדת דז"א עם
 הנוקבא שבגופו דז"א (עיין באדרא רבא
 (דפו"י דף מ"ו ע"א * דף מ"ו ע"ב)

צו) וכד איהי מרחקא הלכה ב ממשה, שכינתא איהי ריב ליי לתתא. ג וכד לאו ד איהי בדרועוי קבלה. איהי ריב לעילא. ובג"ד ה שמעו הרים את ריב ה, אלין תלת אבהן. מאי ריב דלהון, דא שכינתא. ובהפוך אתוון רי"ב, ה איהו רב"י. דאיהי רבי מא"י, ועמיה איהי שכינתא ריב. והאיתנים: אלין תרי תנאי, איתני"ם בהפוך אתוון, תנאי"ם. ו מוסדי ארץ: אלין צדיק וצדק.

מסורת הזהר

ה) שמעו הרים את ריב ה' (מיכה ו) לעיל אות לב ציון י'.

חלופי גרסאות

ב) נ"א למשה (מנטובה קושטנדינא). ג נ"א וכד איהי ול"ג לאו (קושטנדינא) ובלמברג בסוגריים לאו. ד נ"א איהו (וילנא). ה נ"א דאיהו (מעויבון) נ"א דאיהי (וילנא) ו נ"א ל"ג מוסדי ארץ אלין צדיק וצדק (מנטובה).

מעלות הסולם

המאיר לה דרך התקונים של הקו האמצעי, אז כשהיא מקבלת מוחין דעבור שה"ס נה"י דאורות הנקראים רגלים בחב"ד דכלים שלה, אז קמת על רגלהא, ואתקריאת הלכה למשה מסיני. כי ז"א נקרא משה, ומלכות נקראת כלת משה. וכד שרייא בדרועוי דמלכא, דהיינו במוחין דיניקה דפנים, אתקריאת קבלה למשה מסיני, משום שעולה לחג"ת, וכד שרייא בפומא דמלכא היינו בעת גדלות המוחין מיד נאמר על שניהם פה אל פה אדבר בו. כי אז היא יכולה להאיר אל התחתונים הן חכמה והן חסדים שה"ס קול ודבור.

צו) וכד איהי מרחקא וכר: וכשרחוקה היא ההלכה שהיא מלכות ממשה שהוא ז"א, דהיינו שאין הכנה לתחתונים לתקן המסך אפילו למוחין דעבור, השכינה היא נקראת ריב ה' למטה, כלומר שאינה ממשיכה אפילו האורות של קומת העיבור המאירים למטה מחוה. וכשאינה מתקבלת בזרועות המסך. דהיינו שאין בה תקון המסך להמשיך המוחין דיניקה שה"ס חג"ת הנקראים זרועות, היא ריב למעלה מחוה שהוא מקום חג"ת. ומשום זה נאמר שמעו הרים את ריב ה', אלו הם שלשת אבות שה"ס חסד גבורה תפארת, מי היא

הנוקבא שבגופו, אמנם אחר שקבלה לתוכה החכמה נפרדה מן החסדים כי אין לה חיבור עם החסדים דז"א. וכל התקון שצריכים הוא להפריד הנוקבא מאחורי ז"א, ולהחזירה לפנים דז"א דהיינו למקום נקב החזה דז"א. כדי שתקבל הכל מז"א שה"ס קו האמצעי, ואז יהיה לה חכמה וחסדים יחד שהם כל השלמות. ולכן נעשה סוד הנסירה שה"ס ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם שה"ס ז"א הנקרא אדם, והיינו שנסתלקו ממנו המוחין דנשמה שה"ס חכמה וחסדים שז"א נאחו בהם, ונשאר בו צד השמאל של המוחין שהם בינה וגבורה שהנוקבא נאחזת בהם, שמוחין אלו הם שינה וסתימת עינים, מפני שאור החכמה הנקרא עינים בסוד עיני העדה שהם חכמי העדה, הם נסתמים מחמת שאינם יכולים להאיר בלי חסדים. וז"ס גלותא בתראה הנאמר כאן שה"ס הסתלקות המוחין מז"א, ופירוש בתראה הוא שני ואחרון אל הקודם לו, כמ"ש (חגי ב') גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון.

וזה אמרו כד קמת על רגלהא בגלותא בתראה, על רגליה עצמה, דהיינו במצב ב' אחר שחזרה ונתמעטה לנקודה תחת מסך היסוד דז"א, ולקבל כל אורותיה מיסוד דז"א, (דפויי דף מ"ו ע"ב)

תקונא חד ועשרין

קמג

צז) ז ד"א ש) שמעו הרים, אליו ג' נקודין, דאינון סגול. והאיתנים, אליו תרין נקודין, דאינון צרי. ח ועוד ט) שמעו הרים. מאן הרים, אליו, תלת נקודין תניינין, דאינון שור"ק. ט והאיתנים, אינון תרין נקודין תניינין, דאינון שב"א.

מסורת הוהר

ש) שמעו הרים (שם) שם.

ת) שמעו הרים (שם) שם.

חלופי גרסאות

ז) נ"א ל"ג מן ד"א שמעו עד ועוד שמעו (מעזיבוז

מנטובה) ובלמברג הוא בסוגריים. ח נ"א ועוד שמעו

הרים מאן הרים אליו תלת נקודין דאינון סגול

והאיתנים אינון תרין נקודין דאינון שבא ריב דא כו' על שורק דאיהו צדיק כד איהו מתרחק כו'

בין תרויהו איהו שלום ואיהו קשר כו' (הגרי"א) נ"א מוסיף ועוד דאיהו תקונא דקב"ה (מנטובה).

ט נ"א ואיתנים (מעזיבוז קושטנטינא). י נ"א אינון נקודין דא צרי (מנטובה).

מעלות הסולם

של ג' נקודות, שנקודה הימנית היא למעלה מכולן, ותחתיה נקודה השמאלית, ותחתיה הנקודה האמצעית. שה"ס קו השמאל של המלכות. והאיתנים אלו שתי נקודות אחרות. שהן זו תחת זו. שהן נקודת שבא. שה"ס ימין, ושמאל הנכלל בימין, של קו הימין של המלכות. (זהר חדש שיר השירים אות תרט"ז).

ביאור הרבדים: סוד הנקודות הן הארת חכמה דיססר"ת, וחכמה זו נקראת ל"ב נתיבות החכמה, והיא הנגלית לזרין ולתחתונים, אחר שישסו"ת נתקנו בג' קוים ימין ושמאל אמצע, שה"ס ג' הנקודות חולם שורוק חיריק, שחולם ה"ס כתר וחכמה שלא נפגמו ולא יצאו ממדרגתם, וה"ס קו הימין של ישסר"ת. שורוק ה"ס בינה תר"מ שנפגמו בעת יציאתם מן המדרגה והוא קו השמאל של ישסו"ת. וחיריק ה"ס ז"א שעלה למין לבניה שהיא ישסו"ת הכריע בה בין ב' הקוים ימין ושמאל, וכלל אותם זה בזה.

הנה ג' נקודות אלו: חולם שורוק חיריק, הן המקורות של הנקודות, ואחר שהפרצוף נתקן בג' נקודות אלו הכוללות ג' הקוים, נתפשטו מהם צרופים אחרים של ג' קוים, שהם סוד שאר הנקודות, שכל אחת מאירה בספירה מיוחדת, וכאן מבואר ב' הנקודות המאירות

היא הנקראת ריב שלהם, זו השכינה היינו מלכות, שבה נכלל כל הרצון לקבל של האורות העליונים, ובהפכת אותיות ריב דהיינו בתקון המסך לקבל ע"מ להשפיע נחת רוח ליוצרו, הוא נעשה לצירוף רב"י שהיא רבי מארץ ישראל היינו שזוכה להמשך מוחין דחיה שה"ס שבת וארץ ישראל (לעיל אות ל"ד ד"ה וזה) ועמו השכינה היא מריבה, נגלות האור הגדול הזה. והאיתנים אלו שני תנאים היינו נצח הוד, איתנים בהפכת אותיות, דהיינו בסוד אור חוזר העולה מן מלכות שהיא תורה שבעל פה, תנאים. (ע"ין זהר משפטים אות ש"ה) מוסדי ארץ, אלה צדיק וצדק, שהם יסוד ומלכות. מוסדי מלשון יסוד וארץ היא מלכות.

צז) ד"א שמעו הרים וכי: פירוש אחר, שמעו הרים, אלו שלש נקודות שה"ס ג' קוים ימין שמאל וקו אמצעי המכריע ביניהם, שהם, נקודת סגול, והיא גבורה דז"א. והאיתנים, אלו שתי נקודות שהן ב' קוים ימין ושמאל, שהם נקודת צרי, היינו חסד דז"א. ועוד יש לפרש שמעו הרים, שואל מי הם הרים, ומשיב, אלו שלש נקודות אחרות, הרומזות בזמן שהפרצוף עוד לא נתקן בתקון קוים של ימין ושמאל ומכריע, אלא בקו אחד של שלש נקודות זו למעלה מזו, שהן נקודת שורוק

(דפריי דף מ"ו ע"ב)

צח) מאי כ ריב ה', דא חירי"ק. ריב ה' לעילא חול"ם. ריב ה' לתתא, חיר"ק. תרי ריבות אינון על שורק. ל דאיהו חד צדיק, וחד עמודא דאמצעיתא, כד איהו מתרחק מנייהו, איהו ריב. וכד מתקשר בין תרוייהו, מ איהו ריב, ואיהו שלום, ואיהו קשר. הה"ד, א) ונפשו קשורה בנפשו.

חלופי גרסאות

כ ג"א ריב דא חירק ול"ג מאי ריב ה' (מנטובה מזיבוז). ל ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא דאיהו צדיק קשורא דתרוייהו כד איהו וכו' ובסוגריים ובכל הדפוסים איהו רבי ג"א איהו רבי (למברג באלאבאן).

מסורת הזהר

א) ונפשו קשורה בנפשו (בראשית מ"ד ל') לקמן תקון מ"ז.

חד) ובסוגריים (עמודא דאמצעיתא). מ ה"ג במנטובה

מעלות הסולם

להיות זו תחת זו. כתר וחכמה למעלה, ובניה תו"מ למטה. והנקודה האמצעית השלישית שהיא באה מן המדרגה התחתונה, דהיינו מז"א שעלה למ"ן לישסו"ת. היא בסוף כולן. שהן צורת נקודת שורוק של ג' נקודות זו תחת זו, למעלה מכולן כו"ח שה"ס הנקודה הימנית. ותחתיה הנקודה השמאלית שה"ס בינה תר"מ. ותחתיה הנקודה האמצעית שה"ס ז"א שעלה למ"ן.

צח) מאי ריב ה' וכו': שואל אינו נקודה היא נקראת ריב ה'. ומשיב, זו נקודת חיריק. הנקודה שנקראת ריב ה' למעלה, היא נקודת חולם שהיא על האותיות. ונקודה שנקראת ריב ה' למטה היא חיריק. שהיא תחת האותיות. ב' ריבות הן, על נקודת השורוק, אחד הוא צדיק, היינו נקודת חיריק, ואחד הוא העמוד האמצעי, היינו נקודת החולם. כשהוא היינו נקודת השורוק, מתרחקת מהן מחולם וחיריק, הוא ריב. כלומר שהוא בחשך ואינו מאיר וכשמתקשרת ביניהן, הוא ריב, והוא שלום, והוא קשר, אותיות שרק, זהו שנאמר ונפשו קשורה בנפשו, (כן הוא הגירסא בתקונים של דפוס מונטובא).

פירוש: כבר נודע שסוד ג' הנקודות חולם שורוק חיריק, ה"ס ג' זריעות שורע א"א בתוך ישסו"ת שה"ס ג' קוים של ישסו"ת, שהם בחי' ז' ספירות תחתונות דבינה, כי ג"ר דבינה דא"א נתתקנו בסוד טעמים באו"א

המאירות בחסד וגבורה דו"א וב' הנקודות המאירות בחסד וגבורה של מלכות נוקבא דו"א. אשר בחסד דו"א מאיר נקודת צירי שב' הנקודות שבה ה"ס ב' קוים ימין ושמאל זה כנגד זה בקומה שוה. הימין ה"ס כתר וחכמה, והשמאל ה"ס בינה תר"מ. ובגבורה דו"א מאיר נקודת סגול, שיש בה ב' נקודות למעלה, כנגד ב' קוים ימין ושמאל, ונקודה אחת באמצען למטה, נגד הקו האמצעי, אשר נקודה זו שהיא למטה מן שתי הנקודות נתוספה בזרוע השמאלית דו"א, יותר מזרוע הימנית, מטעם כי טרם שזרוע זו השמאלית, מקבלת נקודה זו של הקו האמצעי, היא חשך ולא אור, ע"כ נקבעת בה הנקודה דקו האמצעי. משא"כ הימין שהוא מאיר תמיד ולא נפגם מעולם, נקבעו בו ב' הנקודות כנגד ימין ושמאל לבד, לכן נקודת הצירי מאירה בימין, ונקודת הסגול בשמאל.

אמנם בנוקבא דו"א שהיא מלכות טרם שנתקנה להיות בזווג עם ז"א פנים בפנים, אין הקוים ימין ושמאל מאירים בה בקומה שוה, אלא קו הימין שהוא כו"ח, הוא למעלה, וקו שמאל שהוא בינה תר"מ הוא למטה, שזו היא צורת נקודת שבא באופן שאותן שתי הנקודות של נקודת צירי שהן זו כנגד זו, נהפכו אצל מלכות להיות זו תחת זו שהן שבא, וכן שתי הנקודות שבנקודת סגול למעלה שהן בקומה שוה, נהפכו אצל מלכות (דפו"י דף מ"ו ע"ב)

מעלות הסולם

להאיר, והחסדים נכללים בהארת חכמה ונשלמים בג"ר. ומתוך שהתקון הזה מגיע מן מדרגה שתחתיה, הוא רמוז בנקודת חיריק העומדת מתחת האותיות שהם הכלים.

והנה נודע כי קו השמאל אינו נכנע לקו הימין להתיחד עם החסדים שבו, אלא שלוחם עמו ורוצה לבטלו, וזולת ע"י ב' כחות העולים מן הקו האמצעי שפועלים עליו ומכניעים אותו, א' הוא המסך דבחי"א שבקו האמצעי שהוא ז"א שמסך זה ממעט את קומת חכמה שבקו שמאל מג"ר לר"ק, דהיינו שלא תתפשט החכמה להאיר ממעלה למטה אלא תאיר בבחינת מטה למעלה, והא"ה זו נבחת לר"ק דחכמה בלבד. ב' הוא הזווג של אור העליון הנעשה על מסך זה דבחי"א הממשיך קומת אור החסדים, ואז אחר שמצד אחד ירדה קומת חכמה מג"ר לר"ק דחכמה, שהוא מכח המסך דחיריק, ומצד ב' נתרבו החסדים על קו השמאל מב' צדדים מצד קו הימין, ומצד הזווג של אור העליון על המסך שבקו האמצעי, הנה אז נכנע קו השמאל ומתיחד עם החסדים שבקו ימין ושבקו האמצעי. עיין בזהר (פרשת אמור אות קצ"ז) **כדין אחידן תרווייהו ביה כיצחק דא כהאי סטרא ודא כהאי סטרא**. (ע"י"ש בפירוש הסולם) אמנם כל זמן שהמסך שבקו האמצעי אינו ממעט קומת ג"ר דחכמה, אין שום כח בעולם שיוכל ליחרו עם הימין.

וזה אמרו תרי ריבות אינון על שורוק היינו על קו השמאל בכדי להכניעו, דאיהו חד צדיק היינו המסך דחיריק, וחד עמודא דאמצעייתא, דהיינו המסך דחולם ששניהם נלחמים עם השורוק שהוא הקו השמאל. **כד איהו מתרחק מנייהו איהו ריב, ששניהם אינם מאירים כי חסדים בלי חכמה הם בחי' ו"ק בלי דאש, וחכמה בלי חסדים היא בבחי' חשך שאינה מאירה כלל. וכד מתקשר בין תרווייהו, היינו שמכניע את עצמו אל קו הימין וקו האמצעי, איהו ריב מאחר שמחמת כח המסך ירדה קומתו מג"ר לר"ק, ואינה מאירה**

בא"א עלאין. וז"ת רבינה דא"א נתקנו בסוד נקודות בישו"ת, (זהר בראשית א' אות ט' ע"י"ש בסולם מאמר זהר הרקיע) והנה תחלה יצא קו ימין דישו"ת שהוא כו"ח דישו"ת והוא נתתקן בעת עליית מלכות דישו"ת לבינה וה"ס נקודת חולם שסיימה מדרגת ישו"ת תחת החכמה, ובינה תו"מ דישו"ת נפלו למטה ממדרגת ישו"ת למדרגת ז"א שהוא מדרגה תחתונה מישו"ת. ואלו ב' כלים שנשארו במדרגת ישו"ת נעשו לקו ימין, וכיון שאין בהם רק ב' כלים כתר וחכמה אין רק ב' אורות נפש רוח וחסדים ג"ר. זהו מה שאומר כאן ריב ה' לעילא חולם שסוד ריב הוא מיעוט שע"י עליית המלכות דישו"ת לבינה, נתמעטה קומת ישו"ת מג"ר לר"ק שאין בה רק חסדים מקו הימין בחוסר חכמה שה"ס הארת ג"ר.

אח"כ יצא הקו השמאלי שהוא ג' כלים בינה תו"מ דישו"ת שחזרו ועלו מנפילתם, וזה נתתקן על ידי הארת חכמה ובינה דא"ק, המוציאה את המלכות המסיימת מן בינה דישו"ת ומחזירה למקומה, שאז חוזרים ועולים בינה תו"מ דישו"ת למדרגתם, וכיון שנשלמו חמשה כלים בפרצוף נתלבש בהם כל החמשה אורות נרנח"י, והם נעשו לקו שמאל דישו"ת, ועם יציאת הקו השמאלי נעשה מחלוקת בין הימין להשמאל שכל אחד רוצה לקיים שליטתו עצמו, ולבטל שליטת השני, וסוד קו השמאל הזה הוא נקודת שורוק שהוא ו' ובתוכה נקודה, שזה מורה שהנקודה שהיא חכמה היא מלובשת בתוך הכלים המכונים אותיות.

אח"כ יוצא הקו האמצעי שהוא ז"א, והוא יוצא ממסך של המדרגה התחתונה מישו"ת, שעלתה למין לישו"ת עם בינה ותו"מ שחזרו ועלו למדרגת ישו"ת שקומת האור היוצא על המסך הזה מיוחד הימין והשמאל שבישו"ת לאחד ושניהם מאירים, אלא שהימין יאיר מלמעלה למטה, והשמאל ממטה למעלה, ואז מתלבשת החכמה בחסדים ויכולה

צט) ועוד תרי ריבות אינון, חד צדיק, נ וחד עמודא דאמצעיטא. ם
 דאינון ריב בין או"א, דאינון קמץ ופתח. ואמאי אינון ריב בינייהו, בגין
 שכינתא, דלית לה מזונא בגלותא, בגין דתרעא איהו פתח, דאתמר ביה ב
 פותח את ידיך, ע פ דאיהו י' חכמה, קמ"ץ סתום, עליה צ אתמר פותח את
 ידיך ומשביע לכל חי, ק ודא חי עלמין, דאיהו כליל ח"י ברכאן, איהו חרב
 ויבש בצלותא דאיהו שכינתא, ובגין דא איהו צלותא יבשה, ר בגינייהו
 איהו ריב בין אבא ואימא.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ב) פותח את ידיך (תהלים קמה) לעיל במעלות נ ג"א יחד עדי"א איהו ריב בין או"א דאינון קמץ
 הסולם בהקת"ז דף צא אות קנו ציון ז'. ופתח ואמאי איהו ריב כו' (הגר"א). ס ה"ג ובכל
 הדפוסים הגירסא (ואמאי) חד איהו ריב בין או"א
 דאינון קמץ ופתח דא עמודא דאמצעיטא איהו ריב בינייהו ובסוגריים דאינון ריב בין או"א דאינון קמץ
 ופתח ואמאי אינון ריב בינייהו. ובמעויבוז ל"ג חד ול"ג מן דאינון עד דלית ובמנטובה הגירסא
 ואמאי איהו ריב בין אבא ואמא דאינון קמץ ופתח איהו ריב בינייהו בגין כו'. ע ג"א בסוגריים ומשביע
 לכל חי (דפו"י) ובמנטובה הוא בלי סוגריים. פ ג"א דאיהו (למברג טשרנוחץ). צ ג"א דאתמר ול"ג עליה
 (מנטובה). ק ג"א דא חי עלמין ול"ג מן דאיהו כליל עד נשאו נהרות ה' (מנטובה). ר ג"א בגינייהו איהו
 (הגר"א) ג"א בגינהו (טשרנוחץ למברג מעויבוז).

מעלות הסולם

ואיהו ריב. וב' שחיבר הכליל את האש
 בתוך המים ועשה שלום ביניהם.
 צט) ועוד תרי ריבות וכו': ועוד יש
 לפרש ב' ריבות הן, אחד צדיק, היינו יסוד
 הנושא למסך החזיריק, ואחד עמוד האמצעי,
 היינו תפארת הנושא המסך דחולט, שהם ריב
 בין אבא ואמא, כלומר שעולים למ"ן לעורר
 הזוג דאו"א, שהם נקודות קמץ פתח, היינו
 חכמה ובינה, שואל ולמה הם עולים לעורר
 הריב היינו המ"ן ביניהם. ומשיב משום
 השכינה, שבגלות אין לה מזונות, היינו מוחין
 דחיה כי ע"י המזונות נמשכים החיים
 העליונים, משום שהשער שהוא פתח, שנאמד
 בו פותח את ידיך, שהוא י' חכמה כמ"ש לעיל
 (בהקדמה אות קנ"ו) אל תקרי ירך אלא
 יודי"ך הוא קמוץ וסתום, עליו נאמר פותח
 את ידיך ומשביע לכל חי, וזה חי העולמים
 היינו יסוד, שהוא כולל ח"י ברכות, היינו ט'
 ספירות דאור ישר וט' ספירות דאור חוזר,
 הוא

מאירה רק ממטה למעלה. ואיהו שלום היינו
 ששניהם מאירים ואיהו קשר כי קומת האור
 היוצא על המסך הזה מיחד הימין והשמאל
 לאחד, אלא שהימין מאיר ממעלה למטה,
 והשמאל מאיר ממטה למעלה ואז מתלבש
 החכמה בלבוש החסדים, ויכולה להאיר
 ותחסדים נכללים בהארת חכמה ונשלמים
 בג"ר.

וענין זה של ריב ושלום ששניהם הפכים
 זה לזה ובאים יחד בנושא אחד עיין בספר
 ההשמטות לספר הוהר בראשית אות מ'
 שהארכתי שם, וז"ס משאחז"ל הרואה קדרה
 בחלום יצפה לשלום (ברכות נ:). שעל ידי
 זה שהקדרה מפסקת בין האש ובין המים
 שבתוכה, נותנת אפשרות לכח האש להכנס
 בתוך המים, והמים מתחממים ונהגים אח"כ
 בשתיית המים החמים מאש ומים יחד. נמצא
 כי ע"י הכלי נעשו שתי פעולות: אחת
 שהבדיל בין המים ובין האש, שע"ז נאמר
 (דפו"י דף מ"ו ע"ב)

(ק) וכד אתפתח ש קמ"ץ, בפת"ח דאיהו תרעא דיליה, עמודא

חלופי גרסאות

ש נ"א בסוגריים איהו (דפו"י).

מעלות הסולם

היינו עליית מ"ן של ז"א הכולל ב' המסכים של חולם חיריק, שנקראים בשם זריעות ומיעוטים שלכן נקראים ריבות, דאינון ריב בין אז"א היינו שגם בעת שהפרצוף כבר קבל המוחין דפנים, נמצאים עוד החכמה ובינה שהם אבא ואמא אשר שם, בבחינת אהור ופנים, שפירושו שרק אבא מקבל המוחין דפנים, אבל אמא שהיא תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא, שחפצה בחסדים ולא בחכמה, הנה נבחנת משום זה שאחוריה הם אל החכמה, ואינה רוצה לקבל ממנה את המוחין דפנים, ואבא ואמא נמצאים במצב של פנים ואחור, פני אבא באחורי אמא, עד שז"א עולה אליהם למ"ן, ומתוך שיש קשר בין בינה דאור ישר, שתשפיע הארת חכמה לז"א דאור ישר, (פתיחה לחכמת הקבלה אות ה') לכן כשז"א עולה למ"ן לבינה, הבינה מחזירה תכף את פניה לחכמה שהיא אבא לקבל ממנו המוחין דפנים שהם מוחין של הארת חכמה, בשביל ז"א ונבחן אז שאבא ואמא עומדים פנים בפנים.

ומ"ש דאינון קמץ פתח, הלא נודע שקמץ הוא כתר, וחכמה היא פתח, ואיך אומר שהם אבא ואמא דהיינו חכמה ובינה, כי המדובר הוא בסוד התפשטות ב' הנקרא ע"ב, שהוא שורש כל האורות של העולמות שלפני גמר התקון ושם באו האורות מחולפים שלא במקומם, מחמת שאור הכתר נשאר למעלה אצל השרשים העליונים ונכנס אור החכמה בכלי דכתר ולכן נקרא אבא קמץ, ואור הבינה בכלי דחכמה, ולכן נקראת בינה פתח, (תלמוד ע"ס חלק ה' בתחלתו).

(ק) וכד אתפתח קמץ וכו': וכשנפתח הקמץ בפתח, שהוא השער שלו, היינו כשחכמה ובינה עומדים פנים בפנים ובינה מקבלת

הוא חרב ויבש היינו שאינו משפיע בתפלה, שהיא סוד הזווג עם השכינה, ומשום זה התפלה היא יבשה, שיש בה דינים, ובשבילם הוא ריב היינו שעולים למ"ן לעורר הזווג בין אבא לאמא.

פירוש: כי מלבד עליית מ"ן דז"א ליחד ב' הקוים ימין ושמאל דישסו"ת, שכשיוצא קו שמאל דישסו"ת נעשה מחלוקת בין הימין והשמאל ושניהם אינם מאירים עד שז"א מיחדם זה בזה בסוד הקו האמצעי שה"ס המסך דחיריק ואז שניהם מאירים כנ"ל (באות צ"ח) יש עוד בחינה של עליית מ"ן דז"א, כי מתוך שג"ר דבינה שה"ס אר"א עלאין הם תמיד באחורים לחכמה, שאינם רוצים לקבל חכמה אלא חסדים, בסוד הכתוב כי חפץ חסד הוא, ואין ישסו"ת יכולים לקבל חכמה מא"א אלא דרך או"א, ואין אר"א עלאין מסירים את האחוריים שלהם מן החכמה אלא כשזו"ן עולים למ"ן לישסו"ת, ואז החכמה עוברת דרך אר"א אל ישסו"ת, ומישסו"ת לזו"ן, וסדר זה והתעוררות זו נמשכת עוד מבינה דאור ישר הממשכת הארת חכמה בחסדים בשביל ז"א דאור ישר, ולכן בכל עת שזו"ן עולים למ"ן מתעוררים אר"א להמשיך להם חכמה.

אמנם מקום גילוי החכמה אינו בז"א אלא במלכות, ומה שאנו אומרים שמחזה ולמטה דז"א מתגלה המלכות, הוא משום שמחזה ולמטה דז"א נבחן למקום המלכות, באופן שאין החכמה מתגלה בתשע ספירות הראשונות אלא במלכות בלבד שלכן המלכות נקראת חכמה תתאה, ומזונות ברוחניות ה"ס אורות החכמה שהם אור החיה, כדרך מזון הגשמי המתיה את האדם.

זה אמרו ועוד תרי ריבות אינון וכו',

(דפו"י דף מ"ו ע"ב)

דאמצעיתא נחית מלא, ומהלך ה' מאה שנין, עד ת דמטו לח"י עלמין, א דאיהו כליל ח"י ברכאן, ואתמלי מנייהו, ומניה ב אתשקייא לשכינתא דאיהי צלותא, ומאי דהוה יבשה, קרא לה ארץ, הה"ד ג ויקרא אלהים ליבשה ארץ, למיעבד פרין ואיבין, דאינון ארעא קדישא דישראל לתתא, הה"ד ד ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא.

קא) ועמודא דאמצעיתא כד סליק לאבא ואימא, לנחתא מזונא מתמן,

מסורת הנהר

חלופי גרסאות

ג) ויקרא א' ליבשה ארץ (בראשית א) זהר בהקדמה

דף קצו אות רז ציון ס' ד) ויאמר א' תדשא הארץ דשא (בראשית א) הקסה"ז עם הסולם דף קצו אות רז ציון כ'.

א ג"א ל"ג דאיהו כליל ח"י ברכאן (כתביר בקושטנטינא הראשון). ב ג"א אתשקייא שכינתא (וילנא) ג"א אתשקייא (מעזיבון).

מעלות הסולם

והעמוד האמצעי היינו ז"א, כשעולה לאבא ואמא, וגורם לזווגם, שמהארת הזווג שם יורד מזונות שה"ס הארת חכמה, קולו עולה על כל אותם הנחלים והמבועים שהם הספירות של אבא ואמא, וכשיורד, קולו יורד על כל אלה הנחלים והמבועים של התורה היינו של ז"א עצמו שנקרא תורה, זהו שכתוב נשאו נהרות ה' נשאו נהרות קולם.

פירושו: ז"א ה"ס הקו האמצעי העולה ומכריע בין ב' הקוים דימין ושמאל דיספירת, שקו הימין ה"ס אבא, וקו השמאל ה"ס אמא, ואינם יכולים להאיר זה בלי זה, כי קו הימין בלי השמאל הוא חסר ג"ר. ושמאל בלי ימין הוא חכמה בלי חסדים שאינה מאירה, ובלי הקו האמצעי אין השמאל מתיחד עם הימין הרי שג' הקוים תלויים זה בזה ואינם מאירים רק בבת אחת, וז"ס קול הכלול מאש רוח מים, שה"ס ג' הקוים המאירים יחד קו האמצעי ה"ס רוח וימין ושמאל ה"ס אש מים המתייחדים על ידי קו האמצעי ונעשים לקול אחד. ונודע הכלל שתלת נפקי מחד חד בתלת קיימא, שכל שיעור אור שהתחתון גורם בעליון, זוכה בו גם התחתון, וזה אמרו ועמודא דאמצעיתא כד סליק לאבא ואמא וכו' קליה סלקא וכו' כי גורם שכל הספירות

מקבלת הארת חכמה בשביל הז"א, אז העמוד האמצעי יורד מלא משפע של חסדים בהארת חכמה שהם מוחין שלמים, ומהלכו הוא חמש מאות שנים, דהיינו חמשת הספירות של קומת פרצופו, שהן חג"ת נ"ה, כל אחת כלולה מעשר, ועשר מעשר הן מאה ספירות בכל אחת. עד שמגיע לח"י העולמים, שהוא יסוד, שהוא כולל ח"י ברכות, היינו חכמה וחסדים, כי ברכה ה"ס חסדים, וח"י הוא חכמה הנקראת חיה. וממנו נשקית השכינה שהיא מלכות, שהיא תפלה, כלומר שנעשה הזווג דיסוד ומלכות, שאז נקראת השכינה תפלה ומה שהיתה יבשה שאינה ראויה לישוב ולזריעה, קרא לה ארץ, זהו שנאמר ויקרא אלקים ליבשה ארץ, לעשות פירות ואבים, שהם בארץ הקדושה דישראל למטה, דהיינו רחל בעת שהיא פב"פ עם ז"א נקראת ארץ ישראל שלמטה כי ז"א נקרא ישראל, והנוקבא נקראת ארץ ישראל, ולאה היא הנוקבא שלו מחזה ולמעלה, ונקראת ארץ ישראל שלמעלה, ורחל נקראת ארץ ישראל שלמטה, שעומדת מחזה שלו ולמטה, ובזמן שיש בה הארת חכמה נקראת ארץ הקדושה, כי קדושה ה"ס חכמה. זהו שנאמר ויאמר אלקים תדשא הארץ דשא.

קא) ועמודא דאמצעיתא כד וכו':

(דפו"י דף מ"ו ע"ב)

תקונא חד ועשרין

קמט

קליה סלקא על כל אינון נחלין ומבוועין, וכד ג נחתא, קליה נחתא על כל אינון נחלין ומבוועין דאורייתא, ד הה"ד ה) נשאו נהרות ה' נשאו נהרות קולם.

קב) ה נשאו נהרות, אלין, אינון ב' נקודין, דאינון צר"י, מאן איהו דסליק על גבייהו בתרין דרועין, דא חול"ם, וביה אתעבידו סגולתא. ומאן איהו דנחית תחותייהו בב' שוקין דא חירק, וביה אתעבידו סגול"ל. בההוא זמנא, ש נשאו נהרות קולם, דאיהו קול יעקב, קול השופר. ולאן סלקין ליה. לגבי אבא ואמא.

קג) ו וכד נחית, נחית בתרין נקודין דאינון שבא, תרי ירכי קשוט, הה"ד ז) ישאו נהרות דכים, ז כגון ח) על כתף ישאו.

חלופי גרסאות

ג נ"א נחית קליה נחית (וילנא). ד נ"א הה"ד נשאו נהרות ה' נשאו נהרות קולם ואינון ב' נקודין צרי מאן איהו דסליק על גבייהו בב' דרועין דא חולם וביה אתעביד סגולתא ומאן איהו דנחית תחותייהו בב' שוקין דא חירק וביה אתעביד שורק כד סליק בההוא זמנא נשאו נהרות קולם כו' וכד נחית נחית בתרין נקודין צרי מאן איהו סליק על גבייהו חירק וביה אתעבידו סגול (מנטובה). ז נ"א בנין וליג כגון (ימי"ן בקושטנדינא).

מסורת הזהר

ה) נשאו נהרות ה' (תהלים צג) זהר וארא דף ה' אות סו ציון מ'. ו) נשאו נהרות קולם (שם). ז) ישאו נהרות דכים (שם) שם. ח) על כתף ישאו (ישעיה מו).

מעלות הסולם

שבימין ושמאל. ומי הוא היורד תחת ב' הקוים ימין ושמאל הרמזים בשתי הנקודות בב' שוקים, זו נקודת חיריק, ובו נעשו כל הג' נקודות בצורת נקודת סגול שנקודה האמצעית היא תחת ב' הנקודות שבימין ושמאל. בעת ההיא, כשעולים בפעם השניה, נאמר נשאו נהרות קולם, שהוא קול יעקב שה"ס הקו האמצעי, קול השופר הכלול מג' הקוים יש"א שהס אש רוח מים, שואל, ולאיוו מדרגה מעלים אותו הקול, ומשיב אל אבא ואמא דהיינו לישטו"ת.

קג) וכד נחית נחית וכו': וכשירד שוב מישטו"ת למקומו. יורד שתי הנקודות שהן שבא. היינו שהן זו למעלה מזו בצורת קו אחד, שני ירכי אמת שהס נצח הוד, שמשם בנין

של אר"א מתאחדות יחד לקול אחד, בסוד תלת נפקי מחד שה"ס ז"א שעלה והכריע בין הימין והשמאל ושניהם מאירים, ולכן וכד נחתא קליה וכר בסוד חד בתלת קיימא וכל ספירות דז"א מאירות בהסדים עם הארת חכמה בשלימותם.

קב) נשאו נהרות אלין וכר': נשאו נהרות, אלה הן ב' נקודות, דהיינו ב' הקוים ימין ושמאל, שהם נקודת צירי, שואל מי הוא העולה על גביהן בשתי הזרועות, דהיינו המכריע שבין הזרועות, שעומד מחזה ולמעלה, ומשיב זה החולם, שדרכו לעמוד ממעל להאותיות שהן הכלים, ובו נעשו הג' קוים הנרמזים בג' הנקודות סגולתא דטעמים, שהנקודה האמצעית היא למעלה מב' הנקודות (דפו"י דף מ"ו ע"ב)

קד) ח ואבא נחית, בצדיק דאיהו שור"ק בנקודת ט חדא, ט) כי שם חלקת י מחוקק ספון, קשורא דתרין ירכין, דאיהו דכים: דך ים, דך כ דכליל כ"ד אתוון דיחודא תניינא, עליה ל אתמר י) אל ישוב דך נכלב דך איהו בכ"ד מ ספרין דאורייתא. ושכינתא ס) וכד"ה על שכמה.

קה) וכד צדיק נ איהו מלא מעמודא דאמצעיתא, ס) דאתמר ביה ל) ותמלא כדה ותעל. ע) סליקת האי נקודה פ דאיהו חד שור"ק, על תרין דאינון שב"א, ואתעבידו שור"ק. צ) בתר דאיהו מליא מסטרא דיליה, ומסטרא דעמודא דאמצעיתא, אתמר בשכינתא ותמלא כדה ותעל.

מסורת הזוהר

ט) כי שם חלקת מחוקק ספון (דברים לג) לעיל במעלות הסולם בהקת"ז דף קפד אות שע ציון ו'. י) אל ישוב דך נכלם (תהלים עד) לעיל במעלות הסולם בהקת"ז דף קס אות שי"ד ציון ש'. כ) וכדה על שכמה (בראשית כד) לעיל בהקת"ז עם מעלות הסולם דף שנב אות סח ציון צ'. ל) ותמלא כדה ותעל (בראשית כד) זהר חיי שרה דף סט ציון ב'.

חלופי גרסאות

ח נ"א בסוגריים ואבא נחית (דפו"י) ובמנטובה בלי סוגריים ובהגר"א הגירסא ואנא נחית וכי. ט נ"א בסוגריים חירק (דפו"י) ובהגר"א ובמנטובה הוא בלי סוגריים. י נ"א מוסיף מחוקק צפון קשורא דתרין ירכין דקשוט (מנטובה). כ נ"א כליל וליג דך (מנטובה). ל נ"א כד"א וליג עליה אתמר (מנטובה). מ נ"א ספרים (קושטנינא). נ נ"א יהא וליג איהו (מנטובה). ס נ"א אתמר בה (וילנא). ע נ"א סליקת ודאי מגלותא עם בעלה בהאי (מנטובה). פ נ"א דאיהו על חד תרין דאינון שורק (וילנא). צ נ"א כתר וליג בתר (טשרנאוויץ).

ותאמר וליג מן סליקת האי נקודה עד זוקף בשם (מעזיבוז) נ"א דאיהו חירק על תרין דאינון שבא

מעלות הסולם

תרומה אות רמ"ב) עליו נאמר אל ישוב דך נכלם. מספר ד"ך הוא, בעשרים וארבעה ספרים שבתורה נביאים וכתובים, והשכינה היינו מלכות המקבלת מיסוד נאמר עליה וכד"ה על שכמה.

קה) וכד צדיק איהו וכי: וכשהצדיק שהוא יסוד שבו הזווג להמשכת אור החסדים, הוא מלא מעמוד האמצעי, שהוא תפארת שבו הזווג להמשכת חכמה שנאמר בו ותמלא כדה ותעל, היינו שהחכמה מתלבשת בחסדים להאיר ממטה למעלה, עולה נקודה זו, שהיא הנקודה האחת שבשורוק היינו הנקודה של המלאפוס, על שתי הנקודות שהן עומדות זו על זו שהן נקודת שבא, ונעשו שורוק של ג' נקודות זו על זו. אחר שהוא מלא מצד עצמו, שהוא בחסדים, ומצד העמוד האמצעי היינו בהארת חכמה ומזדווג במלכות, נאמר בהשכינה

בנין המלכות זהו שכתוב ישאו נהרות דכים, כגון על כתף ישאו, שהוא לשון משא, וכן ישאו מעצמם. כדרך הארת החכמה המאירה רק ממטה למעלה בקדושה.

קד) ואבא נחית בצדיק וכי: ואבא המאיר בהארת חכמה, יורד בצדיק שהוא יסוד, שהוא שורוק היינו מלואפוס, ו' בנקודה אחת, עליו נאמר כי שם חלקת מחוקק ספון היינו משה שה"ס יסוד דאבא, בסוד שאול מרחובות ונהר שהוא יסוד, ור"ת משה, הקשר של שתי הירכים, שהן נצח הוד, שהוא נקרא דכים, מלה הכלולה מב' מלים דך ים, הרומזות על נצח הוד, ונקרא דך על שם שכולל כ"ד אותיות של היחוד השני, שהוא ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ויחוד העליון הראשון הוא שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אחר שיש בו כ"ה אותיות, (זהר (דפו"י דף מ"ו ע"ב)

קו) (מ) ותורד כדה מעל שכמה, כל הכורע, כורע בברוך. (ז) ותמלא
 כדה ותעל: כל הזוקף זוקף בשם. סליקת ודאי מגלותא ק לגבי בעלה, בהאי
 שעתא * (ר) איהי אמרת לגבי צדיק, (ס) ותאמר שתה (אדוני) וגם גמליך
 אשקה, דאינון גמולי מחלב.

חלופי גרסאות

ק נ"א עם וליג לגבי (מנטובה מעזיבוז). ר נ"א ליג
 שעתא איהי אמרת לגבי צדיק (מנטובה).

מסורת הזהר

(מ) ותורד כדה מעל שכמה (שם) לשון הפסוק
 פרק כ"ד י"ח על ידה ובפסוק מ"ו מעליה. (ז) ותמלא
 כדה ותעל (שם) לעיל ציון ל'. (ס) ותאמר שתה (שם).

מעלות הסולם

המדרגות שהן תחת או"א עלאין אינן נמצאות
 בגדלות רק בשעת התפלה, ואחר התפלה הן
 הוורות לקטנותן, שהמלכות שוב עולה לבינה,
 של כל מדרגה וכולן חוזרות לקטנותן חוץ
 מאו"א עלאין, שבבחי' עצמותם, אפילו בזמן
 הגדלות אין המלכות יורדת מבינה שלהם,
 ועכ"ז אין המסך שבמלכות שולט בהם, והם
 תמיד בגדלות ובזווג דלא פסיק, מטעם שהם
 נתקנים בג"ר דבינה, החפצים בחסדים,
 ומחשיבים אותם יותר מחכמה, ובכדי להמשיך
 תקון אל המדרגות שהן למטה מאו"א עלאין,
 צריכים להעלותן למקום או"א עלאין שמשם
 יקבלו תקונם.

והתקון הראשון נעשה עם עליית המ"ן
 של התורה ותפלה של התחתונים שנמשכת
 הארה עליונה מחכמה ובינה דא"ק, המורידה
 את המלכות מבינה למקומה. אמנם המ"ן שלנו
 אינם עולים עד או"א, כי הם למעלה
 מהשגותינו, ותכלית עליית מ"ן שלנו הוא
 עד מלכות, מחמת שנשמותינו הן תולדות
 המלכות, אלא אחר שהם עולים עד למלכות
 מתחזקת המלכות ועולה עם הו"א עד הזווג
 של או"א וישסו"ת. וסדר עליית המ"ן עד
 למלכות הוא ע"י הכוונה בשם מ"ב המעלה,
 ששורשו הוא מג' הפרצופים הראשונים של
 א"ק, שהם גלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק שאחר
 יציאת פרצוף גלגלתא מפה דא"ק נסתלקו
 אורותיו, ועשר ספירותיו נבחנות לד' אותיות
 הו"יה

בהשכינה שהיא המלכות, ותמלא כדה ותעל.
 קו) ותורד כדה מעל וגו': ותורד כדה
 מעל שכמה ה"ס מה שאמרנו חז"ל (ברכות
 י"ב). כל הכורע כורע בברוך, היינו שמלכות
 כופפת עצמה בסוד מיעוט הירח ויורדת למטה
 מיסוד דו"א, ואין לה מעצמה כלום אלא ממה
 שז"א נתן לה. ותמלא כדה ותעל, ה"ס מהו
 שאמרנו חז"ל, כל הזוקף זוקף בשם. כי ע"י
 הכריעה נעשתה ראויה לזווג פב"פ עם ו"א
 ומקבלת ממנו חכמה וחסדים יחד, וע"כ היא
 זקופה, כי כריעה מורה שחסרה ג"ר, והחסר
 ג"ר דאורות חסר נה"י דכלים, ולכן כופף
 רגליו, וזוקף הוא שכל ג' חלקי הגוף חב"ד
 חג"ת נה"י הם זקופים מטעם שיש לו חכמה
 וחסדים. עולה מן הגלות בדאי שה"ס המיעוט
 אצל בעלה, לזווג של פב"פ, בשעה ההיא
 היא אומרת אל הצדיק שהוא יסוד. ותאמר
 שתה אדוני, כי יסוד מאיר בחסדים בעת
 גדלות ומלכות בחכמה, וכשמתחדים שניהם,
 גם היסוד נכלל מחכמה, ושתייה ה"ס חכמה
 וגם גמליך אשקה שהם שאר הספירות.

ביאור המאמר: התקונים מבאר כאן
 בפסוק נשאו נהרות ה' נשאו נהרות קולם
 ישאו נהרות דכים, סדר תקונם של כל
 המדרגות הנעשה עם עליית זו"ן וישסו"ת,
 לאו"א עלאין לקבל משם תקונם, דהיינו עד
 הדעת המייחד או"א וישסו"ת שהם נקראים
 חכמה ובינה או אבא ואמא. כי נדע שכל
 (ופו"י דף מ"ו ע"ב י') דף מ"ו ע"א)

מעלות הסולם

הוי"ה פשוטות. אחר כך יצא פרצוף ע"ב ומילא לגוף דגלגלתא באורותיו ולכן הוא נבחן להוי"ה מלאה בעשר אותיות: יר"ד ה"י וי"ו ה"י. ואחר הסתלקות האורות מע"ב בא פרצוף ס"ג ומילא אותו באורותיו ולכן נבחן פרצוף ס"ג להוי"ה דמילוי המילוי שיש בה כ"ח אותיות כזה: יר"ד וי"ו דל"ת, ה"י יר"ד, הא"ו אל"ף וא"ו, ה"י יר"ד. שהם ביחד מ"ב אותיות, ואלו ג' הפרצופים הם כתר חכמה בינה דא"ק, ובהם עוד לא היה הענין של עלית המלכות לבינה, כי עלית מלכות לבינה מתחלת בפרצוף השני דס"ג שנקרא נקודות דס"ג. ולכן אם רוצים להוריד המלכות מן הבינה, צריכים להמשיך האור מג' פרצופים אלו הראשונים, ומהארתם אפשר להוריד המלכות מן בינה של כל המדרגות. כי כשחכמה דא"ק מזדווגת עם בינה דא"ק, נרחה גם בינה המלכות למקומה כמו שהיא בחכמה, ומבינה נמשכת ההארה לבינה דאצילות וכן לכל הבינות שבכל המדרגות שבכולן נמשכת ההארה בחינה מבחינה שכנגדה בהמדרגה העליונה שלה.

וזה אמרו (באות ק"א) ועמורא דאמצעייתא כד פליק, לאכא ואמא, שע"י שם מ"ב אותיות יורד המלכות מן המסך המבדיל בין אר"א ליסרת, ואז עולים יסרת לאר"א ונעשים שניהם למדרגה אחת, שאר"א שה"ס כח"ב דבינה דא"א, נעשו לימין המדרגה, ויסרת שה"ס בינה ותו"מ שעלו נעשו לשמאל המדרגה, וגם ז"א עלה שמה עם המ"ן של התחתונים לנחתא מזונא מתמן להמשיך הארת החכמה הנקראת מזונות, הוא נעשה לדעת המייחד אר"א ויסרת בסוד קו האמצעי שה"ס קליה סלקא על כל אינון נחלין ומבוועין כי ספירות הבינה נקראות נחלין וספירות החכמה נקראות מבוועין. וכד נחתא היינו אחר שישסרת קבלו הארת אר"א ע"י היחד הזה, אז הם יורדים למקומם, ויוצא גם בהם שני קוים ימין ושמאל, ע"י העלאת בינה ותו"מ שלהם והם במחלוקת ואינם יכולים להאיר, עד שז"א נעשה להם לקו אמצעי, ומיחד את ימין ושמאל דיסרת ואז נשלמים ומאירים. וזה אמרו קליה נחתא על כל אינון נחלין ומבוועין דאורייתא, כי ע"י שיצאו

ואחר הורדת המלכות ממקום בינה שבכל המדרגות, אז מחצית הפרצוף העליונה שנשארה בכל מדרגה מעלה אליה מחצית המדרגה שנפלה ממנה למדרגה התחתונה שלה, שהיא חצי בינה תו"מ, ועמה עולה גם התחתון, ונמצא שהמ"ן של הצדיקים שבעולם הזה, שהיו דבוקים בבינה תו"מ דמלכות דעשיה שנפלו לעולם הזה, ואחר שבינה ותו"מ אלו חוזרים ומתחברים עם כתר חכמה וחצי בינה דמלכות דעשיה למדרגה אחת, הם לוקחים עמם את המ"ן הדבוקים בבינה ותו"מ דמלכות דעשיה שנפלו לעולם הזה, ונעשים לאחד עם כ"ח וחצי בינה דמלכות דעשיה, שבהם מלוכב בינה תו"מ דיסוד דעשיה, וע"י החבור דבינה ותו"מ דיסוד עם המחצית העליונה של היסוד, עולים גם המ"ן הדבוקים בהם עד שמגיעים למקום מלכות דאצילות.

ואין להקשות הרי הורדת המלכות מן

מעלות הסולם

נגד הקו האמצעי. בההוא זמנא נשאו נהרות קולם שה"ס הקו האמצעי הנקרא קול, דאיהו קול יעקב. ונקרא קול השופר שהוא בעצמו כלול מג' הקוים בסוד אש דוח מימ שבקול השופר. ולאן פלקין ליה לגבי אבא ואמא, שה"ס ישס"ת, כנודע כי ישראל סבא נקרא אבא, ותבונה נקראת אמא. ובסוד תלת נפקי מחד חד בתלת קיימא מקבל גם ז"א ג' קוים אלו.

אמנם זה שאנו אומרים שבעת ירידת המלכות מן הבינה או כל עליון של המדרגה, דהיינו כ"ח וחצי בינה, מעלה אליו את בינה תר"מ שנפלו ממנו יחד עם מדרגת התחתון הדבוק באלו בינה תר"מ, אין פירושו שמעלה אליו כל עשר הספירות של התחתון, אלא כ"ח וחצי בינה בלבד, ולא את המחצית התחתונה שהיא חצי בינה תר"מ של התחתון, מטעם שעלית התחתון לעליון הוא. מחמת שחצי בינה תר"מ דעליון נפלו בו ונדבקו עמו למדרגה אחת בעת נפילתם, שלכן בשעת חזרתם למעלה אל מדרגתם, לוקחים עמם גם התחתון הדבוק בהם, ובעת שמלכות עולה לבינה ומפלת כל חצאי המדרגות למטה ממדרגתן, הרי זה נעשה בבת אחת בכולן, ונמצא שבעת שבינה תר"מ דעליון נופלים לתחתון אין במדרגת התחתון אלא ג' כלים כ"ח וחצי בינה, כי מחציתו התחתונה נפלה כבר יותר למטה, ונמצא שמחצית המדרגה העליונה שנפלה למדרגה התחתונה אין לה שום מגע עם המחצית התחתונה של המדרגה התחתונה, שהרי בעת שנפלה אל המדרגה התחתונה היא ירדה מקודם יותר למטה, ולכן כשחוזרים בינה תר"מ דעליון למדרגתם אינם מעלים עמהם אלא כתר חכמה וחצי בינה דתחתון הדבוקים בהם, ולא מחצי בינה התחתונה ותר"מ דתחתון.

הנה בז"א ירדו כח"ב לבחינת חג"ת ובינה תר"מ לבחינת נה"י, ונמצא שבינה תר"מ דישס"ת

שיצאו ג' קוים בישס"ת ע"י ז"א בסוד תלת נפקי מחד, אח"כ מקבל ז"א כל ג' הקוים בסוד חד בתלת קיימא. הה"ד נשאו נהרות ה', נשאו נהרות קולם, ישאו נהרות דכים.

והולך ומפרש בפרטות סדר התקון בישס"ת ובזר"ן בזה אחר זה, נשאו נהרות, אלין ב' נקודין דאינון צר"י, דהיינו ימין ושמאל דישס"ת שעולים עם הז"א עד למלכות דא"א עלאין, ונודע שמלכות דעליון היא כתר לתחתון, נמצא שהמלכות העומדת בבינה דא"א עלאין שאינה יוצאת משם עד גמד התקון היא נעשית כתר לישס"ת, וה"ס נקודת החולם, בנקודות שדרכה לעמוד ממעל לאותיות שזה מורה שהנקודה שהיא החכמה אינה מתלבשת בכלים שהם האותיות, וזה אמרו מאן איהו דפליק על גבייהו בתרין דרועין שעלו בסוד שאו ידיכם קדש, דא חולם שנעשה לכתר שלהם ומשפיע להם אור החסדים דא"א עלאין, וביה אתעבירו פגולתא דטעמים שה"ס חסדים דא"א עלאין שהם עדיפי מחכמה כנודע.

והנה נודע שבישס"ת נעשית ההתחלה לגילוי המוחין דחכמה, כי בא"א עלאין אינם מאירים אלא חסדים בלי חכמה, כי הם בחינות ג"ר דבינה, הם לעולם בסוד כי חפץ חסד הוא, ואינם מקבלים חכמה, אלא בישס"ת מתחיל גילוי החכמה בקו השמאלי, וע"כ נעשה בו מחלוקת והוא צדיך לז"א שייחד אותם ע"י מסך החיריק שלו, וזה אמרו ומאן איהו דנחית תחותייהו בכ' שוקים שמאחד אותם בעת גילוי המוחין שהם סוד חב"ד המאירים בעת תקון הנה"י דכלים הקומה מאירה בשלימותה כאדם העומד על רגליו וכל קומתו מגולה, דא חיריק העומד מתחת האותיות שהן הכלים, וביה אתעבירו פגול דנקודות שיש בה ב' נקודות למעלה כנגד ב' הקוים ימין ושמאל, ואחת באמצען למטה

מעלות הסולם

שתמשך החכמה ממעלה למטה, והלא זה עון חמור, והוא חטא של עץ הדעת, (זהר בראשית ב' אות רפ"ז) אמנם הענין הוא, כי בהוד נמצא קיבוץ כל הדינים הקשים שנגרמו מחמת המשכת החכמה מלמעלה למטה, וכשהוד מגלה דינים אלו, מתגלה עמהם גם הגורם להם, דהיינו עצם המשכת החכמה, מלמעלה למטה, שגרים לדינים הללו, ונמצא שעיקר הגילוי הוא אל הדינים והחכמה נמשכת מאליה, שבאופן זה היא קדושה, ואין בה איסור, ולכן בעת הזווג צצריכים לגילוי חכמה מלמעלה למטה, מתגלה ההוד, והוא מגלה החכמה שמה ע"י הדינים, וז"ס כתף שהוא מקום אחוריים, ומשא כי הדינים הם למשא, ואבא נחית בצדיק וכו' כי יסוד אבא שהוא ארוך בחכמה, מאיר ביסוד דו"א הנקרא צדיק, כי שם חלקת מחוקק ספון היינו סוד משה רבינו שהיה מחוקק, והארת משה הוא יסוד דאבא, קשורא דתרון ירכין וכו' כי יסוד הוא המכריע ומקשר את הארת החסדים שבנצח עם הארת חכמה הנקרא ים שבהוד, ונקרא דכים, דך דכליל כ"ד אתוון דיחוד תניינא שה"ס הארת חכמה שבמלכות, בסוד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שהם כ"ד אותיות עליה אתמר אל ישוב דך נכלם, כי השבת והפכת מלת דך היא כ"ד שהוא כלי לקבלת החכמה, שנקראת מים או ים, וכשמשיכים החכמה ממעלה למטה בלי לבוש החסדים היא עלובה ונכלמה ויש בה אחיזת החצונים, וכן דך איהו בכ"ד ספרין דאורייתא, היינו כשהארת החסדים היא בלי חכמה היא דלה ועניה היא בבחי' הארת רק לבר, ושכינתא היינו המלכות שהיא הכלי והמקום לגילוי החכמה נאמר בה וכד"ה על שבמה, שיש לה הרצון לקבל חכמה, והולכת עם הכד לשאב ממעין החכמה.

והנה נודע כי רק מחזה ולמעלה של המלכות יש פני אדם וראויה לזווג עם ז"א, אבל מחזה שלה ולמטה היא חסרה פני אדם, ואין

דישסו"ת שנפלו אל הז"א לא נדבקו אלא בחג"ת שלו, שהם בחי' כח"ב שנשארו בדרגתו בעת הנפילה, ולא בנה"י שהם בינה תר"מ שנפלו ממנו למדרגת המלכות, שלכן בעת שבינה תר"מ דישסו"ת עולים מן הז"א אל ישסו"ת, אינם מעלים עמהם רק חג"ת דו"א בלבד, בלי הנה"י, ולכן אע"פ שכל המוחין והאורות שהתחתון גורם לעליון מקבלם גם התחתון, משום הכלל תלת נפקי מחד, חד בתלת קיימא, עכ"ז אין ז"א לוקח אלו המוחין עתה בעת שהוא במקום ישסו"ת, כי אין שם כל הפרצוף דו"א אלא כח"ב שלו, שהם חג"ת, בלבד, ונה"י שלו אינם שם, והחסר נה"י דכלים אין לו ג"ר דאורות כי אין לו כלים להלבישם, וע"כ אינו יכול לקבל עתה את חב"ד דאורות שיצאו על ידו בישסו"ת, אלא מקבל הארת כלים בלבד, ויורד מישסו"ת למקומו, ומוריד את המלכות מן הבינה שלו, ומעלה אליו את הנה"י שלו, והם מתחברים עם החג"ת שלו לפרצוף אחד, ואז חוזר פעם שנית אל ישסו"ת ומקבל שם את מוחין דחב"ד שהשאר שם, ואז כלים דחג"ת נעשו לחב"ד, וכלים דנה"י לחג"ת, ויוצאים לו נה"י חדשים, ואז יורד שוב מישסו"ת במוחין שלמים של חב"ד, (עיין במראות הסולם פרשת עקב אות י"ד) והנה נצח הוד דו"א, מתחלה הם במוחין דאחור, ואז הם אחד, ואינם נפרדים להיות ימין ושמאל בצורת צירי רק בבוא המוחין דג"ר, (עיין תע"ס חלק ט"ז תשובה פ"ו) וזה אמרו (באות ק"ג) וכד נחית, נחית בתרון נקודין דאינון שבא, היינו ששניהם נ"ה שהט תרי ירכי קשוט, שהם עומדים בצורה של שבא שתי נקודות זו למעלה מזה הח"ד ישאו נהרות דכים, ומפרש למה כתוב ישאו, ולא נשא, שהוא מלשון משא כמו שכתוב על כתף ישאו, להיות שכל המדובר כאן בענין נצח הוד, הוא בעיקר על גילוי חכמה שבהם, שבנצח מאירה ממטה למעלה, ובהוד ממעלה למטה, ויש להבין איך אפשר

מעלות הסולם

הז"א, זהו שאומר כאן (אות ק"ו) ותורד כדה מעל שכמה ה"ס משאחז"ל (ברכות יב.) כל הכורע כורע בברוך שמורה על המלכות שהיא כפופה דהיינו חסר ראש וג"ר, כי כפיפת הברכים מורה על חסרון נה"י דכלים וג"ר דאורות הנקראים ראש, והכריעה היא בברוך שע"י הכריעה היא משיגה חסדים הנקראים ברכה, ועי"ז שמקבלת אורותיה מו"א שה"ס הקו האמצעי נמצאת החכמה שנותן לה כלולה בחסדים והיא יכולה להאיר, או נאמר עליה ותמלא כדה ותעל, ואז היא נוקפת שכל ג' חלקי הגוף חב"ד חג"ת נה"י הם זקופים, בסוד כל הזוקף זוקף בשם שהוא הקו האמצעי הכולל חכמה וחסדים יחד, פליקת ודאי מגלותא לגבי בעלה כי נעשתה ראויה לזווג עם ז"א פב"פ, בהאי שעתא איחי אמרת לגבי צדיק, ותאמר שתה וגם גמליך, כי אז היא יכולה גם להאיר לתחתונים הן חכמה והן חסדים.

נמצא שיעור הכתוב נשאו נהרות ה', נשאו נהרות קולם, ישאו נהרות דכים. כי מפרש נהרות מלשון הכתוב הביטו אליו ונהרו, שהוא מלשון אורות, אשר נשאו נהרות ה' ה"ס עליית זר"ן וישסות' למקום או"א עלאין, שנקראים הוי"ה ונשלמים שם בחסדים דאר"א עלאין שהם תמיד בגדלות ובזווג דלא פסיק וה"ס טעמים כנ"ל. נשאו נהרות קולם ה"ס ירידת ז"א וישסות' למקומם, וע"י המסך דחיריק שבז"א שה"ס הקו האמצעי הנקרא קול, מתייחדים ב' הקוים ימין ושמאל שבישסות' ויוצאים שם ע"י ז"א ג' קוים חב"ד, וע"כ בסוד תלת נפקי מחד חד בתלת קיימא, מקבל גם ז"א ג' קוים אלו. ישאו נהרות דכים, ה"ס הזווג של זר"ן למטה מחזה במקום נה"י ששם מאירים החסדים המגולים בחכמה, ונהפך הצירוף מדכים לכדים מלאים בחכמה המאירה ממטה למעלה כטבע החסוים בסוד הכתוב ותמלא כדה ותעל.

ואין שם מקום זווג אלא ע"י התכללות בהארה מבחינת החזה שלה ולמעלה, כי כל בחי' עולה אל הבחינה שכנגדה בעליון ולפיכך עולה בחי' חזה ולמטה של פני אדם לבחי' של מחזה ולמעלה של זר"ן. (זהר בראשית א' דף פ"ה בסולם ד"ה ביאור) זה אמרו וכד צדיק שהוא יסוד העומד מחזה ולמטה, איחו מלא מעמודא דאמצעיתא היינו שנכלל מבחי' פני אדם שמבחינת החזה ולמעלה, דאתמר ביה ותמלא כדה ותעל היינו שהארט החכמה שבו מאירה ממטה למעלה כדרך החסדים שמאירים רק ממטה למעלה שז"ס ותעל. פליקת האי נקודה דאיחי חד שורוק, על תרין דאינון ואתעבידו שורוק, של ג' נקודות זו תחת זו בקו א' שה"ס קו שמאל של המלכות הכולל מכל ג' קוים. (לעיל אות צ"ז). והנה יש ב' זווגים בזר"ן, א' להמשכת קומת חכמה שזה נקרא יעקב או עמודא דאמצעיתא. ויש בהם זווג תחתון להמשכת חסדים הנקרא יוסף או צדיק, וזה אמרו בתר דאיחו מליא מפטרא דייליה להמשכת אור החסדים, ומפטרא דעמודא דאמצעיתא, להמשכת קומת חכמה, אתמר בשכינתא ותמלא כדה ותעל כי היא מאירה הן בחכמה והן בחסדים, אלא שהארט החכמה מלובשת בחסדים ומאירה ממטה למעלה כטבע החסדים. עיין בזהר חדש שיר השירים (אות תרט"ז) שבעת שז"א ומלכות הם פנים בפנים בקומה שוה, אז מאירות הנקודות שבא שורוק, שהן ימין ושמאל של המלכות בבחי' קו אחד, בצורת צירי סגול של הז"א דהיינו שהיא בתקון ג' קוים כמו ז"א.

והנה בכדי שהמלכות תוכל להאיר אל התחתונים נאמר לה לכי ומעטי את עצמך, דהיינו שתמעט עצמה מן המדרגה הגדולה ההיא להיות שוה עם ז"א ולקבל מבינה כמו ז"א, אלא שתרד למטה מיסוד דז"א כמו שהיתה משורשה, דהיינו למטה מכל מדרגת

(קז) ועוד ש חול"ם אתקרי עמודא דאמצעייתא, לגבי מוחא. וחירק, לגבי לבא. ת שור"ק אתקרי בקשורא דתרוייהו.
 (קח) ועוד חול"ם א אתקרי בכל סטרי דימינא, ב הה"ד ט על כל קרבנך תקריב מלח. וחיר"ק ג אתקרי בכל סטרא דשמאלא, ד ואיהו שור"ק קשור"א דתרוייהו.

(קט) ועוד חול"ם אתקרי ה באימא עלאה, יום הכפורים, דאיהו עשור, וביה יהא מוח"ל וסולח חובין דעמיה. וחיר"ק אתמר באימא תתאה, וביה פ חור"ק עליו שניו על סמא"ל, ו דאשתעביד בבנוי דשכינתא בגלותא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט על כל קרבנך תקריב מלח (ויקרא ב) זהר ח"א ש נ"א ל"ג חולם (מנטובה). ת נ"א ל"ג שורק רמב. פ) חורק עליו שניו (תהלים לו). אתמר בקשורא ול"ג אתקרי ול"ג תרוייהו (מנטובה). א נ"א ל"ג אתקרי (מנטובה). ב נ"א דאמר ול"ג הה"ד (מנטובה). ג נ"א ל"ג אתקרי (מנטובה). ד נ"א ל"ג ואיהו שורק קשורא דתרוייהו (מנטובה). ה נ"א אימא עילאה ול"ג אתקרי (מנטובה). ו נ"א דישתעביד בנוי (מנטובה).

מעלות הסולם

(קז) ועוד חולם אתקרי וכי: ועוד יש לפרש. חולם נקרא עמד האמצעי שהוא ז"א, אל המוח. היינו בעת שעולה ומכריע בין או"א המאירים בג"ר דחסדים הנקראים מוח. וחיריק נקרא אל הלב. היינו בעת שמכריע בין ימין ושמאל דישטו"ת המאירים בחכמה דשמאל דבינה, וה"ס ל"ב נתיבות החכמה. ושורק נקרא בהקשר שבין שניהם, היינו בעת שאו"א וישטו"ת מתייחדים לפרצוף אחד כנודע שבכדי לתת מוחין לז"א מתייחדים או"א עלאין וישטו"ת לפרצוף אחד.

(קח) ועוד חולם אתקרי וכי: ועוד יש לפרש, חולם נקרא כל הבחינות שבימין, היינו המאירים ממטה למעלה כטבע החסדים, בהתנגדות להתלבשות החכמה המרומזת בנקודות, בתוך הכלים, כמו החולם העומד ממעלה על האותיות שהם כלים. זהו שכתוב על כל קרבנך תקריב מלח, צירופו של מלח הוא חלם. וחירק נקרא הקו המכריע בכל צד שמאל, מפני שחיריק מתקן את השמאל כי המסך של החיריק ממעט את קומת החכמה שבקו שמאל, מבחי" ג"ר דחכמה לקומת ו"ק

(דפריי דף מ"ז ע"א)

להגביר

קי) ו ד"א צ נשאו נהרות קולם, דא תרין זמנין, דמיחדין ישראל לקב"ה, וסלקין ליה ז קלא, ערב ובקר, ח ט דאינון ימינא ושמאלא, בתרווייהו סלקין.

קיא) קלא דאיהו עמודא דאמצעיתא, י לגבי מאן כ לגבי אימא עלאה, דאיהו כ"ה בימינא וכ"ה בשמאלא, ערב ובקר, ז אינון חמשין תרעין דבינה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

צ נשאו נהרות קולם (תהלים צג) לעיל אות צג ו נ"א ל"ג ד"א (מנטובה). ז ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים מוסיף ביה. ח נ"א בסוגריים וצהרים (דפו"י) ובמנטובה ל"ג. ט נ"א ל"ג דאינון ימינא ושמאלא בתרווייהו סלקין (מנטובה).

י נ"א למאן סליק ול"ג לגבי מאן סלקין ליה (מנטובה). כ ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא סלקין ליה. ז נ"א ואינון (מנטובה וילנא).

מעלות הסולם

ז"א עם השכינה שהיא מלכות, וסלקין ליה קלא, ומעלים את המסך דחיריק הממעט את קו השמאל של המלכות, ונעשה לקו אמצעי המייחד את ז"א ונוקבא לאחד ערב ובקר, דאינון ימינא ושמאלא בתרווייהו סלקין, כי מייחדים את זרין יחד בשליטת החסדים אז מאיר היום. ומייחדים בערב בשליטת המלכות, ואז הוא לילה. ויש יחוד של ימין ושמאל ביום, ע"י ק"ש של שחרית, ויחוד של ימין ושמאל בערב ע"י ק"ש של ערבית. כי נודע שקו ימין בלי שמאל נבחן לו"ק בלי ג"ר. וקו שמאל בלי ימין נבחן לחשך, כי אין אור החכמה שהוא בשמאל יכול להאיר בלי חסדים, הרי שהו בקו ימין שה"ס יום, והו בקו שמאל שה"ס לילה אין בהם שלמות, ושלימותם תלויה ע"י התיחדם יחד, בסו"ה ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד, ע"י הקו האמצעי שהוא קול של ק"ש, שהימין נשלם מג"ר ע"י התכללות השמאל, והשמאל יכול להאיר ע"י התכללות בחסדים שבימין.

קיא) קלא דאיהו עמודא וכז': שואל, קול שהוא העמוד האמצעי, היינו ז"א עצמו שנקרא קול. אל איזו פרצוף מעלים אותו, כנודע שע"י המ"ן של הצדיקים עולים זו"ן עצמם ומכריעים בהמדרגות שעליהם ולכן שואל למי הם עולים. ומשיב, אל האם העליונה היינו אל הבינה, שהיא נחלקה אל כ"ה

להגביר את קו השמאל ולהמשיך הארתו מחטה למעלה, והמסך דחיריק ממעט את קו השמאל מג"ר לו"ק, ומייחדו עם קו הימין.

קי) ד"א נשאו נהרות וכז': פירוש אחר, נשאו נהרות קולם, זה פעמיים שישראל מייחדים להקב"ה, היינו שקוראים ק"ש, ומעלים אליו קול שה"ס קו אמצעי, ערב ובקר שהם ימין ושמאל, כי ביום שולט הימין ע"כ הוא אור, ובלילה שולט השמאל לכן הוא חשך, בשניהם ביום ובלילה מעלים הקול של קריאת שמע.

פירוש: כי אחר סוד הנסירה (ע"י אדרא רבא אות שכ"ג בסולם מאמר הנסירה, ובשער דרושי ראש השנה) נתקן ז"א כולו חסדים, דהיינו בחינת קו ימין, ומלכות כולה גבורות, דהיינו בחינת קו שמאל, ולכן כמו שב' הקוים ימין ושמאל דבינה הם במחלוקת עד שעולה ז"א בבחינת קו אמצעי ועושה שלום ביניהם ומייחד אותם זה בזה. כן ז"א ומלכות שהם ג"כ ב' קוים ימין ושמאל, צריכים לקו אמצעי שיעשה שלום ביניהם ולייחדם. והוא הקול של קריאת שמע שקוראים ישראל שלהיותם מבחי עולם הזה הם נושאים סוד המסך דחיריק של קו האמצעי, הגורם לקו השמאל להתיחד עם הימין וכן למלכות שתתייחד עם ז"א.

זה אמרו, ד"א נשאו נהרות קולם דא תרין זמנין דמיחדין ישראל לקב"ה שה"ס

קיב) קראן ליה בהון, דנחית לגבי צדיק וצדק, דאיהו ׀ ד"ך בשוקא מינא, ואיהי כדה על שכמה נ בשוקא שמאלא, דאינון תרין סמכי קשוט. ובגין דא ישאו נהרות דכים. דך ים.

חלופי גרסאות

נ נ"א וצדיק ד"ך בשוקא מינא וליג מן קראן עד ד"ך (מנטובה). נ נ"א ליג בשוקא שמאלא (מנטובה).

מעלות הסולם

שני סומכי אמת, היינו תפארת שנקרא אמת, ונצח הוד סומכים אותו. ומשום זה נאמר ישאו נהרות, היינו נצח הוד דכים: ד"כים היינו יסוד ומלכות.

פירוש: אחר שז"א עלה בסוד קו האמצעי שה"ס דעת וגרם היחוד שבין אר"א לישסר"ת שה"ס ב' קוים ימין ושמאל שנתייחדו בהתכללות אחת שה"ס הזווג. אח"כ יורדים ישסר"ת למקומם, ומתייחדים במקומם עצמם עם בינה ותור"מ שלהם. שה"ס קו השמאל שבהם ע"י הזרין שעלו עמם ונכללים בהם. שע"י מסך דחיריק שבז"א מתייחדים ב' הקוים וישסר"ת שה"ס כ"ה בימינא וכ"ה בשמאלא להיות אחד, ונשלמה הארתם בכל השלימות, ואלו שלשה הקוים יחד נקראים חב"ד וישסר"ת וכיון שחב"ד אלו יצאו ע"י ז"א זכה בהם גם ז"א, מטעם שכל מדת אור שהתחתון גורם בעליון, זוכה בו גם התחתון, בסוד תלת נפקי מחד חד בתלת קיימא, וזוכה גם הז"א למוחין שהם חב"ד.

אמנם נודע שיש לז"א ב' בחי': א' מחזה שלו ולמעלה שנחשבת לבחינתו עצמו. ב' מחזה ולמטה שנחשבת לבחי' מלכות. ע"כ יש ליחד ב' יחדים, יחוד אחד לחג"ת דז"א שמחזה ולמעלה, היינו לז"א עצמו. ויחוד אחד לנה"י דז"א שמחזה ולמטה שהם בחינת המלכות. והטעם שמחזה ולמטה שייך למלכות הוא, כי ז"א ה"ס קו האמצעי אשר במסך דחיריק שבו הוא ממעט את הקו השמאל מג"ר לר"ק ומיחדו עם קו הימין ומסך זה הוא כח הרין והוא עומד בנקודת החזה של ז"א, ולפיכך מחזה של ז"א ולמטה שכבר שולט

שם

כ"ה מדרגות מימין, ואל כ"ה מדרגות משמאל, שימין ושמאל אלה ה"ס ערב ובקר, והם חמישים שערי בינה.

פירוש: שורש המוחין דזרין מתחיל מאר"א, דהיינו מבינה שיצאה לחוץ מראש דא"א, שאלמלא יציאה זו לא היו מוחין לזרין (עיין בסולם בראשית א' דף ז' ד"ה וכבר) ובבינה זו נתקנו ג"ר שבה לבחי' אר"א עלאין, וז' תחתונות שבה לישסר"ת, וכשאנו רוצים להמשיך מוחין אל זרין אנו מחויבים להמשיכם משורשם היינו מאר"א המשפיעים לישסר"ת, ומישסר"ת לזרין, והנה בינה זו יש בה עשר ספירות שכל אחת כלולה מעשר ספירות הרי הן מאה ספירות, וע"י עליית המלכות לבינה נחלקה לחמשים וחמשים, חמשים לאר"א עלאין, וחמשים לישסר"ת, נמצא שבאר"א עלאין עצמם יש כ"ה לאבא עלאה וכ"ה לאמא עלאה, וכן בישסר"ת, וכשאומרים שמע ישראל, מעוררים היחוד באר"א עלאין, ובישסר"ת, זה אמרו סלקין ליה לגבי אימא עלאה דאיהו כה בימינא וכר, שאז מתעוררת המשכת המוחין משורשם מאר"א וישסר"ת עד ז"א. שה"ס יחודא עלאה, ועד ליסוד ומלכות בסוד יחודא תתאה.

קיב) קראן ליה בהון וכר: קוראים אותו בהם היינו באמירת שמע ישראל, עד שיורד אל צדיק וצדק, דהיינו אל יסוד ומלכות, שהוא היינו יסוד נקרא ד"ך ונאחו בשוק הימין שהוא נצח, והיא היינו המלכות היא בסוד כדה על שכמה, שהיא הכלי והרצון לקבל חכמה, ונאחות בשוק השמאל, היינו הוד, כנודע שאיהו נצח ואיהו בהון, שהם (דפריי דף מ"ו ע"א)

קיג) ואיהו דך בכ"ד אתוון דבשכמל"ו דערבית, ס ואיהו ד"ך בכ"ד אתוון דשחרית. ורזא דמלה, ק) ושמתי כדכ"ד שמשותיך. ט ואיהי כד"ה בתרויהון. ו) ואל ישוב ד"ך נכלם.

קיד) פ וצריך דלא אשתמע קלא בההוא דך, אלא ישאו נהרות. נשאו לא כתיב, אלא ישאו, ד בגין ט) על כתף ישאו.

חלופי גרסאות

ס ג"א דאיהו (מנטובה). ע ג"א לאיהי כדה בתדיהון (מנטובה).
פ ג"א וצדיק וליג וצריך (מנטובה וכל הדפוסים).
צ ג"א כגון וליג בגין (הגר"א).

מסורת הזהר

ק) ושמתי כדכר שמשתיך (ישעיה נד) לעיל בהקת"ז
עפ מעלות הסולם דף קס אות שיר ציון א'.
ר) ואל ישוב דך נכלם (תהלים ער) לעיל אות ציון י'.
ט) על כתף ישאו (ישעיה מז) לעיל אות ציון ח'.

מעלות הסולם

אותיות בשכמל"ו שבק"ש של שחרית, דהיינו הימין שבימין שנקרא בקר. וסוד הדבר ושמתי כדכ"ד שמשותיך שמצירוף ד"ך ד"ך נהפך לכדכד בעת היחוד. והיא היינו המלכות היא בסוד כר"ה בשניהם, הן בהיחוד של שחרית והן בהיחוד של ערבית. ואז נאמר ואל ישוב דך נכלם.

קיד) וצריך דלא אשתמע וכי: ולא צריכים להשמיע קול בעת היחוד ההוא של ד"ך דהיינו ביחוד התחתון שמחזה ולמטה שבמקום המלכות, אלא ישאו נהרות, נשאו לא כתוב שהוא מלשון הרמת קול אלא ישאו מלשון משא משום על כתף ישאו.

פירוש: יש ב' זווגים להמשכת המוחין אל זר"ן, א' זווג דו"ק דמוחין, שפירושו שאע"פ שהמוחין כלולים מהארת חכמה עכ"ז אינם מקבלים אלא חסדים בלבד. ב' הוא זווג גמור של ג"ר ששניהם מאירים הן חכמה והן חסדים. זווג הראשון לחסדים ה"ס ק"ש. וזווג דג"ר נעשה בתפלת שמונה עשרה. וכיון שהזווג הזה הוא לצורך חסדים, הוא צריך להיות בחשאי בלי הרמת קול, היינו שמסתירים את בחינתה של המלכות שהיא רק לקבל חכמה וקולה אינו נשמע, אלא שכוללים אותה בבחינתו של ז"א, שהיא חסדים בלבד. זה אמרו וצריך דלא אשתמע

קלא

שם הדין כבר מסתיים בחי' הז"א ונחשב למלכות. והנה כאן מבאר התקונים היחוד השני שהוא במקום המלכות שמחזה דז"א ולמטה, והיסוד הוא הקו האמצעי שלמטה מחזה, המכריע ומייחד את נצח הוד ומשפיע אל המלכות. וזה אמרו קראן ליה בהון, היינו שמומינים אותו לייחד גם היחוד השני שמחזה ולמטה, דנחית עם המוחין לגבי צדיק וצדיק שהם יסוד ומלכות, דאיהו דך בשוקא ימינא כי יסוד הוא בעת הקטנות מקבל החסדים מנצח שהוא שוק הימין, ובלי היחוד עם השמאל אין בהם ג"ר, כי יציאת ה"י מן האויר נעשה רק בקו השמאל. וע"כ אינו יכול להאיר בשלימותו אלא ע"י התכללותו לאחד עם קו השמאל. ולפני היחוד נקרא דך, ואיהי כדה על שכמה בשוקא שמאלא כי קו השמאל בלי הימין אינו יכול להאיר כלום כי אין החכמה יכולה להאיר משהו אלא בהתכללות בחסדים שבימין, ובגין דא ישאו נהרות רכים: דך יב, בכדי לקשר את הימין והשמאל זה בזה, ע"י המסך דחיריק המאחדם לאור אחד.

קיג) ואיהו דך בכ"ד וכי: והוא ד"ך בכ"ד אותיות של ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שבק"ש דערבית, היינו הימין שבשמאל שנקרא ערב. והוא ד"ך בכ"ד (דפו"י דף מ"ז ע"א)

קטו) בהווא זמנא ת) ותמלא כדה ותעל. א) ותאמר שתי אדני וגם לגמלך ק אשקה, אילין אינון רמ"ח תיבין, דארבע פרשיין דיחודא דקריאת שמע, דבכלהו אינון רמ"ח איברין, דכלילן בברית דאיהו צדיק.

קטז) ר כלהו אתשקיין ע"י שכינתא, ש דאיהו כ"ד י"ם. כ"ד ספרין דאורייתא, ודאי אינון כ"ד, דאתמלי מן ימא עלאה דאורייתא, דאיהי כלילא דחמשין אתוון דיחודא, דאינון כ"ה וכ"ה דמיחדין בהון לקב"ה ב' זמנין. וכד סליק י"ם חמשין. דא ב) איהו ישאו נהרות דכים, בהפוך אתוון דך ת ואיהו כד.

מסורת הוהר

ת) ותמלא כדה ותעל (בראשית כד) לעיל אות ציון ל'.
א) ותאמר שתי אדני וגם לגמלך אשקה (שם).
ב) ישאו נהרות דכים (תהלים צג) לעיל אות צג ציון ה'.

חלופי גרסאות

ק לשון הפסוק שאב. וכן בכמה דפוסים ובמנטובה הגירסא אשקה.
ר נ"א ל"ג כלהו אתשקיין ע"י שכינתא (מנטובה).
ש נ"א דאיהו כ"ד ים כ"ד ספרין כו' דאתמלי מים עלאה כו' בהיפוך אתוון דך איהו צדיק בהאי כ"ד כו' (הגר"א). ת נ"א איהו (וילנא) נ"א ל"ג דך ואיהו כד ודך (מנטובה).

מעלות הסולם

קלא בהווא ד"ך היינו שמסתירים את בחינת המלכות עצמה אשר עיקר בחינתה היא לקבל חכמה מקו שמאל דאמא. אלא ישאו נהרות וכו', שהוא מלשון משא ויגיעה, (עיין זהר תרומה אות פ') אבל משא הוי, כד מטי ההוא נהורא בטורח סגוי ואיטרח מלוי עלוי דלא יכול לאתגלויא ליה. כי אפילו אחר הזווג הגמור דג"ר, היא מוכרחת לקבל תחכמה בכלים דאחוריים שלה, כי הכלים דפנים שלה הם עומדים פנים בפנים עם ז"א לקבלת חסדים בלבד, וזה אמרו בנין על כתף שהוא מקום אחוריים ישאו את הארת החכמה. (עיין זהר תרומה אות מ"ה ענין נפילת אפים הנוהג אחר הזווג הגמור של שים שלום).

קטו) בהווא זמנא ותמלא וגו': בעת ההיא שהמלכות מתתקנת בחסדים, נאמר בה ותמלא כדה ותעל, ותאמר שתי אדוני וגם לגמלך אשקה אלו הם רמ"ח תיבות של ארבע פרשות היחוד שבק"ש שבכלם הם רמ"ח אברים, דהיינו כל רמ"ח אורות דחסד דז"א

רות אות תשי"ד — תש"ז).

קטז) כלהו אתשקיין ע"י וכו': כל הרמ"ח אברים של יסוד דז"א מושקים בהארת חכמה ע"י השכינה שהיא מלכות. שהוא נעשה כ"ד י"ם, ומפרש כ"ד הם כ"ד הספרים שבתורה נביאים כתובים ודאי הם כד היינו

קיז) א ודך איהו צדיק בהאי כד, בגין דאיהו תבירא בגלותא. שכינתא דאיהי כד, ב עלה אתמר ג לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה. צדיק איהו דך במיא דאורייתא, ואיהו ג כתית במשחא דאורייתא, הה"ד ד) שמן כתית.

חלופי גרסאות

א ג"א ודא ולי"ג ודך (מנטובה). ב ג"א עליה (מנטובה).
ג ג"א כתית כמשחא ואיהו שמן כתית. ולי"ג דאורייתא
הה"ד (מנטובה).

מסורת הזהר

ג) לב נשבר ונדכה (תהלים נא) ז"ח כרך יט בראשית
דף רמט אות תתלי"ד ציון ב. ד) שמן כתית רביעית
הה"ן (במדבר כח) זהר פנחס אות תרסא ציון צ'.

מעלות הסולם

זכר סליק י"ם חמשיין פירוש: סוד
יחודא עלאה הוא היחוד של שמע ישראל
הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד, שיש בו כ"ה
אותיות והיחוד של ערב ובקר ה"ס כ"ה כ"ה
ב' פעמים, שבגימטריא חמשים. וסוד יחודא
תתאה הוא ברוך שם כבוד מלכותו לעולם
ועד שיש בו ב' פעמים כ"ד כ"ד אותיות כ"ד
מבערב וכ"ד מבקר. והענין הוא כי יחודא
עלאה ה"ס חג"ת עד החזה, ויחודא תתאה
הוא מחזה ולמטה, והדינים של המסך דחיריק
הם במקום נקודת החזה שמשם שורש המלכות,
ולכן לז"א אין הדינים פוגמים כלל להיותם
בסיום שלו, כי עיקר ז"א הוא חג"ת עד החזה,
ואין הדינים פוגמים למעלה ממקום יציאתם.
אבל המלכות נפגמת מהם, להיותם בשורש
שלה. והדינים ההם מתתקנים בסוד היחוד
ולא בשלימות כל כך עד שיבואו במספר
האורות להשלים כ"ה בחינות, וע"כ הם רק
כ"ד אותיות, כי חסר השלמות שבשורש שהיא
נקודת החזה, וזה נשלם ע"י היחוד של יחודא
עלאה בתתאה בסו"ה וחסידך יברוכ"ה,
יברכו כה. וזה אמרו וכ"ד כ"ד סליק י"ם
חמשיין וכר. (ע"י זהר תרומה אות רמ"ד)
כ"ה לקבל כ"ב אתוון ואורייתא ונביאים
וכתובים דאינון כללא חדא ורזא חדא,
(רע"מ פרשת ואתחנן בסולם מאמר יחוד עליון
ויחוד תחתון).

קיז) ודך איהו צדיק וכר: והצדיק הוא
במדרגת ד"ך, דהיינו בקטנות, באותו הכד
בזמן הגלות משום שהוא שבור שאין בו מסך
מתוקן להמשיך אליו את אור העליון
ולהלבישו

אור החסדים שנתמלא בהארת חכמה מן ים
העליון של התורה, היינו בינה שממנה באים
כל המוחין לז"א שנקרא תורה, שהיא הכולל
של החמשים אותיות היחוד שהן כ"ה וכ"ה,
היינו החמשים שערים שבימין ושמאל דבינה
שבהם, היינו במוחין הללו, מייחדים להקב"ה
ושכינתו פעמיים בכל יום וכ"ד כ"ד, אותיות
של בשכמל"ו שאומרים בכל יום פעמיים,
עולים י"ם חמשים. וזהו שכתוב ישאו נהרות
דכים שבהפכת האותיות ד"ך הוא כד, ונטשה
צירופו כרים.

פירוש: יסוד לפי עצמו, הוא תמיד
בחסדים מכוסים מחכמה, חוץ כשמתחבר עם
המלכות להשפיע בה חכמה או מאירה החכמה
גם בו, ואז הספירות שבו יש להן כל המוחין
דגדלות המאירים הן בחכמה והן בחסדים,
ומתפשטות להאיר גם ממעלה למטה כטבע
החכמה, וזה אמרו בלהו אתשקיין ע"י
שכינתא כל הדמ"ח אברים שה"ס הכלים
דחסדים הכלולים ביסוד, שהוא נעשה כ"ד י"ם
כ"ד ספריין דאורייתא, שהם בחי' ז"א שאין
בו אלא בחי' חסדים לבד ואין בו הארת
חכמה, אלא בשעה שז"א מזדווג עם המלכות
שבה מקום גילוי החכמה, אז גם הוא נכלל
מן החכמה שבמלכות ואז ודאי אינון כ"ד
דאתמלי מן ימא עלאה דאורייתא כי
יורדת אליו עטרה מאמא הנכללת גם מחכמה,
בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה, שע"י מלכות
שהוא אשת ז"א קונה ז"א העטרה השלמה
שלו. (זהר פרשת בלק דף קנ"ח בסולם ד"ה
פירוש).

ק"ח) אימתי, בזמנא דאסתלק ר' מן ה', ואשתארת ד', דלת ד ודאי, ובג"ד, שמן כתית רביעית ההין, רביעית ה"א ודאי, דאתחזרת דל"ת.

ק"ט) והוא כתית איהו ר' זעירא, שלימו דה'. ועליה אתמר ה) בני

מסורת הזהר

חלופי גרסאות
ה) בני ובין בני ישראל (שמות לא) לעיל במעלות ד ג"א ל"ג מן ודאי עד והוא כתית (מנוסבה). הסולם בהקת"ז דף כב אות לד ציון ז'.

מעלות הסולם

ק"ח) אימתי בזמנא דאסתלק וכר: שואל מתי נקרא זמן הגלות, ומשיב, בעת שמסתלק ר' שה"ס ז"א, מן ה' שהיא המלכות, היינו בעת שאין יחוד בין קב"ה ושכינתיה, ונשארת ד' דלת ודאי, דהיינו דלה ועניה, ומשום זה כתוב, שמן כתית רביעית ההין, רביעית ה"א ודאי, שחזרה להיות דל"ת. פירוש: המלכות נקראת ד' בעת שהיא בבחי' שמאל לבד, שה"ס המשכת החכמה, והקו השמאל לא התחבר עם הקו הימין, וע"כ היא בסוד דלה ועניה, משום שאינה יכולה להאיר בלי חסדים, והיא מלשון דלות, משום שאינה דבוקה בהקו האמצעי שה"ס ו', המתקן במסך דחיריק שלו את הקו השמאל ומאחדו עם הימין. (כנ"ל באות הקודם) וזה אמרו אימתי בזמנא דאסתלק ר' שהוא הקו האמצעי הנושא למסך דחיריק בסיומו, מן ה' שהיא המלכות ואשתארת ד' דלת ודאי דהיינו בקו השמאל לבד שהוא אינו מאיר והיא בבחי' חשך, ובג"ד שמן כתית שצדיכים לעורר את המסך דחיריק הכותש את הקו השמאל, שע"י הכתישה שלו מתייחדים כל הקוים דו"א וממשיכים שמן המשחה שה"ס אור חכמה העליונה דימין אל המלכות שה"ס רביעית ההין וכר.

ק"ט) והוא כתית איהו וכר: וכתית ההוא, הוא ר' קטנה היינו יסוד, כי תפארת היא ר' גדולה ויסוד נקרא ר' קטנה. המשלים את ה"י כי ע"י הכתישה שלו בקו השמאל, היא יכולה להאיר הן בחכמה והן בחסדים. ועליו היינו על יסוד נאמר בני ובין בני ישראל

ולהלבישו. והשכינה היינו המלכות שהיא הכר היינו הכלי שהוא הרצון לקבל את האור העליון עליה נאמר, לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה. הצדיק שהוא יסוד, הוא במדרגת ד"ך במימה של תורה, היינו באור החסדים הנקראים מים, משום שהם בקטנות ואינם מאירים כל צרכם. והוא כותש בשמנה של תורה שהוא אור חכמה עליונה שבימין הנקרא שמן. זהו שנאמר שמן כתית.

פירוש: השמן שהוא אור חכמה עליונה שבימין אינו כראוי אלא עד שיהיה כלול מכל ג' הקוים שמחזה ולמעלה דו"א ומג' הקוים שמחזה ולמטה דו"א, ואין יחוד הקוים נעשה, אלא ע"י המסך שבקו האמצעי, שז"ס כתית כי הדינים שבמסך דחיריק כותשים את קו השמאל עד שמתחבר עם הימין, שאז נקשרים כל הג' קוים ומתלכדים לאור אחד, שאינו מאיר אלא ביחודם יחד לאחד, כי קו הימין בלי השמאל נקרא ד"ך מטעם שהוא חסר ג"ה, ואינו יכול להאיר בשלימתו אלא ע"י התכללותו לאחד עם הקו השמאל, וקו השמאל בלי הימין אינו יכול להאיר כלום, כי אין החכמה יכולה להאיר משהו בלי ההתכללות בחסדים שבקו הימין, אמנם אין השמאל ראוי להתחבר עם הימין אלא ע"י מסך דחיריק שבקו האמצעי, ועיקר הנושא למסך דחיריק הוא היסוד שהוא בסיום הקו האמצעי, המעורר את המסך דחיריק לכתוש בו את הקו השמאל ולהכניעו שיתאחד עם הימין (ע"י ברע"מ פרשת פנחס אות תרס"ב) וצדיק איהו דכתיש כתישין.

ובין בני ישראל אות היא לעולם, אות ה' ודאי, ובגין דא אתקריאת ה' על שמה, יום הששי, ה"א דששי.

(קכ) (א) מקולות מים רבים אלין ז' ו קלין ז שמהן דמתפלגין ח לז' נהרות, וכלהון מתפלגין בההוא נהר דנפיק מעדן. ואינון (ז) בהבו לי"י. שבע אינון, דאזלין על שבע שמהן, דאינון אבגית"ץ כו', ואינון ז' ספירן.

(קכא) (ח) קול ט ה' על המים, דא חסד, ואיהו אבגית"ץ, דמתמן מיא דאורייתא. (ט) קול י"י בכת, דא קר"ע שט"ן, ודא גבורה. (י) קול י"י בהדר, דא נג"ד יכ"ש, ודא תפארת, (כ) כסאו כשמש נגדי, וביה אתמר למשה, (ג) נג"ד כל עמך אעשה נפלאות.

חלופי גרסאות

ה נ"א ליג ה"א דששי (מנטובה) נ"א מוסיף יסוד
ה נ"א ליג ה"א דששי (מנטובה) נ"א מוסיף דאיהי
יסוד (ניצוצי זהר). ו ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים
בסוגריים (קלין). ז נ"א ליג שמהן (מנטובה).
ח נ"א ז' (מנטובה).
ט נ"א ליג מן קול ה' על המים עד קול ה' בכח
(מנטובה).

מסורת הזהר

(א) מקולות מים רבים (תהלים צג) ז"ח כרך יט
דף לו אות פו ציון א'. (ז) הבו לה' (תהלים כט)
זהר בראשית א' דף קעג אות קצד ציון ב'.
(ח) קול ה' על המים (שם) לעיל במעלות הסולם
בהקט"ז דף כז אות מ"א ציון ל'. (ט) קול ה' בכת
(שם) לעיל במעלות הסולם ההשמטות דף א' אות
א' ציון ג'. (י) קול ה' בהדר (שם) (שם).
(כ) כסאו כשמש נגדי (תהלים פט) לעיל במעלות
הסולם השמטות מ"י הזהר דף יח אות נד ציון פ'.

(ג) נגד כל עמך אעשה נפלאות (שמות לד).

מעלות הסולם

והשמות, כתובים במזמור הבו לה'. הם שבעה
שהולכים ומאירים אל התחתונים על סדר
שבעה השמות של שם מ"ב שהם אבגית"ץ
כו' והם ז' ספירות, חג"ת נהי"מ.
קכא) קול ה' על וגו': קול ה' על המים,
זה חסד, הוא שם אבגית"ץ, שמשם נמשכים
מי התורה שהם חסדים. קול ה' בכת זה שם
קר"ע שט"ן, זה גבורה. קול ה' בהדר, זה
השם נג"ד יכ"ש, זה תפארת, שנקרא הדר.
בסו"ה כסאו כשמש נגדי, ושמש ה"ס תפארת.
ובו נאמר למשה, שפניו כפני חמה, נג"ד כל
עמך אעשה נפלאות.

קול

ישראל אות היא לעולם, אות ה' ודאי, היינו
המלכות, שהיסוד משפיע למלכות, ומלכות
משפיעה לבני ישראל. ומשום זה נקראת ה'
על שמו יום הששי ה"א דששי שהוא יסוד,
שהוא הספירה הששית דז"א. (עיין בתע"ס
חלק ט"ז תשובה ט').

(קכ) מקולות מים רבים וכו': מקולות
מים רבים, הם ז' קולות, שהם ז' שמות,
הנחלקים לז' נהרות, היינו ז' ספירות. וכולם
נחלקים באותו נהר היוצא מעדן היינו בינה,
כי חכמה נקרא עדן, ובינה היא הנהר היוצא
מעדן שהוא חכמה. והם, היינו הקולות
(דפו"י דף מ"ז ע"א)

(כב) קול י"י שובר ארזים, דא בט"ר צת"ג, ודא נצח. (ז) קול י"י חוצב להבות אש, דא חק"ב טנ"ע, ודא הוד. (ח) קול י"י יחיל מדבר, דא יג"ל פז"ק, דאיהו יסוד, הר סיני. (ט) קול י"י יחולל אילות, דא שק"ו צי"ת. ודא מלכות, דעלה אתמר (י) למנצח על אילת השחר. ודא איהו (יא) מקולות מים רבים.

(כג) אדירים משברי ים, אלין טעמי דאורייתא, דאתמר בהו (יד) כל משבריך וגליך עלי עברו. ואלין אינון: זרק"א מק"ף שופ"ר, הול"ך סגולת"א.

מסורת הזהר

(ח) קול ה' שובר ארזים (תהלים כט) לעיל במעלות הסולם השמשות מס' הזהר ח"ב אות א' ציון ח'.
 (ז) קול ה' חוצב להבות אש (שם) שם ציון ט'. (ח) קול ה' יחיל מדבר (שם) זהר במעלות הסולם תוס' לזהר חלק ב' דף א' אות א' ציון י'. (ט) קול ה' יחולל אילות (שם) לעיל במעלות הסולם תוס' לזהר חלק ב' דף ב' אות א' ציון ל'. (י) למנצח על אילת השחר (תהלים כב) לעיל ח"א תי"ג אות מד ציון ה'. (יא) מקולות מים רבים אדירים משברי ים (תהלים צג).
 (יד) כל משבריך וגליך עברו (תהלים מב) זהר פקודי דף כג ציון ל'.

מעלות הסולם

(כב) קול ה' שובר וגו': קול ה' שובר ארזים, זה השם בט"ר צת"ג, וזה נצח. קול ה' חוצב להבות אש, זה השם, חק"ב טנ"ע, וזה הוד קול ה' יחיל מדבר, זה השם יג"ל פז"ק, שהוא יסוד, הר סיני. קול ה' יחולל אילות, זה השם שק"ו צי"ת, וזה מלכות. שעליה נאמר למנצח על אילת השחר. (ע"י זהר אחרי אות ר"י ובסולט). וזהו מקולות מים רבים, שהם ז' ספירות של ז"ן.

(כג) אדירים משברי ים וכו': אדירים משברי ים, אלה הם הטעמים שבתורה, שנאמר בהם, כל משבריך וגליך עלי עברו. ואלו הם, זרקא מקף שופר הולך סגולתא.

פירוש המלכות מבחינת עצמותה אינה ראיה לקבל את אור העליון, אלא אחר שעלתה ונכללה בבינה, נעשה ראיה לקבל מוחין העליונים, שז"ס שתוף מדת הדין שהיא מלכות, במדת הרחמים שהיא בינה, והנה ע"י עליה זו נבקעו ונשברו כל עשר הספירות שבכל מדרגה לשנים, אשר כתר וחכמה דכל מדרגה נשארים במקומם, ובינה ת"ת ומלכות נופלים אל המדרגה התחתונה, מטעם כי (דטו"י דף מ"ז ע"א)

המלכות שעלתה לבינה, עשתה שם סיום במדרגה מחמת כח הצמצום הרוכב על המלכות, שלא לקבל אור, וז"ס משבריך. ואח"כ ע"י מ"ן שמעלים התחתונים, מתפשטת הארה מזווג ע"ב ס"ג דא"ק, שהארה זו מוציאה המלכות ממקום בינה ומחזירה למקומה כבתחלה בסיום ע"ס של כל מדרגה, ואז נמצאים בינה תו"מ הנפולים שחזרו ועלו למדרגתם כמו טרם שנפלו, כי נתבטל הסיום החדש שהיה במקום בינה וכל המדרגות חזרו ונשלמו בע"ס שלמות כמו קודם שנפלו ז"ס וגליך. שחוזרים ומתגלים הג"ר בכל מדרגה כי בעת שיש חמשה כלים בהמדרגה, מתגלים בה כל החמשה אורות נרנח"י.

והנה אע"פ שהמלכות שה"ס הצמצום החדש שנעשה בכל מדרגה מחמת עלייתה לבינה, חוזרת ויורדת למקומה בסיום עשר הספירות עכ"ז אין הסיום החדש שעשתה מתבטל לגמרי ממקום בינה, ולכן אין בינה תר"מ מתחברים במדרגתם כשהם למטה מהסיום החדש אלא הם צריכים לעלות למעלה, מן הסיום החדש, ונעשים שם לקו שמאל אל כתר וחכמה שמעולם

(* קכד) זרקא קו, דיוקנא דאת ו'. רישא דיליה י'. תלת גלגלים סלקין ביה, בימא דאורייתא, כ ואינון וכל גלגל סליק לעשר גלגלים לעילא.

חלופי גרסאות

י נ"א בסוגריים אית (דפו"י). כ בכל הדפוסים הגירסא ואינון סגול ובסוגריים סגולתא.

מעלות הסולם

עלאין נקראים. י' דהוי"ה, לרמוז שיש בהם עשר ספירות שלמות. אלא לז"ת דבינה שה"ס ישפ"ת המלבישים לא"א מחזה ולמטה, המלכות שבחזה דא"א והצמצום שלה, פוגמתם ומסלקת הג"ר שלהם שיתבאר להלן באות קכ"ה.

והנה ספירות העיגולים מכונות גלגלים להיות האורות מתעגלים בהם, היינו שאי אפשר להכיר בהם שום הבחן של זכות ועביות. כי אפילו אחר יציאת המלכות למקומה בסוף עשר הספירות, ואור החכמה חוזר ומאיר בהם גם אז הם מחשיבים ומעדיפים את אור החסדים על אור החכמה, ותמיד הם מאירים ממטה למעלה כטבע של אור החסדים. וזה אמרו זרקא שה"ס זריקת המלכות לבינה, קו, דיוקנא דאת ו' בזה נתקן הקו האמצעי שה"ס את ה' המיוחד את ב' הקוים ימין ושמאל לאחד, רישא דיליה י' היינו המלכות שעלתה לבינה שע"ז נעשה האור לאויר. תלת גלגלים סלקין ביה בימא דאורייתא, ז"א נקרא אורייתא ובינה שממנה באים כל המוחין לז"א נקראת ימא דאורייתא ע"ש חמישים שערי בינה המתגלים הימנה, שהם בגי' י"ם וג"ר דבינה שה"ס אר"א עלאין המאירים בחכמה דימין, שהם מחשיבים את אור החסדים על החכמה נקראים תלת גלגלים. שה"ס ג' נקודות של ג' הקוים שבאר"א עלאין. ואינון פגול שנקודה האמצעית היא תחת ב' הנקודות של הימין והשמאל, בסוד שאו ידיכם קודש והרמת הידים שבברכת כהנים (לעיל בהקדמה אות פ"ו במעלות הסולם מאמר מרכבת יחזקאל) וכל גלגל סליק לעשר גלגלים לעילא היינו שיש בכל קו עשר ספירות, וכולם מאירים

ממטה

שמעולם לא נפלו מן המדרגה והם הקו הימין. והנה בינה תר"מ כשהם מתנשאים ועולים למדרגתם מן הסיום החדש ולמעלה, הם לוקחים עמהם את המדרגה התחתונה שהלבישה אותם בעת שהיו נפולים בה, ומעלים גם אותה למעלה מן הסיום החדש, (הקדמת ספר הזהר דף כ"ו בסולם ד"ה וז"ש ואמא) הוא מטעם שבינה תר"מ דעליון שנשתוו עם התחתון בעת הנפילה, שוב אינם נפרדים מהם גם בעת העליה, והנה כתר וחכמה של התחתון העולים עם בינה תר"מ דעליון, נעשו שם בחי' קו אמצעי שה"ס דעת המיוחד ב' הקוים ימין ושמאל להתכללות אחת. ז"ס זרקא כשזורקים את נקודת המלכות למעלה מקף ומקיפים ע"ז המלכות לבינה הנקראת שופר, הולך הולכת המלכות ונעשית פגולתא דטעמים, שה"ס ג' נקודות ימין ושמאל אמצע, המתפשטות לג' קוים ימין ושמאל ומכריע. מקף פירושו סמיכה, כמו אין מקיפין בבועי (חולין מו:): שפירושו סמיכה והשואה.

קכד) זרקא קו דיוקנא וכי': צורת זרקא, היא קו, שהוא צורת אות ו' ובראשו של הקו אות י'. שלשה גלגלים שהם ג' ספירות דעיגולים, עולים בו בים התורה היינו בינה, והן בצורת סגולתא, וכל גלגל משלשה הגלגלים, עולה לעשרה גלגלים למעלה.

פירוש: יש לדעת שאע"פ שמלכות עלתה לתחת חכמה דא"א והוציאה את בינה דא"א לחוץ מראש דא"א למדרגת ו"ק בלי ראש, אין זה פוגם כלל את ג"ר דבינה, שה"ס אר"א עלאין המלבישים לחג"ת דא"א עד החזה, משום שהם בסוד כי חפץ חסד הוא (פתיחה לפירוש הסולם אות מ"ג) וז"ס שאר"א

(דפו"י דף מ"ו ע"ב)

קכה) ה' ל והאופנים ינשאו לעומתם, ולזמנין דינשאו מ האופנים לעומתם, מיד ש) נשאו נהרות י"י, תריין נקודין דאינון נ סגולת"א סלקין להיא נקודה חדא על גדפוי. ואתעבידו ס ה'. ודא איהו ת) נשאו נהרות י"י.

מסורת הזהר

ה) והאופנים ינשאו לעמתם (יחזקאל א) ז"ח כרך כ' יתרו דף קלג אות תמא ציון כ'. ש) נשאו נהרות ה' (תהלים צג) לעיל אות צג אות ה'. ת) נשאו נהרות ה' (שם) שם.

חלופי גרסאות

ל נ"א ל"י גלגלים לעילא הה"ד והאופנים ינשאו לעומתם ודא הוא נשאו נהרות ה' תריין נקודין דאינון צירי סלקין נקודה חדא על גדפייהו ואתעבידו סגולתא ועוד נשאו נהרות אינון ב' נקודין י' לעילא וי' לתתא סלקין וי' על גדפייהו ולאן סלקין כו' סגול סליק נקודה חדא ול"ג סגולתא סלקין להיא (מנטובה). ס ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא יה ול"ג ה'.

מעלות הסולם

האור של ישסו"ת, אז עולים אר"א לראש א"א ומשפיעים חכמה לישסו"ת, וזהו ב' הקוים ימין ושמאל של אות ה' ראשונה של השם הרומזת לישסו"ת כי קו הימין ה"ס החסדים של ז"ת דבינה, וקו השמאל ה"ס הארת החכמה שקיבלו מאר"א, ונדע שהחכמה עדיין אינה מאירה כל זמן שאינה מתלבשת בהחסדים שבקו ימין, ואדרבה בעת שהם מקבלים הארת החכמה נעשה מחלוקת בין הימין והשמאל שכל אחד רוצה לשלוט ולהכניע את השני, שקו הימין המחזיק באור החסדים בהיותו שורש המדרגה ובלתי נפגם, רוצה לבטל את שליטת קו השמאל ולהכניעו, כיחס של שורש אל ענף שלו, וקו השמאל בהיותו מחזיק באור החכמה שהוא גדול מאור החסדים שבקו ימין ע"כ כחו גדול לבטל את אור החסדים שבקו הימין, ומשום זה שני הקוים לא יכולים להאיר, כי חכמה אינה יכולה להאיר בלי לבוש החסדים, והחסדים בלי הארת חכמה הם ר"ק בלי ראש. (עיין בפתיחה לפירוש הסולם אות ל"ו ל"ז).

והתקון למחלוקת זו נעשה ע"י הקו האמצעי, שנעשה זווג מאור העליון על המסך של התחתון ויוצא עליו קומה של חסדים שה"ס הקו האמצעי וה"ס הקו העליון של הח' שמצד אחד הוא ממעט את הג"ר שבקו השמאל שיאיר רק בור"ק דחכמה שלכן הקו השמאל של

ממטה למעלה כטבע של אור החסדים, שאפילו אחר יציאתה של ה' מאור אין הם מאירים בחסדים מגולים בחכמה, כי חפצים בחסדים תמיד ואינם מתמעטים לעולם, ותמיד הם מאירים בסוד גלגלים.

קכה) והאופנים ינשאו לעומתם וכי': והאופנים ינשאו לעומתם, ובעת שינשאו האופנים לעומתם, מיד נאמר עליהם, נשאו נהרות ה', שהם שתי נקודות היינו ימין ושמאל, שהן מאותה סגולתא של ג' הנקודות, מעלות לאותה הנקודה היחידה השלישית על כנפיהן, ונעשו בצורת ה' היינו בב' קוים ימין ושמאל וקו האמצעי מלמעלה השוכב על ב' הקוים, וזהו מה שכתוב נשאו נהרות ה'.

פירוש: ג' הנקודות של אות י' ה"ס ג' גלגלים של אר"א עלאין, שכל ג' הקוים של אר"א עלאין מאירים מלמטה למעלה, תמיד (כנ"ל באות הקודם) ואין ה' של הזרקא שהיא המלכות שעלתה לבינה ואור שלהם נעשה לאור, פוגם בהם כלל, כי הם תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא. משא"כ ישסו"ת שהם ז"ת דבינה, והם שרשי זרין, שהם צריכים לקבל חכמה להשפיע אל הזרין הם סובלים חסרון מחמת כניסת ה' לאור שלהם כי אינם יכולים לקבל חכמה שהוא ג"ר, ובהם מתפשטת ה' ל' שוכבת מלמעלה המונעת מהם הארת הג"ר. אמנם בעת יציאת ה' מן (דפו"י דף מ"ז ע"ב)

קכו) ע אינון ב' נקודין פ דא' י' לעילא וי' לתתא, סלקין, צ ו' על ק גדפין, ולאן סלקין, אלא חושבנא דלהון לחושבון שמא ד דיקור"ק. ש וכד סלקין לה על גדפייהו, לקבלא עלייהו עלת העלות ת דנחית על גבייהו!

חלופי גרסאות

ע נ"א דאינון (וילנא נ"א מוסיף ועוד נשאו נהרות אינון כו' (מנטובה). פ נ"א ל"ג דא' (מנטובה). צ נ"א בסוגריים סליק (דפו"י) ובמנטובה בלי סוגריים ול"ג סלקין. ק נ"א בסוגריים גדפין) ובמנטובה בלי סוגריים ול"ג גדפין. ו נ"א ל"ג ד (וילנא). ש נ"א ל"ג מן וכד סלקין עד ועוד זרקא (מנטובה). ח נ"א נחית ול"ג דנחית (ימין בקושטונינא הראשון).

מעלות הסולם

שמאירה רק בו"ק דחכמה. ודא איהו נשאו נהרות ה' היינו ב' נהרות שהם ב' הקוים ימין ושמאל, נשאו את הקו האמצעי הנקרא הוי"ה.

קכו) אינון ב' נקודין וכי: ומפרש יותר כי ב' הנקודות אלו ה"ס ב' נקודות של א', י' למעלה, וי' למטה, שה"ס ב' הקוים ימין ושמאל, והם מעלים את ו' שה"ס הקו האמצעי על כנפיהם וה"ס הקו שבתוך אות א'. שואל ולאן עולים, ומשיב, אלא חשבונם עולה לחשבון שם הוי"ה היינו כ"ו: שתי פעמים י' הם עשרים וביחד עם הו' האמצעית הם כ"ו. וכשמעלים אותה היינו את הו' על כנפיהם הוא לקבל עליהם את האור של עלת העלות שה"ס הכתר היורד על גביהם.

פירוש: נודע שב' זמנים קטנות וגדלות נתקנו בסכת עלייה המלכות לבינה, (פתיחה לפירוש הסולם אות י"ט) שמתחילה בעת שמלכות עלתה לבינה, סיימה המדרגה תחת החכמה, וסיום זה שנתתקן תחת החכמה נקרא בשם קו או פרסא, ומשום זה נשאר במדרגה רק ב' ספירות כתר חכמה, ובינה תו"מ יצאו מן המדרגה אל המדרגה התחתונה, וכיון שלא נשאר בהמדרגה יותר מב' כלים של כתר וחכמה, אין שם רק ב' אורות שהם נפש רוח, וחסר מן המדרגה גה"ר שלה, שהם יחידה חיה נשמה, מטעם הערך ההפוך שיש בין כלים לאורות, שבעת שחסר מן המדרגה ג' כלים התחתונים יחסר ממנה ג' האורות העליונים. והו' בזמן הקטנות אח"כ בזמן הגדלות

של אות ה' הוא בצורת ו' קטועה בלי ראש, המורה על חסרון ג"ר שבו ומאיר ממטה למעלה כטבע החסדים, וכן אור החסדים שבקו הימין מתיחד עם החכמה שבקו שמאל, ומשיג בזה את הארת ג"ר ומאיר מלמעלה למטה כטבע אור החכמה.

וזה אמרו ולזמנין דינשאו האופנים לעומתם שורש האופנים הם ישסו"ת, שמהם מתגלה החכמה לזרין, כמ"ש בזהר חדש (יתרו אות ת"ד) מראיהם אינון אופנים, ונראה ה"ס חכמה הנקראת ראה, בסוד עיני העדה, שהם חכמי העדה, מיד נשאו נהרות ה' היינו שני הקוים ימין ושמאל דישסו"ת התנשאו ע"י ירידת נקודת המלכות מבינה דישסו"ת למקומה, ואר"א עלו לראש א"א ומשפיעים הארת חכמה לישסו"ת, והם תרין נקודין שהם ימין ושמאל דאינון סגולתא כלומר שתי הנקודות השייכים אל נקודת הסגולתא, והם סלקין להיא נקודה חדא השייכת להקו האמצעי, המכריעה בין שתי הנקודות על גדפוי היינו שכל אחת מב' הנקודות לוקחת לעצמה את ההכרעה של הנקודה האמצעית כנ"ל, שהקו הימין מאיר בהארת חכמה ממעלה למטה, וקו השמאל מאיר רק בר"ק דחכמה וכל הארת ו"ק מאירה רק ממטה למעלה כטבעו של אור החסדים, ואתעבירו ה' אז נתפשטו הג' יודין של אר"א ששם הן בצורת גלגלים, ובישסו"ת הן נעשו בצורת אות ה' של ג' קוים, בצורת ג' וויג, והו' השלישית קטועה בצורת ו' שבתוך ה' מחמת (דפו"י דף מ"ז ע"ב)

קכו) ועוד, זרקא איהו א) יפה נוף משוש כל הארץ, איהו ז', יום

מסורת הזהר

א) יפה נוף משוש כל הארץ (תהלים ח) זהר ויצא אות סד צ"ג.

מעלות הסולם

הקו הימין ונמצא שהקו האמצעי משלים את ב' הקוים ימין ושמאל.

וזה אמרו אינון ב' נקודין דא', היינו ימין המדרגה שה"ס י' לעילא דהיינו כתר וחכמה של המדרגה הנשאים בה תמיד אפילו בעת הקטנות, מטעם שחפצים בחסדים. וי' לתתא ה"ס בינה תר"מ המחזיקים באור החכמה, שבעת קטנות יורדים מן המדרגה אל המדרגה התחתונה, ולעת גדלות הם חונדים, ע"י התקון שהוא פלקין ו' על גדפין היינו שקיבלו את ההכרעה של הקו האמצעי שה"ס ו' שהארת החכמה לא תאיר רק ממעלה למטה ולא בדרך של קו השמאל הרוצה להמשיך גם ג"ר דחכמה, אלא מסכים להארת ר"ק דחכמה לבר, וקו הימין המסתפק להאיר בחסדים בלבד מסכים להלביש בתוכו את הארת החכמה ומתפשט להאיר מלמעלה למטה שזהו הארת ג"ר חכמה וחסדים יחד.

והנה חכמה מכונה חשבון בס"ה עיניך ברכות בחשבון ועינים ה"ס חכמה, (זהר פנחס אות רל"ט), וזה אמרו ולאן פלקין אלא חושבנא דלהון לחושבן שמא דהוי"ה כי אע"פ שהחכמה מתמעטת ע"י הקו האמצעי לר"ק דחכמה, מ"מ אי אפשר שתצא ר"ק דחכמה בחסדן ג"ר, אלא מתחילה צריכים להאיר כל עשר ספירות דחכמה בשלימות, בסוד חושבן דשמא דהוי"ה, וכד פלקין לה על גרפייהו, להאיר בדרך תקון הפרסא למעט את ג"ר דחכמה, הוא לקבלא עלייהו עלת העלות היינו את אור הכתר המאיר באור החסדים תע"ס חלק ה' שער חטי ולא חטי דנחית על גבייהו, ומלביש את ר"ק דחכמה, (עיין בסולס בפרשת פקודי אות כ"ח).

קכו) ועוד זרקא איהו וכו': ועוד יש לפרש

הגדלות, יורדת המלכות ממקום בינה דהיינו מן הפרסא, למקומה עצמה, אז עולים ג' הכלים של בינה תר"מ ומתחבדים חזרה אל המדרגה העליונה, וכיון שיש חמשה כלים, חוזרים ומתלבשים בהם כל חמשת האורות נרנח"י.

אל זה רומז צורתה של אות א', כי י' העליונה שבאות א', ה"ס כתר חכמה שנשאר בהמדרגה בזמן הקטנות. הקו שבתוך הא' תחת י' העליונה, ה"ס הפרסא המסיימת את המדרגה תחת כתר וחכמה בעת הקטנות. ולעת גדלות שמלכות יורדת מן הפרסא למקומה, ובינה תר"מ חוזרים ומתחברים אל המדרגה, אז מתחברת י' התחתונה אל אות הא', והיא רומזת על בינה תר"מ שחזרו ונתדבקו. באפ"ן: כי י' העליונה רומזת לכ"ח. י' התחתונה רומזת לבינה תר"מ, וה"ס ב' הנקודות ימין ושמאל של המדרגה. והקו האמצעי שה"ס ו' שבתוך אות א' רומז על הפרסא שה"ס הסיום שנעשה בעת קטנות. ואין לשאל הרי בעת גדלות שהמלכות יורדת למקומה ובינה תר"מ חוזרים למדרגתם אי"כ למה עדיין נמצא הקו המבדיל בין ב' היחידין.

התשובה היא, כי אחר שבירת הכלים בעולם הנקודים נעשה תקון זה שהפרסא לא תתבטל לעולם, והיא שומרת תמיד על הארת החכמה הבאה אל המדרגה שלא תתפשט ממעלה למטה, ומאירה בר"ק דחכמה בלבד, דהיינו שע"י הפרסא ב' הקוים משלימים זה עם זה ואור ר"ק דחכמה של קו השמאל מתלבש בחסדים שבקו ימין שעתה הוא יכול להאיר, ונשלם קו השמאל. וכן אור החסדים שבימין מתייחד עם הארת החכמה שבקו השמאל, שבזה הוא משיג את אור ג"ר ונשלם (דס"י דף מ"ז ע"ב)

השביעי, ודא צדיק, ואיהו ענפא מגופא דאילנא, דאיהו עמודא דאמצעיתא. קכח) ב' הר ציון ירכתי צפון, דא נקודה חדא, י' זעירא, אות הברית, ועלה עתמר ג' נשאו נהרות י"י. ומאי ניהו, ירכתי צפון, דסלקין לה לגביה דיקו"ק דאיהו בעלה.

קכט) וכד סלקין לה לגביה, אתקריאת ב' ההוא נקודה קרית מלך רב. בההוא זמנא ג' דסלקת ההיא נקודה בתרין ירכי, מקבלין לה תרין דרועין. דאינון ב' נהרות ד' עלאין. וסלקין לה בעמודא דאמצעיתא, ודא איהו ד' ה' נשאו נהרות קולם.

קל) תרין ירכין אזלין לה לגבי בעלה, ו' ותרין דרועין אינון מקבלין לה לגבי בעלה. ובגין דא תרין נהרות, אתמר ז' בהון נשאו נהרות ה'. ותרין תניינין, ה' ישאו נהרות.

חלופי גרסאות

א נ"א בסוגריים א (דפו"י).
 ב נ"א ל"ג ההוא נקודה (מנטובה) נ"א היא (וילנא).
 ג נ"א בההיא זמנא דסלקין בתרין ירכי ול"ג היא נקודה (מנטובה). ד נ"א ל"ג עלאין (מנטובה).
 ה נ"א ישאו (מנטובה).
 ו נ"א ל"ג ותרין דרועין אינון מקבלין לה לגבי בעלה (מנטובה). ז נ"א ל"ג בהון נשאו נהרות ה' (מנטובה).

מסורת הזהר

ב' הר ציון ירכתי צפון (תהלים מח) שם. ג' נשאו נהרות ה' (תהלים צג) לעיל אות צג צ"ה.
 ד' נשאו נהרות קולם (שם) שם. ה' ישאו נהרות (שם) שם.
 ו' נשאו נהרות קולם (שם) שם. ז' ישאו נהרות הכים (שם) שם.

בחכמה דשמאל שהיא בינה הנקראת צפון. המעלים אותה היינו המלכות אל הוי"ה שהוא ז"א בעלה.

קכט) וכד סלקין לה וכו': וכשמעלים אותה אצל, נקראת הנקודה ההיא קרית מלך רב, כי בינה נקראת מלך רב, ומלכות נקראת קרית מלך רב. בעת ההיא שעלתה אותה הנקודה, בשני הירכים, שהם נצח הוד, מקבלים אותה אח"כ שתי הזרועות שהם חסד וגבורה, שהם ב' נהרות עליונים, ומעלים אותה בעמד האמצעי היינו לתפארת וזהו שכחוב נשאו נהרות קולם. וקול ה"ס הקו האמצעי.

קל) תרין ירכין אזלין וכו' ב' הירכים שהם נצח הוד, מוליכים אותה אל בעלה. ושתי הזרועות שהם חסד וגבורה, הן מקבלות אותה אל

לפרש, זרקא הוא סוד הכתוב יפה נוף משוש כל הארץ. הוא ז' היינו קו ונקודה בראש (כנ"ל אות קכ"ד) ונקרא יום השביעי, וזה צדיק היינו יסוד כמ"ש בזהר (בראשית ב' אות קפ"ב) וישבות ביום השביעי דא יסודא דעלמא. והוא ענף מגוף האילן, שהוא העמוד האמצעי, היינו ז"א, שהוא האילן הכולל חג"ת נה"י, ויסוד הוא אחד מענפי האילן, ולכן נקרא יפה נוף.

קכח) הר ציון ירכתי וגו': הר ציון ירכתי צפון, זהו נקודה אחת, י' קטנה אות הברית, שהיא עטרת היסוד, והיינו מלכות הכלולה ביסוד. ועליה נאמר נשאו נהרות ה'. שואל ומי הם הנקראים נהרות, ומשיב, ירכתי צפון שהם נצח הוד המאירים בחסדים מגולים (דפו"י דף מ"ז ע"ב)

קלא) ועוד אתמר בה סליקו ח ונחתו, כגוונא דא: כד סלקין לה לגבי עמודא דאמצעיתא, אתמר ט ביה ז נשאו נהרות קולם. אבל כד נחתין לה לגבי צדיק, אתמר י ביה ז ישאו נהרות דכים. ומה דהוה סגולה לעילא, כ כגוונא דא. * כד נחתא לגבי צדיק, ל אתעביד סגול' כגוונא דא. * מה דהוה לעילא, ט אתחזרא לתתא.

קלב) ובגין דא אתקריאת נ ס בהון דכים ובה מים התחתונים בכאן, בגין דאינון תרעין דדמעה, ועלייהו אתמר שערי דמעה לא ננעלו ובגין ע דאיהי דמעה דלהון, דכים ודאי, וצדיק בה ד"ך י"ם. והא אוקמוהו ח אל ישוב דך נכלם. וביה ט אל דמעתי אל תחרש, פ ועלה אתמר י צעקת בני ישראל באה אלי.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ח אל ישוב דך נכלם (תהלים עד) לעיל אות קד ציון י. ט אל דמעתי אל תחרש (תהלים לט) ז"ח כרך כ"א דף נא אות רכא ציון ר. י צעקת בני ישראל באה אלי (שמות ג) זהר וירא דף קנד אות תקיא זהר שמות דף קיב אות שנה. ח ג"א ונחתו (מנטובה וילנא). ט ג"א בה (וילנא). י ג"א בה (מנטובה וילנא). כ ג"א אתחזי לתתא כגוונא דא ול"ג מן כגוונא דא עד ובגין דא (מנטובה). ל ג"א אתעבידת (וילנא). מ ה"ג ובכל הדפוסים הגירסא אתגטלת ובסוגריים אתחזרת. נ ג"א ובגין דא אתקריאת דכים ובה הוה מים התחתונים כו' (הגר"א). ס ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא אתקריאת בצדיק דכים ובסוגריים אתכסיא לתתא ובסוגריים ואתקריאת בהון דכים. ע ג"א ואיהי ול"ג ובגין דאיהי (מנטובה). פ ג"א ל"ג ועלה אתמר צעקת בני ישראל באה אלי (מנטובה).

מעלות הסולם

אל בעלה, ומשום זה שני נהרות שהם חסד וגבורה נאמר בהם נשאו נהרות ה' ושנים האחרות שהם נצח הוד המוליכים אותה כתוב בהם ישאו נהרות, לשון עתיד. קלא) ועוד אתמר בה וכו': ועוד נאמר בה ענין עליה וירידה כעין זה: כשמעלים אותה אל העמוד האמצעי שהוא תפארת נאמר בו נשאו נהרות קולם. אבל כשמורידים אותה אל הצדיק שהוא יסוד, נאמר בו ישאו נהרות דכים. ומה שהיתה סגולה למעלה היינו סגולתא דטעמים, כעין זה * כשירדת אל הצדיק שהוא יסוד, נעשתה לסגול שבנקודות, כעין זה * מה שהיתה למעלה סגולתא, נחזרת למטה להיות סגול. פירוש: תחלה היתה המלכות למעלה מחוזה דז"א, והיתה מלבשת קו שמאל דבינה, (דפו"י דף מ"ז ע"ב)

מעלות הסולם

מלכות לרשותה, שהיא נקודת החזה, כי נקודה זו הוציאה הכלים של תנה"י דו"א לבי"ע. וכן היא החזירה הכלים ההם למדרגת אצילות, בעת גדלות הנקודים טרם השבירה, מטעם שבעת הגדלות ירדה המלכות המסיימת ממקום החזה למקומה תחת תנה"י דכלים דו"א, והתנה"י עלו בחזרה לאצילות, וכיון שזו"א קנה תשלום תנה"י דכלים, יצא לו גם ג"ר דאורות שהם חב"ד. ומתוך שאין העדר ברוחני נבחן שמלכות נשארת תמיד במקום חזה דו"א, אלא כח הדין והסיום שבה הוא לברו ירד עד לנקודה דעולם הזה, שע"כ אותם הכלים של תנה"י דו"א שהיו תחת רשותה בעת קטנות שעתה חזרו ונתחב"ו לז"א, מתחברים גם אליה בעת גדלות, אחר שהתחברו והשלימו תנה"י דו"א, הם מתחלקים ונעשים ט' ספירות המלכות, ונקודת החזה שהיא שורש המלכות מקטנותה נעשה לכתר שלה, וסדר התחלקות הוא: כי נצח דו"א מתחלק לג' שלישים, ונעשו במלכות לג' ספירות חכמה חסד נצח. וג' השלישים של הוד דו"א נעשו במלכות לג' ספירות, בינה גבורה הוד. וג' שלישים של יסוד דו"א נעשו אצל המלכות לג' ספירות, דעת תפארת ויסוד.

נמצא שתנה"י דו"א שעלו בעת גדלות מבי"ע, ונתחברו למדרגתו, וגרמו לו חב"ד דאורות, הם ג"כ מתחברים אל המלכות ונעשו לה לתשע ספירות תחתונות דכלים, (כי כלי הכתר שהיא שורשה דהיינו נקודת החזה לא חסר ממנה אפילו בעת קטנות). ותשע ראשונות דאורות, כי בקטנותה שאין לה רק כלי דכתר אין בו רק נפש דאורות, ותשע ראשונות דאורות באים לה לעת גדלות.

ויש לדעת שבינה תר"מ שירדו ממדרגת אצילות לבי"ע, בעת קטנות, וחזורים לעת גדלות, פעם הם נקראים בשם בינה תר"מ, ופעם בשם תפארת, ופעם בשם יסוד, והכל הולך אל מקום אחד, כי בינה תר"מ אלו אינם אלא חצי בינה ותו"מ, כי ג"ר דבינה, אינם יורדים אל המדרגה התחתונה, רק ז"ת דבינה שפירושם

זה נקראת המלכות, הנכללת בהם היינו בנה"י, דכים, מלשון דכה ושברוג, ובה, מים התחתונים בוכים, היינו שעולים למ"ן המעוררים מ"ד, משום שהם היינו הנה"י הם שערי דמעה, ועליהם נאמר (ב"ח נט) שערי דמעה לא ננעלו. ומשום שהיא הרמעה שלהם, נקראת דכים דאי, וצדיק שהוא יסוד הנכלל בה הוא נקרא ד"ך י"ם, והרי העמידו (לעיל אות קי"ב) שעליו נאמר, אל ישוב דך נכלם, ובו כתוב אל דמעתי אל תחרש, ועליה נאמר צעקת בני ישראל באה אלי.

ביאור המאמר: התקונים מבאר כאן סוד הזרקא שה"ט עליית המלכות לבינה, בסדר תקון הנוקבא שהיא מלכות דו"א, שע"י נתקנים גם בי"ע התחתונים שהם צבאות המלכות וחייליתה. הנה בעת קטנות דעולם [הנקודים] היה לז"א שהוא חג"ת תנה"י דנקודים, ששה כלים חב"ד חג"ת, (כי מצד האורות שהקטנים נכנסים תחלה, נקראים חג"ת תנה"י וחסדים מג"ר. ומצד הכלים שעליונים נגדלים תחלה, נקראים חב"ד חג"ת וחסדים מנה"י דכלים), והנה זה מתמת עליית המלכות במקום בינה דז"א, שהיא ספירת תפארת, כי חג"ת דו"א הם כח"ב ונמצא שהתפארת דו"א ה"ס בינה (תלמוד ע"ס חלק ה' דף שכ"ה באור פנימי סוף ט"ב, ובדף שכ"ז סוף ט"ב ד"ה ועחה תבין) והיא עלתה למקום החזה דו"א שהוא בשליש עליון דתפארת, וב' השלישים של הבינה שבז"א הם ב' שלישים התחתונים של תפארת ונה"י דו"א נפלו ממדרגתם אל המדרגה התחתונה דהיינו לעולמות בי"ע שהם תחת ז"א דאצילות ולכן לא נשאר בו אלא חב"ד חג"ת דכלים עד נקודת החזה. ונקודת החזה היא מלכות המסיימת המדרגה במקום בינה ומורידה את בינה תר"מ הנקראים בז"א תפארת ונה"י אל המדרגה התחתונה. (ומבחינת האורות שהקטנים נכנסים תחלה הם נקראים חג"ת תנה"י, ומלכות המסיימת נקראת נקודה תחת יסוד דו"א. ומשום זה כל הכלים שבבי"ע לקחה

מעלות הסולם

נקראים נצח הוד, שע"י מתגלה הארת חכמה דבינה במלכות ירכתי צפון. ולכן אומר (באות קכ"ט) וכר פלקין לה לגביה אתקריאת ההוא נקודה קרית מלך רב, כי יש מלך סתם שהוא מלכות, ויש מלך רב שהוא בינה (זהר ויצא אות פ"ד) וכשמלכות מקבלת אור החכמה משמאל דבינה נקראת המלכות קרית מלך רב.

ומפרש ועלה אתמר נשאו נהרות ה' אשר נהרות פירושם אורות. מלשון הכתוב הביטו אליו ונהרו ויש לפרש נהרות על נצח הוד, שהם העולים מבי"ע ומעלים את המלכות לז"א שנקרא הוי"ה. וכן יש לפרש נשאו נהרות על חסד וגבורה שהם המוחין דז"א ממש שהם מקבלים אותה ועל ידי המסך דחיריק הכלול בה עולה ז"א ומכריע בין ימין ושמאל דישס"ת, ומשלים המוחין דחב"ד בישס"ת, וכיון שחב"ד אלו יצאו ע"י ז"א, זכה בהם גם התחתון שהוא ז"א מטעם שכל מדת אור שהתחתון גורם בעליין, וזכה בו גם התחתון, לפי הכלל תלת מחד נפיק דהיינו חב"ד דישס"ת שיצאו מז"א, חד בתלת קיימא שגם ז"א נמצא בחב"ד. (זהר בראשית א' דף רפ"ז ד"ה תלת) וזה אמרו בההוא זמנא דסלקת ההיא נקודה בתרי ירכי המעלים אותה מבי"ע לאצילות, מקבלין לה תרין דרועין דאינון ב' נהרות עלאין היינו חסד וגבורה, וסלקין לה בעמודא דאמצעיתא שבמסך דחיריק הכלול בה הם מכריעים בין ימין ושמאל דישס"ת, וז"א עצמו מתקן עי"ן במוחין דג"ר, ודא איהו נשאו נהרות קולם, כנדע שקו האמצעי המיוחד ב' הקים ימין ושמאל שהם מים ואש נקרא קול' הכלול מרוח אש ומים. ומסכם (באות ק"ל) תרין ירכין שהם נצח הוד אזלין לה לגבי בעלה היינו שמוליכים ומעלים אותה, ותרין דרועין אינון מקבלין לה לגבי בעלה היינו שמזדווג ונכלל בה, ובגין דא תרין נהרות אתמר בהון נשאו נהרות ה' היינו בזמן שנכללת

בהג"ת

שפירושם תפארת ומלכות הכלולים בבינה, לכן נמצא שאין כאן בחינת בינה, אלא תו"מ ולכן נקראים בשם תפארת, ומבחינת הפרצוף שעשר ספירות שלו נחלקות לראש תוך סוף, נבחן שבינה תו"מ הנופלים מן המדרגה מתחילים מחזה ולמטה, כי תג"ת דגוף הם נבחנים לג"ר דגוף שהם לא יצאו מן המדרגה רק גה"י דגוף וכיון שעקרם של נה"י הוא הקו האמצעי שבהם שהוא יסוד לכן נקראים כולם בשם יסוד. וז"ס הכתוב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, שיסוד נקרא נהר המשקה את מלכות שנקראת גן. ונצח הוד נקראים נהרות סתם וחסד וגבורה נקראים נהרות עלאין.

וזה אמרו (באות קכ"ו) ועוד זרקא איהו יפח נוח מושוש כל הארץ וכו', ודא צדיק שהוא יסוד, ענף מגוף האילן שהוא ז"א הכלול תג"ת נה"י. הר ציון ה"ס נקודת המלכות הנכללת ביסוד בסוד עט"ה לראש צדיק, ונקראת עטרת היסוד, שהיא נקודה חדא וכו'. ירכתי צפון, ה"ס נצח הוד, דסלקין לה לגבי דהוי"ה דאיהו בעלה, כי ע"י עליית המלכות לבינה שהוא תפארת דז"א יצא הכלל שמחזה ולמטה דז"א הוא מקום המלכות, וכשנה"י דז"א עולים לעת גדלות ומתחברים אל הז"א, ומשלימים נה"י דכלים לז"א, אז הם משלימים גם ט"ת אל הנוקבא הנפרדת שהיא מלכות, הרי שתנה"י דז"א שמחזה שלו ילמטה, הם השורשים לגדלות הנוקבא.

והנה נודע כי בתחלת תקונה של הנוקבא הנפרדת דז"א, חיבר אותה המאציל עם הנוקבא שבגופו של ז"א עצמו, שה"ס הצד השמאלי שבו, ונעשו שתיהן נוקבא אחת לז"א. וכשנמשכו להם המוחין דימין ושמאל מבינה, לקח ז"א, דהיינו הימין שבו את אורות דבינה, והנוקבא הנפרדת לקחה האורות דקו שמאל דבינה, כמו הנוקבא דז"א שבגופו, מחמת שנתחברה עמה לנוקבא אחת, ונדע שאורות הימין דבינה הם חסדים, והאורות דקו שמאל דבינה הם הארת חכמה, הנקראת צפון, ע"כ

קלג) תנועה דסליק לה לגבי בעלה, דא רבי"ע, ובהווא זמנא ז' אתקרי זק"ף גדו"ל, ואיהי אתקריאת כ קרית מלך רב. ובאן איהו זקפא לגביה. בתרין נהרות, דאתמר בהון ז' ימינך ד' נאדרי בכח, ימינך י"י תרעץ אויב, ועלייהו אתמר ח) נעימות בימינך נצח. מאי בימינך דא גדולה. בהווא זמנא אתקרי זק"ף גדו"ל.

חלופי גרסאות

ז נ"א אתקריאת (מנטובה).

השמטות מס' הוהר דף קלו אות שפא ציון ש'.
נ) נעימות בימינך נצח (תהלים טז).

מסורת הזהר

כ) קרית מלך רב (תהלים מח) זהר ויצא דף מב
אות פד ציון ג'. ז' ימינך ה' נאדרי בכח ימינך
ה' תרעץ אויב (שמות טו) לעיל במעלות הסולם
נ) נעימות בימינך נצח (תהלים טז).

מעלות הסולם

לחסדים בלי חכמה והנוקבא נעשתה לחכמה בלי חסדים, ולא היתה יכולה לעמוד במצב זה, ובכרי שתוכל להאיר לתחתונים נאמר לה לכי ומעטי את עצמך, היינו שתמעט עצמה מהמדרגה הגדולה ההיא להיות בשוה עם מדרגת ז"א לקבל מבינה כמוהו, בסוד שני המאורות הגדולים, ובסוד קרית מלך רב. אלא שתירד למטה מיסוד דז"א, כמו שהיתה בשורשה, ולקבל כל אורותיה מז"א, וכיון שמקבלת אורותיה מז"א שה"ס הקו האמצעי, נמצאת החכמה שנותן לה כלולה בחסדים והיא יכולה להאיר אל התחתונים, הן חכמה והן חסדים, וזה אמרו אבל כד נחתין לה לגבי צדיק דהיינו תחת היסוד דז"א, אתמר ביה ישאו נהרות דכים וכו'. כי יש לה האפשרות להאיר אל התחתונים ב' האורות חכמה וחסדים הכוללים כל מילוי בקשתם וצרכם. והשאר כבר נתבאר.

קלג) תנועה דסליק לה וכו': תנועה דטעמים המעלה אותה היינו המלכות. אל בעלה, שהוא ז"א, זו רביעי, ובעת ההיא דהיינו אחר עלייתה נקראת זקף גדול, והיא נקראת קרית מלך רב, ע"ש הארת החכמה שמקבלת מקו שמאל דבינה, שואל, ובאיזה מקום היא נוקפת אצלו, ומשיב, בשני הנהרות, היינו כשעולה למקום חסד וגבורה, שהם למעלה מחוה דז"א שנאמר בהם ימינך ה' נאדרי

בחג"ת, ותרין תניינין שהם נצח הוד המולכים אותה אל הזווג כתוב בהם ישאו נהרות. לשון עתיד.

ובאותיות (ק"א ק"ב ק"ג) מבאר המלים קולם ודכים שבכתוב נשאו נהרות קולם ישאו נהרות דכים, שהם התוצאות מעליית המלכות במקום בינה דז"א, שהוא בשליש העליון דתפארת הנקרא חזה דז"א, שמלת קולם רומז על התקון של הקו האמצעי שנתקן בז"א עצמו, שבכח המסך שלו עולה ומכריע בין ימין ושמאל דישסר"ת ונעשה לקו האמצעי שם, שב' הקוים דישסר"ת נקראים חר"ב, חז"א שהוא הקו האמצעי המכריע בנייהם נקרא דעת. ויש כלל שכל שיעור אור שהתחתון גורם להאיר בעליון זוכה בו גם התחתון, ולפיכך מקבל ז"א אותם המוחין מחב"ד דישסר"ת. חז"א ועוד אתמר בה, וכו' נשאו נהרות קולם.

ומלת דכים כוללת כל התקונים הנעשים בתנה"י דז"א מחוה שלו ולמטה וכן בבי"ע שכולם שייכים אל תקונה של המלכות בעת גדלות שחזרת לאצילות, כי הגה נודע שהארת החכמה שקבלה משמאל דבינה אינה יכולה להאיר בה בלי חסדים, שז"ס קטרוג הלבנה שהיא המלכות, שאמרה אי אפשר לשני מלכים בכתר אחר, דהיינו בינה הנחשבת להם לכתר, כי בהיותם משתמשים בכתר אחר נעשה ז"א (דפריי וף מ"ז ע"ב)

קלד) ק כד נחתת בצדיק אתקריאת זקף קט"ן. ומאי ר איהו תנועה דקא נחית לה, דא תבי"ר. רבי"ע לימינא, ארך אפים על בינונים, וביה איהו מארי"ך. תבי"ר לשמאלא, תבירו דחייבא.

קלה) חד סליק בתקיעה, ש ומארי"ך בה. וחד נחית לה בשברים. שלשל"ת דא תרועה, קשורה דתרוייהו. דיוקנא דשור"ק דלתתא.

קלו) בשלשל"ת סלק"א, בשור"ק נחתא. האי איהו ת חל"ם דסלקא לעילא, והאי א איהו ב חירק דנחתא לתתא, והיינו דרג"א תר"י טעמ"י.

חלופי גרסאות

ק נ"א וכד (וילנא מנטובה). ר נ"א איהי (מנטובה). ש נ"א וחד מארי"ך בשברים ול"ג ומארי"ך בה וחד נחית לה בשברים (מנטובה). ת ה"ג ובכל הדפוסים הגירסא סלם ובסוגריים חל"ם. א נ"א ל"ג איהו (מנטובה). ב ה"ג ובכל הדפוסים הגירסא סלם ובסוגריים חירק.

מעלות הסולם

שניהם היינו הקו האמצעי המייחד את הימין והשמאל, וצורתו של השלשלת הוא כצורת השורוק של שלש נקודות זו למעלה מזו, שלמטה מחזה.

קלו) בשלשל"ת סלקא בשורוק וכו': בצורתו של טעם השלשלת רמוז עלייה, ובצורתו של שורוק של שלש נקודות רמוז היירידה. זה הוא היינו השלשלת חולם העולים בו למעלה, וזה הוא היינו השורוק נתקן ע"י חירק שיורד למטה, והיינו מדרגה של שני טעמים, דהיינו מרכא כפולה.

ביאור הרברים: ב' המצבים שבהמשכת המחין לנוקבא דז"א, באחורים ופנים בכללות, נקראים כאן בשם זקף גדול, וזקף קטן, המצב הא' שז"א ונוקבא הם בסוד שני המאורות הגדולים, שהלבנה שה"ס הנוקבא היא גדולה כמו ז"א ושניהם יונקים מבינה נקרא זקף גדול, ומצב השני שהוא אחר שנתמעטה למטה מכל מדרגת ז"א ומקבלת כל אורותיה מז"א שה"ס הקו האמצעי נקרא זקף קטן. וכן מבאר כאן בנין ג' הקוים של הנוקבא, מג' בחינות: א' מבחינות הטעמים, ב' מבחינת התקיעות שבשופר, ג' מבחינת הדינים הנהוגים בג' הקוים.

נאררי בכח, ימינך ה' תרעץ אויב. ועליהם נאמר נעימות בימינך נצח, שואל מהו בימינך ומשיב זו גדולה, דהיינו חסד, בעת ההיא נקראת זקף גדול. בסוד שני המאורות הגדולים.

קלד) כד נחתת בצדיק וכו': כשהיא יורדת בצדיק שהוא יסוד, נקראת זקף קטן בסוד המאור הקטן, שואל ואיזו תנועה המורידה אותה, ומשיב, זו תביר. רביעי רומז לימין, המאיר בחסדים, ומגלה ארך אפים על בינונים, הנאחזים בקו האמצעי, ובו היינו ברביעי הוא מארי"ך, כלומר כשקורא בתורה מלה שטעמה רביעי הוא מארי"ך. תביר שפירושו שבירה הוא לשמאל היינו לקו השמאל שצדיכים למעט אותו, מג"ר לז"ק ובו מרומז שבירה לרשעים. הרוצים להמשיך את ג"ר דשמאל.

קלה) חד סליק בתקיעה וכו': אחד היינו הקו הימין, עולה בתקיעה, ומארי"ך בה, כמו בניגון של הטעם רביעי. ואחר היינו הקו השמאל, מוריד אותה, היינו להנמיך הקול בשברים, שפירושו תביר שבטעמים, וקול השברים נבחן כקול שבור, שלשלת שבטעמים זה תרועה שבסדר קולות השופר. קשר של (דפויי דף מ"ז ע"ב)

מעלות הסולם

ו"א ולקבל כל אורותיה מו"א המתוקן בקו האמצעי הממעט את קו השמאל מג"ר לר"ק. שאז היא נקראת זקף קטן הזקיפה היא מטעם הארת ו"ק דחכמה שבה, ונקראת קטן על שם מיעוט הג"ר דחכמה, וזה אמרו, (באות קל"ד) כד נחתת בצדיק דהיינו תחת היסוד דו"א שאז נמצאת החכמה שנותן בה כלולה בחסדים והיא יכולה להאיר, אתקריאת זקף קטן מחמת שמאירה רק בו"ק דחכמה, ולא בג"ר שהם נקראים גדלות. ואומר ומאי איהו תנועה דקא נחית לה, דא תביר שה"ס קו השמאל דו"א, שהוא גבורה, ובסדר התקיעות הוא שברים כי תביר בארמית פירושו שברים בלשון הקודש וחוזר ומפרש רביע לימינא ארך אפים על בינונים, האחוזים בקו האמצעי, שהם מקבלים הארת חכמה שנקראת ארוך ונקראת פנים בסו"ה חכמת אדם תאיר פניו, ע"ש שהארת החכמה מלובשת בחסדים דימין, ולכן וביה איהו מאריך בנינתו. תביר לשמאלא תבירו דחייבא לאלה הרוצים להמשיך מג"ר דשמאל, הנשברים מחמת הדינים הקשים הבאים מקו השמאל כשאינו כלול בחסדים של הימין. ובעת שהנוקבא חזרה להיות נקודה תחת היסוד דו"א אז נכללים בה ג' הקוים שבז"א שבבחי' הטעמים נקרא הימין רביעי, שמאריכים בו, היינו שמאיר בהארת חכמה ממעלה למטה כטבע קו השמאל, הנכלל בחסדים שבימין. וקו השמאל נקרא תביר מטעם שנשבר ונתמעט מג"ר לר"ק ומאיר ממטה למעלה כטבע החסדים שבימין הנכללים בו, וקו האמצעי ה"ס שלשלת שבטעמים, שהוא המכריע ומייחד ב' הקוים ימין ושמאל זה בזה. שה"ס א"ך וקצר, ונעשה משום זה לכינוני הכולל שניהם, וע"כ אינו לא ארוך ולא קצר, ונקרא עמודא דאמצעיתא שה"ס הקו האמצעי.

ובסדר התקיעות הקו הימין ה"ס תקיעה, וזה אמרו (באות קל"ה) חד פליק בתקיעה שקו אחד הימין מאיר בטבעו ממטה למעלה, כטבע

והנה רביעי שבטעמים ה"ס קו ימין חסדים, שזה ראשית תקונה של המלכות שהיא מדת הדין, להכליל אותה ולהמתיקה במדת הרחמים שהיא בינה, ובאור החסדים הוא תפארת דו"א שהיא בינה דחסדים, וזה אמרו תנועה דפליק לה לגבי בעלה דא רביעי. והנה נודע כי בעת ההיא היא נכללת בנוקבא שבגופו דו"א, שה"ס הצד השמאל שבו, ונעשו שתיהן נוקבא אחת לז"א, וכשנמשך להם המוחין דימין ושמאל מבינה, לקח ו"א שה"ס הימין שבו, את אורות הימין דבינה, והנוקבא הנפרדת לקחה האורות דקו שמאל דבינה, כמו הנוקבא שבגופו דו"א מחמת שנתחברה עמה לנוקבא אחת. ונודע שאורות דקו ימין דבינה הם חסדים, והאורות דקו שמאל הם חכמה, ולכן אומר ובההוא זמנא אתקרי זקף גדול ואיהי אתקריאת קרית מלך רב, כי בינה נקראת מלך רב ומלכות המקבלת אורות הבינה נקראת קרית מלך רב, ומפרש ובאן איהו זקפא לגביה כלומר באיזה מקום היא עומדת כשהיא זקופה, בתרין נהרות וכי היינו כשהיא נכללת בג' קוים של הז"א שלמעלה מחזה שהם חג"ת, ועלייהו אותמו נטימות בימינך נצח שגם נצח שהוא מחזה ולמטה עולה ונכלל בחסד ולכן נאמר בימינך ולא ימינך מאי בימינך דא גדולה היינו חסד שהוא קו הימין דו"א וכל נה"י שלמטה מחזה השייכים למלכות עולים ונכללים בחג"ת ונצח שהוא המקבל תקון קו הימין מחסד נכלל בו. בההוא זמנא אתקרי זקף גדול מחמת שמקבלת חכמה מקו שמאל דאמא והיא גדולה כמו ז"א.

והנה נודע שבעת שמלכות מקבלת מקו שמאל דבינה, אז ב' הקוים של הבינה נפרדים זה מזה, וקו השמאל דבינה מאיר בחכמה בלי זסדים, שאז נמשכים מקו השמאל דבינה ג"ר יחכמה הבאים בדינים קשים והוא חשך ולא זור, כי אין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים. אי אפשר לנו לקבל מן המלכות אלא בעת זהיא כסא לז"א, והיא שת"ד למטה מיסוד

מעלות הסולם

שבזה נעשה הסיום החדש של החולם לקבוע וקיים תמיד, כי בינה ותו"מ שירדו מן המדרגה בעת שנעשה הסיום החדש חזרו ועלו למעלה מן הסיום החדש ונעשו לקו השמאל, כי ההפרש הזה דימין ושמאל אין פירושו במקום ח"ו כי הרוחני הוא למעלה מן המקום ולמעלה מן הזמן אלא ההפרש שבין ימין ושמאל פירושו שאינם רוצים להתחבר זה עם זה, וימין פירושו אור חסדים, ושמאל פירושו אור החכמה, כי כתר חכמה של המדרגה הנשארים בה בעת קטנות עם אור חסדים, הם מסתפקים באור חסדים זה, גם בעת גדלות, דהיינו גם אחר שירדה המלכות מבינה, משום שאור זה של חסדים לא נפגם ואינם רוצים לקבל את אור החכמה וג"ר שחזרו אל המדרגה עתה עם חזרת בינה ותו"מ אל המדרגה, וע"כ נבחנום כתר וחכמה לקו ימין, ובינה תר"מ אלו שבחזרתם למדרגה הביאו את אור החכמה וג"ר אל המדרגה, אינם רוצים להתחבר עם כתר חכמה, מפני שהם מחזיקים באור החסדים שהיה להם בעת הקטנות, ובינה תר"מ מחשיבים יותר את אור החכמה שהגיע עתה אל המדרגה, וע"כ הם נבחנום לקו שמאל. ומחמת המחלוקת שבין ב' הקוים שאחד רוצה לבטל את השני ולהשליט את עצמו, כי קו ימין המחזיק בחסדים רוצה לבטל את אור החכמה שבקו שמאל ולהשליט את אור החסדים בלבד, וקו שמאל המחזיק באור החכמה, רוצה לבטל את אור החסדים שבקו ימין ולהשליט את אור החכמה, ומסבת המחלוקת הזו שניהם אינם מאירים, כי אור החסדים שבקו ימין חסר מאור החכמה והוא כגוף בלי ראש, ואור החכמה שבקו שמאל הוא חשך לגמרי, מפני שאין אור החכמה יכול להאיר בלי חסדים, ותקון למחלוקת זו נעשה ע"י המסך דחיריק הנעשה ע"י התחנות העולה שם למ"ן בסוד הקו האמצעי, שנעשה עליו זווג מאור העליון ויוצאת קומת חסדים שמצד אחד ומעט המסך הזה את ג"ר דקו שמאל, ומצד שני הוא מרבה את אור החסדים, ובב' אלו

כטבע החסדים. ומאריך בה ע"י שנכלל מקו השמאל שנקרא ארוך אפשר לו להאיר גם ממעלה למטה, ויש לו ג"ר, וחד נחית לה, היינו הקו השמאל, בשברים דהיינו שמדרגתו מאיר רק בו"ק דחכמה ולא בג"ר ואי אפשר להנוקבא שתאיר בחכמה רק אחר המיעוט וירידתה תחת היסוד דז"א, שמקבלת מקו האמצעי דז"א החכמה כלולה בחסדים, וזו אמרו שלשלת דא תרועה, קשורה דתרווייהו המקשר ומכריע בין הימין והשמאל שהם ארוך וקצר, והוא אינו לא ארוך ולא קצר, וכולל שניהם יחד. דיוקנא דשור"ק דלתתא, היינו בעת שהנוקבא יש בה ג' קוים ימין שמאל ואמצע ואינה בזווג עם ז"א הם עומדים בה דוגמת השורוק של ג' נקודות זו על גבי זו בקו אחד, (כנ"ל אות צ"ז ובז"ח שיר השירים אות תרט"ז).

וזה אמרו (באות קל"ו) בשלשלת סלקא היינו ע"י הקו האמצעי שה"ס תרועה ושלשלת הנה מתגלה בה קו הימין בכל שלמותו שטבעו הוא לעלות. בשור"ק נחתא שהוא קו השמאל של המלכות שטבעו לרדת. ממעלה למטה, וג' נקודות שבה הן בבחי' קו אחד זו תחת זו, כתר חכמה למעלה, ובינה תר"מ למטה, ונקודה האמצעית הכלולה בה שהיא מז"א שעלה לבינה היא בסוף כולן.

האי איהו חלם דסלקא לעילא וכו', פירוש: ב' הנקודות חיריק חולם צורתן שוה, אלא ההפרש ביניהם הוא, כי החולם, עומד למעלה על האותיות שהן הכלים, וזה מורה שהנקודה הרומזת לחכמה אינה מלובשת תוך הכלים שהם אותיות, אלא נמצאת ממעל הכלים, דהיינו בעת שמתגלה במלכות קו ימין לבר, בסוד השלשלת ואין בה רק כתר חכמה, מטעם הסיום החדש שנעשה ע"י עליית המלכות לבינה, שלא נשאר במדרגה רק כר"ח, ובינה תר"מ יצאו מן המדרגה שהם תחת הסיום החדש, ונקודת חולם היא תחת האותיות שהוא המסך הנעשה ע"י התחנות העולה שם למ"ן, ויוצאת עליו קומת חסדים,

קלז) וענויא דשכינתא, אע"ג דאיהי בתלת סטרין, בתקיעה דאיהי דינא רפיא, רפ"ה. ובשברים דאיהו דינא קשיא, דג"ש גבורה. ג לית לה ענויא כענויא דבעלה, דאיהו תרועה שלשל"ת.

קלח) ורזה דמלה נ) אין קול ענות גבורה, דא שברים. ס) ואין קול ענות חלושה, דא תקיעה. אלא קול ענות אנכי שומע, דא תרועה, ד דסלקא בענויא דא בטר דא כתרועה.

חלופי גרסאות

ג) גיא לית ליה (וילנא).
ד) גיא ליג דסלקא בענויא דא בטר דא כתרועה (מנטובה).

מסורת הזהר

נ) אין קול ענות גבורה (שמות לב) לקמן בתסיט.
ס) אין קול ענות חלושה (שם) שם.

מעלות הסולם

המלכות, אע"פ שהיא נמצאת בשלשה צדדים דהיינו בג' בחינות דינים, מג' הקוים, בתקיעה, שהיא רומזת לקו הימין, שהיא דין רפה, הבא מחמת עליית המלכות לבינה, הממעטת את הבינה מג"ר לר"ק, הסימן של האור המאיר באות זה הוא רפ"ה דהיינו קו מושכב למעלה הרומז לחסדים בלבד, ובשברים הרומז לקו שמאל, שהוא חכמה בלי חסדים, שהוא דין קשה שמחמת היותה חכמה בלי חסדים נמשכים ממנה דינים קשים. והסימן של האות המאיר באור זה הוא דג"ש גבורה שנקודת דגש רומזת להמשכת החכמה לתוך הכלים שהם האותיות. אין לה ענוי כענוי דבעלה, דהיינו הדינים שבקו האמצעי שהוא תרועה בסדר התקיעות, ושלשלת בטעמים.

קלח) ורזא דמלה אין וגו': וסוד הדבר מה שכתוב, אין קול ענות גבורה, זה שברים, ומפרש ענות מלשון עינוי ודינים, והם דינים קשים שבקו שמאל שהוא גבורה. ואין קול ענות חלושה, זה תקיעה, היינו הדינים שבקו ימין, אלא קול ענות אנכי שומע, זה תרועה, היינו הדינים שבקו האמצעי, שעולה בעינויים, היינו בהדינים דמנעולא ובהדינים דמפתחא ששניהם כלולים בהקו האמצעי, זה אחר זה כתרועה.

ובגין

אלו הוא מכריח את קו השמאל להתייחד עם הימין, ונמצא אור ו"ק דחכמה של קו השמאל מתלבש בחסדים שבקו הימין, שעתה הוא יכול להאיר, ונשלם קו השמאל. וכן אור החסדים שבקו ימין מתייחד עם החכמה שבקו שמאל, ומשיג בזה אור ג"ר ונשלם קו הימין, הרי נמצא שקו האמצעי שבסוד הזווג שעל מסך דחיריק הוא משלים ב' הקוים ימין ושמאל.

זה אמרו והאי איהו חיריק דנחתא לתתא כלומר אע"פ כשהנוקבא אינה בזווג עם ז"א היא יודרת בצורת השורוק של ג' נקודות בקו אחר זו תחת זו, אמנם בעת שז"א ומלכות הם פכ"פ בקומה שוה אז הז"א מאיר בה התקון של הקו האמצעי שנעשה על המסך דחיריק, והאי איהו חולם דנחתא לתתא שהוא נקודה תחת האותיות והאור נכנס לתוך הכלים שהם האותיות, והיינו דרגא תרי טעמי זה הוא מדרגה הכוללת ב' הקוים ימין ושמאל ששניהם מאירים, המרומזים בשני טעמים של מרכא כפולה הנאמר אצל יעקב אבינו שה"ס הקו האמצעי ויבא לו יין וישת (זהר פרשת בלק אות פ"ה פ"ו עיי"ש בסולם מאמר הינוקא).

קלז) וענויא דשכינתא אע"ג וכר': וענויים של השכינה, היינו הדינים של (דפריי דף מ"ז ע"ב)

קלט) ובגין דא (ט) אשרי העם יודעי תרועה. אע"ג דשכינתא איהי בעינויא מימינא ומשמאלא. לית ענויא כענויא דבעלה. ה תרועה דאיהי תורה שבעין אנפין, ואיהי תרועה דיליה. ובגין דא * (ז) אשרי העם יודעי תרועה.

מסורת הזהר

(ט) אשרי העם יודעי תרועה (תהלים פט) זהר בא דף א' ציון ב'. (ז) אשרי העם יודעי (שם) שם.

חלופי גרסאות

ה ג"א ל"ג תרועה (מנטובה).

מעלות הסולם

הקב"ה על כסא דין, דינים נמשכים לעולם, כי אנו מקבלים תמיד מן מלכות שנקראת כסא לז"א, אז היא מאירה ברחמי ז"א ונקראת כסא רחמים, ואם המלכות היא בשמאל הבינה כשהוא נפרד מן הימין שאז הוא מלא דינים נמצאת המלכות משפיעה דינים לעולם.

ועיקר הנרצה מתקיעת שופר הוא, למעט קו השמאל מג"ר שלו, ולבטל את הדינים הקשים הנמשכים מג"ר דשמאל אלו, וקולות השופר שאנו מעלים הם כחות הדין הממעטים את קו השמאל מן הג"ר שלו, כי הדינים בכלל נמשלים לאש, מה אש הגשמי בעת שהיא מתוקנת כראוי, אין לך דבר טוב בעולם יותר ממנה לקיום כל המציאות, ואם אינה מתוקנת כראוי, אין לך משחית ומכלה את המציאות גדול ממנה. כך הדינים העליונים בעת שהם מתוקנים כראוי, כל שלימות קיום מציאות הרוחני תלויה בהם, כגון הדינים המתוקנים בקו האמצעי, שבהם כופה את קו השמאל להתחבר עם קו ימין, וגורם בזה להארת חכמה אשר אינה מאירה כלל בלי חסדים שבימין, והארת חכמה היא מקור כל המוחין דגדלות שבפרצופין העליונים וגורם שאז מתגלה יחוד ג' הקיים בסוד הרחמים. הרי שכל השלימות תלויה בדינים ההם המתוקנים, ובררך כלל יש ג' בחינות דינים, בסוד ג' זריעות: חולם שורוק חיריק (שנתבאר בזהר בראשית א' דף ט"ו בסולם ד"ה ההיא) שדינים דחולם שה"ס קו ימין, באים מחמת עליית המלכות לבינה, הממעטת הבינה לר"ק בלי ראש, שה"ס דינים דנוקבא, ודינים דשורוק שה"ס קו שמאל באים מחזרת הג"ר לבינה

קלט) ובגין דא אשרי וגר: ומשום זה כחוב אשרי העם יודעי תרועה, ולא כחוב תקיעה, כי אע"פ שהשכינה, היינו המלכות, הוא בענוים, היינו בדינים מימין ומשמאל, הנקראים תקיעה שברים, אין העינוים שהם הדינים פועלים כענוים של בעלה, שהוא קו האמצעי תפארת, שנקרא תרועה, שהיא תורה, ויש בה שבעים פנים והיא היינו המלכות נקראת תרועה שלו, כי במלת תרועה מרומז תורה ע'. ומשום זה נאמר אשרי העם יודעי תרועה.

פירוש הדברים: בכל ראש השנה חוזר העולם לקדמותו, כמו שהיה ביום ד' דמעשה בראשית, שאז נתמעטה המלכות, כי מלכות נקראת שנה, וי"ב חדשי השנה הם סדרי התקון שלה מתחלתה עד גמר התקון, ואם נשלם השנה ולא גמרנו תקונה, היא ניתנה לתקון בשנה האחרת, ואנו צריכים שוב להתחיל מראשית הויתה כמו שהיתה ביום ד' דמעשה בראשית, וכן בכל שנה ושנה, עד גמר התקון. (שער הכוונות דרושי ר"ה דף ר"ז ט"א ד"ה ויראה ל').

וביום ד' דמעשה בראשית כתוב, ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים שמלכות היתה גדולה כמו ז"א, וז"א היה מלביש לקו ימין דבינה, ומלכות לקו שמאל דבינה, ובי קוי הבינה היו אז נפרדים זה מזה, ולכן היה קו שמאל דבינה בחכמה בלי חסדים, שאז נמשכים מקו שמאל דבינה דינים קשים והוא חשך ולא אור מחמת שאין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים, (פתיחה לפירוש הסולם אות ל"ו) וע"כ נבחן שבראש השנה יושב (ופריי דף מ"ו ע"ב *) דף מ"ה ע"א)

מעלות הסולם

דשכינתא אע"ג דאיהו בתלת פטרין, כי
 אנו מעוררים הדינים שבכל ג' הקוים, בתקיעה,
 היינו תקיעות תשר"ת השייכים לקו הימין דאיהו
 דינא רפיא רפה, כי שם הדינים דנוקבא הם
 עוד חלשים, ואין בה כח להכניע את השמאל,
 ולכן כלול שם גם השברים, ודינים דנוקבא
 נלחמים עם הדינים דדכורא, ואינם יכולים
 להכניעו ולהמעיטו. ובשברים דאיהו דינא
 קשיא שהוא הדינים דג"ר דשמאל שהוא
 דינים דדכורא לבר, דגש גבורה הרומזים על
 התפשטות קו השמאל כמו דגש שבתוך
 האותיות, לית לה ענויא בענויא דבעלה
 דהיינו הדינים דנוקבא לבר שבקו האמצעי,
 דאיהו תרועה שלשלת שהיא כמו שלשלת
 לשני הקוים המקשרם ומייחדם זה בזה.
 וזה אמרו (באות קל"ח) זרזא דמלה אין
 קול ענות גבורה דא שברים היינו הקו
 השמאל שתוקעים תשר"ת, שהוא דינים דדכורא
 לבר בלי דינים דנוקבא. ואין קול ענות
 חלושה דא תקיעה שהם הדינים שבקו
 הימין שאנו תוקעים תשר"ת ע"ש שדינים
 דנוקבא ודינים דדכורא נלחמים זה עם זה,
 ואין אחד יכול לנצח את השני. אלא קול
 ענות אנכי שומע דא תרועה היינו הדינים
 דנוקבא שבקו האמצעי, שאין שם דינים
 דדכורא כלל משום דסלקא בענויא דא בתר
 דא בתרועה כי ב' כחות יש בדינים דנוקבא
 שבקו האמצעי, כדי למעט את קומת ג"ר
 דחכמה שבקו שמאל, שמתחלה פועל במלכות
 דמדת הדין שחכ הצמצום רוכב עליה שלא
 לקבל הארת חכמה ומלכות זו דמדת הדין
 נקראת מנעולא שבכל מקום שהוא מתגלה
 פורח משם האור העליון. אמנם מתוך שאנו
 רוצים להשאיר את ו"ק דחכמה, מעלימים
 אח"כ את המסך דמנעולא ופועלים עם המסך
 למפתחא שהיא המלכות המשותפת בבינה
 ובכחה נשאר הארת ו"ק דחכמה.
 וזה אמרו (באות קל"ט) ובנין דא אשרי
 העם יודעי תרועה היינו לעורר הדינים
 דנוקבא שבקו האמצעי אע"ג דשכינתא איהו
 בענויא

לבינה, שזה נעשה לקו שמאל דבינה, ונודע
 שמחמת היותו חכמה בלי חסדים, נמשכים
 ממנו דינים קשים, ודינים אלו להיותם באים
 מחמת שלימות הג"ר דשמאל, המה מכוונים
 דינים דדכורא. ועוד יש דינים דחיריק שה"ס
 הקו האמצעי, הכלולים מב' בחינות מנעולא
 ומפתחא (פתיחה לפירוש הסולם אות ל"ח)
 וגם הם דינים דנוקבא.
 והנה הדינים דנוקבא נקראים תרועה.
 דינים דדכורא נקראים שברים שכל אלו
 הדינים אנו מעוררים ע"י התקיעות בקו
 השמאל, כדי למעט הג"ר שלו שמשם כל חיות
 הסטרא אחרא, ויתייחד עם הימין. וההפרש
 בין דינים דנוקבא שבקו הימין, לבין דינים
 דנוקבא שבקו האמצעי, הוא, כי דינים דנוקבא
 שבימין אע"פ שנלחמים עם קו השמאל, עכ"ז
 אינם יכולים למעטו, ונמצא ששתי בחי' דינים
 שולטים בקו הימין, דינים דנוקבא של עצמה,
 ודינים דדכורא של הקו השמאל, ולכן תוקעים
 תשר"ת, הם לחמים זה עם זה ואין אחד
 יכול לנצח את השני, אלא בסיוע של הקו
 האמצעי נכנע השמאל. מה שאין כן הדינים
 דנוקבא שבקו האמצעי הם שמתגברים על
 הקו השמאל וממעטים הג"ר שלו, שעם מיעוט
 הג"ר נעלמים כל הדינים דדכורא, ולכן בקו
 האמצעי אין דינים דדכורא כלל, אלא דינים
 דנוקבא לבר, ולכן תוקעים תשר"ת, ובשמאל
 ודאי שאין בו דינים דנוקבא כלל אלא דינים
 דדכורא לבר, כי אם היו שולטים בו דינים
 דנוקבא היו מתבטלים הג"ר שלו, ולכן תוקעים
 תשר"ת. אמנם כל אלו הדינים שאנו מעוררים
 עם הקולות הללו, אנו מכוונים אותם רק לקו
 השמאל, כדי למעטו. שברים תרועה לקו
 שמאל הכלול בימין, שברים לקו שמאל
 שבשמאל, תרועה לקו השמאל שכלול בקו
 האמצעי, באפן שיש ג' חלוקים בהתעוררות
 הדינים עפ"י תכונת ג' הקוים. (זהר אמור
 המשך מן אות קפ"ו עיי"ש בטולם מאמר
 תקיעת שופר).

זה אמרו (באות קל"ז) וענויא

קמ) ו ד"א קול צ) ענות אנכי שומע, דא איהו ענויא דאנכי ז שומע, דאיהי צווחת בכל יומא ח למעלה, היא ובנהא, וקראן ט ליה תרין זמנין, ערב ובקר שמע ישראל. וכל בר נש דאית ליה ענוי משכינתא, דאיהי עניא בגלותא, רחיקא מן בעלה, וקרא ליה בכל יומא ק) שמע ישראל, דיהא נחית לגבה, ודאי עליה אתמר ר) קול ענות אנכי שומע, קול דענויא דהאי עניא, אנכי שומע.

קמא) י קם אחד בקירטא, ודא שכינתא תתאה. וחד בקשתא, דא ברית צדיק, עליה אתמר שופ"ר הול"ך פז"ר גדו"ל. כ גירין דילה, אינון צדיקים ל דישאל דקבילו ברית, דכזכותיה נפקין מגלותא, ורזא דמלה ש) הא לכם זרע דאינון טפין, ט ד"א זרקא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו נ"א ל"ג ד"א (מנטובה). ז נ"א ל"ג שומע (מנטובה).
 ח נ"א לבעלה ול"ג למעלה (מנטובה). ט נ"א ל"ג ליה (מנטובה).
 י נ"א קם חד בקירטא כו' וחד בקשתא כו' פזר גדול גירים דיליה כו' (הגר"א) כצ"ל וכ"ז לא שייך כאן אלא לריש תקון כ' ע"ש (לשון הגר"א).
 כ נ"א גריסי (מנטובה). ל נ"א ישראל (מנטובה).
 מ ה"ג בהגהות מהרצ"ה מזידיטשוב ול"ג ד"א ובכל הדפוסים ד"א זרקא ול"ג דא ובמנטובה הגירסא זרקא אם תשכבון בין שפתים ול"ג ד"א.

צ) קול ענות אנכי שומע (שמות לב). ק) שמע ישראל (דברים ו) בהשמטות לעיל במעלות הסולם דף נו אות קלד ציון ח' לעיל תשסרי באות צו ציון ב'. ר) קול ענות אנכי שומע (שמות לב). ט) הא לכם זרע (בראשית מז) לעיל במעלות הסולם בהשמטות מ"ט הזהר דף צו אות רסג ציון ד'.

מעלות הסולם

שומע, ומפרש ענות מלשון עניות, ואנכי הוא שם המלכות, וכשאינה בזווג עט ז"א, נקראת דלה ועניה דלית לה מלגמה ולא מיד. שהיא צועקת בכל יום למעלה אל הז"א, היא ובניה שהם ישראל הנכללים בה, וקוראים אותו ערב ובקר פעמיים, ואומרים שמע ישראל וכל אדם שיש לו ענוי מן השכינה, היינו שמשחתף בצער השכינה שהיא בגלות ובעניות ורחוקה מן בעלה, וקורא אותו בכל יום ואומר שמע ישראל, היינו ז"א המאיר בחסדים, שיהיה נמשך ויורד אליה, ודאי עליו נאמר, קול ענות אנכי שומע, קול הענויים של אותו עני הסובל ענויים בשביל השכינה שנקראת אנכי, אנכי שומע. ומלת אנכי דורש מעיל ומלרע.

בענויא מימינא ומשמאלא, שיש לה כחות הדין שבקו הימין ובקו השמאל, לית ענויא כענויא דבעלה, שהם הדינים דנוקבא שבקו האמצעי הנקראים תרועה שע"י המיעוט דג"ר מקו השמאל הוא נכנע אל הימין ומתלבשים ר"ק דחכמה בחסדים דימין שאז ז"א הנקרא תורה, מאיר במוחין דג"ר שהם נקראים אור התורה. וכן מתגלה החכמה שבמלכות שנקראת פנים, בסו"ה חכמת אדם תאיר פניו, ועם המלכות הם ז' ספירות כל אחת כלולה מי, והם שבעים אנפין שבתורה שבע"פ. ואיהי תרועה דיליה שבמלת תרועה כלול תורה ע'. ובגין דא אשרי העם יודעי תרועה, ולא כתוב ידעי שברים או יודעי תקיעה.

קמא) קם אחד בקירטא וכו': כאן הוא המשך וסיכום אות נ"ה לעיל דף קכ דפרי

קמ) ד"א קול ענות וגו': פירוש אחר קול ענות אנכי שומע, זה הוא עניות דאנכי (דסו"י דף מ"ח ע"א)

קמב) קמו תנאים ואמוראין דלעילא נ ובריכו ליה, ואמרו מטרה ס
 תהא אגינת ע עליך מחצים בגלותא, פ עליך אתמר ח לא תירא מפחד לילה
 מחץ יעוף יומם. וקשתא וחיצא דסטרא דקדושה יגן ז עליך, א ותחת כנפיל
 תחסה צנה וסחרה אמתו, צנה: דא שכינתא תתאה. וסחרה: דא שכינתא
 עלאה. אמתו: דא עמודא דאמצעיתא.

קמג) קם איהו ואמר, תנאין תנאין, משנה תהא בעזרייכו, ולא

חלופי גרסאות

נ נ"א בריכו (וילנא). ס נ"א בסוגריים עטרה (דפו"י).
 ע נ"א עלך (מנטובה וילנא). פ נ"א עלך (מנטובה
 וילנא). צ נ"א עלך (מנטובה וילנא).

מסורת הזהר

ח) לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף יומם (תהלים
 צא) לעיל ח"א תי"ג אות עד ציון מ'. א) ותחת
 כנפיו תחסה (שם) לעיל ח"א תי"ג אות ע"ו ציון ג'.

מעלות הסולם

וסוד הרבר, מה שכתוב הא לכם זרע של
 אותן הטפות. כלומר שמלכות נתתקנה ויצאה
 מדלותה שנקראת ד' להיות ה', ומולידה
 נשמות הצדיקים שהן הזרע של טיפות המוחין
 שנמשכו אליה ע"י זה התקון של זרקא. כמ"ש
 (בו"ח שיר השירים אות תקמ"ט) לית בכל
 אתון את דמתתקנא לאולדא בר את ה',
 האי את איהי מתתקנא למעבד פירין
 ואיבין יתיר מכל שאר אתון. (עיי"ש
 בסולם מאמר ד' ס' נפתחות לה' ה').

קמב) קמו תנאים ואמוראין וכו': קמו
 התנאים והאמוראים שלמעלה, וברכו אותה,
 היינו את העולימא, ואמרו מטרה, שהיא
 השכינה, כמ"ש (לעיל ח"א תי"ג אות ע"ד)
 מטרה ודאי שכינתא דאיהי אגינת על
 ישראל וכו', תהיה מגינה עליך מחצים של
 הסט"א בזמן הגלות. עליך נאמר לא תירא
 מפחד לילה מחץ יעוף יומם. וקשת וחץ היינו
 יסוד של צד הקדושה יגן עליך. ותחת כנפיו
 תחסה צנה וסחרה אמתו. צנה זו השכינה
 התחתונה, היינו מלכות, וסחרה, זו השכינה
 העליונה שהיא בינה. אמתו זה העמוד האמצעי
 היינו ו"א, בסוד הכתוב תתן אמת ליעקב.
 (לעיל ח"א סוף תקון י"ג).

קמג) קם איהו ואמר וכו': קם הוא
 היינו הנער ואמר תנאים תנאים, המשנה שה"ס
 מלכות

דפו"י מ"ד סוף ע"ב, וכל המאמרים משם עד
 כאן כתובים מפוזרים במקומות אחרים בספרי
 התקונים הישנים, והמדפיסים האחרונים
 הכניסו אותם כאן. קם תנא אחד בקלע, וזו
 השכינה התחתונה היינו מלכות, שהיא הכלי
 היינו הרצון לקבל, וכל מקום גילוי החכמה
 היא במלכות. ונקראת קלע מחמת שזורקת
 אבנים ממדת הדין שלה אל הבינה, למעט
 אותה מג"ר לוק, כדי להפיל בזה כל החצונים
 הנאחזים בהתפשטות הארת החכמה שבקו
 השמאל חבינה. ותנא אחד בקשת, זה ברית
 צדיק היינו יסוד, שממנו מגיע השפע אל
 המלכות, ומזדווגים יסוד ומלכות. ונקרא קשת
 ע"ש התעוררות הדינים הקשים שבנוקבא
 שבתוכה ג' גוויי הקשת שה"ס ג' קו"ס. עליו
 נאמר שופר שהוא הקו השמאל דבינה, הולך
 ונכלל בימין, פזר היינו יסוד שנקרא פזר
 (זהר ויגש אות ס"ה) גדול, כי הארת חכמה
 המלובשת בחסדים מאירה בהארת ג"ר
 שנקראת גדלות החצים שלו, הם הצדיקים
 שבישראל שקיבלו התקון של הברית, שלכן
 נקראים חצים על שם התקון של הקו האמצעי
 הממעט את ג"ר של קו השמאל, ומדרגת
 החכמה נחצית, שבזכותו יוצאים מן הגלות,
 כי אז מתייחדים הארת החכמה והארת החסדים
 כאחד ואין עוד מקום לאחיות הסטרא אחרא,
 (דפו"י ה' מ"ח ע"א)

תשתניאו מרחמי לדינא. הלכה אזלת לימינא דלכון, לאתגברא בה על ק שנאיכון. קבלה, תתקבל צלותכון. ברייתא: אפיקת לכון ולבנייהו מגלותא, ומשעבודא ר ודינא דההוא דממנא על גלותא על בנייכו. ש מיד דבריך לון סליק לאתריה.

קמד) קם ר"ש בקדמיתא, פתח ואמר, תנא תנא ת אסתמר לך, דהא קירטא לגבך ודא שכינתא, ובה אזדריקו תלת אבנין, דאינון תלת טפין דמוחא עלאינן, דאינון יי"י, ואתכלילו בחכמה א בבינה ובדעת.

קמה) א"ל רבי, ב שים בסלע קנך, ב דהא קשתא לגבך, דאיהו אות הברית, אסתמר מגירין דילה, דאינון תלת וו"ו, דסלקין ח"י בחושבן, ודא ח"י עלמין.

קמו) קם ג תנא תניינא ואמר ליה, הא ד תניא דמסייע לך ברומחא,

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ב) שים בסלע קינך (במדבר כד) זהר נח ע' צ"ב שם. ק נ"א עמלק ול"ג שנאיכון (וילנא). ר נ"א ורזא ול"ג ודינא (מנטובה). ש ה"ג בהגרא ובכל הדמוסים נ"א מיד דסליק לון סליק לאתרייהו (מנטובה). ת נ"א אסתמרו ליה ההוא קירטא לגבך ובה איזדריקו ול"ג ודא שכינתא (מנטובה). א נ"א בתבונה ול"ג בבינה (מנטובה ולינא). ב נ"א והא קשתי (מנטובה). ג נ"א ל"ג תנא (מנטובה). ד נ"א תנא (וילנא).

מעלות הסולם

אתכם ובניכם מן הגלות, ומשעבוד דין של אותו הממונה על הגלות שעל בניכם. תכף אחר שברך אותם עלה למקומו.

קמד) קם ר"ש בקדמיתא וכו': בתחלה קם רבי שמעון, פתח ואמר, תנא תנא, השמר לך, שהרי קלע אצלך, וזה השכינה, היינו המלכות, ובה נזרקו שלש אבנים, שהן שלש טפות של המוחין העליונים, שהם שלש יודין יי"י ונכללו בחכמה בינה ודעת.

קמה) א"ל רבי שים וגו': אמר לו התנא לר"ש רבי, שים בסלע קנך, שהרי קשת אצלך, שהוא אות ברית היינו יסוד, השמר מחצים שלו, שהם שלש ווין ו' ו' ו' העולים בחשבון ח"י, וזה ח"י העולמים.

קמו) קם תנא תניינא וכו': קם התנא השני ואמר לו, לר"ש, הרי תניא המסייע לך ברומח

מלכות תורה שבע"פ תהיה בעזרתכם, ונודע שב' נקודות נתחברו במלכות, נקודה דמדף הדין, ונקודה דמדת הרחמים, ואם התחתונים חוטאים אז המה מגלים ע"י חטאם את הנקודה דמדת הדין שבמלכות, ונקודה דמדת הרחמים מסתתרת ואז נמשך ממנה יסורים רעים ומיתה. ואם התחתונים זכאים, אז הנקודה דמדת הדין גנוזה ואינה ניכרת, והיא פועלת בנקודה דמדת הרחמים ובעת ההיא נמשך ממנה רק טוב וחיים. ולכן בירך אותם שלא תשתנה אצלכם מרחמים לדין, הלכה שגם ה"ם המלכות, תלך לימינכם, להמשכת החסדים שבימין, להתגבר בה על שונאכם, כמ"ש ימין ה' נאדרי בכח ימין ה' תרעץ אויב. קבלה שהיא פנימיות התורה תגן שתתקבל תפלתכם. ברייתא שהיא תורה הנגלית תגן להוציא

דאיהו כלילא מארבע פרשיין ודא ר' דאיהו עמודא דאמצעיתא, כליל שית
תיבין דיתודא, ה' ורמ"ח ו תיבין דאית ז ביה.

חלופי גרסאות

ה נ"א ורמ"ח תיבין דבהון ושיס כו' (הגר"א). ו ה"ג ובכל הדפוסים הגירסא דאתמר ובסוגריים
דאית. ז נ"א בהון (מנטובה).

מעלות הסולם

ע"פ הסולם אד"ר אות קס"ו — קס"ט). ואחד
מראשי התקונים שנעשה בעולם התקון אחר
שבירת הכלים הוא, גניזת אבא ואמא
הפנימיים, אשר שמשו בעולם הנקודים,
שבסכת הארתם הגדולה נתבטל הפרסא שבין
אצילות לבי"ע, וירדו הכלים לבי"ע, ונשברו
ומתו, ומחמת גניזה זו של אר"א הפנימיים,
אין עוד הארת ג"ר דע"ב במוחין דאבי"ע,
אלא ו"ק דמוחין דע"ב, הנמשכים מאר"א
החצונים דע"ב, כי המוחין דע"ב הם מוחין
דחכמה, וג"ר דמוחין אלו נקראים אר"א
הפנימיים, או ג"ר דע"ב. וו"ק של אלו המוחין
נקראים אר"א החצונים או ו"ק דע"ב, אמנם
אין לטעות שיש אפשרות ליציאת המוחין ו"ק
בלי ג"ר מתחלת הזווג, זה לא יתכן וכל שכן
במוחין דע"ב שאפילו הר"ק דמוחין אלו הם
בבחינת ג"ר לא יצויר בהם כלל אפשרות של
יציאת ו"ק בלי ג"ר. אלא שמתחלת הזווג
נמשכת לכל פרצוף קומה שלמה ג"ר ור"ק
יחד וע"י התקונים שנעשו בעולם האצילות,
חזורים ויוצאים הג"ר דע"ב לחוץ מן הפרצוף,
ונשאר מלובש רק המוחין דר"ק דע"ב בתוך
הפרצוף. וג"ר דע"ב אינם מושפעים אל
העולמות, אלא הם למזונות המלכות. כמבואר
בזהר (ע"פ הסולם בראשית א' אות ע"ו)
סוד הכתוב מצמיח חציר לבהמה ועשב
לעבודת האדם שפירוש חציר הוא ג"ר דע"ב,
ומלת חציר מורכבת מב' מלים חצי אור, והוא
למזונות הנקבא שה"ס הו"ה במלוי ההי"ן
בגימטריא ב"ן כמנין בהמה. ועשב הוא ר"ק
דע"ב לעבודת האדם שכל עבודת האדם
להעלות מ"ן ולהמשיך שפע מלמעלה אינה
אלא להמשכת מוחין דר"ק דע"ב שהם מוחין

דעשב

ברומח, שהוא כלול מארבע פרשיות שהם
חוב"ב ודעת הכולל חו"ג, וזה ר' שהוא עמוד
האמצעי היינו תפארת, הכולל שש תבות
היחוד, היינו שמע, ישראל, הו"ה, אלקינו,
הו"ה, אחד. ורמ"ח, תבות שיש בו בקריאת
שמע, ועם שש מלים של שמע ישראל וכו'
הן רומ"ח.

ביאור הדברים: סוד הקירטא שהוא

השכינה, נתבאר בזהר (בראשית א' אות ר"א
ובדפויי ח"א דף כ"ד). וזה לשונו זרקא
ודאי כמיתך לסלקא צלותא להווא אתר
ידיע, כמה דהווא אכנא דקורטא
דאזדריקת לאתר ידיע, הכי צריך לסלקא
מחשבתיה בצלותיה כהווא תגא אבן
מוכללת ומעוטרת וכו'. פירוש השכינה
נקראת צלותא שהיא מלכות שבה הרצון
לקבל, בסו"ה ואני תפלה, ובה נתקן המסך
לזווג דהכאה, כי אין אור נמשך מאין סוף
ב"ה אלא ע"י זווג דהכאה מאור העליון על
המסך שבכלי המלכות, שמטעם זה נבחנת
הנוקבא שהיא בנין כל העולמות, כי זולת
המסך שנתקן בה היו העולמות תהו ובהו.
ואומר שהבא להתפלל צריך להעלות מחשבתו
בתפלתו, עד הכתר שה"ס א"ס ב"ה (עיי"ש)
בסולם מאמר הקירטא) כמו אבן הקלע
המוקלעת למטרה ידועה, ונזהר שלא להחטיא
את המטרה.

ואלו התנאים הרשביי החכברים מחשבתם
דבורם היו בבחינת מעשה ממש שכפי
הדרושים וחדושי תורה שלהם כן נתתקנו
ונסתדרו אחריהם המדרגות העליונות בפועל
ממש, והמשיכו מוחין ושפע בתפלתם. (זהו

(דפויי דף מ"ח ע"א)

מעלות הסולם

מסוד ג' הפסוקים זיסע זיבא זיט שכל פסוק מתחיל ב', (זהר ע"פ הסולם בשלח אות ק"ט) דפלקין חיי בחושבן כי בגדלות עולים חג"ת ונעשו חב"ד ונהיי לחג"ת ובא אל המדרגה נהיי חדשים הי"ס חיי ספירות ט' דאור ישר וט' דאור חוזר. בסוד הכתוב וכל שיח השדה שי חיי ובסורה וכל עשב השדה שי ע"ב (זהר ע"פ הסולם בראשית א' אותיות רל"ה רל"ו) ודא חיי עלמין היינו הזווג דנהיי שעיקרם הוא יסוד, כי יש ג' זווגים בזרין: זווג דג"ר, וזווג דחג"ת וזווג דנהיי, ומחזין דע"ב שה"ס מחזין דחיה אינם נמשכים עד שיושלם הזווג דנהיי ואז נמשכים המחזין דחיה שעל שמם נקרא היסוד חיי.

וזה אומרו (באות קמ"ו) קם תנא תניינא ואמר ליה הא תניא דמסויע לך ברומחא היינו בקריאת שמע, שנקראת רומ"ח כמפורש להלן, דאיהי כלילא מארבע פרשיין היינו מכל ד' מחזין חכמות ובינות וחסדים וגבורות, ועכ"ז ודא ו' דאיהו עמודא דאמצעייתא כי בק"ש נעשה הזווג דר"ק דמחזין לבה, אע"פ שהם כלולים מהארת חכמה ג"כ, כי בק"ש אין עוד היחוד בשלימות בבחינת ג"ר מחמת שיש עוד מלחמות עם הסט"א, וזווג השלם דבחינת ג"ר נעשה בתפילת שמונה עשרה בשים שלום, שכבר כלו כל המלחמות (לעיל בהקדמה אות קפ"ב). ואין לתמוה שלפעמים נקראת ק"ש בשם חרב כמו שאמרו חז"ל (ברכות ה'). כל הקורא ק"ש כאלו אוחז חרב פיפיות בידו. ולפעמים בשם רומח (זהר ע"פ הסולם עקב אות כ"ז) כי רומח הוא דומה לחרב, שה"ס הדינים שבמסך דחיריק שקו האמצעי משמש בו למעט ג"ר דשמאל. כדי ליחד השמאל עם הימין, ויש לו שני פיפיות משום שכולל בתוכו בינה ומלכות בסוד מפתחא ומנעולא שהם ב' כחות לפעולת היחוד הזה, שמתחלה פועלים במסך דמנעולא דהיינו במלכות דמדת הדין שבכל מקום שמתגלה מסך זה פורח האור העליון משם. אמנם משום שרוצים להשאיר ר"ק

דעשב, ולא מחזין דחציר שהם ג"ר דע"ב. (עיי"ש בסולם מאמר תדשא הארץ דשא). ותקון זה נקרא חץ משום שהמחזין נחצאים ונחלקים בין ג"ר לר"ק, וגם ע"ש שזורק חצים, שהם דינים קשים ומרים על הרשעים שכל חיותם הוא מג"ר דשמאל, ורוצים להמשיך החכמה ממעלה למטה. וזה אמרו (באות קמ"ד) קם ר"ש בקדמותא וכו' מטעם שבתחלה מתגלים בהכרח גם הג"ר ואח"כ פועלת הגניזה דאר"א להסתיר את הג"ר ולהשאיר הר"ק, אסתמר לך דהא קירטא לגבך ודא שכינתא שעליה נעשה הזווג עם האור העליון ובה אזדריקו תלת אבנין וכו' היינו קומה שלימה שיש בה הארת ג"ר דע"ב דאינון ו' ו' ו' וכו' שכל י' מורה על עשר ספירות שלימות ג"ר וז"ת. א"ל רבי שים בסלע קנך, סלע הוא מלכות, קנך הי"ס ג"ר בסוד קנה חכמה קנה בינה. (להלן ת"ע דף ק"כ: דפו"י) ואמר התנא לר"ש הסוד של הכתוב ושים בסלע קנך, שהמשכת הג"ר הם לצורך המלכות עצמה. בסוד חציר, ואת הארת הג"ר הוא משאיר ומשים אותם בתוך הסלע שהוא מלכות, דהא קשתא לגבך דאיהו אות הברית, בסוד שכתוב את קשתי נתתי בענן, שקשת הוא יסוד דמלכות, וענן הוא מלכות דיסוד, ונתן זה בזה ונמתקו שניהם, ומתגלים עליה כל המחזין לקיום העולם, ונכלל בתוכו ג' גוונים הקשת שה"ס ג' קוים, אסתמר מגירין דיליה, כי מי שמתקרב להתאחו בו בסוד הסתכלות בקשת שפירושו המשכת אורו ממעלה למטה, מתעוררים עליו הדינים הקשים הנגזרים בו שהם חצים, בסוד הכתוב וישטמוהו בעלי חצים, (זהר ע"פ הסולם ויחי אות תשע"ה) אבל מי שמקבל המחזין בדרך התקון, שהם ו"ק דחכמה לבה, דאינון תלת זוזי כי מדרגה שלימה ג"ר וז"ת נקראת י' הרומזת על עשר ספירות שלימות כמספרה י' ומי שממשיך האור בבחי' התקון שיעורו ו' הרומז על ו"ק דע"ב בלבה, וג' זיין הי"ס התקון של ג' קוים, ויוצאים

קמז) ושים בסלע קנך, דהא קרני פרה לגבך, דאינון תרין נביאי קשוט, עלייהו אתמר a) אצמיח קרן לדוד, ומצמיח קרן ישועה. מסטרא דשכינתא אתקרי קרני פרה. מסטרא דשור ד) וקרני ראם קרניו. ואינון משיח ראשון ושני, י' ו', בית ראשון ושני ה"ה.

מסורת הזהר

a) אצמיח קרן לדוד תהלים (קלב) ספרא דצניעותא ל"ז צ"ע. ז) קרני ראם קרניו (דברים לג) זהר ויקרא דף עב אות ר"ח ציון י'.

מעלות הסולם

ומתחילים בכתר בראשונה ממעלה למטה, זהו כשמדברים מבחינת הכלים של הספירות שהעליונים באים ומתגלים תחילה בהפרצוף. ובאורות סדר ביאתם להפרצוף הוא הפוך, שהתחתונים באים תחילה, אור הנפש בא בראשונה, ואח"כ אור הרוח, ואח"כ אור הנשמה, ואח"כ אור החיה, ואח"כ אור היחידה, באופן שמתחילה בא אור הנפש הקטן מכל האורות, ולבסוף בא אור היחידה הגדול מכל האורות, שלכן תמיד אנו קוראים את האורות בשם נר"ן ח"י ומתחילים באור הנפש, ממטה למעלה כי כן הוא סדר ביאת האורות אל הפרצוף.

ולפי זה נמצא שבעת שחסר בפרצוף ג"ר דאורות, ואין בו רק ז"ת דאורות, שהם מתלבשים בז' ראשונות של הכלים, וחסר לו נה"י דכלים, שהם הכלים האחרונים, וזה שבא להשמיענו כאן בסוד הכתוב ושים בסלע קנך, שאלו ג"ר דאורות שהם ג"ר דחכמה שאינם יכולים להשאר בא"א ובכל פרצופי אצילות, ומ"מ המה מחויבים לצאת בו בתחלת הזווג, שאי אפשר שיתגלו ו' הקצוות דע"ב מבלי שיתגלו ג' הראשונות דע"ב, אלא שהן מסתלקות תכף מן הפרצוף, מטעם שאין להן כלים בפרצופי אצילות, בכדי להתלבש בהם, כי ג"ר אלו נמשכות רק על מלכות דצמצום א', ומלכות זו אינה מגולה כלל למטה מעתיק דכורא, ואין אור בלי כלי, שכלים אלו ה"ס קרני פרה, כי מלכות בעת שמקבלת הארת חכמה שהיא אור החיה משמאל נקראת פרה. וקרנים

דחכמה מעלימים את מסך דמנעולא ופועלים במסך דמפתחא לכד שהוא המלכות המשותפת בבינה, ובכחה נשאר במדרגה ו"ק דחכמה, ולכן לפני העלמה על המסך דמנעולא, נקרא הקו האמצעי שהוא הנשוא של המסך דחיריק חרב פיפיות, על שם ב' הפיפיות של מנעולא ומפתחא. ואחר העלמה על המסך דמנעולא והוא פועל במסך דמפתחא לכד נקרא בשם רומח שאין בו אלא פה אחד שהוא המסך דמפתחא.

קמז) ושים בסלע קנך וכו': ושים בסלע קנך, שהרי קרני פרה אצלך, שהם שני נביאי אמת, היינו נצח הוד, עליהם נאמר אצמיח קרן לדוד, ומצמיח קרן ישועה. מבחינת השכינה היינו מלכות, נקראים קרני פרה, כי קרנים פירושו האורות, כמו קרן אור פניו, ומלכות בשעה שיונקת מקו שמאל דבינה נקראת פרה. מבחינת השור שהוא יסוד, בסוד הכתוב בכור שורו הדר לו, נאמר על הקרנים שלו וקרני ראם קרניו. והם משיח ראשון ושני, היינו משיח בן דוד ומשיח בן יוסף. שהם סוד י' ו', של שם הוי"ה, כי משיח בן דוד ה"ס י', ומשיח בן יוסף ה"ס ו', והם סוד בית ראשון ושני, שהם ב' ה' ה' של שם הוי"ה. פירוש: נודע שיש תמיד ערך הפוך בין אורות לכלים כי בכלים הסדר הוא, שהעליונים גדלים תחלה בפרצוף, שמתחילה בא כתר, ואח"כ חכמה, ואח"כ בינה, ואח"כ תפארת הכולל ו"ק, ואח"כ מלכות, וע"כ אנו קוראים את עשר הספירות כתר חכמה בינה וכו' (דפו"י דף מ"ח ע"א)

קמה^ב) ושכינתא ח נטלא פורפירא מאשא סומקא, ט ואצטבעת בה, ואתקריאת סומקא. ה) פרה אדומה תמימה, י אדומה, ודאי מסטרא דגבורה. תמימה, מסטרא דההוא דאתמר ביה, ו) התהלך לפני והיה תמים. אשר אין בה מוב, מסטרא דיעקב, דלית כ ביה פסולת, דאתמר ל ביה ז) ויעקב איש תם, יעקב דלעילא, ובדיוקניה יעקב דלתתא. קמו^ב) ח) אשר לא עלה עליה עול, משעבודא דגלותא, בגין דאיהי שכינתא עלאה מ אתקריאת. ולא עוד אלא דאיהי אתקריאת שבת, דאיהי אסור במלאכה, בגין דאתקריאת חרות.

מסורת הזהר

ה) פרה אדומה תמימה (במדבר יט) זהר פקודי אות קד ציון א'. ו) התהלך לפני והיה תמים (בראשית יז) ז"ח כרך כ' תשא אות טו ציון ח'. ז) ויעקב איש תם (בראשית כה) לעיל במעלות הסולם השמטות בראשית אות קח צ"כ. ח) אשר לא עלה עליה על (במדבר יט) לעיל אות קמח צ"ה.

חלופי גרסאות

ח נ"א נטרא (מנטובה). ט ואצטבעת בה ואתקריאת טרה (הגרי"א). י נ"א אדמה (מנטובה). כ נ"א בה (מנטובה). ל נ"א ל"ג ביה (מנטובה). מ נ"א אתקריאת דאיהי אתקריאת וליג ולא עוד אלא כו' (הגרי"א).

מעלות הסולם

קעח: ביתו זו אשתו, ובית ראשון הוא סוד בינה ה' ראשונה שבשם, ובית שני ה"ס מלכות ה' אחרונה שבשם. (ענין ב' המשיחים וההפרש שביניהם לפני גמר התקון, והחזרתם לאחד בגמר התקון מפורש באולם בראשית א' אות רל"ד מאמר משה וב' משיחין).

קמה) ושכינתא נטלא פורפירא וכר': והשכינה היינו מלכות, לוקחת לבוש מאש אדומה, היינו הארת חכמה דשמאל טרם שמתלבשת בחסדים נקראת אש ונצטבעת בה, ונקראת אדומה, עש"ז כתוב פרה אדומה תמימה, אדומה ודאי מבחינת הגבורה, שהי' בקו השמאל. תמימה, מבוג' ההוא שנאמר בו התהלך לפני והיה תמים, היינו מדרגת אברהם שהיא מדת החסד, קו ימין הרי שחסד היא תמים. אשר אין בה מום, מבחינת יעקב שהוא קו האמצעי, שאין בו פסולת, שנאמר בו ויעקב איש תם, יעקב שלמעלה היינו תפארת, ובצורתו הוא יעקב שלמטה, כי יעקב היה מרכבה לספירת תפארת.

קמו) אשר לא עלה וגר': אשר לא עלה עליה עול, הוא מצד שמקבלת הארת ב'נה,

וקרנים פירושו האיות, מלשון כי קרן עור פניה, וזה אמרו דהא קרני פרה לגבך שבתחלת הזווג מתגלים האורות והקרנים שהם עתידים להאיר בגמר התיקון, דהיינו בימות המשיח, דאינון תרין נביאי קשוט שהם נצח הוד, היינו הרגלים שהם נה"י דכלים השייכים לגר' דע"ב, עליהו אתמר אצמיה קרן לדוד, ומצמיה קרן ישועה, שעליהם כתוב בזהר פקודי (עין בזהר ע"פ הסולם פקודי אות תשל"ט) וכדין כד יפתיים גלותא כמשיכו דרגלין כדין ועמדו רגליו ביוב ההוא וכר'. מסטרא דשכינתא היינו מלכות שממנה בא משיח בן דוד, אתקרי קרני פרה. מסטרא דשור שהוא יוסף שעליו נאמר בכור שורו הדר לו וממנו בא משיח בן יוסף נקראים האורות שהם הקרנים שלו, וקרני ראם קרניו, ואנון משיח ראשון ושני, היינו משיח בן דוד ומשיח בן יוסף, והם כוללים כל האורות הכלולים בשם הוי"ה, ושני המשיחים הם י' ו' שבשם. בית ראשון ושני ה' ה' כי בית הוא בחינת נקבה בסוד שאמרו חז"ל (ריש יומא גיטין נב. זהר ח"ג (דפו"י דף מ"ח ע"א)

קמז) ושלמה בגינה אמר, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, בגין פרה אדומה, דאיהי מטהרת את הטמא, נ ומטמאה את הטהור דאתעסק בה. ורזא דמלה, מי יתן טהור מטמא לא אחד.

קמח) מטהרת את הטמא מסטרא דימינא, ס דכהנא מסטרא דימינא, אתקרי איש טהור, בגין דלסטרא ע דימינא איהי מיא דאורייתא, אע"ג דיהא טמא אתדכי בה. ומטמאת את הטהור דא גבורה, פ דלסטרא סמא"ל דנפל מקדושתיה, ומה דהוה טהור סאיב ליה, בגין דשליט * על חיילין דמסאבו.

קמט) וכהנא דאיהו טהור, כד הוה משתדל לקרבא צ ליה לעזאזל,

חלופי גרסאות

נ נ"א ומטמאת (וילנא).
 ט נ"א דההוא ול"ג דכהנא (מנטובה). ע נ"א בסוגריים דסטרא (דפו"י). פ נ"א דלסטרא (וילנא).
 צ נ"א ל"ג ליה (מנטובה).

מסורת הזהר

ט אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני (קהלת ז)
 ד"ה כרך כ' אות קסג צ"ס. י' מי יתן טהור מטמא (איוב יד) זהר וירא אות קו צ"א.

מעלות הסולם

הטמא מצד הימין, שהוא חסד, כי הכהן הבא מצד הימין שהוא חסד נקרא איש טהור, כמ"ש ואסף איש טהור. משום שלצד הימין הוא מי התורה שהם אור חסדים, אע"פ שהיה טמא נטהר בה. ומטמאת את הטהור, זה גבורה שהיא קו השמאל, שלצדו של קו השמאל הוא סמא"ל שנפל מקדושתו, ומה שהיה טהור מקודס נפילתו, טמא אותו אח"כ, משום שנעשה לשליט על חיילות הטומאה, ונטמא.

קמט) וכהנא דאיהו טהור וכי: הכהן שהוא טהור כשהיה עוסק להקריב אותו שעיר לעזאזל, היה מטהר לישראל מכל חטאתם, כמו שאתה אומר כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וכי. והוא עצמו שהיה טהור, נעשה טמא באותו עזאזל. וכן למי נדה, הכהן שהתעסק במעשה שריפת הפרה והמאסף את אפד הפרה, היה מטהר אותה, והוא נעשה טמא עד עת ערב, וטהר.

פירוש: ענין השעיר לעזאזל מבואר בסולם זהר פרשת אמור אות רל"ח ואות רמ"ח

עיי"ש

שהיא חרות משעבוד גליות, משום שהיא נקראת שכינה עלינה, כי כשמלכות עולה לבניה היא נעשית כמוה, כפי הכלל שתחתון העולה לעליון נעשה כמוהו. ולא עוד אלא שהיא נקראת שבת, שהיא אסור במלאכה, כי הוא יום מנוחה, משום שנקראת חרות. וכתוב בזהר חקת (סוף דף ק"פ) דאיהי חירו, באתר דאיהי שלטא וזהר הקרב, לית רשו לפטרא אחרא לשלטאה לא שטן ולא משחית ולא מלאך המות דאינון ממטרא דגיהנם, (ועיין בפרשת פנחס דף רמג:).

קמז) ושלמה בגינה אמר וכי: ובשבילה אמר שלמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, משום פרה אדומה שהיא מטהרת את הטמא שנזרק עליו מי נדה, ומטמאה את הטהור שהתעסק בה. וסוד הדבר מי יתן טהור מטמא לא אחד (זהר עם פירוש הסולם פקודי אות שכ"ה ובז"ח יתרו אות שמ"ח בסולם ד"ה ביאור המאמר).

קמח) מטהרת את הטמא וכי: מטהרת

(דפו"י דף מ"ח ע"א י' דף מ"ח ע"ב)

הוה מטהר לישראל מכל חובין דלהון, כד"א כ כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם כו. ואיהו דהוה טהור, הוה מתטמא בהווא עזאול. והכי ק למי נדה, הוה כהנא מטהר לה, ואיהו הוה מסתאב עד עדן רמשא, דהוה מתדכי.

קנ) ועוד מטהרת את הטמא, כד נולד משה, אתמר ביה לגבי בת

מסורת הזהר

כ) כי ביום הזה יכפר עליכם (ויקרא טז) ז"ח כרך
כ' תצא אות יב ציון צ'.

חלופי גרסאות

ק נ"א לנדה ול"ג למי נדה (מנטובה).

מעלות הסולם

אע"ג דיהא טמא אתדכי בה, כי הדינים נמשלים לאש, מה אש גשמית בזמן שהיא מתוקנת, אין דבר טוב ממנה המועיל לקיום המציאות. ואם אינה מתוקנת אין משחית ומכלה את המציאות יותר מן האש. כך הם הדינים העליונים, בעת שהם מתוקנים כראוי כל שלימות של קיום המציאות הרוחני תלוי בהם, כגון הדינים המתוקנים בהקו האמצעי שבהם כופה את הקו השמאל להתחבר עם הקו הימין, נמצא גורם בזה להארת החכמה אשר אינה מאירה כלל בלי חסדים, והארת החכמה היא המקור של כל המוחין דגדלות שבפרצופים העליונים, ומוחין אלו נקראים מיא דאורייתא שבהגלותם תלויה כל השלימות אע"ג דיהא טמא אתדכי בה כי כמוחין אלו נכנע קו השמאל להאיר רק ממטה למעלה. ומטמאת את הטהור וכר עיין בזהר חדש (פרשת יתרו אות קכ"ט) בפירוש הסולם, כי סמאל"ל היה מלאך קדוש והגדול שבין המלאכים ששמשו לאדם הראשון בגן עדן, ואיסור אכילת עץ הדעת טוב ורע חל גם על מלאכי מעלה, הוא לא להמשיך הארח החכמה מקו שמאל ממעלה למטה וסמאל"ל עבר על האיסור ההוא ואז הפילו אותו מקדושתו ונגזר עליו מיתה כי צד הטומאה סופו שיתבטל מן העולם, כי רק הקדושה היא נצחית.

קנ) ועוד מטהרת את וכר: ועוד אפשר

לפרש מטהרת את הטמא ומטמאת את הטהור,

אצל

עיי"ש. וענין פרה אדומה ה"ס המלכות מבחינת מצבה הראשון כמו שהיתה ביום ד' דמעשה בראשית בסו"ה ב' המאורות הגדולים (עיי' בפתיחה לפירוש הסולם אות פ"ח ב' מצבים שבמלכות) שהיו ז"א ומלכות מלבישים ב' הקוים ימין ושמאל של הבינה, ז"א הלביש קו הימין דבינה, ומלכות הלבשה קו שמאל דבינה, ואז המלכות גדולה כמו ז"א, כי לא היתה מקבלת מז"א אלא מבינה, מאותו המקום שז"א מקבל. ויש מעלה במצב הא' יותר מבמצב ב', כי במצב א' היא בשלימות המדרגה כמו ז"א, אמנם יש חסרון גדול כי אז היא בבחינת חכמה בלי חסדים, ואין החכמה שבה יכולה להאיר בלי חסדים, והיא חשך וע"כ קטרגה (כח"ש ש"ס) אמנם לעצמה, היא בתכלית השלימות, ואין בה מום וכולה יפה מהארת החכמה שיונקת מקו שמאל דבינה, ולהיות שהיא מאירה בדינים אז, לכן כל הדינים התחתונים וכל כחות הטומאה מתעוררים לינק ממנה ושורים אז בעולם, עד שחזרת למצב הב' שה"ס שריפת הפרה עד לאפר, היינו שהיא מתמעטת עד לנקודה וחזרת ונבנית מחדש פב"פ שבמצב זה כל קיומה.

זה אומרו (באות קמ"ז) ושלמה בנינה אמר, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, בגין פרה אדומה דאיהי מטהרת את הטמא וכר, מטהרת את הטמא מסטרא דימינא וכר דימינא איהו מיא דאורייתא

(דפו"י דף מ"ה ע"ב)

פרעה, (ז) ד ותרא אתו כי טוב הוא, ש דחמאת עמיה שכינתא, ומיד דנגעת
 איהי ביה, אתדכיאת ואתסיאת ת מצרעתא דילה. ומשה אתדבכת ביה צרעת.
 כד"א (ח) הנה ידו מצורעת כשלג.

קנא) דבההיא זמנא דנגעא ביה בת פרעה, א פרחת שכינתא מניה,
 ובגין דא כד בעא ב לאתקרבא לגבה בסנה, אמרה ליה (ג) אל תקרב הלום, ג
 של נעליך מעל רגליך, עד דיתפשט מההוא גופא דנגעת ביה בת פרעה,
 תמן אחזי ליה, דגופא דבר נש ד בההוא עלמא, איהו צרעת ממשכא דחויא.

קנב) לבתר דאתפשט מניה והדר לגנתא דעדן, אתלבש בגופא
 קדישא דיליה, ודא איהו (ט) והנה שבה כבשרו. ה והכי אתלבש משה בה,
 ודא איהו והנה שבה כבשרו, כדקדמיתא, דאתמר ביה, (ו) עצם מעצמי ובשר
 מבשרי.

חלופי גרסאות

ר ג"א ל"ג ותרא אתו (מנטובה). ש ג"א מוסיף
 כד חמאת (מנטובה). ת ג"א מצרעותו (מנטובה).
 א ג"א פרחת (מנטובה). ב ג"א לקרבא (מנטובה).
 ג ג"א ל"ג של נעלך מעל רגלך (מנטובה). ד ג"א
 בהאי ול"ג בההוא (וילנא מנטובה).
 ה ג"א ל"ג מן והכי אתלבש עד כקדמיתא (מנטובה).

מסורת הזהר

(ז) ותרא אותו כי טוב הוא (שמות ב) ז"ח כרך
 כ' יתרו דף נא אות ק"צ ציון ר'. (ח) והנה ידו
 מצורעת כשלג (שמות ד).
 (ג) אל תקרב הלום של נעליך (שמות ג) ז"ח כרך
 כא שיר השירים דף קעב אות תקע"ה צ"ד.
 (ט) והנה שבה כבשרו (שמות ד).
 (ו) עצם מעצמי ובשר מבשרי (בראשית ב) ז"ח
 כרך כ' בלק דף כח אות קג ציון ת'.

מעלות הסולם

פרעה. (ע"ן לעיל תקון י"ב אות ה') שם
 הראה הקב"ה למשה, שגוף האדם בעולם
 ההוא, היינו בעולם הזה, הוא צרעת מעור
 הנחש.

פירוש: בקליפות כל היותר עב הוא יותר
 חשוב ויותר פנימי, וכל היותר זך הוא יותר
 גרוע ויותר חצון, וע"כ הקליפה רוח סערה
 שהיא בחי' מלכות דצמצום א' כמו בחינת
 הנקודה דעולם הזה המסיימת לרגלי א"ק
 הפנימי. הנה היא כל תוקפו של הנחש,
 ופנימיית שלו. וענן גדול הוא יותר זך ויותר
 חצון מרוח סערה, וקליפת נוגה היא הזכה
 מכולם והיא חיצונית של הנחש ונקראת
 עור שלו והיינו משכא דחיוויא שממנו הגוף
 דאדם הראשון אחר החטא.

קנב) לבתר דאתפשט מניה וכי: אחר

שהתפשט

אצל בתיה בת פרעה, כשנולד משה נאמר בו
 ותרא אותו כי טוב הוא, וכן אמרו חז"ל (סוטה
 י"ב) על זה שכתוב ותראהו ולא כתוב ותרא
 שראתה השכינה עמו ומיד שהיא נגעה בו
 נטהרה ונתרפאה מצרעתה, כי היתה מצורעת.
 (פרד"א פרק מ"ח. וילקוט שמעוני פרשת
 שמות בפסוק ותרד בת פרעה) וע"י נגיעתה
 נדבק הצרעת במשה, כמ"ש הנה ידו מצורעת
 כשלג.

קנא) דבההיא זמנא דנגעא וכי: כי
 בעת ההיא שנגעה בו בת פרעה, פרחת
 השכינה ממנו, כי סתימת וסגירת האורות ה"ט
 צרעת, שע"כ תרגום צרעת סגירו. ומשום זה
 כשרצה משה לקרב אליה בסנה, אמרה לו
 השכינה אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך
 עד שהתפשט מאותו הגוף שנגעה בו בת
 (דפו"י דף מ"ח ע"ב)

קנג) ובגין דא אמר ליה (9) של נעליך מעל רגליך, דא גופא דהוא ליה כנעל, ההוא דנגעה ביה בת פרעה, ואתלבש באחרא. ובההוא זמנא אהדרת עליה שכינתיה.

מסורת הזהר

(9) של נעליך (שמות ג) לעיל אות קנא צ"ג.

מעלות הסולם

פירוש: מלכות נקראת מדת הדין, ובינה נקראת מדת הרהמים, וכדי למתק את מדת הדין שבמלכות, שיתף וחיבר את המלכות בבינה, בסוד הכתוב ותלכנה שתיהן הנאמר בנעמי ורות, שחיבר ה' תחתונה שה"ס מלכות וה"ס רות, עם ה' ראשונה שה"ס נעמי וה"ס בינה.

ותחלת תקון זה נעשה בזמן יציאת עולם הנקודים מאור העינים, כי ע"י התפשטות נקודות הס"ג עד סיום הרגלים דפ"צוף הפנימי דא"ק, הנקרא גלגלתא דא"ק, או כתר דא"ק, שהיא התפשטות הראשונה של קו א"ס ב"ה, בראש תוך סוף עד הנקודה דעולם הזה, (ע"י ע"ח שער טנת"א מ"ב פ"ב, ובספר תע"ס חלק ו') נתערב ונתחבר הס"ג שהוא קומת בינה, עם מלכות שבתנה"י דא"ק הפנימי, ונתחברו ב' ההין זו בזו בכל המדרגות, עד שה' התחתונה עלתה למקום נקבי עינים, כי עינים הן חכמה בסר"ה עיני העדה הם חכמי העדה, ונקבי עינים הן הנקבה של החכמה, ונמצא שיש בעינים ב' הבחינות ה' ראשונה ה' שניה, בסוד מה שכתוב בתקונים על הפסוק אני ישנה, אני שניה. (ע"י ע"ח שער ח' פרק א').

אמנם שותפות זו, אם שהיא מעלה גדולה וחשובה אל המלכות, הנה גרם צמצום חדש הנקרא צמצום ב' בכל העולמות, כי הצמצום הראשון לא פגע אלא בספירת המלכות לבד, אבל כל תשע הספירות הראשונות היו נקיות מכל צמצום שהוא, אבל אחר שמלכות עלתה ונתחברה בבינה, עלה עמה גם בחינת הצמצום שבה אל בינה, ונעשה עתה מקום הסיום של המדרגה במקום בינה, כמו שהיה מקודם סיום של

שהתפשט משה ממנו היינו מן הגוף של עור הנחש, וחזר לגן עדן, התלבש בהגוף הקדוש שלו, היינו הלבוש שהוא החשמ"ל, וזהו והנה שבה כבשרה, כבראשונה, כי לבוש החשמל נקרא בשרא סומקא, שנאמר בו, עצם מעצמי ובשר מבשרי.

קנג) ובגין דא אמר וכו': ומשום זה אמר לו הקב"ה למשה, של נעליך מעל רגליך, זה הגוף שהיה לו כנעל, היינו הגוף ההוא שבת פרעה נגעה בו, שהוא הגוף דקליפת נגה, ממשכא דחיוויא, והתלבש בגוף האחר היינו בהגוף דחשמל, ובעת ההיא חזרה עליו השראת השכינה.

בכדי להבין ב' הגופות של משה רבינו ע"ה, הגוף שנולד בו ששרתה עליו השכינה, שעליו נאמר ותרא אותו כי טוב, טרם נגיעתה של בתיה בת פרעה, והגוף שנעשה לו אחרי הנגיעה, שעליו נאמר של נעליך וגו'. וכן ב' הלבושים של אדם הראשון: הלבוש הא' שלפני החטא, שהוא לבוש החשמ"ל, והלבוש השני של כתנות עור בעל, של אחר החטא, שהוא ממשכא דחיוויא, וכן הטעם למה נקרא גופו הראשון של משה בשם בשר, שהתקונים מביא מן הפסוקים והנה שבה כבשרו, וכן עצם מעצמי ובשר מבשרי.

להבין דברים אלה, צריכים לדעת סוד השתוף של מדת הרחמים במדת הדין, הנעשה בעת צמצום ב' דא"ק בסוד הכתוב ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים, ששיתף מדת הרחמים בדין. (ע"י ע"ח שער ג' פ"ב) וכן כמו שאמרו חז"ל (בר' פ"ב) בתחלה עלה במחשבה לברא העולם במדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים, והקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין.

(דפויי דף מ"ח ע"ב)

מעלות הסולם

אנו אומרים נרנח"י ומתחילים באור הנפש בראשונה היינו ממטה למעלה כי כן סדר ביאתם אל הפרצוף. (עיין בפתיחה לפירוש הסולם אות י').

ועל פי זה מובן היטב, שמעולם הנקודים ואילך, אחר שנעשה צמצום חדש בכלי הבינה, וב' הכלים של ז"א ומלכות, נפרדו מכל מדרגה ונעשו למקיפים, הרי אי אפשר שיתלבש בכל מדרגה יותר מג' אורות, והם האורות נפש רוח נשמה, הנשמה בכלי הכתר, ורוח בכלי החכמה, ונפש בכלי הבינה, וב' האורות יחידה חיה אין להם כלים להתלבש בהם, רק בגמר התקון אחר שיחזרו ב' הכלים של ז"א ומלכות ויתחברו אל המדרגה כמו שהיה בצמצום הראשון, אז ירד אור הנפש לכלי המלכות, ורוח לכלי הז"א. ונשמה לכלי הבינה, ויתפנה המקום בב' הכלים של כתר וחכמה להלביש בתוכם את אור החיה בתוך כלי החכמה ואור היחידה בכלי הכתר.

והנה כשאנו רוצים להרגיש ולציין שאנו מדברים אחר הצמצום הב', בעת שחסר הכלים של ז"א ומלכות, והאורות של חיה ויחידה, אנו קוראים את שמות של עשר הספירות: שורש, נשמה, גוף, לבוש, היכל, שיש בזה הוראה מיוחדת אשר שורש נשמה גוף שהם כח"ב רכלים ונר"ן דאורות אין ביניהם שום פירוד, אך הלבושים וההיכלות שהם הכלים של ז"א ומלכות, הם ב' בחינות נפרדות מג' הבחינות הנ"ל, שהם ג' הספירות כתר חכמה בינה, שנשארו בכל מדרגה גם לאחר צמצום ב' ועליית המלכות לבינה שנעשה הסיום במקום הבינה.

וגם אלו חמשת הכלים כח"ב וז"ן, נקראים לפעמים בשמות: מוחין, עצמות, גידין, בשר, עור. שמוחין עצמות גידין הם כח"ב, ובשר עור הם זרין. ולפי זה נמצא, שג' הכלים הנמצאים בכל מדרגה, הם מוחין עצמות וגידין, וב' הכלים התחתונים שהם בשר ועור, נפרדו מן המדרגה ונעשו למקיפי חיה ויחידה, ע"ד האמור בהכלים הנקראים לבושים והיכלות.

שלכן

של כל מדרגה במקום מלכות. וכיון שנעשה הסיום של כל המדרגות במקום בינה, נמצא שבזה נפרדו ב' הספירות ז"א ומלכות, ויצא לחוץ מכל מדרגה, ולא נשאר בכל מדרגה רק ג' ספירות שהן: כתר, חכמה, בינה, שבהם מלוכשים האורות נפש רוח נשמה. ואין אור העליון מגיע לפנימיות ז"א ומלכות אלו, ויצאו ונעשו לבחינות כלים מקיפים, שפירושו הוא שהם מקבלים הארה מרחוק, כי ז"א הוא כלי לאור מקיף דחיה, ומלכות היא כלי לאור מקיף דיחידה. וכן כלל הוא שכל מה שהמדרגה אינה יכולה לקבל תכף, אלא לאחר זמן, נבחן שנעשה למקיף וכן ז"א ומלכות אלו שנפרדו מכל מדרגה ועתידים לחזור ולהתחבר בה לעתיד בעת גמר התקון לכן נקראים מקיפין. ואותם ז"א ומלכות הנמצאים בד' הבחינות שבכל העולמות שמעולם הנקודים ולמטה, הם ז"א ומלכות של פרטיות הבינה, וע"כ מתלבש אור העליון גם בפנימיותם. אמנם אותם ז"א ומלכות הכוללים, הנמצאים למטה מבינה הם נפרדו, מן הכלים הפנימיים, שבהם מתלבש האורות של נשמה רוח נפש דאור פנימי, ונעשו לכלים מקיפים דחיה ויחידה.

ואין להקשות שלפי המדובר הרי היו צריכים להשאר בפרצוף ג' האורות הגדולים שהם נשמה חיה יחידה השייכים אל הכלים כתר חכמה בינה, ורוח נפש שהם האורות השייכים לז"א ומלכות הם היו צריכים להיות מקיפים, כמו הכלים שלהם כי האורות רוח נפש הם שייכים לז"א ומלכות. התשובה היא שיש ערך הפוך בין כלים לאורות, שבבחינת הכלים תמיד העליונים נגדלים מתחלה, ובאורות הוא להיפך שהתחתונים באים תחלה, נפש בראשונה, שהוא אור הקטן מכל האורות, ואח"כ רוח, ואח"כ נשמה, ואח"כ חיה ולבסוף בא אור היחידה, שהוא האור הגדול מכל האורות. ולכן כשאנו מדברים מספירות שהם הכלים אנו מתחילים ממעלה למטה כח"ב תר"מ, כי כן סדר ביאתם בהפרצוף. ובאורות

קנד) ובגין דא ו אחזי ליה ז באתין דעבד, באת קדמאה ואמר ליה צ
 הבא נא ידך בחיקך וכו', ח ואמאי בחיקך, הכא רמיז ק) משוכבת חיקך
 שמור פתחי פיך, ר) והנה ידו מצורעת כשלג. ולבתר אחזי ליה, ט דאתדכיא
 באורייתא, הה"ד בה ש) והנה שבה כבשרו.

מסורת הזהר

צ) הבא נא ידך בחיקך (שמות ד). ק) משוכבת
 חיקך שמור פתחי פיך (מיכה ז). ר) והנה ידו
 מצורעת כשלג (שמות ד). ש) והנה שבה כבשרו
 (שמות ד) לעיל אות קנב צ"ס.

חלופי גרסאות

ו היג ובכל הדפוסים הגירסא אתחזי ובסוגריים אחזי.
 ז נ"א באתון (מנטובה). ח נ"א ליג מן ואמאי
 בחיקך עד ולבתר אחזי ליה (מנטובה). ט נ"א
 דאתנביא באורייתא וכתב בה ול"ג דאתדכיא ול"ג
 הה"ד (מנטובה).

מעלות הסולם

כתונת אחת דק על לבוש גוף עליון שהם
 הג' כלים עיי"ש. פירוש: כי נודע שהאורות
 מבררים את הכלים, ועיבור הראשון של אדם
 הראשון התחיל אחר שהשיגו זר"ן נר"ן ממחין
 דחיה, דהיינו בעת שזר"ן מלבישים לאר"ג;
 עלאין, ונודע שמחין דחיה הם המבררים הכלי
 הד' דז"א הנקרא חשמל, ונקרא בשם מלבוש,
 משום שאור החיה המברר לו הלבוש דחשמל
 נמשך מן המקיף דלבושים, ומטעם זה נקרא
 ג"כ החשמל בשם בשר, שהיא בחי' הרביעית
 בשמות עשר הספירות מוחין עצמות גידין
 בשר עור, כנ"ל.

וכן כתוב בע"ח שם פרק ב' ד"ה והנה
 התיבה הוא החשמל העליון הנקרא בשר,
 וכשנגעה בו בתיה שהיא נוגה, עץ הדעת
 טר"ר פרח ממנו גוף אחרא דחשמל שהיא
 התיבה שעשתה לו אמו עכ"ל עיי"ש. והיינו
 כמבואר לעיל שהחשמל שפירושו מלבוש
 הוא הכלי הרביעית דבשר, וכשחטא אדם, וכן
 כשנגעה בו בתיה בת פרעה אז פרח ממנו
 גוף הראשון דחשמל, וזה סוד הצרעת ממשכא
 דחיויא, שהוא קליפת נוגה, ואח"כ שבה כבשרו
 בבחי' הגוף הראשון דחשמל.

קנד) ובגין דא אחזי וכו': ומשום זה
 הראה לו הקב"ה למשה באותות שעשה, ואמר
 לו באות הראשון, הבא נא ידך בחיקך וכו'.
 ולמה בחיקך, כאן רמוז מה שכתוב משוכבת
 חיקך שמור פתחי פיך. ואחר זה ויוציאה,

הנה

שלכן לא נחשבו בשר ועור לכלים של הגוף
 ורק ג' כלים יש בגוף כתר חכמה בינה, שהם
 נקראים מוחין עצמות וגידין, שהנשמה
 מלובשת בהם, אבל בב' הכלים בשר ועור אין
 הנשמה מלובשת בהם, והם בני חילוף
 שהולכים ומתחלפים ומתחדשים כל יום בגוף
 האדם. והוא מטעם, כי הכלים האמיתיים של
 ז"א ומלכות, נפרדו ונעשו ללבושים והיכלות.
 ונמצא לפי הנ"ל, שבחי' בשר ובחי'
 לבוש הוא בחינה אחת, דהיינו בחינה
 הרביעית שהיא נפרדת מג' בחי' הראשונות
 שבמדרגה, שעפ"י כנוי שמות הספירות
 בשמות: מוחין, עצמות, גידין, בשר, עור.
 הבחי' הרביעית נקראת בשר, ועפ"י כנוי
 הספירות בשמות: שורש, נשמה, גוף, לבוש,
 היכל. הבחינה הרביעית נקראת לבוש, וג'
 הבחינות הראשונות שהן שורש נשמה גוף,
 או מוחין עצמות גידין, שבהם מתלבשים
 האורות נשמה רוח נפש הם מאוחדים, בלתי
 נפרדים, ולבוש והיכל, או בשר ועור, הם
 כלים מקיפים ונפרדים, ויקבלו תקונם בגמר
 התקון בעת שאורות חיה ויחידה יכנסו לתוך
 הכלים לאורות פנימיים.

והנה הלבושים דאדם הראשון לפני החטא,
 כתוב בע"ח שער קליפת נוגה פ"ד בא"ד
 המתחיל ועתה יתבאר ענין האדם, והנה תחלה
 היו אלו הכלים הנקרא גוף ונקרא לבושים
 דאדה"ר כתנות אור, והיו מן החשמל שהיא
 (דפו"י דף מ"ה ע"ב)

קנה) ועוד שכינתא תתאה איהי עגלה ערופה. ומסטרא דפרה, שור,

מעלות הסולם

ולכן והנה ידו מצורעת כשגלג כי צרעת הוא ענין הסתלקות המוחין של החכמה (ע"ח שער לאה ורחל פרק ז') ואחר זה נגלה התקון של הקו האמצעי. ויש לדעת שב' כחות פועלים במסך זה שבקו האמצעי, כדי למעט קומת ג"ר דחכמה שבקו שמאל, כי נודע שזר"ן מבחינתם עצמם אינם ראויים לקבל מוחין, משום ששולטת בהם המלכות דמדת הדין, שכח הצמצום רוכב עליה, שלא לקבל הארת חכמה, ומלכות זו דמדת הדין נקראת מנעולא, (הקדמת ספר הזהר דף מ"ז סולס ד"ה גו) אלא אח"כ נשתתפה המלכות במדת הרחמים דהיינו בבינה, שמבחינת המלכות המשותפת בבינה, הם ראויים לקבל מוחין שהם אור החכמה, ומלכות זו המשותפת בבינה נקראת מפתחא, וז"ס ויאמר השב ירך אל חיקך, שה"ס פעולה ראשונה של קו אמצעי, המעורר מסך דחיריק מבחי' המנעולא הממעט את קו השמאל מג"ר לר"ק, (עיי' בסולס פרשת לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) ואחר זה ויוציאה מחיקו כי מתוך שהוא רוצה להשאיר ו"ק דחכמה, הוא מעלים אח"כ את מסך זה דמנעולא ופועל עם מלכות המשותפת בבינה שהיא המסך דמפתחא, בסוד פעולה שניה, שהמלה מחיקו הוא בדיוק שפירושו שהוציאה דהיינו שחזר וגילה החכמה, אבל הגילוי היה בלבוש החיק, דהיינו שהמשיך רק ו"ק דחכמה, שזה פירושו דאתדכייא באורייתא כי הקו האמצעי נקרא תורה, ואז נתייחדו כל ג' הקוים זה בזה, והחכמה נתלכשה בחסדים להתאיר כטבע החסדים ממטה למעלה, הה"ד בה והנה שבה כבשרו שחזרה בבחינת ג"ר, אלא בר"ק דחכמה, (עיי' בסולס בפירוש האדרא רבא קדישא מאמר הקדמת האדרא רבא אות ד' ד"ה וז"ש כל חד ישוי ידוי בתוקפיה).

קנה) ועוד שכינתא תתאה וכו': ועוד, יש לפרש שכינה התחתונה היינו מלכות, היא

והנה ידו מצורעת כשגלג. ואחר זה הראה לו שנטהרה בתורה, זהו שכתוב בה, ויאמר השב ירך אל חיקך וישב ידו אל חיקו, והנה שבה כבשרו.

פירוש: שימת יד בחיק הוא מעשה של העלם ג"ר, (עיי' בזהר ב"א אות קכ"ט) אצבעון דבר נש אינון סתרא דדרגין וחיק מורה העלם ג"ר, ומביא ראייה מן הכתוב משוכבת חיקך שמוור פתחי פיך היינו המשכת אורות הראש שהם ג"ר אל הגוף, הנמשכים ע"י הפה שהוא מלכות דראש. אמנם יש ב' בחינות של הבאת יד בחיק: אחת בסוד הבאת י' באור שהאור נהפך לאויר, הנוהג בקו ימין בסוד נקודת החולם, שנעשה מחמת זה ו"ק בלי ראש. (פתיחה לפירוש הסולם אות י"ז) ויש הבאת יד בחיק הנוהג בקו האמצעי, שגורם למיעוט ג"ר דחכמה לכה, אבל ו"ק דחכמה נשארים שם, בסוד מסך דחיריק, שקו אמצעי ממעט את קו השמאל שיאיר רק ממטה למעלה כטבע של קו הימין, שהוא בחינת ו"ק דחכמה. (פתיחה לפירוש הסולם אות ל"ב) וזה נקרא דאתדכי באורייתא דהיינו הקו האמצעי הנקרא תורה.

וזה אמרו וכגין דא אחזי ליה באתין דעבד וכו' הבא נא ירך בחיקך וכו', שז"ס הבאת הי' באור, שהיא עליית מלכות לבינה, התאור נעשה לאויר, כי מחמת עליית מלכות לבינה, אבדה המדרגה את אור ג' ספירות ראשונה שלה, ונשארה בקומה של רוח נפש הנקרא אויר, הנוהג בקו ימין שה"ס נקודת החולם, ואח"כ ויוציאה היינו שחזר והוציא את הי' מאויר, והאויר חזר לאור, ונגלה אור החכמה ממעלה למטה, הנוהג בקו השמאל שה"ס נקודת השורוק מטרים התקון שבקו האמצעי, שאז יש בו דינים קשים שנסתרים ונסתמים כל האורות מפני שהחכמה היא בלי חסדים, ואין אור החכמה יכול להאיר בלי חסדים (פתיחה לפירוש הסולם אות ל"א)

(דפו"י דף מ"ח ע"ב)

ודא איהו (ת) ופני שור מהשמאל. ומסטרא דעגלה, (א) עגל בן בקר לחטאת. ופרה ודאי אתקריאת שכינתא עלאה, כד נטלת מן גבורה. ושכינתא תתאה עגלה, כד נטילת מניה.

קנו) ועוד קרני פרה, נצח והוד, (ב) בהם עמים ינגח יחדיו. קרני ראם, חסד גבורה. דיעביד בהון קרבא בעמלק, וימחי ליה ולזרעיה מן עלמא.

חלופי גרסאות

י נ"א דשכינתא ול"ג ועוד (מנטובה).

ינגח יחדיו (דברים לג) ז"ח כרך כ' תשא דף ו' אות כ' צ"מ.

מסורת הזהר

(ת) ופני שור מהשמאל (יחזקאל א) לעיל בהקת"ז אות רט ציון ס'. א) עגל בן בקר לחטאת (ויקרא

ט) זהר ויקהל אות תפ ציון ד'. ב) בהם עמים

מעלות הסולם

לעורר למעלה המשכת מוחין דג"ר דשמאל אל המלכות. אמנם בעת שנמשכים הג"ר דשמאל אל המלכות יש פחד מפני קטרוג השטן שה"ס אחיותו בשמאל, לכן צריכים לתקון ב' להעביר את הקטרוג שהוא לערוף את העגלה בנחל, שעל ידי עריפה זו מבטלים את הארת ג"ר דג"ר של הארת השמאל ונשארת רק בחינת ו"ק דג"ר, שאז אין יותר אחיזה אל השטן במוחין אלה.

זה אומרו ועוד שכינתא תתאה איהו עגלה ערופה דהיינו מלכות של הארת השמאל, וע"י עריפת העגלה שבונה מתמעט מג"ר דג"ר מתבטל אחיות הסט"א בה ומתבררת לקדושה. ומסטרא דפרה שהיא בינה שור וכו', שהם חו"ב דהארת השמאל. ומסטרא דעגלה שהיא מלכות, עגל וכו' שהם זרין דהארת השמאל.

קנו) ועוד קרני פרה וכו': ועוד יש לפרש קרני פרה, הם נצח והוד, כי קרנים פרושם הארות כמו קרן עור פניו. בהם עמים ינגח יחדיו. קרני ראם, שבכתוב בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו, הם חסד וגבורה, שיעשה בהם מלחמה בעמלק, וימחה אותו וזרעו מן העולם.

סוד עגלה ערופה, ומבחינת הפרה שה"ס בינה, הזכר שלה הוא שור, והוא שכתוב ופני שור מהשמאל. ומבחינת העגלה, שהיא מלכות הזכר שלה היא עגל, כמ"ש עגל בן בקר לחטאת. והשכינה העליונה שהיא בינה נקראת פרה ודאי, כשהיא לוקחת מן גבורה שהוא קו השמאל, ושכינה התחתונה היינו מלכות, נקראת עגלה כשלוקחת ממנו, היינו מקו השמאל.

פירוש: סוד הארת השמאל נקרא פני שור (זהר ב"א דף ק"ע אות קע"א) ויש בה ד' מדרגות, שהן חו"ב תר"מ, וה"ס: שור, פרה, עגל, עגלה. וכל בחינה מתקנת את הבחינה שכנגדה, וכיון שבחטא כי ימצא חלל וגו', פגם במלכות, שע"כ אומר הכתוב ולא יכופר וגו', כי אם בדם שופכו, כלומר שצריכים לכפר על הארץ, שהיא המלכות, להחזיר לה ג"ר דהארותיה שנסתלקו ממנה בעון הרוצח, שהעלה כח הצמצום שבמנעולא לכלים דמפתחא שבמלכות, שהם כלים דבינה, וחזרה המלכות לבחינת נקודה בלי אורות החיים, (ע"י זהר פרשת וירא אות שע"ח) וכיון שצריכים לתקן את המלכות על כן מביאים עגלה, שהיא כנגד המלכות, כדי

(דפו"י דף מ"ח ע"ב)

קנז) ועוד קרני פרה, אלין תלמידי חכמים דמתווכחין דא עם דא באורייתא, ומתנגחין כשורים דא עם דא. כ בגין דאורייתא דע"פ איהי מסטרא דגבורה, דאתקרי אלקים. וביה פתחת אורייתא, ג) בראשית ברא אלקים. בגין דא תלמידי חכמים אינון מתנגחין באורייתא כשורים דא עם דא.

קנח) ז ובגין דא יק"ק ד) כגבור יצא מסטרא דגבורה. יריע בתרועה. יצריח בשברים. על אויביו יתגבר בתקיעה בהוא זמנא כל ספירן נטילן מגבורה ושמא דיו"ד ק"א וא"ו ק"א. ואפילו מלאכים דלעילא, וישראל דלתתא.

קנט) ולבתר דנטיל נוקמא מנייהו, ח אתמלי רחמין על ישראל. וקדם דיהא נטיל נוקמא מעמלק, לא יתיב בכרסיא. ובהוא זמנא דנטיל נוקמא מבני עשו, ייתי לפייסא לאילתא, ואיהי גע"א ובוכה, הה"ד ה) רחל מבכה על בניה. עד דאומי נ לה קב"ה, לאעברא לון מעלמא, ויקטול בהון, עד דיצטבע ימא מן דמהון. ויקטול בהון עד דיתפרנסון ס מנהון חיוון ברא י"ב ע שנין, ועופין דשמיא ז' שנין.

חלופי גרסאות

כ ג"א בגין דאורייתא איהי ולי"ג בעל פה (הגר"א).
 ז הגירסא מהופכת דכאן צ"ל מ"ש למעלה (לשון הגר"א).
 ח ג"א יתמלי (מנטובה). נ ג"א ל"ג להקב"ה (מנטובה).
 ס ג"א בהון ולי"ג מנהון (מנטובה). ע ג"א חדשים ולי"ג שנין (הגר"א).

מסורת הזוהר

ג) בראשית ברא אלקים (בראשית א) לעיל בהקתי"ו אות צג צ"צ.
 ד) כגבור יצא (ישעיה מב) זהר בשלח דף כא אות פ' צ"ל.
 ה) רחל מבכה על בניה (ירמיה לא) ז"ח כרך כ' אחרי דף יג אות מח צ"ש בלק דף בה אות צג ציון ס'.

מעלות הסולם

שהם הדינים שבקו השמאל. על אויביו יתגבר בתקיעה שהם הדינים שבקו הימין. כל הספירות בעת ההיא לוקחים מגבורה, ושם יר"ד ה"א וא"ו ה"א, ג"כ יצא באור הגבורה, ואפילו המלאכים שלמעלה, וישראל שלמטה. (עיין לעיל תקון י"ג אות ל"ג).

קנט) ולבתר דנטיל נוקמא וכר: ואחר שיקח מהם נקמה, יתמלא רחמים על ישראל, וקודם שהוא לוקח נקמה מעמלק אינו יושב על כסא, שאין השם שלם ואין הכסא שלם, כמ"ש כי יד על כס יה וגו' ובעת ההיא שלוקח

קנז) ועוד קרני פרה וכר: ועוד יש לפרש קרני פרה, אלו תלמידי חכמים המתווכחים זה עם זה בתורה, ומתנגחים זה עם זה כשורים. משום דתורה שבעל פה היא מצד הגבורה הנקראת אלקים. ובו היינו בשם אלקים, מתחלת התורה, בראשית ברא אלקים. משום זה ת"ח הם מתנגחים זה עם זה כשורים.

קנח) ובגין דא הוי"ה וכר: ומשום זה הוי"ה כגבור יצא, מצד הגבורה יריע בתרועה שהם הדינים שבקו האמצעי. יצריח בשברים (דפו"י דף מ"ח ע"ב)

קס) ועוד, געי"א, תלש"א, אזל"א גרי"ש. געי"א בתרועה, ויהיב בהון פ סקילה, הה"ד ו) ונטה עליה קו תהו ואבני בהו. תלש"א בשברים, צ ת"ל א"ש, ק ת"ל דא חנק כגוונא דא אש שריפה. אזל"א גרי"ש בתקיעה, דאיהו ר כרומחא לקטלא לון בהרג. ש שלשל"ת תרועה, למתפש לון אסורין, בבית אסורין דמלכא, כד"א ז) לאסור מלכיהם בזיקים וכו'.

קסא) שופ"ר הול"ך, פס"ק, מק"ף. קלא דשופרא סלקא ת בתקיעה, * א כרומחא, לעורר עלייהו קול תרועת מלחמה, ודא שופ"ר הול"ך. פס"ק דא שברים, דעביד לון פסקות וקטרין, ב ודא ח) מכת חרב והרג ואבדן. מק"ף תרועה, דא חנק, ודא איהו ט) הולך וחזק מאד, מאד דא מות ג דאתתקף עלייהו, כגוונא דמתן תורה.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ו) ונטה עליה קו תהו (ישעיה לד) ז"ח כרך ב' בלק דף כא אות עד צ"כ. ז) לאסור מלכיהם בזיקים (תהלים קמט) זהר עקב דף טז אות כו צ"א. ח) מכת חרב והרג ואבדן (אסתר ט) לית בזהר. ט) הולך וחזק מאד (שמות יט) ז"ח כרך כ' בלק דף לב אות ככא ציון ד'.

פ נ"א חנק ול"ג סקילה (הגר"א). צ נ"א תל אש כגוונא דא תל דא סקילה אש דא כו' (הגר"א). ק נ"א בסוגריים ודא שריפה (דפו"י) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים. ר נ"א כרומחא (מנטובה). ש שלשל"ת תרועה כו' עד שופ"ר הולך ל"ג כאן וצ"ל למטה מ"ג א' קודם שקר הסוס לתשועה כו' (הגר"א).

ת ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא בתרועה ול"ג בתקיעה. א נ"א כרומחא (מנטובה) ובהגר"א ל"ג כרומחא וגריס סלקא בתקיעה לעורר כו' ול"ג תרועה (הגר"א). ב נ"א בסוגריים וקרטין או וקרעין (דפו"י). ג נ"א דאתקף (מנטובה הגר"א).

מעלות הסולם

שלוקח נקמה מבני עשו יבא לפייס לאילה שהיא מלכות, והיא גועה ובוכה, זהו שכתוב רחל מבכה על בניה, עד שנשבע לה הקב"ה להעביר אותם היינו את בני עשו מן העולם, ויהרוג בהם עד שמי הים יצטבעו מדמם, ויהרוג בהם עד שחיות השדה יתפרנסו מהם שתים עשרה שנה, ועוף השמים שבע שנים. עיין בזהר פרשת אמור (אות ט"ו) שם כתוב וכל חיות ברא יתזנון מנייהו תריסר ירחי. קס) ועוד געי"א תלש"א וכו': ועוד יש לפרש הטעמים געי"א תלש"א אזל"א גרי"ש, געי"א שה"ס דינים דנוקבא, נהג בתרועה, ונותן בהם, היינו בהס"א, מיתת חנק כצ"ל, זהו שכתוב, ונטה עליה קו תהו ואבני בהו. תלש"א שהוא סוד דינים דכורא, יש לפרש הטעמים געי"א תלש"א אזל"א גרי"ש, געי"א שה"ס דינים דנוקבא, נהג בתרועה, ונותן בהם, היינו בהס"א, מיתת חנק כצ"ל, זהו שכתוב, ונטה עליה קו תהו ואבני בהו. תלש"א שהוא סוד דינים דכורא, (דפו"י דף מ"ח ע"ב י) דף מ"ט ע"א)

קסא) שופ"ר הולך פסק וכו': ג' הטעמים: שופ"ר הולך פסק, ומקף, קול השופ"ר עולה בתקיעה, שה"ס דינים דחולס שבקו ימין, לעורר עליהם קול תרועת מלחמה, זהו הוא הטעם

קסב) ועוד אזל"א גרי"ש, שכינתא אמרת לקב"ה, י גרש האמה הזאת ואת בנה, אלין ערב רב, כ דגרשוני מהסתפח בנחלת י"י, גרש לון מן עלמא דין ומעלמא דאתי, דלא יהא לון חולקא עם ישראל.

קסג) שופ"ר הול"ך, רבי"ע, שני גרישין, שלשל"ת. ד ובההוא זמנא נטל קב"ה רומ"ת. דאיהי רמ"ח תיבין דאית בק"ש, ושית תיבין דיחודא, ובה ז וידקר את שניהם דכר ונוקבא, דא סמא"ל ונחש.

קסד) ורבי"ע ה דיוקנא דומיא דרומ"ח. שני גרישיין, ו תריך לון קב"ה מן שמיא וארעא. בההוא זמנא מ שקר הסוס לתשועה כו', דקב"ה רדיף אבתריהו, ז ונטיל לון בשלשל"ת על צואריהו, ולבתר קטיל לון ברומחא דאיהו רבי"ע.

חלופי גרסאות

ד ג"א בההוא זמנא נטיל קב"ה רומחא (מנטובה).
ה ג"א ל"ג דיוקנא (מנטובה). ו וכאן צ"ל מ"ש למעלה מ"ב ב' שלשלת למתפס לון בבית כו' ול"ג תרועה (הגר"א). ז ג"א ל"ג מן ונטיל לון בשלשל"ת עד ותפיס לון (מנטובה).

מסורת הזהר

י' גרש האמה הזאת ואת בנה (בראשית כא) זהר וירא דף קלח ציון ב'. כ' גרשוני מהסתפח בנחלת ה' (שמואל א' כו) זהר וירא דף קכו אות תכו צ"ג.
ז' וידקר את שניהם (במדבר כה) זהר פנחס דף נד אות קנו ודף קסו אות תפא.
ח' שקר הסוס לתשועה (תהלים לג).

מעלות הסולם

ושלשל"ת. שבעת ההיא לוקח הקב"ה רומח. שהוא רמ"ח תיבות שיש בד' פרשיות של קריאת שמע, כנגד רמ"ח אברים שבאדם, כל תיבה ותיבה משפיע בכל אבר ואבר שלו (ז"ח אחרי אות ס"א) וששת המלים של היחוד, היינו: שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, הכוללים כל האברים שהם הספירות ביחוד אחד (רע"א מהימנא ואתחנן אות ס"א) ובה וידקר את שניהם שהם זכר ונקבה, סמא"ל ונחש.

הטעם שופר הולך. פסקי, זה שברים היינו דינים דשורוק שבקו שמאל, שעושה אותם חתיכות ומסובכות, וזה מכת חרב והרג ואבדן. מקף היינו דינים שבקו האמצעי בסוד תרועה, זה חנק, וזהו שכתוב הולך וחזק מאד, מאד זה מות, (זהר יתרו אות ל"ב) שמתחזק עליהם תוקף הדינים, כעין שכתוב במתן תורה, ויהי קול השופר הולך וחזק מאד. קפריין הוא מלשון קטרא שפירושו סבך (ע"ין זהר פרשת ויצא אות י"ח בסולס) בקטרא דסתימו.

קסד) ורבי"ע דיוקנא דומיא וכר: וצורת טעם רביעי הוא דומה לרומח, היינו פה אחד. גרשיים פירושו שיגרש אותם הקב"ה מן שמים וארץ. בעת ההיא שקר הסוס לתשועה וכר, להמלט ולברוח, כי הקב"ה רדיף אחריהם, ולוקח אותם קשורים בשלשל"ת על צואריהם, ואח"כ הורג אותם ברומח שהוא רביעי.

קסב) ועוד אזלא גריש וכר: ועוד יש לפרש הטעם אזלא גריש, שהשכינה אומרת להקב"ה, גרש האמה הזאת ואת בנה הם הערב רב, שגרשוני מהסתפח בנחלת ה'. לכן גרש אותם מן העולם הזה ומן העולם הבא שלא יהיה להם חלק עם ישראל.

קסג) שופר הולך רביע וכר: ממשיך לפרש הטעמים, שופר הולך, רביעי, גרשיים,

קסה) בקדמיתא תריך לון, ולבתר ן דרדיף אבתרייהו, ותפיס לון, ולבתר קטיל לון. ורבי"ע ט ושנ"י גרישי"ן ושלשל"ת, אינון תקיעה שברים תרועה.

קסו) ג) שברים: שבר תשבר מצבותיהם, אלין דאתמר בהון ט) ויבואו

חלופי גרסאות

מסורת הוהר
 ג) שבר תשבר מצבותיהם (במדבר כה) לעיל במעלות
 הסולם השמטות ח"ג דף ט' צ"ר ובז"ח כרך כ:
 דף לט צ"ט. ט) ויבאו בני האי' להתיצב על ה' (איוב א) זהר סקודי דף רס אות תתמ"ח ציון ש'.

מעלות הסולם

קסה) בקדמיתא תריך לון וכר': בתחלה גרשם שלא יהיה להם שום חלק בקדושה ואחר שרדף אחריהם ותפסם, אח"כ הורגם. ורביעי וגרשיים ושלשלת, ה"ס תקיעה שברים תרועה.

קסו) שברים שבר תשבר וכר': שברים פירושו שבר תשבר מצבותיהם, אלו שנאמר בהם, ויבואו בני האלקים להתיצב על ה', בדיון לקטרג על השכינה וישראל, שנאמר בו ויבא גם השטן בתוכם, זה סמא"ל הבא לקטרג על בני ישראל, ולדון לשכינה, שהיא מלכות, שמחנה נמשכת בחינת ההנהגה בשליטה, וכיון שהוא תובע דין על השכינה ובניו, כאלו עומדים עליו על ז"א, שלכן כתוב להתיצב על ה', תרועה בה נאמר תרועם בשבט ברזל. תקיעה היא מלשון הכתוב והוקע אותם לה' נגד השמש.

ביאור הדברים: גודע שזרין מצד אצילותם, אינם ראויים למוחין, שהם אור ישר מא"ס ב"ה, משום שמלכות דצמצום א' רובצת עליהם, שאינה ראויה לקבלת אור, ובאפן זה לא היה קיום לזרין ולכל העולמות הנמשכים מהם, כי כל המקובל לזרין דאצילות, אפשר שיקובל לבני אדם שבעולם הזה, וכל שאינו מקובל לזרין, אינו מקובל לבני אדם שבעולם הזה, ומלמעלה מזרין אין אנו מקבלים כלום. ובכדי שהעולם יוכל להתקיים העלה המאציל את מלכות לבינה, ונעשה לאחת עם בינה

אז נעשו זרין ראויים למוחין. (עיין בסולם בראשית א' דף ד' טור א' ד"ה וכבר).
 וכל זה אם התחתונים הולכים בדרך הישרה. אבל אם יש חטאים, יש רשות אל הסטרא אחרא להתאחו בזרין, ולגלות בחינת המלכות של הצמצום האי' שיש בכלים דזרין, אז מסתלקים כל האורות מזרין, וכל זמן שהסט"א דבוקה במלכות זו ויונקת ממקום החסרון הזה שבזרין אין תקוה שזרין יוכלו לקבל מוחין להשפיע אל העולמות. ואין שום עצה אלא להמית הסט"א שנתדבקה בזרין ואז אפשר לזרין להשפיע שוב אורות החיים אל העולמות התחתונים. ושני אלה באים כאחד, כי עם תקון זרין שימשיכו החיים מתים הס"א, (עיין בזהר פרשת שופטים אות ו') שמא דהוי"ה מיתה לסמא"ל שבזה שנתקנו מוחין דזרין הנקראים הוי"ה, מתים הסט"א שהיו אחזים במקום החסרון של המוחין ההם. ולהמית הסט"א, ולהמשיך המוחין דחיים לזרין ולהעולמות, אי אפשר אלא בד' המיתות: סקילה, שרפה, הרג, וחנק. כי אינו מתבטל לגמרי עד שיעברו עליו כל הד' מיתות.

והענין הוא, שכדי להחזיר המוחין שיאירו כקדם בשלימות, צריכים ד' מיני תקונים, א' להפריד האחיוה של הסט"א במלכות דצמצום א', כי כל זמן שהסט"א דבוק שם אין לחשוב אפילו מבחינת תקון. וזה עושים בסדר מוקש שמשמים לו בסו"ה ונתתי חחים בלחיך (עיין בזהר פרשת וארא אות ק"ט ובפירושו הסולם

בני אלקים להתיצב על י"י, בדינא על שכינתא וישראל, י דאתמר ביה (ט) ויבא גם השטן בתוכם, דא סמא"ל, דאתא לקטרג על בנוי דישראל, ולדון לשכינתא. וכיון דהוא בעי דינא על שכינתא ובנוי, כאילו קיימין עליה. (תרועה: בה 9) תרועם בשבט ברזל. תקיעה: ז) והוקע אותם לי"י נגד השמש.

חלופי גרסאות

ג"א לי"ג דאתמר ביה (מנטובה).

מסורת הזהר

(ט) ויבא גם השטן בתוכם (שס) שם. 9) תרועם בשבט ברזל (תהלים ב) לעיל במעלות הסולם תי"ח

דף שעט אות קכג צ"ב. צ) והוקע אותם לה' נגד השמש (במדבר כה) ז"ח כרך כ' יתרו דף לט אות קנב צ"ע.

מעלות הסולם

וכדי לגרש הסט"א משם יורד מקו שמאל דבינה אש שורפת שלא יוכל הסט"א לקרב לינק ממנו בסוד והזר הקרב יומת. ותקון זה נקרא מיתה בשורפה לסט"א.

אמנם תקון זה עדיין לא מספיק שהשמאל יתייחד עם הימין ויפתחו האורות, אלא שמספיק להפריד הסט"א שלא יוכל לינק משמאל מחמת שהוא אש שורפת. וכדי לפתוח האורות, צריכים לתקון ג' של קו האמצעי, שהוא ממעט את ג"ר דשמאל, ומרבה את אור החסדים ובב' אלו הוא מכריח את קו השמאל להתייחד עם קו הימין, ותקון זה נקרא מיתת הרג לסט"א, שכיון שקו אמצעי ממעט את ג"ר דשמאל, נהרג הסט"א שכל חיותו ויניקתו הוא מג"ר דשמאל. (עיין בפתיחה לפירוש הסולם אות ל"ב).

אמנם עוד לא נשלם בזה ביטול הסט"א לגמרי, כי אין הסט"א מתבטלת אלא בהארט חכמה, וכיון שמדרך קו האמצעי להמשיך חסדים לבד, ע"כ עוד נשאר כח לסט"א לעורר איזה מקום חסרון של הארת חכמה להתאחו בו, וכדי להחניק את הסט"א לגמרי צריכים ליחד קב"ה ושכינתיה שהם ז"א ומלכות, כי מקום גילוי החכמה הוא במלכות, ומקום גילוי החסדים הוא בז"א, וכשמתיחדים ז"א ומלכות ונעשו שניהם לאחד, וכן הארת חכמה והארט חסדים נעשו לאחד, או נחנקת הסט"א לגמרי שלא נשאר לה מקום ריק

חסרון

(שס) כי מעלים המלכות לבינה, ובינה באה לקטנות, ואז כל המדרגות הנמשכות ממנה חוזרות לקטנות, מחמת הדינים שבבינה, ואז נמשך גם הסט"א לינק מן החסרון שבבינה, ועוזב את החסרון שבמלכות והוא נפרד ממנה. כי כל תקות הסט"א היא להתאחו בהמדרגות העליונות. וכיון שהסט"א נתרבקה בחסרונה של הבינה, או מורידים המלכות מן זבינה, ובינה חוזרת לשלמותה, ותקון זה נקרא מיתת סקילה כי מלכות נקראת אבן, וריקתה למעלה להדבק בבינה, נופל כחה על ראש הסט"א שע"ז הוא נפרד ממלכות דצמצום א', שבלי זה אין שום מציאות לתקון.

תקון ב' הוא, כי אחר ירידתה של המלכות מן הבינה, יוצא בבינה קו השמאל, ושוב נאחו הסט"א בהארה זו שבקו שמאל, להמשיכה ממעלה למטה, שבוה שוב סותם האורות, כי זה נבחן למחלוקת של הימין והשמאל, כי קו ימין המחזיק בחסדים רוצה לבטל את אור החכמה שבקו שמאל, ולהשליט אור החסדים לבד, וקו השמאל המחזיק באור החכמה, רוצה לבטל אור החסדים שבקו ימין ולהשליט אור החכמה, ומסבת מחלוקת זו שניהם אינם מאירים, כי אור החסדים שבקו ימין חסר מאור החכמה והוא כגוף בלי ראש, ואור החכמה שבקו שמאל הוא חשך לגמרי, שאין אור החכמה יכול להתאיר בלי חסדים (עיין פתיחה לפירוש הסולם אות ל' ל"א)

(דפריי דף מ"ט ע"א)

מעלות הסולם

ודינים אלו להיותם באים מחמת השלימות של ג"ר דשמאל, הם נקראים דינים דדכורא. ועוד יש דינים של הקו האמצעי שהם דינים דחיריק, הכלולים מב' בחינות: מנעולא ומפתחתא. וגם הם דינים דנוקבא, ובכלל דינים דנוקבא מעליית המלכות לבינה נקראים תקיעה. ודינים דנוקבא של מסך דחיריק נקראים תרועה. ודינים דדכורא נקראים שברים. וכל אלו הדינים אנו מעוררים ע"י התקיעות בקו השמאל, כדי למעט הג"ר שלו, ויתיחד עם הימין.

ויש הפרש בין דינים דנוקבא שבקו ימין, לדינים דנוקבא שבקו אמצעי, כי דינים דנוקבא שבקו הימין, אע"פ שנלחמים עם קו השמאל, אבל אינם יכולים למעטו. ולכן שתי בחינות של דין שולטים בקו ימין דינים דנוקבא שלו עצמו, וגם דינים דדכורא של קו השמאל, והם נלחמים זה עם זה, ואין אחד יכול לנצח את השני, אלא בסיוע של הקו האמצעי, המכניע את הקו השמאל, שהדינים דנוקבא שבקו האמצעי הם מתגברים על הקו השמאל וממעטים הג"ר שלו, שעם מיעוט הג"ר דשמאל, נעלמים כל הדינים דדכורא. ונמצא שבקו אמצעי אין דינים דדכורא כלל, אלא דינים דנוקבא לבד. ובקו שמאל אין בו דינים דנוקבא, אלא דינים דדכורא לבד, כי אם היו שולטים בו דינים דנוקבא היו מתבטלים הג"ר שלו. ולכן בקו השמאל הכלול בקו הימין, נוהג שברים תרועה שהם דינים דנוקבא עם דינים דדכורא, ובקו השמאל שבשמאל, נוהג שברים לבד, שה"ס דינים דדכורא לבד. ובקו השמאל שבקו האמצעי, נוהג תרועה לבד שהוא דינים דנוקבא לבד בלי שברים שהוא דינים דדכורא. וכל אלו הדינים שאנו מעוררים עם הקולות הללו, אנו מכוונים אותם רק לקו השמאל למעטו מג"ר. שברים תרועה הוא קו השמאל הכלול בימין. שברים לבד לקו שמאל שבשמאל. תרועה לבד לקו שמאל הכלול בקו האמצעי. באופן שיש ג' חלוקים בהתעוררות הדינים שבשמאל

וחסרון בקדושה להתאחו בו, ותיקון זה נקרא מיתת חנק כי הסט"א נחנקת מחוסר נשימה מן הקדושה. וזה היחוד הוא תקון ד'.

והנה ענין השופר נתבאר בשער הכוונות (דרושי ר"ה דרוש ז') וז"ל בקיצור: כי הוא כללות הדינים והגבורות, כי הוא בגימטריא תקפ"ו ותוקף, להורות: כי הוא בחינת הדינים כולם, ויש דינין דכורין, ויש דינין נוקבין, והם שכ"ה נצוצין, ופ"ר גבורות דמנצפ"ך, ולכן נקרא שופר כי אותיות פ"ר דשופר הם ה"ג מנצפ"ך, שהם בגימטריא פ"ר. וב' אותיות ש"ו מן שופר הם סוד הש"ך דינין דבוצינא דקרדנותא, והם נשלמים לחשבון זה, ע"י הי"ד של האדם האוחזת בשופר לתקוע בו, כי היא כלולה מן י"ד פרקין, שבה' אצבעות היד, עם ש"ו הרי ש"ך. וה' אצבעות היד משלימין לה' גבורות מנצפ"ך הרי פ"ר. (עיי"ש בשער הכוונות).

וביארור הדברים הוא, כי עיקר הנרצה מתקיעת שופר הוא, למעט קו השמאל מג"ר שלו, ולבטל את הדינים הקשים הנמשכים מג"ר דשמאל, בסוד עקדת יצחק שה"ס קו השמאל, ונדע שעקדת יצחק ותקיעת שופר הם ענין אחד ממש. והקולות שאנו מעלים הם כחות הדין הממעטים את קו השמאל מן הג"ר שלו ואז מתגלה יחוד ג' הקוים בסוד הרחמים. בסוד ויעקוד אברהם את בנו, דהיינו שמיעט את ג"ר דחכמה שבקו שמאל שהן בחינת יצחק. שע"י המיעוט הזה נכלל השמאל בקו ימין שה"ס אברהם למעלה, וכן יצחק למטה נכלל באברהם. (זהו ויקרא אות ש"ה). ובדרך כלל יש ג' בחינות דינים, בסוד ג' נקודות: חולם, שורוק, חיריק. (עיי"ן זהו פרשת אמור בסולם מאמר תקיעת שופר) שדינים של החולם הם באים מעליית המלכות לבינה, וה"ס קו הימין, הממעטת הבינה ל"ך בלי ראש, שה"ס דינין דנוקבא. ודינים דשורוק, שה"ס קו השמאל, באים מחזרת הג"ר לבינה, שזה נעשה לקו שמאל שלה, ולהיותו חכמה בלי חסדים, נמשכים ממנה דינים קשים,

מעלות הסולם

ו"ס תש"ת שבתקיעות. ת"ל דא סקילה כצ"ל, כגוונא דא אש שריפה ה"ס תשרית השלישי שבתקיעות, דהיינו קו השמאל הנכלל בימין, הכלול מב' מיני דינים שהם תרועה שברים, ותרועה זו ה"ס תקון הא', (הנ"ל ד"ה והענין הוא) כי זורקים המלכות למעלה שתתדבק בכינה, וזה נבחן למיתה בסקילה להסט"א, וכעין זה הוא השברים הנכלל בתשרית שהוא אש שריפה כנ"ל. היורדת מקו שמאל דבינה, שהסט"א לא תוכל לינק מהארץ ג"ר שבו השמאל.

אזל"א גרי"ש בתקיעה, היינו התקיעה השניה, שה"ס התקון שבו האמצעי, הממטט את הג"ר דשמאל, שאז הוא נכנע ומתייחד עם הימין, (כנ"ל ד"ה אמנס תקון זה) דאיהו כרומחא לקטלא לון בהרג רומח הוא בחינת קו האמצעי עם מסך דחיריק והוא דומה לחרב, אלא שבחרב יש ב' פיפות, וברומח אין דק פה אחד שהוא המפתחא, והמסך דחיריק ה"ס הרומח שבו נהרגת הסט"א, כי נחרב יניקתה ע"י המיעוט של הג"ר דשמאל. וזה נקרא מיתת הרג, ומה שכתב שלשלת תרועה למתפש לון אפורין וכ"י היינו תרועה ראשונה של תשרית שה"ס קו הימין, וה"ס שלשלת שהוא מטעמים העליונים, והוא בתחלת התקון כמ"ש להלן (אות קס"ה) בקדמיתא תריך לון ולבתר דרדיף אבתרייהו ותפיס לון ולבתר קטיל לון, וזה שכתוב בזהר פרשת שופטים (אות ה') זרקא תמן קו, י' כריכא ביה, וקו, י' דאתפשטא מנית, ביה תפיס לשמאל, כי זרקא ה"ס זריקת המלכות לבינה, שה"ס התקון הראשון במיתת סקילה, ואומר תמן קו שקו האמצעי המיוחד ימין ושמאל, שה"ס התרועה משמש ג"כ בזרקא הוה כי המסך דחיריק שבו, הוא ג"כ מתוך המלכות דמפתחא, שה"ס זריקת המלכות לבינה, ואח"כ (באות קס"א) מבאר ג' הקוים שבטעמים האמצעים, שסודם הוא תש"ת ועד אות קס"ז הכל מבואר.

עפ"י תכונת ג' הקוים, ואנו תוקעים ג' פעמים תשרית תש"ת כרי להכליל את קו השמאל שבג' הקוים שה"ס יצחק בשני התקיעות הראשונה והשניה שה"ס אברהם ויעקב.

וזה אמרו (באות ק"ס) ועוד גע"א תלש"א אזל"א גרי"ש, מתחיל בגע"א שה"ס התרועה שבטעמים התחתונים, כנודע שהטעמים מתחלקים לג', עליונים תחתונים אמצעים, ולהיותו מפרש מלת גע"א לכן ממשיך ומתחיל בטעם גע"א, שהוא מהטעמים התחתונים, ואומר גע"א בתרועה, ויהיב בהון חנק וכ"י כצ"ל, היינו סוד התרועה שהיא השמאל שבו האמצעי, היינו של תשרית השלישי, כי אע"פ שבמקורם של ג' הקוים, אין צריך להיות בהם יותר מן ט' בחי', כ"י הם צריכים להכלל זה בזה, ואז יש ג' קוים בימין, וג' בשמאל, וג' בקו האמצעי, דהיינו ט' בחינות לבד, אבל כיון שיש ג' הפרשים בקוי השמאל שבג' הקוים, אשר בשמאל שבימין יש שברים תרועה, ובשמאל שבשמאל שברים לבד, ובשמאל שבאמצעי, תרועה לבד, לכן צריכים ג' מיני התכללויות, התכללות אחת של ט' בחינות בימין, דהיינו ג' קוים שבכל אחד מהם תשרית, וכן ט' בחינות בשמאל שהם ג' קוים שבכל אחד מהם תש"ת, וכן ט' בחינות בקו האמצעי שהם ג' קוים שבכל אחד מהם תר"ת, ובתרועה השלישית, הנכללת מב' הקוים ימין ואמצעי ה"ס התקון הד' (הנ"ל ד"ה אמנס עוד) לבטל הסט"א לגמרי, שלא תשאר לה שום מקום ריק וחסרון בקדושה להתאחו בו, שאז נחנקת הסט"א מחוסר נשימה מן הקדושה, ועוברת מן העולם.

תלשא בשברים ת"ל א"ש ודא שריפה, שה"ס קו השמאל שבו דינים דדכורא לבד, (הנ"ל ד"ה תקון ב') שכדי לגרש הסט"א שלא תהיה לה האפשרות לינק מהארץ הג"ר שבו השמאל, יורד מקו שמאל דבינה אש שורפת.

קסז) ושופר איהו קלא, מניה נפיק. קלא, בתקיעה שברים תרועה. תקיעה מן מוחא. שברים מלבא, כד"א ק) לב נשבר ונדכה וגו', דא איהו ר) זבחי אלקים רוח נשברה. קלא כ בתרועה, מכנפי ריאה. וכלהו ז אתכלילו בקנה וריאה, ואתעבידו קול. ובפומא דבור.

מסורת הזהר

ק) לב נשבר ונדכה (תהלים נא) ז"ח כרך יס בראשית דף רמט אות תתל"ד צ"ב. ר) זבחי א' רוח נשברה (תהלים נא) שם.

חלופי גרסאות

כ נ"א ל"ג בתרועה (מנטובה) נ"א תרועה בכנפי ריאה וכלהו אתכלילו בקנה ואתעבידו (הגר"א). ז נ"א אתכלילו בקלא ול"ג בקנה וריאה (מנטובה).

מעלות הסולם

וע"י עליית מ"ן מתורה ותפלה של התחתונים נמשכה הארה עליונה מזווג חר"ב, המוציאה את המלכות למקומה, שע"ז חזרו ועלו בינה תו"מ מנפילתם, ובאו אל מדרגת ישסו"ת, והעלו עמהם גם את זר"ן, מחמת שהיו דבוקים בהם בזמן הקטנות, ונמצא שגם זר"ן עלו ונעשו למדרגת ישסו"ת, והנה נודע כשבינה ותו"מ עולים למעלה, ומתחברים אל הכתר חכמה של ישסו"ת, שלא ירדו אפילו בעת קטנות, אינם נעשים לאחד עם הכתר וחכמה, אלא נשא"י הפרש ביניהם, כי ב' הכלים כתר וחכמה שלא נפגמו אפילו בעת הקטנות, נעשו לקו ימין, ובינה ותו"מ שעלו נעשו לקו שמאל. והפרש זה נבחן גם כן למחלוקת בין הימין והשמאל, כי קו הימין מסתפק באור החסדים ומחזיק בו, ורוצה לבטל את שליטת קו השמאל. והקו השמאל מחזיק באור החכמה ורוצה לבטל את שליטת הימין שהוא אור החסדים, ותקון אל המחלוקת הזו נעשה ע"י הקו האמצעי שעלה שם למ"ן, שנעשה זוג על המסך שלו, הנקרא מסך דחיריק, והוא המשלים ב' הקוים הימין והשמאל, כי מצד אחד ממעט המסך הזה את ג"ר דקו השמאל, ומצד ב' הוא מרבה את אור החסדים, ובב' אלו הוא מכריח את קו השמאל להתיחד עם הקו הימין, ובזה נמצא אור ר"ק דחכמה דשמאל מתלבש בחסדים שבקו הימין ויכול להאיר, וכן אור החסדים שבקו ימין מתיחד עם החכמה שבקו שמאל ומשיג בזה את אור הג"ר ונשלם קו הימין.

קסז) ושופר איהו קלא וכר: השופר הוא הקול, ממנו יוצא קול, בתקיעה שברים תרועה, שה"ס שלשת הקוים ימין ושמאל אמצע, תקיעה שה"ס קו הימין מן המוח שה"ס חכמה דימין. שברים שה"ס קו השמאל מן הלב שה"ס חכמה שבקו שמאל דבינה, כמו שאתה אומר לב נשבר ונדכה וגו', הרי כי שברים נוהג בלב, זה הוא מה שכתוב, זבחי אלקים רוח נשברה. הקול בתרועה שה"ס הקו האמצעי, מכנפי ריאה, היינו ב' חצאי הריאה, המנשבים באור דחסדים. הכל כלומר כל ג' הקוים נכללים בקנה דריאה, ובכנפי ריאה, ונעשו קול, ובפה נעשו דבור. כמ"ש ברע"מ (פרשת פנחס אות רע"ו רע"ז) וכגוונא דאינון חמשה כנפי ריאה, כלהו פתיחן בלא סרכא לקבלא האי קול, הכי נמי צריכין למהוי חמשה תקונין דפומא כלהו פתיחן בלא סירכא, בחמש תקונין דאינון אחה"ע בגרון וכר.

פירוש: סוד השופר הוא בינה זר"ן דישסו"ת, שבזוכם מלובשים הזר"ן, שעלו עמהם אל הבינה, הנבחנים לקול, כי בסבת עליית המלכות דישסו"ת לבינה דישסו"ת, במצב הקטנות, יצאו ג' הספירות בינה תו"מ דישסו"ת, ונפלו לתוך המדרגה שתחתיה שהיא זר"ן, ונמצא שבינה זר"ן דישסו"ת נתדבקו במדרגת זר"ן בעת נפילתן. ואז בעת הנפילה נקראים בינה זר"ן דישסו"ת, בשם שופר סתום מכל צדדיו, הן מחכמה, והן מחסדים. (עיי' הקדמת ספר הזהר אות רל"ט)

(דפרי דף מ"ט ע"א)

קסח) ועוד, נשמתא ורוחא ונפשא דבר נש, אינון מ תקיעה תרועה שברים, נפשא בלבא ודא שברים, כד"א ש) לב נשבר ונדכה. נשמתא במוחא, ודא תקיעה. רוחא בכנפי ריאה דנשיב על לבא, דאיהו נור דליק, ואם לאו הוה דליק נ כל גופא, ורוזא דמלה ת) כנפי יונה נחפה בכסף וגו'.

חלופי גרסאות

מ נ"א תקיעה שברים תרועה (הגר"א) נ"א תרועה תקיעה שברים (מנטובה). נ נ"א ל"ג כל גופא (מנטובה).

מסורת הזהר

ש) לב נשבר ונדכה (תהלים נא) שם. ת) כנפי יונה נחפה בכסף (תהלים סח) זהר פנחס דף קמט אות תא צ"ע.

מעלות הסולם

ונדכה וגר מחמת שבעת גילויי החכמה דשמאל מתלויים עמה דינים קשים לשרוף את הרשעים והחצונים וכל הרוצים לקרב להמשיך החכמה ממעלה למטה. קלא בתרועה שה"ס הקו האמצעי ומוח הדעת מכנפי ריאה המאירים בחסדים ונושבים על הלב להשקיט את הדינים שבו. וכלהו אתכלולי בקנה וריאה, וכל הג' קוים נכללים בקו האמצעי, ואתעבידו קול, כי כל אחד מן הג' קוים נכללים זה מזה ונעשו קול תחת שליטת החסדים. ובפומא דבור שה"ס גילויי החכמה שבמלכות הנקראת פה, וגילויי החכמה שבפה נקרא דבור. (עיין רע"מ פרשת פנחס אות ת"ד).

ונמצא שע"י עליית הזרין לישסר"ת, נעשה היחוד בין ב' הקוים דישסר"ת, שאינם יכולים להאיר זולת ע"י המסך דחיריק שבז"א, שהוא משלים בהם את הקו האמצעי המכריע ב' הקוים דבינה, וזה נבחן שיוצאים ג' קוים בבינה הנקראים: חכמה, בינה, דעת. ע"י המסך דז"א, ויש כלל שכל שיעור אור שהתחתון גורם שיאיר בעליון, זוכה בו גם התחתון, ולכן כיון שז"א גרם במסך שלה, שיצאו ג' קוים חב"ד בישסר"ת זוכה גם הוא בג' קוים חכמה בינה דעת, בסוד מ"ש בזהר (בראשית א' אות שס"ג) תלת נפקי מחד, חד בתלת קיימא.

וזה אמרו ושופר שה"ס בינה תר"מ דישסר"ת שירדו לתוך זרין בעת נפילתן, איהו קלא כלומר בו מלובשים זרין העולים עמו לעת גדלות, ונבחנוים בשם קול משום שעל מסך שלהם נעשה הזווג המיוחד הימין והשמאל, וקו האמצעי נקרא קול. מניה נפיק קלא היינו ז"א, שהוא קול היוצא משופר בסוד תלת נפקי מחד, שגרם ג' קוים בבינה שהוא ישסר"ת, חד בתלת קיימא, שגם ז"א קונה את הג' קוים, בתקיעה שברים תרועה, שה"ס ימין תקיעה ושמאל שברים, וקו אמצעי תרועה. ומפרש תקיעה מן מוחא שה"ס אר"א עלאין וחכמה דימין המתלבש בראשו של ז"א, שברים מלבא, שה"ס חכמה דשמאל דבינה, בסוד ל"ב נתיבות החכמה, המתלבשת בז"א. כד"א לב נשבר

(דפו"י דף מ"ט ע"א)

קסח) ועוד נשמתא ורוחא וכר: ועוד, הנשמה והרוח והנפש, של האדם, הם תקיעה תרועה שברים. הנפש הוא בלב, שה"ס המלכות שעקרה משמאל דבינה, שהיא בחינת לב, וזה שברים, כמו שאתה אומר לב נשבר ונדכה. נשמה שה"ס חכמה דימין שהיא חסדים במוח וזה תקיעה. רוח בכנפי ריאה, שה"ס החסדים שבקו האמצעי. הנושב על הלב, שהוא אש שורף, כי בלב שולט קו שמאל דבינה, ואם לא היה נושבים החסדים הנמשכים מן המוח ע"י הריאה, היה נשרף כל הגוף מחמת הדינים שבלב. וסוד הדבר, כנפי יונה נחפה בכסף. שיונה ה"ס מלכות, שעקרה משמאל דבינה מבחינת הלב. צריכה להיות נחפה בכסף שה"ס חסדים.

ורוחא

קסט) ם ורוחא, כליל מאשא ומיא, ובגין דא איהו תרועה. ועליה אתמר א) אשרי העם יודעי תרועה.

קע) בגין דנשמתא ע איהי נשמת חיים, בינה, דנטלה מחכמה. נפש, מלכות פ תבונה. רוח, תפארת, ואיהו דעת כליל תרוייהו. עליה אתמר ב) ובדעת חדרים ימלאו.

מסורת הזהר

א) אשרי העם יודעי תרועה (תהלים פט) זהר בא דף א' צ"ב.
 ב) ובדעת חדרים ימלאו (משלי כד) זהר שמות דף עט צ"ח.

חלופי גרסאות

ס נ"א והוא וליג ורוחא (מנטובה).
 ע נ"א דאיהי (מנטובה). פ נ"א נכונה וליג תבונה (מנטובה).

מעלות הסולם

ח"ל ועוד רזא דמלה היא, דתנן בעשרה מאמרות נברא העולם, וכד תסתכל תלתא אינון ועלמא כהו אתברי, בחכמה ובתבונה ובדעת, ועלמא לא אתברי אלא בגינייהון דישראל, כד בעא לקיימא עלמא, עבד לאברהם ברזא דחכמה, ליצחק ברזא דתבונה, ליעקב ברזא דדעת, ובהאי אתקרי ובדעת חדרים ימלאו. ובההיא שעתא אשתכלל עלמא.

פירוש הדברים: ועוד סוד הדבר הוא שלמדנו בעשרה מאמרות נברא העולם. וכשתסתכל הם רק שלשה. שהעולם נברא בהם: בחכמה, ובתבונה, ובדעת. והעולם לא נברא אלא בשביל ישראל, וכשרצה הקב"ה לקיים את העולם, עשה לאברהם בסוד החכמה, ליצחק בסוד התבונה, ליעקב בסוד הדעת, שבוה נקרא ובדעת חדרים ימלאו, ובאותה שעה נשתכלל כל העולם.

הענין הוא, כי עיקר מציאות המחין נמשכו בג' המאמרות הראשונים, שהם: בראשית ברא אלקים, כי בראשית נמי מאמר הוא (מגילה כא) ויאמר אלקים יהי אור וגו'. ויאמר אלקים יהי רקיע וגו'. שה"ס חכמה, (כתרגום בראשית בחכמתא), בינה, דעת. כי בראשית וגו' ה"ס אר"א עלאין, הנבחנים לחכמה דימין. ומאמר יהי אור ה"ס ישטרית הנבחנים לבינו. ומאמר יהי רקיע, ה"ס הדעת הכולל

קסט) ורוחא כליל מאשא וכר: והרוח של השופר, שה"ס הקו האמצעי, הוא כלול מאש ומים, שהם ב' הקוים ימין ושמאל, כי ע"י המסך דחיריק שבו, הוא ממעט את קו השמאל, ומייחדו עט קו הימין. ומשום זה הוא נקרא תרועה, שרומזת על התעוררות המסך דחיריק שבקו האמצעי, ועליו נאמר אשרי העם יודעי תרועה, ולא כתוב תוקעי או שמעי. (עיין זהר ויקרא אות שר"א וזהר פנחס אות שס"א).

קע) בגין דנשמתא איהי וכר: משום שהנשמה שהיא נמשכת מאר"א עלאין דאצילות, היא נשמת חיים, בינה דאר"א הלוקחת מחכמה, כי אור חכמה סתימאה דאר"א גניז בה, שאין העולמות כדאין לקבל אותה לפני גמר התקון, וע"כ אר"א עלאין אינם משפיעים אלא אור חסדים לבד, הנקרא אורא דכ"א, ומשכנה בחוח. נפש נמשכת ממלכות תבונה, שה"ס חכמה דשמאל דבינה, בסוד ל"ב נתיבות החכמה, ולכן משכנה בלב. רוח, שהוא הקו האמצעי, הוא תפארת, והוא בגדלות דעת, כולל שניהם, הן החסדים שבקו ימין, והן החכמה דשמאל. עליו נאמר ובדעת חדרים ימלאו.

בכרי להסביר מאמר זה, יש להקדיש ולבאר מה שכתוב בזהר (פרשת שמות דף י"ד סוף ע"ב ובוהר ע"פ הסולם שמות אות רמ"ט) (דפו"י דף מ"ט ע"א)

מעלות הסולם

ויעקב, נתעלו בזה, ונעשו לחב"ד, אברהם
עלה מחסד לחכמה. ויצחק עלה מגבורה
לתבונה. ויעקב עלה מתפארת לדעת. כי הג'
כלים דאור הנשמה הם חב"ד. ואור הרוח ירד
לכלים דנה"י. ונעשו הנה"י לחג"ת להיותם
עתה משכן לאור הרוח. ונברר לו כלים חדשים
דנה"י מבי"ע ונתחברו לז"א ונתלבש בהם
אור הנפש.

וזה אמרו עבד לאברהם ברזא דחכמה,
שבהתלבשות אור הנשמה בז"א עלה הכלי
החסד דז"א ונעשה כלי לחכמה. ליצחק ברזא
דתבונה, שבהתלבשות ההיא עלה כלי
הגבורה ונעשה כלי לתבונה. ליעקב ברזא
דרעת כי כלי התפארת דז"א עלה ונעשה
לדעת, שהוא בחינת הקו האמצעי המכריע
בין ב' הכלים חכמה ותבונה. ובהאי אתקרי
ובדעת חדרים ימלאו, כי אחר שנעשה כלי
התפארת לדעת, והכריע בין חו"ג והשלימו
עשר הספירות של אור הנשמה, בבחינת
ממטה למעלה המכונה ראש. נהפך האור
ההוא מלמעלה למטה אל הכלים דנה"י דז"א,
ואור הזה המתפשט מלמעלה למטה, נקרא
אור הרוח, שהוא סוד דעת המתפשט מן
הראש אל כלים דגוף וממלא אותם, שזסרה
ובדעת חדרים ימלאו ואז נעשו כלים דנה"י
לכלים דחג"ת הנקראים חדרים או אדרין,
ובהאי שעתא אשתכליל עלמא, כי י"י
האורות האלו נבררים לו כלים חדשים להלביש
את אור הנפש שנקראים נה"י חדשים,
המתעלים מבי"ע ואז נשלם כל פרצוף ז"א
הנקרא עולם, כי יש לו כל הכלים שהם חב"ד
חג"ת נה"י.

וזה אמרו (באות קס"ח) ועוד נשמתא
ורוחא ונפשא דבר נש דהיינו ז"א שנקרא
אדם בסוד שם מ"ה שבגימטריא אדם, וכן
הצדיקים שבבי"ע שהם מרכבה לז"א. אינון
תקיעה תרועה שברים, שהם סוד אברהם
יצחק ויעקב, שהם חג"ת שנעשו לחב"ד. ומה
שכותב תרועה לפני השברים, הוא משום
דסדר ביאת המוחין לז"א הוא כך, שמתחלה
באה

הכולל נוקבא דז"א רחל, המשמשת בסוד ה'
גבורות שברעת, עם המסך דחיריק. ובוה
נגמד כל מציאות המוחין, ושאר המאמרות
הם סוד המשכת המוחין לזו"ן, ומזו"ן לנשמות
הצדיקים. וזהו מה שכתוב בזהר רזא דמלה
הצדיקים. וזהו מה שכתוב בזהר רזא דמלה היא,
דתנן בעשרה מאמרות נברא העולם, וכד
בחכמה ובתבונה ובדעת, כי עיקר המוחין
יצאו בג' המאמרות הראשונים, שהם חב"ד,
ושאר המאמרות נמשכו מהם אל הזו"ן
דאצילות, ואל נשמות הצדיקים.

ואומר כד בעא לקיימא עלמא, עבד
לאברהם ברזא דחכמה. ליצחק ברזא
דתבונה, ליעקב ברזא דרעת וכו'. ויש
להבין הרי בכמה מקומות כתוב בזהר,
שאברהם ה"ס החסד, ויצחק גבורה, ויעקב
תפארת, וכאן אומר שעשה אותם לבחינת
חב"ד כדי לקיים העולם. ויש גם להבין איך
עשה אותם המאציל לבחינת חב"ד. ומה ענין
עשיית אברהם יצחק ויעקב לחב"ד, לצורך
קיום העולם. אלא הענין הוא כי עולם פירושו
ז"א, וקיום העולם פירושו המשכת המוחין
דג"ר אל ז"א, שהם קיומו. ואחר שביאר ואמר
וכד תפתכל תלתא אינון, דהיינו חכמה בינה
דעת של פרצוף ישו"ת, הוא ממשיך ואומר
כד בעא לקיימא עלמא, כשרצה להמשיך
מוחין דג"ר אל ז"א שהוא מכונה עולם, עשה
את אברהם יצחק ויעקב שהם חסד גבורה
תפארת דז"א, לסוד חכמה בינה דעת. ועשייה
זו של חג"ת לחב"ד, הוא, ע"י המשכת אור
הנשמה המתלבש בחג"ת, כי הכלים נקראים
תמיד על שם האורות המלוכשים בהם, וכלים
דנפש נקראים נה"י, כלים דרוח נקראים חג"ת,
הכלים דאור הנשמה נקראים חב"ד. ובעת
שהיה ז"א בר"ק חסר ג"ר, דהיינו רק בב'
אורות נפש רוח, והיה חסר לו אור הנשמה,
לא היה לו אלא ששת הכלים חג"ת נה"י,
כי כלים לאור הרוח הם חג"ת, וכלים לאור
הנפש הם נה"י. וכשנמשך אור הנשמה אל
ג' הכלים חג"ת דז"א, הנקראים אברהם יצחק

מעלות הסולם

נפשא שהיא מלכות הנבנית מקו שמאל דבינה, בלבא כי הלב ה"ס ל"ב נתיבות החכמה, דהיינו חכמה דשמאל דבינה ודא שברים שהוא בסוד קו השמאל שנקרא יצחק, כד"א לב נשבר ונדכה, כי הוא מאיר בדינים לשרוף לכל אלה הרוצים להמשיך את החכמה המתגלה בקו השמאל ממעלה למטה. נשמתא שהיא חכמה דימין המאירה חסדים במוחא, ודא תקיעה שהוא בסוד קו ימין אברהם חסד שעלה ונעשה לחכמה. רוחא הוא סוד יעקב הקו האמצעי תפארת שעלה ונעשה לדעת. ככנפי ריאה דנשיב בלבא כי מב' כנפי הריאה בא רוח החסדים אל הלב, ואז מתלבשת החכמה שבלב בחסדים אלו. דאיהו נור דליק וכי' כי הלב שבו מתגלה החכמה דשמאל הוא אש שורף מחמת שבעת גילוי החכמה מתלויים עמה דינים קשים לשרוף הרשעים והחצונים הרוצים להמשיך החכמה ממעלה למטה כנ"ל.

ו"ש (באות קס"ט) ורוחא היינו יעקב שהוא הקו האמצעי כליל מאשא ומיא, שע"י המסך דחיריק שבו, הוא ממעט את קו השמאל וממתיקו ומייחדו עם הימין ושניהם מאירים בג"ר, שז"ס שכתוב בזהר (פרשת ויקרא אות ש"ד ש"ה) שנתעטר אברהם שה"ס מיא, ונתעטר יצחק שה"ס אשא, ועטרה ה"ס ג"ר, וכיון שכ"ז גרם יעקב נעטר גם הוא שכל המוחין שהתחתון גורם לעליון זוכה בהם גם התחתון.

ו"ש (באות ק"ט) בגין דנשמתא איהי נשמת חיים, בינה דנמלה מחכמה, כי המוחין הם חב"ד, אמנם החכמה של המוחין אינה חכמה ממש דא"א, אלא בינה דא"א, היינו בינה דנמלה מחכמה. כי בינה דא"א כשהיא עולה לראש דא"א, היא חותרת להיות חכמה, ומשפעת הארת חכמה שנקראת חיים בסו"ה והחכמה תחיה את בעליה, אל הפרצופים. וה"ס תקיעה, וה"ס אברהם, שכתוב בזהר פרשת שמות עבד לאברהם ברזא דחכמה

באה החכמה ואח"כ הדעת ואח"כ הבינה, וז"ל העץ חיים (שער דרושי הצלם דרוש א' ח"ב דף ז' טור א') והנה עתה בזו הבחינה הג' נתקנו ג' מוחין תוך גלגלתא דז"א, בסוד חב"ד וכבר נתבאר לעיל, כי ג' בחינות הנ"ל הם ג' אותיות צ"ל"ם, והם חב"ד, מ' חכמה, ל' בינה, צ' דעת. והנה תחלה באה החכמה, ואח"כ הדעת, ואח"כ הבינה, שהם ג' אותיות שבצלם הזכר, א"כ יהיה הסדר: מצ"ל, שהם: חכמה, דעת, בינה. והוא הנקרא ביחזקאל, יפה ענף וחורש מצ"ל שהוא ז"א הנקרא ארוז הלבנון כנודע. עכ"ל עיי"ש בע"ח. והטעם הוא, כי המוחין דחכמה ובינה הם סתומים, שאין החכמה מאירה אל הבינה, שבינה תוכל לגלות את הארת החכמה אל ז"א, ואינם מתפתחים רק ע"י הדעת, כי ע"י הזווג של חסדים וגבורות שבדעת, עולה אור חוזר ער החכמה, ומוציא הארתה אל הבינה, ונמצא שאור החכמה מתקבל בתחלה באו"ח העולה מן הדעת, ולפי משקל או"ח ההוא, כן הוא מקבל הארת חכמה, אם הוא מבחי"ב, קבלתו היא מועטת, ואם הוא מבחי"ג קבלתו מרובה יותר, כמ"ש הרב במבוא שערים (ש"ה ח"א פ"ט) וז"ל ונמצא כי טפת האור היורד מהמוח הנקרא חכמה דרך הדעת אל הבינה, היא האבן הנשקלת בדעת, לידע אם היא כבדה, או קלה. והרי נתבאר בחינת האור ובחינת המשקל, שהם בהיותם נמשכים מחכמה אל הבינה דרך הדעת. הרי שהמקבל מן החכמה הוא אור החוזר העולה מן הדעת, וע"י הדעת הוא מושפע אל הבינה, וז"א מקבל הארת חכמה מן הבינה להיותה המאציל שלו, אמנם זה ג"כ ע"י הדעת דהיינו שבאותו השיעור שאור החוזר עולה ממטה למעלה ומגלה הארת חכמה אל הבינה, כן אור חוזר זו מתפשט ממעלה למטה לתוך ז"א. וזה שכתוב תקיעה תרועה שברים שמסדר המוחין דז"א בסוד מצ"ל, שמתחלה הוא חכמה, ואח"כ דעת, ואח"כ בינה, (עיי' בתע"ס חלק י"א אות קל"ט ובתשובה קפ"ג).

קעא) ומבינה נביאים, ואינן נצח והוד וממלכות כתובים, ואינן חסד וגבורה. תפארת תורה כליל כלהו. וכלא על עמודא צ חד קיימא, ודא ק צדיק יסוד עולם.

קעב) כבד וטחול דא ש סמאל ונח"ש. כבד אשא סומקא, מרה אשא ירוקא, טחול אשא אוכמא, יותרת כלילא דכלהו.

חלופי גרסאות

- מסורת הזוהר
 ג) צדיק יסוד עולם (משלי י) זהר בראשית א' דף רפז צ"ג.
 ז) נ"א דאמציחא ול"ג חר (מנטובה). ק נ"א וצדיק ול"ג ודא (מנטובה).
 ר) נ"א ל"ג כבד וטחול דא סמאל ונחש (מנטובה).
 ש) נ"א ס"מ (וילנא).

מעלות הסולם

הוא משום שרוצה להשמיענו שהכונה היא על מוחין שלימים של אור החיה, הנמשך מן התבונה, ששם מקום גילוי אור החכמה, בסוד י' דנפיק מאויר ונעשה אור, כי אין העולם שהוא ז"א מתקיים רק במוחין שיש בהם הארת חכמה.

קעא) ומבינה נביאים ואינן וכר': ומבינה שהוא אור הנשמה המאירה בחסדים, מאירים הנביאים והם נצח והוד, כי בינה עד הוד אתפשטותה, והם נצח הוד דו"א שמהם יניקת הנביאים. וממלכות, שבה מתגלה החכמה, שלכן נקראת חכמה תתאה כתובים, שה"ס מה שכתוב אצל אלדד ומידד ותנח עליהם הרוח והמה בכתובים, והם חסד וגבורה שהם זרועות המלכות בסוד רוח הקודש שה"ס ו"ק דחכמה הנקראת קודש. תפארת תורה שה"ס תורה שבעל פה, כולל כולם כי הוא מכריע בין ימין ושמאל וכולל אותם. והכל עומד על עמוד אחד, וזה יסוד, כי כמו שתפארת מכריע בין חסד וגבורה, כן יסוד מכריע בין נצח והוד. וזה מה שכתוב וצדיק יסוד עולם, היינו סוד הכתוב, אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת. (עיין זהר בראשית א' אות שני"ח ובפירוש הסולם שם).

קעב) כבד וטחול דא וכר': כבד וטחול, זה סמאל ונחש, כבד ה"ס דינים דזכורא, שהם דינים

שע"י התלבשות אור הנשמה בז"א, עלתה ספירת החסד ונעשתה לחכמה.

נפש מלכות תבונה, הוא מה שכתוב בזהר שמות ליצחק ברזא דתבונה, כי התלבשות היא עשתה את הכלי של הגבורה להיות תבונה. רוח תפארת, שה"ס הקו האמצעי ואיהו נעשה לדעת כליל תרווייהו כי המכריע בין ב' הכלים חכמה ותבונה, וזה שכתוב שם בפרשת שמות וליעקב ברזא דדעת. המייחד את החכמה ובינה, ונכלל משניהם כי כל שיעור אור שהתחתון גורם בעליון נוטל גם התחתון עליה אתמר וברעת חדרים ימלאו, כלומר אזרחי שנעשה כל התפארת לדעת, הכריע בין חו"ב, ונשלמו עשר הספירות דאור הנשמה בבחינת ממטה למעלה שנקרא ראש, או נהפך האור והוא מלמעלה למטה, אל הכלים דנה"י שעלו ונעשו לכלים דחג"ת שאור הזה המאיר מלמעלה למטה נקרא אור הרוח שהוא סוד דעת המתפשט מהראש אל כלים דגוף וממלא אותם, בסו"ה וברעת חדרים ימלאו כי כלים דחג"ת נקראים חדרים, וכלים דנה"י נקראים אכסדראין (עיין בהקדמת הזוהר אות רכ"ט ובפירוש הסולם שם).

ומה שאומר נפש מלכות תבונה, וכן בזהר שמות ליצחק ברזא דתבונה, ואינו אומר בינה, הלא נקראים בכל מקום חב"ד, (דפו"י דף מ"ט ע"א)

קעג) ת כבד וטחול סמא"ל ונח"ש. כבד אל אחר, מרה סם מות דיליה. א טחול נחש. נוקבא דיליה חלב טמא. ומרה איהו חרבא דמלאך המות, כד"א ד) ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות.

קעד) ובאורייתא דאיהי סם חיים, ב איהו טמא אתעברא מן עלמא ג וכבד דהוא אל אחר, בתרועה דאיהו רוחא, מתעברא מן עלמא. ד טחול דהוא נחש, בשברים דאיהו נפש, מתעברא מן עלמא. ה מרה דהוא סם המות, בתקיעה מתעברא מן עלמא.

מסורת הנהר

חלופי גרסאות

ד) ואחריתה מרה כלענה (משלי ה) זהר בראשית א' דף רכה צ"ח.
 ת נ"א ל"ג כבד וטחול סמא"ל ונחש (מנטובה והגרי"א).
 א נ"א טחול נחש נוקבא דיליה יותרת הכבד ומרה איהו כו' סם חיים איהו אתעברת מן עלמא וכבד דהוא כו' טחול דאיהו נחש בשברים מתעברא מן עלמא מרה דהוא סם המות בתקיעה מתעברא מן עלמא זכאה איהו ול"ג כבד וטחול דא סם ונחש כו' עד אל אחר (הגרי"א).
 ב ה"ג במנטובה, ובכל הדפוסים הגירסא אתדכיות ואי נשמטא ול"ג איהו. ג נ"א בסוגריים כבד וטחול דא סמא"ל ונחש דאיהו אל אחר (דפו"י) ובמנטובה בלי סוגריים. ד נ"א טחול ונחש בשברים מתעברא מן עלמא ול"ג דהוא ול"ג דאיהו נפש (מנטובה). ה נ"א ל"ג מרה דהוא סם המות בתקיעה מתעברא מן עלמא (מנטובה).

מעלות הסולם

קעג) כבד וטחול סמא"ל וכר': ומפרש כבד וטחול הם סמא"ל ונחש, כבד אל אחר, כי קליפת ע"ז משכנה בכבד, (זהר ב"א אות רס"ה) מרה סם המות שלו, כי קליפות של שפיכות דמים שוכנת במרה. טחול נחש הנקבה שלו, כי קליפת של גלוי עריות שוכנת בטחול. והיא חלב טמא, היינו המשכת ג' הראשונות דשמאל דפרודא, כי ו"ק דחכמה דשמאל המיוחדים בימין ע"י הקו האמצעי, ה"ם חלב טהור, והג"ר דשמאל ה"ס חלב טמא. ומרה היא החרב של המלאך המות, שממנה יוצאות הטפות להרוג בני אדם, כמו שאתה אומר ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות. (עיין זהר פנחס אות שס"ד) מגו כבד ויותרת שלה נפקת מרה.

דינים דשמאל ונקרא סמאל. טחול ה"ם דינים דנוקבא, והיא מזוהמת המלכות הנבנית מקו השמאל, ונקרא נחש. הכבד הוא אש אדומה, להורות על הדינים שבשמאל הנקרא אדום. מרה היא הנתלית בכבד, והיא בסוף הדינים דשמאל, שמתגלה הקליפה ממנעולא הנקראת חטאת ומות בסו"ה לפתח חטאת רובץ, והיא אש ירוקה, בסוד שאמרו ז"ל (ע"ז כ): שפניו של המת מוריקות בטפה אחת שהמרה זורקת בו. טחול היא אש שחורה, ששותה מדם שחור שבכבד, כי טחול הוא דומה למרה ששניהם הם דינים דנוקבא, אלא המרה היא מבחינת דינים דמנעולא, והטחול הוא מבחינת דינים דמפתחא. יותרת הכבד היא כלולה מכולם, הן מדינים דזכורא והן מדינים דנוקבא. כי היא נוקבא דסמא"ל, וצריכה להיות מדינים דזכורא לבד, אלא שהיא זונה, ומתוך שהיא מזנה עם אחרים מעורבים בה גם דינים דנוקבא.

קעד) ובאורייתא דאיהי סם חיים, נעבר אותו טמא מן העולם, וכבד שהוא אל אחר, היינו סמא"ל שכל העונשים הבאים על החטאים הנמשכים

קעה) זכאה איהו דכליל נשמתא ורוחא עם נפשא, בקלא דאורייתא, ו דבאורייתא אתתקפון. דכל מאן דלא אתעסק באורייתא, חליש נשמתיה רוחיה ונפשיה ז עילא ותתא.

קעו) ה) ויותרת הכבד ח איהי זונה. שיורין ט איהי, לכל אלהים י אחרים מתתקפא. ואמאי אתקריאת יותרת הכבד. אלא בתר כ דעבדית נאופא עם כלהו, ל יהבית שיורין לבעלה, ועלה אתמר ו) כי בעד אשה זונה עד ככר לחם, דאיהי אתחממת ח מכבד.

קעז) נ וטחול * איהו שחוק הכסיל, ועליה אתמר, אם ראית רשע

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

- ה) יותרת הכבד (ויקרא ט) זהר פנחס דף קלד אות ססכ צ"א. ו) כי בעד אשה זונה עד ככר לחם (משלי ו) זהר פנחס דף רלא אות תרא ציון ל'.
- ו) נ"א דאתקפון ול"ג דבאורייתא אתתקפון (מנטובה). ז נ"א ל"ג עילא ותתא (מנטובה).
- ח נ"א איהו (מנטובה). ט נ"א איהו (מנטובה). י נ"א ל"ג מן אחרים מתתקפא עד בתר (מנטובה).
- מ נ"א מטחול ול"ג מכבד וטחול (מנטובה). נ נ"א ל"ג וטחול (מנטובה).

מעלות הסולם

קעו) ויותרת הכבד איהי וכר: ויותרת הכבד היא זונה, יותרת היא, כי היא מתחזקת. לזנות עם כל אלהים אחרים, כי נכללת מן כל הדינים שבעולם, כנ"ל אות קע"ב שואל, ולמה נקראת יותרת הכבד, שמשמע שהיא שייכת רק לדינים דדכורא שהם בכבד, והשיב, אלא אחר שעושיית זנות עם כולם, גותנת שירים לבעלה. כי יותרת הוא מלשון שירים. ועליה נאמר כי בעד אשה זונה עד ככר לחם, שהיא מתחממת מכבד, שלכן נקראת על שם הכבד. כי היא מבחינת סמא"ל שהוא דינים דדכורא, שה"ס כבד. וזכר ונקבה צריכים להיות מין במינו, וכיון שסמא"ל הוא מדינים דדכורא, היתה בת זוגו ג"כ צריכה להיות מדינים דדכורא, אלא מתוך שהיא מזנה עם אחרים, מעורבים בה גס דינים דנוקבא.

מדינים דדכורא, נמטרו בידו, בתרועה שהוא רוח, דהיינו הקו האמצעי שה"ס אור הרוח, המכריע בין ב' הקוים ימין ושמאל שהם חכמה ובינה, והוא אור התפארת העולה ונעשה לדעת, נעבר סמא"ל מן העולם. טחול שהוא נחש, היינו לילית. בשברים שהוא קו השמאל היינו בינה, שהוא נפש, היינו אור המלכות שהיא נבנית מקו השמאל דבינה, נעבר מן העולם. מרה שהיא סם המות, שהיא הקליפה ממנעולא, שבסוף הדינים שבקו השמאל, מתגלית קליפה זו והיא המרה הנתלית בכבד, בתקיעה שה"ס נשמה, דהיינו חכמה דימין המאירה בחסדים, נעברה מן העולם.

קעז) וטחול איהו שחוק וכר: וטחול הוא שחוק הכסיל, ועליו למדנו (ברכות ז): אם ראית רשע שהשעה משחקת לו, אל תתגרה בו, משום שהוא שאל תחתית, שהוא יסוד

קעה) זכאה איהו דכליל ורוחא עם הנפש בקול התורה, כי בתורה הם מתחזקים, כי התורה היא מזון אל הנר"ג, וכל מי שלא עוסק בתורה נשמתו ורוחו ונפשו נחלשות, הן למעלה, בשורשם בעולמות העליונים, והן למטה, בעולם הזה.

שהשעה משחקת לו אל תתגרה בו. בגין דאיהו שאול תחתית, דאתמר ביה ז צדיק ממנו בולע, אבל צדיק גמור אינו בולע כבד כועס וקטיל.

קעח) לב מבין, לב יודע, לב רואה לב איהו שכינתא, דלא נטלא אלא ס דמא צח, דאיהי קרבנא, דצלותא נקיה בלא ע חובין ובלא פסולת, וקריבת לגבי בעלה פ שופרא דכלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ס נ"א ל"ג דמא (מנטובה). ע נ"א סובין ול"ג חובין (מנטובה הגר"א). פ נ"א מוסף שופרא שופרא (וילנא).

ז צדיק ממנו (חבוק א) זהר פנחס דף ג' אות י' ציון ח'.

מעלות הסולם

לז"א דאצילות, ולכן הראש הוא כנגד ז"א דאצילות, ומפה עד החזה הוא נגד הנוקבא דז"א ועולם הבריאה, כי הבריאה היא אשת האצילות (ע"ח ח"ב שער דרושי אבי"ע פ"ב ד"ה וכוז תבין) ומחזה ולמטה כנגד ב' העולמות יצירה ועשיה וכמו שב' העולמות יצירה ועשיה הם מעורבים בקליפות הטמאות, כן יש בגוף האדם מחזה ולמטה אברים כנגד הקליפות הטמאות שהם: הכבד, ויותרת הכבד, ומרה, וטחול.

וענין הקרבן או התפלה שהיא במקום קרבן, הוא העלאת מ"ן ליחד ז"א ומלכות, וע"כ הוא נבחן לאכילה, כמ"ש את קרבני לחמי לאשי וגו'. ובתחלת הזווג דז"א ומלכות, נמשכת הארת ג"ר דחכמה דשמאל כרגע, כדי לזון הסט"א, כדי חיותם שלא יתבטלו, ששורשם הם סמאל ונחש, הנקראים כבד ויותרת הכבד, וז"ס שהכבד כולו דם, שמקבץ כל הדמים בין חלק המותר שהוא ר"ק דשמאל, והם דמים צלולים וצחים, ובין הארת הג"ר דשמאל, שהם חלק האסור והוא דם טמא ועכור, ונודע שדם מורה על הארת חכמה, שהיא הנפש המחיה את הגוף, בסוד כי הדם הוא הנפש. ומושיטו אל הלב שה"ס מלכות מבחינת בנין השמאל, שהוא נבחן למלך, הלב מברר את הנקי הברור שבדם דהיינו בחינת ר"ק דחכמה, וזה אומר לב איהו שכינתא,

דלא

דס"א (זהר פקודי אות תס"ט ואות תתצ"ו) שלמדנו בו, צדיק ממנו בולע. אבל צדיק גמור, שהיא ביסוד דקדושה בבחי' יוסף הצדיק, (זהר פקודי אות תשמ"ב) אינו בולע. כבר שהוא במדרגת עשו, כועס והורג, ע"י המרה. (רע"מ פנחס אות תי"ב).

קעח) לב מבין לב וכר: הלב מבין היינו בינה, הלב יודע, היינו דעת, הלב רואה היינו חכמה, כי חכמה ה"ס ראייה כמ"ש עיני העדה. שהם חכמי העדה. והיינו ג' מוחין חב"ד. הלב הוא השכינה היינו מלכות. שאינה לוקחת אלא הרים הצח, שהוא הקרבן של התפלה, הנקיה בלי חטאים, בסו"ה זבחי אלקים רוח נשברה, בוידוי ותפלה, ובלי פסולת, של קבלה לעצמו, אלא לעשות נחת רוח ליוצרו, ומקריבה אל בעלה ז"א, שהוא המוח, הטוב שבכל הקרבן, דהיינו רצון היחוד של הכהנים, והשמחה של הלוים. (זהר פנחס אות רי"א). פירוש: האדם המקריב הקרבן, או המתפלל, שתפלתו היא במקום קרבן, מלבד שהוא מתקן את עצמו, הוא מתקן כל העולמות, ומחמת זה גם בנין גופו מרמז אל שם הוי"ה הכולל כל ד' העולמות אבי"ע. ויש הוי"ה הכוללת חמשה עולמות שהם אדם קדמון ואבי"ע. (ע"ח שער דרושי אבי"ע פרק ב') אמנם אין מעשה האדם מגיע לא"ק, ואפילו בעולם האצילות אין מגיע מעשה האדם, אלא

(דפו"י דף מ"ט ע"ב)

קעט) אבל יותרת הכבד, לא צ יהיבת לבעלה אלא שיורין ופסולת. ק ומאי ניהו בעלה, ד אל אחר, ומאלין שיורין דנטיל ש מנה, אתעביד דם טחול חשוך ת ואוכם. הוא נחש רמאי, דפתי לחוה דאיהי לבא, וגרם לה מותא.

קפ) והא תרי בתי לבא אינון, למאן פתי מנייהו. אלא ההוא דשמאלא, דאתמר בה ח לב כסיל לשמאלו. ועליה אתמר ט ומוצא אני מר ממות את האשה.

קפא) לב חכם לימינו, דא ח אשת חיל עטרת בעלה, א עליח

חלופי גרסאות

צ נ"א יהבית (וילנא). ק נ"א ומאי ניהו בעלה טחול ומאלין שיורין וליג אל אחר (הגר"א).
 ר ה"ג במנטובה ובכל הרפוסים בסוגריים טחול כבד.
 ש נ"א מניה (מנטובה). ת נ"א ואוכמא (מנטובה).
 א נ"א עלה (וילנא מנטובה).
 א לעיל בהקט"ז אות קכח ציון מ'.

מסורת הוהר

ח לב כסיל לשמאלו (קהלת י) זהר בראשית ב' דף ריו אות רנה ציון ב'. ט ומוצא אני מר ממות את האשה (קהלת ז) ז"ח כרך כ' יתרו דף לו אות קמב צ"ל.
 י לב חכם לימינו (קהלת י) לעיל אות קס צ"ח.
 כ אשת חיל עטרת בעלה (משלי יב) זהר בראשית ב' דף ה' ציון א'. ג מצא אשה מצא טוב (משלי יח) לעיל בהקט"ז אות קכח ציון מ'.

מעלות הסולם

כבד אל אחר, שהוא סמא"ל, שהוא מדינים דדכורא, והנחש בת זוגו היא זונה, ומזנה עם כחות אחרים ומקבלת מהם דינים דנוקבא, ומאלו השריים שלוקח ממנה נעשה דם הטחול חשוך ושחור, כי דינים דנוקבא קשים יותר מדינים דדכורא. (זהר פנחס ברע"מ אות ש"ח) הוא הנחש הרמאי שפתה לחוה לאכול מעץ הדעת, ואמר לה לא מות תמותו, שהיא הלב כמ"ש להלן (אות קפ"ב) איהי בדיוקנא דשכינתא וגרם לה המות.

קפ) והא תרי בתי וכר: שואל, והרי הלב שהוא המלכות שעלתה לבניה, יש לו שני בתים, היינו שני חללי הלב שהם מלכות דצמצום א' ומלכות דצמצום ב'. לאיזה מהם פתה. ומשיב, אלא לאותו שבשמאל, שנאמר בו לב כסיל לשמאלו. ועליו נאמר ומוצא אני מר ממות את האשה

קפא) לב חכם לימינו וכר: ומה שכתוב לב חכם לימינו, זה אשת חיל עטרת בעלה, עליה

דלא נפלא אלא דמא צח, שהוא בחינת ר"ק דחכמה, המוכן להתיחד עם הימין דאיהי קרבנא דצלותא נקיה בלא חובין ובלא פסולת כי השאר שהוא דם טמא מהארת ג"ר דחכמה, מניחו לכבד והצר שלו שהם סמא"ל וסיעתו. וקריבת לגבי בעלה שהוא ז"א שופרא דכלא שה"ס הר"ק דחכמה דשמאל, המיוחדים בימין ע"י קו האמצעי. ואז מתחיל ירידת מיין דוכרין מז"א שה"ס הרוח של החסדים, המתחבר עם המיין נוקבין שבלב, והיו לאחד כמ"ש להלן (אות קפ"ב) ואז מתלבשת החכמה שבלב בחסדים שברוח, ומאירים בו ג' הראשונות, והלב מכין ורואה זיודע, בסוד חכמה בינה ודעת.

קעט) אבל יותרת הכבד וכר: אבל יותרת הכבד, שהיא הנחש נוקבא של סמא"ל, לא נותנת לבעלה אלא שיריים ופסולת. אחר שהיא מזנה עם הכל, ונכללת מכל מיני הדינים. כנ"ל אות קע"ו) שואל, ומי הוא בעלה, ומשיב, (דפו"י דף מ"ט ע"ב)

אתמר (ז) מצא אשה מצא טוב, ב דאיהי יצר הטוב, ג מזליה דבר נש, עלה
אתמר (ח) להניח ברכה אל ביתך, (ו) ברכת י"י היא תעשיר. ועלה אתמר,
(ט) ראה חיים עם האשה אשר אהבת.

קפב) איהי בדיוקנא דשכינתא תתאה כלילא מעשר, ד ואיהי (ט) נר
מצוה. ורוחא דנשיב בה, ת"ת ישראל, ה איהו בכנפי ריאה, ודא איהו ותורה
אור דנהיר בה, דא שכינתא עלאה ו נשמת חיים, דנחתא מן מוחא, ז לאנהרא
לון בלבא. ח

מסורת הוהר

(מ) להניח ברכה אל ביתך (יחזקאל מד) לעיל במעלות
הסולם תי"ד דף שיג אות ב' צ"ג. (נ) ברכת ה' היא
תעשיר (משלי י) לעיל בהקת"ז דף קנה אות רצט
ציון כ'. (ס) ראה חיים עם אשה אשר אהבת
(קהלת ט) לעיל תי"ד דף שיח אות יג צ"צ.
(ט) נר מצוה (משלי ו) זהר תרומה דף רלו צ"צ.

חלופי גרסאות

ג נ"א ל"ג מזליה דבר נש (מנטובה).
ד ה"ג במנטובה והגרא ובכל הדפוסים הגירסא
ואיהו ול"ג ואיהי. ה נ"א איהי (מנטובה וילנא).
ו נ"א מוסיף ודא (מנטובה). ז לאנהרא לון בלבא
דנפשא איהי פתילה רוחא כו' אדם דאיהי אור נהיר
באורייתא (דכתב) ונשמתא דאיהי נר נהיר במצוה
ובזמנין דלא נהירין בהו אור כו' יותרת הכבד
כו' בדוחקא דלהון בקדוהא וליצנותא דסחול ונשמתא
וזה שייך בדף מה א' אחר שפלות דנשמתא בגופא
לשון (הגרא). ח נ"א בסוגריים מאי נ"ר נפשא ורוחא (דפו"י).

כלילא דכלהו תכלת חשוך וכד מתלבשת תמן נפשא
אסירא בה בגלותא ול"ג תכלת לית עד לכורסיא
לשון (הגרא). ח נ"א בסוגריים מאי נ"ר נפשא ורוחא (דפו"י).

מעלות הסולם

וכו' ששם הריאה הנושבת ברוח החסדים אל
הלב ומלבשת החכמה בחסדים, דאיהי יצר
הטוב וכו' ומתגלה רוח הקודש שה"ס המוחין
דג"ר, שהם ברכה עשירות וחיים, אור החסדים
ה"ס ברכה, ועשירות וחיים ה"ס מוחין דחכמה.
קפב) איהי בדיוקנא דשכינתא וכו':
היא היינו האשת חיל היא בצורת השכינה,
שהיא מלכות נוקבא דז"א, כלולה מעשר
ספירות חב"ד חג"ת נה"מ. והיא נקראת נר
מצוה, בסוד המ"נ שהיא מעלית, והרוח הנושב
בה תפארת ישראל, היינו ז"א, הוא בכנפי
ריאה, וזה הוא ותורה אור, שמאיר בה ז"א
הנקרא תורה האור הזה של השכינה העליונה
שהיא בינה, שהיא נשמת חיים המלוכשת בג"ר
ז"א היורדת מן המוח להאיר אותם בלב. כי
המיין דוכרין ה"ס החסדים הנמשכים מן המוח
שה"ס ג"ר דז"א, ומשם נמשך הרוח שה"ס
החסדים אל החוטם שהוא תפארת דז"א, וכן
אל

עליה נאמר מצא אשה מצא טוב, שהיא יצר
הטוב, מזלו של האדם, עליה נאמר להעניח
ברכה אל ביתך, ברכת ה' היא תעשיר, ועליה
נאמר ראה חיים עם האשה אשר אהבת.
פירוש: סוד הלב ה"ס צמצום הב' היינו
מלכות של צמצום הא' שהיא מדת הדין עולה
ונכללת בבינה, ונמתקת ברחמי הבינה, ולכן
יש בלב שני בתים: בית א' לימין ששם המשכן
למלכות דצמצום ב' המקבלת המסך דצמצום
ב' עם אור החסדים הנושב עליה מן הריאה
שהוא לימין הלב בסוד ורוח אלקים מרחפת
על פני המים. ובית שני לשמאל הלב ששם
שורה מלכות דצמצום א' שנקראת רוח סערה.
וזה אמרו וזהו תרי בתי לבא אינון שהם
בימין ושמאל, למאן פתי מנייהו. ומשיב אלא
להזוא דשמאלא וכו', שהוא בסוד יצר הרע
שמשכנו לשמאל הלב, שיש בו רוח סערה
ואינו ראוי לקבל אור. אבל לב חכם לימינו
(דפו"י דף מ"ט ע"ב)

כפג) דנפשא איהי פתילה, ט רוחא דא זיתא. נשמתא, פ) נר י"י נשמת אדם. י ומאי נ"ר, נפשא רוחא. נ': מ נפשא, ר': רוזא. לקבל ג' קטרין אלין, אינון תלת גווני נ אשא: אוכמא, חורא, ותכלתא.

חלופי גרסאות

ט נ"א בסוגריים על שם דאיהי שותפא דגוסא (דפו"י).
 י נ"א בסוגריים אדם דאיהי אור נר נהיר ביה
 אודייתא דכתב ונשמתא דאיהי נר נהיר בה מצוה
 ובזמנא דלא נהירין בה אור ונר אתמר בנשמתא
 אל תראוני שאני שחרחרות ואתמר באדם אלביש
 שמים קדרות (דפו"י) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים.
 כ כח"ג נ"א דאיהו (וילנא). ל כח"ג נ"א בה (מנטובה).
 מ נ"א נפש (מנטובה). נ נ"א אש (מנטובה).

מסורת הזהר

פ) נר ה' נשמת אדם (משלי כ) לעיל בהקת"ז
 דף עב אות קיז ציון ב'. צ) כח"ג אל תראני שאני
 שחרחרות (שה"ש א) להלן אות קסה ציון ת'.
 ק) כח"ג אלביש שמים קדרות (ישעי' נ) לעיל
 בהקת"ז דף מא אות סה ציון ו'.

מעלות הסולם

פירושו: התקונים מבאר מה שאמד לעיל
 (אות קפ"ב) על הלב, איהי בדיוקנא
 דשכינתא תתאה כלילא מעשר, שה"ס
 הפסוק נר מצוה ותורה אור, וסוד הפסוק
 נר ה' נשמת אדם. כי אור הנר בכללו הוא
 אור המלכות, כי המלכות נקראת נר, אלא
 כמו שאנו אומרים בז"א, כיון דתלת מחד
 נפקי חד בתלת קיימא, (זהר ב"א דף קפ"ז
 בסולם ד"ה תלת) אף מלכות אחר שנעשית
 לקו האמצעי בין ימין ושמאל דז"א, נעשית
 גם היא כלולה מג' קוים ימין ושמאל אמצע.
 וכמו שאצל ז"א נעשים ג' הקוים מג'
 המדרגות אר"א עלאין וישסו"ת וזו"ן, שהם
 ג' מדרגות זו למעלה מזו, ועכ"ז הם נעשים
 לג' קוים של מדרגה אחת, כי אר"א בעת שהם
 מעלים את בינה תו"מ שלהם, עולה עמהם
 גם המדרגה התחתונה שהם ישסו"ת הדבוקים
 בבינה תר"מ אלו, (עיין הקדמת ספר הזהר
 דף כ' ד"ה ואמא) ואלו ישסו"ת העולים
 לאר"א נעשים לקו השמאל של אר"א, ובינה
 תו"מ של ישסו"ת העלו עמהם גם הם את
 המדרגה התחתונה שלהם שהם זר"ן למקום
 ישסו"ת שהוא עתה באר"א, ונמצאים כל ג'
 המדרגות שהיו מתחלה זו למטה מזו, שהם
 עתה בחינת ג' קוים של מדרגה אחת שאר"א
 הם מקו ימין, וישסו"ת הם קו שמאל, וזר"ן

הם

אל הפה שהוא מלכות דז"א, ומשם נמשך
 דרך הקנה אל הריאה, וב' כנפי הריאה נושבים
 הרוח שה"ס החסדים ומיין דוכרין אל הלב
 ואז מתלבשת החכמה שבלב בחסדים שבדוח,
 וז"א מתיחד עם המלכות כפי ההתייחדות של
 המ"ן ומ"ד. בסוד שאמרו חז"ל (חולין מט:)
 למה נקרא שמה ריאה שמאירה את
 העינים, היינו החכמה שנקראת עינים, שהיא
 בלב בסוד ל"ב נתיבות החכמה, שהיא חכמה
 דשמאל והוא אש שורף, מחמת שבעת גילוי
 החכמה מתלויים עמה דינים קשים לשרוף את
 הרשעים והחצונים וכל הרוצים לקרב להמשיך
 החכמה ממעלה למטה, (אדרא רבא אות רי"ט
 בסולם) והדינים אינם נשקטים עד שמתחילה
 שליטת החסדים, שהוא סוד הרוח שב' כנפי
 הריאה נושבות, ואז מתלבשת החכמה בחסדים,
 וז"א מתייחד עם המלכות והארץ הזווג מתגלה
 ומאירה בכל העולמות.

כפג) דנפשא איהי פתילה וכר': כי
 הנפש שה"ס המלכות הוא נמשל אל הפתילה
 שבנר. ורוח שה"ס ז"א, זה נמשל אל הזית,
 היינו השמן שבנר. והנשמה שה"ס בינה, היא
 האור בסו"ה נר ה' נשמת אדם, ומהו נר, נפש
 רוח, נ' נפש, ר' רוח. נגר שלשה קשרים אלו
 שהם נפש רוח נשמה, הם ג' גוונים של אש:
 שחור, לבן ותכלת.

(דפו"י דף מ"ט ע"ב)

מעלות הסולם

הפתילה דחבר הגס שאור התכלת שבנר מתאחו בו (זהר בראשית ב' אות רנ"ג בסולס ד"ה ביאור) רוחא דא זיתא בסוד שאמרו חז"ל ישראל נמשלו לזית (מנחות נג:) והדינים שבמסך דחיריק הם הכותשים את הקו השמאל עד שמתחבר עם הימין. נשמתא היא אור חכמה העליונה המאירה בהנר, בסוד הכתוב נר ה' נשמת אדם. ומפרש ומאי נר, נפשא ורוחא, נ' של נר רומז לנפשא ר' של נר רומז לרוחא.

וכרי שלא יוקשה הלא הנרין הם ג' מדרגות זו למטה מזו, ואיך תאמר שהם ג' קוים, שהימין הוא מול השמאל, והאמצעי הוא ביניהם והם כולם במדרגה אחת, אומר לקבל ג' קטרין אליו, אינון תלת גווני אשא, אוכמא חזורא ותכלתא, אע"פ שהם זה תחת זה, מכל מקום הם נחשבים לימין ושמאל אמצע שבמדרגה אחת. כי ההפרש הזה של ימין ושמאל אלו אין הפירוש ח"ו במקום, כי רוחני הוא למעלה ממקום ולמעלה מזמן, אלא ההפרש הוא שאינם רוצים להתחבר זה בזה, וימין פירושו אור חסדים, ושמאל פירושו אור החכמה, להיות שכתר חכמה של המדרגה נשארים בה בעת קטנות עם אור חסדים, הם מסתפקים באור החסדים הוזה גם לעת גדלות, והיינו גם לאחר שמלכות יורדת מבינה למקומה, משום שאור זה לא נפגם, ואינם רוצים לקבל אור חכמה וג"ר שחזרו אל המדרגה עתה עם ירידת המלכות וחזרת בינה ות"מ אל המדרגה, וע"כ נבחנים החסדים תמיד לקו ימין, ובינה ת"מ שבחזרתם הביאו אור חכמה וג"ר אל המדרגה אינם רוצים להתחבר עם כתר חכמה, מפני שהם מחזיקים באור החסדים שהיה להם גם בעת הקטנות, ובינה ות"מ מחשיבים יותר את אור החכמה ולכן הם נבחנים לקו שמאל. והפרש זה נבחן למחלוקת בין הימין והשמאל, (אד"ר אות ר"ד) כי קו ימין המחזיק בחסדים רוצה לבטל החכמה שבקו שמאל, ולהשליט אור החסדים לבר, וקו שמאל המחזיק באור החכמה

הם קו אמצעי, ועד"ו ממש הם ג' הקוים ימין ושמאל, אמצע של הז"א, שמעלה אליו את המלכות והיא נעשית קו אמצעי אצלו, ואז גם המלכות כוללת אותם. אשר אש הלבן ה"ס הקו הימין, ואש השחור ה"ס הקו השמאל, ואש התכלת ה"ס הקו האמצעי, אמנם יש לדעת הכלל שאין מלכות בלי יסוד, ולכן התכלת שהיא עצם המלכות שנעשתה לקו אמצעי כוללת בתוכה גם יסוד, והוא בחי' הימין שבתכלת, ומלכות עצמה ה"ס השמאל. ומבחינה זו אע"פ שאנו אומרים שתכלת הוא קו אמצעי עכ"ז היא בחינת שמאל מטעם היותה כלול מימין ושמאל, אשר הימין הוא יסוד, ועצם המלכות שהיא התכלת ה"ס הקו השמאל.

וזה אומרו (באות קפ"א) איהי בדיוקנא דשכינתא תתאה כלילא מעשר, היינו שהיא כלולה מכל הג' קוים ימין ושמאל אמצע כמו ז"א ממש, ויש בה ג"ר, בסוד לב מבין לב יודע לב רואה, (כנ"ל אות קע"ח) ואיהי נר מצוה כי היא אור הנר בכללו כי המלכות נקראת נר, והיא נעשית לקו אמצעי. ורוחא דנשיב בה תפארת ישראל, היינו החסדים להלביש את החכמה שבלב איהו בכנפי ריאה, הנושבות אור הרוח על הלב, כי הארת חכמה שבלב ה"ס הארת חכמה דשמאל ודא איהו ותורה שז"א שנקרא תורה ממשך אותה, והדינים הנמשכים עם הופעתה אינם נשקטים אלא בזמן שמתחלת שליטת החסדים. וזהו קו השמאל. אור דנהיר בה דא שכינתא עלאה נשמת חיים היינו חכמה דימין מאורא עלאין, דנחתא מן מוחא שה"ס ז"א לאנהרא לון בלבא שהוא מלכות, וזהו קו ימין שבה.

ומפרש (באות קפ"ג) דנפשא שה"ס המלכות שנעשית לקו אמצעי איהי פתילה כי אור השמאל שבקו האמצעי שהוא אור התכלת נאחו במסך דחיריק, כנודע שאין אור השמאל נכלל בימין שיוכל להאיר, אלא ע"י מסך דחיריק המתאחו בו וממעטו, שה"ס

קפד) א מאן דנטיר ה' נר ה' נשמת אדם, באורייתא בפקודין דעשה ולא תעשה, לא שליט עליה נורא דגיהנם, ודא איהו כבד ומרה וטחול. כבד, אשא סומקא. מרה, אשא ירוקא. טחול אשא אוכמא. יותרת הכבד ע כללא דכלהו, תכלת חשוך. ותכלת דציצית מצוה. ותכלת לית בסטרא אחרא, בגין דאיהו דומה לכרסייא פ יקירא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו נר ה' נשמת אדם (משלי כ) לעיל אות קפג צ"פ. ס נ"א ל"ג מן מאן דנטיר עד ותכלת לית בסטיא (מנטובה). ע נ"א כלילא (וילנא). פ נ"א ל"ג יקירא (מנטובה).

מעלות הסולם

שולט עליו אש הגיהנם, וזהו כבד, ומרה וטחול, שיש בהם ג' גוונים של דינים שהם אש. בכבד אש אדום שהם דינים דדכורא שבקו שמאל שנקרא אדום. במרה אש ירוק שהם דינים דנוקבא מבחינת דינים דמנעולא, שהיא חרבו של מלאך המות בסו"ה ואחריתו מרה כלענה. ובטחול אש שחור, שהוא דינים דנוקבא ג"כ אלא מבחינת דינים דמפתחא. יותרת הכבד הוא כוללת כלם, כל מיני הדינים שהיא מעורבת מדינים דדכורא ומדינים דנוקבא מחמת שהיא מזנה עם אחרים, וצבעה היא תכלת חשוך שנוטה לגוון שחור. (לעיל אות קע"ב ואות קע"ו) ותכלת שבציצית מצוה, כי החוטים הלבנים ה"ם אורות החסדים, ופתיל תכלת ה"ם הארת החכמה שבמלכות, ואין גוון התכלת בסטרא אחרא, כמ"ש (ברע"מ פנחס אות רנ"ד) **מגוון דא דחלין עלאין ורתאין וכו'**, כי בעת שמגולה אור התכלת שבמלכות שה"ם הארת חכמה, מתגלים עמה דינים קשים מאד המפילים אימה ורעד על כל החצונים, משום שהוא דומה אל כסא הכבוד, שעליה כתוב כמראה אבן ספיר **דמות כסא**, (רע"מ פנחס אות רנ"ו ועיין בספר תלמוד עשר הספירות חלק ט"ו בלוח התשובות תשובה קל"ז).

גוונים

דוצה לבטל את אור החסדים ולהשליט אור החכמה. ומחמת המחלוקת שניהם אינם מאירים, כי אור החסדים שבקו ימין חסר מחכמה והוא כגוף בלי ראש. ואור החכמה שבקו שמאל הוא חושך לגמרי מפני שאין אור החכמה יכול להאיר בלי חסדים.

ותקון למחלוקת זו נעשה ע"י הקו האמצעי הנעשה ע"י התחתון העולה שם למ"ן, שנעשה זווג מן האור העליון על המסך של התחתון הנקרא מסך דחיריקי, ויוצא עליו קומה של חסדים, שמצד אחד ממעט המסך הזה את ג"ר דקו שמאל, ומצד שני הוא מרבה באור החסדים, ובב' אלו הוא מכריח את הקו השמאלי להתיחד עם הקו הימין, ובזה נמצא אור ר"ק של חכמה דקו השמאל מתלבש בחסדים שבקו הימין שעתה הוא יכול להאיר ונשלם קו השמאל. וכן אור החסדים שבקו ימין מתיחד עם החכמה שבקו שמאל ומשיג בזה את אור הג"ר ונשלם הקו הימין. ונמצא שע"י הקו האמצעי נשלמו כל הג' קוים וכולם מאירים.

קפד) מאן דנטיר נר וכו': מי ששומר את הנר"ן שלו שה"ם הכתוב נר ה' נשמת אדם, בתורה, ובמצות עשה ולא תעשה, לא (דסויי דף מיט ע"ב)

קפה) צ גוונין דשרגא, אינון לבושין לנר (ש) ה' נשמת אדם. ק גוון אוכם דאיהו טחול, ר כד מתלבשת תמן נפשא בחובין, איהי אמרת (ת) אל תראוני שאני שחרחורת. שחרחורת בקדרותא דבני, בדוחקא דלהון, ש בעניותא דלהון. קדרותא וליצנותא ועניותא מטחול נפקא, כד נשמתא אסירא בה בגלותא. ת ודא איהו א) ושפחה כי תירש גבירתה, ובהוא זמנא טחול שוחק.

קפו) ולזמנא דייתי א) מלכא משיחא, לנטלא נוקמא מטחול דאיהי שפחה, ב) יושב בשמים ישחק. ישחק איהו באבודא דלהון, כד"א ג) ובאבד רשעים רנה.

קפז) ב רנ"ה: איהו הנ"ר. איהו ד) נה"ר יוצא מעדן. ומאי ניהו, מ"ע ומל"ת, כחושבן נה"ר נר"ן ה"א רי"ש. ואיהי הנר המאיר לאדם. ועל דא, ה) באבוד רשעים רנ"ה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ש) נר ה' נשמת אדם (משלי כ) ש.פ. ת) אל תראוני שאני שחרחורת (שה"ש א) לעיל במעלות הסולם השמטות אות לו צ"ו. א) ושפחה כי תירש גברתה (משלי ל) לעיל בהקת"ז דף יד אות כב ציון פ' ב) יושב בשמים ישחק (תהלים ב) זהר וירא דף קמו אות תפא ציון א' ג) ובאבד רשעים רנה (משלי יא) זהר נח דף יח ציון ד'. ד) נהר יוצא מעדן (בראשית ב) זהר בראשית א' דף ריא צ"א. ה) ובאבד רשעים רנה (משלי יא) ציון באות הקודם.

צ נ"א מוסיף לבושין אינון (מנטובה) ובכל הדפוסים בהיפוך. ק נ"א בגוון (מנטובה). ר נ"א וכד (מנטובה) קדרותא וליצנותא ועניותא (מנטובה). ש נ"א ל"ג בעניותא דלהון. ת נ"א ואיהו ולי"ג ודא איהו (מנטובה). א נ"א ל"ג מלכא משיחא (מנטובה). ב נ"א ל"ג מן רנה איהו עד ובהיא זמנא (מנטובה). ג נ"א רי"ש בלי יוד ניצוצי זהר.

מעלות הסולם

קפה) גוונין דשרגא אינון לבושין וכר': הגוונים שבנר שיתבאר להלן אות קצ"ז הם לבושים לנר ה' נשמת אדם. כלומר לנר"ן של האדם, גוון שחור, שהוא מדינים של טחול, כשמתלבשת שם הנפש שה"ם המלכות, מחמת הענות. היא אומרת אל תדאוני שאני שחרחורת. שחרחורת מחמת החשכות של בני, ברחקות שלהם, בעניות שלהם. חושך ולצנות ועניות יוצא מדינים של טחול, כשהנשמה אסודה בה בעת הגלות, וזהו ושפחה כי תירש גבירתה. ובעת ההיא הטחול שוחק. קפו) ולזמנא דייתי מלכא וכר': ולעת (דפ"י דף מ"ט ע"ב) ביאת המלך המשיח, לקחת נקמה מטחול שהיא השפחה לילית, כתוב יושב בשמים ישחק, הוא ישחק באברם, כמו שאתה אומר ובאבד רשעים רנה.

קפז) רנ"ה איהו הנר וכר': רנ"ה הוא צירוף אותיות הנ"ר, והוא צירוף מאותיות נה"ר יוצא מעדן. שואל, ומהו הנה"ר הזה, ומשיב, רמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה, עם ב'. הכוללים וז' מצוות דרבנן, הם כחשבון נהר במילוי נר"ן ה"א רי"ש. והוא הנר המאיר לאדם, ומשום זה כתוב, ובאבד רשעים רנ"ה. פירוש: המצוות שבתורה נקראות לפעמים בלשון

קפח) ובההוא זמנא הטחול דשוחק אתאביד, ואז יתקיים (א) אז ימלא שחוק פיננו ולשוננו רנה ודאי, ואז (א) לא יכבה בלילה נרה. בגין (ח) דטעמה כי טוב סחרה.

קפט) ובההיא זמנא ד מתתקנא ירושלם דאיהי לבא, ה לבא איהו לה"ב המזבח. יכב"ה, כחושבן הל"ב לה"ב הב"ל, לא יכבה בגלותא דאיהי לילה. ואתבניאת ע"י דקב"ה, כד"א (ט) בונה ירושלים י"י. ו

חלופי גרסאות

ד נ"א אתקריאת (מנטוכה) נ"א אתבנית ירושלים דאיהי לבא (הגר"א). ה נ"א ל"ג מן לבא איהו עד ואתבניאת (מנטוכה). ו נא בסוגריים מאן דנטייר נר ה' נשמת אדם בפקודין דעשה ול"ת לא שליט עליה נורא דגיהנם דאיהו כבד מרה טחול (דפו"י) ובמנטוכה הגירסא בלי סוגריים.

מסורת הזהר

(ו) אז ימלא שחוק פיננו (תהלים קכו) זהר וירא דף קיז אות שצד צ"ג. ז) לא יכבה בלילה נרה (משלי לא) תקונים חדשים דף קיז טור ב' שורה ג'. ח) טעמה כי טוב סחרה (משלי לא) שם. ט) בונה ירושלים ה' (תהלים קמז) לעיל בהקת"ז דף קפא אות ססה ציון ת'.

מעלות הסולם

שלו. בלי לבושים וקליפות הסותמים ומכסים על האורות, ואז נאמר ובאבור רשעים רנ"ה. ועם הכולל רנ"ו ליעקב שמחה.

קפח) ובההוא זמנא הטחול וכר': ובעת ההיא, הטחול השוחק, שה"ט רשע שהשעה משחקת לו, נאבד, ואז יתקיים הכתוב, אז ימלא שחוק פיננו ולשוננו רנה ודאי, ואז לא יכבה בלילה נרה שהוא אותיות רנה, משום שטעמה כי טוב סחרה, שהוא עסק התורה והמצות.

קפט) ובההיא זמנא מתתקנא וכר': ובעת ההיא ירושלים שהיא הלב היינו המלכות, מתתקנת, הלב הוא להב המזבח, מלת יכב"ה עולה בגימטריא כחשבון הל"ב לה"ב הב"ל, לא יכבה בגלות שהוא נקרא לילה. ותבנה ירושלים ע"י הקב"ה, כמו שאתה אומר, בונה ירושלים ה'.

ביאור הדברים: הנה כמו שז"א עולה לכינה, ונעשה בה לבחינת קו אמצעי, בכח המסך דחירק שלו הממעט לג"ר דשמאל, ומיחד ב' הקוים זה בזה, על דרך זה אח"כ, גם ז"א נחשב לימין, ומלכות לשמאל, וצריכים בחינת קו אמצעי שייחד אותם זה בזה,

ונשמות

בלשון הזהר בשם תרי"ג פקודין, ולפעמים בשם תרי"ג עיטין, וההפרש ביניהם הוא, כי בכל מדרגה יש ב' בחי' פנים ואחוריים. שבחינת ההכנה אל המדרגה נקרא אחוריים, ובחינת השגת המדרגה נקרא פנים. ועד"ז יש בתורה ומצות בחינת נעשה ובחינת נשמע, כמ"ש חז"ל (שבת פ"ח) על הכתוב גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו, ברישא עושי והדר לשמוע. ובעת שמקיימים תורה ומצות, בבחינות עושי דברו טרם שזוכים לשמוע נקראים המצות בשם תרי"ג עיטין והם בבחינת אחוריים. וכשזוכים לבחינה של לשמוע בקול דברו, נעשים תרי"ג המצות בבחי' פקודין, הוא מלשון פקדון, כי בכל מצוה מן התרי"ג מצות נפקד אור של מדרגה מיוחדת שהיא כנגד אבר מיוחד בתרי"ג אברים וגידים של הנשמה ושל הגוף, ובעשיית המצוה הוא ממשיך האור השייך אל האבר והגיד של נשמתו וגופו, והוא בחינת הפנים של המצות. וזה סוד הנהר שצירופו הנר שפירושו האור המיוחד שמתגלה מן התרי"ג מצות אל הרמ"ח אברים ושס"ה גידים של הנשמה, כל אור באבר המיוחד לו שהוא הכלי

(דפו"י דף מ"ט ע"ב)

קצ) ועוד מרה טחול כבד, אינון גלותא לנשמתא ז ורוחא ונפשא דאיהי ח שכינתא. כד גלת בכבד, אתמר ט באברים דאינון עמא קדישא חילהא דילה, י תכבד העבודה על האנשים. כד גלת במרה, אתמר בה כ וימררו את חיהם. כד גלת בטחול, אתמר בה ל ולא שמעו אל משה מקצר רוח, י והו צווחין לקב"ה כ מינה, ל הה"ד מ מבטן שאול שועתי שמעת קולי, ואתמר בהון נ ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה.

מסורת הזהר

י תכבד העבודה על האנשים (שמות ה) זהר פנחס רעיא מהימנא דף כ"ח אות פג תק"ז ת"ע, ותקי ט' בהשמטות. כ וימררו את חיהם (שמות א) זהר בראשית א' דף רכב צ"ב. ל ולא שמעו אל משה (שמות ו) זהר בראשית א' דף רצו ציון א'. ט מבטן שאול שועתי שמעת קולי (יונה ב) ז"ח ברך י"ט לך לך דף יב אות נט ציון צ'. נ ותעל שועתם אל הא' (שמות ב) ז"ח כרך כ חקת דף יב אות מב ציון ו'.

חלופי גרסאות

ז נ"א ל"ג ורוחא ונפשא (מנטובה). ח נ"א נד ול"ב שכינתא (מנטובה). ט נ"א באיברין דילה ול"ג באברים דאינון עמא קדישא חילהא (מנטובה). י נ"א בסוגריים דהוה בבטנם מעבודה קשה דהוה בטחול (דפו"י) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים. כ נ"א מרה ול"ג מינה (מנטובה). ל נ"א ל"ג הה"ד מבטן שאול שועתי שמעת קולי (מנטובה).

מעלות הסולם

איהו להב המזבח, היינו הקו האמצעי שבו המסך דחירק הזובח ומפריד את הג"ר דקו השמאל וממעטו לר"ק שע"ז הוא מייחדו עם הקו הימין, שהס"מ וחילתיו חושבים שבכוחם שמשעבדים את ישראל בגלות יכב"ה שהוא כחושבן הלב להב הבל, שג' קוים שבלב יכבו ח"ו באחרית הימים, כי חשבון רומז על סיכום וסוף של הענין והמדרגה, אבל ע"ז שטעמה כי טוב סחרה ונתגלה השלימות שבתורה, והאור שנפקד בכל מצוה ומצוה, שה"ס תרי"ג אורות המאירים בתרי"ג אברים של הנשמה, כנ"ל לא יכבה בגלותא דאיהי לילה, ואתבניאת ע"י יקב"ה, ונשלם היחוד של ז"א ומלכות, שה"ס בנינה של ירושלים שהיא מלכות ע"י ז"א שנקרא הוי"ה כד"א בונה ירושלים ה'.

ונשמות ישראל ע"י העסק בתורה ובמצות, מעלים מ"ן בכחי' המסך דחירק, ונעשים להם לבחינת קו אמצעי, שע"י הם מתייחדים, ובלי המ"ן אלה, לא היו מתייחדים ז"א ומלכות זה בונה, והנה ז"א נקרא קב"ה, ומלכות ה"ס השכינה, ונקראת ירושלים שהיא לב העולם, (זהר תשא אות צ"ט) ויש בה ג' קוים ימין ושמאל אמצע, לפי ג' הצדופים הלב הוא הקו הימין, להב הוא קו האמצעי הבל הוא הקו השמאלי, והמ"ן הזה אשר ישראל מעלים, דהיינו המסך דחירק הוא ע"י המצות שעושים, אבל להדליקו באופן שימעט הג"ר דשמאל, זה נעשה ע"י התורה, כמ"ש (זהר פנחס אות ר"ה) מארי תורה אורייתא דאיהי אדליקת כהון אש, וכן כתוב (גם בזהר בראשית א' אות רנ"ז) ת"ח לית אתערותא לאתדלקא האי נהורא תכלא, לאתאחדא כנהורא חוורא, אלא ישראל דאינון מתדבקין ביה תחותיו.

קצ) ועוד מרה טחול וכר: ועוד יש להוסיף מרה שה"ס דנוקבא מבחינת הדינים דמנעולא, טחול שגם הוא דינים דנוקבא, אלא מבחינת דינים דמפתחא, כבד הוא בחינת דינים דדכורא, הם הגלות לנשמה, ששורשה בינה

וזה אומרו לבא איהו להב המזבח, ששלימות המ"ן שבמלכות הנקראת לבא, (דפו"י דף מט ע"ב)

קצא) ונשמתא בגלותא בתראה, * אתמר בה ט) ותגל מרגלותיו ותשכב שכיבת לעפרא, ווי ליה לבר נש דנשמתייה מ נחיתת תחות רגלוי, דבההוא זמנא אתמר נ במזליה, ט) נפלה לא תוסיף קום, ולית ליה עילוי ם וסלוק, אלא בידא דקב"ה, דאזיל שמא קדישא ע לימינא, ואוקים לה.

קצב) ורזא דמלה, פ) ליני הלילה והיה בבקר אם יגאלך טוב יגאל, טוב דאיהו ברית פ יגאל. צ) ואם לא יחפוץ לגאלך וגאלתיך אנכי חי י"י שכבי עד הבקר, צ אנכי דאיהו אימא עלאה, אנכי דיציאת מצרים.

חלוסי גרסאות

ט נ"א נחיתא (הגרי"א). נ נ"א בגינה וליג במוליה (מנטובה). ט נ"א וסליק (וילנא). ע נ"א מוסיף בזמנא ההיא וליג לימינא (מנטובה). פ נ"א ליג יגאל (מנטובה). צ נ"א ליג מן אנכי דאיהו עד דאיהו ימינא (מנטובה).

מסורת הזהר

ט) ותגל מרגלותיו ותשכב (רות ג) זהר וירא אות שיא צ"ג. ט) נפלה לא תוסיף קום (עמוס ה) זהר ויחי דף קפד ציון ה'. פ) ליני הלילה (רות ג) לעיל במעלות הסולם השמטות דף קז אות רצו ציון ג'. צ) ואם לא יחפוץ (רות ג) שם

מעלות הסולם

הנקראת שם, שממנה מחצב הנשמות לימין ומוקים לה להנשמה.

קצב) ורזא דמלה ליני וגו': וסד הדבר מה שכתוב אצל רות, ליני הלילה והיה בבקר אם יגאלך טוב יגאל, טוב שהוא ברית היינו יסוד הנקרא טוב, יגאל, ואם לא יחפוץ לגאלך וגאלתיך אנכי חי ה' שכבי עד הבקר. אנכי שהיא האם העליונה, היינו בינה. אנכי של יציאת מצרים, כי גאולת מצרים היתה מצדה של בינה, שנקראת אנכי, בסו"ה אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, (זהר יתרו אות שפ"ה).

ביאור המאמר: הנה מקודם ביאר סדר התקון אל האדם העוסק בתורה ומצות, בסד הכתוב טעמה כי טוב סחרה לא יכבה כלילה נרה, שע"י העסק בתורה ומצות מעלים מ"ן בבחינת מסך דחיריק, שנעשה לקו האמצעי בין הימין והשמאל שהם ז"א ומלכות שע"י מתייחדים, ולולא המ"ן שמעלים נשמות ישראל לא היו מתייחדים ז"א ומלכות זה עם זה, וע"י שהשכינה שהיא המלכות טעמה כי טוב סחרה, היינו העסק של התורה והמצות

בינה, ולרוח ששורשו ז"א, ולנפש ששורשה היא השכינה שהיא מלכות. כשהיא מתגלגלת בדינים דדכורא שהם בכבד, נאמר באברים שלה שהם העם הקדוש החייל שלה, תכבד העבודה על האנשים. כשהיא מתגלגלת בדינים דנוקבא שהם מבחינת מנעולא שמשכנס במרה, נאמר בה וימררו את חייהם. וכשהיא מתגלגלת בדינים דנוקבא שהם מבחינת דינים דמפתחא שמשכנס בטחול, נאמר בה ולא שמעו אל משה מקצר רוח, והיו צועקים מתוך קושי השעבוד של הקליפות והדינים אל הקב"ה, זהו שנאמר מבטן שאלו שועתי שמעת קולי, ונאמר בהם ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה.

קצא) ונשמתא בגלותא בתראה וכר': הנשמה בגלות האחרון, היינו בעת שמלזבשת בקליפות, נאמר בה, ותגל מלשון גלות, מרגלותיו ותשכב, שוכבת לעפר. אוי לו לאדם שנשמתו יורדת תחת רגליו, שבעת ההיא נאמר במזלו שהוא שורשו, נפלה לא תוסיף קום, ואין לו עלייה וקימה מעצמו, אלא ביד הקב"ה, שמוליך השם הקדוש שהוא מלכות (דפו"י דף מ"ט ע"ב *) דף ג' ע"א)

מעלות הסולם

והמצות, אז לא יכבה כלילה נר"ה, ונה"ר שהיא מצירוף אותיות נר"ה יוצא מעדן, ומכדיע בין ב' הקוים ימין ושמאל, וכל ג' הקוים מאירים יחד בהארת ג"ר, קו הימין מתייחד עם הארת השמאל והארתו נשלמת כי הימין בלי השמאל אינו שלם, וכן השמאל שאינו מאיר בלי לבוש החסדים מתמתק כלול משניהם, ונשלם היחוד של קב"ה ושכינתיה בסו"ה בונה ירושלים ה'.

ומן (אות קצ"א) מבאר לנו שיש גבול לחטאים ולדינים, שאחר שהחוטא מגיע אל הגבול הזה, אינו יכול לחטוא עוד, ואין עוד דינים, וגם אין לו כח לחזור בתשובה ולקום מאליו, אז חל השבועה, ומתעוררים החסדים שבקו ימין, ומקימים אותו, בסו"ה חי ה' שכבי עך הבקר, וכן היתה הגאולה של בני ישראל בעת יציאת מצרים, שנתעורר הימין בסוד הכתוב ימינך ה' נאדרי בכח וגו', וכן בהגאולה העתידה שתהיה בהתגברות הימין בסו"ה נשבע ה' בימינו ובזרע קדשו אם אתן את דגנך עוד מאכל לאויביך ואם ישתו בני נכר תרושך אשר יגעת בו וגו'.

כי שורש כל החטאים שבעולם הוא, הגברת השמאל על הימין, שכל אדם יש לו שורש למעלה, ואדם החוטא מגביר את השמאל ומפרידו מן הימין, ועושה מחלוקת בין ימין לשמאל, כמו שהיתה המחלוקת ביניהם, טרם שהקו האמצעי כלל אותם, וכל זה עושה החוטא בשורש נשמתו למעלה, והדינים הנמשכים מהמחלוקת הזאת הם העונשים שלו, ואם ממשיך בחטאים ואינו עושה תשובה, מתגלה עליו מדת הדין הקשה מבחינת המלכות דצמצום א' שלא נמתקה בכינה, ואז מסתלקים כל האורות משורשו למעלה והוא מת, כמו שאמרו חז"ל רשעים בחייהם קרוים מתים, כי נודע שמבחינת מלכות דצמצום א' שהיא מלכות דמדת הדין, אין העולם יכול להתקיים, משום שהכלים שלה אינם ראויים לקבל אור החיים שז"ס שאמרו חז"ל שמתחלה

ברא את העולם במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים שתף עמו מדת הרחמים, שפירושן שהעלה את המלכות לבינה, שהיא מדת הרחמים ונמתקה שם, ואז בני העולם הנמשכים ממלכות הכלים שלהם ראויים לקבל אור החיים וכל המוחין ויכולים להתקיים. (עי' בסולם זהר ב"א דף ו' ד"ה וכבר) ולכן נתקנה המלכות מב' נקודות אלה, אשר נקודה דמדת הדין היא בגניזה ואינה נכרת, והנקודה הממותקת ברחמי הבינה היא מגולה, כדי שהנמשכים ממנה יהיו ראויים לקבל אורות ומוחין, והיא נקראת משום ב' נקודות אלה בשם עץ הדעת טוב ורע (עי' בהקדמת ספר הזהר בסולם אות קכ"ג) שאם בני אדם זוכים אז מדת הדין נגזזת וראויים לקבל ממנה טוב, ואם אינם זוכים מתגלה עליהם מדה הדין שבה, וכל הנמשכים ממנה נפגמים הכלים שלהם ואינם ראויים לקבל אור ואז רע להם, ואדם החוטא כל זמן שלא נתגלתה עליו הנקודה דמדת הדין, מועילה תשובה, מחמת שכליו עוד ראויים לקבל אור, מה שאין כן אחר שנתגלתה עליו הנקודה דמדת הדין אין מועיל לו תשובה, כי הכלים שלו אינם ראויים לקבל שום אור, אמנם מדת הדין הזו שמתגלה אינה נשלמת בפעם אחת, אלא ע"י חטאים מרובים היא הולכת ונאחזת בכל מדרגה ומדרגה מה' המדרגות חג"ת נ"ה שבקומת נשמתו, וכשמגיע לראש הספירות שהוא חסד אז נשלמת צורתה בכל השיעור, ושוב אין מועיל לו תשובה ואז נבחן שאור החיים של הנשמה מסתלק וכלי הנשמה נופלים ויורדים תחת רגליו.

וזה אומר (באוה קצ"א) ונשמתא בגלותא בתראה, היינו כשהאדם הרבה בחטאים כל כך עד שאור החיים של נשמתו נסתלק מכל המדרגות שבקומת הנשמה, עד הגבול שנתגלתה עליו הנקודה דמדת הדין של מלכות דצמצום א', וכל כלי הנשמה נפגמו ואינם ראויים עוד לקבל שום אור, שזהו הגלות האחרון של הנשמה, שגם תשובה

קצג) חי י"י שכבי עד הבקר, דאיהי ימינא, דביה תוקפא דאורייתא ק

חלופי גרסאות

ק ניא דבכתב דאיהו עד"א דמשם אתיהיבת ומשמאלא אתיהיבת אורייתא דבע"פ כו' (הגר"א).. ר ניא

מעלות הסולם

אמנם אחר שהרשעים הגבירו בחסאם עד שגילו מדת הדין בכל המדרגות עד החסד אז נתרוקן קו השמאל, ואין לו כח לעמוד בפני עצמו והוא נכלל בימין, וכיון שנתבטל הקו השמאל, מתבטלים כל העונשים ונתבטל כוחם של מצרים לשעבד את ישראל, ואז נאמר ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב, כי אחר שנתגלתה מדת הדין ונתבטל כח השמאל ונכלל בימין, אז נתבטל כח הרשעים וכח המצרים הנאחזים בשמאל, והימין נתחזק ונצח את המחלוקת. וכמו שהיה בגלות מצרים כן יהיה לעתיד בשעה שיגאל אותנו מכל האומות ששום אומה ולשון לא תוכלנה עוד לשעבד את ישראל, כמו שכתוב נשבץ ה' בימינו ובזרוע קדשו וגו', דהיינו בהתגברות כח הימין שנצח המחלוקת, והשמאל נכלל בימין, וזה אומרו (באות קצ"ב) ורזא דמלה ליני הלילה וגו', הנאמר אצל רות שה"ס המלכות שהיא דין, וגאלתיך וגו' אנכי, דאיהי אימא עלאה, היינו בינה נוקבא דאבא עלאה, ונדע שאר"א עלאין מאירים בחכמה דימין, שה"ס חסדים שהם עדיפים וחשובים יותר מחכמה, כמו שיתבאר להלן, אנכי דיציאת מצרים, שנאמר אז ימינך ה' נאדרי בכח וגו' אשר פעולת גלוי מדת הדין על המצרים, הוא כעין שבועה שלא יוכלו עוד המצרים לשעבד את ישראל לעולם, וז"ש כי כאשר ראיתם את מצרים היום לא תסיפו לראותם עוד עד עולם. (עיין זהר פרשת ויקרא אות ח"ט ובסולם שם מאמר נשבץ ה' בימינו).

קצג) חי ה' שכבי וגו': חי ה' שכבי עד הבקר, שהוא ימין היינו חסד שנקרא בקר, שבו העוז של תורה שבכתב, שהוא העמוד האמצעי היינו ת"ת, כי ימין היינו חסד שעולה

אינה מועילה לו, אתמר בה ותגל מרגלותיו, ותגל היא מלשון גלות ומרגלותיו פירושו רגלים היינו שנתגלתה מתחת רגליו, ותשכב שכביבת לעפרא בלי דוח חיים, וזו ליה לבר נש דנשמתייה נחיתת תחות רגלוי דבההוא זמנא אתמר כמזליה, היינו בשורש נשמתו נפלה לא תוספת קום, כי כל כליו נפגמו ואינם ראויים לקבל שום אור ושוכב כמת בלי רוח חיים.

אמנם יש לדעת, שמה שאומרים שמדת הדין הקשה של המלכות דצמצום א', בכל מקום שמגיעה, מבריחה את כל האור ממנו, הוא רק בבחינת הקו השמאל, שמשם נמשכת חכמה, משא"כ בקו הימין שממנו נמשכים חסדים בלבד, אין מדת הדין פוגמת בו כלום, משום שעל אור החסדים לא היה צמצום מעולם, רק על אור החכמה לבד, ונמצא שאחר שמדת הדין הקשה נאחזת בכל חמש המדרגות חג"ת נ"ה של קומת הנשמה, אז מסתלקים כל האורות חג"ת נ"ה של הקו השמאל בלבד, והקו הימין לא רק שאינו נפגם, אלא הוא עוד מתחזק מזה, כי נצח את המחלוקת, שהרי הקו השמאל נתבטל ומוכרח להכלל עתה בקו הימין, וזה אומרו ולית עילוי וסלוק אלא בידא דקב"ה, דאזיל שמא קדישא, היינו המלכות שנקראת שם, שבה שורש הנשמות לימינא ואוקים לה.

וכן היה בגלות מצרים, כי דוגמת הפרט של האדם החוטא, כן הוא בכללות ישראל, שיש צדיקים הנאחזים בימין, ויש רשעים המגבירים בחסאם את קו השמאל, וכלל ישראל נדון אחר רובו, ואם הרוב הם רשעים, אז מתגבר הקו השמאל ורוצה לבטל את הימין, אז האומות הנמשכים מקו השמאל מקבלים כח לרדות בישראל ולענותם, שז"ס כל הגליות,

(דפו"י דף ג' ע"א)

דבכתב: ר דאיהו עמודא דאמצעיתא, ש דמימינא אתייהיבת ת אורייתא
דבכתב ומשמאלא אתייהיבת אורייתא דבעל פה, דאיהי נוקבא.

קצד) ובגין דא א טוב צדיק חיי עלמין, ב איהו מסטרא דשמאלא,

חלופי גרסאות

דאיהי (מנטובה). ש נ"א ל"ג דמימינא (מנטובה). ת נ"א ל"ג אורייתא דבכתב ומשמאלא אתייהיבת
(מנטובה). א נ"א ל"ג טוב (מנטובה). ב נ"א ל"ג איהו (מנטובה).

מעלות הסולם

שעולה לחכמה, ניתנה התורה שבכתב. למקום המלכות, וע"כ נקראת מלכות חכמה ותאה, או חכמת שלמה. ומשמאל שהוא גבורה העולה לבינה, ניתנה התורה שבעל פה, שהיא נקבה, היינו מלכות ונקבא דז"א.

פירוש: ב' המוחין חו"ב שיש לז"א ה"ס ב' חכמות, א' חכמה דימין שה"ס חסד שנתעלה לחכמה. וב' ה"ס הארת חכמה שבקו השמאל שה"ס הגבורה שנתעלתה לבינה. וההפרש בין החכמה דימין, לבין הארת החכמה שבקו השמאל הוא, כי החכמה דקו הימין ה"ס אר"א עלאין, שבעצמם הם חסדים מכוסים מחכמה, והם נקראים חכמה מב' טעמים: א' מפני שהם על חכמה סתימאה דא"א. ב' שבעת שנגלה הארת החכמה בישסו"ת הנקראים בינה, הישסו"ת מקבלים את הארת החכמה מאר"א עלאין המלבישים לחכמה סתימאה, ונמצאים אר"א עצם החכמה וישסו"ת מקבלים רק הארה. אמנם גם אז, אע"פ שאר"א משפיעים הארת חכמה לישסו"ת היא רק בדרך העברה מחכמה סתימאה לישסו"ת אבל באר"א עצמם אין החכמה מתלבשת בהם והם תמיד בחסדים מכוסים. אלא ישסו"ת הם המקור לגילוי הארת חכמה, ובכל מקום שנוכר חכמה בקו ימין היא בחינת אר"א עלאין. ובחינת חכמה שבקו שמאל היא בחינת ישסו"ת הנבחנים לבינה אלא שחזרה להיות חכמה ולא חכמה ממש, וחכמה זו דשמאל נקראת ל"ב נתיבות החכמה, והיא הנגלית לזרין ולתחתונים. אמנם מקום גילוי החכמה אינו בז"א, אלא במלכות, ומה שאנו אומרים שמחזה ולמטה דז"א מתגלה החכמה הוא, משום שמחזה ולמטה דז"א נבחן

קצד) ובגין דא טוב צדיק חיי עלמין: ומשום זה טוב שהוא צדיק חיי עולמים היינו ספירת היסוד, שהוא מחזה ולמטה דז"א המאיר בחסדים מגולים בחכמה, הוא מצד השמאל, היינו מגבורה העולה לבינה, שהיא חכמה דשמאל, מפני שאינה מאירה אלא בקו שמאל שבה. שהוא גבור הכובש את יצרו שהוא סמא"ל. ומשום זה שמאל דוחה, כי אין הארת חכמה נמשכת מקו שמאל דבינה, רק עם גילוי דינים קשים על הרשעים שהמשיכו החכמה ממעלה למטה, לכן מי שזכה להארת חכמה דשמאל, הוא נקרא גבור הכובש את יצרו כי גילוי הדינים מטיל יראה ופחד על אותם שרוצים

(דפריי דף נ' ע"א)

דאיהו גבור ג הכובש את יצרו, דאיהו סמא"ל. ובגין דא שמאל דוחה
ובימינא יקום, ד דמאן דנפיל ה לא צריך לאקמא ו אלא בידא ימינא. ובגין
דא ק חיי שכיב עד הבקר.

קצה) ושמאלא איהי ראש השנה. וימינא פסח. וביה הוה ז אומאה
בי"ד יומין, ודא איהו ה כי יד על כס יה.

קצו) ועל ההוא זמנא איהי אמרת, (ש) אל תראוני שאני שחרחרת.

מסורת הנהר

ג נ"א כובש (מנטובה). ד נ"א מוסיף דאיהו זכורא
תקיפא (מנטובה). ה נ"א ל"ג לא (מנטובה) נ"א
לית לאקמא אלא (הגר"א). ו נ"א ל"ג אלא בידא
ימינא (מנטובה).
ז נ"א נוקמא ול"ג אומאה (מנטובה והגר"א).

מסורת הנהר

ק) חי ה' שכבי (רות ג) שם.
ר) כי יד על כס י"ה (שמות יז) זהר בראשית א'
דף קצו ציון ג.
ש) אל תראוני שאני (שה"ש ג) לעיל אות קפה צ"ת.

מעלות הסולם

אות פ"ט ואות ר"צ שה"ס קו ימין המאיר
בחסדים ואינו חסר אפילו בעת קטנות, כי
אור זה לא נפגם. ובאור זה יצאו ישראל
ממצרים, בסוד הכתוב ימינך ה' נאדרי בכח
וגו', ובסוד **אנכי דיציאת מצרים** (לעיל
אות קצ"ב) וזהו כי יד על כס יה. היינו
בהגאולה העתידה, שנאמר כימי צאתכם מארץ
מצרים אראנו נפלאות, שזה פוגע בכל האומות
שאו נשבע הקב"ה שלא יתגבר עוד קו השמאל
על הימין בכללות כל העולם שז"ס הכתוב
נשבע ה' בימינו וגו', (עיין בסולם פרשת
ויקרא אות ת"ט) והיא פעולת גילוי המלכות
דמדת הדין בכללות כל העולם, וקו ימין לא
בלבד שאינו נפגם, אלא שהוא עוד מתחזק
מזה, כי נצח המחלוקת, שהרי קו השמאל
נתבטל ומוכרח להכלל בימין.

קצו) ועל ההיא זמנא וכו': ועל העת
ההיא, שמלכות יונקת מקו שמאל לבד בלי
ימין, היא אומרת אל תראוני שאני שחרחרת,
אל תראוני היינו להמשיך חכמה שנקראת
ראיה, מצד השמאל שהוא יצחק, משום שאני
שחרחרת בו, מחמת הדינים הקשים המתגלים
עם הארת החכמה שבשמאל. זהו שכתוב ותכהין

עיניו

שרוצים להמשיך החכמה מלמעלה למטה
ודוחה אותם. ובימין שמשם נמשכים חסדים,
יקים, כי מי שנפל אין צורך להקימו אלא
ביד ימין, מפני שעל אור החסדים לא היה צמצום
מעולם רק על אור החכמה בלבד, ומשום זה
אמר לה ח"י ה' שכבי עד הבקר. היינו שיאירו
החסדים הנקראים בקר.

קצה) ושמאלא איהי ראש וכו': ובראש
השנה, מאירה היא הארת השמאל, שהיא חכמה
בלי חסדים המאירה בדינים, ואז נבחן שהקב"ה
יושב על כסא דין. ובפסח מאיר הימין שהוא
חסד, ובו, היינו בפסח היתה השבועה,
שנתגלתה המלכות דמדת הדין על המצרים
ועשתה בהם שפטים, כי נתבטל כח השמאל
ונכלל בימין ואז נתבטל כח המצרים שנאחזו
בשמאל, כמו שכתוב ימינך ה' נאדרי בכח,
וגילוי מלכות דמדת הדין ה"ס שבועה. בי"ד
ימים, שהם י"ד אורות, כי אור נקרא יום
כמ"ש ויקרא אלקים לאור יום. וה"ס י"ד
אותיות של הוי"ה פשוטה ומלאה, כזה: הוי"ה,
י"ד ה"י ויו ה"י. שה"ס כתר חכמה, כי הוי"ה
פשוטה היא כתר והוי"ה במלוי יודין
שבגימטריא ע"ב היא חכמה, ע"י בהקדמה
(דמ"י דף ג' ע"א)

אל תראוני מסטרא דשמאלא דיצחק, דאנא בקדרותא ביה. הה"ד ת) ותכהין עיניו מראות, מראות ודאי בפורקנא, דאיהי אור מראות דנבואה. דאתמר בהון א) נפתחו השמים ואראה מראות אלקים. ודא איהו ב) ותכהן עיניו מראות, מסטרא דשמאלא, ואתמר בההוא זמנא בקב"ה, ג) אלביש שמים קדרות.

מסורת הזהר

ח) ותכהין עיניו מראות (בראשית כז) זהר בראשית א' דף לו ציון ג'. א) נפתחו השמים (יחזקאל א) לעיל בהקת"ז דף מו אות עה ציון ג'. ב) ותכהין עיניו (בראשית כז) לעיל ציון ה'. ג) אלביש שמים קדרות (ישעיה ג) לעיל אות קפג) ציון ק'.

מעלות הסולם

הן חסדים, משא"כ במצב הא' שלא יכלה להאיר אל התחתונים.

זה אומרו ועל ההוא זמנא, היינו בעת שהוא במצב הא', איהי אמרת אל תראוני שאני שחרחורת, אל תראוני להמשיך הארת חכמה ממני, משמאלא דיצחק שהוא יקו השמאל דאנא בקדרותא ביה, כי נחשכתי כדי שהקליפות לא תוכלנה לינוק ממני ולהמשיך החכמה ממעלה למטה. הה"ד ותכהין עיניו מראות, מראות ודאי בפורקנא, דאיהי אור מראות הנבואה.

פירושו: כח הדין שבמלכות הוא השורש למציאות הסט"א והקליפות, בסו"ה ומלכותו בכל משלה, וע"י היחוד של ז'ין באר"א, להמשכת ר"ק וג"ר, נמצא כח הדין שבמלכות מתהפך להיות אור ממש כמו אר"א עלאין, וכמו שמתהפך כח הדין שבמלכות להיות אור כן נתבטלו כל הכחות של הסט"א והקליפות, הנמשכות מכה הדין הזה. וז"ס הכתוב והיו למאורות ברקיע השמים, שמאורות הוא אותיות אור—מות ושמים ה"ס ז"א הכולל הגבורות בסוד אש ומים, ורקייע ה"ס יסוד דו"א המשפיע חכמה וחסדים אל המלכות במצב הב' כשהם בזווג פב"פ. וכן מראות הוא אותיות מת אור, אשר אות פ' רומזת אל הדכר שבקליפות שנקרא ס"מ, ואות ת' רומזת על הנוקבא שלו הנקראת לילית, ומלת אור שבאמצע מפסקת את זווגם ומבטלת אותם

עיניו מראות, ודאי מראות בגאולה, שהיא אור מראות הנבואה, שנאמר בהם, בעת שירדו ישראל לגלות נפתחו השמים ואראה מראות אלקים. וזהו ותכהין עיניו מראות, מצד השמאל הנקרא אלקים. ונאמר בעת ההיא בהקב"ה שהוא ז"א הנקרא שמים, אלביש שמים קדרות.

פירושו: נודע שיש ב' מצבים בזו"ן: א' בסוד שני המאורות הגדולים, שקומת המלכות שוה לז"א, כי שניהם יונקים משורש אחד מאמא, ז"א מקבל חסדים מקו ימין דאמא, ומלכות מקבלת חכמה מקו שמאל דאמא, ואז קטרגה הלבנה שהיא המלכות ואמרה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד שהוא בינה, כי מחמת שהיתה מחוסרת חסדים, גם החכמה לא האירה, כי החכמה אינה יכולה להאיר בלי חסדים. ונוסף על זה היתה הקליפה מכסה אותה, היות שכל מגמת הקליפות היא להמשיך החכמה ממעלה למטה קרבו אל המלכות לינוק ממנה, ולהמשיך החכמה אליהם, אז נחשך אור המלכות לגמרי כדי שהקליפות לא תוכלנה לינוק ממנה. אח"כ נתמעטה וירדה מן הבינה תחת המסך דיסוד ז"א, וכבר אינה ראויה לקבל חכמה, מחמת המסך דיסוד ז"א שמעכב עליה, היא מוכרחת לקבל אז חכמה בכלים דאחורים שנשארו בה מן המצב הראשון. ויש מעלות במצב ב' יותר ממצב א' כי אז יכולה להאיר להתחתונים, הן חכמה

קצו) ח נר אייה ה', חמש גוונין נהירין בה, ואינון: חור, סומק, ירוק, ואוכם, ותכלת. ו, אור הנר נ מלגאו. סמא"ל: חשך. נחש: קדרות. ועלה אתמר ד) אלביש שמים קדרות, ט נוקבא דיליה. ה) ושק אשים כסותם.

קצח) ווי לנשמתא כד ע אתלבש בקדרותא דלהון, פ ועליה אתמר ו)

חלופי גרסאות

מסורת הזהר
 ד) אלביש שמים (ישעיה ג) שם. ה) ושק אשים (ישעיה ג) שם. ו) ותכהין עיניו (בראשית כז) צויין אות קצו צ"ת.
 ח נ"א מוסיף ועל אלין חשוכיין כתיב כי אם עונותיכם היו מבדילים וכי ובההוא זמנא מתהפכיין עינין מחשיכא לנהורא ורזא דמלה שופר מהופך קדמא זקף קטן ההוא דאתמר ביה קטנתי מכל החסדים ומכל האמת ^ט אודקף ^ב בנקף גדול ולית אמת אלא אורייתא דמהפכיין בה ^ג צדיקי דינא לרחמי ודא איהו רזא ^ד דמהפכיין מדת הדין למדת ^ה הרחמים נשמתא אתמר בה גר ה' נשמת אדם (מנטובה וילנא). ט בח"ג נ"א אודקף ואקרי ז"ג ולית אמת כו' דינא לרחמי הה"ד תורת אמת היתה בפיהו כההוא זמנא אתהפכת (איהי) כורסיא מדינא לרחמי ודא איהו דאוקמוהו מ"מ בצדיקא מהפכיין מדת הדין למדת הרחמים כו' כן הוא בס"א (הגר"א). י בח"ג נ"א ל"ג בוקף גדול (מנטובה). כ בח"ג נ"א ל"ג צדיקי (מנטובה). ל בח"ג נ"א דמהפכי (מנטובה). מ בח"ג נ"א רחמים (מנטובה). נ נ"א ל"ג מלגאו (מנטובה). ס נ"א ל"ג נוקבא דיליה ושק אשים כסותם (מנטובה). ע נ"א אתלבשת (מנטובה וילנא). פ נ"א מוסיף ועליה אתמר אלביש שמים קדרות (מנטובה).

מעלות הסולם

קפ"ג). גר שבכתוב כי נר מצוה, נר היא ה' אחרונה של שם הוי"ה, שהיא מלכות, המשה צבעים מאירים בה, והם: לבן, אדום, ירוק, שחור ותכלת, שהם חו"ב תו"מ ומלכות הכלולה מב' צבעים תכלת ושחור. ו' של שם הוי"ה, היא אור הנר מבפנים, היינו ז"א המלוּבש בתוך המלכות. סמא"ל, שהוא בסופו של קו השמאל, והוא מדינים דדכורא והוא חשך. נחש והוא הנוקבא דסמא"ל, היא קדרות. ועליה נאמר אלביש שמים קדרות, שהיא הנקבה שלו. היינו לילית ושק אשים כסותם, (עיין בשער רוח הקודש דף כ"ז כוונת השק, שהשק של הקליפות ה"ט אדרת שער שנאמר בעשו).

קצח) ווי לנשמתא כד וכי: ווי אל הנשמה כשמתלבשת בהשחרות שלהם, של סמא"ל וליילית, ועליה היינו על הנשמה נאמר ותכהין עיניו מראות, חשוכים אלה שהם סמא"ל ונחש, מכסים על העינים שאין להם רשות

אותם, עד שיתבטלו לגמרי, בסוד בלע המות לנצח. כי השמאל נכלל כולו בימין, וז"ס מראות הגאולה שה"ס אור מראות דנבואה. (עיין בהקדמת ספר הזהר אות ר"ט), אבל בעת שירדו ישראל לגלות חזרו זר"ן למצב הא' ואז אתמר בהון נפתחו השמים שנפתחו מאותו החיבור שהיה בהם תחלה, שנכלל קו ימין בשמאל, וקו שמאל בימין, ונעשו בסוד שמים שהוא ז"א הכולל שניהם, ואראה מראות אלקים שה"ס מראות הדין שמקודם היו כלולים בחסדים והיו מכוסות בתוך האור העליון מאר"א, ודא איהו ותכהין עיניו מראות מצד השמאל, בלי התכללות הימין, ואתמר כההוא זמנא דקב"ה שהוא ז"א הנקרא שמים אלביש שמים קדרות כי הארת שמאל בלי ימין הוא חושך. (זהר חדש פרשת יתרו אות שכ"ז).

קצו) נר אייה ה' וכי: כאן חוזר לפירוש הכתוב, כי נר מצוה ותורה אור, לעיל (אות דפו"י דף ג' ע"א)

ותכהין עיניו מראות. ז ואינן חשוכין דמכסיין על עיינין, ק דלית לון רשו לאסתכלא בקב"ה ר ושכינתיה, ש ואור ונר דנהרין ת בהון, אתמר בהון ז חשכו הרואות בארובות. כמה דאמר קהלת ג עד אשר לא תחשך השמש והאור וגו'.

קצט) ואור ונר, עלייהו אתמר א כי נר מצוה ותורה אור. ואמאי אתחשכו בהון. בגין דלא הוו משתדלין באורייתא ומצוה בדחילו וברחימו דאינן י"ק. ומיד דמשתדלין בהון בדחילו ורחימו, אומאה איהו לקב"ה בי"ה דאינן דחילו ורחימו, לאעברא לון א מנשמתא.

ד) בגין ב דאינן חשוכין אפרישין בין י"ק ובין ו"ק. ג כמה דאוקמוה, דכתיב י כי יד על כס יה. ובהוא זמנא אתמר באדם, כ אלביש שמים קדרות וגו'.

חלופי גרסאות

ז נ"א אינן (מנטובה). ק נ"א דלא מסתכלין בקב"ה ושכינתא ולי"ג דלית לון רשו לאסתכלא (מנטובה). ר נ"א ושכינתא (מנטובה). ש נ"א דמחשכין אור ונר ואומאה איהו בי"ה ולי"ג מן ואור ונר דנהרין עד בי"ה דאינן דחילו ורחימו (מנטובה). ת נ"א בסגריים דחשכו (דפריי). א ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא מעלמא דנשמתא (מנטובה). ב נ"א דאינן אפרישין בין י"ק ו"ק ולי"ג חשוכין ולי"ג ובין (מנטובה). ג נ"א ל"ג מן כמה דאוקמוה עד ובהוא זמנא דמתעברין (מנטובה).

מסורת הזהר

ז) וחשכו הרואות (קהלת יב) ז"ח כרך כ"א דף יג אות נג ציון ש'. ח) עד אשר לא תחשך (קהלת יב) זהר ויחי דף קיג צ"א ז"ח כרך כא שה"ש אות נא. ט) כי נר מצוה (משלי ו) לעיל אות קסב ציון ע'. י) כי יד על כס יה (שמות יז) לעיל אות קצה ציון ר'. כ) לבשו שמים קדרות (ישעיה ג) לעיל אות קצו ציון ג'.

מעלות הסולם

רשות להסתכל בהקב"ה ושכינתו, שהם זו"ן. ואור ונר, שהס"ה נר מצוה ותורה אור, שזו"ן המאירים בהם, נאמר בהם בעת הגלות חשכו הרואות בארובות, שהם עיני הנשמה הרואות בארובות השמים, כמו שאמר עד אשר לא תחשך השמש והאור. והירח וגו' שהם זו"ן. קצט) ואור ונר עלייהו וכי: ואור ונר עליהם נאמר כי נר מצוה ותורה אור. שואל, ולמה נחשכו בהם, כלומר למה לא מאירים האורות של זו"ן בתורה ומצוה. ומשיב, משום שלא היו עוסקים בתורה ומצוה ביראה ואהבה.